Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Commentarius in Matthaeum

https://hdl.handle.net/1874/328248

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 194.

K 4 D
N° 1

113 *(Eccl. 194, antea 284b.) Membr. fol. 140 ff. Saec. XV.*

Joannes Chrysostomus, Comment. in Matthaeum, Latine f. 1—133a.

Fol. 133a (in fine operis J. Chrysostomi) Ex exemplari domus beati hieronymi. Hic quasi dimidium capitulum et tria ultima capitula deficiunt. Et propterea opus vocatur imperfectum.

Sermo quo probatur „neminem posse laedi ab alio nisi a semetipso," f. 134—140.

Fol. 134a. Scio quod crassioribus quibusque, cet. Fol. 140b (in fine:) Explicit neminem posse ledi ab alio nisi a semetipso. Deo gracias.

„Pertinet Regularibus in Traiecto."

Hs.
4 D 1

ptinet Regularibus in Traiecto

nº 247. b.

mat fra

Nº 245. b.

Nume 284. B.

Pertinet rgularib9 i fecto

Chrysostomi opus imperfectum in Mattheum

Sicut referunt matheum conscribere ewangeliu c̄a compulsit talis. Cu̅ facta fuisset persecucio grauis i palestina ut periclitaretur dispergi oes. ut carentes forte doctores fidei no̅ carentes doctrina perierunt mathēu. ut omniu̅ verbor et oper xpi conscribet eis hystoriam ut ubicunq; essent fiduciam secu̅ haberent totius fidei statu̅. Qm̅ ab humana eius cepit natiuitate. et humana̅ eius generacone̅ exposuit copulit impia impudencia iudeor denegaciu̅ ihm̅ xpm̅ de dauid semine duce̅ genus. Corpus aut narracomis sue ordinauit hoc mo. primu̅ natiuitate̅. Deinde baptismu̅. Tercio temptacone̅. In quarto doctrinam. In quinto miracula. In sexto passione̅. In septimo resurrectione̅ et ascensione̅ ipsius. Non solu̅ historia̅ de xpisto expone̅ volens p[er]hec. Uerum etiam ewangelice vite statu̅ doce̅. qm̅ nichil est q̅ ex parentib; nascim̅. nisi iteru̅ per aqua̅ et spm̅ renati fuim[us] ex deo qm̅ q̅ de carne nascit[ur] caro est q̅ aut de spu̅ sp̅s est. Post baptismu̅ aut̅ nccē est contra dyabolum stare. qm̅ ad hoc quis ungit[ur] et reedificat[ur] in baptismo ut contra tyrannu̅ suscipiat bellum. post hec quom supata temptacone factus ydoneus ad docendu̅ siquidem sacerdos ē doceat. Et q̅ miraculor faciendor no̅ e sp̅ necessitas doctrina̅ sua̅ boe vite q̅ miraculis suis q̅mendet. Si at̅ laycus e opib; doceat fidem opib; se et hoib;

comendet et deo. Deinde q̅ no̅ possu[m]9 aliter exire de mudo nisi solutu̅ fuit corpus p̅ qd̅ ingressi sum[us] i mudu̅ nccē est exire nos de hoc stadio mu̅di. Et qm̅ ois vita nr̅a temptacio fuit restat ut temptacionu̅ victoriā resurrectionis mores sequat[ur] et gl̅a. Matheus et stor siquide̅ p̅cipue tu̅ pctor ewangelista qui no̅ solu̅ sermone. s; i ipsa uite sue corracione pctoribus ewangeliu̅ p̅dicauit. nunq̅ em̅ thelonia q̅stitutus q̅ q̅sueuat pecunias collige̅ perituras factus fuisset ut sermoes q̅scribet eternu̅ mansuros nisi ut suo exeplo pctores ad uitam penitencie inuitaret qui aliu̅ fuit legem beata terrena. romn. nuc at diligentissi[mus] dispensator spiritualiu̅ pceptorum multos pauperes fecit fraudando pecuniam. Nuc at inuariabiles diuites facit p̅dicando iusticia̅. ut magnificem[us] deu̅ p̅pter eu̅. voce p̅phetica dicentes. hec mutacio dextere excelsi.

Liber generacois ihu̅ xpi filii dauid filii abrahe. liber q̅si apotheca gra̅r. Sic i apotheca ditis aliqu[us] ois ho qd̅ desiderat inuenit. Sic et i isto libro ois aīa qd̅ necessariu̅ habet inuenit. Qd̅ ē qd̅ d[icit]. lib' generacois ihu̅ xpi filii dauid filii abraha̅. Et quod dicit ysaias. Generacone̅ eius quis enarrabit. S; ille diuina̅ eius generacone̅ i enarrabile̅ e[ss]e p̅nunciat. Iste aut̅ carnale̅ exponit. p̅pterea no̅ dixit ihu̅ xpi filii dei s; filii dauid filii abrahe. Et q̅r iohes in principio ewangelii sui statim diuinitatis eius naturam demonstrauit dicens. In principio erat uer-

bum et verbu erat apud deu. Cum inter
in exilio — gentes Johes constitutus greco sermone
evangelium eius gentiu scripsit que
no cognoscebant si deus filiu habet
ideo superfluu erat primu incarnacionis eius
misteriu gentibus demonstrare cu illu ipsum
quis esset nescirent. Ideo necesse fuit illis
primu ostendere quod filius dei deus. de
inde in sequentibus quod carnem suscepit di
cens quod verbu caro factu est et habitavit
in nobis. Matheus aut evangeliu iude
is hebraico sermone conscripsit sicut iam
diximus supra ut videlicet gentes edificare
tur in fide. Iudei enim ipsum cognoscebant
quia est filius dei superfluu ergo erat
exponere eis divinitatem eius nam quia
x optime cognoscebant. Necessariu
fuit misteriu incarnacionis eius eis
ostendere. Quare no illi suffiat dicere
illum filiu abrahe solius aut david
solius. Quia ad ambos de cristo nas
fra ad abraham — cituro ex eis promissio fuerat quidem
sic. Et in semine tuo benedicentur omnes
tribus terre. Quod intelligi no potest nisi in xpo
qui inter cetos iudeos et gentes nunquam
amicitia stabilis fuit. Ad david aut
dicit ita iuravit aut dns david ve
ritatem et no frustrabitur eu. de fructu
ventris tui ponam super sedem tuam. Ideo
ergo utriusque filiu dixit ut utriusque
promissiones in xpo impletas ostenderet
Deinde quod tres dignitates fu
erat futurus. rex. propheta. sacerdos. Abra
ham duos filios habuit et duas dig
nitates. propheta fuit et sacerdos. Sacer
dos sicut deus dicit ad illu in genesi
Accipe mihi vaccam triennem et cetera.

propheta aut sicut dns aut ad abimalech
de illo quia propheta est et orabit pro te et
salvus eris tu et domus tua. Ideo
ergo dicitur filius abrahe et david ut pro
pheta quidem et sacerdos intelligatur
ex abraham. rex aut ex david. Et
ideo no est deus tantummodo david filius.
quia david rex fuit et propheta sacerdos
aut non fuit. Ideo ergo amborum filius nominatur
Ut utriusque prius triplex dignitas ori
ginali iure cognoscetur in xpo. Sed quare
prius david nominavit quam abraham prece
dit in tempore. Hec mea ratio et simplex est.
Erat propositum esset evangelistae ex abra
ham generacionem domini inchoare si prius
dixisset eu filiu abrahe postea aut
david necesse habebat iterum reverti ad a
braham. Et in isto loco bis eu nominare.
Alia aut racio est quod regis dignita
tis maior est quam nature. Ita et si abra
ham precedebat in tempore. in dignitate
david precedebat. Et quomodo david ma
ior fuit quam abraham cu quoque david repre
hensus est in peccato. Sed audi quia david in
mira sua iustitia confidens dicebat. Dne deus
meus si feci istud si est iniquitas in manibus
meis. Iniquitatem si conspexi in corde meo
no exaudiat dns. Ergo dimissus est ut cau
neret a carne sicut in iustitia ostenderet
sed ut iactantiam eius compesceret. Abraham pro
fidelium quem dns voluit exemplum esse. Cum dicit
ad eu. Exi de terra tua et de cognacione tua
et veni in terram quam monstravero tibi. Ut omnes ho
mines fiant quicumque voluerit esse filii abrahe
et terra illa bona promissionis accipere. deserat peccatum
est. Credo videre bona domini in terra viventium. Quomodo
bona suadebat contempnere sic abraham terram suam

contempsit. Et parentes suos carnales dimittere
sic ille cognacionem suam dimisit. Qui autem
abrahe imitari noluerit non potest filius esse abrahe.
Abraham genuit ysaac qui interpretatur
risus. Risus autem fit non ex cachin
nacione labiorum sed gaudium cordis ina
conabile quod fuit per omnia in mistior x. Sic
n. ille ysaac desperantibus iam parentibus in extrema
senectute donatus est leticia suis. Ut cognosceret
quod non erat filius nature sed gracie. Sic et noster ysaac
in novissimo fine productus est a matre iudea gau
dium cunctis. Sicut dicit angelus ad pasto
res. Ecce ego evangelizo vobis gaudium mag
num quod erit omni populo. Unde ait apostolus. Postquam venit
plenitudo temporis misit deus filium suum natum
ex muliere factum sub lege. Sed iste de vir
gine. Ille de ancilla. ambo contra spem nature. Ille
prius quam mater eius parere posse inciperet. Sed il
le iam de ancilla iam deficiente. Iste autem
de virgine iam incorrupta. Sed ille ysaac filios
fuerat generaturus in lege corrumpenda. Iste autem
virginitate permansura. Sic ille mater nesciuit
quando ducebatur ad immolandum. sed postquam rediit
cognovit quod erat oblatus. Sic ista synago
ga non cognovit esse filium dei cum duceretur ad mor
tem. Sed postquam resurrexit a mortuis tunc cognovit
eum iudea. Sic ille ligna portavit ubi
fuerat incendendus. sic et iste lignum porta
vit ubi fuerat crucifigendus. Sic ille non
restitit abrahe cum vellet eum occidere. sed pre
buit patri ligari manus et pedes ne quando
surgeret in impugnacionem. Sic et hic non contra
dixit patri sed paratus reddidit. Si possibile est transe
at a me calix iste sed non sic ego volo sed sic
Ysaac genuit esau et iacob tunc primum
in fine duorum fratrum. Esau a capite
usque ad pedes totus pilosus. significans populum

hoc ab inicio usque ad finem totum asperimum
pilis iniquitatum repletum est. Iacob autem
totus speciosus. et mundus futurum seculum
quod totum pietatis decore fulgebit et non
invenietur in illo aliqua asperitas aut magni
tudo peccati. Et quemadmodum cum de ventre
matris sue exiret esau. tenuit plantam
eius iacob. Unde hebraice iacob ap
pellatur. i. supplantator. Maior n. ut illius
pedes egressi sunt istius caput ap
paruit. sic et in fine seculi istius statim
illius seculi principium apparebit. Et quemad
modum esau persequebatur iacob sic filii seculi
huius persequuntur seculi illius filios. Et sic
ipse ita et filii eius non resistendo sed fugien
do superant malos. Ita quemadmodum tunc
mater admonuit iacob dicens ei. fili au
di me et fuge in mesopotamiam donec
quiescat ira fratris tui sic et ecclesia coti
die filios suos docet cum persecucionem
paciuntur dicens. Cum fuerint vos persecuti
in civitate ista fugite in alteram et date locum ire
Iacob autem genuit iudam et fratres eius.
Et noster iacob genuit duodecim apostolos.
in spiritu non in carne verbo non in sanguine.
Nam sic ille cum suis xii^cim descendit
in egyptum ut multiplicaretur. Sic et christus
cum suis duodecim apostolis descendit in mun
dum et multiplicatus est per totum mundum
sic res ipsa testatur. Item sic ille descen
dit ut medullam egypti manducaret. Sic
christus cum suis apostolis intravit in istum mun
dum ut medullam huius mundi manduca
ret id est acquireret sibi. Medulla enim huius
mundi sunt homines sancti. Sicut enim in arbore
quamdiu medulla fuerit sana semper floret
cum autem percomesta fuerit tota tandem

marcessendo stetat. Sic et quod diu sunt fideles stat iste mundus. Nam sicut israelitis egredientibus de egypto exterminata est egyptus. Sic et sancti cum de isto mundo defecerint casurus est iste mundus. Judas autem interpretatur confessio quoniam Christi erat ymago qui confessor patris erat futurus dicens. Confiteor tibi pater celi et terre. Et sicut iudas meretrici coniunctus est et dedit ei virgam et annulum. Sic et Christus ecclesie meretrici et gentibus se iunxit et dedit illi pro mercede coniunctionis virgam crucis et annulum spiritus sancti per baptismum quasi signaculum fidei precedentem. Que etiam ubi lascivo filio comitem dari precepit pater benignus. Et ideo forsitan thamar uxor eius interpretatur immutata vel exacerbato quod et in ipsa habet intellectum convenientem et in ecclesia. In ipsa quidem quia cum esset casta in meretricem se immutavit et facta est exacerbato inde sicut genesis liber testatur tertio. In ecclesia autem quia fuerat ecclesia meretrix et exacerbato dei postmodum autem mutata per fidem Christi facta est casta. Judas autem genuit phares et zaram. Judas in misterio iudaicum populum et gentilis zara primus ex utero egressus apparuit obstetrix autem ligavit illi coccineum ad manum signans cum sanguine circumcisionis. Retracto autem zara processit phares. Interclusa est enim caro in qua erat zara inclusus. Hec autem in qua erat phares inclusus adaperta est ideo et processit primum. Sic iudaicus primus populus apparuit in luce fidei quasi de vulva tenebrosa mundi procedens et ideo signatus est cocco circumcisionis putantibus omnibus quia ipse populus dei erat futurus primus. Sed quid positum est ante faciem eius lex quasi sepis ut impediret iustitiam eius. Sic lex impedit fidem non adiuvat sicut scriptum est. Postquam veniret peccatum. Tunc peccatum quidam mortuum erat ego autem vivebam. Postquam autem venit mandatum peccatum revixit ego autem mortuus sum. Sic ergo impeditus est populus iudaicus per legem ne ad iustitie lucem veniret. Sed isto temporibus Christi rupta est sepis legis que erat inter iudeos et gentes sicut ait apostolus. Medium parietem materie solvens. Sic factum est ut ethnicus populus qui primum iudaico populo apparere quasi in vulva tenebrosi mundi tenebatur inclusus postquam rupta est lex per Christi mandata excluso iudaico populo iste primus processit ad fidem et postea sequitur iudaicus populus. Sicut ait apostolus. Ecce misterium vobis dico ex parte cecitas in israel contigit donec plenitudo gentium intraret. et sic omnis israel salvus fieret. Sive autem quod dicat in figura fuisse populum gentilis qui primum per prophetas demonstratus apparuit et ab eisdem prophetis dominica sanguine cocco signatus est. Dum enim sanguine Christi regenerandus prophetizabatur cocco dominica sanguine signabatur. Phares autem in figura iudaicum populum quasi sepe legis excluso gentili populo primus processit illo postea secuto materie legis subdita. Non incongrue dicatur propter quod et ille noviatus est zara quod est oriens vel nobilis. Iste autem phares quod est processio quoniam populus christianus per oriens erat futurus. Ille fuisse iudaicus intellectum legis processus

ab eo. Et videt quidem iudas ex mesto nurus sue thamar coniugio filios suscepisse. Creua aute neq3 ex uiru neq3 ex mrete. Meretrix non fuit quia ppter amore eius isrl finxit se meretricem cu no eet. Furus aut no fuit qr nullus filior iude huit eam. Nam pus iudas cu suo ipius experimeto exterritus noluit eam accipe coniugem ex filiab3 cananeor. Et dedisset ei thamar ex filiab3 aram mr aute eius cu eet chananea ortaret eam accipe ex gne suo ille cosilio matris sed no contigit eam propt qr et pcussit eu dns malignitatem. Alteri aute filio audito qr semen fris sui fuiat suscitaturus no sibi semen fudit in terram ppter qd et ipse pcussus est et sic semper est ut thamar virgo manet. Hec ita gesta cu nesciens iudas diu lamentaret et plangeret penitens quia nefandum obpbrium fecisset in isrl et diu deum deprcaret ut luctus sui finem faceret astitit astitit angelus dni et hec oia exposuit ei ut fuant gesta et cosolatus est eu. Iudas aut fuit tante religionis ut postqm cognouit eam no fuisse uxorem filior suor no acquieuit ei appinquare qm et si qntu ad deu ipa no erat nurus tn qntum ad sciam hoim nurus videbat. Pudebat em bonu no tm cora deo sz etia coram homib3.

Phares aut genuit esrom. Quis de eo et ione scdm puidenciam dei poita hec nota credimus. maxime cu eent hii pncipes generis elcor. Qua aut ca et ide poita sit ve rpsicere qr posuerit et deus cui9 puidetia ponebant flos vbi qd intellige possumus i oib3 ipis hoc sdqm marie cu nullam ctinoitam habemus de hijs psonis. Esrom aut. i. sicut hebraicor interptes dicit intptat iaculum videns. Iacula .i. sit inimici. omes passiones carnales quas intrinsecus iaculat diabolus i aiam. Omes temptaciones adusitatu que pueniunt extrinsecus iaculante diabolo. Omes deinde homines iniqui quos uel cont ciuitatem dei aut seruos eius excitat inimicus iacula eius sut. De quib3 oib3 dicit aplus. Accipientes scutu oia scutu fidei in quo possitis oia iacula maligni ignea extinguere. Quicq videns iaculum vigilas e qt versucias inimici et delonge vides iacla et cauet ac scuto fidei suscepta retorquet ad dnm. Vult qr dns omes seruos videres ee iacula sup se dementia. Qui aut no videt ea dementia suppe quo no ea declinet. Pot et aliq homo iustus intelligi iaculu videns et sit ipse ipse iaculum xpi. cu et ipse x. dicat iaculum pris ysaia dicente et posuit me sicut sagittam electam in pharetra sua. Iste g vir fidelis et iaculum xpi et missus a xpo. et iaculum no irraconabile sed ronabile q vides ut sciat qd debz ofige q qd ptransire.

Esrom aute genuit aram. Ara autem interptat vniso eorum vel ciuitatis eor vel elatus aut lucus eor. Sicut significaco istor nominu dat intelligere esromo qr intptat istius aram filii isrl i egypto

valde erant multiplicati et elati et resul
gentes Et multiplicatio eorum zelabilis
facta erat in oculis egypciorum et irritatio
erat facta ipsorum secundum quod in exodo scrip
tum est. Ecce genus filiorum israel multi
plicatum est super nos. Venite ergo circumvenia
mus eos Et in tempore eius forsitan gemen
tes eos sub depressione egypciorum dominus vi
dit. sicut scriptum est. Videns vidi afflic
tionem populi mei qui est in egipto et
gemitum eius audivi. Ideo secundum provi
denciam dei tale nomen ei impositum est
vel quia irritaverunt egypcios valde cresce
ntes atque elati. vel quia vidit dominus eos inge
miscentes atque laborantes. Et ex conside
racione ipsius temporis credibilis res est. Nam
tribus modis circumvenerunt filios israel. primum
in opere luti. deinde per obstetrices. Tercia vi
ce ut expositos facerent infantes suos
in quo tempore natus est moyses. deinde tempore
aaron amminadab filiam tunc accepit
uxorem sororem naazon. Inter circumven
cionem ergo unam. Et circumvencionem alteram
non dies sed aliquot transacti sunt anni et
ita fit ut rite multiplicacio filiorum israel
in tempore aram zelabilis facta fuisse intel
ligatur. et afflictio eorum supervenisse et dei
visitacio prosperasse. Cum aut aram
quod erat irritacio egipciorum vel visitacio ipsorum
vel luctus eorum Genuit filium amminadab
qui interpretatur vel gens desiderata vel populi
mei voluntarii. Nec facta fuisset enim super
eos visitacio dei nisi desiderata fuisset
et populus voluntarius. Neque fuisset
irritacio egipciorum nisi desiderabiles et
voluntarii deo fuissent et usque nunc
qui desiderabiles sunt deo et volunta
rii illi zelabiles sunt. et irritant vin

dicta sive tenebrarum virtutes. Propterea aut
est voluntarium eius populum et gentem eius de
siderabilem Qui enim voluntarius est quia
dicit voluntarie sacrificabo tibi ipse est
et desiderabilis apud deum. Et qui
desiderabilis est deo sine dubio volun
tarius est. quia non omnino subiectione
hominum diligit deus aut famulatum. sed
voluntariam subiectionem et voluntari
um famulatum. Natura enim omnes
sunt sub deo quoniam a deo creati sunt.
voluntate aut non omnes sunt dei. quia
secundum opera dyabolo subsunt.

Aminadab aut quod erat volunta
rius populus vel gens de
siderata genuit naazon. quod
interpretatur refectio atque requies. Vere enim
qui voluntarius est deo et prebet se desidera
bilem apud eum sibi genuit refectionem
et requiem. Congrue aut naason
in cuius tempore filii israel de egipto exierunt
qui et princeps factus est super tribum inde
refectio est nominatus. quoniam in tempore eius
de servitute egypciorum violentorum et de
laboriosis operibus luteis liberati requie
verunt. et refectionem consecuti sunt in
deserto et corporis et anime. Corporis quidem.
quia ad libertatem venerunt corporalem. Anime
aut. quia post immundas culturas egyp
ciorum ad noticiam producti sunt dei vi
ventis. Sed et colubinus et serpentinus
interpretatur naazon. forsitan quia pru
dens erat in bono sicut serpens. sim
plex aut in malo. Hic ergo naason sicut
diximus exivit de egypto qui fuit prin
ceps tribus inde. Sicut res ista ondit.
nec enim iste potuit fieri princeps si pr
eius vixisset. nisi forte aliquis dicat

sit aminadab senem exisse. ut non po
tuerit gerere principatum quem non esset iuvenis.
Quod igitur dicitur in exodo quia quinta ge
neratione filii israel de egipto exierunt
secundum generationes invenitur tribus levi.
Iacob autem genuit levi. levi autem ge
nuit caad. caad autem genuit amram. Am
ram moysen et aaron. Secundum autem ge
nerationes tribus iuda septima generatio.
Quatuor itaque generationibus defunctis
in egipto usque amram exiuit genera
tio quinta. id est moyses et aaron. de egyp
to videtur exisse sex generationibus defunctis
in egipto. Iacob. iuda. phares. Es
rom aram et aminadab. septimus
autem egressus est naason. puto autem
hoc quia tribus iuda magis multipli
cabatur pre omnibus tribubus. Tribus autem
levi non sic multiplicabatur quia levite
et circa templi obsequium necessarii erant. sicut
et maiorum libri testantur. Tamen si ro
mis est quod enoch qui translatus est in
septima generatione sit natus. si romis
est quod noe in generatione decima ab adam
qui misterium figurat christi. Si romis est quod
abraham usque ad legem. id est usque ad mo
ysen septem generationes habentur. Si
ne dubio et hoc romis est quod secundum le
vi tribum in quinta generatione egressi sunt
de egipto secundum autem tribum iuda in sep
tima. In tribu igitur levi quarta generatio qui
ta exiuit defunctis in egipto quatu
or. Hoc puto misterium quia omnis
homo ex quatuor elementis creatur secundum
corpus. Ex terra ex aere ex igne et
aqua. post hoc autem per baptismum re
generatus sit filius dei. In quo ergo
quatuor elementorum generationes moriu

ntur in mundo. Ille vero per baptismum in quinta
generatione spiritus exit de mundo hic est
qui mortificavit membra sua super terram.
Sicut ait apostolus que ex quatuor gene
rationibus constant elementorum. ut iam non in car
ne sit. sed in spiritu ille exiuit ad profectionem
de mundo Et nemo egreditur vere de
hoc mundo. nisi qui mortificatis illis
quatuor generationibus ceperit esse in quinta ut
et ad eum dicat apostolus. Vos autem in carne
non estis. sed in spiritu. Et hic quidem igitur in
tribu iuda Alia quidem videtur esse species
rationis: cum pene eadem ratio est. Septe
enim numerus misterium habet indulgencie et
ocii et requiei Sicut in multis diximus
locis Sex autem numerus misterium habet
operis et laboris propter quod et deus omnia
visibilia sex diebus fecit. Septimo
autem requievit. et quia reliquid potius
se quecumque infra sex dies creata sunt.
hoc est omnis iste mundus hic corrupti
bilis. Et implet quod mandat iohannes apostolus in
epistola sua canonica dicens. filioli no
lite diligere mundum neque ea que in mundo sunt:
Ille in septima die est. hoc est in christo
et in requie est. christus enim est requies nostra
sicut dicit de iudeis nimirum intra
ris in requiem meam propheta. donec iuravi in ira
mea: si introibunt in requiem meam. Ille
ociatur ab omni opere mundiali qui et sabba
tizat a malis sabbatismum. ille et mere
tur indulgentiam Et si autem quod gessit
humanum ille exiuit de mundo Qui autem
in mundo est numquam in septima requie
est. ille non est in mundo Qui autem est in
mundo indulgentia dignus non est. Et vide
quod providentie sermones quos diximus. levite quidem
in quinta generatione exierunt de egipto. Regales

aut in septima. Quam regales mediam
a multum plerumque delinquunt ipsa potesta
te cogente et difficile e eos sine delicto ee
perfectos. propterea si moderate delinquunt in
dulgentia digni efficiunt. Levite aut
et viri sacerdotales perfecti et spirituales et
sine macula ee debent. Ideo quærit in illis ut
quatuor generationibus omnino illis mortificatis
in corpore in quinta generatione munda consistat
Nichil sit possibile carnis habentes in se nisi
quod vitam sustentet. sicut dicit apostolus.
habentes aut alimenta et quibus tegamur his contenti

Naason aut salmon. Salmon sumus
aut interpretatur accipe vas. Iste
salmon accepit uxorem nomine raab.
hoc aut raab ipsa dicitur fuisse raab merétrix de
iericho que suscepit exploratores et le
gatos filiorum israel et cum quærerent a rege
iericho ut occiderentur abscondit eos in su
periori parte domus sue et servavit incolu
mes. Audies aut fratrum filiorum israel di
lexerit apostolus israel quod propter gentem. Et duplici
res ista incredibile ee videtur. primum cum eet
iste salmon nobilis inter filios israel et quia de
tribu erat iuda. Et quia filius principis erat vi
dit raab illam sic fidelem conversam ad bonum
et a deo dilectam et electam de iericho secundum
dei preceptum et computatam inter filios israel quasi
magnam illam a qua constituta meruit accipere
salomon in uxorem. Idem credo et propter spiritua
lis misterii rationem quam et raab illa meretrix
figura fuit ecclesie que cum fuisset ex gentibus me
trix et culturis idolorum commaculata suscipi
ens speculatores ihesu christi id est apostolos in domum
pectoris sui per verba ipsorum abscondit eos
sursum in memoria capitis sui ut non inve
niret eos diabolus nec perderet eos. qui sig
num rubri sputi et per fenestram dimissi

quod per indicavit dominice passionis salvata et
educta de mundo et castificata facta est
sponsa christi. Et salmon iste decimus
est ab abraham. Septimus aut decimus numerus quasi
numerus est perfectionis misterium habet christi perfecti propter
quod et prima littera nominis ihesu christi iota habet decem
Ergo et quia salmo in numero fuit mistico christi
et illa fuit in misterio ecclesie non sine ratione
credimus ipsam fuisse raab et accepisse
eam salmone. Forsitan ergo et interpretatur salmo
accipe vas quia per ipsum nomen invitabatur a pro
videntia dei ut acciperet vas electionis raab.
Ita sicut paulus cum fuisset persecutor dignus
probatus in apostolatu vas electionis factus est. est autem
a populo israel vel spiritualis coniugio christi quia vas
electionis facta est christo. Huic misterio utriusque me
retricis istius convenit nomen. Prius enim dice
batur raab quod interpretatur latitudo vel dilata
ta aut quia ex omnibus finibus terre vocata ecclesia
gentium latitudo appellabatur aut dilatata
quia credens ex toto corde tam in toto fundata
est mundo. Hec aut raab postquam nup
sit cum salmone novata est rathab quod interpretatur
ascensio. Vere enim sicut corporaliter ista raab
ascendit facta una ex filiabus israel quia dig
nificata coniugio talis viri. Sic et spiritualiter
ista ascendit quia cum fuisset ecclesia cultrix ydolorum
iterum facta est socia angelorum et sponsa christi et filia dei.

Salmo ille qui interpretatur accipe vas
spirituale genuit filium ex raab bo
oz qui interpretatur in virtute vel vir in ipso
vel prevalens. Qui secundum spiritum dei accepit
uxorem Ruth a deo provisam in virtute generat
filios et ipse propter virtute habentes et prevalentes
Qui aut accipiunt uxores ex provisione diaboli
id est non religionis virtutum non fideles. In infir
mitate generant filios non prevalentes nunquam in
a malo fortes sed ad penam irreligiositatis sue

no ad gaudiu nec ad co[n]solacone videt[ur]
filios genuisse. Hic itaq[ue] boos accepit
uxore moabitide noie ruth. Quo aute[m]
accepit ea[m] exponere estimavi superfluu cu[m] de
his scriptura oib[us] sit manifesta. hoc a[u]t dicam[us]
solu[m] q[uonia]m et ruth p[ro] merito fidei sue meruit
ea[m] boos. q[ui]a p[ro]p[ter] gente co[n]tempsit, et tu[m] [et] ge[n]s
elegit isr[ae]l et no[n] despexit socru[m] vidua[m] sil[icet]
et peregrina[m] desidio ducta gentis huius mag[is]
q[ua]m sui. deos primu[m] suor[um] repulit et deu[m] vi
vente[m] elegit, talib[us] verbis dicens ad socru[m]
sua[m]. Noli obviare m[ihi] ut relinqua[m] te q[uonia]m
ubicu[m]q[ue] ieris ibo, et ubicu[m]q[ue] manseris ma
nebo. populus tuus p[o]p[u]l[u]s meus [est] et deus
tuus deus meus [est] et ubicu[m]q[ue] mortua fue
ris moriar et ibi sepeliar. Hec faciat m[ihi]
d[omi]n[u]s et hec augeat. si mors separavit me
te et me. Et boos p[ro] merito fidei sue illa[m]
accepit uxorem, ut ex co[n]iugio tali sanc
tificato genus nasceret[ur] regale. Illa se mor[em]
constitutus no[n] accepit uxore[m] sibi s[ed] deo, no[n] p[ro]p[ter]
passione[m] corporis sui s[ed] p[ro]p[ter] iusticia[m] legis:
ut suscitaret seme[n] p[ro]ximo suo no[n] mag[is] fulore
q[ua]m religione fuerior, etate senex iuvenis a[u]t
in fide Et forsita[n] io noiat[ur] [est] i[n] v[ir]tute vel
virtus i[n] ipso vel p[re]valens q[uonia]m qui s[ecun]d[u]m e
tatem ad ineundu[m] co[n]iugiu[m] e[ra]t i[n] v[ir]tute no[n]
est noiabilis et laudad[us] q[ui]a e[ra]t i[n] v[ir]tute s[ed]
ext[ra] etate co[n]iugalem u[xo]r[e]m s[uam] accepit
ex religio[n]e virtute ad co[n]iugiu[m] ieudu[m] s[ic].
iste boos et laudabilis et noiabil[is] est, q[ui]a
extitit i[n] v[ir]tute [et] iuvet[us] tal[is] v[ir]tus i[n] ipso e[st]
Iuvenis e[st] v[ir]tus no[n] e[st] i[n] ipso s[ed] i[n] iuvetute cor
poris sui, io et postmo[dum] exhausta mar
cessit. Q[ui] a[u]t i[n] vita sua fidi[ssim]e v[ir]tute. sic
fuit et boos iuvet[us] v[ir]t[us] i[n] ipso e[st]. et io iste
nessibil[is] est. Co[n]cept[us] et ruth inspiracio

e[st] appellata na[m] n[isi] i[n]spiracio dei fuisset i[n] ea:
nec dixisset que dixit, n[e]c fecisset que fecit
Quod p[ro]miu[m] laudat[ur] i[n] ea. Dilcio gentis isr[ae]l
a simplicitas aut obedia n[on] fides. Dilcio
quide[m] gentis isr[ae]l: quia sic desidabat susci
pe filios ex se[mi]e isr[ae]l et una fi[eri] ex p[o]p[u]lo
dei. Si eni[m] co[n]tacone viri desiderasset q[ua]
puella lasciva. aliq[ue]m iuvene[m] poci[us] appe
tisset. Que a[u]t lascivie sue no[n] satisfa
ce cupiens s[ed] religionis, senem poci[us] q[ua]m
elegit q[ua]m iuvenilem etate. Simplicitas
aut. quia ultronea sub palliu[m] ei[us] egressa
e[st] n[e]c cogitavit ne forte sperneret ea[m] quasi
vir iust[us] lasciva[m] puella[m] aut ne delu
deret ea[m] et q[ua]ntu[m] co[n]iux erat contemneret ea[m] delusa[m]
sicut faciu[n]t multi. S[ed] audiens scita p[ro]
avus sue co[n]siliis co[n]fident[er] credidit quia
prosperaturus fuerat deus actum ipsius
sciens co[n]scienciam sua[m]. q[ui]a no[n] libido ad h[oc] eam
co[m]pulerat sed religio erat ortata. Q[uo]d
aute[m] et in boos et p[ro]duret humilitas cas
titas religio. humilitas quidem et castitas.
q[ui]a nec co[n]tigit eam q[ua]si lasciva[m] puella[m]
nec abhorruit ea[m] q[ua]si castus lasciva[m]: s[ed]
mox ut v[er]bu[m] ei[us] de lege p[ro]pinquitatis au
divit nichil hor[um] om[n]i[um] lascivie reputav[it]
s[ed] vniversa religioni ascripsit nec despexit
q[ua]si dives paupem, nec veritus e[st] q[ua]si ma
tur[us] adolescentula[m]. S[ed] pacior fide q[uam] corpe
mane processit ad porta[m] p[ro]vocav[it] q[ue]dam
ex gente que iure p[ro]p[in]q[u]itatis estimavit p[ro]p[in]qui
ore optinuit p[re]valuit no[n] t[ame]n iure p[ro]xi
mitatis q[ua]m dei eligetis favore. Et ideo forte
p[re]valens dicitur est

Talis g[ratia] boos ex tali co[n]iuge ruth
qualem filiu[m] genuit obeth q[ui]
interp[re]tat[ur] s[er]vit[us]. Hic aut quis

diuitias eligunt et non mores pulcritudinem et non fidem, et quod in meretricibus fieri solet, hoc in coniugibus optant. Propterea non generant filios subditos uel sibi uel deo, sed contumaces et contra se et contra deum, ut filii eorum non sint fructus iuste coniunctionis eorum, sed pena condigna irreligiositatis eorum. Iste autem obeth, qui subditus dicebatur, genuit refrigerium. Iesse enim latino sermone refrigerium appellatur. Filium uero quicumque est subditus deo et parentibus suis tales filios generat deo prestante a quibus refrigeretur, quoniam qui honorat patrem honorabitur. Qui autem contumaces existunt contra deum contra parentes, generantes non refrigeria sibi generant, sed dolores, ut a filiis suis recipiant quod fecerunt in parentibus. Adhuc estimo propterea obeth, quod subditus nominatus est, et propterea yesse quod dicitur est refrigerium. Ne forte in diebus obeth filii israel propter delicta sua traditi erant sub potestate gentis cuiusdam, sicut in libro iudicum frequenter legimus, frequenter et quoniam subditi fuerant facti cuidam genti, qui erat in tempore illo natus obeth subditus est appellatus. Yesse autem sicut est ex parte colligere de scriptura regnorum, quando annorum david appropinquare cepit sauli, id est quando annis regnauit pene secundum tempus existit samuel, sub quo iudice et propheta placentes coram deo filii israel et corporaliter refrigerati sunt et spiritualiter bene agentes. Et ideo forte yesse appellatus est refrigerium.

Yesse autem genuit dauid regem. Quia de ignatione iustorum et generatione iustorum benedicitur. De dauid autem si quis tantum dicere possimus quantum scriptura regnorum. Ideo pretermittentes omnia hec dicamus solum quia et in nomine christi fuit ymago. Dauid autem interpretatur sufficiens manu uel dilectus, sicut fuit et christus et in bello fortis et potens et preter dilectus in suis actibus et in omnia sua et in maxime in die sua propheta. Et sicut fuit christus et quod dicitur in actibus suis iustis in persecutoribus suis iniustis. In ipso etiam peccato suo passionis christi et ecclesie misterium fuit. Sicut enim cum esset leuatus in solario excelso suo uidit speciosam bersabee cum lauaretur et concupiuit eam et habuit cum esset adhuc in coniugio alterius, sic et christus cum esset in celo suo altissimo adhuc leuatus in sua diuinitate uidit ecclesiam gentium speciosam formam, cor displicere sibi in sordibus errorum suorum et bonis operibus se diluentem, cum adhuc diaboli esset quasi, uidit eam et concupiuit et habuit postea. Post hec autem descendens in mundum sicut dd postea interfecto uiria uxorem eius sibi in coniugio suscepit. Sic et christus destructo diabolo subditas ei gentes recepit in coniugium suum. Sicut dauid primum habuit barsabee cum adhuc esset sub uiro, postea legitimam accepit uxorem, sic et christus et tunc fecit ecclesiam et modo fuit omni anime. Res non est plus huerat (?) contra iudeum contra gentilem, impossible est ut adducat eum ad fidem suam, utputa cornelium duxit ad fidem suam per ministerium petri, sed tamen habuit animum eius operantis in ea orationes assiduas et elemosinas multas, sicut actus apostolorum testantur, et centurionem uocauit ad fidem suam, sed postquam cum adhuc esset sub diabolo habuit animum eius operantis in ea dilectionem gentis dei et edificans synagogas, sic et diabolum facere ualeamus. Impossible est ut aliquem christianorum ad perfidiam trahat, nisi postquam cum adhuc sub christo esset habuit animum eius et operatus in ea. Primum opus fuit et probauit consensu ipsius, ut uideat prius quod diripet eum de christo et sibi

f guigēt pus hūit eū opans ī eo cupi
ditatē pecuniar₂ ꝯ furta. Postq̄ defecturꝰ
b ē in costia sua sibi guenienti tūc ꝯpulit
eū tradē xpm et trāsiē ad sua. Bersabee
autē interptatur filia potentis q̄ nomē
sm misteriū ecclie hēt ydonea rōne. Eccia
eī nupta anīo dauid filia facta ē dei oī
potentis q̄ pꝰ filia diaboli videbatur fu
c isse. Ad huc ītptatur bersabee. Ē hīn dupli
cata in fine: puteus septī ꝯ q̄ corpali. et
spūali. hēt ī ītptatione guenientē. qm̄
sic. dat nobꝭ ītellige septū paralipomenū
no. vxores septē hūit dauid ex qbꝫ filios
genuit. sex quidē q̄s accepit ī ebron.
septimā autē ī ierosolimis bersabee. pu
tei aūt ī pūbiis salois pmus et alteriū
ī tiorē hēant ītellcm. tn̄ ī pma facie
vxores signāt. ut docet vxoribꝫ pprīs vinū
pmanē debē dicentes bibe aq̄ de tuis
s vasis et de puteor₂ tuor₂ fontibꝫ. sig.
putei vxores ītelligūt. gueniēt bersa
bee septīꝰ puteꝰ ītptatur q̄₂ et septiā ex
stitit vxor. Sic et xpc septē ecclias spō
h sāuit. nā pmus ī numbiles sīt ecce scdm
diuersitate locor₂. tn̄ oēs septē dicūt ppt
spūs septem qbꝫ sustentat oīs eccia. Vn
et iohes et paulus aplus ad septem
ecclias scribūt q̄ ad omnes. De regibus
autē residuis dicē aliquid difficile ē in sup
fluū cū desiderantibꝫ dicē vel audire de
eis. sufficiant scriptura regnor₂ scdm tn̄
ꝯ hebreoru sermonū interptes tradide
runt noīa eor₂ actibꝫ ꝯgrue tegtamꝰ.
ut dei prudentiā etiā ī noīs hoīnū noī
bꝫ ostendamꝰ et spūale delectatione au
dientiū ppls acquiramus.

David autē genuit salomonem

Salon interptatur pacificus. Pacificus
autē ē appellatus qm̄ oībꝫ ī circuitu ge
tibꝫ et pacificatis et tributa reddentibꝫ pa
cificū hūit regnū. ita ut et templū deo
edificaret. vtens etiā misterio generum
qm̄ ī figurā fuit nri xpi pacifici. q̄ ꝯfu
gientibꝫ ad se per fidē gentibꝫ vniusis et
bonor₂ oper₂ spūalia tributa soluentibꝫ pa
cificū hūit regnū. ita ut ex viuis lapi
dibꝫ nō solum iudeis sed ꝯ gentibꝫ vi
uū templum deo edificaret. Vivēti.

Salon autē genuit Roboam.
Roboā autē interptatur ī mul
titudīe popli. Estīo q̄ pr̄ q̄ dī
ipsi sicut om̄ regū pires ex bono pposito et ^ sicut
nomē imposuit roboā. dei autē prude do
cia sicut et om̄ regū noīa scdm actus
eor₂ ppo dispensauit noīe. siue ī bono
siue ī malo. Salon ergo cū hēret regnū
valde multiplicatū. inītis pris sui
et suis q̄₂ dilexerat eū ds. In primis
natū sibi ī tpe illo filiū appellauit ro
boā idest multitudine populi. ut scdm ^ q̄ sicut ī multi tudine ppli.
statū regni sui multiplicatū noiaret fi
lius eius. ꝯ prudentia autē dei q̄ fuerat paror₂
futurꝰ et discidiū regni sui passurꝰ dis
pensauit ut dicerē ī multitudie ppli. qm̄
qui fuit ī multitudie ppli stata sedicio
nē multitudis patit. Multitudo eīm
pr̄ est sedicionis et ꝯtumacie q̄₂ q̄dq̄d a mlt
tis peratur plerūq₃ manet ī iudicabile.
Paucitas autē ī gra est discipline.
Estimo q̄ salon et roboā ī misterio xpi
fuerit. q̄ si ī misterio eius fuerit ꝯsequēt et
ī misterio ppli xpiani. sicut cū sint oēs
xpiani corpus xpi. ītē vniusus pplus
xpianus accipiendꝰ ē xps. Sic salomo

i mistio fuit ppli xpiani bn incipient
Roboam aut i mistio ppli ia malefi
mentis pfia sicut senectutem salomoe
peccante excitauit dns sathan adup eu
et detruncauit ex pte modica regnu
eius In tpe roboam abicientis osilia
senior et sequetis osilia iuuenu coe
taneor suor ad plenu scissu e regnu
ita ut decem tribubz secedentibz et ppu
sibi facientibz regem due tbz tm mo re
maneret sub roboam. Sic ppls xianus
in pmis bn ages psperatus e sicut salom
pcedete aut tepe cu cepisset delinqre xpi
anus ppls et amare que carnis st et mu
di qi filiam pharaonis q diabol submisit
pncepe carnis et mudi ad teptacone
xpianor excitauit deus spm sismatis
sup xpianu populu Et i pmis quide
debilitatus e xpians populus i qbzda sis
matibz i nouissio at ppli xpiani qi i tpe
roboam habudate iniqtate et refrigesce
te caritate plenus gassus e populus
xpianus ita ut maxia ps xpianor
diuidetur in heses et facet sibi ppos
epos qi ppios reges et uix paucalis
simi xpiani remanent i ecca xpi cu
xpo. Et tuc roboam abiciens osilia
senior et coetaneor suor sequs occa
sione pbuit dissidionis istius sic et
ecca tunc epi relinquentes osilia seior
senior aplor et pphar sedm q osi
liati fuant epos querisari debere vel
epatu suu tractare et secuti osilia
coetaneor suor iuuenu osiliancium
epm oporte diuitem fieri et hospi
talitatem et timorem abire et talia
qdam alloq que moneant plausum

dederunt occasione diabolo faciendar
passionu no attendentes que dns
dicit. Si aut cepit dispensator dice
quia dns moram facit et cepit cas
tigare pueros et ancillas et madu
care et bibe cu ebriosis veiet dns eius
in die qua nescit et hora qua ignorat
et diuidet eum Et iter qd pcepit
petrus Non ut dnantes sed qi ep[...]
tenetes. Ite paulus Nouitates vocu
deuita gnant em lites et sermo
eor sicut cancer serpit. Et iter for
ma habe sanor verbor que a me
audisti De qua psperacone pma
popli xpiani et de aduersitate no
uissima pphetat in ps de psperacone
pma sic Tuc locutus es i aspcu
filiis tuis et dixisti &c q sequitur
de aduersitate aut nouissima sic. Tu
vo repulisti et pnichilo deduxisti et
distulisti xpm tuu et cetera que sequut
Et uide qr quomo tuc i regno quide
uide quidam reges extiterunt pcco
res qda aut mediocter pccores i reg
no aut isrl nemo regu iuent e iustu
Sic et i ecca inueniut qda epi et pec
catores in hesibz nec aut iuenit iustus
oio sed omes pussi qr in auro qdez
inueniunt et sordes in sordibz aut
no inuenitur aurum
Roboam aut genuit abiam
Abias at intpatur pr meus
vel pris meus forsita h abias filie
natus fuat pri suo corpe. Io appla
uerit eu pr ueres qi alter pater nas
ces vl pris mei hic qi pris su hec
est ymago puidetia at dei cu sic or

dinauit uocari quia sicut robora cepit
rec postea at extitit peior i deuiis et

Abias at genuit asa. Abias
asaph. asaph at recepta unge
tta. Iste enim asaph perfectus fuit
valde i corde et placens deo sicut reg-
norum liber ondit. propterea forte e ordinatum
a deo ut appellaretur unguentum. quia sicut un
guentum et in hyeme floridum et bonis o
doris est et homines suo odore delectat atque
impinguat cum ex eo uncti fuerit. Sic et
iustus i hyeme temptacionis i marcessibilis
et fidelis manet sicut et fuit asaph
et bone opinionis et hystoria scripta
de eo delectat legentem et edificat et impi
guat ad desiderium sanctitatis sue ex
citat viros prudentes.

Asaph at genuit iosaphat. Iosa
phat interpretatur dominus iudex. puto
quia asaph pater eius cum propter iusticiam
eius cum dominus prosperasset i omnibus i inimicos eius
confregisset an faciem eius sicut scriptura testatur
regum qui i nomine ipso filii sui confessione offerens
deo iudici iusto uocauit eum dominus iudex. Nam
de iudicis iusticie bene agentem remunerare et
negligentem corripere. Sicut fecit dominus asaph.
Nam preterquam ethiopes et libies uirtute in
mirabilem deposuisset an faciem eius.
postea adversante sibi rege israel baasa. si
riorum auxilium petiit adversus eum propter et mi
sit ad eum anamiam prophetam dicentem sibi
In quo confides te regem et non confideris i dominum
deum tuum propterea salua facta est ... de
manu tua Nonne ethyopes et libies erant
i virtute magna curribus et equites multitudi
ne copiosa et cum confideres i dominum tradidit il
los i manus tuas. Dominum oculi domini respiciunt
i omnem terram ad confirmandum que est perfecto
corde ad eum. cum animus iusti de isto propter quod dif
fidencia puto et in senectute doluit pe
des. quia dominus iustus unde punita fuit ideo.
Nec modicam iusticiam seruorum suorum relinquit
sine remuneratione. Nec modicam culpam
sine correctione dissimulat. Sed i filio eius iosa
phat quod hoc nomine uocabatur iustus aut inde
extitit quam et ipse consultus fuit sicut et
pater eius asaph et adhuc amplius propter hoc
et dominus iustus inde amplius ad huc exaltauit
et glorificauit iosophat quam patrem eius asaph
ita ut omnes reges i circuitu eius munera ei of
ferent quadmodum salomoni. Sed cum fecisset
amicitias cum achab et dedisset ei auxilium
ascendenti ad bellum contra ...
et cum in periclitaretur occidi exclamauit ad
dominum et eripuit eum. Cum at in isto
achab reuerteretur i ierusalem misit ad eum ieu
prophetam filium anamie dicentem. Si peccatori
illum adiuuisti et illis qui oderunt dominum a
micus es. Et i hoc ira si te a facie domini mis
sermones boni inventi fuissent tecum quia abstu
listi lucos de terra iuda et parasti cor tuum
ad requirendum dominum. Uides nec dari oportet auxi
lium inimicis dei nec ab eis accipere. Cum
aut nec accipere oportet ab inimicis dei docet
nos superdicta hystoria de asaph. Cum uero
nec dare instruit nos hec scriptura de iosa
phat. Qui enim petit auxilium ab inimicis
dei de auxilio dei desperat ualidiores sibi
existimans inimicos dei quam deum. Qui aut
dat auxilium inimicis dei aduersatur deo.
Deo enim volente conterere inimicum suum ipse
eum defendere temptat.

Iosophat genuit ioram. Ioras autem
interpretatur dominus altitudo et hunc ioram
similiter pater suus iosophat prosperatus
nimis et exaltatus i regno qui confitens

deo vocavit filium suum dominus altitudo, tamquam
si diceret: dominus est altitudo mea quia me non
merito meo sed gratia sua fecit in altitu
dine. Forsitan et providentia dei qui
prius erat futurus et sciebat sic eum nominari
disposuit. Secundum istam iste ioras in magnitu
dine dicitur elatus est et valde impie ges
sit in deum sicut libri regum et paralipome
non testantur. Hic uxorem gotholiam filiam
iezabel et achab cuius consilio eatenus val
de extitit iniquus in deum et elatus propter
altitudines sibi quas deus fecit, confidens in
altitudinem. Cum enim hoc in alibi ipsum
cui servivit dominum sibi facit. Statim ita elatus
est ut etiam omnes suos fratres occideret, quos
ei quasi adiutores et consiliatores relinque
rat pater; propter que omnia percussit eum deus pas
sione gravissima et diuturna ita ut ante
biduum mortis sue intestina sua putre
facta iactaret.

Ioras autem genuit ochoziam. Ochozias ge
nuit ioam. Ioas autem genuit amasiam, ama
sias genuit oziam. Hos iuste usque ad tres
generationes excepit spiritus sanctus per matheum, perdit
de numero regum de immundo et maledicto semine
natos in generationibus xl. sponte coniugare. Io
ras enim ex semine achab et iezabel accipi
ens sibi uxorem gotholiam nomine genuit
ex ea ochoziam. Ochozias autem ioam. Io
as autem amasiam in quibus completur generatio quarta
seminis iniqui et maledicti. Achab enim
rex israel accipiens sibi uxorem iezabel fi
liam sydonum regis contra dei preceptum impiam
nimis multas impietates commisit in de
um illa se instigante. Propter quod sepius sententia
contestatus est per prophetam dicens ut perderet
omne masculum de domo achab. Qua

generationem complevit filius namsi unctus
a puero qui missus erat ab elizeo et acce
pit commissionem ut usque ad quartam generationem
sederent filii eius in sede regni super israel.
Quinta autem benedictio facta est super iehu quia vindic
tam fecerat super domum achab. Totam maledic
tio super domum ioram propter filiam iniqui achab
et iezabel, ut usque ad quartam generationem
perdant filii eius de domo regum. Et peccatum
eius descendit in filios eius. Sicut fu
erat scriptum patrum peccata in filios usque
in tertiam et quartam generationem. Videtur ergo
per istam scripturam quam periculosum est inire
coniugia impiorum ex genere sicut ioram
et quod gloriosum est vindictam facere in im
pios sicut fecit iehu. Quantum ad hys
toriam regnorum pertinet, amasias ge
nuit oziam. Tamen ozias interpretatur filius
nobilis. Quia autem cum vocaverat eum pr
firem nobilem non estimare potui nisi
si quis estimet speciosum eum fuisse natu
ra forte et primitivum fuisse, quoniam tunc
primitivi apud illos clari et honorabi
les habebantur. Tamen et secundum deum comparatum ad ali
os qui ex maledicto semine descenderant
reges, et secundum deum nobilis fuit quia fe
cit ozias quod placitum erat deo et in omnibus
adiutus erat a deo. Post quod cum fecisset fuisset
prosperatus a deo, elatum est cor eius et dig
num se existimavit etiam sacerdotali officio
fungi. Statim cum usurpasset sibi thuribu
lum inferre in templum et resisterent
ei filii aaron et levite quasi illicita ap
petenti, comminatus est eis quasi rex potestate sub
mixus. Confestim percussit eum deus lepra.
Et visa est lepra bis in fronte eius et
exiluit foras et sedit domi usque ad

morte sua leprosus. Videatur quod illicitum sit usurpare opus quod a deo non est commissum. Et quod se primum laycus usurpans sibi opus clericale tunc primum fuit et secundo si usurpauit sibi opus dyaconi. et dyaconus si usurpauit sibi opus presbiteri et presbiter si episcopalem appeteret potestatem. Et uide quomodo secundum quod prolongabatur generatio orta est de illa familia maledicta sic paulatim per generationes minuebatur in eis iniquitas. Unde cum ocozias peior fuit omnibus post ioram patrem suum interpretatur autem ocozias possessio inuisibilis patrem eius autem cum fuisset impius non possumus suspicari secundum deum filio suo potuisse vocabulum possessio inuisibilis non forte secundum diabolum a quo seductus variis fluctuabat erroribus. Huius autem filius ioas iam melior fuit eo sed non ad plenius. Nam quod diu uixit ioiada sacerdos qui enutrierat eum in rege ualde purum et eripuerat eum de manu athalie auie sue que occidit omnes nepotes suos ut ipsa regnaret et fecit quod placitum erat domino. Postquam autem mortuus est ioiada quod forte erubescebat quasi sicut sacerdotem et quasi auctorem uite sue et regni mutatus est et fecit malum ante deum. Deinde cum uidisset spiritus sanctus zachariam filium ipsius ioiade et dixisset ei Hec dicit dominus quare preteristis mandatum domini non erit vobis in prosperum quia dereliquistis dominum et ille derelinquet uos. Insurrexerunt in eum et lapidauerunt eum ex precepto regis propter quod et conuenienter nomen eius interpretatur temporis prolongatio quia prolongatio temporis mutauit eum in peius. Item amasias paulo melior extitit quam ioas. Sed amasias filius

peius

eius in primis placuit deo sicut ioas et postea malignatus est sicut ioas. sed in hoc fuit melior quam ioas pater suus quia ioas corripientem sibi prophetam lapidibus interfecit. et filium ioiade sacerdotis regis factoris sui. Amasias autem cum misisset ad eum deus balaam prophetam dicentem. quare consuluisti deos qui non liberauerunt populum suum de manu tua non interfecit. sed comminatus respondit ei Numquid consiliarium regis dedi te. Caue tibi ne flagelleris. Item ozias filius amasie melior fuit omnibus illis precedentibus ante se. et si non fuit irreprehensibilis quia opus sacerdotum assumpsit. Vide nunc secundum hoc et iudicium dei iustum. Sicut enim ozias prolongatione uniuersarum generationum minus malus extitit ceteris ex generatione maledicta progenitus non tamen perfectus fuit quia adhuc aliquid habuit ex generationibus illius. Sic et deus eum non perdidit de numero regum quia fecit quod placitum est domino percussit eum lepra propter iactantiam eius ut domum sedet ut uideretur non de numero generationis perfectus sed fructu omnis regni ex parte fraudatus.

Ozias autem genuit ioathan. Ioathan autem interpretatur perfectus uel dominus inmaculatus et uere perfectus fuit hic ioathan et quantum ad se reges precedentes dominus inmaculatus quia fecit quod placitum erat deo et nulla reprehensio eius legitur in scriptura regum. Ioathan autem genuit achaz. Achaz interpretatur firmamentum domini a virtute. Ioathan autem cum esset verus et fidelis deo firmamentum suum et virtutem credebat dominum esse atque et fuerat prosperatus in regno quia confidebat firmamentum suum esse et virtutem dominum vocauit filium suum achaz id est firmamentum domini vel virtutem. Ille autem non fuit firmamentum domini neque

birtus. Nam em firmauit eu dns i bono
sed dyabolus in malo qui fuit dns eius.
Iste iam valde impie gessit in deu sicut tes
tat scriptura regnor et paralipomenon. Ezechias
aute appellatus e achaz firmamentu dni
uel virtus religiones quide pris ondit
ipius autem duriciam q sicut a conversa
cõe pris fcus est longe sic a ppetate no
mis sui ipm pcidit nec forte qd apud y
saiam pphiam positum e ho mo. Et factu
est in diebz achaz filij ioathe regis iuda
ascendit rasin rex sirie et facee filius
romelie rex isrl ad ihrlm expugnare eã
et nõ potuit debellare eam. Et annun
ciati est in domo dauid a dicentibz. Consen
sit siria cu effraim et expauit cor e
ius et cor plebis eius sicut i silua
cu a vento mouet et dixit dns ad ysaia
Exi i obuiam achas tu et qui subrelic
tus e iasub filius tuus ad piscinam
superioris vie ville fullonis et dices ei.
Vide ut quiescas et noli timere neqz
cor tuu langwescat a duobz ticionibus
fumigantibz istis. Cu ira furoris mei fca
fuit ited sanabo Rom filius aram et filius
romelie qui cogitauerit cogitacone
pessima dicentes. Ascendamus in iuda
et colloquemur eis gutamus eos ad nos
et rege statuemus eis filiu thabeel. Hec
dicit sabaoth dns adonay nõ manebit
cogitaco ista neqz sic fiet. Et forsitan
si confortatus achaz cu genuisset filiu
vocauit nome eius ezechias. Ezechias
aut interptatur confortauit dns. Vere i eze
chia impleta est confortaco dni cui ai
mus extitit scus sr oes reges q fuert an
eu. Nam inter cetera bona q mito pstitit ei

deus cu misisset ad eu sennacherib rex assi
rior rapsace principe militie sue et libel
lum plenu impperijs et blasphemijs
contra deu sicut exponit ysaias ppha.
Ezechias accepit libellu et ingressus e
in templum et aperuit ante deum et ora
uit et confestim missus est ad eu ysaias
ppha annuncians ei ptectone dni et con
fortans eu. Et exiit ad pces ezechie an
gelus a facie et pcussit in castris as
syrior centum octoginta qnqz milia vi
ror. Qualia aut fuerunt verba rap
sacis vel qualis oro ezechie vel qual
confortaco ysaie lege in ysaya et pter
causam excitacoms i populo
Ezechias at genuit manassen.
Manasses at interptatur ab insurge
te vel ex obliuioe. Dum interpta
conem comendat et liber genesis vbi cu
natus fuisset in egypto filius ioseph
uocauit nome eius manasses dices obli
uisci me fecit dns locor meor et
om pris mei. Et si ab insurgete intel
ligatur sic dice possu qr forte ab insurge
te sennacherib sup eu liberauit eum
dns et ĩo qi grãs agens deo postea i no
mine filij sui vocauit eu manassen.
Si aut intelligatur ex obliuioe. Item
alio mo estimare possibile e qm nõ fa
ciebat filiu ppe q cu genuisset filiu
uocauit nome eius ex obliuione q ex
desperato filiu natu sibi. Hec scdm ppo
situ bonu existimabim noms. Aliogn
scdm actu manasses ali e existimadus
qm pr quide eius illo pposito vocauit eu
manassen. Prudencia aute dei sic dis
pensauit eu vocari q obliuiscituru[s]

erat omnem conversacionem sanctam patris sui et
omnia beneficia dei pro merito eius collata
in ipsum Et stimulatus ab insurgente
diabolo qui solet insurgere super genus
humanum ad extendendum gestum omnia que
deum ad iram provocaret. Denique cum e-
grotasset ezechias in tempore quodam
et venisset ad eum ysaias propheta ad
visitandum vocavit ezechias filium suum
manassen ante se et cepit ei mandare
quomodo deberet timere deum quomodo regem reg-
num et alia multa et dixit ad eum ysaias.
Vere quia non descendunt verba tua in cor eius
sed et me ipsum oportet per manus eius interfici
Quod audiens ezechias volebat filium
suum interficere dicens quia melius est me
sine filio mori quam talem filium relinquere
qui et deum exasperet et servos eius persequeretur
Tenuit autem eum dixit ysaias propheta di-
cens. irritum facias. Deus consilium tuum
deus consilium tuum hoc. Videns ezechi-
as religionem quia plus amabat deum
quam filium. Tunc cum multa gessisset impietates
manasses adduxit super eum principes vir-
tutis regis assur et comprehenderunt ma-
nassen in vinculis et ligaverunt eum in
pedibus et perduxerunt eum in babiloniam
et erat ligatus et cathenatus in domo
carceris et dabatur ei cinericius panis et aqua
cum aceto modica ad mensuram ut viveret
tantum Et erat constrictus et in doloribus
valde Et ideo cum vehementer affligeretur que-
sivit faciem dei sui et oravit deum que
oratio extat Et audivit vocem eius dominus et
misertus est ei Et facta est circa eum flamma
ignis et liquefacta sunt omnia vincula eius
et liberavit dominus manasse ex omni tribu-

lacione eius et reversus est in ierusalem in regnum
suum Et cognovit dominum manasses dicens
quod ipse est dominus solus Et servivit domino in toto
corde suo et in tota anima sua omnibus diebus vite
sue et reputatus est iustus et ideo forte vocatus
est ab insurgente vel ex oblivione quia libera-
vit eum deus ab insurgentibus et ex oblivione
memor dei factus est.

Manasses autem genuit amos qui
interpretatur fortitudo Et siquidem
ante penitenciam genuit amos cum malig-
naretur in ydolis. filio possumus estimare quod
religionis causa vocaverit eum fortitudi-
nem sed causa audacie corporalis. sicut solent
et barbare gentes nomina suis imponere
ad devastacionem respiciencia bestiarum
ferarum vel rapacium volucrum gladiorum
pravitates filios tales volentes ad bellum ista
mentes et sanguinem. Si autem post peniten-
ciam genuit eum credibile est quod causa religi-
onis vocavit eum fortitudinem Ad-
huc et interpretatur amos et aliter onera-
tis vel populum abrumpentis Quod si
ante penitenciam genuit filium non adulto
quod causa sic nominavit eum. si autem post peniten-
tiam ydonea ratio est. Memor enim gestorum
malorum suorum humilitatis causa ad sue ipsius
argucionem vocavit eum onerantis vel
populum abrumpentis ac si dicat. filius
peccatoris quia ipse rex qui peccavit et seipsum o-
neravit abrupit adeo et populum suo exe-
mplo oneravit peccatis et abrupit adeo si-
cut fecit et manasses onerans et ab-
rumpens adeo populum sue exemplo impi-
etatis. Nam ipse amos non fuit fortitudo
secundum deum sed fortitudo secundum diabolum
fuit enim valde iniquus ut ex opera sua

maligna quibz imitatus fuat tam
uassen etiam deu posse se falle estiarz
dicens. pr meus et iuuetute sua mlta
inqua fecit et i senectute sua pe
nituit q ego nuc ambulabo scdm
qd desiderat anima mea et postmo
du quitar ad dnm Et sic factus e for
titudo maligna et onerauit seipm
pniciosioribz oneribz et sue malig
nitatis exeplo abrupit populum
magis adeo q pater ipius id forsi
tan sic noiatus e scdm puidentia di
et exclamauit eu dns deus uelocit.

Attendite g laici ne qs cogitacoez
amos i corde suo ponat quia q talia
cogitans peccat no ex infirmitate car
nis victus delinquit sz ex pposito ma
lo qui amicus e mali ipius.

Amos autem genuit iosia q i r ptat
vbi e hostia dno aut salus
dno forsita amos scdm cor
suu ausinia a dno filiu suu. vbi e hos
tia dno aut salus dni hoc e q q nu
q est neqz pdest. puidentia aut dei se
cundu q futurus erat iosias dispensa
uit nomen eius ipoi vbi e hostia dno a
salus dni quia ve i illo fuit hostia dni
talem. optulit sacrificiu deo qualem n
an aliqui regu nec post eu et ipe fu
it hostia dno scdm q mandat apls in
epla ad romanos xii capitulo. vt exhibe
amus corpa nostra hostia viua scam
placente deo. Et ipe fuit ppli sui i tem
pe suo a dno salus deuis laudabi
libz factis michil tale dice possumus quia
testatur scriptura regnorum q paralipomenon
et inde qualis fuit ut eciam an multas
gnacones nasceretur nomen eius pphizaretur

qui iosias e nomen eius. Tercius n iosias e
cuius nomen pphizatu e pius qz nasceret
scilicet sampson iosias iohannes.

Iosias autem genuit iecomam. sz sic no
positu est i libro regnorum sz post mor
te iosie rex factus e iohachas filius
eius q veniens pharao propter peccata
eius adduxit eu i egyptum et in loco eius
posuit eliachim rege fratrem ipius alteru
filiu iosie q interptatur dei adiudicatus et
vocauit eu alio noie. Ioachim q interp
tatur ppaco dni. Eo aut et ipe ioachim
malignatus fuisset i deu qui ve et pus
ibi condempnacoe adiudicatus a deo et postea
ppatus ad eursione iude scdm uerbum
diuinam dei Rex assiriorum perduxit eu i ba
bilonia et factus e loco eius iecomas fi
lius eius. rex q interptatur ppans dno. Qui
autem et ipe malignatus fuisset i deu ppans
seipm deo ad iram adductus e et ipe
a rege assiriorum i babilonia cu oibz suis
et factus e rex i loco eius a rege assiriorum
frater ipius sedechias sub quo et totus tra
nsmigratus e iuda Ergo talis e ordo iosias genuit
eliachim postea vocatu ioachim. Ioachim autem genuit
iecomas autem post transmigracoez genuit iecomam
it salathiel. Scdm scripturam regnorum ioachim e
quartus decimus a salomone et ipe e filius iosie Iecom
as autem primus usqz ad xpm q vere no fuit filius
iosie sz nepos filius ioachim aut fratris
sui ergo q de i q iecomas dicitur filius ee iosie
si i t pcedentes gnacones conputet iecomas qui
quartus decimus. reliq gnacones usqz ad xpm a sa
lathiel conputate inuenientur tredecim ee. Si aut
inter reliquos qui primus ponatur. Itē pcedentes
gnacones a dd conputate usqz ad iosiam inuenient
tredecim ee. Quod ergo ioachim ablatus e de numero
regum et iuste. Quia no pple dei constituerat

eu̅ regnu̅ sicut erat ↄsuetudo i̅ regib; ↄsti
tuendis s; pharao p potestati. Io ↄtu̅ ad deu̅
n° fuit rex ioachi̅. si n iustu̅ fuit ut ppt
p̅la ↄmixtione gn̅is achab et iezabel tol
lent̅ de nu̅o regu̅. sup dc̅u̅ tres reges ↄ̅uis
ↄ a p̅plo legib; fuerunt ↄstituti i̅ regno q̅re
no̅ erat iustu̅ sil̅r ut tollet̅ et ioachim q̅ que
pharao i̅ hostili fecerat rege̅ et no̅ p̅pl̅s di
Secundo mo̅ ↄ iecomias iste q̅ e̅ filius q̅de io
achi̅ nepos at̅ iosie s̅blato p̅re suo ioa
chi̅ de nu̅o regu̅. ip̅e poni̅ p eo q̅ fili̅ io
sie et bis no̅iat̅ i̅ eu̅u̅. Sed q̅uide an̅ tra̅s
migr̅cone s̅ p nu̅o q̅rto decio. Iterz at̅ no
i̅at̅ p̅ter tra̅smigr̅cone q̅ p nu̅o p̅ximo
Iosias genuit iecomia̅ viz q̅rtu̅ decimu̅.
Iecomias at̅ p̅ter tra̅smigr̅cone genu̅t sala
thiel viz q̅ p̅mus et inuenit iecomias hic
duor̅ nu̅m tene̅ p̅tes suu̅ ↄ suu̅. hic er̅
iecomias cu̅ eet̅ vnus duas h̅uit ↄdici
ones. fuit eni̅ rex an̅ tra̅smigr̅cone q̅ re
gificat̅ a p̅plo dei s̅cus ↄ p̅uatus p̅ter tra̅s
migr̅cone q̅ ductus captiuus. Io an̅ tra̅s
migr̅coe q̅de ↄputat̅ i̅t reges q̅ rex. p̅ter
at̅ tra̅smigr̅cone ↄputa̅t i̅t p̅uatos q̅ p̅
uatus. Quomo at̅ vis ut potuisset eua̅ta
si dixisset iosias genu̅t ioachi̅ i̅ q̅rta de
cia̅ ↄnac̅oe Ioachim at̅ genuit iecomia̅
Iecomias at̅ p̅ter tra̅smigr̅cone genuit sa
lathiel. ex q̅ a pharaone regificat̅ ↄp̅ut̅a
i̅t reges iuda iuste at̅ adhuc i̅ueni
bat̅ an̅ tra̅smigr̅cone q̅de q̅tuordeci̅ re
ges p̅ter tra̅smigr̅cone vn̅ rex et tredeci̅
p̅uati Et si iecomia̅ posuiss; i̅t reges
pores i̅uenire̅t q̅ndeci̅ q̅dem ↄnac̅oes re
gales an̅ tra̅smigr̅cone tredeci̅ aut̅ p̅
uate p̅ter tra̅smigr̅cone Et sine illo sue
hoc mo̅ et racionabile aliud dic̅e videba̅t
eua̅ta ↄ misteriu̅ q̅d ↄposuerat no̅ ondet

Vides q̅ sapient̅ voluit eua̅ge̅ta iecomia̅
duplicit̅ eẽ p̅mu̅ q̅de̅ i̅t reges q̅ q̅rtu̅ de
cimu̅ rege̅ ↄ p̅m. deide at̅ p̅t⁹ tra̅smigr̅coe̅z
i̅t p̅uatos ↄnac̅oes p̅mu̅ q̅ p̅uatu̅ ↄ p̅m
p̅la cu̅ ↄstat ↄputac̅o eciā Ioachi̅ adiu̅cto
vsq; xp̅m viginti ↄ octo ee̅ ↄnac̅oes q̅d i̅pedit
ut ioachi̅ s̅blato ro̅nabiliter filius ei⁹ dupli
noiet̅ ↄ misteriu̅ q̅ eua̅ge̅ta ↄposuit ex
pleat et de nu̅o ↄnac̅onu̅ no̅ mi̅uat n°
obe̅ q̅ filius iosie dc̅s e̅ cu̅ sit nepos. ↄ ne
potes rex filij applant̅. Iecomias at̅
genuit salathiel q̅ i̅t̅p̅tat̅ petic̅o dei de sa
lathiel q̅de nichil legim⁹ vel boni vl mali
tn̅ putam⁹ eu̅ s̅cm̅ fuisse. Et i̅ cap
tiuitate assidue dn̅m petisse p ip̅a ca
lamitate que contigit isrl Et io peticio
ne dei eu̅ appellatu̅ fuisse.
Salathiel at̅ genuit zorobabel
i̅t̅p̅tat̅ aut̅ zorobabel fluxus
postpo̅ita vel ex ↄmixtio̅e vl hic
doctor babilonie legi si uere nescio q̅
sacerdotale et regale gen⁹ mixtu̅ e̅ i̅ zoro
babel sicut i̅fi⁹ exponem⁹ n°. Forte q̅ hoc
dom̅ ex ↄmixtione vl hic doctor babilo
nie. per istu̅ aut̅ zorobabel dimissi s̅t
o̅es filij isrl et reu̅si i̅ p̅pria ciuitate cu̅
magno gaudio sicut esdra expo̅it p̅pha
Cu̅ n eet̅ zorobabel i̅ misterio darij regis
ↄtrouersia f̅ca e̅st i̅t eu̅ ↄ duos alios reg̅
ministros q̅ eet̅ fortius i̅ mu̅do Et vno di
cente q̅ nichil fortius q̅ vinu̅. Altero at̅ di
cente q̅ nichil fortius q̅ rex. zorobabel
dixit nichil fortius q̅ mulieres ↄ vitas
... de hoc p̅ne fine certatib; vetue̅ vsq;
sententia̅ darij regis. Quo residentib;
cu̅ p̅ncipib; suis ad iudicandu̅ cotederu̅t
tres singuli p sua sentencia Et vba ↄte
co̅is eor̅ q̅ vult scire legat esdra̅ p̅pham.

Cum iniret zorobabel et iudicio darii et omnium
principum primitiata est omnibus fortiorem veritatem
esse. Cum autem ad eum diceret darius rex cum iura-
mento pete quod vis usque dimidium regni mei
Respondit zorobabel ego regnum tuum non peto
sed ipse vere eo metuum. sed hoc peto quod cepit
nunc cyrus rex an nos ut dimittatis capti-
tatem israel in sua redire. Darius concessit
Exiens autem zorobabel gratias egit domino di-
cens. benedictus es deus et pater veritatis qui
sapienciam hanc in os meum misisti. Et
io inuentus est vere secundum prudentiam dei noua-
cius zorobabel i. hic doctor babilonie
Quid autem maior doctrina quam ondere veri-
tatem dinatem esse omnium rerum. Et impletum est
in eo quod fuerat scriptum Super inimicos me-
os prudentem me fecisti mandato tuo quia
metuum in est. Super omnes docentes me in-
tellexisti quia testimonia tua meditatio mea
est. Super senes intellexi quia mandata tua
exquisivi. Vel fluuio post posita i. quia de
fluuione regis ad se decitente post po-
suit et elegit redemptionem populi sui. De
residuis autem generacionibus nec scriptum aliquid
me recordor legisse vel fabulam aliquam
audiuisse a qua. hoc autem ipsum vocandi
est quod cuicumque regum placuerit deo diutius
regnauerit et prosperati sunt et inimicos
eorum humiliauit deus sub manibus eorum. Et
qui autem maligne gesserit velociter et a
regno et a vita cum amara morte pas-
sunt et humiliauit eos deus sub inimi-
cis eorum. Deus igitur generaciones ab abraham usque
ad dauid generaciones quattuordecim.

Cum potuisset euangelista breuiter
genus et numerum explicare dicens
ab abraham usque ad xpm gene-
rationes sunt xl due. quid vero ter generaciones perdidit
et in tres partes diuisit generaciones quattuor-
decim mutatus est in iudeis hominum status. Ab
abraham enim usque ad dauid fuerunt sub iudicibus. A
dauid usque ad transmigracionem sub regibus. A trans-
migracione usque ad xpm sub pontificibus. hoc vult igitur
demonstrare quoniam sicut post ter completas quattuor-
decim generacionibus mutatus est hominum status
sic completis quatuordecim generacionibus a
transmigracione usque ad xpm necesse est
a xpo mutari iterum hominum statum quod et factum
est post xpm cum non iam sub iudicibus multis
nec sub regibus multis nec sub pontificibus
multis fuerunt sed omnes gentes sub uno xpo
iudice rege et pontifice sunt facti quod tunc illorum
statuum solus habuit dignitatem. Unde
quoniam et iudices et reges et pontifices
propter tres xpi dignitates presignabant
sed principia eorum in figura fuerunt xpi
Primus iudicum ihesu naue. primus regum
dauid. primus pontificum ihesus filius iosedech
hoc in figuram xpi fuisse dubitabat ne-
mo. Et forte io quattuordecim generacio-
nes posuit. hoc est quater decem iota enim littera xpi
instrum habet io igitur quattuordecim quam tibi quod de-
figuratus xpus ostensus est completo autem vere xpus
apparuit. Et quia vero apud lucam
septuaginta septem generationes posuit xpi
nascentis in baptismo in ipso exposuimus loco
hic autem dicimus quod vero xl due generaciones
posuit xpi secundum carnem nascentis in mundum
xl duo enim sex septimanarum numerus est.
Sex autem numerus est operis et laboris numerus quoniam
in sex diebus factus est mundus quod potius est io
pe et labore et dolore. Conuenienter igitur xpi
nascentis in mundo ad laborem et dolorem
xl due generaciones posuit misterium continentis
operis et laboris

Generacio autem xpi sic erat

Generacio autem christi sic erat. Quem
superius direxit. Jacob autem
genuit ioseph cui desponsata
maria genuit ihesum ne aliquis audien
cium estimaret sic esse. Quomodo precedencium
patrum ipse ordinem et christi natiuitatem nar
racionis sue procedens addit et dicit. Ge
neracio autem christi sic erat. Uel sic dicat generacio
quidem eorum quos exposuimus patrum sic
fuit quemadmodum retuli christi autem generacio non
ita sed sic. Quomodo. Maria cum esset des
ponsata ioseph prius quam conuenirent inuen
ta est in utero habens. i. ex uirgine sine patre ut
et genus eius continens de serie dauid osten
dat descendere secundum dei promissa et ex naturam
humana natiuitate eius secundum exponens
misterium diuinitatis eius aperiat.
Nec enim dignum erat ut unigenitus dei non
proprie se sed ipse homo nascens more
nasceretur humano. homo enim in carne nas
citur ut corrupcionem subiaceat. christus
autem natus est ut sanet corrupcionem. Si
cut ergo non est consequens ut corruptibil(is)
homo nascens ex incorruptibilitate uir
ginis nasceretur sic non erat consequens ut u
nigenitus dei qui ideo nascebatur ut cor
rupcionem sanaret ex corrupcione coniugii.
Homo ex necessitate nascitur ut sit christus autem
non ex necessitate nature ut esset sed uoluntate
misericordie ut saluaret. Quomodo ergo iustum
est ut unum eundemque habeat natiuitatis hono
rem necessitas et uoluntas. Merito ergo contra
naturam regule humane natus est qui erat
super naturam. Non tamen noua et ad
miranda christi natiuitate uel per homines pecca
tores per mulieres meretrices et adul
teras et gentiles. Set talis generacio

non perdidat dignitatem eius sed commendat mi
sericordiam eius. Sic erat mirabile ut quos patres
genuit a filiis nasceretur. Facti sunt patres eius
quorum non erat filius. Iste illis beneficium pres
titit ut esset filius eorum. Illi autem nichil pre
stiterunt ut essent patres eius. In omnibus patres
sibi filios adoptant quos ipsi desiderant
hic autem filius adoptat patres quos ipse
elegit. hic filii a patribus suscipiunt gene
rositatis dignitatem. Illi autem patres a
filio susceperunt.
Cum esset desponsata mater eius
ihesu maria ioseph prius quam conue
nirent inuenta est in utero habens de spiritu sancto.
Quoniam futurum fuerat ut omnes sancti de uirgine
nascerentur erat desponsata christo. non christus nas
citur de uirgine desponsata ne dignitatis
nascentes secum quam dominus sed ut per omnia filii
paterne natiuitatis perfectionem imitaretur exemplum.
Ideo et maria desponsata erat fabro lignario
quoniam et christus sponsus ecclesie omnem salutem hominum
et omne opus suum per lignum crucis fuerat opera
turus. Ideo autem desponsata et domi habita ut des
ponsacio ipsa fidelium fornicacionis opprobrium a
matre repelleret et uirginitatis graciam nascituro domino
reseruaret. Sic enim quia in domo sponsi peperit. In
fideles iudei diuertere (?) sermone hic est iste filius io
seph. Nam quemadmodum in ea que in domo uiri
concipit illicita (?) concepcio malicie (?) sic in ea que extra
domum concipit est suspecta concepcio magis. Uo
luit dominus ut haberet mater maritalem suspicio
nem quam fornicacionis opprobrium pateretur. Prius quam
conuenirent inuenta est in utero habens. Non dicit postquam
conciperet eam sed prius quam conuenirent quia iam erat con
cepta in domo. Uirginitas enim incorruptibilitas
incorrupta. at uirtus ipsa sincera. Tamen
quia conuenire natus est christus ut ne de corrupcione

incorruptibilitas nasceretur ut ne ex passione
corporis utriusque sibi domus templi fabricaretur.
[D]ico autem non ad desperationem et confusionem
nuptiarum sed ad consolationem et gloriam continentium
quoniam hoc ipsa concubitus maritalis malum est ante
deum non peccatum dico sed malum factum quantum ad
rei ipsius naturam peccatum est concessione autem dei
factum est ut non sit peccatum. [Q]uod oporte-
bat enim ut homo corruptibilis nasceretur de mun-
do ut possit temptari ut temptatus conteretur. si
autem incorruptibilis factus fuisset et temptari
non poterat. Si non temptabatur nec conabatur quia
incorruptibilitas temptacionem non sentit. Ideo ergo
factum est ut ex passione carnis et sanguinis ex
igne fervido in visceribus succedente humore
homo corruptibilis nasceretur ut ne de bono ma-
lum nascatur aut ex impassibilitate corruptio.
Sed ut de malo malum procedit et ex passi-
one corruptio generetur. [I]deo ista concubitus ma-
ritalis cum esset peccatum quantum ad naturam rei ipsius
concessione dei facta est licentia. Licentia facta est
non iustitia facta et si propter necessitatem rei peccatum
esse desistit tamen iustitia esse non meruit. Ideo uten-
tibus se et si penam non infert mercedem tamen non
prestat. Et si non occidit tamen non salvat. Unde
propheta non ad indulgentiam dei aspiciens sed ad
spurcitiam ipsius operis dicebat. Ecce in iniquita-
tibus conceptus sum et in delictis concepit me mater mea.
Videns quod mater si peccatum quod de peccato sum natus. Se-
cunda est enim generatione sua natura peccati. Nam
si matrimonium ipsum placitum esset deo numquam ab-
stinentibus se ab illo gloriam promitteret. Conabatur
non sit amaret a deo quod odivit illud. Non enim
ille remuneratur qui bonum fugit sed qui malum.
[V]obis autem scire quomodo licitum est matrimonium et
quod aliquando licuit sorores habere uxores. Quod huius
autem cayn et abel. hec nomina filiarum adam quas

ticio habuit post cayn et abel et fratrem et edocla
et non peccaverunt quia peccatum illud veritas ho-
minum et necessitas excusabat. Postea essent
multi homines ipsum malum versum est in natura
sua et cepit esse peccatum. [R]emansit autem in
usu ut unus vir plures haberet uxores. a perfi-
cato postea mundo et hoc malum recepit
sua natura et cepit esse peccatum. [R]emansit
autem in usu ut unus unam habeat uxo-
rem. Nunc autem postquam venit plenitudo
temporis et senuit mundus scimus quale est consilium dei
et quod vult et quod est placitum coram illo. Sed au-
si non sumus dicere propter homines incontinentes in quorum
corpore illa nihil agitur sed in toto illos pos-
sidet sanguis et sordidissimus vapor
de illo infernali igne procedens. [D]einde
cum mandaret angelus thobie in nuptiis
eius ut antequam conveniret ad illam consuetudine
humana surgentes oraverunt et sic dicentes
domine tu scis quia non propter libidinem accepi uxo-
rem sed propter liberos procreandos quia si aliter o-
tussis oratio eius non fuit deo placitura. Vides
ergo quod turpissimum illud opus carnis causa filiorum
excusat nunc multiplicato sensu creandorum
hominum ideo est extincta. [I]am deum non multitudo
hominum sed caritas delectat sanctorum. Ecce vita
et libido quam fornicationem generat et quam maritale
usum instituit. Sed sicut mari posuit terminum
nobis ligna dicens usque huc venies et hic
te confringes. Sic libidini carnali terminum po-
suit coniugium ut usque illuc veniens il-
luc se confringat. Sicut ergo mare si litora
sua fuit transgressum perierit. ita et homo si trans-
gressus fuit licentiam maritalem. [S]i ergo ipsa
est libido in maritis et in adulteris quo-
modo potest fieri ut una eademque res pro dimidia
quidem parte sit iustitia pro dimidia autem

pte sit pccm . dicit em tota pccm e et tota
iniusticia qr una e res . Vere at qr libido
iniusticia no e ergo tota pccm est . sz pcti il
lius pena no iputat donec iste odibilis et
corruptibilis transeat mundus . Q(uo)d dns
nats e puis q ueniret ut no ex passioe
carnis z saguis nasceret qr ido venit ut
carnis et saguis solueret passione et
mutaret in spu . Cu uetea e i utero hns
de spu sco . sn dubio sposo suo ioseph
q zelo amore spe se admonente vita eius
inspiciebat maie . Sta sicut historia qda
no mincredibilis neqz irraconabil docet qn
gesta st q refert lucas ioseph absens
erat . Nec em conueniens e putare pnte
Joseph angelum introisse ad mariam
et dixisse q dixit et ad mariam rndisse
se que rndit . Et si concedam angelu
potuisse intre ad eam et loqui plane .
Confestim mariam abisse i motana cu
festinacone et intrasse i domu zacharie
et salutasse elizabeth et mansisse cu ea
mensibz trib; possibile no fuit pnte Joseph
qr nece erat ut pntacois eius et mansi
onis diutine requireret cam . postq at redijt
vi pegre post tot menses e inuent ea ja grauida
mai te . Forsitan corpali gemmats e q sposus
z de iudicio dei timuit eam qsi vir timoratus .
Illa at cu uideret inoceret suspicom sem
onis decidisse n. posse se eam excusare testi
monio verbis gnctanculacrimis z suspirio cla
mans innuit dicens . viuit dns nescio vn
sit h . Quo audito timuit valde ioseph z ex
pte credidit i ea aliq ee diuinu . Sed cum ti
muisset n ex pte aliqtenus credidisset ad
h aut fide vbor eius gmendabat gusto sca
eius . Forsitan at cu eet iustus cepit sibi de

illa cogitare Com messatate at vinolenta nunq
fuit qm ois mlr gmessatrix q vinolenta et
meretrix e . Sta siue in cibis siue in libidinibz
delicacis carnis e que pipitat hoiem
Mulier at q i uanitatibz gule sue no gt
dicit n libidim sue resistere acquiescit . sicut
Et aplo dr . qm vidua q i delicijs e viuens
mortua est . No leuis no iocosa no clamatrix .
n tepiu verbor amatrix sicut solent ple
rqz puelle q libet talia loqui et audire
Siq de inpudenciores st libent loquunt . Si
aut verecundiores et si loqi talia erubescut
tn delectant audire . Salon sup virum oclos
suos extulit nec i fixit aspectum hec
.n. st documenta mlier incontinentis sic aut
silon . fornicaco mlieris i extollentia oclo
ru eius . hec et alia certis signa nichil hor
inueniebat i ea sz ex diuiso oia laudabilia
oia admiranda q sn spu sco no erat possi le
ee i na huana . Quibz g documentis qbz
fornicaco mlieris intelligi et argui so
let deficientibz sola apd eu remanebat
suspicio grauidatis qua deinde ppe h oia estiauit ea
hre i vtero de spu sco . Sta nulla res sic casti
tate mlieris viro gmendat sicut vita eius
disciplinata . Ubi .n. timor dei e ibi z cas
titas e . Ubi at no e timor dei nec ibi casti
tas e . Caro .n. virget securitas mlieris
adiuuat carne . si timor dei no fuit q re
sistat . qs eam teneat i dignitate . O i estima
bilis laus marie ung . credebat casti
tati eius qr vtero eius pls giris qr ne . Concep
conem manifeste videbat z fornicaco
ne suspicari no poterat possibili credebat
ee mlierem sn viro posse gcipere qr maria
posse parere . Et q maius e videut spo
sus de sposa sua sic hz apd se frequenter

eam viri eorum si semel viderint, mulieres suas aspicientes in alterutrum mox excaecantur in zelum, et quod non est, aliud suspicantur, quia ex magno amore nascitur zelus. Hic autem et maritalis zelus et veri examinatus amoris satiatus ipsa tamen crevit consuetudinis domestica vincebant. ¶ Joseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam. Timens enim ne hoc quod est in utero eius dominicum sit. Numquam enim nonaginta annorum concepit et peperit. Si illam quae signum siccam iam fecit florere, quod si divinitas istam partum voluit sine viro donare. Numquam ad virum pertinet ipsa concepta mulieris. Nam si conceptio mulieris pertinet semper ad virum sine dubio quae voluit vir concipit et mulier, nunc autem quam non vult vir non concipit mulier, sed quam vult deus. Si autem conceptio mulieris non in viro potestate sed in deo est, quam magnum si voluit istam feminam sine viro prestare. Ideo ergo fiat: dimittam eam occulte, quia in re dubia melius est ut mereatur constitutum videar, quam innocens moriatur. Iustus autem est enim iniustum iuste similia verba de penis absolvere, ut iustum iuste punire, quia reus est si scelerasit potest iterum punire. Innocens autem si semel perierit non potest iam revocari. Expedit ergo ut dimissa obprobrium patiatur, quam traditam morti. Hec talia cogitare et agere velle non est hominis valde iniusti.

Hec eo cogitante apparuit ei angelus in sompnis dicens. Quam ergo auditio verborum marie et consideratio vite eius malam suspicionem non sinebat de ea ioseph. Consideratio autem conceptionis non permittebat eam ad plenum bonam estimare de ea. Et animus eius inter utrasque partes fluctuabat: et tenere eam timebat et dimittere eam non audebat. Propter hec necessaria fuit revelatio divina ei. Si enim ipsa maria que angelum viderat et audierat sibi loquentem de sua conceptione quando de elizabeth ascendit in montana ut videret elizabeth et ipso confirmaretur aspectu, quanto magis ioseph post verba conceptionis marie, post considerationem vite eius adhuc nutabundus necnon fuit revelatio divina. Propter tres ergo causas apparuit ei. Primum ne iustus homo ignorans faceret rem iniustam ex proposito iusto. Deinde propter ipsius honorem matris. Nam si dimissa fuisset et si non apud fideles tamen apud infideles turpi suspicione carere non potuisset. Tertio ut intelligens ioseph sanctam conceptionem diligentius se custodiret ab illa quam prius. Prius enim sumit eam propter disciplinam iustitie, postea autem propter timorem prius humiliatur. Et quare non ante conceptionem virginis venit ad ioseph ut nec cogitaret que cogitavit nec pateretur que passus est. Zacharias enim ipsum infidelitatis merens de conceptione virginis sed non loquens incredibilior enim esse res virgine concipere posse quam anum. Si ille sacerdos ostenditus rem faciliorem fore non credidit, quanto magis iste propter rem difficiliorem si non credidisset. Si ipsa maria angelo sibi dicente de conceptione sua pene non credebat propter virginitatem suam dicens: Quomodo fiat hoc quoniam virum non novi. Quomodo ioseph eum crediturus fuerat referenti de aliena quod virgo conceperit.

Joseph fili david ne timeas accipere mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. Filium david eum nominis voluit adducere in memoriam promissionis dei ad david, ut de semine eius nasceretur christus. Dicens autem: Ne timeas, cogitationem secretam cordis eius ostendere voluit, ut per hec futurorum bonorum que de christo erant dicturus faceret fidem, quia quod natum est de ea de spiritu sancto est. ¶ Spiritum sanctum ipsum dicit unigenitum dei, sicut ipse testatur in evangelio: quia spiritus est inquit qui vivificat, caro autem non prodest. Et apostolus ait: Deus spiritus est

Non enim spiritus adulterii ingressus est in ma
riam ut suscipiens corpus nasceretur in mun
do. sed ut sufficeret virginis vas. Dicens nunc
quod nascetur ex ea de spiritu sancto est. Hoc dicere
volui quia de semine alicuius viri non erat nas
citurus sicut estimans timebat ioseph sed de
spiritu sancto. Sicut enim corpus proprium raphaelis
angeli ad tobiam viro et uxore more solito
veniens ad eos procedere dicitur quod accepit in
in substantiale conspiciatur sic unigenitus deus in
virgine ingressurus processit sub specie ut procede
re spiritu sancto in substancione nascitur Christus corpus
divinitate ingrediente per semine coitum

Et pariet filium et vocabis nomen eius
ihesum. Non dixit pariet tibi fi
lium. sicut ad zachariam. Et ecce elizabeth
uxor tua concipiet et pariet tibi filium. quia
mulier que ex viro concepit marito suo filium
parit. quia magis de illo est quam de ipsa. Hec autem
quia non de viro conceperat. non illi filium peperit
sed sibi tantum. Vide quo similitudine istius
rei per omnia sequitur quod facta est in adam. Sicut
enim mulier tunc gustans de ligno sola se
ducta est et peperit mortem. Adam vero non fuit
particeps in seductione illius. non enim se
ductus a diabolo peccavit. sed quia consensit
mulieri. sic et modo accipiens maria de spiritu sancto
sola credidit dicens. Ecce enim ex hoc beatam me
dicent omnes generationes. Ioseph autem cum in fi
de conceptionis illius nichil haberet gine sed
postea tacendo et consentiendo tantum salvatus
Ideo et in sompnis assistit ei non palam ut quem
admodum dormiente adam creavit mulierem dormienti
sic et isti dormienti consignet uxorem. Ipse est
salvaturus impletur quod interpretatur ihesus hebraica
voce dicens. Ipse salvabit populum suum a peccatis
eorum. Si quis medicus qui nullam potionem
dat salutis humane ipse sola confectione her
barum non erubescit sibi nomen medici imponere
quanto dignius iste homo est salvator per quem
totus salvatus est mundus. Hoc autem totum
factum est. Hoc totum ut virgo primo suo despon
saretur. ut casta servaretur. ut angelus per sompnum
ioseph loqueretur. ut sponsam eam accipere iuberet
ut puerum nomine ihesum vocaret. ut virgo mun
di salvatorem generaret. Ut impleretur quod dictum
est a domino per prophetam dicentem Ecce virgo con
cipiet in utero et pariet filium. Quare autem
prophetis testimonium habet. vel ideo ut vetus et novum
conveniret testamentum. vel infirmitati credituro
satisfaceret. vel ut non mox aut timere subiceret ut
excipere quia tanto ut ipse primum est. Quedam
autem alia est ex persona. et hec est invisibilis ut
hic Ecce virgo concipiet. Alia ex indivino
operum. et hec solet fieri secundum quod verba sonant
non secundum intellectum. Ut adhuc quadraginta dies
et ninive subvertetur. subintelligimus nisi peni
teat. Item quedam ex persona aut implet dei soli
us operatione ut quia virgo pariet. alia implet
hominum administratione ut de aliquo ut sit iustus
Admirentur itaque tanti misterii dignitate
apostoli qui dominus de sompno suscitavit ait Ecce
virgo in utero habebit et pariet filium. et vo
cabit nomen eius emanuel quod est interpretatum
nobiscum deus. Multis premissis uno dicitur
nomine quod penitus utile est negotio Nominatum
nobis sic patris semper gubernando tum presen
ciam celestialis ex divinitate persone factus est.
Verbum caro factum est et habitavit in nobis

Exurgens autem ioseph a sompno ac
cepit mariam coniugem. Non in
domo accepit eam. nec enim dimiserat eam
de domo. sed de animo suo deposuerat eam.
et iterum in animum suum eam recepit. et non cog
novit eam donec peperit. Quare ait non cog
novit eam ante quam fuit dignitatis quia
unigeniti dei facta fuit mater. Sed postquam pe
perit tunc cognovit eam. quia speciosior et dig
nior facta fuit quam toto mundus. Nam
quem mundus nec capere potuit nec membra
capere ipsi in angustiam cubiculo sui ventris
sola suscepit. Vidit enim virgine post partum

permane

vidit misterium stelle quo stans super caput
pueri venientibus magis demonstrabat
puerum. stans testimonium dat quod loqui non
poterat. Ipsos demum magos vidit adoran
tes et divina dona offerentes. Audiunt simo
nes ipsorum qui ab oriente usque ierosoli
mam stelle precedente venerunt. que non est
dedignata hominibus ministrare ut dei gratiam
revelaret. Ergo incomparabilis nativitas
totius humane nativitatis mensuram exce
dens et divinitate nascentis pueri ostendebat
et dignitate matris parientis Joseph demo
strabat. Ideo dicit Et non cognovit eam donec
peperit filium primogenitum. Cognovit autem que
esset post partum ipsius. Quidam ex hoc
verbo idest 'donec' erroneum putant quod ioseph
donec peperit quidem non illam scivit in coniugio.
Postea autem cognovit eam et filios peperit.
Unde et Christum primogenitum dicit quia ille dicitur
primogenitus quem alii fratres sequuntur. Insanus
nemo intelligit sanum esse. Quia illi qui
ausi sunt hoc dicere de illa putant quod et ioseph
hoc facere ausus fuit hoc enim quod fieri po
tuit. Dixit elbanus(?) quod factum non est. Illud
autem quod nec fieri potuit quomodo nemo hunc dicere.
factum non est. Nam sunt quedam que naturaliter possunt
sc fieri. Sunt autem impossibilia que preter ipsam naturam
volo tibi referre. Ille nescio quis cum illo liter(?)
quesivit et donec vixit non est ei locutus.
Numquid dixi ex eo signum quod post mortem est
ei locutus quod sic non potest. Illud est quod sic potest dicere
similiter loqui quamdiu vixit quod factum non est. Ex
autem apostolus huic exponendo quod nec post mortem
eius locutus est quod nec potuit fieri. Sic et io
seph enim primum credibile fuit ut cognosceret eam
quod tamdiu cognoscebat misterium dignitate.
n Postquam vero cognovit quod facta est unigeniti
dei templum quis poterit hoc usurpare. Ex
qd cuitea(?) noluit facere vir religiosus exspirans(?)
nuptias suas. postea factum fuisse ut humano
neque dei carnalibus concupiscentiis sordi

dans(?) hoc loco. Veniamus autem ad auc
toritatem scripturarum. Dicit enim apostolus quam
exemplum apposite de Christo. Oportet autem regnare
donec ponat omnes inimicos eius sub pedi
bus eius. Ergo paulo hic significavit ut tam
diu regnet Christus quamdiu fiant omnia sub pe
dibus eius. postea autem cessat regnare. Stul
te qui regnat nunquam omnia illi subiecta sunt.
multo magis et regnat postquam omnia subiecta
fuerint. Item alibi dicit donec venio atten
de lectioni. Numquid significavit donec venio
quidem attende cum autem venero neglige.
De primogenito autem quod dicitur usus est scrip
tura non solum illum primogenitum dicere qui pri
mus nascitur sed et qui solus est natus. Quando
dicebat dominus ad pharaonem primogenitus
meus israel nunquam iam alium populum habebat.
Sic autem dicitur quod et prophetam dicebat primo
genitum populum iudaicum sciens quod ex gentibus
alium populum erat facturus. Dico tibi quod quamvis ad
prophetam suam semper duos populos haberet sed tamen de
iudeis quam de gentibus fuerat habiturus primoge
nitum populum sicut et hic.

Cum natus esset dominus ihesus in beth
leem iude in diebus herodis re
gis. Cum fugeret iacob ante fratrem
suum esau et venisset ad bethel vidit sompni
tate scalam positam erat cuius caput pertin
gebat usque ad celum et ascendebant ange
li et descendebant per eam. Dominus autem inni
tebatur super eam. Surgens autem iacob sur
gente sole expavit dicens. Quam formidolo
sus est locus hic. non est hic nisi domus dei et
porta celi. Et id vocatum est nomen loci illius
bethel quod est interpretatum domus dei. Nato
itaque domino in bethleem. visionis illius complem
completum est. Domus enim dei est corpus christi ipso dicen
te. Solvite templum hoc. Item. sapientia edifica
vit sibi domum. Porta autem celi ipse est christus
per quem intratur in regna celorum dicente psalmista
Hec porta domini iusti intrabunt per eam. Credimus

qui nascetur

ante videamus quod ad utilitatem respiciat. Et quia
evidentius tempus designatur Christi videlicet In diebus
Herodis regis. Ut expositum Daniel propheta de-
monstrat qui post septuaginta septimanas annos Christi
nascituri demonstrat. Nam ex illo tempore usque ad
regnum Herodis septuaginta septimanarum anni
sunt consummati. Sciens autem perfidia Iudeorum
quod crucifixo vero Christo alium expectaturi sunt
Christum vel antichristum. Ideo occasione incredulitatis
eorum tollens tempus ostendit quod nasciturus e-
rat Christus vel ut in illum Christum credamus qui ex tempore
Danielis post septuaginta septimanas annos nas-
citurus, non in illum qui in fine seculi sub nomine
Christi venturus est In diebus Herodis regis.
Cum diu gens Iudeorum continuis sub pro-
[illegible] iudicibus regibus tenebantur compla-
[illegible] ad remedium eius. Qualis
necessitas tale et auxilium. Nunc autem quia lex
dei sub potestate regis iniqui tenebatur vel iusti-
cia dei sub dominatione romana premebatur
nascitur Christus quia maior et desperabilis infirmitas
medicum artificiosiorem querebat.

Ecce magi ab oriente venerunt Ie-
rosolimam dicentes. Ubi est qui natus
est rex Iudeorum. Ecce hoc est consecutum ut natum
et magnum deum ostenderetis in homine pueris
et verbis et actibus et muneribus ipsis verbis quidem
vbis quia dixerunt. Ubi est qui natus est rex Iudeorum:
va vidimus stellam eius in oriente et venimus ad-
orare eum. Actibus autem quia cum vidissent eum
adoraverunt eum et inventa est in eis fides auc-
toritas quia aspectibus videntibus humilia intelli-
gentibus alta. Muneribus autem quia obtule-
runt ei aurum thus et mirram sic infirmius
ostendemus. Venerunt autem ad iudicium gen-
tium et ad iudicium iudeorum illorum comprobantes
fidem futuram et istorum incredulitatem presentem
condempnantes. O beati magi qui pro omnibus
gentibus primicie fidelium fieri meruerunt.
Isti enim magi fuerunt ecclesie formam preferebant. Sic-
ut enim illi regem quem non viderant credentes

querebant et confitebantur. Sic et nos qui sumus
ex gentibus dominum quem non vidimus cre-
dentes cotidie querimus et confitemur presentem
ipsius. Quia vero expositum Ysayas dicens
Priusquam agnoscat puer patrem aut matrem
accipiet virtutem Damasci in conspectu regis
Assyriorum. Qui sunt magi. Viri orienta-
les qui venerunt a Perside. Magi autem apud
illos non malefici sed sapientes intelliguntur.
Ideo autem dicti sunt virtus Damasci quia virtus
[illegible] potentie sunt sapientes ipsius. Rex
autem Assyriorum est dyabolus princeps demoniorum.
Ergo Christus priusquam in corpus inciperet cognoscere
patrem et matrem virtute dyaboli subiugavit.
Qualis fuerit ea in posterum cum ad perfectum
venisset demonstrabat in puero qui adhuc
in cunabulis constitutus dyabolum spolia-
vit. Quo cum venisset ad bella eventu-
tura fuit omnem potestatem ipsius. Conside-
rans quia ab oriente venerunt: vero dies
nascitur. inde initium fidei processit quia fides
est lumen animarum. Quia enim ab occidente
aliquis nascitur contra orientem dominatio mali
ostendit. Quia ab oriente nascitur contra
occidentem dominatio ostenditur contra malos bonorum
Quia ergo in temporibus Christi iusticia subiugatura
fuerat iniusticie et fides infidelitati, ideo ab
oriente venerunt primicie fidei. Vidimus
enim stellam eius in oriente et venimus adorare
eum. Et nunquam nesciebant quod in Iherusalem reg-
nabat Herodes. Numquam non intelligebant
iusticiam legis quia quicumque rege vivente alterum
regem pronunciat et adorat quia minister ty-
rannum puniet in sanguine. Sed cum considerabant
regem venturum non timebant regem presentem.
Nunquam non habebant pre oculis mortem periculi
quia talem rem illatam usurpabant. Sed cura- no
bant de sanguine si autem curassent de morte
nunquam ausi fuissent. Adhuc non viderant Christum
iam parati erant pati pro eo. O beati magi
qui ante conspectum crudelissimi regis magi

Christum cognoscerent. Christi facti sunt confessores.

Legi apud aliquos magos istos ex libris Balaam divinatoris accepisse huius stellae signum accepisse, cuius divinatio posita est in Veteri Testamento: Orietur stella ex Iacob et exurget homo ex Israel et dominabitur omnium gentium. Et audivi aliquos referentes de quadam scriptura, et si non certa, tamen non destruente fidem, sed potius delectante. Quoniam erat quaedam gens sita in ipso principio orientis iuxta oceanum, apud quos ferebatur quaedam scriptura inscripta nomine Seth de apparitura hac stella et muneribus ei huiusmodi offerendis, quae per generationes studiosorum hominum, patribus referentibus filiis suis, habebatur deducta. Itaque elegerunt seipsos duodecim quidem ex ipsis studiosiores et amatores misteriorum caelestium et posuerunt seipsos ad exspectationem stellae eius. Et si quis moriebatur ex eis, filius eius aut aliquis propinquorum qui eiusdem voluntatis inveniebatur, in loco constituebatur defuncti. Dicebantur autem magi lingua eorum, quia in silentio et voce tacita Deum glorificabant. Hii ergo per singulos annos post messem trituratoriam ascendebant in montem aliquem positum ibi, qui vocabatur lingua eorum mons Victorialis, habens in se quandam speluncam in saxo, fontibus et electis arboribus amoenissimus, in quem ascendentes et lavantes se orabant et laudabant in silentio tribus diebus Deum. Et sic faciebant per singulas generationes exspectantes semper, ne forte in sua generatione illa beatitudinis stella oriretur, donec apparuit eis descendens super montem illum Victorialem, habens in se quasi formam pueri parvuli et super se similitudinem crucis. Et locuta est eis et docuit eos, ut proficiscerentur in Iudaeam. Proficiscentibus autem eis per biennium praecedebat stella, et neque esca neque potus defecit in peris eorum. Cetera autem quae gesta referuntur ab eis in evangelio posita sunt. Tamen cum reversi fuissent, manserunt colentes et glorificantes Deum studiosius magis quam prius, et praedicaverunt omnibus in genere suo et multos erudierunt.

Denique cum beatus Thomas apostolus post resurrectionem Domini isset in provinciam illam, adiuncti sunt ei et baptizati ab eo facti sunt adiutores praedicationis eius. Ex eo autem quod dicit scriptura: Vidimus stellam eius, videtur occasionem dare infidelibus de astrologia, ut unusquisque putetur sub stellae motu et nasci et vivere. Ideo bonum est de his breviter inferre sermonem. Si enim stellae est quod aut bonus sum aut malus, ergo nec bonus sum laudandus nec malus vituperandus, quia non est in nobis voluntarius actus. Ut quid enim aut boni mei laudem merear, quod non meo arbitrio sed ex motu stellae facio, aut mali mei poenam suscipiam, quod non voluntate sed necessitate commisi? Et quomodo non possum fugere malum, etiam si volo, si me nativitatis meae stella compellit ad malum? Si adulteri et homicidae fiunt per stellam et in crimine facit eos stella incidere, magna est illarum stellarum iniquitas, magis autem illius qui ad hoc stellas creavit. Interrogamus ergo si se ex facto et creato, an ab alio. Et si quidem dixerint ex se, audiant a nobis: impossibile est quod a se exstitit et eventu agitur, ut aliquem ordinem habeat certum. Si autem dixerint ab alio, ergo iniquus est qui sic fecit. Nam cum sciret futuros praescius Deus quod tanta iniquitas futura erat per stellas, si noluit emendare, non est bonus; si autem voluit et non potuit, impotens est. Sed et iniustus, quia eos nimirum stellarum peccantes ita puniat, qui ex voluntate peccantes. Ipsa denique mandata Dei non peterent aut ornamenta, ut fiant boni, hanc insipientiam destruunt. Quis enim iubet aliquem ne faciat malum quod non potest declinare, aut ut faciat bonum ad quod non potest pervenire? Denique interrogamus: si idem est semper cursus stellarum, quare non idem semper est hominum status? Sed dicunt ad certos annos fit restitutio stellarum. Et nunc certe est ergo qui volunt scire astrologiam disciplinam, et quod per certos annos restituuntur stellae, stare per quot annos. Quibus pro responso dicimus quod fuit ista stellarum quando fuerunt omnes homines in diluvio mortui. Magis

in ea existunt ut verum diluvium faceret. Aut ab
homines secundum unam stellam fuerint nati. Nam
oportebat per unumquemque giratum eiusdem desi
nere ipsam rem consumari. Nam si huiusmodi
motu et giratu stellarum cuiusque malicie et cuiusque
bonitatis causa prestitit oportebat non semel
sed abraham aut prioribus prophetas aut apostolos.
Et quotienscumque fit ipse giratus stellarum. De
inde ipsa conversio hominum testis est. Sicut ante adven
tum xpi que stella omnes homines ydola colere compel
lebat. certe et inquantitates facere aut per secundum
qualis giratus ab ydolis fecit recedere homines
et per toto orbe mutavit mores antiquos. Ecce
persi matribus et filiabus miscentur. Iudei autem octa
va die circumcidantur. et unaqueque gens alia
atque alia sit consuetudine. Si ergo est cursus
stellarum quo persi ab illa consuetudine nunquam re
cedunt. neque iudei a sua. Si autem dicat secundum
diversas regiones diversa est operatio stellarum.
quo ergo qui in perside crediderunt ab illa tur
pitudine recedere potuerunt. In eadem regione
manentes autem qui non crediderunt et pergen
tes in aliam provinciam mores patrios tenuerunt.
Et iudei transmigrati in babiloniam. et ille filios
pariuntes quo numquam per stellam regionis
compulsi sunt a sua circumcisione recedere et illorum
infamiam sequi. Ne quis ergo stellarum cursibus
dictum esse sinum compositum

Audiens autem herodes rex turbatus est
et omnis iherosolima cum eo. Existi
mans ipsum regem fore terrenum quasi de successi
one regni turbatus est. Semper enim grandis
potestas maiori timori subiecta est. Sicut ra
mi arborum in excelso positorum et si levis
aura flaverit movet. sic et sublimes homines
in culmine dignitatum existentes et levis
nuncii fama conturbat. Humiles autem sic in con
valle positi sunt in tranquillitate consistunt.
Aut ideo turbatus audiens regem natum iu
deis ex gente iudeorum cum esset ipse ydumeus
ne regno renoslito iterum ad iudeos et ipse
a iudeis expelleretur. et semen eius post ipsum
perderetur a regno. Puto quod non tantum herodes
a semetipso turbabatur quantum dyabolus in he
rode. Herodes enim timebat quod suspica
batur. dyabolus autem timebat quod videbat sciebat.
Herodes hominem estimabat. dyabolus cognos
cebat. Audierat enim iam angelos in aere
clamantes Gloria in excelsis deo et in terra pax
hominibus bone voluntatis. Ideo ambo conturbati reste
audiebant quod tempore tanta magis destructione
periret sue dyabolus turbabatur. Unusquisque
eorum zelo suo turbabatur et secundum naturam sui regis
successore timebat. herodes terrenum. dyabolus
autem celestem. Nam herodes turbatus si celeste
nasci regem suspicatus fuisset. nec dyabolus
si terrenum. Vis scire quod non tantum ipsi turbabant
quantum dyabolus in eis. Ecce et iudei ipsis tur
babantur qui magis de auditu isto gaudere de
buerant. qui rex iudeis surgere dicebatur de
signatus a deo. Sed turbabantur quia de adventu iusti
non poterant iniqui gaudere. Aut certe turba
bantur timentes ne forte iratus iudaico regi
genus deleret. Nam quemadmodum certantibus
ventis mare concutitur. sic regibus adversantibus
sibi invicem regna deleantur.

Convocavit autem principes sacerdotum
et scribas et interrogavit eos ubi
xpus nasceretur. Et hoc apparet magis quod dyabolus
turbabatur in herode quando doctores legis inter
rogat. Ut quod enim interrogaret herodes qui non
credebat scripturis sed instigabat dyabolus qui cre
debat quando scripture non mentiuntur. Nam dyabolus
alios in errore inducit. ipse autem veritatem
bene cognoscit. Quid enim vis. Credebat he
rodes scripturis aut non credebat. Si non credebat
numquid interrogabat scripturas quas putabat esse
vaniloquas. Aut si credebat quod videret inde nas
citurus est rex bene scripture dicebant. Quomodo spera
bat se posse interficere illum regem quem scripture futurum
esse dicebant. Numquid poterat homo corrigere ut
ne fiat quod deus ordinavit ut fieret. Sed

quia credebat herodes in malo et in bono autem
non credebat. Omnis quidem iudee nascitur fuit
rex unde scripture dicebant. credebat quia adversus
illum nichil agere poterat quem deus mittebat.
non credebat quia non suo consilio gubernatur
sed versuto diaboli trahebatur ingenio. Sic sunt
omnes homines peccatores in quibus dyabolus operatur
et credunt scripture et non credunt quia hoc ipsum quod
credunt perfecte non perimentur. Vere enim credunt
veritatem esse verbis quia nullum potest esse occultum. Quia
autem non credunt. execratio est inimici. quia
subiecti sunt operibus eius et mens illorum libera
non est. Verbi gratia omnes christiani sumus et legimus
scimus quia mundus consummandus est et quia morituri
sumus. et semper tamen perfecte non credimus.
Si enim perfecte crederemus sic viveremus quasi post
modicum transituri de mundo non quasi in eternum mansuri

Et illi dixerunt in bethleem iude
Sic enim scriptum est per prophetam. Et dant
responsum regi interroganti ex corde non bono Cum
debuissent celare misterium regis predestinati
a deo ad salutem gentium iudee maxime in conspectu
regis alienigene qui non solum zelo regis sed
et generis alieni odio adversaturus regi postmodum
dubium fieri non ignorabat. si ipsi sapienter volu
issent considerare Et non solum manifestant
misterium. sed adhuc ad fidem sermonum suorum prophe
ticum protulerunt exemplum Tamquam qui the
sauros domini sui absconditos hostibus ostenderent.
Et tales sunt nunc predicatores agnum dei. sed proditores
misteriorum eius Ex quibus docemus oc
culta scripturarum. non manifestemus quia sed fide
libus. Sicut paulus precepit. Que a me audis
ti per multos testes hec commenda fidelibus qui solis
possunt et alios docere. Et non prodiderunt prophe
cie misterium iniquo regi. sed adhuc quamquam prophe
ciam prodentes ex uno consensu suo omnes
et non exponentes omnem scripturam divinitus in
spiratam inveniendorum puerorum sunt causa.
Quod enim scriptum erat Et tu bethleem terra

iuda non es minima. ex te enim exiet dux
qui pascat populum israel. et dies eius a diebus
seculi. Si ergo integram prophetiam protulissent
sicut fuerat dictum considerans herodes quia dies
nativitatis regis illius a diebus seculi erant et
intelligens antiquitate honoris eius. quia
non erat ille talis rex terrenus cuius dies a
diebus seculi erant in tanto furore non exar
sisset adversus eum. Nunc autem prescisa hac
parte prophetie quam corripere poterat zelum ipsius.
priorem partem solum protulerunt que eum poterat
irritare. Ab illis enim exponentibus. putans
herodes sicut ceteris regibus ex ea nasci
rege parvulos interfecit. cum illis estimans
occidere et christum. O infelices iudei herodem
docuerunt quia de bethleem nasciturus esset qui est
gubernaturus populum israel. et se non docuerunt
postquam natus est sibi crederent ei Herodes illis
credidit quasi vera dicentibus ut persequeretur
eum. et ipsi sibi non crediderunt ut susciperent eum.

Tunc vocavit occulte magos et di
ligenter exquisivit tempus quo eis ap
paruit stella. Et ait eis Ite et videte de
puero et cum inveneritis renunciate michi. et ego
veniens adorem eum. Postquam herodes
audivit responsum duplici modo credibile. Primum
quia a sacerdotibus fuerat dictum. Deinde quia exem
plo prophetico fuerat comprobatum non ad devoti
onem flectitur nascituri regis. sed ad maliciam
interfectionis eius per dolum. Quia mala hec
que dei sunt intelligere potest. que dei sunt agere autem
non potest. quia intellectus hominis ex deo creatus
est. Actus ex proposito voluntatis ipsius.
Videt enim herodes magna devotione
magorum erga christum qui non poterat eos nec blan
dimentis flectere. nec minis terrere. nec auro
corrumpere. ut consentirent ei in interfectione
regis futuri. Ideo et illos ipsos decipere cogi
tavit. nec enim poterat fieri ut blandimentis
seduci possent illi. qui propter quem tanti itineris
susceperunt laborem. nec expavescere poterit

et non docuerunt herodem sed irritaverunt maliciam eius

nisi ut vidi eum qui non asperverunt hero
dem nec cesarem· sed in medio regnorum illorum
ingressi sunt alium regem annunciantes· Nec au
plius aliud desiderare poterant quam Christi qui illi
qui de tam longinquis provinciis munera pa
rata portabant· Ergo devotione promitte
bat qui gladium acuebat· et malicia cor
dis sui simulatum colore depingebat· Tal
enim est consuetudo malignorum omnium qui aliquem
in occulto ferire volunt simulatione illi et
amicicias fingunt· Occulte volunt cos
[illegible] ut non videret iudei· Habebat enim iudeos sus
pectos ne forte quasi regem suum tamquam cives ama
tes et intelligentes astuciam herodis prode
rent consilium eius magis nescientes quod malicias
inimici Christi essent iudei quam ipse· Herodes u
elud hominem suspicans persequebatur· Iudei autem
post multa miracula post signa celestia post
cognoverunt eum filium dei tamen crucifixerunt
eum· Quanto enim manifestior divinitas eius illis
quam isti tanto et scelestior iudeorum iniqui
tas quam herodis.

Et ecce stella quam viderant in ori
ente antecedebat eos usque dum veni
ret et stetit super caput pueri. Ex hoc ostenditur lo
co quod cum absconditus stella deduxisset magos
propter ihrlm absconditur ab eis ut velicti a
stella cogerentur in ihrlm interrogare de Christo
simul et manifestare de illo propter duas causas
Prima ad confusionem iudeorum quoniam gen
tiles unius stelle visione confirmati Christum et per alie
nas provincias requirebant· et iudei ab infan
cia prophetias legentes de Christo et in suis finibus
natum non susceperunt· Deinde ut interrogati
sacerdotes ubi nasceretur Christus ad preiudicium suum
responderent de bethleem· quia herodem docue
runt de Christo· ipsi ignorabant de illo· Si
enim iugiter apparuisset in bethleem eos fu
erat deducturus et ideo non fuisset coacti
interrogando iniciare de illo· Et ecce
stella quam viderant in oriente antecedebat eos

Et considerantes obsequium stelle regis in
telligerent dignitatem et dicerent apud se·
Quis sit rex iste cuius stella ministrat·
Quid autem mirum si soli iustitie oriturus stel
la ministravit divina· Procedebat enim eos oste
dat hominibus quod sequentibus deum sic omnia ele
menta ministrant· Si igitur magnum putas
quod Christo stella obsequebatur· vide ubi non ma
iora sunt que tibi homini constituto ministrant· Ecce
enim tibi sol oritur et luna fulgere non cessat·
Si tibi constituto homini elementa ministrant·
quid magnum si Christo stella obsequebatur· Et si tibi
peccanti elementa ministrant· quid magnum si
ante oculos Christi querentes stella currebat·
Et si hominibus angeli ministrant· quos deus non ad
obsequium hominum sed ad suum creavit· quid mag
num si hominibus elementa ministrant· que propter
homines sunt creata· Hec audientes
gaudere nos oportet et timere pariter· quia quanta benefi
cia hominibus sunt constituta· tanta iudicia maiora
peccantibus iudicia· Et stetit super caput
pueri quasi dicens hic est· ut quia loquendo in
nuntiare non poterat stando monstraret.

Et videntes stellam gavisi sunt gau
dio magno valde· Quia spes
illorum non erat decepta sed amplius confirmata
erat quod tanti itineris non sine causa susce
perunt laborem· Iudicium enim stelle sic oc
currentis sibi [illegible] tempore intelligebant quod divi
nitus eis nativitas illa regis ostensa est·
Et per misterium stelle intelligebant quod
dignitas tanti nati regis excedebat mensu
ram omnium mundialium regum· neque enim erat
ut gloriosiorem putarent regem illum quam stella
cuius stelle sic devote obsequebatur· Aut quomodo
non crederent ei subdendos homines· cuius etiam
celi ornamenta subdita esse videbant·
Aut quomodo poterat ei terra esse rebellis cuius fa
mulabatur et celum.

Et intrantes videbant matrem
eius et puerum· Videamus quod

tale gloriam videntes in parvo gavisi sunt
qui regem querentes tanti itineris susceperunt
laborem. Et numquid viderunt palatium marmori
bus splendidum. Et numquid matrem eius dya
demate coronatam. aut in lecto aureo recu
bantem. Numquid puerum auro et purpura ves
titum. Et numquid aulam regiam diversis populis per
sonantem. Sed quid. Stabulum tenebrosum
et sordidum et magis animalibus quam hominibus aptum
in quo nemo contentus erat succedere nisi
itineris necessitate coactus. Matrem eo vix
tunicam habentem unam non ad ornamentum corporis.
sed ad tegumentum nuditatis sufficientem. Et quam
se potuit habere carpentarii uxor et in hoc
peregre constituta. Puerum pannis sordidis
simis involutum. et presepio sordidiori positum.
quia locus ille sic erat angustus ut nec po
nendi infantis spatium inveniret. Si ergo
regem terrenum querentes invenissent magis confun
dendi fuissent quam gavisuri. quia tanti itineris
laborem sine causa suscepissent. Nunc autem
quia celestem regem querebant et si nichil regale
inveniebant in eo. tamen solius stelle testimonio
ȝcḃa gaudebant. Oculi corporis contemptibilem puerum
aspicere non poterant. quia spem in corde ipsorum
terribilem eum monstrabant. Adhuc autem si
regē quasi eum terrenum quesissent ~~sicut sepe solet fieri in se~~
~~culo ut apud regem relicto~~ invenientes eum
apud ipsum remansissent sicut sepe solet fieri in
|| rege seculo ut ipso || relicto conferant se ad alterum
Nunc autem et hunc adoraverunt et ad sua
reversi sunt ut istum haberent regem celestem animarum
suarum. illum autem corporum suorum.

Et adoraverunt eum. Putas adoras
sent infantem non intelligentes ad
orationis honorem nisi aliquid divinum credidissent
in eo. Ergo non in pueritie detulerunt hono
rem nichil intelligenti. sed divinitati eius
omnia cognoscenti. Sed et ipsa qualitas mu
nerum oblatorum testificatur eos quedam divine
estimatione habere de puero. Apertis thesauris
suis obtulerunt ei munera. aurum. thus et
mirram. Adimplentes genera in Christo confessionis
Et presentiam impletam significantes ysaye dicentis
Omnes qui sunt in rama audient afferentes
aurum et lapidem preciosum. salutare domini evan
gelizantes. et omnes oves cedar congrega
buntur et arietes nabaioth venient qui et offe
rent acceptabilia super altare tuum. Cognos
centes autem confessum et aperientes thesauros
suos congruum legentibus in Christo per ipsa dona os
tenderunt oblationem. Regem enim cognoscentes
eum. primitiam mundam et preciosam scilicet aurum
repositum optulerunt. Divinum autem et celeste
intelligentes principium eius libanum ~~eius~~ optu
lerunt odorem. Formam mundi orationis in odore
suavitatis sibi esse oblatam. Humanam autem et temporalem
sepulturam eius intelligentes optulerunt mir
ram. Aurum ergo sunt presentium fideles et sapientes
dicente apostolo Si quis edificat aurum argen
tum lapides preciosos. Si quis ergo sic per Christo
fidei sapientiam plenum optulit ei aurum. Thus
autem est oratio sicut scriptum est Dirigatur oratio mea sicut
incensum in conspectu tuo. Si quis ergo mundam
Christo offert orationem. optulit ei thus. Mirra est
mo esse bonorum opera quoniam sicut mirra corpus defunc
torum insolubile servat. sic opera bona Christum
crucifixum in memoria hominis perpetuum servant [et honore fiunt]
Primum ergo oportet Christo offerre fidem rationabilem
deinde orationem mundam. In tertio loco opera sancta
Et tu ergo qui venis ad ecclesiam ad deum
adorandum munera tecum porta in manibus
tuis Da non vacuis et pete ab illo qui sic
ut oratio tua bonis operibus commendetur. sicut et
in lege scriptum est. Non apparebis in conspectu domini
tui vacuus. infirmata est enim oratio que elemo
sinarum largitate non est munita. Et ad
moniti in sompnis ne redirent ad herodem.
per aliam viam reversi sunt in regionem suam. O
fides magorum non contempserunt angelo admonente
dicentes. Tamen viam venimus. Tementes
autem multitudinem civitatis non timuimus eum

hec autem si tunc non intelligebat magi et tamen quasi
misterium gerebant vel quasi figuret ... munus corporis
nichil ... est Christum enim qui illos hec omnia hortabatur
facere ipsa ordinaverat ... ostenderet

bilem regem suis illos omnino no expa
uim9. s; stetim9 ⁊ fiducialit̄ qui natus
fuat p̄dicaui9 rege ⁊ qͥ deo muneri
digna obtulim9 Et qͥ p̄uos latent̄ iubes
nos fuge̅ ut alia via reuertentes alia rede
am9 Sz fideles adstitit nec tūc timuerit
cognosci nec modo erubuerit occulte rede
de. Cum nec erat possibile ut qui ab he
rode venisset ad xp̄m ad herode redirent
Cum eni xp̄o relicto vadit ad herodem
frequent̄ reuertit̄ ad xp̄m. Cum aūt relicto he
rode ad xp̄m venit toto corde nūq̄ reuer
titur ad herode .i. qui de r̄ ad dyabolum
transiuit p peccm̄ frequent̄ p pniam reuertuntur
ad xp̄m. Cum aūt relicto dyab̄lo venit ad xp̄m
difficile reuertit̄ ad dyabolū. qz qui nūq̄
fuit ī malis. s; ī inocencia dū nescit quid
malū facile decipit̄ ⁊ transit ad dyabolū
s; cū expertus fuit mala qd̄ inuenit ⁊ recor
datus fuit boni qd̄ p̄didit ꝯpunctꝯ redit ad
deū vn̄ recessit. Cum aūt ī malis fuit ⁊
cōuersus ē ad bonū dū gaudet de bonis que
inuenit ⁊ recordat̄ mala q̄ euasit diffi
le redit ad malū. Sz qr̄ qz multi cū xp̄o
relicto p̄ eauerint non agunt pniam isti
tales nūq̄ fuerūt xp̄i. Jdeo supius dixi
qui toto corde de dyabolo venit ad xp̄m
Cum eni p9 pecm̄ non penitet no qͥ ho
carne deceptus peccat s; ambitō ut sit ma
lus malū agit. Vnde mala q̄ malicie non
punit malū. io nec penitet et cū fecit ma
lū. Aut ita qui eni a dyab̄lo venit ad deū
nūq̄ de p via illa ambulat̄ p qua venit
Venisti p via fornicacōis. ambula de ce
to p via elemosinax Sz aūt p rapinā viam
redierit. iterū sub regnū herodis vadis
⁊ fis proditor xp̄i.

Q

Ui cū recessissent ecce ange
lus dn̄i apparuit in sompnis ioseph
dicens. Tolle puerū ⁊ matrem eiꝯ ⁊ fuge in
egiptū. O angele dei non tu michi re
tulisti qz qd̄ nasciturm de ea de spū scō ē
Et quō iubes nos fuge̅. Quo filius dei
uni hoiem fugit. Aut quis de inimicis liber
si ⁊ ipe inimicos suos timz. Ecia p̄mum
quide ut regula huane nate qua susceperat
ꝯfuet omnibz ⁊ in hac pte. qz ⁊ huane nate
⁊ puili etati fuge̅ ꝯuenit ꝑtate imminante.
Alioqn̄ si illud agat in corpe ꝯsiturū q̄ ē
spū dei nō dispensat in se huana natum
s; mutat Deinde ut ⁊ seri xp̄iani cū necitas
ꝑsecucōis aduenit fuge̅ non erubescant.

Et qre vadit in egyptū. nūq̄ alia tra
defecit. Semp eni aduūsus ꝑplm̄ eius egiptꝯ
extitit inimica Sz ē dn̄s recordatꝯ qui nō
in fine necꝫ meminit indignat̄ qm̄ mala
fecit sup egiptū. io mittit filiū suū in eam
⁊ dat ei magne reconsiliacōis signū. et
ꝑpetue amicicie pignꝯ ut dece plagas
egypti vna medicina sanaret. O commutacō
dextre excelsi ut ꝑplus qui an̄ fuit ꝑsecutor
ꝑpli p̄mogenitī. postea fiet custos vnige
niti filij. Et qui illis violent̄ dn̄ati sūt.
isti cū deuocione s̄uiret. Et iā nō mēt
ad mare rubꝫ diuidendū. s; veniēt ad
aquas baptismatis viuificandi ut implear̄
qd̄ dcm̄ ē Ecce dn̄s descendit ī egip
tū sedens sup nube leue. ⁊ nubes ē cor
pꝯ xp̄i. leue aūt sn̄ pōde pccoꝝ

Tunc herodes videns qz illusꝰ
esset a mag̅. iratꝰ ē vehementer
Possq̄ ꝑmisa erāt magos sb̄ vno tpe
subiugauit. nō ꝑtate corpis. s; gracia
spc. nō exercitū misit p9 illos. s; stel
la mediū ante illos. Religione illos
subdidit nō timore. Nō eni ꝑsecutꝰ
ē illos. s; ipe est requisitꝰ ab eis. Jdeo
iratꝰ turbabat̄ herodes. qz qͦs ille se
dens in throno regni ⁊ vestitꝰ ꝑpura
suā de non potuit. hos iste ꝑuulꝰ ia
cens in ꝑsepio ⁊ pannis inuolutus
ꝑstrauit. Herodes aūt qui dū bell

puero

delusus. delusus est. Derisione compungebatur dicens: Exquirite de puero ut ego veniam et adorem eum. Insensatus qui dei sapientiam humana fraude circumvenire temptabat. Iam enim quasi successorem regni sui timens fremebat. Nam reges siquidem ex aliis causis irascuntur cito placantur. Ista autem ira eorum inextinguibilis est quam regni zelus accendit. Deinde comprehendens eum magis addiderunt causas doloris. Quemadmodum si quis infundat oleum super ignem ardentem magis crescit incendium. Sic ardente zelo herodis derisionis obprobrium amplius exarsit. Et quid fecit.

Misit et occidit omnes pueros in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus quod exquisierat a magis. Ut quid quia delusus erat a magis sicut fera pessima huius naturae asperitate si ab aliquo fuerit vulnerata naturalem crudelitatem duplicat in dolore. et quia certum furorem non agnoscit iam vulnerata quemcumque ante oculos eius occurrerit sive homo sive aliud animal quasi auctorem vulneris sui dilaniat. Sic et ille delusus a magis iram suam super parvulos infundebat. Dicebat enim cogitans in furore. Certi magi invenerunt puerum illum quem regnaturum dicebant. et aut infantem ceperunt a parentibus eius aut largis promissionibus sibi placatum ideo ad me non sunt reversi. Nam rex qui de successione regni sui pertimuerit totum se ad estimationem animus eius sibi suspectus est. Regni zelo repletus omnibus omnino timens omnia suspicatur. Facile credit quod quid fieri suspicatur. Sicut vir si zelet uxorem. aut rex regnum. omnem audit monitionem de illo et totum credit. Et si non sit audita ipsa digna et idonea ut credatur, tamen fidem audientis zelus commendat. Ideo forsitan talia dicebat apud se. Quis est puer ille qui antequam nascitur in terra iam apparet in celo. Necdum scripture didicit et iam omnem mundum quesivit. Et nec adhuc sermonem proprium habet iam milicie celestes stellarum illi ministrant. Quis est ille qui adhuc necdum proprius nec dimittit. Adhuc dormit iam regnat. Adhuc regnat iam ducit. Quid puerus factus est ille in regno meo si creuit. Ego et donis hominibus spergo et gladium porto ut me non tantum vel diligat. qui non diligit vel timeat. ille nec propter habet. nec divitias congregavit. Et quod sine auro diligitur. et sine ferro timetur. Sic misit et interfecit omnes parvulos ut unum inveniret in omnibus. Sed nec unum invenit in omnibus: et unum etiam prestitit omnibus. quoniam propter unum ipse se fallere voluit quod inter omnes deum querebat tenere. Quid agit insensatum iam tua herodes. Si non credis verbis que magi dixerunt de rege futuro quare sine causa insanis in pueros. Si autem credis verbum esse quod dictum est de propheta et de stella iterum dico quare sine causa insanis in pueros. Numquid tu potes mutare sententiam dei aut perdere illum quem deus defendit. Sed quid mirum si herodes homo iniquus putabat se posse mutare consilium dei. Ipse denique sapientissimus salomon qui post patrem suum audivit a propheta ieroboam regem futurum posuit persequi eum putans posse perdere quem deus producit. Sic zelus sapientiam vincit. et ira non patitur consilium.

Vox in rama audita est. Ramatitas erat saul. Saul autem erat de tribu beniamin. Beniamin vero filius erat rachel cuius monumentum erat iuxta bethleem. ubi hec agebantur mala. Quando ergo in bethleem interficiebantur parvuli ubi erat monumentum rachel. ideo et inducitur rachel plorans. Quamvis autem rama non erat prope bethleem cum dicit vox in rama audita est quia rama interpretatur excelsum ideo dixit vox in excelso

auditum est quoniam de morte innocentium mitte-
batur. id audiebatur in excelso. Sicut enim ait
Salomon. Vox pauperis penetrat nubes et non
descendit donec audiatur. Sic et pauperum
violentiam a potente et si non audiatur vox filiorum
sed lacerentur tacerent tacitus clamor eius in ex-
celso auditur. quanto non magis clamor vel fletus
auditur a deo sed iustus. Quod autem ploratum
fletum parvulorum ostendit. Quod autem ululatum
matrum significat lamentum. Plorabant enim
parvuli quia separabantur a matribus. Ululabant
matres quia desolabantur a filiis. et quia distrac-
torum separabantur ab eis. Et causa huius maior
re dolore in matribus remanentibus quam in
parvulis morientibus. Parvuli enim unum patie-
bantur dolorem quia separabantur a matribus. non
quia ducebantur ad mortem. nec sciebant
adhuc mortis timorem. Matres autem duplicem
unum quidem quia videbant parvulos suos inter-
fici. alterum quia ipse desolabantur a filiis. In
parvulis mors corporis brevis fine faciebat dolorum
In matribus autem memoria parvulorum semper reporta-
no erat dolorem. Post hec autem dignam pe-
nam suscepit herodes. Nam filios suos tres
interfecit et non interfectos ab aliis vidit ut
ne vel penam super illos demonstraret pieta-
te multum sed ipse occidit ut et filios perde-
ret de morte compateretur. Districtum fuit lama-
bat in filiis et dolore corporis non sensit ut
quemadmodum parvuli mortem suam non senserunt
propter infantiam. sic et ille dolorem filiorum suorum
non sentiat propter insaniam. Deinde ipse
multis doloribus apprehensus est sicut refert his-
toria quam longum est narrare. Quot enim
membra corporis habebat. tot doloribus ~~cruciatur~~
afficiebatur. Et quia in[...] mori non potuit qui
multos occiderunt infantes. propterea benedictionem
morientium plurimorum in plurimis et do-
loribus reddebat. Item quoniam videt se prope
mortem sciens quia odibilis erat apud omnes
iudeos. et quia mors illius multis gaudium

esset futurum. congregavit omnes principes iu-
deorum et iussit cum ipse moriturus fuit omnes
occiderentur. ut in morte eius omnes civita-
tes lugerent. et si non propter amorem ipsius. vel
propter suum dolorem. Et hoc de consilio suo
est. Quando enim magi annuntiaverunt de stel-
la regis futuri omnes principes consenserunt He-
rodi ut requireret puerum et occideret. Hoc signi-
ficatur. primum quod dicit scriptura turbatus est
Herodes et omnis civitas cum illo. Deinde
ipsa verba angeli demonstrant dicentis Accipe
puerum et matrem eius. Et non dixit. mortuus
est qui querebat animam pueri. sed mortui sunt
omnes qui querebant animam pueri.

Accipe puerum et matrem eius. Vides
quod ioseph non ad coniugium marie
electus sed ad ministerium eius. Eunte autem illa
in egiptum et redeunte nisi desponsata illi
fuisset quis ministerium eius tante necessitatis imple-
ret. Non in primo quidam faciebat maria
puerum nutriebat. ioseph custodiebat. Re-
vera autem puerum et matrem nutriebat et io-
seph curabat. Ideo non dicit accipe matrem
et puerum eius. sed accipe puerum et matrem eius.
quia non propter illam matrem iste filius natus est. sed
propter istum filium illa parens est mater. Nec puer
erat gloria habere illam matrem. sed illius cer-
titudo istum habere filium sicut ipsa dicebat Ecce
enim beatam me dicent omnes generationes.

Vade in terram israel. Quasi enim me-
dicus descendit in egiptum ut vi-
sitaret eam languentem erroribus non ut
remaneret in ea. Rursum in primo facie qui he-
rode fugiens descendit in egiptum. Venerat
autem ut egipti erroris demones effugaret
ex ea. sicut testatur ysayas dicens Ecce dominus
descendit in egiptum sedens super nubem levem
et cadent ydola egipti. Vides ergo quod io
descendit in egiptum non mortem fugiens.
sed ut mortifera ydola dissiparet. Et non
nunquam invenitur dominus descendisse in egiptum

nisi tunc C[on]v[er]sis quam nocte fugit
in egyptum. reversus aut[em] p[er] diem. quia fugiens
p[er]secucione fugiebat herodis revertentis
aut[em] mortuo reutebat[ur] p[er]secutore. Omnis
enim p[er]secucionis angustia no[n] e[st] effugerim
aut dies.

Admonitus aut[em] in sompnis recessit i[n]
p[ar]tes galilee et veniens h[ab]itavit in
civitate que vocatur nazareth. Ut adimpleret[ur]
q[uo]d dictum e[st] p[er] p[ro]ph[et]as. Q[uonia]m nazareus vo
cabitur. Q[uonia]m dicit p[er] p[ro]ph[et]as no[n] p[ro]ph[et]am. mani
festat q[uia] no[n] v[er]ba auctoritate p[ro]ph[et]ie p[ro]tulit. s[ed]
sensum p[ro]ph[et]arum colligens dixit. Q[uonia]m p[er] omnes
p[ro]ph[et]as ih[esu]s nazareus vocat[ur] q[uia] e[st] s[an]ctus. Aut
forte legerat aut aliq[uo]s p[ro]ph[et]as ista dicentes
qui no[n] s[un]t nobis canonizati. Alii etenim p[ro]phetiz
averunt et q[uo]d scripserunt sicut et nathan et esdra
et t[ame]n p[ro]ph[et]i erant hoc ip[s]um manifestat phi
lipp[us] ad nathanael dicens Que scripsit
moyses in lege et p[ro]ph[et]e invenimus ih[esu]m filium
ioseph a nazareth. Un[de] et nathanael sciens
p[ro]phetatum e[ss]e hoc ip[s]um confirmans r[espo]ndit Ex na
zareth p[otes]t aliquid boni e[ss]e

In diebus illis venit ioh[ann]es bap[tist]a
p[re]dicans in deserto Sol appinans
ad occasum. anteq[uam] appareat mittit
radios suos et facit albescere oriente. ut p[re]
cedens aurora adventum diei demonstr[et]. Sic
d[omi]n[u]s nat[ur]us in mundo anteq[uam] appareret sp[lend]o[r]e sui fulgo
re transmisso illuminavit ioh[ann]em ut p[re]cedens ille
adventum salvatoris annunciet. ne forte subito
veniens et dicens. ecce filium dei. p[ro]pt[er] p[re]cii mag
na[m] atq[ue] t[er]ribile mirabilione rei ip[s]ius magis
se incredibiliore oudet[ur]. Si enim et ioh[ann]es
p[re]dicavit p[er]sona[m] agnum. g[e]n[er]e dignioso erat
enim filius zacharie sacerdotis et conversacione
mirabilis cum infideles iudei non acquie
verint credere p[er] illum xp[ist]o. q[uo]m[od]o ig[itur] no[n] essent
increduli si nullus ante eum denunciatio
p[re]cessisset. Nam quotiens fuit p[er]sona lau
dabilis in sua causa non p[otes]t esse testis p[ro]p[ri]o
neus. Venit ioh[ann]es q[uas]i magni regis p[re]cur[sor]
tor fidelis. Qualis rex talis et nuncius
eius regis. Natus ex g[rati]a non ex natura
Sicut xp[ist]i concepcione ante angelus nu
ciavit. sic et istius Sicut illius nome[n] ang[elo]
concipere[tur] auditum est. sic et istius Sicut illius
p[ar]tus ang[e]li nasci[tur] manifestu[m] e[st]. sic et istius
v[er]tus ang[e]lo nasci[tur] manifeste Hec int[er] illos
fuit differencia q[uia] concepto xp[ist]o fidelis int[er]
confessa e[st] g[e]n[itr]ix dicens. Ecce ancilla d[omi]ni
fiat m[ihi] s[ecundu]m v[er]bum tuu[m]. Ioh[ann]e aut[em] concepto
incredulus p[ate]r obmutuit q[uia] ioh[ann]e nato
leo de cero fuit mactum. Xp[ist]o aut[em] nas
cente postmodu[m] g[ra]n[de] fuit locutum Ioh[ann]es
quidem parentibus suis donatus e[st] p[er] munu[s]
pietatis ip[s]or[um] que matura desp[er]abilis in eta
te p[ro]duxit. q[uia] et mundus p[er] tot milia mon
sterilis constitutus illo nascente fructum iusticie
edat fuit que parentes non ex amore car
nis seminaverunt. s[ed] ex unanimi tate et
concordia disciplinae meruerunt Erant n[on]
ambo iusti apud deum. nec enim dicebant[ur]
ut ex carne et sanguine nasceret[ur] qui io nas
cebat[ur] ut filium virginis p[re]veniret. Ut enim des[er]
ta erat iudea. vacua a iusticia p[ro]pt[er] p[ro]ter
quam deus plantaverat. lex irrigaverat.
omnes p[ro]ph[et]e coluerant. Illa aut[em] nullum fructum
p[ro]duxit nisi spinas asp[er]rimas quibus suum
deum coronaverat.

Dicens penitenciam agite. Quo i[n] ip[s]o
principio manifestat q[uam] benignus
regis e[st] nuncius. Non enim peccatoribus
minas intendebat. s[ed] indulgenciam peccator[um]
p[ro]mittebat Solent reges nato sibi filio
indulgenciam in regno suo dare. s[ed] anteq[uam]
transmittunt acerbissimos exactores qui omne
q[uo]d invenerint exigunt. ita ut indulgencia
ip[s]a crudelior e[ss]e videat[ur] q[uam] exactio ip[s]a
ut nichil indulgentie h[ab]eat p[raete]r nomen
ut lugentes illum homines suscipiant et
nudi Deus aut[em] et nato filio suo volens

dare in seculo indulgentiam peccatorum promisit
quasi exactorem hominem exigente et dicente.
Facite fructus dignos penitentie. Exactio quidem non sic
ut pauperes exactos sed magis divites reddit.
Nam cum quis debitum iustitie sue reddi
deo, deo nichil prestat. sed sibi lucrum salutis
acquirit. Quid agit penitentia. Cor emundat
sensus illuminat. animas sanctificat. et ad susceptionem
Christi preparat humana precordia. Quemadmodum
magno iudici aut regi alicui in expeditione
venturo preparatores precedunt. sordida abluunt.
disrupta componunt. ne forte indecorum aliquid
videns vero delicatus abhorreat. Sic dominus
precessit homines qui ab humanis cordibus pe
nitentie scobis peccatorum sordes eiecit. et que
spiritualium preceptorum ordinatione composuit. et super
aqua baptismatis adornavit ut veniens
rex celestis dignum visitatione inveniret per corda
credentium cum per ipsos diceret. Vox clamantis
in deserto parate viam domini. rectas facite semi
tas eius. Hic est enim qui dicitur esse per ysa
yam dicente. Vox clamantis in deserto rec
tas facite semitas eius. Vox enim sonus confu
sus nullum secretum cordis ostendens. sed hoc tan
tummodo significat quod velit aliquid dicere ille qui cla
mat. Verbum autem est sermo rationabilis mys
terium cordis aperiens. Adhuc vox inter ani
malia et homines communis est. verbum autem hominum tantum.
Ideo ergo homines dicitur esse vox non verbum. quod per
hominem neque misericordias suas deus neque iusti
tias neque eam constitutione mundi preparata
consilia demonstravit. sed hoc tantummodo quod aliquid deus
magnificaret in hominibus meditabatur. Pos
tea autem per filium suum plenissimum misterium
voluntatis sue aperuit. Ideo et dicitur esse verbum. Pa
te viam domini. Penitentiam agere peccatorum est.
facere fructus dignos penitentie. hoc est parate viam
domini et rectas facite semitas eius. Quo significatur omnes
vias domini naturaliter in hominibus esse plantatas

sed postea per contumaciam nostram factas esse
desertas et flexuosas. Nunquam enim illas homo
bene repararet committeret nisi faceret eas in hominibus esse
et hominum negligentia esse subversas. Ecce
humilitatem gratia in hominibus facit. sed dum inbute
homines se ad indignationem provocant. hu
militatem gratiam corrumpit. quando autem alter se hu
miliat. alter eum accipere recusat. Item si alter se con
alterum humiliaret adiuvet alterutrum se ad hu
militatem gratiam commonet. Nam sicut omne arti
ficium corporale visitatione firmatur et additur. sic et
gratia omnis per exercitatione additur et per desidia
~~deus~~ minoratur. Nunc si minor se humilia
ret ante maiorem. aut pauper ante divitem. non
accipit ille quem humiliat honorem. sed quem debi
tum putat. Vis autem scire quod humilitas gra
tiam facit in nobis. Dum dedimus subiecti esse poten
tibus. Item sapientiam habuerunt homines sed dum sa
pientia sua non ad adiuvandos se per sua
supinum exercebant. sed ad circumveniendos sa
pientia illorum inventa est esse malitia. Unde   stivet
quem potuit habere intellectum homo quo aliquid facere
fructuose. nisi a deo intelligentie gratiam accepisset.
possit. Ita bono dei utentes male fecerunt
esse dyaboli mali. Secundum hec enim omnibus
bonis rebus postquam ostendit quod ipse est vox
clamantis in deserto parate viam domini preveniens
subiunxit confessionem et que esset vita ipsius ordine
quod merito eum omnes venerabantur. Nam ipse
quidem testificaturus ~~testificaret~~ de Christo. vita autem eo
de ipso. Nam testimonium verborum eius nequaquam
fuisset ydoneum. nisi eum meritis vite iusti
tuens commendasset. Nam nemo potest alterius
esse testis ydoneus. nisi prior fuerit suus

Ipse autem Iohannes habuit vestimentum de pi
lo cameli et zonam pelliceam circa lumbos
eius et locustas et mel silvestre edebat. Non
de lana cameli habuit vestimentum. ne ipsa
mollities vestimenti delicatum faceret membra
et ipsa delitiositas voluntatis patiens emolliret
sed de asperioribus setis cameli. ut ipsa

Nota

aspirans ad virtute patrie non erectet
Ideo non dicit lana cameli sed de pilis ca
125 meli Nam omne vestimentum ad tres partes
eas aut ad speciem visionis aut ad delectacionem
corporis aut tegumentum inducitur. Ad speciem
visionis habere vestimentum filiis dei non conve
nit. Similiter ad delectacionem corporis deo ser
vientibus non est aptum Sed quod solum ad
tegumentum inducitur. Quod autem non de la
na cameli sed de pilis cameli habebat
vestimentum ipse dominus manifestat dicens
de iohanne Quid existis in deserto videre hominem
mollibus vestimentis indutum. Ecce hii qui
mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Vi
des ergo quod tale vestimentum habebat ut de vir
tute mentis eius ipse habitus corporis loqueretur. Et
zona pellicea circa lumbos eius. Ex eo quod
quasi pro novo aliquid significet in iohanne di
cens Et zona pellicea circa lumbos eius.
ostendit quod consuetudo erat apud iudeos ut zo
nis laneis uterentur. Ideo iste quasi durius aliquid
facere volens zona pellicea cingebatur
Puto quod iohannes conversacione propheta iudaica
pene iam iusticias generum quasi finitas
indicabat in habitu non mollem neque
delicatam sed alienam quale et asperam et
contenere corpus quam fovente. Nam ex
alias legis iusticias consuetores hec ipse iusti
cie Non occides. Non adulterabis. Non
periures. Oculum pro oculo dentem pro dente.
Diliges amicum et odies inimicum ceteras
tortuosarum iusticie sunt. Unde euangelista dicit
ipse Si diligitis diligentes vos quam
mercedem habebitis. nonne gentes hoc faciunt.
Et zona pellicea circa lumbos eius.
Lumbi sunt voluptates omnium peccatorum. quod omne
peccatum cum voluptate committitur. Zona autem
pellicea est continencia corporalis. Zona
autem pellicea habebat circa lumbos eius. quia
Genere et si qui videbant ex populo iudaico a peccatis
corporali continencia se constringebant non spirituali

ab opere malo se continentes propter legem non
et a voluntate mala propter deum. Deputa
non occidebant cum irascebantur sine causa
Non adulterabant. cum concupiscebant in cor
de forsitan Non periurabant. iurabant autem.
Hec continencia corporalis est quod legi et
hominibus satisfacit et non deo. Continencia autem
male voluntatis placent deum. quia homo videt in
facie. deus autem in corde. Reddebant ma
lum pro malo. amicos amabant. inimicos
odiebant Hec iusticia corporalis est non spi
ritualis. hominibus placens non deo. Vides
quod omnis continencia eorum corporalis erat pro
actum deprimens non voluntatem Iste locuste
sunt volatilia munda. in pura et non sunt in
altum volancia quas manducabat iohannes consti
tutus in deserto quos docebat iohannes. Ex man
ducabat volatilia quidem erant. non autem ma
gna nec satis in altum volancia. quia illi iusti
ciis legis pene corporales vivebant. non ad
spiritualiora et altissima christi precepta Deinde
quo magne voluntates erant iudei ad alta
volantes quibus a iohanne penitencia sola in
gebat. Qui enim abstinent ab opere malo. et
non insuper facit opera bona. volat quidem non
autem in altum. Puta ergo volatilia et non in altum
volancia manducabat iohannes. Maiora ergo vo
latilia et in altum volancia quod altissima celi
potent penetrare christus post veniens quasi
magno regi serviebat Ille enim postea veni
ens magna volatilia et in altum volancia
manducavit id est docuit beatos apostolos duodecim
et sub apostolis lxx et ceteros christianos quibus et
altissima mandavit precepta. Antiquis dictum
est non occides. Ego autem dico. si quis irascitur
fratri suo sine causa reus erit iudicio. An
tiquis dictum est. Non adulterabis Ego autem dico.
nec usque ad oculum concupiscas Antiquis
dictum est non periures. Ego autem dico omnino
non iurare. Antiquis dictum est Oculum pro oculo
dentem pro dente Ego autem dico non reddere malum

p[ro] malo. Antiquis scriptum est Diliges amicum
Dico & odies inimicum. Ego autem dico diligite inimicos ue-
stros. Vides quod quibus istos primum p[re]di-
cabat. peccatorum pura volatilia erant & non-
dum alta volantia. Quibus spiritualia autem [Christ]us
mundauit. m[a]gna volatilia erant & ipsos
penetrantia celos ut dicere possint. Nostra au-
tem conuersatio est in celis. Et ideo forsitan eis dicebat.
Nolite timere multis enim passeribus meliores
estis. Item melta sunt eloquia dei. Ideo ergo istos
mel scilicet agrestre edebat qui adhuc ante xxx
annum scilicet primum sub lege constitutus legis ute-
batur eloquiis in siluis & in fluminibus & agrestibus.
Nam si filius dei sub lege factus est quanto
magis iste qui erat iudeus. Sed filius dei
factus est sub lege ut eos qui sub lege erant
edoceret. Iste autem sub lege natus est non ut
eos qui sub lege erant edoceret sed ut esset ut
ipse legem & uiuere & doceret. Propterea nichil contra
legem aut fecit aut docuit. Sed tunc primum
predicauit Christus autem multa contra legem & fecit
& docuit. In sabbato operatus est. Lepsum tetigit
& alia multa que non in siluis & agrestibus legis
utebatur preceptis fluminibus & domesticis quasi re-
pre suscepat. Iste agrestre mel manducauit.
uerus autem domesticum. Ac si iste legis
& prophetarum omnem formam adimplens spiritum ge-
rit diuina uirtute exercitus semper consumes cap-
ciuam & pugnam tunicam induebat. Ipse etiam
sua leo & propheticis suis prophetacione imputavisti ubi
se & incapabile reperierunt. Bona erat p-
enitentia. Predicatorum omnes accedentibus & re-
cedentibus predicationibus suis edebat aut
locustas & mel siluestre. Omnes eos qui
longe volabant quasi suos sibi & apostolus ait
ad gentes. Et uos qui aliquando longe erant
prope facti estis in sanguine eius. Et agrestium gen-
tium dulcedine sue fidei doctis quas ad tenacitatem
elationis processerant mel siluestre edebat.

Nichil deficit. Require in sequenti folio

Tunc exibat ad eum (?) omnis Ihe-
rosolima et iudea. Quando vox
facta est in deserto: parate viam domini
rectas facite semitas eius. Et amplius
resonabat conversatio vite eius in here-
mo quam vox clamoris ipsius. Et magis expa-
nescere faciebat homines operibus suis
quam verbis. Et forsitan nisi sermones
suos conversatione huiusmodi quandoque (?)
numquam ad iudei ad vocem eius exi-
sent ad eum. Et quibus verbis appa-
ret quod dominus constitutus in mundo no-
(?) visibilibus sermonibus suis revo-
cat ipsum sanum sed invisibiliter in cordibus
hominum operans adducebat ad fidem. Sic
enim hoc admonebat Iohannes ut viam
domini super terram sed in cordibus et in sen-
sibus hominum parent. Ergo in spiritu fa-
ciunt quidem videbatur in corpore am-
bulans. Veniens autem per corda hominum
et sensus interiores singulorum conscientias
scrutabatur. Egrediebatur autem omnis
iudea ad comparationem sanctitatis illius
quos poterat arbitrari se iustum. Simili-
bus (?) enim erat conversatio eius. Omnium
vitam faciebat apparere culpabilem
ut iam nemo in operibus suis confide-
ret sed ad misericordias dei spem
suam collocaret. Quemadmodum enim
si videris albam vestem dicis satis can-
dida est vestis. Si vero posueris eam
iuxta nivem incipit sordida apparere
et vere sordida non est tamen quantum
ad similitudinem nivis sordida inve-
nitur. Sic quantum ad comparationem
Iohannis omnis homo videbatur immundus.
Et vere talis debet esse princeps in po-
pulo ut totus populus semper aliquid no-
vi inveniat quod imitetur in eo. Ita
ad eius similitudinem extendat se po-
pulus et emendet si videant opera

principes sordiores quam (?) esse quam se

Et baptizabantur ab eo confitentes | Nota de confessione
peccata. Confessio peccatorum est | sua
testimonium conscientie timentis deum.
Qui enim timet iudicium dei pecca-
ta sua confiteri non erubescit. Qui autem
erubescit non timet. Perfectus enim ti-
mor solvet omnem pudorem. Illic
enim turpitudo confessionis aspicitur ubi
futurum iudicium pena nec creditur
similiter non timetur. Quia confessio peccatorum
habet pudorem. Et quia hoc ipsum erubes-
cere est pena gravis. Sed ideo nos deus
iubet magis confiteri peccata nostra
ut verecundiam patiamur pro pena. Ista
et hoc ipsum pars est iudicii. O dei misericor-
dia quod totiens ad verecundiam excitamus
sufficit ei solus et solius pudor pro pena.

Videns autem multos phariseorum
et saduceorum venientes ad baptismum
dixit eis genimina viperarum quis docuit
vos fugere ab ira ventura? Facite fructus
dignos penitentie. Sicut artifex medicus
si viderit egrotantis colorem intelligit
speciem passionis eius ipsius. Sic Io-
hannes mox ut vidit phariseos ve-
nientes ad se intellexit cogitationes
eorum pravas. Forsitan enim cogitave-
runt apud se: eamus et confitemur
peccata nostra. Quantum est enim in una
hora erubescere iniquitates a nobis non exi-
gunt nullum laborem nobis imponunt. Bapti-
zamur et confitemur indulgentiam
peccatorum. Sic cogitabant quoniam et modo
omnes qui faciende iustitie propositum non ha-
bent. Et ad baptismum veniunt puta-
tes quia potest eos iustificare sola aqua
baptismatis etiam si non processerit bo-
na voluntas. Inspiciens pone vehem-
mediam (?) esse; verbum autem eius
quasi ferrum medicinale: quod (?) replevit

peccatis conscientie paciuntur. Confes-
sionem puta esse digestionem impuri-
tatis et spurcitie que intus erant in-
clusa. baptismum esse lavationem sordium
egressarum: Sicut enim facta digestione in-
puritatis. ideo statim sanus factus es.
Sicut enim non est ut habes vomitum. Sic multa
diligentia necessaria est hominibus post con-
fessionem et baptismum ut volumus peccator-
eius a confessionis aptia sanct[illegible] Gem-
mina viperarum: Natura viperarum talis est
Cum momorderint hominem statim currit
ad aquam. Si autem aquam non invenerit
moritur. Ideo et istos vocabat genimina
viperarum: quia peccata mortifera committen-
tes currebant ad baptismum. Ut quemadmodum
vipere per aquam periculum mortis evadat.
Item viperarum natura est rumpere viscera matrum
suarum et sic nasci. Quoniam ergo iudei assidue
persequentes prophetas corruperunt matrem
suam synagogam. sicut ipsa lugens dicit
in canticis. Filii mei dimicaverunt. Ideo
viperarum genimina nuncupantur. Sic
vipere foris speciose sunt. et quasi picte
aliunde autem veneno replete sunt. Ideo et
ypocritas phariseos genimina viperarum
appellat. quia similitudinem sanctitatis os-
tendebant in vultu. Et venenum malitie
portabant in corde. Quis vobis ostendit.
Sic ysayas propheta ostendit vobis dicens
Lavamini et mundi estote. auferte nequici-
am ab animabus vestris dicit [illegible]
Si vos ysayas docuisset. numquam spes vite in
aqua poneret tantummodo poneret. sed etiam in
operibus bonis. Sicut enim david propheta ostendit
vobis dicens: Asperges me domine ysopo et mun-
dabor lavabis me et super nivem dealbabor
Absit ille. Sicut enim dicit propheta: sacrifici-
um deo spiritus contribulatus. cor contritum
et humiliatum deus non despicies. Si ergo
vos compuncti estis david cum spiritu con-

nunquam non est tanta virtus
suppositio medicine

in me

// Absit. Ille enim sicut
dicit lavamini et mun-
di estote

tribulato et cum gemitu ad baptismum
venietis. Et nolite dicere quia patrem ha-
bemus abraham. Quid enim prodest ei quem sor-
didant mores generatio clara. aut quid nocet
illi generatio vilis quem mores adornant.
Ipse se vacuum ab omnibus bonis actibus
ostendit qui gloriatur in patribus. Quid
profuit cham quia fuit filius noe. sermone
separatus de medio filiorum quia secundum carnem
aliter natus fuerat. statim autem factus
est servus: nec familia eius sancta po-
tuit defendere impios mores: Aut quid
nocuit abraham quia patrem habuit
thara idolorum deorum cultorem. Homo sepa-
ratus a genere suo. positus est incepit fi-
delium vitam non diceretur filius pecca-
toris. sed pater sanctorum nec potuerunt
gloriam eius sordidare patris errores
Etiam et aurum de terra nascitur sed non
est terra. et aurum quidem eligitur. terra
autem contempnitur. Et stagnum
de argento egreditur. sed non est argentum
itaque argentum collectum servatur. stagnum
autem contempnitur vel expellitur.
Melius est de contemptibili genere clarum
fieri. quam de claro genere contemptibilem
nasci: qui enim de claro genere clarus
nascitur. gloria claritudinis eius non est eius
solius: sed communis videtur omni generi
Qui autem de contemptibili genere cla-
rus egreditur tota gloria claritudi-
nis eius est eius solius. Item qui de contemptibili
genere contemptibilis nascitur turpitudo con-
temptibilitatis eius non est eius solius sed
etiam generis eius. Qui autem de claro genere
contemptibilis nascitur omnis turpitudo
eius solius. Ideo melius est ut iure glori-
entur parentes qui talem filium habent
quam tu glorieris in parentibus. Ideo et
vos nolite gloriari dicentes quia patrem
habemus abraham sed magis erubescite

cite quia filii eius estis et sanctitatis eius
non estis heredes ipse enim testimonio
suo se convincit quia de adulterio natus
est quem pater non simulat. Sermone
dicitur ad iudeos conversos et ad cris-
tianos quia sicut iudei putabant se
per hoc solum esse salvandos quia erant
filii abrahe. Sic et multi insipientes
cristiani propter hoc putant se esse salvan-
dos quia sunt cristiani. ad quos con-
venienter dicit iohannes. nolite dicere
quia sumus cristiani. sed facite dignos
penitentie fructus

Potens est deus de lapidibus istis
suscitare filios abrahe. lapis
quidem durus est ad opus sed cum
factum fuerit opus de eo deficit nec
sic et gentes cum difficultate cre-
diderunt, tamen credentes me-
lius permanent in fide

Iam securis ad radicem arboris
posita est. Securis est acutissima
consummationis que totum precidens
non preterit aut si posita est quare
non fuerit quando posita est. quia infructuo-
ses sunt arbores et in pietate bene fa-
cere bonum aut non facere ut videntes
ad radices suas positam esse securim
timeant precisionem suam et faciant
fructum. Nam quamvis malus nec tiore
corrigitur tamen bonus non timuerit
peribit. Ergo denuntiatio ne et si
in malis nichil agit. tamen et mali
se corrigat bonos. Vide autem non ad ra-
mos opposita dicitur esse securis ut
precisa fuerint iterum reparen-
tur sed ad radices ut irreparabiliter
perirent. Quare ergo dum mundus iste in-
iquus et totus positus in maligno non
erat circa finem castigabantur peccatores

non exterminabantur propter duas causas.
Primum quidem quia oportebat homines
esse in mundo quamvis essent iniqui. quia
et ipse mundus iniquus est. Deinde quia
mundo manente expectatio erat si
forte aliqui nascerentur iusti ex generatio-
nibus iniustorum. Sunt autem hoc quidem
mundo finiente non autem seu appropinquante
non castigantur iam peccatores sed eruuntur
propter duas causas. Primum quidem quia iam ex-
spectatio potest esse si forte ex generatio-
nibus iniustorum aliqui aliquando iusti nas-
cantur. Deinde quia nec convenit ut in
illo sancto mundo homines sint nec sancti
sicut scriptum est quia sancti inhabitabunt eam
terram iniqui autem expellentur. De ea et-
iterum orat ysayas. tollatur impius ut non vi-
deat gloriam honorem dei

Ego quidem baptizo vos in aqua in pe-
nitentia qui autem post me venit
fortior me est. cuius non sum dignus calcia-
menta eius solvere. Ipse baptizabit vos in
spiritu et igne. Cum missus est iohannes
ad baptizandum non propter tantum neces-
sitatem dandi baptismatis sed ut per occa-
sionem ad baptismum venientibus presentiam
filii dei in corpore predicaret sicut testi-
ficatur alibi dicens sed ut manifestaretur
in israel. ideo ego veni in aqua baptizare
Ideo omnibus ad baptismum venientibus et
ipsum predicabat aperientium confessionem et
eminentiam potestatis eius enunciat. Pedes
autem cristi intelligere possumus cristianos in quibus
ambulat precipue apostolos ceteros quia pre-
dicatores per quos discurrit inter quos et fuit
iohannes baptista. Calciamenta autem quibus o-
perit pedes possumus intelligere firmitatem
quibus operit predicatores ut sancte quod fa-
ciant sint calciamenta ipsius. Audi ipsum dicen-
tem ad ieremiam. Ecce posui te in hodi-
erna die sicut civitatem firmam et sicut omis

nunium erenim hec ergo calciamenta ihesu
Omnes predicatores portant et iohan-
nes ipse portabat / sed dignum se non esse
pronunciabat portare ut maiorem os-
tenderet gloriam cristi. mitius sunt io-
hannes est corporalis et aqua corpus est ideo
corpus cum corpore corpus baptizat
Cristus autem spiritus est et spiritus
sanctus spiritus est / anima quoque spiritus
est / ideo spiritus cum spiritu spiritum nos-
trum baptizat / Et quoniam index est qui bapti-
zat in igne / idest in temptationibus
Johannes cum sit corporalis / spirituale
baptismum non potest dare / quia omnis be-
neficiis maior est quam beneficium eius
homo potest dignosius beneficium
dare quam ipse est / nec facit alterum quod ipse
non est / In igne baptizare non potest
homo quia homo hominis non potest iu-
dex / ille enim temptandi habet licenciam
qui habet remunerandi potestatem /
Et baptismum non solum iohannis baptismum
sed in se inclusit Qui enim baptizatur
in nomine ihesu utrumque baptismum habet et aque
et spiritus quia cristus et spiritus erat et
corpus suscepit ut et corporale et spirituale
baptismum daret Johannes iohannis ante baptismum
non inclusit in se baptismum ihesu quia quod maius est
minus in se inclusit quod autem minus est
maius in se includere non potest Ideo apostolus
cum invenisset quosdam ephesios iohannis
baptismate baptizatos iterum baptizavit
eos in nomine ihesu / quia in spiritu non erant
baptizati Si ergo super iohannis baptismum
quod perfectum quidem non erat / tamen verum
erat iterum baptismum ihesu datur sicut quomodo
tu dicis quia super baptismum meum melius non
debes baptizare quod inclusit in se habuit
baptismatis per nomen Deinque baptiza-
tus secundum mortem illius baptizatus qui
crucifixus est Si ergo non deus est crucifixus
in carne quomodo te secundum homo purus secundum
mortem hominis puri baptizas. homo
autem purus spirituale baptismum dare
non potest / sicut superius diximus Et ideo
baptismum tuum et si esset verum tamen iohannis
baptismum erat. id est in aqua non in spiritu
Ergo paulus cristi secutus exemplum bapti-
zabat eos qui iohannis baptismate fuerant
baptizati / quoniam et cristus iterum bapti-
zavit eos qui a iohanne fuerant bapti-
zati / sicut demonstrat sermo dicens
Ego quidem vos baptizo in aqua ille
autem vos baptizabit in spiritu nec
videbatur iterum baptizare sed semel
In quo enim amplius erat cristi bap-
tismum hoc baptismum novum videbatur et
non iteratum Si ergo post baptismum
iohannis / quod et si perfectum non erat
tamen legitimum erat. baptizabat ihesus
ut amplius aliquid daret quanto ipsum bap-
tismum non licet dare sanctum / Dicis
et nunc unum unius baptismatis qualis
sit ueritas et quibus uerbi baptismum
non sit positum in hoc loco tamen quia
est et dominus dixit dicens / Et vos mundi
estis propter verbum quod locutus sum vobis
Et apostolus ait / Mundans eam lavacro aque
in verbo diximus / et de illo / quoniam verbum
a sordibus ignorantie mundat et eruditos
liberat infirmitas sed peccata non dimittit
animam non adiuvat. nec concupiscentias
malas non perdit ab ea / nec cum nemo
mala voluntate compescit / Hoc facit
verbum fidei nudum quod faciebat antea
et lex iustitiam quidem ostendebat animam
autem non adiuvabat / quia et ... iudicat
et non virtus / ite aqua proficit quia peccata
quidem preterita mortua abluit ...
si penitentie / animam autem non sanctificat
nec concupiscencias cordis / et cogitationes
malas perdit neque repellit ab ea. ...

carnales concupiscentias reprimit. Qui
ergo non fuerit sic baptizatus non
meretur accipere spiritum sanctum. In
corpore quidem baptizatus est, et peccata
mundata sunt, sed in animo carnis remanentis
est. Sic enim scriptum est: quando spiritus
non habent hic non eius post quod peccatum
postea peiora ei germinant peccata, quia
non habent nisi spiritum consilium [illegible]
quasi vacua est domus corporis eius. Interea
spiritus revertens vacuam domum et mun-
datam scopis fidei, qui secum mittens
contemplatur, habitat in ea, quia verba
dei que appellantur scope ab ignorantia
mundant, non peccatis vel concupiscentiis.
Baptismus autem spiritus perficit, quia ingrediens
eius spiritus complectitur et quasi
murus quidam inexpugnabilis circuit
eam et non permittit ut carnales concu-
piscentie et carnales cogitationes pre-
valeant contra eam. Nam quidam sunt
ut caro concupiscat, sed tenet animam
ut non consentiat neque vincatur ab
ea. Sed qui spiritum habet concupiscit quidem
secundum carnem, sed secundum animam adiuvatur
a spiritu ut concupiscentie eius non ve-
niunt ad perfectum temptationis. Ignis autem
tribulationis baptismum agnus habet operatur.
Conburit enim carnem et quasi [illegible]
concupiscat cito, sed ut nec germinet
concupiscentias. Nam anima spiritualis
est et spirituales penas timet, carnales
non timet. Vana et sancti penas huius
seculi contempnunt et futuri iudicii
timent ubi spiritus cruciantur. Caro autem
spirituales penas non timet, carnales
autem timet. Ideo mali non cessant pec-
care nisi eos iudicia carnalia et presentia
conpescant. Ideo ergo sciens dominus quia
caro carnales huiusmodi penas
timet, spirituales autem non timet,

mittit super servos suos tales temptationes
et tribulationes ut conbusta caro teneat
disciplinam et timens angustias suas
non concupiscat malum quod importunat
et concupiscens si secura sint. Et si non
timeat servos dei carne sordidat sancti-
tatem cor et inquietat et requiescere
non permittit. Unde iusticia in temp-
tationibus floret, in prosperitate mar-
cescit. Quemadmodum si focum posueris
super terram conburit ipsas radices her-
barum et in loco suo iam non facile nas-
citur herba, sic et temptationis ignis
positus super carnem conburit radi-
ces concupiscentiarum in ea ut non facile
concupiscat. Videns autem quod aqua peccata
lavat peccata, spiritus autem repellit con-
cupiscentias et quales non sunt ig-
nis, quia ipsas concupiscentiarum ra-
dices conburit. Aqua peccata tollit, spiritus
prava impedit, ignis adversus futura
premunit. Quid est autem baptizare in igne,
quidam sequens sermo revelat dicens:

Vhabens ventilabrum in manu sua.
Ventilabrum iudicium est per quod dominus
singulos homines temptat et electorum
corda diiudicat. Ergo non mox qui in
aqua vel spiritu fuerit baptizatus
statim ad perfectum est baptizatus, nisi
dominus [illegible] eum baptizaverit in igne
temptationis. Quia si fuerit non aliquando
temptatus, non potest esse probatus.
Species autem temptationum sunt multe.
Temptantur enim homines in infirmitatibus
aut in dampnis rerum suarum aut in mortibus
carorum suorum, sicut Iob et Tobias, et alii
in cogitationibus perversis et in difficultatibus,
sicut dixit psalmista: Proba me domine et tempta
me, ure renes meos et cor meum, quia
misericordia tua ante oculos meos
est et complacui in veritate tua. Item

Salomon dicit de christo quia cum tempta
tione ambulat cum eo et elegit eum
In primis timorem et adducet super eum
et cruciet eum in tribulatione doctri
ne sue donec temptet eum in cogita
tionibus eius et credat anime eius
Et alibi in persecutionibus dicente propheta
ex persona martirum. quoniam probasti nos
deus. igne examinasti nos sicut
igne examinatur argentum et cetera. Unde
Salomon sciens quod servos dei oportet
temptari admonet dicens. Fili
accedens ad servitutem dei. sta in
iustitia et timore et prepara animam
tuam ad temptationem. Et ut breviter
dicamus. Omnis adversitas que nos
sine nostra occasione tribulat in hoc
mundo baptismus ignis est quod si mag
nanimiter sustinemus nichil murmu
rans contra deum imputatur tibi
illa carnalis afflictio pro peccato
quod commisisti. Si autem non peccasti
quod est difficile et ignis ille temptatio
nis circa animam tuam non invenit
sordes peccatorum quas comedit aptabit
tuam sicut splendidiorem. Et quanto
gravior fuerit temptatio tanto magis
facit clarescere animam. Et in aqua
quidem semel baptizamur aut in
igne sepe dum vivimus. Sicut enim
vita nostra in hoc mundo numquam mun
da est a peccato. aut enim videndo aut
audiendo aut loquendo aut cogitando
que non expediunt semper animus sor
didatur sic numquam a nobis ignis tri
bulationis recedere potest. Et vere apta
bilis res est sapientissimus (?) autem scripture
beatus homo quem dominus arguit super
terram. Quamvis autem secundum exterio
rem ignis et ventilabri unus est
sensus tamen scriptores appetentes

sermonum puto esse differentiam
ignis et ventilabri. Ut omnis tribulatio
que contingit christianis secundum car
nem sit baptismus ignis quod persecutio
autem gentilium vel hereticorum sit
ventilatio ventilabri testis est.

Et permundabit aream suam. Et est
area ecclesia. horreum regnum cele
ste. Ager vero sit mundus. Sic christus
paterfamilias mittens messores me
tit festucas de agro et comportat
eas in aream ut illic trituret et ven
tilet et discernet triticum a paleis. Sic
dominus mittens apostolos ceterosque docto
res quasi messores precidit omnes
gentes de mundo in aream ecclesie con
gregavit. Hic quod triturandi sunt hic venti
landi. Sicut enim granum tritici in
clusum in palea foras non egreditur
nisi fuerit trituratum sic et homo de im
pedimentis mundialibus et de rebus
carnalibus quasi in palea involutus
difficile ingreditur nisi fuerit aliqua
tribulatione vexatus. Etiam sicut ple
num quidem granum mox ut semel
percussum fuerit de palea sua exibit fo
ras. Si autem subtile fuerit tardius est
egreditur. Et si vacuum fuerit foras
iactatur. Sic omnes quidem homines
in rebus carnalibus delectantur si
cut grana in palea. Sed qui fidelis est
et boni cordis habet medullam mo
dicum (?) ut semel tribulatus fuerit negligit
que sunt carnalia. currit ad deum.
Qui autem modice infidelior
fuerit cum grandi tribulatione vix
recedit et currit ad deum. Qui autem
infidelis est fuerit et vacuus omnino fidei (?) contritus
fuerit sicut granum vacuum de palea
non egreditur. Sic et ille de carnalibus
rebus et de impedimentis mundialibus

aliquando conteritur et transit ad
deum sed sic in malis consistentes
conteritur. Ut cum infidelibus qui
cum paleis foras proiciuntur. Et sicut
triticum quamdiu quidem trituratur
et cum trituratum fuerit latet cum
vno paleis mixtum confuso postea et
ventilabrum. Ut quod fuerint tam
distincta corporibus separentur et
locis. Sic et ipsi in ecclesia ad moribus
conterentur carnalium passionum ani-
malium semper urgentium cum aut cog-
itationibus carnalibus quasi virgis
quibusdam aut consultationibus [illegible]
orum et simplicium quasi calcibus iume-
bilium iumentorum. Ut distinguantur
fideles ab infidelibus per diversas tri-
bulationum species. Cum autem distincti
fuerint ab invicem actibus adhuc
in ecclesia habentur commixti. Ideo oritur
tur confusio persecutionis quasi ventus
de ventilabro Christi iactatus quod iam dis-
tincti erant actibus separentur et lo-
cis. Ut sicut triticum mundum sic san-
cti operati in horreis celestibus reponuntur
videns quod temptatio non probat sed
manifestat eos qui in pace non appa-
rebant. Sed forte dicis. Si omne malig-
citat ut ab initio deus electos ho-
mines vocasset ut eos semper vacil-
larentur certe si magis in pace
consisterent. Audi nunc tu potes
cum sit messis tua in agro tritici
a paleis separare. Et si temptationes
nec paleas a tritico separas. Et
triticum simul cum paleis perdis
Si non pateris fieri ut de malis
deus aut de gentibus iam electos
sine de temptatione discerneret et vo-
caret. quomodo qui non cognoscit cristum
nec veritatem eius si errat aut peccat
non apparet [illegible] sum malum apponitur peccat

aut propter ignorantiam. Si aut non cog-
novit cristum et iusticiam eius aut
erraverit aut peccaverit tunc ma-
nifestius est quod ideo non errat aut pec-
cat quod nescit. quomodo sit sit deus et
quid voluntas eius. sed quod non diligit
voluntatem dei. Hec sine temptatione probari non
possunt. Ecce enim si palma proposita
non sit in stadio athletam volentem
luctari aut bene non potes quia infirmus
inertium est an vere ideo luctari no-
luit quia infirmus est aut quia non videt
propositam palmam. Quod si palmam vi-
dent et luctari noluerit tunc ma-
nifestius est quod propter desidiam suam non
vult luctari. Sic et gentilis qui resurrec-
tionis premia nescit nec futurum esse iu-
dicium credit non potest cognosci utrum
ideo non facit iusticiam quia non amat
iusticiam quod nullam mercedem spera-
re ea. Si vero factus fuerit christianus
et cognoverit futurum esse iudicium et
premium manifestum est ideo peccare quia
non amat quod bonum est. Sed forte dicis
Hec [illegible] deus aut [illegible]
et futuris est cognitor potestas [illegible]
qualis erat futurus. Et audi in iudicio [illegible]
iusto non solum [illegible] ut [illegible] agnoscatur
iuste homines iudicare [illegible] ut ipse [illegible]
cognoscatur se iuste iudicari a ipso tes-
timonio cogitationum suarum et operum [illegible]
[illegible] sicut scriptum est Cogitationibus in-
vicem accusantibus aut etiam defendentibus in die
cum iudicavit deus occulta hominum [illegible]
[illegible] et opera eius [illegible] et [illegible]
[illegible] tunc peccata sua [illegible]
non cognoscens [illegible] nec iusticiam eius
[illegible] dei contemptus a deo [illegible]
cognoscit se iuste contempnari [illegible] na deus [illegible] cognitor
peccator non intelligit se iuste contempnari cordis [illegible] qui iuste
cum contempnatur

et dicet pater: quam et ego si cognovissem Christum et mandata eius servassem fidem eius et non declinassem a mandatis eius. Ideo ergo omnes ad cognitionem veritatis adducit ut manifesti sint peccatores qui non ignorantia iusticie sed malo proposito peccaverunt et non ignorantes Christum recesserunt quod magis pertinet spiritualiter diligentes [illegible] iudeis / et gentibus vocabantur. Dicit ventilabrum non poterat [illegible] non non potest sed electi [illegible] de [illegible] parentibus generet. Et non [illegible] non sunt [illegible] qui credunt in Christum aut diligunt eum sed qui de [illegible] parentibus perierunt et [illegible] sit non [illegible] fide sed [illegible] [illegible] ergo est ut omnes boni et mali fiant [illegible] et cognitionem veritatis accipiunt et postea missis temptationibus pauci eligantur de multis ut impleatur quod dominus et aliquando dicit: pauci autem electi. Unde et in refectorio qui a tritico separat paleas et ita in [illegible] fiet etiam et non ut [illegible] [illegible] separat [illegible] et paleas que inutiles sunt et ad [illegible] [illegible] quod deum culpes qui a fidelibus separat infideles qui non perficiunt ad gloriam eius. Et ille tamen palee sunt per naturam ut sint palee et tritici esse non possunt. Infideles autem non per naturam sunt ut sint infideles sed fiunt propria voluntate expellentes a se medullam iusticie. Sed ergo ille palee que non possunt triticum esse comburentur in igne inextinguibili. Infideles digniores comburentur qui poterant triticum esse si non a se iusticiam [illegible] proiecissent. Et vide quia non dixit mundabit aream suam sed permundabit per omnia enim [illegible] ad consummationem usque est ut diversis modis temptationibus ecclesiam dominus permundet. Et non enim vel magis sine temptationibus dimissa est. Et primum quidem [illegible] [illegible] iudei eam. Deinde gentiles mo[illegible] patrimonium aut [illegible] [illegible] [illegible]. Sicut autem in [illegible] modica aura est non

permundatur tota tritici massa sed levio-res quidem palee modica aura iactantur graviores autem remanent et tantum grana remanent. Ergo ut maior [illegible] veniat ut et graviores palee et tantum grana iacentia sic et quamdiu modica est temptatio illi pereunt de ecclesia qui nullius sunt [illegible] sed [illegible] est temptatio maior ut [illegible] in-fideles plenius expellantur ut permundetur ecclesia. Et ut modica quidem fluctu temptationis sufficiunt [illegible] [illegible] [illegible] si autem supervenerit maior tempestas etiam illi qui videntur stabiles sunt [illegible]

Tunc venit Iesus a Galilea in Iordanem ad Iohannem qui [illegible] predicabat dicens: Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum ut testimonium acciperet a Iohanne. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi et ut confirmaret predicationem ipsius ut videntes homines Christum [illegible] sine peccato qui peccatores baptizandos [illegible] apud se. Et ille de cuius [illegible] ipse baptista testimonium dedit baptismum se non habere putarent quando non desiderarent penitentiam quam sui corporis penitentie [illegible] testificatur eam Iohannes quam ego baptizo vos in aqua post me autem veniet fortior me ipse vos baptizabit in spiritu et igne. Ideo et venit ut testimonium huius eius ostenderet ut in baptismo eius apparente columba descendat spiritus et pater clamet de celo et hoc manifestum efficiatur quod hic est dignior Iohanne. Sicut enim presentia lucifer non est superbia ortu solis lucifer ut [illegible] [illegible] sed ad eo ascendente egreditur sue lucis obscuratur illius candore et Iohannes predicante cum Christo [illegible] non [illegible] [illegible] ut [illegible] sine Iohannes implet et ipse veniens in medium. Sed eo ascen[illegible] apparuit ut per comparationem doctrinae vel operis predicatio Iohannis facienda [illegible]

iusticiam · Unde postquam
ad se venientibus cepit xc predicare
Iohannis vero discipuli omnes videntes doctrina
ad eum · videntibus dicebant
ad eum Rabbi ecce cui testimonium perhibe
quod ad esse hic baptizat et omnes veniunt
ad eum · Venit ad baptismum non ut
per baptismum ipse remissionem peccatorum acciperet sed ut
sanctificatione aquas baptismum conferret
baptizandis dedit. Aut ut qui humanam
susceperat naturam totum humane nature in
veniat implesse misterium. Ita eciam ipse
non erat peccator cum naturam susceperat per
carnem accepta et si ipse baptismate non
egebat cum carnalis natura opus erat.

Iohannes prohibebat eum dicens
Ego a te debeo baptizari et tu
venis ad me. Quia non ego descendo a celo
tu in descendisti. Ergo ut tu me bap
tizes est ydonea res ut iustus efficiar
et dignus celo ut autem ego te baptizem
quod est res ut iustus efficiaris sed ipse est iusti
cia ut in celum ascendas sed nec in
celo es. Et si voluntate de celo descendisti
in terris ego caro. Magis causa secundum fi
ficat per magis autem sicut sepe caro
mem. Quia enim est credendi venit ipse
et sanctificandi peccata. Omnes dicunt a paupe
ribus dimittas. Magis autem admirentur pauper
de bonum a celo descendit in terra non de
terra ascendit in celum. Ille autem lucifer
qui mane oriebatur cogitavit apud se
dicens super celum ascendam et sicut
ille angelus asserunt et pro sola cogitatione
superbie depositus est de angelica gloria ad
ignominiam tenebrarum. Ego quidem
incarpati si homo carnalis et corruptibilis
asserunt calcare superbie opus implendo et
dignum me estimando tanti et tam
nimis baptizare

ET ait ei ihesus Sine modo sic enim decet
nos implere omnem iusticiam. Non

denegamus eminencia persone sue sed
misterium dispensationis ostendit dicens
Sine modo siquidem quod habet est misterium ut tu
a me baptizeris sed modo sine ut iusticiam
baptismatis non verbis sed factis adimplea
prius suscipiam et postea predicabo. Unde
dicit Sic enim decet nos implere iusticiam. Non dicit sic
significat ut si fuit baptizatus sed sic ut
baptismatis iusticiam prius factis
implemus postea predicamus sic omnem iusticiam
non per verbis quam factis implemus. Unde et
lucas testatur de illo dicens primum quod
sermonem feci de omnibus o theophile que cepit
ihesus facere et docere. Aut ita Sic enim decet nos
omnem iusticiam implere ecclesiam. quod et baptismum
implemus iusticiam. Quomodo implemus iusti
ciam baptismi xc sine dubio sed dispensacionem
humane nature. Est enim opus hominis baptizari
et quando per naturam carnalem olim se perdidit
Sicut ergo implemus iusticiam baptismi sic
implemus iusticiam nascendi manducandi
bibendi dormiendi et lassandi sic et susci
piendi temptationis sic et timendi et fuge et
tristicie sic passionis et mortis resurrecti
onis implemus iusticiam. Sed spiritum dispensacionis
quam suscepit humane nature. Sed omnes istas
implemus. Ergo sic et natus est non ut homo
sed ut deus ... homo sic circumcisus est
sic temptatus est sic lassatus est non homo purus
sed deus in homine quia homo sic alligatus est sic fla
gellatus est sic crucifixus et mortuus non
homo sed per dispensacionem deus quia homo. Si autem
hec omnia purus homo implemus iam non secundum
dispensacionem humanam implemus omnia sed secundum
naturam. Omnia autem dispensacione est autem contra
naturam scilicet ea que passionis sunt homo passibilis
natura. Dicit autem sibi iohannes Ego a te
debeo baptizari videtur non invenimus sive
videtur quod postea xc baptizavit iohannem
quamvis in secretioribus libris hoc scriptum sit immo
Et iohannes non baptizavit cum aqua ille autem

Iohem in spu

Iesus autem baptizatus confestim ascendit
de aqua. Non tenendum quod cum potuit esse
quod confestim ascendit de aqua. Et cum mane-
ret si tardius ascendisset. Ergo poterit sic
dici: Iesus autem baptizatus ascendit de aqua
quando autem sanctum Christi ad instinctum poterit omnium
hii postmodum fuerint baptizandi et dixit
confestim. Et non dixit egressus est sed as-
cendit quia baptizati digne sicut sua membra in
Christo formati et confirmati baptizantur in Christo
confestim de aqua ascendunt. Et est conveniens ad
virtutes et ad dignitatem sublevantur celes-
tem. Omnes enim ingressi fuerint in aqua
carnales et filii Adam peccatores confestim
de aqua ascendunt spirituales filii dei. Sed et
ne in dicas quia multi quales fuerint ante
baptismum tales permanent et post baptismum
et quod non in penitentia baptizantur nec certo
corde penitent illos fuisse qui fuerint sic re-
centes peccantes quando baptizantur et non confi-
ciunt de aqua. Et igitur quamvis non ex sua culpa
non conficiunt baptizati quod ad baptismum acce-
dunt cum de preterito baptismate [illegible] quod pre-
ter preterite baptismum qui indigne fuerint
baptizati. Autem Christus confestim de aqua festinavit
ad operationes quas diabolus ad liberationem humanam
[illegible] unde enim dirigebat tam sicut cum dux
quam tirannum deputatum ad bellum mox in-
signiis expeditionis et processionis acceperit ex-
ire festinat. sciens quod tarditas eum despicio
et punire. Nec tirannum sciens adversus se prin-
cipem deputatum et solennis actibus finan-
tes videlicet agere. Sic et Christus cum baptizatus
signum accepit festinabat accepto spiritu sancto
quasi arma celestia et ex re sciens quod tardi-
tas eius nocituri esset mundi. Nam diabolus
audiens quod filius dei descenderat in hunc mundum
adversus eum vehementius festinabat omnium
hominum corda in peccatis et in infidelitate con-
cludere putans se eum posse precludere quando non

※ sicut stephanus qui repletus est spiritu sancto dicebat

passus Christus salvator et aperti sunt celi ea. Non enim aperta
est ea ipsa creatura celorum sed per baptismum
oculis spiritus eius aperti sunt ut viderent que
sunt celestia. Dicunt enim ipsa creatura nupta sunt
non dimissa ei aperti sunt quia quod corporalibus opertum
omnibus apertum est. Et autem spiritualibus oculis sicut
qui illuminantur in spiritu sancto dicebat ※ video
celos apertos et filium hominis stantem a dextris
virtutis dei. Sic dicit ad illa. Ut et cum
celos dei clausit eandem celi qui est in tuo
aspiciunt in celo eam. Sed ea quae supra dix-
it quoniam nec impleverit adhuc instinctum bene intel-
lexisti non dubitans quod interim aperti sunt
ei celi. Nam secundum spiritum dispensationis quando
baptizatus est secundum autem naturam divinam
baptismo non egebat. Sic per humanam
dispensationem aperti sunt ei celi secundum naturam
autem suam erat in celo. Ergo non deo ape-
riuntur porte celi omnino ut primo homini et deo
sed deo quod homo [illegible] eis intelligantur quod ad
hominis [illegible] quod baptizati spiritum merentur [illegible]
sanctum sensibus aperiuntur eis celi et videntur ea
que sunt in celo non carnalibus oculis vi-
dentes sed spiritualibus fidem credentes. Quamvis
non credit ea quae gloriosa et terribilia a
deo [illegible] promissa in celis [illegible]
[illegible] eius obstinati sunt celi. Quam autem
firmiter credit et que ad illos quos videre [illegible]
dit illi aperti sunt celi et cum corpore sit in ter-
ra et in celo. Dicit autem operiens creaturam quod [illegible]
aperti sunt ei celi quia forte eam [illegible] visibilia
obstacula. Quam [illegible] aliis obsistentibus ad [illegible]
desideria [illegible] non poterant celos [illegible] quoniam
non clausa sunt aspicere. ut aperta cum sine hoc
non sine alio intelliguntur celi aperta sunt [illegible]
et intellectualiter aperti sunt ei celi [illegible]
eius aperti sunt celi autem non ei sed omnibus [illegible]
singulis quibusque credentibus ianua [illegible]
aperuit [illegible] iacent peccatoribus clau-
debantur et nullus peccator etiam [illegible]
dignus esset aperire portas celestes [illegible]

hominum. Postquam vero natus est Christus baptizatus et sanctificatus est gratia, in signum aperti sunt
celi, ut pura, sicut ab imperatore quando homo
aliquod beneficium dignitatis, et ipse nuncius illi
fiduciam petendi necessaria annunciat impe-
ratoris voluntatem ad se venire imperatoris autem
nuncio certissimum videtur, intercedat ad
illud, sic illi dicit: Ecce ego hoc beneficium
non illi do, sed tibi propter te illi do. Ita non illi
donatur cui datur, sed propter illum qui datur. Et
sic dicitur ei aperti sunt celi, et propter eum nobis
aperti sunt. Video autem manifeste sicut quando
ante ipsum ei sic aperiebantur, iterum claudebantur;
nam ipsi quidem forsitan ascendebant
in celum, peccatores autem nequaquam. Ideo autem dixi
forsitan, ne quibusdam placeat et antequam adve-
niret Christus iustos aliquos ascendere potuisse in
celum, aliquin nullam causam antea.
arbitrare ascendisse in celum eorum peccatum
clausit et clausi sunt ei celi. Sed ecce confusi
non deterreantur propterea quod descendit ad in-
feros inferiores propter eos, sicut ipse
in sapientia dicens: Descendam ad inferio-
res partes terre et visitabo omnes dormien-
tes et illuminabo sperantes in domino. Aperti sunt
ei celi. Dicit aperti sunt ut numquam clauderentur.
Ecce baptizato quidem Christo aperti sunt ei
celi; postquam vero tyrannum vicit per crucem et
resurgens ab angelis portabatur in celum,
videntes angeli portitores quod celi iam
non erant claudendi, sed omnes iusti et
peccatores pari accessum erant in celum; et
sciunt ante tribunal Christi, quia non erant
necesse portas celi ulterius postea umquam clau-
dendas, non dicunt aperite, sed tollite portas
principes vestras. Et ita celi sunt semper aperti
domine prophetarum apostolorum in quibus habitat
deus. De quibus scriptum est: Quam dilecta ta-
bernacula tua, domine virtutum. Sed quod baptizatus
et meruit accipere spiritum sanctum intelligendum,
ei omnes semper ut intelligat quod patent

portas et introibit rex. Iam enim erant aperte

sunt mysteria volentis. Apparet autem in actibus
apostolorum quod quidam solum baptismum habentes
non poterant accipere spiritum sanctum. Venientes.
Quomodo autem non baptismum impedit ne
acciperent spiritum veritatis et aperiantur eis
scripture, sicut prophetam malum spiritus sanctus
baptizat. Sicut enim in celo celatur
deus sic et in scripturis absconditur. Et sicut
hoc celum corporale omnes quidem homines vi-
dent, non autem aspiciunt deum habitantem
in eo, sic et scripturam divinam omnes quidem
homines legunt, non tamen omnes intelligunt deum
veritatis patentem in scripturis, nisi qui fuerit
sic baptizatus ut accipiat spiritum sanctum. Sicut
et apostoli prius quam baptizarentur in spiritu sancto
clause erant eis scripture. Apparuit eis Christus || patre
sicut scriptum est: O stulti tardo corde ad omnia
que prophete dixerunt. Postquam vero descendit
mox aperuit eis sensus in sufflato spiritu
sancto et retexit sic omnes scripturas ad eorum
corda ut intelligerent. Sed forte
erant dixit Et ideo forte sic dicit
aperti sunt ei celi. Apud Marcum autem vidit
scindi celos quia sunt scripture ... in scrip-
turis manifeste sunt non completa sunt
ad confirmationem fidei eis accipientibus Christi
spiritum. Marcum autem et scisse sunt et invisibles
fide quod postquam iam lege et prophetie non veniunt
esse Christus quod celo sublimiori et nobiliori

Et vidit spiritum descendentem sicut colum-
bam, in quo mysterio natus est Christus
in hoc mysterio et spiritum sanctum accepit. Sicut
enim filio dei baptismum suscipere Christi spiritum
descendentem visum in forma stabat humana
alius in specie descendebat columbe. Verum an
non in forma stabat humana non in specie de-
scendebat columbe. Sed in voce cum audiebatur
descendentem desuper sed hoc confessio non in
pictura heretici. Prudentiores autem
heretici non dicunt eos deum esse deum sed eos
hic eandem formam quam magis manendum

|| et venientem super se

26

quod honoratus est confitetur. Videamus ergo quomodo cum
sit filius. Non dixit hic est filius meus dilectus
ut ne comparationem deitatis et spiritus sancti videatur
prius Christus fuisse. Item si aliquos sint quod olim compa-
rationem illam ponderavit est separatum sit et spiritus
sanctus. Tamen autem deus quidem pater est et filius sed
spiritus autem sanctus non est pater quia non filium habet
non est pater ac equalis. Nec dixit est hic filius
filius meus dilectus nec quod Christus est filius et compa-
ratio Christi. Si autem non est filius comparationem Christi
sed magis fecit Christus non est equalis Christo.

Sicut columbam quod spiritus sanctus speciem
columbe suscepit cum per ceteras avibus
sit mansuetus et carior. Quod enim species inno-
centie quam habent servi dei in veritate
ipsam habent et servi dyaboli in simulatione sic-
ut dyabolus et mansuetos et humiles se fa-
cit et elemosinas et ieiunias et omnem
speciem boni quam creavit deus ad salutem
hominum ipsam et dyabolus induxit ad seduc-
tionem ut vel inter bonum verum et bonum si-
mulatum confusio fiat ut simplices homines
qui boni veri et boni simulati differentiam nes-
ciunt tamen non possint discernere bonos
dei vel dum intrant in seductionem dyabo-
li. Solam autem caritatem spiritus sanctus non potuit imi-
tari dyabolus spiritus imitari. Omnes ergo species iustitie
in impostoribus inveniuntur sola gratia ... caritatis
dei non invenitur nisi in servis dei. Ideo ergo hanc
propriam speciem caritatis sibi soli servavit
spiritus sanctus ut per nullius iniustitiam et temptationem
sic cognosceretur ubi est spiritus sanctus quemadmodum
per gratiam caritatis.

Hic est filius meus dilectus in quo complacui.
Et vide in mente sic dicit hic est filius
meus dilectus in quo complacui ipsum audite. Si autem
tantum dixit in quo complacui quod iste expe-
riam cognoscebat filium dei sed quod putarent
orationem Christum morsi et helye similem esse.
Ideo dixit ipsum audite non ut legem et prophe-
tas non audiatis sed ut ex illis magis audiatis

quod legem et prophetas ut sciremus quod deus ipse
est legis et prophetarum. Hic autem cum dixit: ipsum
nos scimus Christum personam non concedebat dicere ipsum
audite quam in persona firmius cognosceret eum
et doctrinam fidelis susciperet quam propheticas
meas coincidat doctrinam.

5 Nunc autem Ihesus ductus est a spiritu in desertum
ut temptaretur a dyabolo. Ecce quod sub-
iungit ductus ut temptaretur a dyabo-
lo videtur quod a spiritu sancto est ductus sed non quia inimi-
maior precepto sed quia maior ... ...
eum. Nam non solum ductus autem adductus dici-
tur qui dum ... sed et ille aliorum voluntate
exhortatione placatus sicut scriptum est de ...
sit multis sermonibus ... et dicit ei
Inimicus ... qui ... Christus et adduxit
eum ad Christum et certe non prorsus eum adduxit
sed vere placatus ... in ... ...
... ... et ... ... regi-
dices ... obviam illi qui ... ...
fortior est tua fama quam mea ... Et
certe vex a ... ... ad ...
quidem dyabolus ... ut temptaret eos. Non
habens ad dyabolum ut temptaretur ab eo. Cum autem
... Christus et dyabolus non potuit ... dyabolus
Christum ... Constat in nobis est quia bap-
tismata sunt in ... sicut et Christus dixit ...
... ... quod locutus sum
vobis ... in aqua sicut ... est ...
... autem in spiritu sicut scriptum est Iohannes quidem
baptizavit vos aqua vos autem spiritu sancto
baptizabimini ... ... quod est ...
tatio quidem ... autem baptizantur homines et
in igne ... et ... per ... Et ...
... ... filiorum ... ... eorum
et sanguinem eorum ... in spiritu ...
spiritu ... errores. Consequenter ... ait
Quoniam probasti nos igne examinasti nos sicut
examinatur argentum. Et ... ...
per ignem et aquam et ... nos in refrige-
rium. Sicut ... ... vel angelum ...

informacio sordibus celatur sic homo infer-
nate reparationis missus deponit peccatis sor-
ditatis Quartum in morte sicut ipse dice-
bat baptismum habeo baptizari et quo-
modo coartor usque dum perficiatur Quintum autem per
carnis mortificacionem est a peccato Quale autem
peccatum mortificatur in morte scitur quia intelligitur
peccato quod quali peccato nos induimus a morte Ita si
per peccatum morimur hoc sit dubio plurimum
quod movetur. Ideo dicitur primo baptizatus
est in verbo facta sub lege et in ... autem
in aqua a Philippo vero in spiritu nunc a spiritu
dum nascimur ut baptizemur et in igne
temptacionis primo in baptizacionem et mor-
te maxime nunc videamus quis sit qui bap-
tizatur in igne et quis baptizatur in igne
Qui.° Videndum autem primum nobis est quid est
quod dicitur ... vox ... pater clamavit
de illo hic est filius meus dilectus in quo
complacui Videte hoc quod nemo baptizatur
in igne temptacionis nisi qui fuerit filius
dei Quarta dicitur eum ... est hoc
modo abrenunciavimus dyabolo et omnibus
operibus eius plenius baptizati autem Christo
se dicit dicens abrenuncio sathane et
omnibus operibus eius Ideo cathecuminus ei consti-
tuto quod suo patre adhuc post baptismum autem
quod abrenunciavimus tota diebus ... perficitur
baptismum autem signaculum est fidei Unde
miles per miliciam signatur ut sciatur
et cognoscatur Sed magis autem milicia ut
pugnam nutrit et laborem Ita et athle-
ta cum certaturus ungitur ut luctetur Sic et
spiritualis homo oleo crismatis ungitur ut
contra dyabolum qui spiritualis athleta luctetur Sed
quia nulla sine temptacione fuimus superavit et
perimus illi calces non a spiritu ducitur ad temp-
tacionem suscipiendam nisi sunt filii quia quod spiritu

dei aguntur hii filii sunt dei sed aperte expel-
luntur Quippe Qui autem a spiritu dei diguntur
ad temptaciones non superant Servi autem
dyaboli in igne non baptizantur Quare quia
non possunt sicut ut deponant sordibus emundare
quia totum est sordibus inquinare lavare aqua
lavatur nunquam aliquid mundatur sed magis commo-
tum amplius sordidatur Ille enim mundatur
in quo est aliquid bonum quod emendetur // In illo autem
quod mundatum est in quo nichil est bonum
Sic homo cum viderit aliquid purissimi cristallini
unquam cristallum autem purificatur cum videmus
hereticum nunquam per temptacionem temptacionibus pacis
nolite scandalizari pati nec dicatis Quod hec
cum numquam per temptaciones paciuntur sed semper
fideles Quoniam mali homines nunquam purificantur
sed semper boni Sed quia quod filii dei sunt hii
nimis in temptacionibus baptizantur in igne
veniat et in mente quod de eodem paulus
apostolus dicens Et omnes volentes pie vivere
persecucionem paciuntur Mali autem homines et
seductores proficiunt in peius errantes et
in errorem mittentes. Nunc videamus quis
baptizatur in igne. Postquam fuit baptiza-
tus in verbo et postquam fuit baptizatus in
aqua postquam fuit baptizatus in spiritu In
quarto loco baptizatur in igne Aliqui autem
et cum aqua baptizati fuerint non baptizantur
in spiritu nisi enim quando in baptismum aque
sit deposuerit a se totum peccandi propositum
ut dignus sit spiritu sancti in templo cordis
sui suscipere non baptizatur in spiritu quia
spiritus sanctus fugit hominem fictum et non habi-
tat in corpore subdito peccatis et ideo non fiunt
filii dei et hii sunt qui cum temptati fue-
runt superantur et pereunt Qui videntur
quidem filii dei sed per aquam baptismatis
Renati autem non sunt filii dei quia non sunt

//impura bona homo si
carnalibus viris
fuit sordibus teg-
tatur ut bonum illud
eius emendetur

et in spiritu baptizati. Nam corpore quidam
baptizati sunt, ad animam autem cathecumini sunt
quia aqua corpus baptizat, spiritus autem
animam. Ergo non solum ductus est Ihesus
in desertum a spiritu sancto et omnes filii dei habentes
spiritum suum ducuntur a spiritu in desertum ut et ipsi
temptentur a dyabolo. Quoniam enim habent spiritum dei
non sunt contenti sedere otiosi, sed ipse spiritus qui
est in eis urget eos ad aliquod opus applicare
magis tamen dyabolus adversari qui est in deserto. Ut
autem intelligas quod omne bonum quod secundum deum est
bonum in deserto est, videamus quid est desertum.
Est autem desertum secundum deum et est desertum secundum dyabolum.
Natura carnalis domus dyaboli est et omnis
iniustitia epulatio eius est. Quantum autem ad
dyabolum desertum est quod iustitia non domus eius est
dyabolo desertum. Et quantum natura carnis domus
dyaboli est quod omne malum intus in carne est
quod secundum voluntatem carnis est et intus mundo
est quod secundum voluntatem mundi est. Omne autem
bonum foris est extra carnem quia non secundum voluntatem
carnis est foris extra mundum quia non est secundum vo-
luntatem mundi. Vides ergo quod omnes res
spirituales extra fines carnis est foris et quia mundo
sancto est et extra fines mundi est foris. Vides quod
dominus secundum mandatum dei existere dicitur de
mundo non corpore sed conversatione existere dicitur de
carne et in spiritu. Domus autem dei spiritus
est quia omne bonum intus in spiritu est quia secundum volun-
tatem spiritus est. Omne autem malum foris extra
spiritum est quia non est secundum voluntatem spiritus.
Vides ergo quod omnes res carnales foris extra
fines spiritus est et in deserto est. Ergo quantum
ad deum desertum est natura carnalis. Ubi non est
via iustitie in qua ad inveniuntur aqua spiritus
sancti et est temporale desertum de quo et propheta
dicebat: Sicut in terra aquarum invia et in terra
deserta et invia et inaquosa. Quantum ad
dyabolum autem desertum est omnes spirituales res et
est laudabile desertum de tali deserto duce-
bat deus ad pharaonem dimitte populum

Quantum ad deum autem desertum est quod non est in ea (domus) iustitia dei; spiritus autem domus est dei et omnis iustitia epulatio est spiritus

meum ut sacrificet michi in deserto. In tali
enim deserto Moyses deus omnes suos sibi servire
ad tale desertum omnes filii dei qui habent spiritum
suum exeunt ut temptentur. Verumtamen proposi-
ti non ducere uxorem ducit te spiritus sanctus
in desertum, id est eicit te extra fines carnales
et mundi ut tempteris ad compescendum temp-
tationes quia non habet castitas in se ut delecteris
in ea secundum carnem. Si autem intus in carne
eras et in mundo, id est secundum naturam carnis et
mundi habebas uxorem, non temptabaris.
Quando enim temptatur libido qui contentus
est cum uxore proposuisti remanere extra fines
carnis exisisti et mundi ut tempteris in
fame spiritu gule. Sed in finibus autem car-
nis et mundi positus manducabas et bibe-
bas, non temptabaris a spiritu gule in fa-
me. Quando enim temptaris in fame a spiritu
gule quia nimis esuris, dicit et diabolus nimis
temptarem sicut in fame ut quadraginta
diebus ieiunasti et esurivisti. Iterum elemosinam
facere foris proposuisti quia natura carnis et
mundi non delectatur dare sed accipere. Si
autem non dabas, non temptabaris a spiritu a-
varitie. Iterum proposuisti humilitatem servare ex-
isti in desertum ut tempteris a spiritu super-
bie quia caro et mundus in humilitate non de-
lectantur. Exurgit ad dyabolus angelus qui
te contulit et iterum humilitatem servasse
tu vides quia in hoc seculo humilitas contemp-
nitur et superbia honoratur. Et cum hec omnia
spiritus vicerit, nonnisi temptaris a spiritu
vane glorie. Incipis enim gloriari quia vicisti
spiritus vane glorie precipue a servitute mundi.
Scire autem debemus quia filii dei non possunt
temptari a dyabolo nisi in deserto exierint secundum
ea que dixi, hoc est ut proposuerint [illegible]
studere virtutes. Filii autem dyaboli intus in
carne et in mundo existunt constringentes [illegible]
penitus. Quando reputata bona hec si uxorem
habuerit hoc est enim non est in carne [illegible]

temptatur in libidine i. non fornicatur
quia sufficit ei uxor sua. Malus autem et non
incontinens et habens uxorem for-
nicatur et non est contentus una. Item
filius dei si minus in carne fuit mandu-
cans et bibens non temptatur in esca i. non
inebriatur non delectatur sed mensurate man-
ducat et bibit. Filius autem dyaboli et non man-
ducans et bibens non est contentus medio-
cribus cibis et potibus sed inebriatur et ad
lautiores cibos extenditur. Item filius dei
si minus sit in carne uenit ad dandum non
temptatur quia aliena non tollit. Malus autem
non uenit dare et cum alienum tollit et
sic in aliis rebus tractatus lucide uidetur.
Secundo quia est et ista differentia inter filios dei et inter
filios dyaboli quia filii dyaboli non exeunt ad dy-
abolum ut temptentur sed dyabolus uenit ad e-
os ut temptet. non exeunt extra carnem ad
illum sed mox in carne non diuantur ab illo. Secundo
eum opera sua ad temptandum foris exire quia non de-
siderat uincere. Sed dyabolus uenit ad illos qui
ad familiam suam. Filii autem dei foras
exeunt ut temptentur ab illo i. extra fines
carnis quia si mox fuerint in finibus carnis
non potest ad illos uenire dyabolus quia filii dei sunt
nec potest illos temptare sicut supra dixi.
Ergo quia dyabolus non potest intrare ad illos ideo
qui sunt gloriosiores filii dei extra fines
carnis exeunt contra illum quia uictorie gloriam
concupiscunt. Propterea quia in hoc loco non dyabolus
uenit ad christum ut temptaret eum sed christus exiit
ad dyabolum ut temptaretur a dyabolo dans
suis exemplum. Hec omnia dixi propter illud quod ait
Tunc ihesus ductus est a spiritu in desertum
ut temptaretur a dyabolo.

Et cum ieiunasset quadraginta diebus
et xl noctibus postea esuriit non
solum temptabatur quia ieiunabat sed ideo
ieiunabat quia temptabatur. Ieiunium autem
non est causa temptationis passionis sed expugnationis

Si secundo ieiunaueris ut non incidas in temptationes
placuisti autem deo inducere te ne dicas quia
perdidi fructum ieiunii mei. Nam et si non
profuit tibi ieiunium tuum ut non tempteris tamen
ad illud proficiet sine dubio ut a temp-
tationibus non uincaris sicut christo profuit. Multis modis
dyabolus audierat quia christus natus est in hoc mundo
uel angelis predicantibus ad pastores uel pasto-
ribus referentibus ad mariam uel magis querenti-
bus in iherusalem adorare eum uel uiderat stellam
uel iohanne audiente Ecce agnus dei ecce qui tollit
peccata mundi. sed faciebat eum incertum natiuitas eius
carnalis. dicebat enim apud se hic non potest
esse filius dei qui de muliere et de uiro est natus
nam et de desponsata et de domo habita.
Et natus ut puer uirginis dyabolo celatur. Si autem
de simplici uirgine natus fuisset facile po-
terat cognoscere dyabolus quia filius est dei. Cogitans
enim apud se Maria fornicata non est. Si autem
fornicata fuisset ego sine dubio scirem quia omnis
fornicatio me ministrante committitur. Sine dubio
iste filius dei est ut eum potest sic ut de muliere
hic sine uiro nascatur. Sed desponsata mittitur
in domum ioseph ut dum uideret acceptionem
absconsam uirginitatem de natiuitate non agnosceretur
hic est rex glorie qui pannis indutus nec
locum in diuersorio potuit inuenire sed in presepio
posita est. hic creator est rerum qui creauit se
per singulos gradus etatis sic ascendit. hic est
ille solus qui cum peccatoribus ut peccator bapti-
zatur. Multis autem modis ipse eum temptabo et si ipse
inueniet eum hominem sicut puerum diabolum illius
sicut omnem hominem. Si autem inuenero eum sicut
audio filium dei postmodum recedam ab eo ne
congrediar contra eum quia qui uidet non fortem
occasionem illi uictorie prebet. Si autem sub
duxerit se euaserit uirtute ipsius uincam ego
... cogitationem dyaboli quia uoluit eum temptare
... quasi eum non quasi deum sed quasi hominem. Magis autem
nec in toto quasi deum nec in toto quasi hominem. Nam
... christus ... esurire non erat hominis
non

si autem esurire non cepit dum ieiunavit quadraginta
diebus propter duas causas fecit ut ad-
versa temptatoris ieiunanti non daret
causam. Item ut quadragesimum ieiunium [illegible]
[illegible] pausat. Esurivit autem de ne minus
sed mensura ieiunans manifeste intelligeret
deus et sic diabolus quidem // temptando exting-
neret suam autem victoriam impediret. [illegible]
diabolus quia videns per xl dies ieiunantem despe-
raverat postquam sensit esurientem cepit iterum
sperare. Et sic accessit ad esurientem et videns
[illegible] esurientem. Et dum temptavit e-
[illegible] vincetur a non esuriente.

Et accedens temptator dixit ei: Si
filius dei es dic ut lapides isti panes
fiant. Temptatio diaboli manifesta quod suspi-
[illegible] non esse filium dei post xl dies esu-
rientem sensit [illegible] per xl non esuriente non [illegible]
[illegible] Nam sicut esurire homo [illegible] per quadragin-
ta dies non esurire homo non est. Non cogitavit
quia [illegible] esurire volentem esurire non potest
[illegible] ad ea que infirma sunt descendere potest
infirmum autem ad ea que fortia sunt ascendere
non potest. [illegible] intelligere ex eo quod per dies non
esuriebat intelligere debebat quia deus est [illegible] ex eo
quod post tot dies esurit quia homo est. [illegible] deus [illegible]
homo fuit agebat [illegible] autem quod sic dei agebat non
potest. [illegible] forsitan non dicit Moyses et Helias xl
diebus ieiunaverunt et homines erant sed illi ieiu-
nantes esuriebant et sustinebant. Iste autem
xl diebus non esurit hoc [illegible] cum quidem [illegible]
ieiunasset xl diebus postea esurivit esuri-
[illegible] et non [illegible] parat. Est habuit non
esurire autem dimittit nature. Cum ergo xl diebus
non esurit postea esuriens [illegible] qua
esurivit [illegible] voluntaria fuit non necessaria. Et ergo est
sicut [illegible] diabolus [illegible] ut non in-
telligeret quia est bonum sic [illegible] responderet
[illegible] ut non cognosceret [illegible] Cogi-
tavit [illegible] potuit de lapidibus
facere panes vel filius dei si autem non potuit [illegible]
[illegible] que sunt cogitata [illegible] per hoc [illegible]

// [illegible]

quia autem qui esurire possit
tot dies non esurire
non potest

poterat cognoscere. Et filius dei erat. Aut non
[illegible] si filius dei erat non esuriebat. Sed
cum non vincat [illegible] nature causa [illegible]
[illegible] in [illegible] creature. Et [illegible]
facere de lapidibus panes. Item et si [illegible]
[illegible] et volebat facere faciebat
quia [illegible] volebat [illegible] quia diabolus [illegible]
Et ergo non faceret [illegible] faciebat [illegible] non
fecit quia non potuit [illegible]
quia deus [illegible] et fecit. Nam nec fecit [illegible]
posse et nolo ne se videret filius dei [illegible]
non posse ne se [illegible]
[illegible] et [illegible] Et [illegible] in [illegible]
[illegible] si in [illegible] dei ut [illegible]
non [illegible] in [illegible]
[illegible] poterat [illegible] et filius
dei absconderet se non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] alia temptatione [illegible]
in fame non vincit et si non est filius dei
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] temptatione in [illegible]

Et assumpsit eum in sanctam civitatem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Et statuit eum super pinnaculum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

scriptum est de eo. Ipse autem custit per mem-
bra et alibi sic. Nam cum abacuc tamquam
comminus a militibus et deus qui ab angelo
per capillum capitis portabatur de iudea in
babiloniam. Stomachus credibilius est de-
mone fuisse cum volens a dyabolo assu-
meretur. Et statuit eum super pinnaculum
templi. Si nesciendo se per actum sic quasi
filius dei. Sine dubio cum sic eum tractaret
se ut cognosceret quod esset dei autem non po-
tuit se mittere sic quia sic est. Sicut g[regorius]
lomanus cum esset angelus volens se re-
dere deum perdidit et illud quod erat dum
voluit apparere quod non erat. Et ut sic pu-
tatum sicut difficile aliquid suspicatum
malum qui ipse bonus est sic difficile
aliquid suspicatur bonum quod ipse est malus.

Et dicit ei. Si filius dei es mitte
te deorsum. Per hanc propositionem
[illegible] cognosce si filius dei est an non
primum volare per aerem non est ipsum opus
dei neque hoc est videre alicui nisi ad ma-
nere ad terram. Et ideo nulli necesse est a[l]ig[?]
pertinet ad salutem volantis aut aliquorum
generacionis ostentacionis solam hoc faceret
et est hoc ex dyabolo potius quam ex deo. Et
ideo hoc dignoscere et sapienti sufficit
et quod est et non ei necesse est apparere
quod non est quod non habet hoc precept[um]. Quid
dicitur ab aliquo si quod est apud se quoniam
filius dei credere se non habet necesse sine
causa aliqua videlicet cum nichil necesse
est si tamen possent in natura de quo nemo po-
test cognoscere quod est apud se. Et ideo
non volavit quo poterat cognoscere
per hoc verum non potuit propter infirmitatem
quia tamen aut volavit propter vanitatem
quasi diceret quia non credidit fuerat si tamen
tacite. Si filius dei es mitte te deorsum.

Vide superbiam inimici quid ipsa inbecillitate
eius in miraculo est. Tamen non potuit dicere
descende per aerem ambulans. Sed quod
mitte te deorsum. Nec timuit cogitando
ne forte si mitteret fuit filius dei mitteret
illi fecisse iniuriam. Sed nichil dubitavit
dicere nec facere qui mecum dimittere sibi quod
speret et vide non impulit non erigit non
appropinquavit sed eum dixit si filius dei es mitte
te deorsum ut sciamus quod omnes qui obaudiunt
dyabolo ipse se deponit deorsum. Nam dyabolus
ad malum hortari potest cogere autem non potest.

Scriptum est enim quia angelis suis
mandavit de te ut in manibus
tollant te. O dyabole qui filius dei ange-
lorum manibus portatur legisti. Et quod super
aspidem et basiliscum ambulat non legisti.
Sed illud quidem ex[em]plum profert quod superbus homo
autem tacitum quasi astutus. Nam et vere filius dei
angelorum manibus non portatur sed ipse magis
angelos portat. Nec enim creatura portat
creatorem sed creator creaturam. Sed autem
creatura portat creatorem quando creator
aliquid facit creaturam a quo portabatur.
Nam vere et si portatur manibus ange-
lorum non ideo portatur ut non offendat
ad lapidem pedem suum quasi infirmus
sed propter honorem potestatis quasi dominus sicut
scriptum est. Qui sedes super cherubim ap-
pare. Et illud quidem quod refert dyabolus quod
in propria x[c] quando verum est sic enim dicit.
Quoniam tu es domine spes mea altissimum po-
suisti refugium tuum et cetera. Sed non de ipso
dictum est enim sed de omni homine iusto quoniam
perditam opus suscepit

Respondit ad eum Ihesus. Non
temptabis dominum deum tuum. Et dixit
non temptabis me dominum deum tuum ne si
manifestaris deum sic ita non temptabis do-
minum deum tuum. Sed potuit dicere et a[?]
tamquam dei temptatur a dyabulo quia et quod

hominem dei temptare intendebat dyabolus
Dicit hoc exhortationis nostre interea cui sit ad e-
ram dixit eum apud se Terra hec recta
extensa habeo sicut omnem mundum ut quicumque
evaserit de retibus gule incidat in retia
vane glorie. Qui evaserit de retibus glorie
incidit in retia avaricie. De hiis autem
tribus adhuc nullus homo ad perfectum evasit
et si evasit non integer sed contritus evasit.
recta Hic autem iam veniens disrumpit retia va-
ne glorie tertium opponit ei nunc avaricie
et ostendit illi omnia regna mundi si contempse-
rit ea scio quia hic est. Nam omnes homines
propter avariciam peccant et propter vanos ho-
nores serviunt mundo. Iste autem contempsit
ea sciens quia filius dei est. Nec eum potest
desiderare que ipse creavit. Nec delecta-
tur terrenis qui fruitur celestibus. Nam et si antea
mentiebatur sua esse omnia apud se cogi-
tabat quia non erant ea sed dei

Et iterum assumpsit eum super montem ex-
celsum valde quem ipse dyabolus emin-
entiorem terram excelsiorem ceteris
cognoscebat. Et ostendit illi omnia regna
mundi et honores eorum. Forte tractatus ap-
te qualis potuit esse ille mons de quo
omnis terra videbatur et si esset super omnem
terram quis posset in eo ad terminum
totam terram illi ostendere. Nam et si quis
eum ad divinitatem suam videbat eum
quomodo ad dyabolum ostendere illi non po-
terat quem hominem estimabat. Ergo ita intel-
ligendum est assumpsit eum super montem
excelsum quia quanto magis excelsior fuerit
mons tanto magis aspicienti ex eo spa-
ciosior terra videtur. Ostendit autem ita non
ut ipsa regna vel civitates eorum vel
populos vel argentum vel aurum videret sed
partes terre in quibus unumquodque regnum vel
unaqueque regio civitatis posita erat ut
pictura si ascenderis super excelsum locum

digito ostendo dicam hic Ecce ibi est
roma autem ibi est alexandria non
sic tibi ostendo ut ipsas videas civitates
sed partes terre in quibus posite sunt. Sic
enim nauta unam stellam aspiciens
non dicam ad britanniam vel insulam
vel provinciam sed ad unamquamque civitatem
et ad singula loca que petunt sine
aliquo errore aut denegatione dirigunt
etiam quo magis dyabolus qui princeps
aeris continet totam terram non solum
sciebat sed et videbat poterat per
singula loca certissime demonstrare ut
uniuscuiusque regni honores et statum verbis
exponeret. Nam plurimum ostendi dicitur quod
auditum ad videndum sed etiam quod
exponitur ad intelligendum sicut scriptum
enim est Ascendamus in montem dei
iacob et ostendet nobis viam suam
et ambulabimus in ea

Hec omnia tibi dabo si procidens
adoraveris me. Consideranda quia
eius promissio cum veritate et mendax
est. Certe cum dat non potest nisi
ab omnibus omnia tollere a nemine adora-
retur quia dyabolus nec ex amore neque
ex timore ab aliquo adoratur sed quia
divicias promittit aut dat quo autem expedie-
bat dyabolo ab omnibus omnia tollere et uni da-
re ut ab omnibus contempnatur et ab eo
colatur. Sed nec illud dicere possum ut
unusquisque sua teneat. Iste autem super
omnia est. Unus autem super omnem mundum
nec fuit alius nec fiet, per ut non sit
ei aliquis non subditus. Sed unum propter deum
quia non credidit dyabolus hoc facere
posse. Sed unum autem propter ipsum dyabolum. Tan-
tum enim et gloria et potestas dyaboli nunquam
est nisi in superbia invidia in ira
in vana gloria et hiis similibus ut
hec extendentur. Unum regnum dividi

stat sicut necesse est, ut divitias in potestate
Ubi autem hec (nondum) exterreret diabolus non
voluerunt, nec regnum quod sibi regnum
sibi tolleret et illi daret. Item quia si sunt
erant in mundo aliqui regnum tenen-
tes. Nam et si peccatores dare et tol-
lere possunt divitias, sed nec tollere nec
dare possunt. Privatas non possunt tollere volunt
divitias. Iob sicut non potuit nisi quando
permissum est. Item non volunt si potu-
erit tollere regnum de manu dantis. Nam
illius scriptum est enim: per me reges regna
et per me tyranni scribunt iustitiam. Regnant
tamen ea quae per iniquitatem [illegible]
in mundo deputata per furtum aut per rapinam
acquisierunt divitias aut aliquam perditione
[illegible] sustinere homines illis tibi di-
aboli sunt. Sed permissio earum nec aut ipse divitie
sunt qui creavit eas ad probandum
iustos et peccatores. Item inter duas con-
ditiones posuit in medio ut et diabolus
possit illas dare et Deus. Namque dans
perditor diabolus non a se divitias ut
siquidem et peccata acquirunt per diabolum
deventur similitudinem sive peccata per demon-
stre eius oculos iniquos et aures et cetera
membra inter duas conditiones sic ceterum in
medio ut et diabolus aperiat oculos hominis et
Deus. Item eius ad turpe rem aperit ocu-
los diabolus aperit oculos eius. Item aut ad
iustitiam Deus. Namque ex hoc quae membra
nostra intendunt a diabolo aguntur. Volentibus
nobis iam membra iniqua diaboli sunt. Item
et divitie quamvis medium a diabolo dentur
diaboli non sunt. Item cum vero conferes
magis divitie ipse in potestate sunt hominis
quam in potestate diaboli. Nam diabolus non
quibus ipse vult divitias dare potest sed
qui volunt ab eo accipere. Homines in

potestate sunt a quo velit eas accipere sive a
diabolo sive a Deo.
Tunc dixit illi Iesus: Vade retro Sa-
thana, scriptum est enim Dominum Deum tuum
adorabis et illi soli servies. Finem tem-
tandi diabolo ponit dicens: Vade retro Sa-
thana, ut ne progrediatur ultra temptans
diabolus. Aut sicut dictum est intellige non
quasi obediens ad preceptum recessit sed
aut ipsius Christi divinitas aut Spiritus Sanctus
eas in eo excussit. Diabolus quod ad iram
compellatione proficit. Item iura non tantum hominis
Dei diabolus temptare quamdiu velit. Item quod
dum Christus eum pervicit vel Spiritus Sanctus qui est in
eo diabolus eum compellat ad se, numquam cessaret
temptans. Vel eius liber alium actum non ma-
ducat non bibit non dormit non opus aliquid
aliud operatur nisi ut temptet ut fallat ut
subvertat homines et opus illius hominis et gaudium
superest infatigabilis est in malo sicut manus Dei
repellit eum et si vincit eum paulisper tem-
tare sed fidem probantem repellit eam
Item inferiorem naturam. Adhuc vide quod in
prima temptatione passus sit iniuriam temptationis
dicente diabolo: Si filius Dei es dic lapidi
huic ut fiat panis, non est exasperatus nec
increpatione vel advertentiam contra se
sustinuit et humili obedientia permansit. Cum contra vero
temptationis congrua dedit exempla
multiter. Et in secunda quamvis esset iniuriam di-
cente diabolo: Si filius Dei es mitte te de-
orsum, tunc tamen non est increpans ei dicens:
Vade retro Sathana. Tertium autem quando diabolus
Dei sibi usurpavit honorem dicens: Hec omnia
tibi dabo si procidens adoraveris me, et hoc
sumit sibi fieri a Christo quod soli Deo sicut debebat
exasperatus est magis et increpavit eum
et repulit dicens: Vade retro Sathana, Dominum
Deum tuum adorabis et ei soli servies. Ut nos
distamus eius exemplo iniquas quasdam iniurias illatas
ab impiis sive in Deo sive in sanctos magis nunc

sustinet. Dei autem unitas et contemptu re-
bus ad auditum sufferre quam in [illegible] in-
iuriis patientem est que pura laudabile est
unitas autem dei assimulare minus est e-
nim eadem aliis.

Habemus supra dictum de temp-
tationibus quibus temptatus est domi-
nus nunc breviter perstringamus quid ad nostram
edificationem significet id est temptatio. Se-
quitur dicta corporis quidem ieiunium est
abstinentia a cibis ait autem ieiunium absti-
nentia ab omni re mala quia sicut caro a cibis
[illegible] sic spiritus carnis peccatis. Beatus [illegible]
ieiunium id est nos intelligimus est abstinentiam
peccatis. Et cum manducatur de ligno
scientie boni et mali prohibentur ab omnibus
receptis appetitus et peccati prohibiti [illegible]
id est ieiunium non intelligenda est in
nobis abstinentia aperte. Si ieiunium
abstinentia est rei male sine dubio et de-
siderium eius esuries est ipsius et boni ipsius
rei intelligitur panis. Ponendo ergo
ieiunium sibi id est et non superatus desiderio pa-
nis a diabolo sibi proposito. Hoc nos docet
ut si aliquando tempore filius dei opus ali-
quod magnum exercet [illegible] sit diabolus
super et proficit se abstinet ab aliquo bono
corporali et delectabili quod est ieiunare pro-
vinificationem dei mandati ne incipiat.
Si autem loquitur in cogitationibus suis diabolus
et ad bonum rei illius provocans incipit
bene peccatum peccati quod bonum est et peccatum
sibi [illegible] lapidem in
pane [illegible] quando illa re se abstinet decre-
vit qua uti potuit sine peccato si non de-
crevisset. Et quod decrevit abstinere ab ipso
bono illius rei iudicatur peccatum id est lapidem.
[illegible] se bonum sit eo peccatum sibi [illegible] in
bonum id est lapidem sibi [illegible] in panem
dispensantem [illegible] [illegible]
et [illegible] de mulieribus [illegible] [illegible]

tibus dicit quod cum debuissent [illegible] in-
bolunt [illegible] dapnationem quia [illegible]
[illegible] iniciam fecerunt sed deprimat
desiderium suum quasi esuriendo inde
ac in cogitationibus suis diabolus sibi
persuadens quia non in bono rei illius
solo vivit homo perfecte et si vivit [illegible]
vivit et non [illegible] animam plenissime
autem vivit in observantia mandatorum
dei. Et id forte non simpliciter dicit quod
lapides ut fiat panis ut de qualitate
lapidis dixisse intelligatur sed ita dic
hunc lapidem id est quod tibi ego ostendo.
Item assumpsio super templum mediatione
intellectus exaltatio cordis [illegible] ad sa-
cerdotem. Et temptatio autem super pinnaculum templi
exaltationis ipsius mentis quia a quibus
[illegible] inde ex-meis sive exaltatione
sunt sicut sunt et gloriosi sunt qui
[illegible] ducti a diabolo quasi super
templum. Et quando se existimant
consistere in summa [illegible] et in ipsa
estimatione iactantie sunt remorati
[illegible] super pinnaculum templi et stant
ibi. Convenienter et ordinate ex-
posuerunt [illegible] Postquam enim ex-
posuerunt Christum in tempore ieiunii
superasse diabolum in sequenti loco exposi-
tionem ductum esse a diabolo super
templum quia victoria temptationis
et expletio alicuius operis magni gloria-
tionem operatur et sic cum iactantia. Et
vide quod ieiunium quidem id est [illegible]
suscepit sed templum autem cum diabo-
lo ducitur ut et cum quo filius dei eo ad
ieiunium quidem morale id est ad absti-
nentiam laudabilem rei cuiusdam
sponte procedas et alacriter extolli ad
[illegible] fastigium [illegible] ut acrestas [illegible]
ne se extollit ad altitudinem [illegible]
[illegible] ducente diabolo. [illegible] enim [illegible] [illegible]

x^o duci et statuit super templum ut
moralis mutatio eius existens per
iactantiam cordis cum ascendas ad
altiores spirituales. Hec cum volens ascen-
dere spiritum ad corpus sed eo accessit du-
ci et constituit super pinnam templi et au-
dire perpetua verba: Si filius dei es
mitte te deorsum ut tibi accidat ex-
altationis spiritum incurrere ut de-
monstret tibi ruinam spiritus quod omnes
gloriantes sub se spiritus sicut testatur
sapientia dicens: Ante ruinam exaltatur
cor hominis et ante gloriam humiliatur
cor. Dicit dominus: omnis qui se exaltat humi-
liabitur et qui se humiliat exaltabitur. Hu-
Si ergo times ruinam de fastigio exaltabi-
tur fuge exaltationem cordis de fastigio sed
et non patieris ruinam de fastigio sancti-
tatis. Hic autem post iactantiam sub-
sequatur ruina tua est manifesta quando
qui ascendens est in operibus suis et glorians
sanctum est et non timet nec cavet qui
autem non timet quando non superat supplantatur
a dyabolo et decipitur. Cum autem mens se ex-
istimat inferiorem per templi conspectu
quantum ad se cum humilitate sollicita est
de se. Cum autem sollicita est timet quia autem
timet consciencie sancte et non sinit se
duci a dyabolo super templum. Talis fuit ille
qui dicit: Nihil mihi conscius sum aut iusti-
ficatus sum et cetera. Si ergo paulus timuit
dicere se perfectum quis audeat se esti-
mare perfectum. Ergo perfectus filius dei est
aliquid abstinentiam esse laudabilem
suscepisti quam operiens indesertam hiis
duabus temptationibus dum temptatus est
ut non imitatus operis eius sed
ad perfectum deducas. Cum autem deducis
ad perfectum non glorieris. Si autem incidis
in filium et inimici autem eo afferas ex
diverse. Tertiam temptationem etiam

temptatus est per te dicens et super montem
excelsum et audivit verba pestifera
hec omnia tibi dabo si procidens adoraveris me
ut tu non desideres magnum et altum fieri
in hoc mundo. Ascensio eius ad montem illum est
ascensio ad magnitudinem vel altitudinem
divitiarum et glorie huius mundi quod ipse pro-
cessio cordis de superbia cordis descendit.
Et vide quod per ordinem dicitur primo dictus
est super montem. Deinde gloria mundi ostensa
sunt ei. Tertio loco petitur et ei conditio ut
si adoraveris dyabolum omnia fient eius. Dicit et est
dampnum quam altum et magnum sit si festinas in
mundo et ascendas in montem quem dyabolus sibi
elegit ad seducendum. Cum enim voluntas fieri
altus et magnus quasi est ascendere in montem
dyaboli te ducente incipis die aut nocte
cogitare de divitiis acquirendis et suscipiendis
dis honoribus et ante oculos mentis tue sunt illa
omnia apparens sicut quasi princeps in terra gloriosa
regnum suum tibi ostendit. Cum autem sensus
ex diversis cogitationibus huiusmodi in concupiscen-
tias earundem bonorum accendis in tertio loco
tales tibi conditiones intendit ut ne est sic et si vo-
lueris consequi dyabolum adores relinquens filium
dei a servitio ei negligens iustitiam dei. Si
autem elegis adorare deum in fide eius et ser-
vire ei per mandata ipsius illa omnia non
consequeris. Ideo docet apostolus paulus: Obsecro
vos fratres studium habere quietis et negoti-
um et operandi manibus vestris et nullius deside-
rium sit vobis ad ea que foris sunt et iure
honestatis ambuletis et quibus egeamus huius te-
neri sumus. Nam qui volunt divites fieri
incidunt in temptationem et laqueum dyaboli et de-
sideria multa inutilia et nociva que mergunt
homines in interitum et perditionem. Radix enim
omnium malorum est cupiditas pecuniarum quam
quidam appetentes erraverunt a fide et naufraga-
verunt. Ergo omnia que tibi promissa sunt et omnia
que concupisti ut ne gloriam dei dyabolo dares

Ver et alibi et si certum autem daret eum
mittendo dimittas vero non facias amplius dim-
ittas quod gloriam dei alteri cum autem esset per
creaturam contemptibilem creatorem sed per
creatorem creatura. Cum dei dimittas quod
dare potest. Dimitte autem quod deum dare non potest.
Non enim per se temptatus est sed propter nos et ad
[illegible] videbatur sed nobis

Tunc reliquit eum dyabolus et accesserunt
angeli dei ministrabant ei. Non dicit
recedentes angeli ministrabant ei ut
ostendat quod semper ad ministerium eius angeli erant
in terris. Sed cum temptaretur dominus recesserunt
ab eo ut locum dyabolo darent ne
forte videns angelos circa eum non appropinquaret
ad eum. Sed tamen cum invisibiliter sic et hodie omnes
nos cum sint angeli permanentes in hominibus
boni et mali. Quando deus et nos et angelus
bonus nunquam nos in temptatione dimittit sed impellit
angelus malus. Secundum autem dispositionem dei recedit
aliquando angelus bonus magis autem non
recedit sed abscondit se invisibilem reddendo.
Cum dyabolus appropinquat videns angelum bonum a
dyabolo non videtur. Subtrahit se ut
det dyabolo licenciam temptandi et stans
conspectat temptacionis adventum. Quia si
aliqua conspexerit male rei ascendit sta-
tim eum et pulsat alias contra peccatum non est et ideo
angelus bonus cum dyabolus loquitur in corde
tuo temptat et pulsat et expellit. Ideo tu
si permanseris confingendo contra eum magis autem
dyabolo confugiens et non te potuit superare
descendit a te. Tunc veniens conspicit aspi-
cit eum insultantem quod evasisti impetum mali
et quod quedam spiritus in te cacantur leta et gratias
agit deo. Cognoscit quod recedit a te dyabolus
et post temptacionis victoriam accedens angelus
ministrat et et alibi loquitur in te et gaudium
operatur. Tunc autem ministrabant ei angeli sci-
mus in quibus autem rebus alibi ministrabant scire
non possumus verbi ad sanitates infirmorum
quadam vero per angelum raphael sanavit
tobiam aut ad correctionem malorum aut ad
effugacionem demonum qui quidem om-
nia opera sua per angelos facit. Verbi causa
angelus autem fecit autem ipse facit. Unde
qui dat aliis facere preceptum et permit-
tit manifestissimum quod et sic ad opera ipsius
ministrant ei sed non propter honorem prestandi victo-
riam impotencie ipsius ministrant ei sed propter ho-
norem potestatis ipsius. Nam ministrant ei et
[illegible] honorantur eum

Cum audisset autem ihesus quod iohannes tra-
ditus esset secessit in galileam. A
quo sine dubio a deo quia in verbum suum
non potest aliquis nisi traditus sit a deo. Nam
petrus in petrum forsitan potest quod non
est valde sub cura dei petrus. In homine
autem dei sine dubio nichil potest quod preter
est enim tyrannum in se. Sicut enim dicit et
alibi nonne duo passeres asse veneunt
et unus ex eis non cadit sine patre vestro
Quanto magis vos meliores estis.
Dei vero autem et capitis capilli numerati sunt
omnes eius. Hec omnia fiunt malo post sunt
aliquam iniquitatem quod cauciorem est ad opus
iniquitatis. Quia si semel cepit facere
iniquitatem iam paratior fit ad omne opus
iniquum. Sicut enim bestia quamvis sit na-
tura fera cum si exercitata non fuerit non fa-
cile se per hominem iactat. Si autem
homine occiso aliquando alia bestia sanguinis
acceperit gustum iam si viderit hominem iam
sine aliqua mora irruit super eum. Sic
et herodes et si proprio causa iniquum eum
postquam per correpcionem adulterii sui est
exasperatus. Opus pessimum ausus est facere
iohannem recludere in carcere semper maior
et audacior subministrari fuit cum aliis
consuetudinibus subinduceret in mortem iohannis.
Cum sciret dominus secessit in non ipse timens
in mortem sed propter duas causas [illegible]

passionem suam oportuit ipsum reservari
deinde ut nobis fugiendi periculum daret
exemplum. non quia ille timebat periculum
temptationis sed quia nos non audieramus
iusticie. Sic enim id propter eum viam
enim sequamur quasi magistrum. ne nos
quia non consideramus quod ipse pos
sit sed quod nos implere possimus
Si autem ea fecisset que ipse poterat
facere et non nos discipuli eius ce
non possemus sequi eum in nostro periculo

Et relicta civitate — textus
nazareth venit et habitavit
in capharnaum ut adimpleretur
quod dictum est per ysaiam prophetam
terra zabulon et terra neptalim via
maris trans iordanem galilee
gentium. Sicut docet historia hee
tribus ante ceteras transmigrate sunt in ba
biloniam. Convenienter ergo quos
ante ceteras ira dei percussit ipsos primum
dei nuntius visitavit. Et qui primum
ducti sunt in captivitatem corporalem
ipsi primum de spirituali captivitate redempti
sunt. Populus qui sedebat in tenebris
vidit lucem magnam et qui sedebant
in regione et umbra mortis lux
orta est eis. Sedebant autem in tenebris
iudei qui fuerant sub lege in qua dei
iusticia non fuerat manifesta et si erat
ibi iusticia in figuris quibusdam et iusticia
eorum carnalium fuerat cooperta. Qualem
enim lumen iusticie in confusione populi
tenebre erant maxime per legem que
non ad manifestandam dei iusticiam
data fuerat sed ad puniendam duritiam
cordis eorum sicut ait dominus propter duritiam
cordis vestri moyses ista mandavit
et non ad salvandos eos sed ad excecan
dos ut inebriati per legem non cog-

noscerent lumen quod non merebantur
videre aut in tenebris id est in peccatis lu
men magnum id est christum. Nam multa lumina
fuerunt inter iudeos sicut fuerunt
moyses et alii et ceteri iudices prophete et
ceteri doctores. lumine est eorum quos illuminat
docens sicut scriptum est vos estis lu
men mundi. magnum autem lumen est christus. In
regione autem et umbra mortis sedebant
gentiles aut quia iniquitates manife
stas faciebant aut quia ydola colebant
et demones quorum cultura ducebat e
os ad mortem eternam. Iudei autem
qui secundum legis opera faciebant ideo
in tenebris erant et non in regione
et umbra mortis quia non erat quidem
iusticia quam faciebant. Tamen facientibus
eam et si gloria non dabatur mors non
contingebat quia dei causa mandata.
Umbram autem mortis estimo esse peccatum
ydolatrie. Sicut enim qui vivunt in ag
nitione dei et christi quamvis agunt ipsam sic
vitam tamen dum sunt in seculo isto non
sunt in vita vera sed in umbra vite quo-
niam per fidem ambulant et non per speciem
et per speculum in enigmate videntes non
facie ad faciem sic qui in erroribus ydolorum
vivunt licet ipse error sit mors tamen
nondum sunt in vera morte sed in umbra
mortis donec in isto seculo sunt. Quia
autem ignorantia dei umbra est mortis tes
tatur propheta dicens. et declinasti semitas
nostras a via tua et cooperuit nos umbra
mortis. Sine dubio enim propter enim ig
norantiam dei nostra via de via dei fuit
declinata. Regio autem mortis mundus est
iste. Sicut enim illa terra vivorum est de qua
dicitur. Credo videre bona domini in terra vi
vorum sic terra hec regio est mortis prop
terea ad plenum deo placere non possumus
degentes in ea quia ipsi et si vivi sumus

in finibus zabulon et neptalim

// id est in tenebris erat
2° non in regione
umbre mortis

per opera diuina & fidem xpi eo quod in mundo
dum cum dyabolo participatur coinquinati
sunt. Vnde & paulus dicebat ad romanos vij°
ca° ad finem. Quis me liberabit de corpore
mortis huius. corpus enim hoc corpus est mortis quod
non diuinis sed mortiferis voluntatibus
est subiectum. Et vide quod ipse dixit propheta iude
os quidem vidisse lumen magnum gentibus
autem ortum. Quia apud iudeos erat agnitio
filii dei non autem videbant eum quod sedebant
in tenebris legis. autem petrus apud gentes
autem magis fuit agnitio filii dei. Judeis quidem
dicit visum gentibus autem ortum dicit
autem capharnaum inter fines iudeorum et gentium posita esse

Exinde cepit ihesus predicare & dicere
penitentiam agite appropinquabit
enim regnum celorum. Exinde i. ex quo testificatum est a iohanne nec in predicatione credibiliter
potuit nec testis proprius sufficiens nisi testificatus
fuisset ab eo quod nec alius potest esse testis ydoneus
nisi ipse testificatus fuit ab alio testificatum
est autem ab eo sic Ecce agnus dei qui tollit
peccata mundi. Vt omnis qui ordinatur ad predicandum bonum testimonium habeat a populo et
ab hiis qui sunt foris sicut dicit apostolus. Qui
enim verbo viuit se solum saluat. Qui autem
bonam habet opinionem multos edificat. Qui
enim profitetur bona vitam agendo et verbum
salutis & malam famam habendo plurimos scandalizat. Et tunc cepit ihesus predicare ex quo
in aqua baptizatus est a iohanne in spiritu autem
a patre non possit de illo alios baptizare
secundum hominem dico quod si non fuisset baptizatus
alios baptizare non potuit. Quod autem
inde vestiat nudum aut quomodo alterum
fugit meliorem dimittere. Sic & ipse qui
baptizatus non est quomodo alteri potest baptismum
dare. Secundum hoc & de hereticis dicitur quia
ubi est fides illic est ecclesia. Ubi est ecclesia

ibi sacerdos ubi sacerdos ibi baptismus ubi
baptismus ibi gratia. Ubi autem fides non
est nec ecclesia est. Ubi ecclesia non est nec
sacerdos ubi sacerdos non est nec baptismus ubi baptismus non est nec gratia
est. Et hoc reprehendit quasi sine baptismo
... qui non intelligit quod est primum
Exinde cepit ihesus predicare ex quo temptatus est. Famem autem vicit in deserto
auariciam spreuit in monte vanam
gloriam compescuit in templo ut nos
ostendat quod qui vincit suo ... predicare
... bona contempnit qui vanam
gloriam non desiderat ille dignus xpo ...
... iusticiam xpi predicare qui ex isto
verbo carnis ... dyabolice ...
... flamma succenditur. Item ...
... iohes exinde predicare cepit. Nam si viuo iohe predicare cepisset
sine dubio vilem fecisset iohem &
videbatur predicatio eius superflua fuisse
ad istum doctrinam. Quemadmodum si viuo sole
lux est lucifer oritur gratiam lucifer
celat. Quia sapiens in predicatione
sua suscepit initium quod predicare desierat
iohes Penitentiam agite appropinquabit regnum celorum. non ut contulit iohannis doctrinam sed ut magis confirmaret
... si illo adhuc docente hec eadem
predicasset forsitan contulerit. Videretur
autem quod eo melius ut contulerat sed confirmatur inuenitur. Confirmat autem
iohis doctrinam ut testem verum esse
fuisse demonstret. Quia si iohes verus
est testis testimonium eius verum est quod dixit
de xpo. Si autem falsus est testis & omnia
... falsa fuerunt que dixit de xpo
... iohis doctrinam confirmat
... commendat penitentiam
agite ...

iiii

netum h(abe)t viduam n(ost)ram Beatus eremi(us)
d(icit) q(uod) nullus ho(m)i(nu)m p(ro)p(ter) ignoranciam
iusticie petitur s(ed) d(um) sequitur delectatio-
nem carnalem contempnit gloriam
spiritualem (et) sic non iusticiam predica-
vit quam omnes cognoscebant s(ed) peni-
tenciam qua omnes homines indigebant
Omnis ergo veniens qui iudicium dei an-
sus est dicere q(uod) ego volo bonus esse
(et) non possum. Unde eum qui in primis
non iusticiam s(ed) penitentiam predi-
cavit non nature ignoranciam s(ed) vo-
luntatis culpam in peccatoribus esse de-
monstr(avit). penitentia enim correctio e(st) vo-
luntatis non emendatio male nature
Nam si emendatio nature esset peteret
creator. Unde non venisset in mundum ut
sui operis culpam emendaret non nos
errores appropinquabit enim regnum
celorum i(d est) beatitudo regni celestis quam
promittit fidelibus ac si dicit deus pa-
ter vos ad penitentiam ad perpetuam
beatitudinem regni celestis que appro-
pinquabit qui mercedem redditurus Qui
mala committitis aut oppositis bona at-
tendite quia appropinquabit regnum ce-
lorum Qui vos mala non facitis vel bona
deseritis aut si regna contempsistis vel
tormenta timete Gaudebunt iusti
quia iam finiuntur mala eorum (et) incipi-
unt bona Lugebunt peccatores quia
iam consumuntur bona eorum (et) incipiunt
mala. Et notat hominibus iusti q(uod) ma-
la passi sunt cum ceperint esse in bo-
nis Nam recordatio transactorum ma-
lorum non solum non nocet s(ed) adhuc magis
delectat. Nam mala que dum presentia sunt
gravia videntur cum vero transacta fuerint
recordatio eorum gloriatio est Aut contra
de peccatoribus q(uod) bona sunt contenti

cum ceperint esse in malis Nam recordatio
transactorum bonorum non solum non adiuvat
s(ed) adhuc amplius cruciat. Nam quedam presentia
sunt delectabilia videntur cum vero transacta
fuerint recordatio eorum magis affligit Et
ista predicatio penitentie qualem fructum genu-
it ipse seminavit verbum penitentie (et)
[illegible] predicatores instituit nescimus
Ambulans autem secus mare vidit
duos fratres Symonem (et) Andream
Primus qui aliquis dicat aut fiat vocat
apostolus ut mittat eos laxat nec liberorum
nec opum ut primo spiritualis dicere
possint nos possumus cum nos qui videmus
(et) audimus non loquimur Vidit eos non corporaliter
s(ed) spiritualiter non ad facies eorum s(ed) ad corda
respiciens Et elegit eos ut quasi apostolos
s(ed) qui apostoli potarent s(ed) sicut artifex si videt
gemmas preciosas (et) non dolatas eligit illas
non quia sunt s(ed) quia fieri possunt Sic et cum
bonum propositum non contempnit Et (et) dominus
videns illos non opera eorum elegit s(ed) corda
Mittentes retia Et fuit dignitas gratie
artificum sui ope presentes ut intelligam
quod non solum ista secunda piscatio spiritualis
apostolis eis erat donata s(ed) (et) prima illa
corporalis dei providentia in eis fuerat or-
dinata Nam sicut qui retia iactat in
aqua nescit quos pisces apprehensurus est
s(ed) quos deus ei transmiserit illi intrant in
retia sic (et) doctor qui verbum suum retia sim-
pliciter iactat nescit qui sint accessuri ad
deum. s(ed) quoscumque deus excitaverit illi adherent
doctrine Ergo sicut in piscatione labor
solus requiritur piscantis. deus autem transmittit
capturam. sic (et) in doctore nichil requiritur
nisi instancia doctrine. prolixum autem non cor-
rigit homo s(ed) deus. sic enim dicit dominus per
prophetam Dic hec ad illum filium [illegible]

sacerdotem magnum. Si vias meas custodieris aulam
meam dabo tibi que habitent in ea
Et ait illis: Venite post me faciam
vos fieri piscatores hominum. Doctores
ut in rete verbi comprehendant homines de
mundo hoc salso et fluctuabundo et tempes
tuoso et instabili et perfido et super periculoso
et nemo unquam tuto ut homines non ambulant
sed feruntur tanquam qui nolentes violenter cum
quadam cupiditate multa in operante eius mercan
tur se ferunt contra voluntatem quia eum delectatio
compellit in mala opera ut homines alterutrum
se quemadmodum sicut pisces fortiores semper
devorantes infirmiores ut translati sedeant
in terra fructifera corporis Christi sicut membra
corporis eius in terra fructifera in terra dul
ci et sic tranquilla ubi non est tempestas ad
emersionem nisi forte ad temptationem in
fide et patientia fructificantes ut homines am
bulant non feruntur ut se alterutrum non
comedant stantes super fundamentum certe de
vos clamavit in manibus manum et alter
rete duplex sententiarum et obligationum
parabolarum virtutum admirandarum et
multiformium doctrinarum narrationibus
crebris qui licet sunt et illud distinctionibus
textum lectionis intextorum et permissionibus
beatitudinum quibusdam nodis indisso
lubilibus colligatum preceptis et orationum
cogitationum cognitionibus demonum confessio
nibus et resurrectionibus mortuorum munus
confortatum ita ut in sinu suo tutissime
diligenter possit volubilem hominum animum
capturam ut non dicit eis expaliter piscatores
exeundi docuit quia pro aptum ad aliquid
neglectum a spiritu sancto qui exprimit eos et
hoc dicit aliquis nisi se non sine causa
secuti sunt illum talia promittentem

Dicunt enim quia in morte promittit non
se vias conversationis sue regnum celeste
promittit non angelicam naturam
non hereditatem patris. Et quare non sequen
tur? Quia illi secuti sunt quia celestium bo
norum amatores erant non terrenorum.
Tu autem eum non sequeris quia non celestium
sed terrenorum amator es. Homo enim
carnalis nullum bonum credit esse bonum
nisi carnale et nichil credit esse
dilecte nisi quod est super terram. Non sic illi
doctorum cupiunt honorem sed doctorum
operis lucrum. Dicitur extra testantur. Si
enim apostoli fuerunt honoribus applicati sine fin
ita sunt sine dubio apostoli tamen cupie
runt honore. Tu autem non solum applicatum
sum honorem. Fructi non sunt humiliati
ta sed et propter hominum salutem et gloriam Christi
passi sunt diversa supplicia manifestum
est quia tu non apostolorum cupierunt honore
sed quesitum apostolorum operis et laboris. Scie
bant enim quia preciosa est ante homines quam
gratia est apud deum salus ipsius. Gratia ad
tes et hominem edificationis pretiosum dei con
cupierunt et secuti sunt. Tu autem non
cupiditas talia habet. Quomodo eum desi
deras alterum posse salvare qui te ipsum sal
vare non curas

Et relictis retibus suis secuti sunt
eum. Ne aliquis Christianus dicat: Nunquam
non possum divitias diligere et Deo
placere. Ecce relinquentes retia sua apostoli
nos docuerunt quia nemo potest terrena
possidere et perfecte ad celestia pervenire.
Considera quam inter celum et terram aer
interest quam superat creaturam
veritas ne credat quia inter sunt celes
tia et terrena nulla potest esse convenien

Celestia enim spiritualia sunt et levia et
naturaliter sursum petencia. Terrena autem
ponderosa sunt et semper deorsum deponencia.
Unde spiritualia tenentes sursum se ducunt; qui
terrena deorsum se deponunt. Ideo igitur
reliquerunt retia ne magis eos facerent in
profundum labi quam adiutamentum vehiculi.
Et procedens inde vidit alios Lcs
duos fratres Jacobum Zebedei et Johannem
fratrem eius componentes retia sua. Vocavit
istos. Erant enim litterales cives. Alios
[illegible] arte officii piscatorii simulitate pie-
tatis comitti. Ideo sic vocavit et istos necnon
bonis rebus comittis. Distinxit vocatio se-
paratur. Graciose autem de hac duplici sim-
ilitudine locutus est qui omnes eciam preponere
in caritate fratrum contemnendam sicut ipse dicit:
Hoc est autem mandatum ut diligatis invicem
sicut dilexi vos. Et iterum: In hoc cognoscent
quod mei discipuli estis si caritatem habueritis
ad invicem. Sicut enim in corporali edificio
lapis ad lapidem cemento interveniente
constringitur, sic in edificio ecclesie christianus ad
christianum caritate mediante connectitur. Ideo fra-
ternitates caritatis ecclesie componit fundata
in radicibus caritatis exuberantis que [illegible]
ascendat in ramos. Et hoc fraternalem
caritatem ut non solum per germanum sed etiam
per naturam ipsa caritas firmior habeatur.
Unde sicut fecit deus et in veteri testamento
edificacionem templi illius per legem super moysen
et aaron fratres posuit edificationis initium,
sic autem habitacionis gratia futura est
novi testamenti quam veram et illius templi
quidem edificavit secundum unam fraternitatem, unam
autem secundum duas. Componentes retia quod est
maxime paupertatis indicium, ut vetera et //

ponebant quia nova unde emerent non
habebant. Et quod ad maiorem pietatem com-
paratur, in tanta paupertate sit patri suo obse-
quebantur ut secum eum haberent in navi. Non
ut ille istos adiuvaret in opere sed ut ipsi illum
consolarentur sua presencia. Primum autem illi quidem
inveniuntur mittentes retia propter eos ecclesie
isti autem componentes sunt vero et non credo
maxime enim poterant dici sine dampno aliquo
intelligendo et ibi videt illum et illum et non dicit
componentes retia. Ideo estimatur illos quidem qui
velociores ad predicandum quia iam mittentes
erant retia. Istos autem pigriores quia adhuc
componentes erant retia non sumus autem quia
duorum illorum alterum cognoscere est solus christus. Tale for-
te est quod primi petrus illi dati sunt mittentes re-
tia. Isti autem primi Johannem componentes quia petrus
predicavit tamen ecclesiam non et composuit sed mar-
cus ab eo predicata composuit. Johannes autem
et predicavit ecclesiam et ipse composuit. Et non
solum composuit sed et omnem ecclesiam retia ipse
composuit. Etiam cum tota humana christi pene sola
composuisset ipse constituit eis et divina ipsius
ut nulla relinqueret spiritui sancto aperiendi causa scandali
vel pisces egrediendi. Sicut ut autem dicamus
quod semper in terrena retis omnium quidem compo-
suit eis que sulphurea gehenna et inextinguibilium
flammarum et inmortalium vermium supplicia
predixit ut posset facile hominum corda
penitere confundere.
Et illi relicto patre et navi secuti sunt
eum. Vide quod petrus quidem et andreas
dicuntur reliquisse retia. Jacobus autem et
Johannes patrem et navem. Tria sunt enim genera-
lia omnia que relinquere debet qui venit ad christum:
actus carnales, substanciam mundialem, parentes
carnales. Per retia enim piscatorum actus

carnales relinquere: quoniam per navem autem signatur predicatio, ubi dicit: reliquerunt retia et navem. Quia prius retia relicta fuerunt, postea navis. In tercio loco ponitur quod per patrem convenienter actus mundiales relinquere ipsi sunt. Cum enim pater nos ad spiritualia ... quia non tamen nos aliquid ... in mundo quam agere ... actum eius ... ipsi ... novissimo ponitur quod et ipsi ... nos tamen ... nos quod dimittere et actus ... Relinquunt secundo navem ut fierent ecclesiastice navis gubernatores. Relinquunt retia ut iam non pisces apportarent ad civitatem terrenam sed homines ad civitatem celestem. Relinquunt tertio patrem ut fierent omnium fidelium genitores.

Circuibat Iesus totam Galileam. Quidam rex pugnaturus contra adversarium suum primo congregat exercitum et sic vadit ad pugnam. Sic et dominus contra dyabolum pugnaturus primo congregavit apostolos et sic cepit circuire totam Galileam ... expugnat eum ... sagitta mortifera est in visceribus eius ... et opus signorum spolia ponens eis ... fidelium. Et rex quidem terrenus congregat exercitum ut illorum laboribus ipse gloriam consequatur. Iste autem congregavit apostolos non ut illorum laboribus ipse gloriam consequatur sed ut suo labore illis victoriam prestet. Circuibat totam Galileam sicut studiosus medicus circuibat ... singulis quibusque passionibus adhibens congruas medicinas quia debiles illi ad medicum venire non poterant. Et dominus quidem circuibat singulas regiones. Nos autem qui sumus diversarum regionum pastores et si regiones circuire non ...

singulas species passionum populi circuire et considerare debemus, id est diligenter attendere qui sunt in populo qui avaritie morbo laborant ut aliquod fomentum de avaritie malo ferant ad medicamentum salutis. Alii qui avaritie stimulis agitantur ... sententia dicentis ... alimenta et quibus tegamur his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et cetera. Item debemus attendere qui in populo ardentibus libidinis febribus ... colorantur et ... passionis contra aliquod medicamentum ... de apotheca medicinali apostoli dicentis: De cetero ... ex corde ... in corpore suo ... et cetera. Et quoniam ... studiosus sit in domo sua ... et ... sui ... et ... et ... medicamentum ... sint ... Cum autem ... medicina fuit ... passionis illius non ... medicum ... medicinam ... Non enim ... medicine et ... benivolentia medici et ... illi ... Sicut autem ... qui ipse venit ad medicum ... et sic et ... ipse venit ad ... et ... medicamentum ... et ille ... verborum medicamentum

non sentit nec meliorat sed qui quis
stomachum patitur quicquid manducaverit
aut biberit statim vomit sic et illa a-
nima patiens quicquid audierit statim
de sensibus suis eicit foras sicut illi
infideles iudei de quibus dictum est Omnem
escam abhominata est anima eorum omnem escam
doctrine animam mutentem

Docens et predicans evangelium reg-
ni. Aliud est docere aliud evangelium
predicare docebat enim eos directe iusti-
tias naturales quoque et si ille non diceret
ratio naturalis illos doceret inspirata casti-
tatem humilitatem patientiam et cetera
simplicia que homines et si non audiunt
tamen a semetipsis habent omnes intelligunt
sicut dicit ad romanos 2o capitulo apostolus
Cum enim gentes que legem non habent
naturaliter que legis sunt faciunt et cetera. Docebat
forte dicit sed ea eos docebat que
omnes intelligunt quia opus habebat eos
docere. Alia doctrina enim non propter mani-
festationes rerum obscurarum inventa est quam
propter excitationem cordis et spiritus. Talis
et enim humana natura inspirata prevalentibus
delectationibus carnalibus in homine sicut quod
est in eo iusticie naturalis extinguitur et quasi
in oblivionem deducta de memoria foras
expellitur et obdormit. Cum ergo recipit doc-
tor in illa reprehensione et reparare
mala carnalia et cetera de futuro iudicio
quasi post delectationibus carnalibus iterum
scientiam in memoria eorum reducit et in
sensibus excitat Verbum et gladius ergo sermo
divinus quia sicut gladius carnes perdit sic
et sermo divinus concupiscentias carnales.

et quemadmodum si colligas herbas de agro
triticum convalescit in illo sic et concupiscentia
si perdatur ab homine iusticia convalescit quia
sicut herbe effocant triticum sic concupiscentie
carnales effocant disciplinam. Vides
ergo quia doctrina non novas sententias inducit
sed oblitas commonet facit. Sed ergo hoc humanum
tantum sed virtute auribus suis predicas
putas quia agebat sermo divinus cum omnes
spiritus divinus non tamen in auribus sonans
sed in cordibus operans. Evangelium autem predi-
cans misterium iusticie promittebat Evangelium
enim est nuntium bonum. Bona autem hominibus
nuntiantur que promittuntur eis bona videlicet celestia
peccatorum remissio adoptio filiorum mortuorum
resurrectio et immortalis vite hereditas regni
celestis et possessio glorie sempiterne societas
angelorum et communicatio spiritus et fraternitas
christi et paternitas dei. Hec autem omnia antiqui
homines nec audierant nec sperabant.
Et ideo premium boni operis non sperantes
iusticie contempserunt laborem et contulerunt
se ad delectationes carnales que etsi illicita
molesta et dulcia in carne viventibus. Prop-
terea laborem iusticie non sustinuerunt qui mercedem
operis expectabant. Ideo ergo illam beatitudinem
evangelizabat celestem ut corda eorum
ad patientiam boni operis excitaret et desi-
derium celestium premiorum. Aut docens in-
terpretans eis prophetas de suo ipsius adventu
ut ipsa inspirationis doctrina esset propter incipa-
tionem et evangelizatio propter demonstrationem
futurorum bonorum in ipso.

Et sanans omnem languorem et omnem
infirmitatem in plebe. Quidam dicunt
languores ad passiones prime dolint

corporales. Quod autem dicit et omnem infirmitatem
ad passiones autem spirituales. Non enim pau-
ciores morbi animam vexant quam corpus
et sic idem dominus sanans languores et
infirmitates possumus utrumque ad passiones
intelligere corporales ut languores quidem
intelligendum graviores passiones. In-
firmitates autem tedia leviora. Vult autem
et dicere omnem languorem de genere
sive gravium sive levium passionum. Et idcirco
alterius clausule mittitur adiectio de sifna
in una quidem ad passiones corporales in-
telligamus alteram autem ad spirituales pos-
simus etiam utramque clausulam et utrasque in-
telligere passiones. Ita et omnem lan-
guorem sive corporalem sive spiritualem
et omnem infirmitatem sive corporalem sive
spiritualem ut languorem quidem intel-
ligamus aut morbum passionis alterius
infirmitatem autem infidelitatem reputa
qui avaritie morbo subditus est aut li-
bidinis aut vane glorie languore aut pa-
titur qui autem mysterium vocationis dei ignorat
ille infirmus habetur in fide. Multi enim sunt
qui putant bona facere et deo placere sed non
sciunt quod mysterium vocationis dei ignorant
et ipsi sunt infirmi. Quidam autem sic pas-
sionibus carnalibus sunt mancipati ut etsi per-
sciant mysterium vocationis dei bene agere non
preualent et ipsi sunt languorem habentes
Sed passiones corporales dominus virtute
sanabat. spirituales autem verbo pietatis. Sicut
enim medicina languenti corpori sic verbum
gratie anime egrotanti. Deinde vide quod non prius
posuit sanans omnem languorem et omnem
infirmitatem sed prius predicans et docens
evangelium regni et postea sanans per diuersas
causas. Primum ut per miracula virtutum cer-
tificarent animas per verba pietatis. Ideo

autem primo docuit quod magis necessarium est sanare
deinde quod non verba pietatis virtutes
miraculorum commendant. Sed virtutes mira-
culorum verbi veritatis sermones. Non ideo crede-
bant christum posse facere virtutes quod veri-
tatem predicabat sed ideo credebant veri-
tatem predicare quod poterat facere virtutes.

Et obtulerunt ei omnes male haben-
tes et curavit eos. In quibusdam
locis ponit et multos curavit sicut est
ibi. Et secuti sunt eum turbe multe
hic autem posuit omnes et curavit eos. Quare
quod omnes curavit. Sicut veniens medicus
in aliquam civitatem et volens ostentare
dignitatem sui artificii omnes ad se venientes
curat et non cogitat de mercede
accipienda quantum de opinione sua acquiren-
da. Tunc enim magna fit fama eius. Postea
autem secundum laborem suum incipit exigere
mercedem. Sic et dominus incipiens predi-
care non secundum iudicium quosdam sed omnes
infirmos sanabat. Postquam vero illum omnibus in-
dicavit agnitionem beneficia sanitatis digne
pro fidei merito dabat. Vnicuique dicens
fiat tibi secundum fidem tuam. Non enim omnes
secundum potentiam suam omnes illos qui veniunt

Videns autem ihesus turbas ascendit in montem. Omnis
artifex secundum professionem suam
opportunitatem operis videns gaudet.
Carpentarius autem si videt arborem bonam
concupiscit eam incidere ad opus arti-
ficii sui. Agricola si videt terram pinguem
desiderat eam arare. Et sic dico de omnibus
his. Ipse nobilis equitem de
stabulo prosiliens si videt campos pa-
tentes rapit frenum et excitatur ad cur-
sum. Sic et dominus videns magnam congregationem
populi excitatus est ad docendum per omnem

Kal. iunii ... sacerdos cum videt ecclesiam plenam gau
det et delectatur ut doceat. si autem vi
det ecclesiam vacuam confunditur et
nichil dicere potest. ascendit in monte
magis proprie ubi doceret ubi iam populus cat
Vel propter duas causas ascendit in mon-
tem primo ut impleret prophetiam ysaie
dicentis Super montem excelsum ascende
tu qui evangelizas syon. Deinde ut mi-
sericordie pietatis ostenderet. Ascensio enim
eius est ultimo divinitatis. Ascendit ergo
in montem ut ostenderet nobis quam in
altissime spiritualem doctrinam consistere quod qui
docet iusticiam dei populo et qui audit. Qui
docet verbum sicut sit ipse exemplum
magis opere docet quam sermone sicut ait
apostolus ad thymotheum exemplum esto omnium fide-
lium. Qui autem ambulat per convallia vicio-
rum obscuras scientias celat et loquitur
alios sermones non altum intimet sed se
ipsum castigat nec potest in valle stare
et in monte loqui. Sed qui ubi stas ibi loquere
quod cum loqueris ibi sta. Si in terra animo
tuo es quod de celo loqueris. Si enim in terra
stas de terra loquere. Si autem de celo loqueris
in celo consiste ut dicas cum apostolo Nostra
autem conversacio est in celis. Ille autem qui au-
dit iusticiam dei populis sed in altissime bo-
norum operum consiste ut discipulus imitator
sit eius magistri. Si autem in peccatis manes
et audias iusticie verba doctorem indicant
et non salutem acquiris audiens eum et ne
vel ignorancie excusacionem habeas cum dicit
Evangelista si quis ... ex toto corde
voluit dicere ut populum corrigere quam edificare
eum sequi negat suum audiciet quod videt
tollit se in secreto et accipit fer-

raruncium et ipse se temptat si potest iam
facere quod sequi audivit et vidit. Sic et
tu si facere iusticiam non vis ut quod predica-
torem iusticie audis vel quod illum doctorem
appellas eo non vis esse discipulus. Intellige
quod secundo enim vel temporale secundum loca istius scrip-
ture. Si tu es super montem et predicator
in valle tu sine fructu constitutus audis vo-
cem audis eum qui non vox meliuus sine fru-
ctu ascendit. Si autem tu steteris in valle et
doctor tuus steterit super montem et loquitur
non velut predicat loquela illius. Nota
quod in primo loco populus se considerare debet qualis
et in secundo loco qualem habeat sacerdotem
et doctorem. Malo bono populo omnino inmutatur
mores. Bonus autem doctor malo populo vel
inmutat profecit. Vnde autem populus se ipsum
non videt quod primum videre debet sed sepe sedens
meditat de moribus sacerdotum. Ideo ergo primum
scriptura nos docet ut eum doctorem quem populus super
montem statuit ascendat qui vult audire
pietatis doctrinam. Et certe ita mons
ecclesia appellatur de quo dicit propheta Mons
dei mons uber. ascendit ergo in montem ut
illic discipulis suis mysteria traderet vitalis
ostendens quod omnis qui vult discere mysteria
vitalis in monte ecclesie debet ascendere. Sed
non in omnem montem sed in montem uberem
Sunt enim et heretici montes non autem
uberes sed coagulati in quibus non mysteria
vitalis traduntur sed mendacia et pugna
vitare debemus eos quos in tales montes as-
cendunt reprehendit spiritus sanctus per prophetiam
dicens ut quid suspicamini montes coagu-
latos. Coagulare enim dicitur ... heresim. ...

Differentie

certe quod coagulatum est sicut lector cerno
Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum
beatitudines exponunt excepta eleuatione
licet est iste beatitudines preferentes illius mal-
ligendum sed quia ille in loco campestri
dicit fuit iste autem prefatus sed monte ille
mediocribus. iste autem perfectis et rectoribus
prelatorum sed reservit apostolis ad quos dicta
sunt hec. Unde largius expo-
situs ibi sed illic simpliciter pauperes dicit
hic autem pauperes spiritu. Pauper spiritu est humi-
lis corde vel pauperum spiritum habens qui non
magna sapit de se. Sicut ex diverso divi-
tes spiritu intelligit magna de se sapientes
et superbos. Qui non implet mandata Christi dicit
tibi nisi conversi fueritis sicut puer iste non
intrabitis in regnum celorum. Quando enim ut con-
versus est sicut puer ille est et pauper spiritu et
qui pauper est spiritu ille conversus est factus sicut pu-
er. Et hoc quidem testimonio Christi et apostoli ple-
nissimo legitur. Et dicendo tamen inter dilectionis
et humilitatis et odium inter superbiam quod continet
bonum humilitatis initium est et totius mali super-
bia. Deinde et predicationis initium a superbia recessi-
sse et diabolo et initium salutis ab humilitate per
... proprie queramus et omnis humilitate
bonum sumit initium. Et quamvis non
manifeste dixit beati humiles spiritu. Ergo hu-
mile tamen potuit intendere notare colore
ut non solum humiles ostendat sed et indigen-
tes humiles quia sicut sunt humiles ut se
adiutorium dei sine mendicantes ... in
quo non dicit beati pauperes sed beati men-
dici vel egeni. Nam pauper est qui angus-
ta habet non autem ... et mendicare
cogitur. Secundum quod dicitur et psalmus dicit
Beatus qui intelligit super egenum et pau-
perem ... beati mendici spiritu ut
nimium humiles ostendat. Et hoc dixisset

beati humiles spiritu nichil amplius sig-
nificasset quam humiles. Nunc autem et
humiles et pauperes fide humiles et intelli-
gentes ... sic adiutorium ... et
cum multi naturaliter humiles spiritu et in
fide ... non pulsant adiutorium
dei. Cum autem et fide humiles sunt
et intelligentes de minime tamen de-
se adiutorium dei pulsare non cessant.
Quoniam ipsorum est regnum celorum. Ber-
cum aliorum virtutes aliter
sequentium non est regnum celorum ...
na sed certa dicta deponunt ...
rem. maior ... superbia ... si ...
malorum superbia est. Sic et omnes virtutes
inducunt in regnum celorum, maior tamen
humilitas. Causa radix omnium malorum
superbia est sine dubio et radix omnium bonorum
humilitas est. Et quod omnis ... qui se exalta-
verit humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur.
Beati qui lugent. Et quia sua quoque
peccata lugent beati sunt sed maiore
dignitatis autem sunt qui aliena lugent
peccata ... non quam sua qui lugent
tales quales fuerunt omnes doctores et a-
postoli. Nam cum sunt ...
... suo luctu cum ...
... usque ad
infernum cadentes. Nam de angelis qui
ceciderunt in fine seculi. Et signati
sunt dei qui de alienis lugent
peccatis sic scriptum est per Ezechielem
per Ierusalem ... cum certe est
... fundamenta sunt in montibus
Quoniam ipsi consolabuntur. Consolatio
consolatio lugentium est cessatio luctus
pro eo quod quisque sua luget peccata
... indulgentia consolabuntur in
... ille qui aliena luget peccata
... consolabuntur. Nunquam desinunt

lugere de peccatoribus. Etiam qui quando
diu sunt in mundo nescientes providentiam
dei nec intelligentes ad plenum quid diabolus
opponat (?) dolentes de iniquitate et quod ex proposito mala diligunt
dyabolus omnes peccatores lugere debent et contremiscunt et cogi putantes.
Cum ergo in seculo illo providentia dei
cognoverint et intellexerint malitiam qui quidem
dei fuerint per ista non potuerunt, qui autem
perierint non fuerint dei quia de manu
dei neque rapi potest, deponent de se luctum
consolabuntur et sine mixtura alicuius doloris
in sua sola beatitudine letabuntur. Nulla
quidem tunc caritas est sanctorum ad peccatores et
luctus. Et ibi autem nec caritas sanctorum
ad peccatores nec luctus etiam si propinqui
fuerint, sicut docet parabola in qua dicit
dives Abraham pater Abraham miserere
mei et mitte Lazarum ut intingat extremum
digiti sui in aquam ut refrigeret
linguam meam quia crucior in hac
flamma. Nichil misertus est ei Abraham
filii sui dicens recordare quia recepisti bona
in vita tua (?) ex corpore suo plus peccavit
vel in illa in ea amplius torquebatur.

Beati mansueti. Mansueti sunt
qui nec vincuntur malum nec vincunt
ac a malo nec adversus eum prevalet
cum peccati nec consensus alicuius alii ex
illo nascitur tanta pax peccandi sed magis
contentio est inimica paci quia facit sancta iusti
cordis sunt hii ut noceant nunquam potest esse
sine peccato quia sicut zizania miscentur in
agro sic non sunt iniqui et victores in
mundo. Ille est ergo vere mansuetus qui cum
nocivus sunt nec cogitat malum facere
nec facit.

Quoniam ipsi hereditabunt terram. Sine
dubio terram vivorum de qua scriptum
est credo videre bona domini in terra viventium.

Terra autem hec scilicet quidam dicunt quod tunc
est in hoc seculo terra est mortuorum que diamentum (?)
subiecta est. Cum autem liberata fuerit
de corruptionis servitute in libertatem
glorie filiorum dei fit terra vivorum vel in mortalis
hereditatis mortalitatem. Alii eam exponentes
legi quod celum in quo habitatur scilicet sancti dicitur
terra vivorum quod cetum ad maiorem regionem
inferiore celum est. Tertium autem ad hoc supra celum
sanctorum terra. Alii dicunt quod corpus nostrum terra est
et quamdiu quidem subiacet morti terra est
mortuorum. Cum autem fuerit transformatum conforme
sanctorum corporis glorie Christi erit terra vivorum et hereditabunt
eam eternam cum spirituali sanctorum spirituali
forma et sancti.

Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam. Esurire
sitire iusticiam est desiderare dei
iusticiam dei ut sint sicut homines iusti
dei sunt auditores non quia audiunt vel faciunt
iusticiam dei sed ex desiderio cordis quia est bonum
quod non est ex amore ipsius boni sunt homines
in gratia et in deum. Dominus et Deus per Iohannem, ubi
omnes suppliciter (?) terrebat. Et post sed tamen sic
cucurrit dicens: Qui sitit veniat ad me
et bibat. Esurimus quod non sunt in se dixit
iusticia esurire et sitire ut fortis qui esurit
iusticiam quia et iusticiam dei desiderat quia sancti
quod non est cordis sitis autem iusticiam quia
sanctam dei acquirere cupit quod potest consequi de
studio scripturarum quod est tradita (?) dei.

Quoniam ipsi saturabuntur. Ex largitate
remunerationis dei qui maiora erunt
premia dei quam desideria auctoris (?) sanctorum.

Beati misericordes qui ipsi misericordiam
consequentur. Nam quidem ille misericors est qui
miseretur aut pauperum aut pupillis aut vidue hoc
cum intra et apud illos inveniuntur frequenter quod non
agnoscunt deum. Ille autem est misericors vere
qui timens Christi miseretur et ubi sit ea quia
quod scriptum est diligite inimicos vestros benefacite

iniustis qui oderunt vos. Vnde et deus non
solum super gratos pluuiam dat et solem suum
iubet oriri sed et super ingratos bonus. Et ita
dicitur Estote misericordes sicut et pater vester
misericors est etc. Et ideo beatus est ille talis
qui misericordiam eius sequitur. Non habet
peccatum quod difficile est in omnibus hominibus
confiat illi addit tamen iusticie. Si autem
habet ad remissionem peccati qui potest fiducialiter
dicere dimitte michi debita mea sicut et ego
dimitto debitoribus meis

b Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.
Est deum videre et in hoc seculo
et in illo. In hoc quidem seculo secundum quod scriptum
est Qui me videt et patrem meum videt.
Mundo enim sunt corde qui non solum
nec faciunt malum nec cogitant sed pauci
sunt tales sed non est quod etc. bonum et faciunt et
bene cogitant. Et est interdum facere bonum
et non cogitare qui non propter deum faciunt bonum
et tale bonum non remunerat deus quia non
remuneratur a deo bonum quod fit sed intencio qua bene
fit de hoc exemplum de collum de ... scripta
ubi [illegible] de hoc ponitur exemplum in glosa. Sed propter aliquid
alterum eorum. Qui autem propter deum facit bonum
sine dubio et cogitat bonum. Quoniam sicut deus
iusticiam facit et cogitat unde sua deum videt
qui iusticia signum est dei deus enim iusticia
est [illegible] si quis a malo
et fecit bonum secundum id et deum videt. Est
turbulentie a mundo a medico a apostolo
a [illegible] a medio a [illegible] secundum possibilitatem
humanam hoc ipso modo et qui male dicit
et cogitat videt diabolum quod est malum diabolum
et figura. In seculo autem illo hoc in mundo
corde deum videbunt faciem non per speculum
in enigmate sicut hic

b Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur.
Pax est vinculum dei de quo ait apostolus
Ipse est pax vestra. Quoniam qui pacem diligit
filius sit pacis. Pacifici autem non dicuntur
inimicos in pace reconciliant sed et illi qui
in memoria malorum diligunt pacem. Consilium
enim sunt qui alios quidem inimicos libenter
in pace reconciliant et ipsi inimici sunt
numquam ex corde reconciliant. Ipsi tales
illusores sunt pacis non amatores pacis.
Enim illa bona est que in corde posita est non
in verbis. Vis cognoscere quis est vere
pacificus audi psalmistam dicentem Cohibe
linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur
dolum id est lingua malum non dicat. Sicut enim ex
una scintilla de modica scintilla magnum
conflat incendium ita et ex malis de
levi [illegible] magna succendunt inimicicie.
Similiter labia dolosa loquuntur que pacem pro
in labiis et maliciam sed in corde. Diuersus
varius est qui aliud loquitur hoc cogita quod
cogitas hoc loquere. Diuerte a malo et
fac bonum non dicit accede ad malum noli sed
recede a malo. Ille enim iubetur recedere
qui accessit. Sciens quod misericors deus
in quantum iram qui si dixisset noli
accedere ad malum a pauci a nullus hoc
poterat adimplere. Nam pene omnes homines
parati sumus ad malum. Ideo sic dicit bonum
quidem fuit si nec accederes ad malum.
Si autem quia hoc ut carnalibus motibus
[illegible] accessisti ad malum est id est saltem
per [illegible] recede a malo
qui accedit ad malum forsitan et carne
humana infirmatur et permanet in malo
et [illegible] malum malignitatis est et infirmitatis.
Inquire pacem et sequere eam. Non dicit si
tibi pax fuerit suscipe eam sed et si te
fugit sequere eam inquirere. Hic quia licet
inimicus est cum aliquo sequaris licet sic? bonum
ille te prius inuitat ad pacem pax te
sequitur cum gaudio suscipe eam. Et si ille

grecos

deus

+ ad faciem

quasi malus proximam in malo pax ab-
sconditur ab oculis eius tunc quasi filius
pacis perfectam ianuam pacis ingressus est. Ne
scias dicas ille in pace tamen
fecit. Et postea inter eos regnat, celestior est
tunc si novum pacis perceperit quod si nescis
esse quod pacis ut inventas quomodo pacis
sint eum pacifici quoniam filii dei vocabuntur.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.
Non dixit beati qui a gentilibus
persecutionem patiuntur ne putes illum solum
beatum qui persecutionem patitur propter ydola non
colenda. Ideo et qui ab hereticis persecutionem
patitur propter veritatem non relinquendam beatus
est quia propter iustitiam patitur. Gentiles enim
aut veritatem Christi aut virtutem Christi ...
... tunc virtus est et non heretici quia non propter
verum persecutionem fecerunt sed propter veritatem Christi in
prima facie vanam videntur. Verumtamen aut
gentiles sunt et non solum heretici sed
et si aliquis ex potentibus qui videntur esse Christiani
forsitan propter peccata sua correptus fuerit
sunt et inimicus et persecutus est sunt beati
sicut Iohannes. Nam et Iohannes neque propter veri-
tatem neque propter heresim interfectus est sed quia
corripiebat Herodem propter adulterium eius. Sed
et prophete neque a gentilibus vexati sed
a suis occisi sunt non propter gentilitatem
sed quia corripiebant eos peccantes. Si autem
qui a suis ipsis propter causam dei aliquid pa-
titur et ipse mercedem necessario prophete habe-
bit. Si autem verum est quod prophete marti-
res sunt sine dubio et qui propter causam dei aliquid
patitur et si sine passione mercedem habet. Ideo
non possunt scripture personas persequentium
sed solam causam persecutionis intendunt ne assig-
nas quis te persequitur. Quando ergo
si quis te persequitur non propter causam dei
sed propter privatam rem ut privata rem auferat

aliquid vero iniuriam. Ille quidem qui sine causa
est persecutus venit est tunc autem beatus non est
qui non propter iustitiam persecutionem passus est
sed propter causam privatam. Plane si valueris
adimplere quod dominus est cum te percusserit ad
maxillam prebe ei et alteram, et qui vult auferre
tunicam suam noli vetare tunc tu beatus es qui
et si ab illo non propter causam dei persecutionem
patiebaris postea tamen ad rapinam et iniuriam
passus es propter deum. Si autem resistis et cum peccato
et non potius beatitudinis perdidisti mercedem.

Beati eritis cum maledixerint vobis homines propter me et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me.
Beati eritis cum vos exprobraverint homines propter filium hominis.
Locutus est de persecutionibus sustinendis
tanquam si videatur quis ad eum dicere quasi si per-
secutionem quidem passi non fuimus propter te et propter iustitiam
in obprobrium autem veniemus et in blasphemia hominum
iniquorum. Beati non solum cum persecutionem passi
fueritis sed et cum vos exprobraverint homines et a ceteris
hominibus propter causam quidem dei sint nobis in-
imici sed non aperte nos persequuntur forsitan quia
non possunt tamen ... omnia blasphemant nos
et dicunt de nobis probrosa. Beati eritis cum
vos oderint homines et dixerint omne malum adver-
sum vos mentientes propter me. Sicut enim
verum est quod qui taliter aliquid nobis porrexerit
mercedem non perdet. Consequenter qui vel unius
leviter verbi nobis iniuriam fecerit iniuria
inulta vacua non erit a mercede. Ut quando blasphe-
matus est beatus duo hic querere debes: ne
mendacium blasphemeris et ne propter deum blasphemeris.
Relinquam si unum defuerit non est beatitudinis
merces. Verbi gratia si quis dixerit de te quod non
est et est mendacium sed non propter causam dei sed propter
aliquam privatam inimicitiam dolens ille quidem
peccavit, tu autem mercedem iustitie non habes.
Ut forte cum posses te blasphemantem non blas-
phemasti propter iustitiam dei et cum posses te re-
vindicare non revindicasti et tu beatus es
et cum privata sit causa tamen et ea dei est. Si propter causam
quidem dei blasphemaris et tamen quod dixerit

est de te malum verum est et verum non est bonus
quia verum est bonum de te et illa blasphemia
pertinet tibi non ad mercedem iustitie. sed ad
vindictam peccati tuo utrumque possunt et merentur
te a propter me.

5 Gaudete et exultate quoniam merces
vestra multa est in celis pondera confu-
sionem terrenam cum gloria celesti et videre si non
multo levius est quod patimur propter christum quam quod ex-
spectamus in celis. Dicit forte dicit aliquis
potest blasphemantem mendacem non dicere gaudete
sed ut magnanimiter ferre causas quem virtutem
gloria non delectatur. Cum enim gloriam concupiscit in
celis despiciens non timet in terris nec cogitat
quid loquatur homines propter ipsum sed quid iudicet deus
de illo. Cum enim letatur de laude hominum ille et
de vituperatione hominum contristatur quoniam letatur. Cum autem
de laude hominum non extollitur nec de vituperatione
humiliatur. Tunc scilicet ubi gloriam querit ibi timet
confusionem. Cum gloriam querit in terris confusi-
onem timet in terris. Cum autem gloriam non
querit nisi tamen dei. Si miles periculum belli
sustinet dum sperat terrena premia quanto magis
experiens mundi non debent timere qui regnum ce-
leste primum exspectant.

6 Vos estis sal terre qui integralis
apostolis et quos sic omnia ista locutus
verum generaliter ad populum a. ad ipsos volens
ostendere quod ipsos perspicue hoc loco tamen
addit. Vos estis sal terre ad illud respicit
quod superius dixit quod doctor omnibus virtuti-
bus debet esse ornatus debet esse pauper ne avari-
cia libera voce castiget debet esse suspi-
rans et lugens sive sua sive aliena
delicta ne confundat eos qui nec peccare
dubitant prius quam peccent nec post quam pec-
caverint contristantur quod peccaverunt. Ideo suspi-
rans et plangit ut per hoc ostendat quod qui

et periculosius est imitanti ipse fidelibus.
Debet esurire et sitire esse iustitiam ut perfe-
cte bona opera vel levia faciat nec im-
patiens flagello valeat ambigua magi-
stri sui quod vocem debet esse mansuetus ut
magis intelligatur quam audiendo sequatur
ecclesiam vel magis amet quam timeat. Debet
esse misericors aliis sibi autem austerus ut sicut
quando tamen pondus iustitie ponat
aliis autem leve. Debet esse mundo corde et
ut solum se non inspiciat et negocia sic
clarius sed nec cogitet de mundo. Sicut
enim oculus quanto interior fuerit tanto longius
videt sic anima quanto longior fuerit a sollici-
tudine mundiali tanto amplius per innor-
dens est. Unus autem ex diversis oculum mundum
aspiciat illius mente sed potest deum videre. Sit
autem pacificus ut in ecclesia eius qui omnia
sic anima ubi autem discordia sed est ut ora-
tio exaudiatur ut oblatio suscipiatur quia
est dives ubi dispensator dividat. Debet autem
patiens esse ad passionem ut non vane tristis
martyrii timeat. sed et de martiribus consti-
tuta digna. Tanta quanto sapientes non
miles ille patiens est ad bellum quem non
patitur eorum sed qui potest est eorum sit
quibus omnibus virtutibus fuit ornatus
et est qui optimus sal et terra de illo pple-
tendit magis videndo enim ut primum ter-
rena est videre bonum suum autem audire.

6 Vos estis lux mundi. Dum ostendimus
quod opus est salis quod est lucis ad-
monet nos ut quamvis est quod tamen apostoli
sale opera sunt ob quod tamen autem lucis
Salis opus est ut in eo statu contineat
in quo invenitur tamen ut ad decus et com-
mittit ut fiat ad melius. Autem putare
non potest ut putrida et carnem ne putrescat
putridam autem non potest revocare in cor-
ruptam. Lucis autem opus est ipsas

pluit tenebras & ea que fuerant in te-
bris illustrat. Vnde & tunc apli quasi ter-
rores sal quidem sunt qui apli uiam iam
cognoscentes donum seruantes eum
in ipa agnitione dei & caritate & eter-
ne uite que in uerbo tenetur qui domi-
nationi subiecta e. lux autem sunt ge-
ntes conducentes eas ad sine lumen
uel celorum qui forte in eccla crediderunt
in tenebris peccatorum. Item uel quasi sacer-
dotes sine uerbo & fide in caritate
sunt quorum adducere autem ignorantem
ad sciam uelare non pt. Item uerbum
adducere quidem ignorantem ad sciam
uenit & sine conuersatione bona perse-
uerare autem in fide uel caritate absque q
& scandalizet sicut in scripturis [illegible]
Ergo per bonam conuersationem sciam
sacerdotes sunt sal. quia bona conuersatio
sacerdotum condimentum populi est. per uer-
bum autem doctrine lux. quia uerbum
ignorantibus lumen e. Prius autem dixit
eos sal. postea autem lux. autem quod perfec-
tum est seruare quos habes. secundum ad
uocare quos non habes. Vel quia pa-
bulum dine e. primum autem bonum docere. Nam
per bona conuersationem ascendunt sine dubio
ad sciam per sciam autem nescio si ad bo-
nam conuersationem ueniatur. Propterea sicut
tres quidem sine timore dei [illegible] di-
uersi timentes autem deum sine scandali-
zando nullum. autem quod per uideos perso-
nas sunt sal. non adducentes eos ad
sciam dei sed condicentes eos in ipa
scia. lux autem per gentes in 2o loco
uocatos. Ideo et comparationem congruam
addit et dicit

Non pt ciuitas abscondi sup montem
posita. Cum enim ipsa uoluit esse ue-
lata nunc ipse qui posuit eam facit eam
in omnibus manifestam. Vnde & apli et sa-
cerdotes qui fundati sunt in xpo monte
excelso non possunt esse absconditi & si uolu-
erint se abscondere xpc ipse manifestat e-
os qui uanitas eos. Vel est hec ciuitas
Eccla sancta de qua dicit psalmista Gloriosa dicta
sunt de te ciuitas dei. Ciues autem eius omnes
fideles de quibus ait apls uos estis ciues
sanctorum & domestici dei. Turres illius sunt apostoli
de quibus dictum est. fiat pax in uirtute tua
& habundantia in turribus tuis. Sicut enim de
turribus iacula contra hostes iaciuntur sic de pro-
phetis libri contra uanas gentilium fabu-
las & contra insanas hereticorum disputationes sa-
lutaria promuntur uerita ex.a Porte autem
eius sunt apli de quibus scriptum est diligit
dns portas syon quia per illas corda populorum in-
trant ad fidem. Muri autem illius sunt sacerdo-
tes ceteri quod doctores de quibus dicit psalmista
ad hanc iherusalem specialem & alienigene
edificabunt muros tuos. quia ex gentibus
uocati sunt sacerdotes & gubernatores
eccle. Sicut enim muri eam impetum ge-
tilium & hereticorum ipsi suscipiunt qui tamen a
uiciis quibusdam se assumunt [illegible]
fiunt clerici & muri eccle. & sicut muri
ferunt sagittas sic insania [illegible] pro-
fessione eorum de impia cordis [illegible]
cedentia doctores quasi lapides duri suscipi-
unt & fidei uirtute confringunt. Hec ergo
ciuitas posita est super montem i. apli prophe-
te quod doctores edificati in xpo monte enim
xpc est de quo ait Daniel Ecce lapis
excisus e sine manibus & factus e mons mag-
nus & impleuit totam terram. Rursum per alteram

operacionem velut candelam quam sanctos suos ipse
Christus manifestat et non sinit eos esse absconsos
vel quia nec qui accendunt lucernam eos
eam accendunt ut ponant sub modio sed
super candelabrum ut luceat omnibus qui in
domo sunt. Omnes sunt attendentes lucem
pater et filius. Vel in illa lucerna verbum divinum
de quo dictum est lucerna pedibus meis verbum
tuum domine ut luceat vel appareat et illuminet
qui sunt vel in domo ecclesie vel in do
mo orbis mundanorum. Quando enim candelabrum
ecclesia que baiulat verbum vite. Consequenter
dicit et paulus inter quos lucetis sicut
luminaria in seculo sermonem vite con-
tinentes. Consequenter et aliis ecclesiasticis
verbum verbum dei quasi candelabrum. Mo-
dii autem sunt homines mundiales vacui a
deo et ab omnibus que sunt dei. dicuntur autem
modii quia sicut modius deorsum vacuus sursum de-
sibus autem plenus sic isti mundi amato-
res et carnis in temporalibus quidem et divi-
nis que superiora vite sunt dicuntur vacui sunt
et insensati. Inferioribus autem id est mundialibus
et terrenis aliquando plus videntur et sapien-
tes. Propterea sicut in modio si volumus
aliquid ponere necesse est ut cadat deorsum
ad inferiora eius et tenebrosa. sic homini
carnali et mundiali et vacuo si dixeris
aliquid quod est dei non illud tenet in superiori
parte mentis sue aut cordis nec ponit
illud in ore. Sed confestim cadit de mente
et corde deorsum in terrena et tenebrosa
ut nec ipsi prosit nec aliis. Et autem et
aliqua temptacio forte fuerit propter verbum ve-
tatur statim vertit se in terram et aspiciens
terram quasi modium verbum dei sub se tenens
absconditum Reuses enim est et aspiciens

terram et abscondens verbum sub se qui
propter aliquam causam terrenam non est ausus
palam confiteri fidei veritatem quod contra
[illegible] timens aut mortem aut dam-
na aut cetera que obsistunt talibus
homines ut verbum quod crediderunt libere
non audeant profiteri. Unde sciens
quam ipse est laudabilis doctor qui facit
quod docet addit et dicit
Sic luceat lumen vestrum coram
hominibus ut videant opera vestra bona
et magnificent patrem vestrum qui in ce-
lis est. id est sic illuminate docentes ut non
solum verba tantum audeant homines
sed ut opera vestra videant ut quos
illuminatis per verbum quasi lucem doceatis
per exemplum operum bonorum quia talis quam qui
docet et facit vere ille docet. Qui autem non
facit quod docet non aliud docet sed seipsum con-
dempnat. Et melius est facere et non
docere quam docere et non facere quia qui facit
et si taceat aliquos corrigit suo exemplo.
Qui autem docet et non facit non solum
neminem corrigit sed adhuc multos scan-
dalizat. Quando enim non moveatur ad
peccandum cum videt ipsos doctores pec-
cantes peccantes. Ergo per illos quidem
doctores qui docent et faciunt magnifi-
catur deus per eos autem qui docent et non
faciunt blasphematur [illegible] si bene do-
ceant [illegible] et melius vivunt [illegible]
[illegible] gentiles dicunt videntes [illegible]
qui tales habet servos. Vere enim [illegible]
verus deus [illegible] cum ipse [illegible]
quia apostolus sunt [illegible] sic tene-
[illegible] ex [illegible] familie
[illegible] sic [illegible] qui magna

loquuntur et nec modica faciunt. Si autem
sic doceant et male conversentur, viden-
tes dicunt quis est deus eorum qui talia
agunt. Nisi sustineret eos talia facientes
non consentiret operibus eorum ipsos [illegible] sic
illi estimant ydola colentes omnes ministros
pravaverunt. Isti autem gloriose loquuntur
sermones et ignominiosa opera faciunt.
Videt quod deus malos [illegible] blasphe-
matur nec [illegible] bona opinione christi
qui mala familia sic vir dominus [illegible] sicut
dei. Nomen enim dei propter vos blasphematur in-
inter gentes.

Nolite putare quoniam veni solvere
legem aut prophetas. Propter duas causas
non se dixit venisse ut solveret sed ut ad-
impleret. Primum ut discipulos suos quos
omnibus operibus adornatos esse debere semper
doceat [illegible] verbis ad finem [illegible]
[illegible] ut [illegible] ipse omnem legem adim-
plebat sic et illi [illegible] omnia minima legis
servantes implere debent quod fuerunt causa ut
calumpniaretur eum iudei in sabbato o-
perantem et lepram tangentem quasi solven-
tem legem [illegible] quod mirare et calump-
nia calumpniantibus [illegible] dicens non
veni solvere sed adimplere. Lex et prophete
duo hec agunt et de christo prophetant et le-
gem vivendi constituunt que utraque christus
implevit de se quidem sicut [illegible] nam
et vocatur et emanuel quod [illegible] est
et oblatus est pro illo [illegible] duo turtures
aut duo columbini quod in tempore suo
legem implevit quod in nazareth co-
[illegible] est [illegible] cum asino templum in-
gressus est quod a pueris laudatus est quod
in manibus [illegible] spiritum commendavit qui des-
cendit [illegible] descendenda reliquit qui descen-
dit ad inferiora et [illegible] dormien-
tes [illegible] qui ad venturus est
[illegible] terram a [illegible] usque ad [illegible]
qui sedebit in valle iosaphat et iudicabit
omnes gentes. Compleat prophetias quod non [illegible]
fuerint mendaces [illegible] prophete. Nam
autem omnes impleti sunt et [illegible] implebuntur
cum stelle [illegible] cum sol tenebratus fuerit
cum celum plicatum fuerit sicut liber. Secundum
autem modum vivendi legem implevit duobus
modis. Primum quidem expositores legis figure
solvens meliores autem [illegible] adimpleres
[illegible] lege precepit omne opus servile in
sabbato quod facere non debet propter quod sicut omni
[illegible] figurale est quod [illegible] deus sabbato cessavit
ab opere [illegible] autem [illegible] velante
opus servile est peccatum quod omnis qui facit peccatum
servus est peccati. Omne autem bonum non est servile
sed liberale et [illegible] ipsum opus in [illegible]
[illegible] corporale [illegible] quod christus sabbato
operans adimplevit legem non solvit mani-
festavit non [illegible] lex in lege [illegible]
cum lepram tangere non [illegible] figurata est lepra
cum intelligitur peccatum christus [illegible] tangens lepram
non solvit legem sed adimplevit [illegible]
cum lepra [illegible] operatum est non peccatum
[illegible] non peccatum [illegible] est de
lepra. Nam ille qui peccatum non fecit nec do-
lus inventus est in ore eius [illegible] et quod non
tetigit lepra peccati [illegible] dicit domi-
nus [illegible] et terra in [illegible]
[illegible] vel unus apex a lege non preteribit do-
nec omnia fiant [illegible] ab initio mundi
usque ad finem [illegible] futura [illegible] misteria fuit

prophetata in lege vt ne videatur aliquis quod sint dei non autem. Et ne nouisse prophetas dicit. non preter sed vt existat celum vel terra donec omnia que in lege sunt prophetata per eum ipso sunt completa. Ingemiscit hoc si vel in vili mandato iubentur sint et erubescit et quod deus quod promisit in lege non fiat aut aliud faciat. Unde sapientes qui dicunt [illegible] sunt non relinquit et vacuum et qua verba diuina sunt etiam vacua poterint dicunt. Deus homines puniret si quod docet aliud ipse non fecit quod xpistus qui loquitur est in prophetis non adimpleuit in opere. Deus impleuit legem in minimis istis.

Si quis soluerit vnum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Ergo primum videamus que sunt minima ista mandata. Et alij quidem aliud interpretati sunt. Alij autem aliud. Primo autem ipse dominus manifeste ostendit que sunt dicens deinceps. Si quis soluerit vnum de mandatis istis minimis i. que non docuerit sic. Nam talis est mos loquendi in scripturis que post iniciationem dicta sunt quasi iam dicta deinceps sic. Audistis quia dictum est antiquis [illegible] hoc [illegible] que in scripturis [illegible] mandata [illegible] moysi in actu facilia sunt non occides non adulterabis et ideo in remuneratione modica. In precepto autem magno mandato autem xpisti [illegible] non irascaris neque concupiscas in ipso difficilia sunt et ideo in remuneratione magna sunt. In precepto autem minima [illegible] abstinere ab homicidio et adulterio facile est ipsa enim criminis magnitudo [illegible] voluntate faciendi [illegible] et ideo non habent laudem qui abstinent se ab eis quia non est labor abstinere se ab illis [illegible] malum

opere quamuis crimen est tamen leuius videtur ad non faciendum et quamuis facile peccatum si fuerit facilius non irasci aut difficile est in actu quia dum leuius culpa putatur non facile obseruatur a multis et ideo laboriosum est non posse irasci quia natura in hominibus iracundia est plantata et ideo in remuneratione magna sunt quia difficile est et laboriosum est abstinere ab eis. Concupiscere et si irati fuerint homo aut concupierit est quidem peccatum quia malum est non tamen est graue peccatum quia difficile est abstinere ab eis. Ergo minima mandata ista dicit xpistus mandata non irascaris non concupiscas que in obseruando quidem magna sunt. In precepto autem minima videntur quamuis ad homines negligentes. Sed vel illi qui leuia peccata committunt minimi sunt in regno dei i. qui irati fuerint et irati graue peccatum non fecerint a pena quidem securi erunt non tamen erunt in gloria quia et si nichil tale commiserint quia secuti sunt iram suam et non illam repressit in corde suo peccat autem vnusquisque nostrum propheta. Si irati fuerimus ne peccare in cordibus vestris iracundia comprimatur sicut quamuis si per iracundiam vel leuius peccauimus peiores sumus illis qui concupiscunt et si non fecerint peccatum. quando quia vel [illegible] voluntate [illegible] doctor est si ab operibus abstinuit est magnus. Si autem vel leuia hic peccauit nichil illi prodest sacerdotalis dignitas [illegible] eum sanctificatum ab ecclesiastico [illegible] sic inter eos qui [illegible] in pena sunt qui non fecerunt grauia peccata [illegible] sunt in gloria quia peccati rugam aut maculam susceperit vbi sublimis

Nisi habundaverit iusticia vestra plus
quam scribarum et phariseorum non intra-
bitis in regnum celorum. Scribarum et pha-
riseorum iusticie sunt mandata moysi.
Impletiones autem mandatorum illorum sunt
mandata christi. hoc ergo dicit nisi quis super legis
mandata et hec que apud illos minima
estimantur impleverit non intrabit in regnum
celorum. quoniam illa quidem diximus de pena quidem
liberant non autem et introducunt in regnum
celorum. hec autem et de pena liberant et in
regnum introducunt. Cum sit autem diximus
solvere minima hec mandata et non custodire
quare supra diximus de solvente qui solverit unum
de minimis istis minimus vocabitur in regno
dei ostendens eum et si minimum esse tamen in
regno esse. hic autem de non intrare dicit
nisi habundaverit iusticia vestra plus quam
scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum
celorum. Qui enim non intrabit extra regnum
erit. Et vide quia minimum ipsum esse in regno
ad ipsum non est et non intrare in regnum esse
cum aliis in regno non est regnare cum christo
sed esse tantum in populo christi. Tamquam si dicat qui
solverit et docuerit sic inter sanctos quidem
erit tamen minimus sanctorum. Qui autem in regno
sit particeps regni cum christo fit et alibi dicitur
Intra in gaudium domini tui hoc est simul gau-
deas cum domino tuo Consequenter et iste qui
intrat in regnum celorum. Gloriam quidem
regni celorum non habebit cum christo etsi tamen
in regno celorum. Hinc iam incipit ostendere
que sunt minima illa quorum solutionem dixe-
rat esse periculosam

Scitis inquit quia dictum est antiquis
non occides. Ego autem dico vobis quia omnis
qui irascitur fratri suo sine causa reus erit
iudicio. Hic implebo legem et minimum

vindicandi dixit et fratris enim hic christus docet
impleverit legem non solvit. non enim christi
mandatum contrarium est legi sed lacius est lex
mandatum christi legem in se tamen inclusam lex
autem non tamen christi mandatum. Qui igitur implet
christi mandata tacite in eis implet et le-
gem. Nam qui non irascitur multomagis
et non occidit. Qui autem implet legis man-
datum non omnino implet et christi preceptum enim homo
non occidit propter timorem videtur tamen irasci
videlicet quia lex impleta est per gratiam non sub-
lata. Deinde sine mandato legis christi non potest
stare legis mandata nam si concedatur licencia
irascendi dato et causa homicidii faciendi. Ex
ira enim homicidium generatur. Tolle autem iram
et homicidium non fit. Omnis enim qui irascitur
sine causa quantum ad voluntatem suam homicidium
fecit et si non fecit propter metum ideo causa non est
dolor quemadmodum si fratrem suum fecisset periculum autem
esse est irascentes. Ideo iacobus in canonica e-
pistola sua dicit. Qui odit fratrem suum sine
causa homicida est. Vide sapientiam christi volentis
ostendere quia ipse est deus qui olim locutus est
et in lege et qui nunc mandat in gratia
illud mandatum quod est antiquius mandata posuit
in lege illud ipsum mandatum posuit nunc
in primo mandatorum suorum in primo scriptum
est in lege. Non occides. Ideo statim hic ab
homicidio cepit ut per totum dicta mandatorum
ipse inveniatur dictator legis fuisse et gratie
Qui irascitur fratri suo sine causa reus est iudi-
cio. Ergo qui cum causa non erit reus. Nam si
ira non fuerit nec doctrina proficit nec iudicia
stabunt nec crimina compescuntur. Iustus igitur non solum
non peccat si cum causa irascitur sed e contra nisi
iratus fuerit peccat quia paciencia irrationabilis
vicia seminat negligenciam nutrit et non
solum malos sed et bonos invitat ad malum

Iusta igitur ira mater est disciplina

quia malus quidem quamuis incorreptus fuit
non emendatur. bonus autem si correptus fuit
perit. quia in corpore magis spiritualis malum quam
bonum iracundia secundum uidentium. Iracundia enim
intelligitur ipsa commotio passionis. Omnis autem
cum tamen irascitur ira illius iam non ex passione
est sed ex ea ipsa iudicatur. ideo non irasci puto
autem non de iracundia carnis loquitur. uel sed
de spiritu. non ad carnem loquitur sed ad animam quod
in scripturis ordinatur. Sed cum dicit quia et si
mandauit carni caro ei non obedit. Nec
enim est possibile ut caro non irascatur quia sapientia
carnis inimica est in deum. legi enim dei
non est subiecta. nec enim potest. dicente iob
Homo natus de muliere replens iracundia. qui
ergo homo irascitur et non facit quod ira compellit
caro eius irata animus autem eius iratus non est.
Ergo multi sunt quorum caro irascitur anima
autem non irascitur. Et multi sunt quorum caro
non irascitur anima autem illorum irascitur qui ui-
dentur patientes et tacent et occulte cogi-
tant malum et semper oportunitatem nocendi.

Si quis dixerit fratri suo sine causa ra-
cha reus erit concilio. ubi sit unus ex
concilio qui aduersus christum fuerunt. sicut apostolus
in canonibus suis. Si quis autem dixerit fa-
tue reus erit gehenne. Racha dicitur ebrice
uacue quamuis contra ad sensum uerbi unum
est dicere racha et fatue. ita qui uacuus
est ille fatuus est. Et qui fatuus est sine dubio
et uacuus est et diuersitas uerbi una uidetur
iniuria. Nam sicut indigna res est alicui di-
cere fatue qui in se habet sapientiam spiritualem
in agnitionem dei patris et christi. Sic in-
digna res est homini dicere uacuum qui habet
in se spiritum sanctum. Certa nec uacuus dicitur qui
spiritum sanctum habet et nec fatuus qui christum agnoscit.

Et quare illud quidem uerbum. i. racha habet
penam concilii. hoc autem gehenne. Nam
si unum peccatum est unum dicitur esse et pena
amborum. Sed quantum ad diuersitatem pronunciationis
diuersam habet sententiam et sic quantum ad sensum similiter.
Racha enim uulgare erat uerbum apud
iudeos quod non ex ira neque ex odio sed
aliquo motu uano dicebant magis fiducie
causa quam iracundie. Nam uulgaria communia
habent aliquas corruptiones uerborum que nec ire
erant sed familiaritatis sicut dicere solent
ad eos quorum fiduciam habent [illegible] puta pa-
ter (?) suscepto liberto suo aut domesti-
co puero aut urbanus rustico contemptus
propter magis quam iniuriam. Sed for-
te dicit. Si racha iracundie causa non dicitur
quare peccatum est. quia omnia contemptionis
causa dicitur non edificationis uana et si propria
illius est contemptus uidebatur eius dignitas
sanctitatis apud contemptorem non erat. Et
si illum aspicere non debebas ut christum
in eo est aspicere debuisti. Deinde et alia ratione
peccatum est dicere racha quia et si ille aliquid
uanum audire merebatur te tamen dicere uanum
aliquid non oportebat. cum sic scriptum sit dominus
dico uobis quia de uerbo ocioso quodcumque locuti
fuerint dabunt rationem. quod utique non est leuiter
tenendum est. Sed et quidem bonum ~~malum~~ non est
malum est. Dicit apostolus Omnis malus ser-
mo ex ore uestro non procedat et non dixit. Si quis bonus
est. Sed si quis bonus ad edificationem fidei.
Ergo nec uerbum bonum sine causa dicere
debes ne fiat quod oratione edificationis ne ipsum
bonum uerbum dum sine causa dicitur inueniatur
esse ociosum et fiat malum. quanto magis falsum
uerbum dicere non debes quia a principio
malus malum est et ad iniuriam pertinet

audiencium dentur ut quasi membra oris verbi
que ad edificationem aliorum creantur et aut ad
usum corporis aut ad gloriam dei et diuinum
illud ad ministerium vanitatis Dicitur enim se-
cundo dauid qui dum in medio spiritu dicta-
te proferret dauid de symone diceret non
cum eo peccauit quod pro illa symone aliquid
ledere sed quod dauid locum in nobis tamen diis
spiritibus agendi quod voluit hoc spectans sa- xxx
lomon dicebat ad deum domine postulo a
te ne auferas graciam tuam a me priusquam
moriar et dauid verbum non exeat de ore
meo Si enim vasa sanctificata ad prauos
usus transferre peccatum est et periculum sicut
docet baltazar qui bibens in calicibus Dan. 8o
sacratis de regno depositus est et dei vita
periculosum est in quibus non verum corpus christi
sed ministerium corporis eius geritur quanto magis
vasa nostra corporis que sibi deus ad habita-
culum preparauit non debemus locum dare
dyabulo agendi in eis quod velit Dicitur
autem dixerit fatue in quo intelligendum
est ubique sine causa vnde qui irascitur fratri sine
causa qui racha sine causa dixerit qui fatue
sine causa dixerit Si autem certe cum causa
peccatum non est quanto magis cum causa fatue di-
cere peccatum non est Nam et verbum male
spectans cum aliquando castigacione et apud sapientes
durum est quasi flagellum Unde enim si illis
fuerit causa ut non verbis sed verberibus castigan-
dus est Unde enim et apostolus dixit fatue
O insensati galathe quis vos fasci-
nauit Sed non peccauit quia iusta fuit causa
dicendi Jesus ad discipulos in via dixit
O stulti et tardi corde

Si ergo offers munus tuum ad altare
Cum superius dixerat qui irascitur
fratri suo sine causa hic quod autem dixerit racha
illud qui autem dixerit fatue ipse consequenter
subiungit. Si offers munus tuum ad altare
et illic recordatus fueris quod frater aliquid aduersum
te frater tuus habet. Si irascitur ei fratri sine causa
si dixisti ei racha vel fatue sine causa De-
quo ex huius lesionibus causis offensus fratris et non tuo
placato impossibile est munus deo offerri et
suscipi quia ante conspectum dei non ingrediantur qui
fratres suos conculcant predantur et alia multa
in viduis et orphanis nephanda committunt
In summa scire debes quod quamdiu fideles homines aliqua
dissensionem habuerint inter se deus illius non
propter te amicicie munus eorum non suscipit orationem
eorum non exaudit vel siquid aliud bonum fa-
ciunt quia nec inter duos inimicos potes esse fide-
lis amicus amborum neputa si de illo bene
loqueris apud istum displicebis isti et in suspicio-
ne venies quod quia plus diligas illum et si
ad illum bene loqueris de isto displicebis ei et in sus- illi
picione quod quia plus diligas istum Ideo et deus bene
non vult esse amicus fidelium quamdiu ipsi inter
se fuerint inimici quia et si illi munus fecerit iste
gerisitat Et si non contristatur quia nichil potest
agere quamdiu deum eum non agnoscit in beneficio eius
Si autem aliquid portat quamdiu deum irascitur ad
deum quia misericordia et inimici eius Similiter et
si isti munus fecerit ille gerisitat Consideranda
qualiter deus contrarium erit nobis et quomodo fide
tenet hominibus quia nos perfecte diligit ideo inimi-
cos inter non vult esse amicus quamdiu duo in-
imici essent fideles Ideo non vult esse amicus
quia illi amicus est et ideo non vult illi esse amicus
quia est amicus est Ergo te diliges illi est inimi-
cus et illum diligens est inimicus Utrumque propter se
deus non suscipit munera inter se propter nos ipsos
alter aduersatur dum alter contrarium seruat et
dum ambos amat nullus est amicus propterea

inimicitias amborum. Ergo fidem si deus nobis
servans inimicorum nostrorum amicus fit, non debe-
mus et nos fidem deo non servamus si inimicos eius
diligimus et amicos odimus. Unde in Ecclesiastico
est: infidelium amicos dei odit et inimicos
amat. Si autem fidem deo servaverimus sicut
ille nobis, numquam infidelium amicitias coleremus,
numquam nos infidelium matrimonio
iungeremus.

Dimitte illic munus tuum et vade re-
conciliari fratri tuo, et postea. Vide misericordiam
dei, quam hominum utilitates amplius afficiat
quam suos honores. Si enim suos honores magis
afficeret, sic dixisset: Interim offer munus
tuum et postea vade et reconciliare; et nunc
autem dicit: Vade prius et reconciliare et sic
veniens offeres. Tamquam si dicat ad illum: Va-
de, ego libenter contempnor, libenter honoris
mei patior dampnum, libenter expecto
dum servos tuos in vestra amicitia revoces.
Vade ergo ut scias quia plus diligo concordiam
fidelium meorum quam munera, quia munera homini
nulla deo faciunt lucra. Caritas enim illorum
dei gloriam operatur. Ne dicas: ille mihi nocuit,
non ego illi; ille mihi satisfaciat, non ego illi.
Si pro gloria salutis tue nobis te vis amicum
facere, magis nocitum debes rogare, ut dum tibi
gloriam conquires. Unde quod nocitus es alteri
quod prius rogasti, tamen nullam habes mercedem,
quia rei necessitate rogasti. Si autem ille te le-
sit et prius rogaveris, magnam habebis mer-
cedem. Festina ergo inimicum tuum prevenire
ad amicitias, ne forte te tardante ille
preveniat te ad rogandum et rapiat de ma-
nibus tuis pietatis mercedem. Ita si ille
tibi nocuit et ille te rogat, inferior es
amicitia tua. Unde enim iustitiam fecisti

Nota quod nocens [illegible] possunt [illegible]

an deus si rogaverit te placaverit; non enim
volens te deus sibi sternere sub pedibus
eius nisi te prius rogare, sed volens tibi
humiliacionis gloriam concedere. Si forte dicat:
Ego volo reconciliari, sed nescio quomodo
reconciliabor. Qualis processit offensio,
talis sit et reconciliatio. Si cogitatione
offendisti, cogitatione reconciliare. Unde enim
peccatum quod committitur eo modo et penitet,
ut puta cogitasti malefacere alicui,
sciens non posses munus tuum offerre ante
deum quia habes in corde tuo nocendi propositum.
Recogita bonum quod cogitasti malum et peni-
tuisti. Nam cogitationis peccatum contraria cogi-
tatione dissolvitur. Unde testis est propheta dicens:
dicitis in cordibus vestris et in cubilibus
vestris compungimini. Videte quam iusti nate
et exequi autem malitiam voluntatis.
Si autem verbo lesisti fratrem tuum, vade
et verbo satisfac ei ex corde et peni-
tuisti. Nam autem verborum peccata verbis
satisfactione dissolvuntur, teste Aaron. Cum
enim detraxisset de Moyse, vadens ver-
bis eum rogavit dicens: Rogo domine ne
inferas in nos peccatum quod stulte fecimus
quod peccavimus in te. Si autem operibus aliquem
offendisti, puta aliquam rem fraude ab-
stulisti aut rem aliquam per violentiam ab-
stulisti, redde ei que abstulisti et pe-
nituisti. Nam autem abstracte rei peccatum
rerum restitutione dissolvitur, teste Zacheo
dicente: Domine quicquid fraude abstuli in
quadruplum reddo. Si autem rem aliquam non
tulisti, sed forte castigasti hominem in pe-
nitentiam iniuste, da ei aliquid quod in iura
dignum sit, cum sententia in lege. Si
percusseris servum tuum et fregeris illi

dentes dimicte nisi eum liberum secundum hoc
intelligendum est si castigamus aliquem in-
iuste per iniuriam beneficium est dissolvendum. Aliquando
causa quem fratrem lesisti fac placamus sive
causa oras ad deum sive cum elemosinam
facis de rebus quibus alios spoliasti quod
prodest et si alius quod te orare ad deum et
alius adiuvet te impellit deum. Et si ad istum
ordinem [illegible] et deum inanem facere illum im-
pellas non proficit. Melius est ut et sine
munere prodes venire nocteas quam ut alios spo-
lias et alios vestes.

Esto consentiens adversario tuo ci-
to dum es cum illo in via ne for-
te tradat te adversarius iudici et iu-
dex tradat te ministro et in carcere
mittaris. Festinat dum ne ad aliena
festines inimicorum iudicum quamdiu vivimus in
hac vita. Vita est omnium hominum communis
et ista vita carnalis per quam omnes homines
conveniunt boni et mali. Et scire quod pericu-
losum est. Si unus ex inimicis pace non
facta mortuus fuerit iam postea et si volu-
erimus pacem facere non poterimus cum finitur fe-
cerit. Si autem quamdiu in via huius vite es
non feceris pacem cum adversario quem lesisti scilicet
sed innitimenes per mortem ierit cum in-
dice xpm erit te xpo committes te ven-
dulo eius et iudex tradet te ministro, de
angelo penarum tradet ille minister
te in carcerem gehenne et qui in hoc se-
culo pacem si fecisses et commisisti operum
peccatis accipe indulgenciam sed si spem
et caritas opere multitudine peccatorum si sit
condempnatus missus fuerit in carcerem iam
plus de quibus peccatis sed et de hoc ociose
quod locutus es etc. et si aliud vacha dix-

isti et quod eo sunt exigenda acta supplicia.
Tradet autem te iudici adversarius tuus et si te
persequitur rogamus ille dicit cum salomon Et e-
surierit inimicus tuus ciba illum hoc enim fe-
ceris carbones ignis congeres super caput eius.
Congeret autem carbones ignis quid est
ad [illegible] magis reum apud deum facere sicut
homines et in hoc seculo mittuntur in carcere
quod peccatum et in angustias et tribulaciones dum
pro certa plerumque peccantes in hominibus in-
cidunt in tribulaciones diversas sed non intelli-
gimus. Angustie autem huius mundi car-
ceres appellantur.

Audistis quia dictum est antiquis non me-
chaberis. Ego autem dico vobis quia omnis
qui viderit mulierem ad concupiscendum eam
iam eam mechatus est in corde suo. Certe aliud
mandatum minimum esse apud iudeos erat et
nunc apud omnes qui non mulierem tangit de
aliena sua non iudicatur reus sed omnis iuste
sive cum coniuge sive aliqua non peccat et
peccatum nec concupiscit cum muliere aliena
quicunque est peccatum ope corrumpit non perfecte
magnum autem apud timentes deum et cor suum
diiudicantes magnum est apud deum quod non
cum opere habeat affinitatem sed vanum cor. Et non
mandato lex non solvitur sed implebitur quod sive
hoc non fit sine legis mandatum. Sic adul-
terium ex concupiscentia nascitur que se colligit
adulterium secundum legis mandatum in persona sive
concupiscentia secundum xpi mandatum. Cum sit secundum scrip-
turam vir habendum sit et concupiscencia mulieris adul-
terium consequitur sicut qui irascitur fratri suo
sine causa occidit eum in corde suo et si non
occidit eum per metum aut potestatem suam
et homicida est apud deum qui non magis opus
attendat quam affectum sicut qui concupiscit mulierem

12

scelere

43

alienam iam mechatus est eam in corde
suo et si non habuit eam tamen aliquo obsistente
est adulter et apud deum qui magis
aspicit voluntatem quam opus quum opus ei ad-
ulterii committendi defuit non voluntas
Sed ne forte homines nature humane miseriam
ignorantes dicant considerantes quod generaliter omnis
natura carnalis subdita est passionibus et nec-
hanc est et sic(?) qui se non ab ira vel con-
cupiscentia valeat separare quomodo Christus qui impossibilia
ista mandavit eciam sibi dicere pro qua
homines faciat reos quum omnino sit impossibilia
mandat. Audiens offensionem sentiat et
causa(?) puniendi respicit. Ideo pauca de duo-
ne voluntatem anime et corporis ei attexemus

(margin: habemus) Sicut duas in nobis habemus naturas anime scilicet
et carnis sic duas habemus voluntates.
Unam anime alteram carnis duas concupiscentias
unam anime alteram carnis duas iras unam
anime et alteram carnis Sed naturam quidem
carnis ab hiis omnibus se non potest separare
natura eius habet et irasci et concupiscere Et si
non vult quia non est in arbitrio suo tanta(?)
sed sub lege peccati vendita est enim sub
peccato secundum apostolum Sapientia carnis ini-
mica est in deum. Legi enim dei non est sub-
dita nec enim potest. Anima autem in arbitrio suo
creata est secundum legem iusticie dei propterea potest
et non irasci si vult et non concupiscere si vol-
uerit. Ergo irascimur et concupiscimus si displi-
cet nobis et festinamus reprimere vel iram
vel concupiscenciam nostram anima tamen est quod caro
in nobis irascitur aut concupiscit sola non anima
nostra. Si autem complacet nobis in hiis
et diceremus si poterimus implere iracundiam

nostram vel concupiscenciam tunc et anima nostra
irascitur et concupiscit sicut et caro confor-
mata sensibus(?) eius quia carnis natura ei sub-
dita non est nec potest non mandat car-
ni quod mandat carnis enim sapiencie
ille pati proprium qui et si vult non
potest obaudire. Sed ad animam loquitur
et anime mandat quia potest deo monitis ob-
audire quia potest et carne irascente et con-
cupiscente ipsa non irasci nec concupis-
cere Sic ergo ad animam loquitur et de con-
cupiscentia anime loquitur dicens Si quis viderit
mulierem ad concupiscendum eam iam
mechatus est eam in corde suo. Raro si
quis concupiscit secundum delectamentum temptabile
carnis sed si quis concupiscit secundum voluntatem
anime et consensu determinet et sta-
tuens implere quod cupit ille eciam et si ni-
chil gesserit cum ea corde adulter est
apud deum quia forsitan impeditus est ab
opere non completum in voluntate

Si dexter oculus tuus scandaliza-
uerit te pone quod omnis mercedes
iusticie nostre in hoc posita est quod cum
carne nostram luctamur quod contra concupis-
cencias adversus spiritum spiritus adversus carnem sic-
ut ait propheta Tota die contristatus in-
grediebar quia renes mei impleti
sunt illusionibus et non est sanitas in
carne mea Sic ergo secundum prophetam non est
sanitas in carne nostra quia oculos quos
habet aut quos dextros in corpore suo in-
ter malicia carnis sufficiat pena
membrorum Sed videamus ne forte nos s-
possumus et intelligere de oculo corporali

vel de manu sic(?) [illegible]

vel de manu sicut contra hoc quod dicitur
peccatur. Utrumque peccato mortuum est autem
iniusticie sicut scriptum est. Cum vos essetis
mortui peccato. Quod autem quilibet fuit ad
iniustitiam vivere iniusticie mortuum est autem peccato
tantum sit et utrumque membrum reputatur o-
culi. Quidam quidem male aspiciat inte-
ger est quidem peccato cerebri autem iniusticie
Tum autem desiderio male aspicere cerebri est
a peccato integer autem iniusticie secundum mens sic co-
mitatur nec cum hoc iure habet in respectu ple-
scandalizavit etc. Unde cum quod non dexter
quidem quasi res cetera sinister autem quo
movens inferetur secundum puta ad animam hoc
contra referri sed dicitur sicut oculum secundum quod
anime vel mentis propter quam videtur de quo et alibi
dicitur Si oculus tuus simplex fuerit. Oculus autem
iste carnalis non est oculus sed speculum oculi
illius interioris vel mentis hic enim et corpus suum me-
tem sicut et animam suam sicut testatur apostolus
De mente quidem ait dicens hoc homo do
Igitur ego ipse mente servio legi dei car-
ne autem legi peccati. De corpore autem mente
sit in placatum mente carnis sue et non
tenens caput Sinister et de manu et pede
Dextra manus huius est voluntas anime.
Sinistra autem manus voluntas corporis
Hec autem corporea manus non est manus
sed organum manus illius inter vel volun-
tas bona aut mala movet eam et in-
nichil movetur. Dextra igitur manus huius est
voluntas anime sinistra autem manus volun-
tas corporis. Pes autem pedes anime dextere
vocantur corporis autem sinistre quia anima
in arbitrio suo creata est ad quod voluit

declinare sive ad malum sive ad bonum
et sub lege iusticie est creata ut recte vide-
at recte audiat et agat et ambulet.
Pes autem corporis sinister dicitur quia non
est in arbitrio sua creata caro ut sive
ad bonum sive ad malum declinare vo-
luit possit sed in malo creata est sub
lege peccati nec potest autem audire aut videre
aut agere recte sicut et oculus sive dexter
dicitur. Pectores autem sinistri. Sinistrum
quo modo hoc dextrum oculum et sinistrum
dextrum quidem mentem anime sinistrum autem
autem mentem corporis. Dextram manum
voluntatem anime. Sinistram autem voluntatem
carnis. Unde secundum ex passione carnis co-
ncupiscimus sicut homines. Anima autem resisti-
mus concupiscentie in qua sinister oculus scandali-
zat vel mens carnis non anime sinistra mens
manus scandalizat non dextra vel voluntas
carnis non anime. Unde iubet quod non iubet
carnis mentem eruere nec carnis per-
dere voluntatem. Nec enim si potest ut
caro aliquando cesset a desiderio malo. Desi-
deria autem carnis quidem retinere possumus
ut non faciamus quod desiderat caro perfice
autem non possumus ut non desideret. Unde autem
ex opposito anime voluntas et dextra manus
non scandalizat et dextra voluntas.
Hunc oculum et istam manum perdere iubet
quam et possumus perdere quoniam anima in ar-
bitrio suo est ut ad quod voluit valeat
declinare. Caro autem in arbitrio suo non est
sed in malo vendita enim est sub peccato
et non potest bonum velle. Pes autem caro si-
nistra dicitur et anima dextra quam caro ad cap-
tandum nos creata est anima autem ad

saluté hēt ⁊ sī arbitor· loci istius inter-
pretatus vel possimus eum ⁊ aliū invenire
colo· ē· Respondeo vel ꝯsidera° meum ꝯ-
silium, ē aūt voluntas alicuius operis facien-
aliqs di ⁊ movens manū ad opus agamus aliē
ē p'm ea q̄ diximus ut puta mulier· tam
religiosa quedam vel virgo vel vidua
respexi ⁊ ꝯsideravi ⁊ dixi· debeo visi-
tare mulierē illam assidue ut si quid
religionis ignorat qualiter mulier· instruā
eam ⁊ ꝯfirmē ipsam in isto bono p-
posito eā· hoc respice ē iste ⁊ deserere
orsē sī dum assidue visito eam dedi in
laqueum desiderii eius ⁊ ille respondeo meus
dextera factus ē mihi in scandalum. Unde hoc
est fieri circa talem respectum illum bonum
qui in ꝯtrarium est malum. Aut si vi-
di orphanam quandam ⁊ dixi debeo illā
accipere in domo mea ⁊ educare donec
veniat tempus nubendi ⁊ videns tepi
ei subministrare q̄ nimia cauta· bonum opus
hoc ⁊ dextera manus eius sī dum ea subministrando
vidi eam decidi in laqueum desiderii eius
⁊ illud bonum opus meum ⁊ dextera manus
scandalum facta ē mihi vel ita videntes
me familiaris agere cum ea scandalizati
sunt dicentes. Ecce sibi vult hoc est quare
sic familiariter loquitur cum puella· oportet
precidere opus bonum tale quod vel in celari
ꝯtrarium malum. Nam ⁊ quod alteri ꝯtrarium ma-
lum in ꝯtrarium quod per me factum ē vel ut aliquis
ppositiois scandalizetur in me. Et hec ꝯparatio ꝯtra
diximus. Verum cum ꝯtrarius sit bonum quod nos
vel alios scandalizat precidere debemus
a nobis. Nam quale ē illud bonum ex quo
nascitur malum. Melius est enim ut

sine uno respectu aut uno bono opere
salvemur quam ut dum omnia opera bona vo-
lumus facere cum ipsis peccamus. Et ⁊ aliqui
aliud interpretantur hunc locum volentes quod
iussit xpc ut ne solum de peccatis nostris p-
curemus abstinere nos ab eis sed etiam a
mala· Sī ⁊ ne vel ꝯpagines nostri vel
aliqui ad nos pertinentes tempore aliquo
agant nephas habeo aliquē vel filium
vel fratrem vel amicum qui sit bene
aspiciens res tuas quasi ꝯpa manus tua
⁊ ē tibi quasi dextera manus ⁊ illum eligis
sī cognoveris aliquo tempore agere precide
illum abs te ⁊ proice longe abs te quando
scandalizat te. Anima non salvatur cum
peccato sī propter peccati ꝯmmotionem quos
cum non possimus cohibere aut cohibendo
illis aut repulsione a nobis dabimus
sine. Et qui dicit vsam dum sumunt
tamen ⁊ alios aliquibus meliores melius ē ut
sit uno aut alio oculo membro salvemur
quam ut volentes illos tales habere ⁊
ipsi peccamus cum eis. Deinde ē antiquitus
Et quis vult dimittere uxorem dat
illi libellum repudii· ego autem dico
vobis Et quis dimiserit uxorem
excepta fornicationis causa facit eam mechari
Et quis dimissam duxerit mechatur
Nota non mariti maritati nimium apud
indiscipliatos ⁊ lascivos qui nullam
ꝯsiderant esse penam uxorē dimittere da-
to libello repudii sine quo neque stare
potest legis mandatum. Unde. Cum primum
moyses filios israel eduxit de egipto
ꝯtinue quandoque causa israhelite molestabant
aut egipcii propter quod more gentilium te-

angebat ut viri odientes uxores et quia
dimittere illam non permittebantur pacis
causa interficiebant eam aut si non interficie-
bant propter timorem legis eam assiduis cru-
ciatibus affligebant. Ideo iussit dari re-
pudium non quia bonum esset sed quia dimit-
tendo esset malum peius ne dum malum
vitarent facerent peius. Ergo apponen-
tibus legis repudium dare mandat ut
ne homicidium fiat. Nunc in suo simplex fit
homicidium re et in voluntate.
Et corde habemus quidem in suo sit ha-
bitum coram deo aut in voluntate.
Sicut enim qui irascitur fratri suo sine causa
et si non potuerit occidere eum occidit eum
in corde suo. Et sicut qui concupiscit
mulierem et si non habuit eam adulter-
atus est eam in corde suo quia voluntas co-
[illegible] impedita et non correcta sic qui odit
uxorem suam excepta fornicationis causa et
sic eam odit ut dimittat eam et ut non
haberet licentiam dimittendi eam occideret
eam in corde suo occidit eam quantum
ad deum quia opus homicidii deficit ei non
occidendi voluntas videlicet. Sed quia lex
precipiens dare repudium opus homicidii com-
pescuit non peccatum. Et non solum homicidii
[illegible] non sustulit quantum ad deum sed et
alterius dimissionis induxit peccatum. Qui
libellum repudii acceperunt et solutae co-
niugium [illegible] solutum coniugium pro-
pter dato repudio solutum quidem coniu-
gium publicatur peccatum autem solutionis [illegible]
[illegible] Cum enim de irascente sine causa et
de concupiscente faceret verba consequenter

meliter mandatum de uxoribus non dimitten-
dis. Si enim qui irascitur fratri suo sine causa
reus erit iudicio quomodo non erit reus qui sine
fornicationis causa sic odit uxorem ut
dimittat eam. Sed dicis mulieris culpas
hic uxor mea contumeliosa est. Tu autem si
culpa est. Si autem concordes vitia suppor-
tare debes dicente apostolo invicem onera por- alter
tate et sic adimplebitis legem Christi. Quomodo
debes uxorem. Si quis videt mulierem
ad concupiscendum eam adulteratus est eam
in corde suo quanto magis adulterium conce-
pit qui dimittendo uxorem occasionem
dedit adulterandi ut et ipsa
adulteret in alium et alter in illam. Nam
vir uxorem non solum se coinquinat non
sed nec alii coinquinandi sic occasionem prebet
aliorum illorum crimine ad ipsum redundat
peccatum qui alios committendi causa fuit.
Et eam vidit et quia secundum legem repudium dat
quamvis committit iniquitatem. Similiter quia
quantum ad deum exstat homicidia. Sed quia
dimisit non sine fornicatione facta qui eam
fecit adulterari. Quid ergo quia et accipiens
eam facit adulterium mulier aut hominis [illegible]
ubi terminatum fuit Christi mandatum.

Iterum audistis quia dictum est antiquis non periurabis reddes
autem domino iuramenta tua. Ego au-
tem dico vobis omnino non iurare etc. Certe quoniam
mandatum quod minimum putatur [illegible]
iurare non putatur esse peccatum sine quo
non potest stare legis mandatum. Nam nisi in-
randum [illegible] non potest [illegible]
perniciosa ex iuramento enim periurium generatur.
Nec enim est qui frequenter iurat et non aliquando

periuret. Et propter hoc admonet Salomon ne
assuescat iuramento os tuum. multa enim
casus in illo. Item. Vir qui facit consuetudinem
frequentem vanam sua perditione incidet ut per-
iuriat aliquando. Et iuste sit qui facit consuetudinem
iurandi in rebus veritatis frequenter et in rebus
superfluis et volens consuetudinem contrahere per-
iurat. Nam omnem rerum consuetudinem quam
volumus quidem et firmiter sed non quam volumus
et repellimus etc. Item. Aliud est quod iurantes
dei sententiam docet Salomon. Vir multum iu-
rans iurans non exiget plaga de domo
eius. Et si ergo a iurantibus plaga non rece-
dit, quanto a periurantibus aliis recedit. Secun-
do dic michi amice iurando quod proficis.
Nam si adversarius tuus credidit bene
te iuraturum magis iurare te compelleret
Et quod periuraturum te existimat, ideo
te iurare compellit. Item. Tu iurans non
quando in veritate iuramentum tuum placatum
tamen si quando in dampnacionem periurii tui di-
mittatur recedit. Iuramentum magis bonum
convenit sic. Quidam enim te estimant
avaricie causa iurasse. Quidam autem et per-
iurasse. Quidam autem bene de te volunt
suspicari et si periurasse te non credunt
tamen in veritate iurasse affirmare
non possunt. Nos autem pro defendere et reli-
giose egisse non iurans invenies eius in
obprobrium. Vendis amicus eius in suspicio-
ne sorte dicens quod fictum. Non in cre-
dit nec vult credere nisi iuraverit. Accipe
esse magis pecuniam perdere quam salutem.
Preterea tibi videatur anima tua quam res
tua. Si in re aliqua perdideris vincere potes

si deum perdideris quomodo vinces. Item. Si nescis
quod quod timens amicus propter deum amorem
maiorem mercedem habebis de illo quam
si elemosinam dedisses. Item. Quod tu
maiorem colluctationem facimus quam illo dig-
nus donatur. Item. Caute amice admoneo
ne hominem alium iurare compellas sive
existimas eum bene iuraturum sive ma-
le magis recede ab eo. Item. Ita et si
ille bene iuraverit tu magis in aliquo consen-
tiendo periurii illius fiendus est. Et tu quod homo
compositum iurare compellis non ut iura-
re sed ut periuret. Si autem eum bene iuraturum
putaveris nec iurare compelles. Cum sa-
piens qui alterum iurare compellit
nescius quod agit. Ille et si periurandum
velit cum lucro periurat. Tu autem sine
lucro periurii illius particeps efficeris.
Item. Iurari non dubitat nec periu-
rare timet. Item. Eum iurare veritatem
in corde suo custodierit. Item. Qui autem
periurat in verbis suis custodit deum sed
nescit nec deum custodire et veritatem
custodire dicit et ipsa veritas sit deus.
Nec sola dicta est quod veritatem venien-
tes in corde suo custodimus, periurantes
autem deum in verbis. Nam verbis
hominibus satisfacimus, conscientia autem deo.
Ipse deus qui periurare metuit ipse pre-
cepit non iurare mandavit. Item. In pe-
rando nam timet dei preceptum negligere
nec in periurando timebit. Item. Me autem
videns timet deum an non timet hominem.
Qui timet et sine iuramento non men-
titur. Qui autem non timet neque cum iuramento.

potest dici veritate. Audite vos clerici
qui iurantibus ewangelia sancta portatis quo
potestis ab illo iuramento excusari quod
sunt periuri datis. Unde qui in igne
ponit vel inplet incendium alicuius
est ab illo incendio. Aut qui gladium
porrigit vel homicidium committat non est
pars homicidii illius. Sic et qui occasione
periurii prestat collega fit periurii eius.
Sed caute vel iurare iuste dicebat quidam
dederunt illis ewangelia ut iurent non ut
periurent. Unde autem ut sciatis quod et vel
iurare peccatum est quod potestis esse liberi
ab occasione dare vel peccati in demum
cesset ignis et incendium non fit. Subtrahe gladium et homicidium non committetur
sic tolle iuramentum et periurium non
fit. Hec de illis dicta sunt qui iurant
per deum. Eorum autem qui iurant per elementa
execrabilior iniquitas. Celum autem et
terra et cetera. Deus ad ministerium sibi creavit non
hominibus ad iurandum. Ecce enim in lege
precipit ut per nullum iuret nisi per deum.
Qui autem iurat per celum aut per terram
aut aliquid illud est per quod iurat deificat
et speciem ydolatrie se facit. Omnis qui
aliquid iurat est si iurare liceret, quia
non reddet domino deo suo iuramenta sua
sed elementis et dupliciter peccat. Primum
quod iurat deum quod deificat per quod iurat.
Et vide quod si per singula habet rationem
datur quia non debeat iurare per
elementa neque per celum inquit quia thronus
est dei, id est non deus, neque per terram quia scabellum
est pedum eius non dea, neque per Ierusalem

solimam quia civitas est magni regis non
magnus rex neque per capud tuum quia non
potes unum capillum album facere aut
nigrum. Ac si dicat: Cum nimis momenta eo
ut per te iures. Unde potentem habes
vel unum capillum album facere vel nigrum.
Sicut quod per filios suos iurant qui sive per se
sive per aliquem meliorem fecit illum ...
ad se deum.

Audistis quia dictum est antiquis: oculum pro oculo, dentem pro dente.
Ego autem dico vobis non resistere malo.
Commune mandatum novum contra ad homines iudeos qui peccatum se non arbitrantur si
reddiderint mala pro malis non considerantes dictum in psalmo: Si reddidi
retribuentibus mihi mala decidam merito
ab inimicis meis inanis. Quare ... cum ille demonstrat merito se pati debere
si reddiderit retribuentibus sibi mala, scilicet
racionem quod illa se merito esse passuros si
reddiderint retribuentibus sibi mala. Nam
et cassum sunt ab inimicis sive manes
et persecuntur eos inimici anime eorum et conprehendunt
et conculcantur in terra vita eorum
et gloriam eorum in pulverem deducunt.
Cum sive hoc nimis mandato mandatum
legis non potest stare. Quia non lex precipiens
oculum pro oculo dentem pro dente tale habet
propositum ut unusquisque dum timet de suo membro
peccare alteri et nec mala inmineat.
Sed quia de mundo abstrahat quod deum et inimicum
in hoc mundo cum dyabolo participat
necesse est habundare maledicentes persequentes
et persequentes. Sed quia incipiunt

secundum legis mandatum ambobus reddere malum
pro malo, ambo efficiuntur mali et secundum
preceptum legis. Et dicit: Volunt et malos
facere bonos et bonos facit malos. Si
autem secundum Christi mandatum non resistis malo, et
si mali non leniuntur, tu boni permanebunt
boni et per mandatum Christi implet legis
mandatum. Nam qui mandatum legis
implet, non similiter implet Christi; nam qui
percutit contra legem agit, qui autem repercutit
secundum legem facit. Non autem et secundum Christi ma-
datum. Qui autem secundum Christi mandatum neque
percussus repercutit, tacite et legis voluntatem
implevit. Nam qui percussus et non rep-
ercutit, multo magis nec ab initio percussisset,
quia non inveniret. Christus plene legem sed
adimplevit. Et dicis: Dignum est ille repercuti
qui contra legem percussit. Etiam, sed tu non es
dignus repercutere, quia illius discipulus es qui
maledictus non remaledixit, percussus non
repercussit, crucifixus pro crucifigentibus
se oravit. Si percusseris, secundo [illegible] denegasti
te Christi esse discipulum, non verbo sed facto. De-
inde cum erueris oculum pro oculo tuo et fre-
geris dentem pro dente tuo, numquid per hoc
restituit membrum tuum in suo loco? Ergo
reddidisti, corporis dampnum passus es
et salutis

malum pro malo et si membrum corporis perdidisti vel pacientie lucrum acquisisti. Si autem reddideris

Sed si quis percusserit te in maxil-
lam, prebe ei et alteram. Non enim
dyabolus tantum de vulnere humani corporis gau-
det, sed in vulnere anime delectatur. Ideo enim
excitat aliquis ut te percutiat, ut dum tu
excitaveris, repercuties eum et peccatis ambo

ictu vulneret ambos. Quia enim quamvis
vulnus corporis sanatur, vulnus autem
anime in quibusdam cum labore, in
quibusdam autem numquam sanatur. Ideoque
si percusseris eum, in persona quidem faciei
illum vicisse videris, revera autem a
dyabolo victus es; et putas quod te sa-
tiasti de illo, vere autem dyabolus satiavit
de te. Si autem non repercusseris eum, ab
homine quidem victus videris, dyabolum autem
vicisti. Hec secundum [illegible] dei. Videamus
autem secundum veritatem carnalem. Numquid
si repercusseris eum compescuisti eum ut
non te percutiat? Sed magis excitasti eum
ut amplius te percutiat. Namque iracundia
per iracundiam non compescitur sed amplius
irritatur. Quemadmodum si ignem cum igne co-
niungas, maior flamma succenditur.
Si autem non repercusseris eum, ille iam stabit
confusus si sapiens est. Si autem non sapiens
fuerit, et non plus irascetur. Tu non repercutis? Sed
forsitan compunctus corde penitet quia te vel
semel percussit, etiam et si sit insanus
et non vel penitet, [illegible] intelligit
nec confunditur in se [illegible] potest tu
te amplius vindicare quam deus eum vindi-
caturus. Ideo si repercusseris eum, perdidisti vin-
dictam quia cepisti vindicasti et liberasti
eum de manibus dei quia reddidisti ei quod
fecit. Ergo fortiter irascens pacienciam
age ut melius vindiceris per deum.

Et ei qui vult tecum iudicio contendere
et tunicam tuam tollere, dimitte ei
et pallium. Numquid ideo ire est [illegible]

hō fidelis stet in medio aut corpus in-
dūt infidelis. Nam et si infidelis nō
ē, tñ te scandalizet ē. Et qui te venera-
ri debeat ꝓpt dignitatem fidei uene-
tur te ꝓpt uilitatem tuā. Et ꝓpt
dignitatem xi ꝓpt negocium mundi uo-
ne melius ē ut pdas rē uestialem
quā glām spiritalem. Si enim te pdi-
dit ꝓpt xpm, xpc ē te restitue pt. Si
aut ꝓpt rem pdidit xpm, rē ē nō pot
restitue xpm. Idem nōte ē ut similes
te contra uidere sibi dicit fias illi ꝓpt
nō fias te similiam quam similias te ꝓpt
3o q̄ ē uidens inrecta cordis ē ce
cogitationū malarum. Si semel in iudicium
fuis ingressus ut nō desideras ut vel-
cas et appareat. Et ut quaque modo
uictor existas. Si aut uideris quia ca-
usa sed frequenter plus fit in iudiciis aut
verbis aut fraudibus aut pecuniis ex-
pugnē uelle ē similis ut et tu aut verbis
aut fraudibus aut pecuniis te uin-
cere festinas. Ergo si ab initio consilium
nō habuisti ut agēs postea sic age-
rent conuersis uoluntas te compellit. Ita
primo qui lite animo festinabat perca-
ui et qui perdidi contentionis et magis co-
rumpitur eo tempore pertrac cum ut uinceris quia
uinci eum ut ne peteres. Iter de illis
maiorem qui magis diligunt rem
quam mundi. Nam qui lucrum aut magnum
existimat dampnum rei ~~lucrū aut~~ modicum putat ‖

‡ Nam qui dampnum rei magnum existimat lucrum
aut modicum putat

Quomodo ergo difficilis putas te dimittere
quam in medio intrare litem ergo ꝓpt diffici-
lius ē de medio sine pena exire facilius
est ē aut iudicium rem dimittere quam in
medio contentionis perdere. Nam aut iudicium
sicut dixi una est avaritie et appellationis
post ingressum et cum perdideris. Et qui
unam tamen dimittere nō potuisti ꝓpt timorem
dei duas quas dimittis. Ergo sicut io-
sephus dimisit pallium in manu mulieris
et fugit cum meliore pallio castitatis sic et
tu quis pallium in manu calumpniantis et
fuge cum meliore pallio ~~castitatis~~ sic iu-
sticie ne forte dum uelis uendicare veste
corporis preciosissimam vestem aie pdas. Deinde
si viderint infideles xpianum te ꝓpt tunicas
et iniurias repetitiones contendere ꝓpt terrenis fa-
cultatibus et usque ad prelia aut secularia
pulsare iudicia quia direpcione et iniuria quo
credunt spe regni celestis et beatam quam
predicant xpiani. Facile enim spernunt terrena
qui celestia sperant. Qui aut terrena
magnopere amplectuntur nescio si firmiter
celestia credunt promissa. Vos plus ꝓpt
lesionem magis in magis paratam sustinere
debemus auferri que una sunt nō re-
pugnas si et ꝓpt demitationem indubita-
bilium promissionum ut ille qui uiderit
te iniurias tuas negligenter tenuas
et res quasi nichil ꝓtinentes intelligat quia
uel certissima spes xpianorum in celis p-
ciosior omnibus rebus terrenis et
vita iocundior omni fruicione vite
istius carnis

47

Si quis te angariaverit mille passus
vade cum illo alia duo ut patientia tua
vincat incredulitatem et ostendas quod ma-
ior est benignitas dei in servis quam mali-
cia dyaboli in membris hominibus. Si autem tantum
vadis quantum ille te cogit quod cognoscitur
servus dei. Nam in necessitate benivolus
apparuit. Quod ergo te cogit vade propter necessitatem
hominis volentis. quod non te cogit vade propter
gloriam dei benigni. Si enim vadis pu-
tat te hominem qualemcumque fecisse et non
penitet quod te angariavit. Si autem amplius
vadis intelligit quod servus dei es et in-
cipit illum penitere quod vel unum te
angariavit. et hoc tamen additamentum non
fiet illi inane sed magis pena. porro laudare
deum si illum quidem dyabolus excitavit ad te
angariandum et tu videns eius iniuriam si-
ve verbis illatas contumelias aut factis
bonus non resistis et licet secutus quod multis
forsitan bonis operibus acquisisti propter dolorem
modicum perdas. Quod si vides vade ut sa-
tisfacias hic alium vadis ut te ostendas
et illum castiges. Secundum ut dyabolum superhabun-
mandata dantius confundas. Nunc hec omnia in pauperes
divitis proprie conveniunt dente aut homines aut po-
tentes quos exercent. Unde ille alterius
non exercent. Civitatem divites et potentes
per calumpniam quis temptaverit auferre.
vel ille per calumpniam alterius non auferret.
Divites et potentes quos angariant. vel
ille alterum non angariat. Ergo dives
infructuosus est et quo adimpleat legem
iusticie et gratie ut fiat servus dei per-
fectus. Quando si quis iniuriam pecuniam

petierit ab eo det illi. Lex enim est ut
alterius non tollas et tuum des. Omnis (?)
iniuriam pecuniam dat et legem im-
plet et gratiam. Nam qui de suo libe-
ter dat multo magis alterius bona non
tollit. Dives ergo per pacienciam non potest
temptari et probari quod nec ille violen-
ter. In largitate autem probatur et cog-
noscitur. Iste pauper per largitatem non po-
test temptari et probari quod non habet unde lar-
giatur et ideo per pacienciam temptatur atque proba-
tur benignitas eius per iniuriam non mu-
tatur. Deinde si velatur considerate volumus
intelligamus totum quod divites mundi non sunt
mundi sed dei. Dei enim dispensatores non
divitiarum suarum. Voluit ut non duos (?) et
non tamen voluit dat eas et a quo voluit
tollit. Illud ergo est mirum quod in mundo po-
te et habere si volumus. Quando autem mundi-
tatem quod et si volumus habere non possumus nisi
nobis fuerit datum deinde considera ut quod
et magis divitias tradidit quod ille tamquam
ex alia massa luti te fecit ex alia
illum et quod te xm (?) tradidit per illo aliquem
angelorum. Si per omnia sic illum diligit quem
non dedit et divicias ut habeat et
ac si ut temptetur in eis. Ideo admonens
apostolus divitibus huius mundi precipe non
superbe sapere nec sperare in incerto divi-
ciarum sed in largitore et creatore bonorum.
Nam pauper in securitate melior est in
in rebus secularibus. Tunc res sufficiant
ad illius sustentacionem in hoc seculo ut
et illius securitas sufficiat ad tuam sustentacionem
in illo seculo huius infructuosa dat (?)

rem dici uel dicere quod se et quod uberius of-
ferat sinodum. Ergo nichil modo possum in-
uenire dare peccatum non est sub usuris.
Omne autem sub usuris nunciatum dat in
prima quidem facie uidetur sua non
dare. Re uera autem dat non sua sed aliquid
tollit. Nam uidetur quidem necessitati suc-
currere. Re uera autem in maiorem inducit neces-
sitatem. De uno uinculo soluit et multis
uinculis alligat et non propter iusticiam
dei dat sed propter lucrum. Similis enim est pe-
cunia usuraria aspidis morsui. Sicut
enim qui ab aspide percutitur quasi delectatus
uadit in sompnum et sic per suauitatem
soporis moritur. sic et qui accipit sub u-
suris quasi tunc delectatur quia qui beneficium ac-
cepit et per suauitatem beneficii quo non
sentit captiuus efficitur. Nam sicut et
uenenum aspidis latenter per omnia membra
distruit et corrumpit. sic usura per totas
facultates eius distruit et conuertit eas
in debitum. Sicut enim fermentum modicum
quod mittitur in multa farina totam non
conspersionem corrumpit et trahit illam et facit
illam totam fermentum sic cum usura do-
mum alicuius intrauerit totam substanciam ad se
trahit et conuertit in debitum.

a 13 Audistis quia dictum est antiquis: di-
liges proximum tuum et odio ha-
bebis inimicum tuum. Ego autem dico uo-
bis: diligite inimicos uestros etc. et sic
enim mandatum legis complens inimicum
apud homines odibiles et tunc odientes
qui inimicum odire debere improba uoce
continuatur non erubescunt qui se iniustum fu- si iniustum odire
se et inimicos odire. Deus et inimicos eo age-
bat in sua misericordia acceptissimus dilectione. Ille
qui et filium suum pro omni humane passionis
obprobriis tradidit usque ad mortem. Ille in-
imicum suum adoptauit coheredem unigeni-
to suo fecit et eum uoluntaria dilectione inimi-
co tuo reddere non uis. Omne enim inimicum. Si ss mun
itaque illis inimicos amare uideatur qui nec
amicos suos sincera constancia firmant.
Nam cum sic mundus iste scandalis plenus
sit amicos diligere uoluimus cum non pote-
ramus inuenire quos diligamus. Hodie enim in-
ipsum offendis in re una et ille ipsum offen-
dit in altera re et ita fit ut si decreueris
tuos inimicos suos odire necesse est ut odias
omnes et odiaris ab omnibus. Videas quod sicut
ex ira homicidium nascitur et ex cupiditate ad-
ulterium sic ex odio inimicorum perditur eorum
dilectio amicorum. Si autem ad quod sustines
eum quia inimicum proximorum uiciis beniuolen-
tia amabis eum quia amicum proximo quod non est non tam pro
quod inimicus noster. Christus ista mandauit
quod nos non quod illi digni sunt ut diligantur ab
aliquo sed quod nos non simus digni ut ali-
quem odiamus. Odium enim est spiritus tenebrarum
et ubicumque inuenit perdidit serenitatem pul-
chritudinis. Si ergo non est tecum nichil diligere
inimicos ut illos diligamus, saltem ut
a nobis quod malum est repellamus et non
non dicamus se lesos inimicos et si offendis
eum tibi amplius nocuisti tibi quam illi quia
illum semel et illi forsitan nichil no-
cens odiens enim te autem ipsum sine dubio

sedis. Si ergo perpendis inimicum amplius
peccasti quam ille et si benefecisti illi et amplius
prestitisti quam illi. Item memores quod superius
diximus quod ignorantibus misterium non
videtur impossibile velle diligere inimicum.
Et videtur impossibile esse quantum ad carnis naturam
que passionibus subiacet, quantum ad animum
possibile est quod spiritui iudicio rationis et regere et
detinere potest carnem a passionibus. Nunquam
anima passibilem regeret carnem si ipsa
passionibus esset subiecta. Unde autem
scriptum illud quod dominus dicit: Ego autem dico vobis non
concupisces, non loquitur deus ad carnem namque
que non potest facere ut non concupiscat quod suum est,
sed ad animam que non concupiscere potest. Nam
cum corporalibus quidem motibus excitatur,
voluntas autem illis non inclinatur ut
faciat opera que facere instigatur, sed stabili
proposito continetur et operatur iusticiam inmobiles
motus corporis frangit. Sic autem conpescit,
explet quod cogitat caro. Vide ergo animam concupiscere
dicit et in hoc loco eadem quidem inimicum
suum diligere non potest per compassionem nec est
possibile ut iniuriam non sentiat sibi illatam.
Anima autem inimicum diligere potest quod dilectio est
non carnis in sensu sed rationis aut in-
tellectus. Propterea anima quidem rationis
vertitur, caro autem invertibilis in pas-
sione tenetur. Anima autem libera est et
sub principatu dei est, caro autem captiva
et sub principatu diaboli. Scriptum est enim totus mundus
in maligno positus est quamvis et ipsa de
mundo est. Cum sic moveatur ab aliquo

et si commovearis cum non eum contemnis, con-
trarium considerantes iusticiam dei sit
magis constringentes mentem dolorem
tuum et vindictam et beneficium cogno-
sce quod caro quidem non potest diligere inimi-
cum quem nocentem diligere non potest, anima
autem diligere inimicum. Aliquando si bonus
quis motus carnis sue consideret multa
facere bonum invenitur quod omne bonum non
instante carnis non concupiscentiis no-
bis ipsis explemus. Item si ex intuitu
tuum iniuriam sic incipias considerare
quam a diabolo possidetur et agitur quod
voluntatem suam complet per iusticiam
eius non solum non irasceris ei sed magis
misereris eius. Iniuria autem tua est
sua. Vide ergo diligere inimicum tuum.
Si iniuriam pateris noli iniuriam per-
se aspicere sed considera gloriam quam
meruisti in iudicio consecutum esse.
Si equanimiter supportare volueris
si dampnum pateris noli hoc dampnum
aspicere sed illud patere. Sicut illos
enim tecum videre difficile quam iustificationem
cum non speraveris fieri in iudicio.

Benefacite hiis qui oderunt
vos. Docet deus quod carnalibus
dilectis ex carnalibus beneficiis nasci-
tur et mutuo nutritur non plus fieri
non benefacere inimicis ut cor-
dia nunc beneficiis expectant (?) cum
dando et accipiendo amicitia nasci-
tur que non eadem per proprium corpus non conspicit

et eis iniuria beneficiorum assiduitate compescitur. Secundo benefacere odientibus ut ex bonis benivolentie ipsi se iudicent qui iniuste vos oderunt.

Orate pro calumpniantibus vos orantes pro inimicis non tantum eos quam nos commendamus deo et magis exaudimur pro inimicis orantes quam pro nobis. Qui enim eum qui se orat non exaudit operis expectat(?) sed nec qui eum qui se non orat. Qui enim eum qui pro inimicis suis orat digne exauditur.

Ut sitis filii patris vestri. In quo enim alio cognoscatur quam filius sumus dei nisi similes? Sicut filii carnales frequenter similes parentes in specie aut in loquela aut in risu aut in aliquo corporis signo. Filii autem spirituales in sanctitate. Et illi quidem et si similes fuerint nullam laudem merentur et si dissimiles nulla vituperacione quia non est in potestate hominis qualem accipiat corporis figuram. Filii autem dei si quidem si similes fuerint laudandi sunt. Si autem dissimiles vituperandi nimis quia in potestate uniuscuiusque est mensura faciendi(?)

Si diligitis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis? Qui enim amicos diligit propter se diligit non propter deum et ideo nullam habet mercedem delectat enim eum sua dilectio. Qui autem inimicum suum diligit non propter se diligit sed propter deum. Ideo magnam habet mercedem quam confert(?) moribus suis ubi enim labor seminatur illic fructus metitur. sed propter deum

Estote ergo perfecti sicut et pater vester perfectus est. Qui enim diligit amicum perfectum quidem non facit iniusticiam autem non operatur debitum(?) autem bonum distendere(?) a malo perfectum autem est ut non solum fugiat malum sed faciat bonum. Ideo dicit perfecti estote ut amicos diligatis propter perfectam virtutem inimicos propter iusticiam. Felicitatem quam vobis(?) de pena liberat hoc autem ditet in gloriam(?) nec enim perfecta est dei ymago quam non per omnia similat deum. propter virtutem iusticiam(?)

Ut sitis filii patris vestri qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos. Tamen posuit super iustos et iniustos non super iniustos et iustos quia omnia bona deus non propter omnes homines dat sed propter paucos sanctos contenta(?) est enim ut peccatores qui inventi sunt boni eius firmantur. Et qui deus a peccatoribus revocat castigacionem suam non propter omnes homines iniustos sed propter plures peccatores cum equalis et iustos contingit (?) et peccatores. Nam quemadmodum in bonis non separat peccatores a iustis sic in malis separat iustos a peccatoribus. In bonis peccatores a iustis non separat ne separati cognoscant se abiectos esse et desperent. In malis iustos a peccatoribus non separat ne separati cognoscant se electos et glorientur maxime cum nec mali bonis profuerint(?) non separat + 6

sed noceant magis nec bona malis no-
ceant sed prosunt magis. Nam male vi-
ventes dum bona percipiunt ad perdicio-
nem sunt percipiunt et boni dum mala pa-
ciuntur ad lucem iusticie eis proficit. ca. 2

Attendite autem ne iusticiam vestram
coram hominibus faciatis ut videamini
ab eis. In superioribus Christus mandavit di-
ligere inimicos benefacere eis. Verum quia
quod in ipso beneficio laqueus dyaboli latebat
inclusus qui bonorum operum solet esse fur-
tum nam vana carnis natura [illegible]
pro difficilis est ad beneficiendum ita si be-
neficit facilis est ad iactanciam boni o-
peris exponenda et in hac parte nos instruit
dicens Attendite vobis ne elemosinam
vestram coram hominibus faciatis ut bonum vestrum
non ad iusticiam vanitatis proficiat sed ad
vestram salutem. Quia autem pre omnibus viciis car-
nalibus periculosius in omnibus est intellectus [?]
hoc cautius mandat dicens Attendite
ne elemosinam vestram coram hominibus faciatis.
Quamvis omnia pene mala servos dyaboli fa-
ciunt. Cenodoxia autem vane glorie non solum
servos dyaboli. Ubi enim res agitur gloria
ibi facilius intrat locum glorificacionis. Ideo
Attendite id est quia attendamus locum secretum
ubi homines non sunt sed quod deus est. Et illo
quidem homines non sunt in corde autem
sunt cogitaciones vane quamvis homines non
sunt in loco. Ergo cor nostrum attendere
debemus non oculis carnalibus aspicere sed spiritu
vigilare [illegible] cor [illegible] discribit cum

serpens et [illegible] quod servat [illegible]
et latens in sensus ingreditur et ser-
net. Ideo non potest eum [illegible] apparet
sed aut modica [illegible] cum in loco mun-
do et speciosus si modica sordes fuerit
de longe apparet. Si autem ipse locus sor-
didus fuerit quamvis sit stercoris iaceat
non apparebat. Sic cum potest [illegible]
ubi est aliquid mundum ubi [illegible]
sit et in corde mundo si subrepsit [illegible]
eius successit mox cor suum homo [illegible]
discernit quod a spiritu alieno pulsatur. Si
autem cor suum [illegible] plenum fuerit sug-
gestionem dyaboli in se facile non intellegit.
[illegible] non cum [illegible] intelligat qui
[illegible] sub eo [illegible]
[illegible] ne concupiscas ne invicem
malum pro malo reddas [illegible]
[illegible] qui omnibus malis
subiectus est cor suum non potest attende-
re nec intelligere dyaboli [illegible]
[illegible] in veste candida [illegible] appa-
ret autem vestis et si tota sordida fuerit
non [illegible]. Sic quando non potest [illegible]
coram hominibus elemosinam faciamus nec fa-
ciens non sentiamus. Sed [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] pauper quod dedit ei [illegible]
et si non videret quis dat [illegible]
[illegible] secreto [illegible] quia
non dixit tantum ne coram hominibus fa-
ciatis sed addidit ut videamini ab eis.
[illegible] non ideo facit ut ab hominibus vi-
deatur et si coram hominibus fecerit [illegible]

diffi[cilis] facil[is]

attende

sed et filios dei et filios fideles [illegible] at filios [illegible] dyaboli

videri coram hominibus fecisse. Ergo et si
sit facere elemosinam non est possibile ut
nullus videat aut sentiat, tamen compo-
sito facere ut non ab hominibus videamur
possibile est. Dicit enim dominus: Sic luceat
lumen vestrum ut videant homines opera
vestra. Dicitur secundo: accensa lumpas ab-
scondi non potest. Sic nec opus iustitie potest
celari. Ergo non elemosina ingrata est
apud deum que visa fuerit hominibus, sed in qua
studium fuerit ut ab hominibus videatur. Nempe
aliquo (margin: aliquo) omnis homo qui bonum opus facit, tamen cum facit quod
facit in corde suo alios aspicit et proponit
deinde suis exemplum ut aliqui salutem ca-
piant. Quod si dum facis tu in corde tuo animo
illos vides, propone propter quod sibi exemplum.
Iste artifex opus tenens in manu semper
cum suis (margin: suis) oculis hoc quod ei opus faciendum est
insistit. Dum cogitat quomodo illud facere con-
mandavit (margin) nuit sic et qui propter deum elemosinam
facit neminem videtur in corde suo nisi presentiam
dei eminus propter quod facit ipso et si evenit
ut quibusdam presentibus faciat, tamen eius
animus illos non videt, et si ipse videatur
ab eis. Numquid transisti per viam aliquid
cogitans et a multis quidem hominibus visus
es. Ipse autem nullum vidisti incedens
in eo quod cogitabas. Quia animus sine corpore
apud semetipsum potest videre quod cogitat, corpus
autem sine animo nichil potest videre. Ergo
simul et ceteris sic potest ut quis et multis
presentibus faciat elemosinam et cum presentibus
hominibus videatur fecisse, reputatur quasi propter

homines elemosinas fecit et qui desiderat ut
ab hominibus videatur, semper in corde suo pro-
pinquas homines videt. Ideo et si evenit ut fa-
ciente illo nullus sit presens, tamen coram
hominibus fecisse videtur, quia cor eius semper
hominum presentias videbat.

Aliioquin non habebitis mercedem apud
patrem vestrum. Et mandatum dat
et penam apponit ut vanitatem humanam
et si non amor iustitie tenet vel timor
dampni refrenet. Sicut enim duobus vani-
tatibus subditam carnis naturam, quia omnis
homo quoniam ad carnem delectatur hominibus apparere.
Sicut enim potest fieri ut caro nata de vanita-
te non sit vanitatis amatrix? Ideo dominus (margin: Ideo vanitatis amatrix)
admonet nos ut ne coram hominibus faciamus
iustitiam nostram sed homines velle coram hominibus fa- (margin: apparere)
cere. Quemadmodum mandat alicui ne fornicetur,
non quia lascivum esse cognoscit, et quemadmodum
mandat alicui noli inebriari, non quia ebrio-
sum esse cognoscit. Sic et admonitio apostoli
de fugienda vanitate demonstrat esse vani- (margin: demonstrans)
tatis humane actionem. Mandat quia et si caro
vana vanitatem desiderat, et circa terrenam
gloriam suam quiescere in terra, quia non potest terres-
tris natura gloriam desiderare celestem, tamen anima
que de vita nata est, potest fugere vanitatem (margin: non potest celestem [?])
terrenam. Caro autem subiecta est, non anima
carni. Caro enim adversus animam certare
potest, vincere non potest, nisi ipsa consenserit ut
vincatur. Anima autem adversus carnem et cer-
tat et vincit. Ergo et qui plene quidem
voluntate propter homines facit, ille propter homines

nota

fecisse videretur. Sicut enim autem cor cogitationes
quidem vana ascendit desiderans homi-
nibus apparere/ alia autem intelligens vanis
cogitationibus quamdiu est repulit consilium
carnis/ ille propter homines non videtur fecisse
quod tamen carne quidem voluit. Quia nam
noluit/ et quod cogitavit passio carnis
est. quod elegit iudicium autem. Itaque si propter
vanam carnis concupiscentiam dicam eleemosy-
nam feci et nunquam nullum bonum
hominis acceptabile potest esse ante deum. Cum
nullum bonum hominis libere facere potest sed si
quis malas carnis concupiscentias contradicens
fecerit bonum. Omnis autem est hic castus
nunquam qui non concupiscit absolute sed qui concupiscentias
suas vincit. Omnis est mansuetus non
quia qui non irascitur absolute sed qui iracundiam
suam refrenat. Sicut ille propter deum
videtur facere elemosinam qui humanam
gloriam non concupiscit sed qui humanam
gloriam animo contradicente constringit. Aliquando
enim opere bono nec terrenam mercedem
nisi malis quibus cogitationibus per carnem
in ipso opere bono scandalizant. Diaboli
est sicut sepe et de demonibus inter
[illegible] scandala posuerunt ut nec ipsum
bonum non sit securum et solum sed inter
malum ponitur ut temperatum sit et pro-
batum. Sicut enim ubicumque fuerit triticum
necesse est ut illic inveniantur zizania sic
1 [illegible] ubicumque fuerit bonum dei illic erit
et scandalum inimici. Quod sic. Ecce cum
proposuisti facere elemosinam sed astutior

statim cor tuum velle apparere hominibus
nunquam debes subtrahere manum tuam ne
des locum vane cogitationi. Dicit
apostolus te Melius non facis bonum ne con-
tinuare propter homines facere absolute sed propter
opus tuum ne dum vis cogitationi vane
resistere perdas opus bonum. Vetantur
in mente quod autem dicit de [illegible] zizania
inveniuntur vide per [illegible] usque ad
messem ne eradicantes zizania
simul eradicetis et triticum. Triticum est
enim voluntas bona quam seminavit deus
in homine. Zizania autem est cogitationes
mala quas diabolus seminavit per carnem
tunc sed si voluntatem bonam contra
desiderium malum sed volens malam cogi-
tationem tuam ad plenum tollere simul
tollis et opus bonum. Itaque et ipse deus
eo consilio seminavit zizania simul in
tritico dei ut aut certe zizania
efficeret triticum dei. Aut si quis vellet
zizania diaboli tollere, simul eradicaret
triticum dei. Itaque et contemplans (?) aut [illegible]
mox tu concupiscis iam [illegible]
plena voluntate concupiscentiam ne velle
implere concupiscentiam suam. Si autem ex
[illegible] carnis concupiscentia et [illegible]
concupiscentie non preteritum sed magis
gloriosior est fortis qui vincit [illegible]
non fuisset pulsatus. Quod sic dicit [illegible]
tu sine ut maturescant usque ad
impleas opus tuum et dic ad [illegible]
sic illa quidem vana cogitatio qu[illegible]

zizaniu(m) cogitauit .i. seminat(ur) charitat(e)
bonu(m) aut(em) op(er)is q(uo)d d(i)c(tu)m manu(m) dextra(m)
sit intellig(itur) si ex voluntate fiat illa
elemosina vana aut(em) ex necessitate tam(en) no(n)
si ex voluntate tua fiat doles si te
sciente elemosina(m) tua(m) nullus aspexerit
Si aut(em) gaudes postea q(uod) elemosina
tua in silentio facta est scito q(uod) elemosina
illa no(n) fiat ex a(n)i(m)o tuo s(ed) ex necessitate
carnis et id q(uo)d zizaniu(m) serit. Sic et
q(ua)ndo elemosinam facta p(ro)bat p(os)t si ex
a(n)i(m)o eius e(st) q(uo)d elemosinam fecit sic e(st) postq(ua)m c(on)s(uetu)d(in)e
eius elemosina voluntate p(er)ficitur. Si
aut(em) gaudet q(uo)d no(n) p(ro)palatur ad ip(s)am
elemosina(m) s(ed) c(on)fusa recessit, intelligat
q(uod) zizaniu(m) fuit ex necessitate carnis
vanu(m) et no(n) fuit a(n)i(m)e eius voluntas

Non habebit(is) mercedem apud
patrem v(est)r(u)m q(ui) e(st) in celis. A deo re-
cipiat qui deo intelligit d(e)disse. Nam q(uo)d
p(ro)pt(er) deu(m) fit deo dat(ur) et ab eo recipit(ur).
Q(uod) aut(em) p(ro)pt(er) homines fit in ventos effundit(ur)
et a no(n) sep(ar)at(ur). Quid eni(m) e(st) h(om)i(n)um laus
q(ua)m ventor(um) c(on)sumptu(m) sonus cessante
ue(n)to? homines loq(ui) et p(er)dit(ur) sic(ut) simu(l) q(uo)d
p(ro)pt(er) h(om)i(n)es fecit ut ab eis laudet(ur). Q(ui)a
e(ni)m elemosina(m) nos dat et verba vana
c(om)parat. Aut(em) c(on)tra mercede(m) dei c(on)tempne-
re q(uo)d p(ro)p(ri)o manente in celis et fugitiva
h(omi)n(u)m sermones elige(re). Melius e(st) e(ni)m
no(n) facere q(ua)m p(ro)pt(er) homines face(re). Q(ui) e(ni)m no(n) facit
et si in celo no(n) inue(n)it uel s(aeculo) etiam inde
p(er)dit. Q(ui)a aut(em) p(ro)pt(er) homines facit et in celo

p(er)dit et in celo no(n) inueniet uel illu(m)
aspicere a quo laude(m) expectans q(uod) sen-
tit de te id te laudat q(ui)a p(ro)pt(er) deu(m) te
facere putat. Si aut(em) intellige(re)t quia
p(ro)pt(er) eu(m) facis no(n) te laudaret s(ed) vitupera-
ret magis. Quid g(ra)tia illi placere festi-
nas q(uod) si te aliu(d) intellexerit derideb(it).
Sic e(st) h(om)o qui p(ro)pt(er) homines facit bonu(m) s(ed)
mercennari(us) malus qui nu(n)c tempus
locationis sue credens mercedes suas
cu(m) aut(em) tempore expleto recessit inde
egredit(ur). Sic g(ra)tia uanus videt(ur) esse
ille qui mercedem bonor(um) suor(um) ac-
cipere desiderauit in s(e)c(u)lo.

Tu ergo cu(m) facis elemosina(m) nolite tu-
ba canere ante te sic(ut) ypocrite
fac(iun)t. Ypocrita eni(m) subiecte sp(irit)ui e(st) qui p(ro)pt(er) homines
facit aliud eni(m) h(abe)t in corde et aliud
monstrat in op(er)e. Ille facit quid(em) p(ro)pt(er)
ueritate(m) h(omi)n(u)m facit et uide(tur) misericors
in corde aut(em) p(ro)pt(er) sua(m) gl(or)iam facit et e(st)
gl(ori)e vane mercator. Tuba eni(m) e(st) o(mn)is
actus uel sermo e(st) p(er) q(uo)d op(er)is iactantia
demonstratur. Puta qui qu(an)do videt aliq(uem) p(rese)nte(m)
facit elemosina(m). Si aut(em) no(n) facit h(oc) tuba
e(st) q(uo)d p(er) eius iactantia p(ro)dicat(ur). Hoc e(st) q(uo)d
intercedente aliq(uo) elemosina(m) facit. Alii
aut(em) no(n) e(st) necesse no(n) facit. H(ic) e(st) c(on)-
siderando mala tuba e(st). Vel qui si videt
h(ominem) q(uam)d(am) p(er)sona(m) q(ue) p(otes)t referre dat ei.
Obscuro aut(em) et alligato paup(er)i pas-
sionibus [illegible] dat et h(ec) tuba e(st) e(r)g(o) q(ue)
in s(e)c(re)to locu(m) facit eo cu(m) p(ro)posito ut

laudabit videat' p'mum q' fecit 2o q'
abscondite fecit ipa' absco'sio culpa e eleo-
sine cui 2 q'd q' illud fecit h'z p' q' ap-
pare aut' vole' appare' q' fecit culpa
e q' p' illud ipa' eleo'sina du' fit cla-
mat de se q'd no' cu' locu' nec actus
p'cti punitur s' mag' voluntas p'c'-
ta Nam in a' actu corpali fraude
d'ia'lis facit p't in sola co'stia no' p't fi'
dolo q' h'oibus sua deum' deo aut' ma'
finuum .inq' non intelligit h'o ee va
num q' ab h'oibus vole' vide'. Et cogitum
amac' q' itellig' vanu' e'x' inferius
q' ma' h'uana .. Oc al' p't amac' q' s'
intel' bon' 2 o'dre q' intel' malum
ple h'o q' intel' malu' amac' cogit' et
o'dic' q' intelli' bonu' q' duas h'z p'
adu'santes n'ae q' carni plac' aie dis-
plic' ut sit' ait iob Ch'o vita n'ra tep-
tacio sic et s' o's vita n'ra temptacio
e o's vita n'ra 2 lucra e

Tu aut' faciente eleo'sinam nesci-
at sinist' tua q' faciat dex' tua
Nam dicitu' s'g'nu' h' o'd ad a'i'm dici
no' ad carne' q' h' s'mo manifeste declar'
Alioq' q'i ad corp' quo' p't fi' ut nes-
ciat sinist'a q' dext'a fac' cu' eu' ambe
manu' e' adi'uicem sibi iuncte sut' e'ere
ut altera alte' ministr' nec eco' i'ucare
op'a q' vna man' sine altera possit expl'
Et s'm q' dixi sup'a dex' man' e volu'
tas aie q' ad bonu' accidens sinist'a
aut' voluntas carnis q' deo contraria
nescias g'o carnis voluntas q' fac'
voluntas aie Cu' s' voluntas aie
nos faciendi sp' dei voluntas e aie
e dext' manu' n'ra Si subintre' nos
voluntate vana' ut ab h'oibus vide'
aut' ide' voluntate' carnis 2 manu'
sinistra' tempssimu' nescit sinistra
voluntas q' fac' dext'a Si aut' sub-
eunt h'uiusmo' voluntates vane co'-
tempsimus co'mixtu' sinistra voluntate
dext'e 2 dextra sinist'e 2 no'n fecim'
sinist'a q' op'abat' dex' a' s'a' apl'is
co'p'au'it in lib' canonu' qui e de apl'is
dex' e' pp'le Nam qui e ad dextera'
x' Sinist' aut' o's pp'le q' e ad si-
nistra' h' o' g'o dicit ne Nam eleo-
sina faciente q' a dex' iusticie asp'
ciat qui e sinist' Nam aut' s' clama
videt' eleo'sina faciente ne e q' p'
preceptu' q'm ex ambo dex' sit

E t sit elemosina tuam abscon-
dito. No' eu' in abscondito loco
q' suis in abscondito co'stie Nam s' aute
in' loc' voluntates ne' illas sic corpo-
pales actus in'os abscondere possumus
Si aut' p' vanas cogitaco'es sunt
enagata nichil p'de corpales actus
abscondere q' sit absconditu' ut ampl'us
publicetur Et p' enim qui videt in
abscondito reddet in manifesto vide
q' in abscondito cordis no' loci sug'
dei eni' in abscondito cordis e' no' in
abscondito loco Consid'a q' no' solu'

Voluit nos deus in abscondito facere ut
non appareat opus nostrum aliquibus quod
dicit [Christus] Sic luceat lumen vestrum ut vi-
deant homines opera vestra et magnificent
patrem vestrum qui in celis est. Et ut ipse
eum videat. Nam scriptum est de bono quod a
nobis absconditur a deo autem auditur. Nam
si eum tempus audias pauci sunt qui
te laudant. Et qui non intelligunt quod
eum laudare potius. Qui autem intellexerit
vituperat magis quam laudat. Si autem
deus audit nemo vituperat nisi forte
malus cui displicet bonum quod impossibile
est. Est ut bonum opus hic in abscon-
dito dimittitur deus. Sed in hoc seculo
manifestat et ibi glorificat quod gloria
dei est. Sicut autem opera mala hominis
ad gloriam dyaboli est in eo .i. malicie
eius verum ostenditur. Sic et opus bonum
gloria dei est. In eo enim gloria eius osten-
ditur. Sed dyabolus qui suggerit malum
sed ipse manifestat malum nequitia ad-
ulterium ipse suggerit homicidium et ipse
publicat homicidium. Sic deus qui dat
bonum sed ipse publicat et bonum in
manifesto .i. in seculo illo quia hic
mercedes iusticie manifesta non potest esse
primus quod bono opere tuo si te fecit divi-
tem. Quia hic non solum boni sed et ma-
li divites sunt magis autem mali quam
boni. Non mercedes iusticie in divitibus
non apparet. Sed et dedit hic filios et
filios filiorum et in hiis bona terre

facere et ipse manifestat adulterium ipse suggerit

et boni et mali inveniuntur et non iusticie
mercedes manifesta non potest esse. Et de
bono quod est in seculo desiderabile inter
bonos et malos quod est non si bonis tan-
tum fuit non apparet. Illius autem seculi bo-
nam non sunt quia inter bonos et ma-
los sed tantum bonorum quod cuncti illic bene-
fecit deus manifestum est quia per mercede
iusticie sue meruit illud bonum nisi for-
te sit in hoc mundo reddit in mani-
festo faciens eum omnibus manifestum et glori-
ficatus eum in oculis congnoscentes eum-
dem hominem esse benedictum eum. Autem si secundum
opera estimentur et status bonorum mundi istius
nequicia multi inveniuntur in mala boni et
mali in seculo isto. Sed intelligimus quod
temptati in eis qui boni et quos puniunt
quia mali secundum opera. Sicut opera vides bo-
nis quod temptantur quasi iustis cum ad
mala. Dicimus quod puniuntur in eis qui peccave-
rit et bonis mundi videns et peccatores hic
et mundum iustos. Propterea secundum opera est mani-
festum quam malus si bona in hoc mundo fuit
consecutus dicimus quod mictitur hic iniquitas
eius ut illic inveniat graviorem. Si autem bonus
dicas quod redditur ei deus mercedem ius-
ticie sue.

Et cum oratis non eritis sicut y- Dominica
pocrite qui amant stare in sy-
nagogis. De oratione nobis est sermo quam
plurimum quod spirituale animum offert deo
de visceribus suis. Omnem enim iusticiam quam
facit homo secundum potentiam suam facit eo de

pocius sua confert. Plenam autem oracionem
primo fide suam facit et ex fide sua perfi-
cit. Vide autem secundo quam preciosa sit oracio. Nul-
la namque thymiamati assimilatur. unde oraciones
sola sicut in revelacione iohannis ostenditur quod
magnus angelus ante altare conspectum perfere-
bat thuribulum incensi odoramentorum in
manu ~~dei~~ et deum est ei. Iste sunt oraciones
sanctorum. Sicut enim thymiamatha bene confecta
delectant hominem odoratum sic oracio iusta
suavis est ante deum. Vide autem secundo dignitatem
eius. ~~Apoc~~ ut de oracione compressit suscepit
cum angeli manibus suis et offerunt ante
deum sicut dixit archangelus ad thobiam
Ego sum qui oracionem tuam obtuli ante
deum. Vide secundo virtutem ipsius. Oracio
enim puerorum fecit ut ignis ardens non
combureret sed delectaret ut flamma quidem
videretur in specie. Bubtilis autem esset
in opere suo. Vide quarto quam gloriosa est tanta
tamen sermonida est ut propter homines facta
videatur

Qui amant in synagogis orare
Quantum quis vetat in synagogis
orare in conventu hominum. Et e contrario
in conventu vetat orare ut videatur a
conventu aliquin in conventu fidelium
oracio laudabilis est sicut dicitur est in eccle-
siis benedicite deum. et iterum adorate
dominum in regia sancta eius. Precipit autem non
adolescentem locum et hic refert ducit sed ad pro-
positum ordinis. Aliquam qui sic orat ut
ab hominibus videatur inter illos non deum
aspiciat sed homines qui sunt ibi. Et vide

sibi in medio multorum orando ille
talis quam ad apparentiam suam in synago-
ga orat. eius autem orantis intencio
plus aspicit deum sed in illa hora est
intendens quod nullus habeat oculos si
quam intendens aliquo nullum videtur qui perti-
nentis orat et hoc quamvis in synago-
ga orat cum apostolus sicut in secreto videtur
orare. Deum ut orando nichil omnino
faciat quod aspiciant homines nec quod vo-
clamat ut audiatur ab aliis nec ex-
pandat manus suas ut phariseus
in templo ut videatur a multis nec
pectus suum a parte percutiat sed absconse
sicut publicanus in templo neque unum
deum tollat oculos ad celum ut in...
fiat et ita quod nec audiet clamantem
nec aspiciat celum aliquid faciente. aut
multos est stans in secreto est. Et in
angulis placeat. non dicit in plateis
sed in angulis placeat ut ne sic ipsi
tecte orantes quam scilicet religiosos
... sed in angulis ut videantur
absconse orare astucia ... Et
unde enim quod hoc ipsum absconse orare
laudabilis est illi fingunt se abscon-
ditos ut dicitur laudentur. primo quod orant et
quod absconse orant. Et amplius se
manifestant per hoc ipsum quod se abscon-
dunt. Vide ypocrita ut quod vide ut vi-
deatur orans. Nonne quod laudabilis non
est orare. Et quidem ergo non vide est lau-
dabilis quod vide ut laudetur. Omnino ...
... esse voluit quod desiderat apparere

Amen dico vobis perceperunt
mercedem suam. Vanissimi sunt
ubi seminatur et metere et qui seminat
hoc metet. Ipsi homines orant ut ipsi dum
sit et ab hominibus non adeo laudantur.
Mercedantur orantes cum non orant et mer-
cedantur laudantes cum non sint laudabiles.
Speciem vanam religionis vendunt
et verbum vacuum laudis emunt. Ver-
um coram deum non delectat sic ut laus
hominum ipsos adornat. Quod enim in
verbo posuit est eandem est quoddam verbum
quod. Cum autem finitum fuerit verbum finitur
et habent quod posuit in verbo.

Tu autem cum oras intra in cubiculum ut ex-
audiaris ut non videaris quod esse
vis laudabilis non appareat quia in auri-
bus dei non in oribus hominum loqueris. Intra
in cubiculum tuum et clauso ostio tuo
ut nemo sit ibi nisi tu qui oras et ille
quem oras. Et ut quod tecum sit alter preter
eum quem necesse habes. Testis enim orationis
sciat non admittatur quia deus oratibus non
exigitur sed placatur. Aliud dico aliud cor-
dis. Dum autem eiusdem sit cordis
et si multi fuerint orantes unum sunt
quia unus spiritus in omnibus orat sicut
dictum est. Cum autem credentium erat unum
cor et anima una. Melius hoc spiritualiter in-
telligimus ad animas dictum. Cubiculum enim est
cor vel intellectus interior et spiritualis
sicut scriptum est: Dilatamini in cordibus
vestris et in cubilibus vestris compungimini.
Ostium autem est sensus carnalis exterior
per quem omnia bona vel mala super-

veniunt intrant. Sicut in canticis ex persona
ecclesie sapiens dicit: Ecce fratruelus
meus pulsat ad ostium aperi mihi soror
mea sponsa mea. Pulsat autem christus
hominem dum ut per scripturas divinas
aut bonas cogitationes sicut cor eius
introeat. Et ille qui suscipit eas
aperit christo. Qui autem expellit claudit.
Iubet ergo ut anima interius ingrediatur
intellectum qui orat ut nichil cogitet
nisi de quo orat et quem orat ut clau-
dat ostium sensus sui carnalis ut omnes
cogitationes carnales et sollicitudines
foras expellat. Si autem orans de car-
nalibus rebus cogitaveris non intrasti in
interiorem intellectum nec clausisti hostium
sensus et ideo tacite cum cogitationibus se-
cularibus talia loquens orationem perdis. //ergo
Ergo dum hoc illud superius intelligi po-
test. In media autem synagoga orat qui
in medio multitudinis malorum cogitationum
orat undique mundialibus sollicitudi-
nibus circumdatus. Cum enim orans cogi-
tans de uxoribus, de filiis, de mancipiis,
de domo, de possessionibus, de pecoribus,
de militia, de lucro, de causis et alia
innumerabilia que sunt cor intrante orante
accendunt, penitus medita et videantur
quod synagoga malorum. Possunt enim iste
variare species cogitationum diverse sunt in
multis speciebus. Unde hoc non in media sy-
nagoga orantis anima erit quia cor sepa-
ratum multas species habens speculationes et
collectiones. Possumus et intelligere
ostium domus de corporis ut non clamosa

voce oremus deum sed desiderio tacito. Nam
ex clamosa oratione multa mala nascun-
tur. maxime hec tria. Primum quia clamose
orat non credit deum ubique esse et abscondita
audire. Et ideo dupliciter deum honorat qui abscon-
se orat. Primum quia orat. Secundo quia credit deum
abscondita audire sicut et audit. Nam deus
non voce clamosa pulsandus est sed conscientia
recta placandus quia non est vocis auditor sed
cordis. Secundum autem malum quia misero sa-
cerdoti petitionem tuam quod forte non opor-
tebat alium scire nisi te et deum in auribus
bonorum hominum et malorum audientia qui-
tis et non audiris a deo quia indisciplinata
te orasti sed ad ab hominibus vendendis quibus
abscondita tua manifestasti. Tertium vero
malum quia clamose orans alium impedita
te non perficere orationem. Vocibus enim tuis
rapis sensus illius ad tuos sermones
Et ideo non plus exaudiris quia male oras
sed ad peccatum colligis dum orat alios non
perficere. Unde Gregorius sicut audisti in libro
regum Anna que figuram portabat ecclesie
de qua dictum est labia quidem eius move-
bantur vox autem eius non audiebatur.

Et pater tuus qui videt in abscondito
reddet tibi in palam ut enim cognos-
cant homines quod orasti tu videbis te ac-
cepisse quod orasti. Orantes autem nolite
multum loqui sicut ethnici. Ethnicos autem
gentiles vocamus ut sciamus quare sic
orant. Orant demones qui et si audiunt ex-
audire non possunt. Nam neque mala prestare

possunt neque prohibere bona. Orant reges
mortuos ideo merentur terrere
quorum crimina manifestiora quam
merita quia nec se viventes potuerunt
adiuvare. Orant ydola et templa
que nec audire possunt nec dare nec
sentire. Iuste ergo diu clamant ubi qui
exaudiat non est. Exemplum cum sacerdotes
Baal deos suos clamarent et se sacri-
ficia comburenda deridens eos Helyas
dicebat. Clamate clamate fortius
forsitan enim dormiunt dii vestri et
et non quia dormierunt dum accusat
qui orationem suam longo sermone
persequuntur.

Scit enim pater vester quibus vobis necessarium
sit. Augustinus. Petere enim est ergo
prognosticum quod volumus non ideo oramus
ut exponamus deo quod volumus sed
ut placeat ei prestare quod desideramus.
Et si deus placandus est non docendus
non est necessaria longa narratio sed bona
voluntas. Sic ergo orabitis. Pater noster
14 qui es in celis. Patrem se magis
quam dominum voluit dici ut nobis
magnam fiduciam daret ad petendum
et spem largam ad impetrandum quia
servi non semper impetrant quod petunt nisi
enim semper ex bona conscientia que iniusta
petunt. Nam frequenter non offendunt
quod ad voluntatem domini peccant sed ad
suam ideo non merentur semper audiri.
Filii autem semper impetrant quia ex

bona consilia que iusta sunt petenti nec
concedantur magis quam ad voluntatem
suam pertinent quam ad prius(?) [illegible] merentur
sed audiri. Et cum sis filius tu credis
dei illa pete que et tibi expediunt ac-
cipere et illum decet prebere. Si autem
sed cum petas carnalia et terrena
aut difficile impetras aut forte
nec impetras. Quoniam illa scilicet terrena
non prestet libenter ne habeas que et si
habeas verbis admoniti ne contemp-
nas. Quod [illegible] dixit ne meo li-
benter [illegible] deus quem vocamus patrem se nos fi-
lios sed per alio ordine pater se cum ordi-
natione etc. Per alios autem gratia pater se co-
rae(?) necessitas rei cogit per alios ca-
ritas fraternitatis hortatur pulchri-
tudo autem an deum ... ne quod necessitas
rei consuetudinis sed quod caritas frater-
nitatis commendat. Qui es in celis.
Non ut sciamus nos patrem habere
celestem ne erubescamus nos ter-
renis rebus subsistere sciences nos
habere patrem celestem. Sicut cum de-
gener filius ad opprobrium patris
sui proprii est et vocamus iniustus ad
blasphemiam patris dei iusti. Nam
sicut per bonos vocatos deus glorifica-
tur sic per malos blasphematur. Sanctifi-
cetur nomen tuum. Quod sanctificatur ab
homine qui sanctificat omnes aut quid sanctum
est ut quod sanctificatur. Est in se quidem

sanctum est. Hoc autem querimus ut sanctificetur in
nobis, id est ut nos illud sanctificemus in nobis
ut cum nos illum sanctificaverimus in nobis
et ille sanctificet nos in se. Nam qui non
sanctificat deum non sanctificatur a deo. Sancti-
ficamus autem deum in nobis quando sanctitatem eius
semper timemus et vigilamus ne forte vi- || sollicite
olemus sanctitatem nominis eius in nobis per
opera mala. Sicut qui pretiosam vestem ves-
titus et fugit omnem rem sordidam ne
forte coinquinet eam et perdat gratiam
decoris eius. Sic qui suscepit deum in
corde suo et in spiritu suo sollicitus est
ne forte contaminemus eum sciens quod
si contaminati fuerimus in nobis ipse quidem
in natura sua incontaminabilis manet, nos
contaminati sic [illegible] videre
bit nos iratum. Adveniat regnum
tuum. Regnum dei dicitur retributio quam
accipiunt aut iusti pro mercede ius-
titie aut peccatores pro culpa peccati. Regnum
dei dicitur et sancti sicut scriptum est et
colligent zizania de regno eius, hoc
est de populo sancto. Regnum dei dicitur
et iustitia sicut dicit auferetur a vobis
regnum dei et dabitur genti facienti
fructum eius. De omnibus tamen est intellectus
aliud est regem esse et aliud regnare.
Semper enim deus validus rex est sed non in omnibus
regnat, ut omnes homines sint regnum eius
qui nec faciunt omnes voluntatem eius. Nam
in omnibus iniquis non deus sed diabolus

regnat eius faciunt voluntatem. Unde
sapienter ait apostolus dicens adversus rectores
huius mundi eius tenebrarum harum. Non dixit
adversus huius mundi rectores sed addidit mun-
di tenebrarum quia non totius mundi dominum se-
cerunt demones sed earum tenebrarum que sunt in
mundo. Tenebre autem mundi dicuntur
homines iniqui sicut et sancti mundi lux ap-
pellantur sicut ait apostolus Fuistis aliquando
tenebre nunc autem lux in domino. Ecce ma-
nifeste quod sicut deus creditur in hoc mundo sic
//homines per iniquos obscuratur. Ecce potestate quidem
in terra deus habet et potestatem omnes si velit sic
et ipsum principem peccatorum. Nam sicut dyabolus
est sic in potestate dei est quamvis quantum ad pro-
positum suum non velit esse dei non est de
regno dei. Sic et omnes peccatores quamvis
sunt in potestate dei tamen quia nolunt esse sub
eo non sunt regnum dei. Nam vere iu-
sti regnum dei est quia et rex volen-
tes homines habet sub se et homines cupiunt esse
sub eo. Cum autem rex per violentiam
suam cogit sub se illos quantum ad voluntatem
non est regnum sed tyrannides. Ipse et deus
quamvis omnes habeat in potestate tamen volen-
tes recipit tantum ut non tyrannus sit sed
rex. Dyabolus plane tyrannus est quia
et nolentes compellit suam facere volun-
tatem. Cum ergo dicit quod interim
duo sunt regna in mundo dei et dyaboli
et iusti et iniqui et hoc querimus ut tol-
latur de medio regnum dyaboli id est iniqui ut
veniat omnino regnum dei id est iusti et

is dicimus cum regnum tuum adveniat at-
tamen non omnes sunt iusti. Tunc autem
fiet quando omnes iniqui cum principe suo
dyabolo mittentur in stagnum flam-
me inferorum. Omnes autem sancti congregati
et euntes obviam domino venient in
aera et sic in hoc mundo erunt ut ipsi
non omnes quod est in hoc mundo totum sit
dei. Hic intelligendum est quod nunc in
terra quando iusti et iniqui
regnant. Cum autem extincta fuerit
iniquitas sublato dyabolo tunc iusti-
tia regnabit. Fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra. Numquid non
facit deus quod vult ubique. David enim
ait Omnia quecumque voluit fecit
in celo et in terra in mari et in omnibus
abyssis. Sed hoc querimus ut in nobis fiat
voluntas dei id est ut nos eam faciamus.
Cum ergo regnum mixtum est in
terra fit quidem voluntas et [illegible]
sed non sicut in celo. In celo enim omnes
angeli nullius faciunt voluntatem
nisi dei omnino. In terris autem non omnes
faciunt dei voluntatem. Iniqui enim
dyaboli faciunt voluntatem. Cum ergo regnum
dyaboli hoc est iniqui sublati fuerint
de hoc mundo tunc omnes qui sunt super terram
solius dei facient voluntatem sicut angeli
in celo omnes. Possumus autem accipere verba(?)
quod ait Sicut in celo et in terra
Adveniat regnum tuum sicut in celo et
in terra fiat voluntas tua sicut in celo

et in terra. Et vide quia tamen locutus
est non dixit pater sanctifica nomen tuum
in nobis adveniat regnum tuum super nos
fiat voluntas tua in nobis ut sermo-
nem ipsi videatur in hominibus deus. Aut reg-
num suum quos vult adducit aut vo-
luntatem suam in quibus vult facit et
per hoc mediante deus personarum accep-
tor esset. Ideo dixit Sanctificetur nomen
tuum fiat voluntas tua sicut
in celo et in terra ne homines communiter vi-
deantur esse quod sanctificant deum aut quod
suscipiunt regnum eius aut quod faciunt
voluntatem ipsius. Sed mediate dixit et
impersonaliter id est sanctificetur adveniat fiat
ut utrumque sit proprie opus utriusque divinitatis
quia et homo deum utique habet et deus hominem
ad iusticiam faciendam. Ita sicut homo
non potest facere bonum nisi habuerit ad-
iutorium dei sic nec deus operatur in
homine nisi homo voluerit. Sicut terra sine
semine nec semen sine terra fructificat
sic nec homo sine deo nec deus sine
homine iusticiam operatur in homine. Ac si dicat
sed hec agit hec oratio dignum filii
esse. Sequitur post. Panem nostrum
cotidianum da nobis hodie. In prima
quidem fronte sic videntur verba ponantur
ut quid dicitur. Panem meum cotidianum
da nobis hodie. Non habeat in crastinum
aut in post crastinum [illegible] preparatum
sed in crastinum aut in quantum aut

in decem dies quod potest dicere panem
meum cotidianum da mihi hodie. Illis
enim peccatur qui mentem non habent. Unde
autem possidentur ut quid adhuc requirunt
Cum sit et omnis ista aut panes potest contine-
re aut forsitan nullis omnibus enim tra-
didit ut non possit amplius habere cum
amplius sibi non servat nisi cotidianum
victum. Forsitan solis querebat apostolis
qui docendi gratia per singulas civitates
et castra vagabantur et ipsa vagatione am-
plius cotidiano victu possidere non po-
terant. Sed ita debemus aptare doctrinam
Christi ut omnes in ea conservantes ut forte quod
medicina iusticie que ad salutem omnium est
preparata dicitur de pane aut nullius [illegible]
mutatur. Ergo spiritualiter ergo intelligendum
quia non solum oramus Panem meum da
nobis ut habeamus quod manducemus sed ut
quod manducemus de manu dei accipiamus
Ita habere ad manducandum quod est iustorum
et peccatores frequenter autem et habundancius
peccatores habent quam iusti. De manu autem
dei accipere panem non est quod sed cum sanc-
tificatione [illegible] non vetantur hec verba cum cum
peccato preparatur vetantur. Nam quod cum iusti-
cia preparatur ille deus panem dat quem
manducat. Qui autem cum peccato non deus
illi dat sed dyabolus. Ita omnia quidem a deo — panem quem manducat
creantur non cum a deo omnia subministrantur
vel submittuntur. Panem meum cotidianum
ita ut dum a deo datur sufficiens accipiatur

Et si non dixit panem cotidianum da nobis
sed addidit nostrum, quem iam habemus prepara-
tum apud nos, illum nobis da. Vel dicitur a ce-
dat sufficientem. Verbi gratia si laicus offerat sacerdo-
ti panem, et sacerdos accipiens sufficientes et
porrigat ei. Et non cum panis est offe-
rentis est. Quod autem sufficit videtur sacer-
dotis. Numquid non sufficeret dicere sic panem
nostrum da nobis hodie. Et quid est quod addit
cotidianum, ut luxuriosos cibos compes-
cat, ut tantum quis manducet quantum natura
exigit, non quantum lascivia carnis impellit.
Et eciam unusquisque tantum expectat
quantum sufficit, porcus verbi gratia habens
centum modios de annonis aut tri-
ginta diebus disciplinare dimittere iam
cotidianum cibum non manducas sed multo-
rum dierum aut etiam sicut super dicitur de
elemosinis vel de oratione ut non cotidi-
anis facimus non quod hoc possibile erat
omnino sed ut doceat nos omnes speculatores
velle fugere ut si possibile est ne videat
quod impossibile non est. Et sic docet nos
volentes de nullo sinus in hoc mundo
sollicitari nisi de solo simplici victu sic
incedamus orare. Panem nostrum cotidia-
num da nobis non quod illicitum iudicant
plus habere habentem panem quam panem co-
tidianum sed hoc docet volens ut si possibile
est nemini preter cotidianum plus habeat quam
possibile non est quantum ad possibilitatem huma-
nam. Iste quam non solum dixit panem
cotidianum da nobis sed addidit nostrum
panem. Propter duas rationes. Primum quia
omnia que nobis dat deus sive orantibus
sive militantibus non nobis solis dat
sed et aliis per nos, ut de eo participent
de deo petere in potentibus scilicet.
Secundo de laboribus sive indigentibus
non peccati non petere dicens panem meum
da michi. Cum panem suum comedit qui
manducat sed et alienum. Item qui
de iniusta acquisitione panem manducat
suum panem manducat, cum non aut
est pocius alienum. Et dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimit-
timus debitoribus nostris. Tamen si ipse ali-
qui malicia servat adversus alium
a quo forsitan lesus est. Dicit eum ipse
orans mentitur dicit enim dimitte
et non dimittit. Et a deo petit
indulgenciam et non illi indulget.
Et secundo qui lesus sit ira vadat demum
nisi indulserit ei a quo lesus est, pauci
quod orat qui non solum ab alterius
lesus non est sed ipse per iniuriam alios
ledit et gravat. Et multi volentes
dare veniam peccatoribus in se fa-
cientibus ista oracionem orare stulti pu-
tant qui nec sic orat. Et talem quod
doceret Christus neque est. Christi discipulus de-
monstrat quod nostri peccati libenter exaudit ora-
tionem quam filius non dimittit. Cognomine enim
pro filium suum sensus et verba nos

suscipiet quam usurpamus cotidiana cer-
titamus sed quam sapientia xpi expositio secundum
o vero quidem dici potest/ etiam
venire et fallere deum non potest/
ut accipias indulgentias/ non qui indul-
gent ipse/ Et ne nos inducas in
temptationem sed libera nos a malo
Quia multa et magnifica super
mandamus hominibus ut deum patrem
suum dicant/ ut eos suos de celo
cognoscant/ ut regnum dei petant
venire/ ut non sint solliciti unde
pascantur quam omnia magne spei et iusticie
signa sunt/ Id nunc addit humilis
doctrina ut deum dicant Et ne nos
inducas in temptationem sed infir-
mos cognoscant et confidencie infir-
mitatem exaugeat. Quo secundo petimus
primum ut nos non inducas in temp-
tationem/ 2o ut inductos liberet
nos de periculo temptationis. Nam
nos si secundum voluntatem iusticie sine gra-
tia nos homines/ nullus fieret salvus/ id
aut difficile temptat fides infir-
mitatem nostram/ aut si temptat non
tamen diu temptat quamdiu nos dimi-
timus temptationes sed quamdiu nos vi-
de velle ordinamus vel non virtute
nostram temptat/ sed voluntate. Apostolus
nos confortante et dicente temptatio
temptatio vos non apprehendat nisi
humana/ fidelis autem deus qui non pa-
tietur vos temptari super id quod potestis
sustinere et cetera/ Volens eum glorificare
hominem temptat eum ut eum magno
meritorio glorificet non sine eo glorificet
quam tunc est regnum et virtus et glo-
ria Sic ad ea quam supra dixit adveniat
inducit quam dicatur supra sancti-
ficetur nomen tuum/ adveniat regnum tuum
et si dicat aliquis/ secundo non est deus
regnum in terra quia oratis ut veniat
Respondit ad illud quam sunt regnum
est quam dicatur fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra/ et si dicat ab
secundo deus non potest facere quod vult in terra
quia oratis ut fiat voluntas eius
Resp quia tua virtus tamquam si dicat
non id optamus regnum tuum in nobis
aut secundum voluntatem tuam fieri in terris
quasi non est regnum tuum in mundo/ ut
potes facere in terris quod vis. sed quamquam
regnum tuum vita eterna est/ et volun-
tas tua iusticia est/ propterea ne dies
aliquis sub regno tuo nisi ipse voluit/
nec opera in aliquas voluntates suas/
nisi ipse consensit/ propterea oramus ut
illuminati a te velimus suscipere regnum
tuum in nobis/ et opera facere volun-
tatem tuam Ite quam dicatur/ Panem
nostrum cotidianum da nobis hodie et
dimitte nobis debita nostra/ sicut et
nos dimittimus debitoribus nostris et
ne nos inducas in temptationem sed

libera nos a malo. Sed illud videtur contra esse gloriam dei, cum si nichil de creditoribus deum dei gloria est. Et illud dimittentibus debitoribus suis deus dimittit eis peccata eorum dei gloria est. Sed autem non dimittentibus eis dimittat non est gloria dei quia nec est iudicium iustum eius. Sed non inducat in temptationem aut inducere si propter aliquam iustam causam liberet dei gloria est. Et ad gradus quod quis sic orare precipit cum sint a deo prestita dei gloria est. Sed cum non dimiserit hominibus peccata eorum nec pater vester dimittet vobis. Ita et super eo dicitur: dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Non dicit sicut et nos dimittimus ut prius nobis deus dimittat, postea nos debitoribus nostris. Fiat enim unde dicit homines esse mendaces quia et si acceperint remissionem peccatorum suorum ipsi suis debitoribus non dimittunt. Ideo sic dicit: dimitte sicut nos dimittimus ut prius dimittamus postea remissionem accipiamus. Contra

Nota 15 gulam ieiunat. Omnium malorum prima et fortiora sunt tria mala scilicet gula, avaritia, vana gloria, adversus que dominus reputatione susceptis bellum pugnavit, quia nobis contra gulam in ieiunio, contra avaritiam per mortem, contra vanam gloriam per templum. Sic omnium bonorum prima et fortiora sunt tria bona scilicet elemosina contra avaritiam, ieiunium contra gulam, oratio contra vanam gloriam. Dicit nobis. Contra ieiunium contra gulam quia contrarium est ieiunium gule. Sed elemosina contra avaritiam quia avaritia aggregat, elemosina autem dispergit. Oratio quoque convenit contra vanam gloriam. Audi: contraria mala que sunt in mundo habent contraria bona per que superentur: fornicatio castitatem, superbia humilitatem, invidia mansuetudinem, et nullum est malum quod non habet contrarium bonum sine vane glorie. Malum non habet contrarium bonum per quod superetur. Ideo contra vane glorie volens compescere vanam gloriam magis excitas eam. Sed causa est ista quia omne malum ex malo nascitur, sola autem vana gloria de bono procedit. Ideo non extinguitur per bonum, sed magis nutritur. Denique nunc homines patiuntur temptationes vane glorie non habent bonum. Fornicator enim aut raptor quomodo temptetur in vana gloria, quia non habet unde glorietur. Ille autem temptatur vane glorie passione qui est aliquid fecerit unde glorietur, sed nullum remedium potest esse contra vanam gloriam nisi oratio sola. Sed hec ipsa vanitate non caret si forte bene oraverit aliquid de elemosina et ieiunio et oratione dimisso. In lege scriptum est non iterum

an conspectu domini dei tui. Vacuus
vacuum autem intrat ante deum qui veni-
ens ad orationem nullam elemosinam
facit. Nos plane in veteri testamento
sed et in novo scriptum. Nec pro sin-
gulas speciales viduas [?] quinque minuta quam
aliquis in gazophilacium mittebat
ad orationem veniens. Dicit autem
apostolus unumquemque nostrum pro singu-
lis sabbatis quod illi placamus apud se re-
ponat [?] cum veneris cum collecte fiant
Item [?] salamus. Cum oratione prepara
animam tuam. Ille preparat animam suam
ad orationem qui faciens elemosinam
venit ad orationem. Sicut enim oleum
accendit lumen lucerne ita et bona
opera excitant fidem cordis et dant
confidentiam ac apud deum orandi. Er-
go elemosina est preparatio orationis. Item
ieiunium est adiutorium orationis quia oratio
sine ieiunio gracilis est et infirma.
Nam oratio illa est fortior que fit in spiritu
humili et corde contribulato. Sicut et
psalmista dicit. Sacrificium deo spiritus con-
tribulatus cor contritum et humiliatum deus
non spernit. Spiritum autem humilem et con-
tritum habere non potest qui manducat et
bibit et deliciis fruitur quia panis con-
firmat. Vinum autem letificat. Spiritum
autem carnis et humilem non [illegible]
vinum quam ex pane et cor contribulatum

non preveniet [?] et sanctitas que venit
ex divino. Item quantum sit oratio alicui neces-
sitate exorare voluerint deum ieiu-
nium cum oratione miscuerunt sicut Dani-
el et tres viri de quibus oratio ieiu-
nium et magis separatim ab invicem sed
utrumque simul ponitur. Oratio et ieiunium
de morte liberavit. Item hoc genus non
eicitur nisi in ieiunio et oratione. Sicut nec
miles sine armis est aliquis nec ar-
ma sine milite sic nec oratio sine ie-
iunio nec ieiunium sine oratione. Sed
ex verbis predictis prima est oratio quam elemosina
quando de rebus exit ieiunium autem de
corpore. Oratio autem nec de rebus nec de
corpore sed de anima et de corde procedit.
Ideo prima et dignior duobus ponitur. (marg.: dignitosior)
Media inter duas prima elemosina secunda
oratio tertia ieiunium. Et quare elemosina
ad orationem precedit quia mediatrix est et
preparatrix est venit ad faciem orationis nec
quis elemosina sequitur oratio preparata locum
inveniat apud deum. Ideo autem ieiu-
nium sequitur orationem quia non oratio ieiu-
nii est adiutorium sed oratio ieiunii et
non oratio fit per ieiunium. Ideo non ieiuni-
um ad orationem precedit sed oratio ad ieiu-
nium. Tertia divisio. Item elemosinam
facere aut orare aut ieiunare non est
omnium bonum sed cum iustorum. Qui autem
peccat et elemosinam facit perdit quod

fiat/ pro cessatio enim peccati peccatis datur
elemosina non quasi contrarie vel quam peccatis
nos quasi fecimus non ut per penitenciam pec-
candi licentiam compares. Ille orat
qui iam non peccat, qui autem orat et
peccat non rogat deum sed deludit. Similiter
Ille ieiunat qui non peccat.
Qui autem peccat et ieiunat non ad
gloriam dei ieiunat ut se humiliat sed
sibi sive parti demeret confidenda in superio-
ribus Ergo quo recipit dicit apostolus sine dubio
plurima precepta non stant in primis
mandatis. de elemosina autem ieiunio
aut oratione Quia per hoc expellit mala pro quo
introducit bona Scriptum est non occides e-
go autem dico ne irascaris. Scriptum est
non periurabis. Ego autem dico ut non iurabis
Scriptum est non adulterabis. Ego autem
dico ut non concupiscas. Scriptum est oculum pro
oculo. Ego autem dico non resistere malo.
Scriptum est diliges proximum tuum et
odies inimicum. Ego autem dico di-
ligite inimicos. Postquam ergo ab hiis
omnibus malis hominem spoliavit dicit
dicit videte ne elemosinam vestram faci-
atis coram hominibus et cetera. Dicens qui
ergo homo ab illis omnibus recessit prius sive
ita fiat hec bona propter que mala dimit-
tit et sic bona suscipit quia non potest fieri homo
novus nisi deserit vetus. Qui autem
mala non dimittit et bona suscipit bo-

norum suorum gratiam perdit. Quemadmodum
si quis homo in ore suum aliquid dulce
mittat cum amaro pro invicem dul-
cedo illa non dat sibi saporem

Nolite fieri tristes sicut ypocrite

Sicut de elemosinis dicens supra ergo
ne coram hominibus fiant sive de oratio-
ne sic Nolite fieri sicut ypocrite tam
quibus placeatis orantes sic de
ieiunio hoc ipse dicit. Videtis quam
faciebat dominus vanam gloriam ex omni
bono procedit. ideo illam spinam que
assidue nascitur in terra bona iubet
precidi ne spina vane glorie effecta
ieiunii fructum consumat quasi potest fieri ut
non sentiat qui ieiunat ideo
melius est ut ieiunium tuum videat
te quam tu ieiunium tuum. Videtis autem
dominus quia non potest fieri ut sic velamen qui
ieiunat ideo non dicit nolite esse
tristes sed nolite fieri tristes aliud
enim est tristem esse et tristem fieri
Qui enim natura propter assiduitatem ieiu-
nii tristis est ille est tristis non af-
fit. Qui autem per impositionem affec-
pallentes apparent illi non sunt tris-
tes sed fiunt. Ergo qui ieiunat et
tristem se facit ypocrita est quanto magis
iniquior est qui non ieiunat sed
argumentis quibusdam in facie sua
pingit venalem pallorem quasi

ieiunium signum displicet ei natura sua
quia non potest mentiri quod non sentit. Et
ipsa facies tamen argumentis quibus-
dam interioribus castigatur quia fraudibus
non consentit. Pro quo omnis sensatus
intelligit quod hec verba carnaliter
intelliguntur. Ut enim predixi qui ie-
iunat ut non appareat tristis iubet
mandat. Unde quod impleri non possum.
Si enim iubet nos non fieri tristes
ut iubet per apparentem tristiciam appareamus
hominibus ieiunantes quando mandat
caput ungere faciem lavare. Si enim
ipsa unctio capitis et lavatio
faciei si a ieiunantibus semper
observentur nichilominus sunt signa
ieiunii. Sed hec spiritualiter ad animam re-
feruntur ut ne tristicia spiritualis spiritualem
exterminet faciem. Facies autem spiritualis
est anime constantia eius vel cor secundum quod ostendit
propheta dicens Tibi dixit cor me-
um dum requirerem exquisivit te facies me-
a. Non enim facies carnea deum querit sed
constantia. Item quam facies constantia appellatur
ostendit iacob cum luctatus fuisset cum homine.
Vidi dominum facie ad faciem deum non
videt quia in specie hominis luctatus
est quia enim dominus ita specie corporalis
velamento et dei non perfecte dei sed
nature deum videt. Dominum et iste vero
est ut videns deum. Si autem facies

eius deum vidisset utique sit vocandus
suam faciem deum videns. Quamvis secundum
faciem anime constantia appellatur. Dicitur enim
in conspectu hominum speciosa est sua facies
pulchra sit in oculis dei speciosa est constantia
munda. Item aliud est corporale gaudium
aliud spirituale gaudium. Gaudium cor-
porale est ipsa iocunditas et terrene delectationes car-
nales. Gaudium spirituale est spes secundum quod ait
apostolus Spe gaudentes in tribulatione
patientes. Videtis quia potest fieri ut contristatus
carnaliter spiritualiter gaudeam in spe. Hoc enim
dicitur de spiritu sancto propheta Fluminis impetus
letificat civitatem dei. Item est tristicia cor-
poralis et est tristicia spiritualis. Tristicia corpo-
ralis est afflictio carnis. Tristicia autem spiritua-
lis desperatio et infidelitas anime. Ergo
dicens nolite fieri tristes hoc dicit propter homines
nolite ieiunare. Qui enim propter homines
ieiunat tristem facit constantiam suam vel
desperantem. Cuius enim constantia eius hylaris
sit et sperans in deum ieiunus suo quod
non propter deum sed propter homines ieiunat. Sicut
et omnes ypocrite qui propter homines ieiunant
exterminant facies suas vel constantias su-
as cum deum quod fingentes se propter deum
ieiunare non propter deum ieiunant sed propter
homines placere volentes et deo et homi-
nibus. Aut ita nolite fieri tristes vel no-
lite sine spe et sine fide ieiunare.
Sine spe autem ieiunat qui non se

abstinuit a peccatis nec fecit iniusticiam. Nam
sicut bona opera spe generant vel gaudium
spirituale, Sic mala opera desperationem vel
tristiciam spiritualem. Qui enim peccatis ie-
iunat sine spe ieiunat, non habet unde
speret et gaudeat, sed est animus eius despe-
rans et tristis. Iam autem quod peccatum et
desperatio peccatorum exterminet faciem conscientie
nullus ignorat. Nam sic vulnerata est
conscientia eius qui peccat. Sic ergo omnes ypo-
crite ieiunant, non bonis operibus exhy-
larantes conscientiam suam in spe, sed malis ope-
ribus contristantes in desperatione. Ypocrita ergo
est omnis qui peccans ieiunat. Quidam est
ergo cum gaudio ieiunat vel potius spiritualiter
ieiunat. Demum carnalis nota sicut est
bonum est spirituale sic est et carnale nempe (?)
fornicatio carnis est meretricatio, fornicatio
autem spiritualis est ydolatria. Castitas carna-
lis est nescire mulierem, castitas spiritua-
lis fidelem esse deo. Humilitas corporalis
assurgere hominibus verbis dicere molle (?) humi-
litas spiritualis quando in corde suo alium
existimat meliorem quam se. Superbia
corporalis asperitas sermonis. Superbia spiritualis
qui se meliorem existimat esse quam
alium. Sic et ieiunium est corporale et
spirituale. Corporale ieiunium est absti-
nere a cibis. Spirituale ieiunium est absti-
nere a peccatis. Nam sicut caro delectatur
manducando sic spiritus carnis delectatur

u biths/ ? a

peccando. Unde sapientes de pec-
catum libidinem vanitas (?) que de peccato
eius delectatio quanto magis spiritus se fruitur (?)
debacatur libidine melius nec iniusti-
ciam gaudet. Omnium malorum delectatio collectio
quam mala fiunt animam tristem vel desperatam
esse. Qui enim a cibis ieiunat non
ab operibus malis ille apparet ieiunare
non autem ieiunat. Qui quoniam ad horam
ieiunat quando ad devotionem autem post
sic epulatur malis.

Amen dico vobis receperunt mercedem suam.
Delectationis illa laudis eadem fit
quod dum audit mox autem ut au-
res cessaverit cessat et delectatio laudis.

Tu autem cum ieiunas unge
caput tuum et faciem tuam lava.
Nam qui inspectorem deum habet magis
ieiunat corde quam corpore magis
se abstinet a peccatis quam a cibis et non
hominibus sed deo ieiunat. Qui enim
peccantes ieiunant hominibus ieiunant
non deo et ideo ypocrite sunt. Qui autem
vult deo ieiunare non tantum a cibis se
abstineat quantum ab omni actu iniquo.
Nam sicut cibis carne delectatur sic et
malis delectatur spiritus carnis. Quid ergo?
Quando ieiunas sic infunde oleum
capiti tuo vel nomini et sic lava
faciem tuam aqua et quod facie non

lauacra gredientur. Magis enim sunt here-
tici quia pro signa here lauacris
et unctionis publicis nos ieiunare.
Tertio ad. Triplex in spirituali
littera hic est quia per exaggerationem in-
telligenda sunt ista sicut tertia autem
decem capitula sic dicatur. Cum longe facere
ac debes ab ostentacione ieiunii tui
ut si non potes sine quod non decet et ea fa-
cias tamen ex diuersis luxurie et epula-
tionis habeant et uelud spiritualis
autem sicut dicitur ex superioribus quia faciem
ante conscientiam intelligitur. Opus est ergo ab
te auaritie per des primum sercorda
malitie putredinem et lauasti faciem
uel conscientiam aqua compunctionis de qua dicitur
... lauamini et mundi estote. Au-
ferte malum ab animis uestris. Cum
nequitia abstinebis ab ea cum lauas-
ti conscientiam tuam et bene ieiunas. Item
caput tuum Christus sitiente pota esuri-
ente ciba algente uesti et preciosis-
simo unguento uel oleo unde unxisti ca-
put tuum id est Christum qui clamat in euangelio
dicens quod quod uni ex minimis istis fe-
cistis mihi fecistis. Tertium autem est unctio
in hiis duabus consistit. Primum ut ne
facias malum. Secundum ut facias bonum
... quod peccatum fugienda precedit dicens
laua faciem. De illis quod peccatum facien-
da bona opera unge caput tuum et

es amabilis sicut maria que post consciencia
sua lacrimis penitencie lauit postea
infudit oleum super caput Christi et repleta
est domus odore. Ita et anima opum fa-
ma si fuis talis tota implebitur certum
est quod apostolus dicit. Faciem facere lauare ca-
put autem non lauare sed ungere. Quia dum
enim sumus in corpore consciencia in qua semper
peccata est in parte. Caput autem id est
Christum lauare non habet necessitatem sed sola
unctione quia peccatum non fecit nec est
dolus inuentus in ore eius

Nolite thezaurizare uobis the-
zauros super terram. Post capitulum
ad precedens non habet continuitatem nisi
quod illud de ieiunio dicit est hoc autem est
de elemosina. Primus quia est si meretis sum-
mis nichil de elemosina uel de oratione
uel de ieiunio dicens docuit sed solum de sola-
ne corde conspectum eius ut ne coram
hominibus faciant ea ut uideantur ab eis et
quia possibile est sic ea agere ut non uideantur
hominibus sicut dixi sicut supra pollicitum fecit
hominem ut quiat ad se festum ea agere
ut non uideantur ut ipsum bonum opus
... magis in affectu sicut et in actu
Tertio continentur autem et sicut legis quidem
mandata magis ad opus respiciebant
quam ad affectum id est non occides non moecha-
beris etc. Christus ad supplementum eorum constitu-
lia mandauit mandata ad affectum

magis respicit quam ad actum. Ego autem
dico ne iuraretis neque concupiscatis et cetera.
Sic et hic ut omnia scilicet que extra opera cordis
bona ad cor respiciant magis quam ad
apparentiam. Sequitur. Secundum expositum nichil
docuerat Christus de illis tribus secundum scriptu-
ras tres iusticias elemosinam oracionem ieiu-
nium tres concupiscentias intendat docere. Pri-
mam ad elemosinam. alteram ad oracionem
terciam ad ieiunium. de quibus singulis demon-
strabit in ipso loco. Et ad elemosinam
doctrina subsequens est hec. Nolite the-
saurizare vobis thesauros super terram
ut talis sit ordo narracionis. Cum facis
elemosinam noli tuba canere ante te sicut y-
pocrite faciunt in synagogis et in vicis
ut glorificentur ab hominibus. Amen dico
vobis receperunt mercedem suam. Te
autem faciente elemosinam nesciat sinis-
tra quid faciat dextera tua ut sit elemosina
tua in abscondito et pater tuus qui videt
in abscondito reddet tibi in manifesto.
Nolite thesaurizare vobis thesauros
super terram et hic dat consilium ut fiat
elemosina. In 2° loco ostendit quod valeat
in elemosina facienda. In 3° loco ut ne
timor inopie accidens impediat vo-
luntatem elemosine faciende. Nolite the-
saurizare vobis thesauros in terra
que non est de terra nec de terra
venisset sed que te sustepisset terram

ut per terram viveres. Sed terram que de
celo est et de celo venisset et iterum
rediturus esset in celum ubi illos permanere
voluisset. In terra Illud ergo congregas secundum
tuam ubi patriam tuam habes. Vide ut
sine quia peregrinus es in hoc mundo au-
di Prophetam dicentem Incola ego sum
in terra non abscondas a me manda-
ta tua. Sequitur ne est hoc insipiencia
ut conceptos scilicet super terram id est in alie-
nis servire dyabolo cum posses in celis
id est in celis regnare cum Christo. Ubi tinea
et et erugo demolitur et ubi fu-
res effodiunt et furantur. Quia bona
mundi triplex molestia colligit aut cum
a tineis corripit ut devastentur et tineat
sicut vestimenta aut ipsos dominos lon-
ginquos vinculis gravantur secundum tem-
poralitates aut ab extraneis vel
dolo vel vi vel calumpnia vel alio
alio iniquo non diripiuntur. Quam omnes
fures dicuntur quia per iniquitatem
festinant aliena facere sua. Sed dicit
unusquisque quid si hunc perdam cum
venalibus vestimentum et non tineat per
ea ago et facultates non consumant
spoliare ago res meas et non di-
ripiuntur a furibus. Quam quidem si
dicam quia non omnes perdunt cum mul-
ti perdunt. Sequitur. Angelis et super
terram repone ubi meterem est

conservacionis cum tuis

conservationis eveniunt. autem in celo
ubi est vera custodia. Hic si custodi-
eris perdes. si custodieris tibi et pl-
uribus [illegible] Illic autem et si
dormis a deo servantur et recorda-
tur fures sive simulans. Nunc est autem
stulti illic relinque unde es. Vere
autem malas servatas divitias et
si corporalis non perdidisti spiritualis per-
didisti quia non expendisti eas ad regnum
salutis. Unde quia enim per ea [illegible] tua
fecisti hoc est tuum. Quod autem relinquis
perdidisti. Vide quod corporalis male con-
gregatas spiritualis dispersio videtur ee
perdit. Unde autem corporalis bene
dispergitur spiritualis illius congregacionem
et reponitur videtur in celo. Unde ex-
ponit quod sit utilitas in elemosina
facienda dicens

Ubi enim fuit thesaurus tuus
ibi est et cor tuum. Qui col-
locat in terra non habet spem in celo
ut quia enim aspiciat in celum ubi ni-
chil reposuit habet. Propterea sive letatur
in carnalibus et tremens letatur sive
tristatur de carnalibus et tremens contristatur
Qui autem divitias suas reponit
in celo non habet spem in terra ut quia
enim delectatur in terra qui nichil in
terra [illegible] si letatur in spiritualibus letatur
sive tristatur in spiritualibus tristatur.
Ergo peccatorum et leticia mala et tristicia
peior. quia autem de lucris eterne le-
tantur autem de dampno tristantur. Ius-
torum autem et leticia bona et tristicia melior
quia et de iusticia letantur aut de peccatis
contristantur. Si enim aliqua causa mortem admo-
neat sequitur spes illius sit in terra contristatur
quia de domo sua et pecunia vadet non
ad dicam ad tormenta. Si autem spes
eius in celo sit gaudet quia de peregrinatione
ad domum propriam revertitur ut dicat
ad regnum celeste. Secundo qui thesau-
rizat in terra dum fuit peccatum primum
quia male congregatur. Secundo quia cor habet in
terra nunquam quae dei sunt recordatur sed
quae terre. Et qui thesaurizat in celo
dum iusticia faciet primum quia bene [illegible]
tur. Secundo quia spem habet in deo semper quae dei
sunt cogitat et meditatur non quae terre. et
quartadimo qui semel semper congregat
in terra ipsa concupiscentia terrena fuit enim
magis sollicitatur et non plus ne mi-
nuatur in sed ut magis augeat. Sic
et qui thesaurizat in celo ipsa con-
cupiscencia spiritualis fuit enim sollicitatur non
plus ut non perdat quod habet sed adhuc
ut augeat sicut quod habet

Lucerna corporis tui est oculus
tuus. Spiritum enim meditacio dei

quia non de corporali oculo loquitur sermo

nec de hoc corpore quod videtur a foris

alioquin sibi diceret sed si oculus tuus simplex

fuerit aut infirmus. Viuit autem simplex et

nequam non dicitur enim qui benignum o-

culum habet corpus eius in tenebris est. Quod-

cumque si benignum oculum habet et infirmum

nichilominus corpus eius in lumine est. Aut si ma-

lignum et sanum nichilominus corpus eius in tenebris

est. Ergo corporis non a foris vel corporalis

sed animi vel nature. Lucerna autem eius

mens est propter quod Israel videns deum vir Iacob

israel appellatus est. Israel autem habitus in

spiritualiter mente videns deum. Postquam

autem dixit thesaurizate vobis in celo

quia ubi thesaurus tuus fuerit ibi erit

et cor tuum convenienter subiungit lu-

cerna corporis tui oculus tuus est. Si oculus

tuus fuerit simplex totum corpus lucidum

erit ut ostendat quia electione sanctum cor-

habere ad deum. Cum autem cor habes ad deum

illius oculus lucidus est. Illius mens spiritualis

et munda est nec terrenis concupiscenciis

sordidatur. Secundum scriptum est beati mundo cor-

de quoniam ipsi deum videbunt. Sicut enim

qui sanos oculos habet si ponas eum

in aliquo obscuro et tenebroso loco me-

lius videt. Si autem ponas eum in sole

nichil videt quia oculus eius non sufferret

plus candore sic et homo mundat qui

oculum et mentem terrenis desiderijs sor-

didatam habet et turbulentam si ponas

eum in rebus mundialibus sapiens et

astutus fit. Si autem eleves eum ad

res spirituales obtenebrescit quia

mens illius desiderijs corrupta do-

ventis inspicere bonum non sentit quo-

modo sentiat. Scit autem sed non sentit

bonum inspicere quia nec delectatur in eo propter

occupationem enim habet cor circa de-

lectationem terrenam.

Si autem oculus tuus nequam fuerit

totum corpus tuum tenebrosum erit.

Si lumen in nobis tenebre sunt. Concupiscencias

carnales malivolencias et invidias quas ipsi

desiderant que sunt tenebrarum et non

lucis. In quo enim alius delectatur carna-

libus in avaricia in libidine in

superbia in delicijs ceteris que malis que

ad tenebrosam mortem inducunt et

qui intelligit quod est quod caro concupiscit

adversus spiritum ille intelligit quia tenebre

sunt carnis nature. Cum autem habet oculum

mundum vel mentem spiritualem celestia

semper aspicientem corpus suum servat

lucidum vel sine peccato. Si autem caro de-

siderat ea quae diximus mala secundum suam

naturam homo habens mentem lucidam et

spiritualem ad deum inspiciens concupiscencias eius

contradicit et sic contine nolentem carnem

servat eam lucidam idest sine peccato

Intellexisti ergo quid quod oculum habes

Ite dum amorem ... concupiscencias ...

simpliciter corpus suum lucidum. Cum autem
oculus .i. intentio sed autem malignitate
aliqua tenebrosum. Contraria concupiscentia
turbulenta tenebrosum possidet corpus.
Neque res semper intentio hominis est spiritua-
lem et munda ipse res ex diversis
faciunt carnales et sordidam. Cum vero
sic munda intentio illius qui facit elemosi-
nam et spem habet in celo. Spes autem
in deo facit intentionem spiritualem et mun-
dam. Sic qui divinas cogitat cum per-
catus spe sua ponit in terra. Cum
autem spe habet in terra illius intentio carnalis est
et immunda. Illius igitur totum corpus in tenebris
est .i. in peccatis. Ratio. Cum enim caro
semper sua natura sicut diximus concupiscit ad-
versus hoc spem habens in terra et inten-
tio concupiscentiis turbulenta ei non
contradicit nec insistit consideratio. Unde
tunc nec iudicium fiunt virtutum in spiritualibus
quia nec videt tamen sic terra nec intelli-
git malum quod est malum et si velit non potest
quia spe non habet in seculo. Cum autem quia
spes prestat virtutem ut carnalibus concu-
piscentiis resistamus. Cum autem spem
non habet in celo virtutem non habet vincendi
non habet resistendi concupiscentiis suis et ideo
sic totum illius tota tenebrosa. Et ut
brevius et manifestius exponamus anima
proxima peccati divino auxilio confortata

domina est corporis sui et quasi libera et regina
sedet in celsio cordis sui et gubernat
corpus suum quasi palatium suum ut per illa
vincat. Cum vero autem per concupiscentias peccatis ob-
ligantur et divino auxilio destituta
et in peccatis et inmundorum spirituum relicta
sic debilis et infirma ut iam non sit domina
corporis sui sed ancilla magis et iam non
caro anime subiecta est sed anima carni .i.
quod vult anima caro facit sed quod caro desiderat
hoc anima facit. Intellexisti igitur quomodo qui
oculum intentionis sordidum habet totum corpus
illius tenebrosum est. Si autem lumen quod
in te est tenebre sunt ipse tenebre quante
sunt. Sicut supra diximus tenebre est semper
carnis natura quia semper peccat. Et si non
peccat concupiscit sibi anima .i. ipse peccatum
et tenebrosa vocatur quia semper habet caro pec-
candi propositum ut frequenter et iniuste anime
subripiat ut quod suum est agat. Animus
enim est ita fidelis etc. quia nec ex parte est
carne victus et si terram est lumen
autem in corde est sicut iam audisti fre-
quenter anima deum videns. Si ergo ipsa anima .i. spiritualis
domina est ipsa sit et data est ad illumi-
nandam ipsam carnem fiat quasi carnalis
et terrenis concupiscentiis contenebrescat
terram semper aspiciens illius tale homines
caro iam vide quanto insolita est tenebrosior
prior. Sicut enim supra diximus est in duo

iusto g[ra]dicente v[er]bi auc[tor]e q[ui]a subripit
aie z q[uod] suu[m] e[st] agit q[ua]r[um] p[er]uitas aio
in hoie malo insaciabilib[us] se i[n]uoluit
eas q[ua]m aia q[ua]m ordine illi debuerat
co[n]sentit ei s[e]lla concupiscens. P[ro]pt[er] aliq[uo]s
q[ui]de[m] sp[eci]e[m] in cuius sensu expo[n]it
lucas p[ri]mu[m] mandans Nolite time[re]
pusillus grex q[ui]a co[m]placuit p[at]ri meo
dare vobis reg[nu]m. Vendite q[ue] possidet[is]
et date elemosina[m] facite vob[is] sacculos
q[ui] no[n] veterascu[n]t thezauru[m] no[n] defi
ciente[m] in celo etc. Dein[de] ait Sint
lu[m]bi v[est]ri p[re]cincti et lucerne ardentes
et vos si[mi]l[e]s ho[m]i[n]ib[us] exspectantibus
d[omi]n[u]m suu[m] q[ua]n[do] reu[er]tat[ur] a nupciis.
ostendens q[uod] nec p[er] h[un]c labores p[re]
cinctos ad exitu[m] de h[oc] mu[n]do.
nec lucernas ardentes u[el] exsp[ec]ta[n]tes
d[omi]n[u]m suu[m] qui no[n] vendunt q[uod] habe[n]t
et dant elemosinas et faciunt s[ibi] sacculos
qui no[n] veterascu[n]t et thezauru[m] no[n]
16 deficiente[m] in celo. Nemo p[otest] duob[us]
d[omi]nis seruire. Videa[mus] in p[ri]mis quo[modo]
d[i]c[tu]m p[re]cedens subseq[ue]ntia verba p[er]ti
ne[n]t. Sup[ra] p[re]cepit elemosinas facere
dicens Thezaurizate vobis thezau
ros in celis. qui[a] q[ui] thezaurizauit
sibi thezauros in celo ille cor h[abe]t
in celo et sp[eci]e ad deu[m]. Ille h[abe]t oc[u]lu[m]
a[n]i[m]e simplice[m] u[el] mente[m] mu[n]da[m] et
sp[irit]ualem. Ille p[er] cor[pu]s suu[m] seruare

z sp[eciali]t[er] no[n] h[abe]t s[ed] celestia meditat[ur].
Cui aut[em] h[abe]t mu[n]du[m] et sp[irit]uale
me[n]te[m] mu[n]da[m]

luce[m] u[el] s[i]n[e] p[e]cc[at]o. Cui aut[em] no[n]
fac[it] elemosinas u[e]l cor h[abe]t in celo n[on]
sp[eci]e in deu[m] nec mente[m] mu[n]da[m] et sp[irit]u
ale[m] nec p[er] cor[pu]s suu[m] seruare lu
ce[m] s[i]n[e] p[e]cc[at]o q[ui]a nemo p[otest] duob[us]
d[omi]nis seruire deo et mamone. h[oc]
d[iu]iciis. Mamone enim syra lingua
diuicie appellantur. Sicut h[ic] q[uo]d duo[s]
s[ed] nemo e[st] no[n] vnu[m] amet et alteru[m]
odiet et vnu[m] co[n]te[m]pnat et alt[er]u[m] ob[e]
diat s[ed] et q[ui] vult deu[m] amare nec[ess]e
e[st] ut odiat diuicias. Qui aut[em] vu
lt amare diuicias nec[ess]e e[st] ut odiat
deu[m]. Item qui vult ma[n]data dei facere
nec[ess]e e[st] ut odiat diuicias. Et qui
vult ma[n]data dei facere nec[ess]e e[st] ut co[n]
te[m]pnat avaricie ma[n]data. Qui aut[em]
vult avaricie ma[n]data facere nec[ess]e e[st]
ut co[n]te[m]pnat ma[n]data dei. Con
sid[er]a aut[em] no[n] dixit nemo p[otest] deo s[er]
uire et diuicias. s[ed] nemo p[otest] deo s[er]
uire et diuiciis. Aliud e[st] e[n]i[m] h[abe]re
no[n] esse et diuiciar[um]. Aliud e[st] s[er]uire d[iuiciis]
diuicias. Aliud e[st] s[er]uire diuiciis. Q[ui]
habet diuicias et ille diuicie no[n]
faciu[n]t te superbu[m] aut violentu[m] s[e]c[un]
d[u]m q[uod] potes das i[m]potentib[us] d[omi]n[u]s
es diuiciar[um] tuar[um] no[n] s[er]uus. q[ui]a no[n]
te diuicie tue tenent s[ed] tu diuic
ias tuas tenes. Ita do[mi]n[u]s ut ne cu[m]
inopie impediat ab elemosine
voluntatem dicens

Si aut[em] diuicie tue superbu[m] te faciu[n]t
violentu[m] et co[n]strictus avaricia neminem aliq[ui]d
prestas tu[n]c es s[er]uus diuiciar[um] tuar[um] no[n]
d[omi]n[u]s q[ui]a diuicie tue te tene[n]t no[n] tu di
uicias tuas

Ideo dico vobis ne solliciti sitis
in cordibus vestris quid manducetis. Nam sollicitudo desperacionis est filia
quia desperatio sollicitudinem generat. Quod
est quod dicitur. Ideo dico vobis ut quod ut ele
mosinas faciatis ut thezauri
zantes in celo cor intendum habe
atis sperantes in deum. Omnis autem
sperat in deum non est sollicitus quid ma
ducet aut vestiatur quoniam nulla res est
que faciat homines desperare in aliquo nisi
ista res quia non habet spem in deum. Ne
ergo dicas nunquam nolo esse sollicitus
sed ipsa res me cogit. Nunquam volo spe
rare in deum. Sed non possum. Cor enim
meum me non audit. Respondeo quod patiens
langues et tamen cum languorem igno
ras vis esse curatus ut in deum
tuum desperes. Fac bonum et operare
ut spem habeas apud deum
et nunquam desperabis in terra. Bona enim
opera sunt que sperare faciunt et ma
la opera desperare compellunt. Propterea
non dicit propheta. Spera in domino et
inhabita terram. Ne solliciti sitis
quid manducetis. Non dicit nolite la
borare sed nolite solliciti esse. Ergo sol
liciti esse vetamur laborare autem iube
mur. Unde et dominus loquens ad Adam
non dixit cum sollicitudine facias
panem sed cum labore et sudore facies
panem. Ergo non sollicitudinibus spiritualibus
sed laboribus corporalibus acquirendus est
panis. Sicut enim laborantibus pro pre
mio diligentie deus prestante pa
nis habundat sic dormientibus et
negligentibus quasi pena negligen
tie deus faciente subducitur.

Nonne anima plus est quam esca et cor
pus quam vestimentum. Confirmat
spem nostram probans de maiori ad mi
nus descendens. Item a minori ad maius
ascendens. Qui enim animam dedit escam
non dabit. Et corpus plasmavit ves
timentum non prebebit. Nisi voluis
set esse quod non eras non eras [struck out] ante
sic creavit ut quod escam sustinem
tem est ut det ei escam quamdiu vult
esse quod fecit. Quod est a minori ad maius.
Videte volatilia celi non seminant
neque metunt. Et cum his pravis hoc
bus non prebebit alimenta. Et ille non
laborantes inveniunt escas. Homo autem
cum deus dedit et operandi scientiam et
fructificandi spem. Omnia enim animalia
deus propter hominem fecit. Hominem autem propter
se. Et si eis animalibus ministrat propter homines
homini non ministrabit propter se ipsum. Omnia
deus in sapientia fecit. Hominem autem solum
non solum in sapientia sed et secundum sapientiam suam

De pastoribus in divitiis eius. Sed spera in domino
et fac bonitatem et inhabita terram

Quanto igitur posterior homo creatus quam
animalia, tanto maior sollicitudo dei
de hominibus quam de animalibus. Omnia deus anima-
lia fecit ut eadem sint quamdiu sunt. cum
autem mortua fuerint, sicut tamquam non
fuerint. Hominem autem ut non solum
ante mortem sed et post mortem vivat,
magis autem post mortem quam ante mortem,
quia ante mortem in temporalibus vivit,
post mortem autem in gloria dei. Si igitur illis
sic occurrit quod sic cavit ut citius
videantur hominibus non occurrit quod fecit
ut in perpetuo vivant.

Quis vestrum cogitans potest adicere
ad staturam suam cubitum unum.
Cum igitur cogitando modicum partem corpo-
ris addere non potest, quomodo cogitando
salvandus est in toto. Deus qui in ventre
formavit ex nichilo et de parvulo cum
parvulo nascente de ventre matris cre-
scere te non solum non cogitante sed nec
sciente. Deus qui per singulos dies incre-
menta corporis tui et sapientie fecit te
non intelligentem. Cui igitur in tempore co-
gitationis competentiam operatur, quomodo in necessi-
tatibus cessabit. Considerate lilia agri
quomodo crescunt in tempore oportuno tempe-
states formantur in frondibus
vestiuntur candore implentur odoribus
et quod terra radici non dederat neque

illa radix illi, deus illis invisibiliter o-
perationes largitur. Neque plus istis et minus
aliis sed in omnibus eadem providentie ple-
nitudo servatur ut non a se ipsis nasci
neque eiusdem sint potentie sed dei gratie
intelligantur esse disposita. Neque la-
borant neque nent. Quando non la-
borant intelligitur viros, quo autem
neque nent intelligitur mulieres quoniam
virorum vita seminatoribus, mulierum
autem lanificio sustentatur.

Neque Salomon in omni gloria sua sic
vestiebatur quia Salomon et si non
laborabat neque sollicitus erat quomodo
vestiretur cum ille iubebat, vel diffi-
niebat vel sciebat. Sibi autem ministra-
re et dispensare illi et ministrantium officium
viventium et iubentis et accidia concu-
piscentie. Hec autem vestitum quod sic ornavit
illi homines ministrabant, ipsi deus.

Si enim fenum agri quod hodie est
et cras in clibanum mittitur deus
sic vestit quanto magis vos minime fidei.
Cum igitur floribus occurrit qui sic manife-
ste citius videantur et pereunt, homines
negligit quos sic cavit ne ideo pereant
videantur sed ut in perpetuo sint. Qui
intelligit quod est homo non desperat de
deo. Qui autem desperat de deo nes-
cit quid est quia homo tantum et dei in homine

Nolite ergo solliciti esse dicentes
quid manducabimus aut quid bibe-
mus. Deus enim hec in natura creavit qui regulam
terre mandans. Producat terra herbam
pabuli. Ipsa velit aut non velit bonis
et malis germinat quia terra iustitie
iniustitie non indicat. Bonum autem et ma-
lum non in natura creavit sed in arbitrio
modo posuit ut in quo volumus simus
quod bonis palma. Apponitur malis autem
pena. Quomodo est ergo sapientia dicens esse
solliciti quasi et solliciti non simus ha-
bendis et de illo non esse sollicitum de quo
si solliciti non simus perdere. Ita est
et si solliciti non simus de illa tenebis
iustitiam autem nisi solliciti simus non appre-
hendes. Hec enim omnia gentes querunt
quia in rebus humanis fortunam credunt
esse non providentiam. Regimen vero dei
divinis nostras gubernacionem estimant
sed in medio dubio et eventu. Ideo merito
timent merito solliciti sunt et despe-
rant quia neminem habeant gubernatorem.
Qui autem credunt se vero gubernari
non in medio dubii eventu esse quamdiu
sunt in manu dei committunt se. Scientes quia
neminem sine voluntate et iudicio dei
fames vel mendicitas accidere. Co-
gitant autem de bono et malo. Scientes
quod nisi solliciti simus ut malum fugi-
amus nec bonum apprehendemus. Ideo
dicit: Querite primum regnum dei et ius-
ticiam eius. Regnum dei est operibus bo-
norum operum et malorum. Iusticia autem est
via preceptorum per quam itur ad regnum.
Querite ergo die ac nocte cogitantes qualis
eis in gloria sanctorum vel qualis eis in tormentis
impiorum vel peccatorum vivere et ne aut per
timorem pene saltem recedas a malo aut
per desiderium glorie exercitatus festines ad
bonum. Querite si cordis cogitantes que sit
iustitia dei et quid odit et quid amat ipsa
iustitia. Odientes vias suas ita iustitia
sicut odientes se fugit sic amantes
se sequitur. Hec enim dat simus idonei
vero pauperes simus aut divites quia
nec sint hoc in mundo pertinet sed si bene
egimus aut male quia in mundo liberum arbitrium
dedit et ad hominem maledicta terra in operi-
bus suis. Videte quia propter peccatum hominum ma-
ledicta terra ut non germinat. Benedicitur
autem cum opera bona fecimus. Querite ergo
iustitiam et non est dicere pares animi
sicut per mala opera fructus terre sub-
trahuntur sic propter bona habundant. Apostolus
dixit. Querite regnum dei et iustitiam
eius et hec omnia apponentur vobis. Nolite
ergo solliciti esse in crastinum. Iam diximus
quod dicit hodie hoc presens significat
quod opera nostra in vita mundi ponit.
Cras autem dicit eras quia sic venit
superfluum est omnibus sublimibus ergo autem

superfluum hic quod necessarium est nobis ad
victum cotidianum. Quod autem superfluum fuerit
quod est crastinus curamus esse, ac si dicat:
superflua quecumque cogitamus illa semper
curabunt et quidem non eis fruitur.
Ipsa autem ducunt multos quod ea perie-
runt secundum placuit eis. Quidam hic autem
de illis qui petunt alios eis dimissi
sunt. Sufficit enim diei malitia sua,
ac si dicat: sufficit tibi labor et miseri-
a quam pateris in vita ista vel cotidianos
quos necessarios habemus. Nolite superflue
de superfluis laborare. Vel labor quidem
fiat tamen firmus autem corporis aliqua ma-
litia autem diei ipsam afflictionem
appellat sollicitudinem puntum et labor
ut secundum Matthei dicitur mala tempora
in scacario dei

Capitulum vii.

cap. 7

17

Nolite iudicare ne iudicemini.
Quidam locum hunc secundum litteram
male sensum exponunt dicen-
tes quod dominus hoc mandato non prohibet
vanos ex benivolentia corripere vanos
dignos correptione sed ne aliquis per iacta-
tiam iusticie sue vanos despiciat
peccatores derogantes frequenter de ma-
lis et ex solis plerumque suspicionibus
obicientes reos et condempnantes et
sub specie pietatis ipsum odium exequentes
et non ne sic quidem vani corripi-
ant vanos convenit sermo qui dicit

Si autem non corripiunt vero quietat ... ut non iudicemini nescio unquam ...

Nolite iudicare. Si autem non cor-
ripiunt peccatores consequentur indulgentiam
peccatorum suorum secundum quod dominus est non iudi-
cabunt. Si enim iudicantes sunt in iudi-
cando non dicunt malefacit sive dubi-
tando non iudicantes veniam peccatorum possunt
ex hoc non sequitur quod non iudicium merentur
male. Si nos enim confitentur iudi-
cium mali sint cum quod non consi-
dit et alterum malum esse sed in se ipsum
non iudicamus. Nec ipsi iudi-
cabuntur a deo quod suo peccato sibi condempnent
volentes ostendere quod hic ... non ...
eum de proximis non iudicantibus quod peccant
in deum sed quod in nos peccant. Sed
est ... unum expositum consequentiam
ad eleemosynam iustitiae pertinet. Illud
autem incipit exponere consequentiam ad
iustitiam ordinis respicientem et hic ...
et comparans per ipsum ordinem ut sit talis
ordo narrationis. Et dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris ... in celo sed si nos ...
Nolite iudicare ut non iudicemini. Quidam
enim non iudicat exponunt sicut ipse pec-
cat quod fecit in eum alius nec ... iudicat
ipse peccatum quod fecit in deum sed dimittit
deus debitum eius sicut et ipse dimisit de-
bitoribus suis. Sed autem certum ...
sed mandata ... inter ...
cum sacerdotibus quod laicis ...

doctoribus quam quanto maiores sunt in ordine
tanto perfectiores debent esse in disciplina.
Sicut hoc mandatum de parvulis non
videtur audientibus ad eos quidem pertinere
precipue est ad doctores [illegible] quia sunt
mandatorum istorum quod si diligenter aspici-
as pene non conveniunt laicis sed for-
te pro aliquibus doctoribus aut omnino conve-
niunt qualem de hoc ipsum quod sequitur.

Quid autem vides festucam in oculo
fratris tui trabem vero in oculo
tuo non vides. Ypocrita eice primum
de trabe de oculo tuo et tunc videbis
eicere festucam de oculo fratris tui. Videre
eius festucam in oculo fratris et eicere eam
posse non est aliquis nisi doctor eius qui
per doctrinam vel increpacionem scilicet dum
potest eicere de mente fratris sui peccatum vel
magnum vel modicum. Ergo et illud quod
dicitur Nolite sanctum dare canibus neque
margaritas vestras mittere ante porcos
scire enim vel sanctum vel margaritas et
posse dispensare vel bona vel ma-
la et posse discernere qui homines sunt
canini qui porcini non est aliquis homo
nisi ipse doctor. Ubi ergo duo doctores
[illegible] sed in omni iniustitia sit et in hac
[illegible] facere. Item dicitur ut bona doc-
trina sunt per meliorem vitam quam doctor
ut ubi dicendo stans instruit melius

aut vincendo eciam quod fideles sunt hec
audientes omnes vite sue exemplo et luces-
cunt doctrine illuminantes. Quomodo autem
audiat illum doctorem qui semper non
audivit. Ideo dicit ad eos precipue eum
ad doctores Nolite iudicare ut non iudicemini
quia si doctor iniquus sit in iure et do-
lore et iniqua malitie sed non in aliud
plus eciam esse stans sive ad tempus
respiciat apostolorum sive ad ministerium
cum scilicet legem difficile aliquid contendebat
ad fidem Christi non multa paciendo ab ipsis.
Nam quia lapidando et deridendo per sufferendas
eorum iniuria usque ad mortem et in longum
dyabolus corda infidelium et iam non haberet
virtutem amplius eos armare ... accedebat
gratia dei convertebantur ad Christum. Ergo
meliores fuissent non in iniuria quas fuerunt
passi ab eis nunquam eos persequendo in ca-
ritate docuissent nunquam eos persequendo
libenter ad fidem Christi recepissent. Ergo
et nunc cum frequenter doctores offendantur
a laicis sive iuste sive iniuste dyabolo semi-
nante occasiones si iniquus sive in iure
et dolore tamen plurimum et clamant ubi
[illegible] timore aut doloris in medio
est nec doctor benevolentem docet laicum
nec liber laicus eum auscultat. Et
doctor forsitan vel in [illegible] ad sic
et ad docendum laicum cum sit omnino sive

dei clare nec usque ad finem genitum est
cum audierit sed conversus egreditur dorso et
se et illa superiore et amplius se quia illa
sed non sentit aut sive dispendium effe-
rant sicut nec bestia irritata vul-
nus in se inflictum. Hoc capitulum lucas
evangelista latius prosequitur dicens Nolite iudica-
re et non iudicabimini. Nolite condemp-
nare et non condempnabimini. Dimittite
et dimittemini. Date et dabitur vobis
mensuram bonam et confertam et coagitatam
et supereffluentem dabunt in sinum vestrum.
Eadem mensura qua mensi fueritis reme-
tietur vobis. Et quis sit ille qui nec
iudicat, quis autem qui iudicat et
non condempnat. Et quis est qui con-
dempnat quidem et cum dimittit. Et
quis est qui dat expositum ibi. Et
quam superfluam quidem mensuram quod conve-
nit qua vero et iusta maior est sic perfectior
est ille qui nec iudicat quam ille qui iudi-
cat et non condempnat, et ille qui iudi-
cat et non condempnat melior est
illo qui condempnat et dimittit. Sic
autem matheus omnia illa verba sermone
conclusio dicens Nolite iudicare ut
non iudicemini. In quo enim iudicio
iudicaveritis iudicabitur de vobis. In-
telligens quam iudicii sermo ad su-
perius illa. Nam et qui iudicat eum

peccatorem in se et non condempnat
iudicat. Et qui non solum iudicat
sed et condempnat iudicat hic cum
ipsum condempnat iudicare est. Ergo
quia illo quod lucas dixit Nolite iu-
dicare aut iudicatores nolite con-
dempnare iste dixit In quo enim
iudicio iudicaveritis iudicabitur de
vobis id est si iudicaveritis et non condemp-
naveritis sic iudicati et vos iudica-
bimini quidem a deo sed non condempna-
bimini. Si autem iudicatores condempnaveritis
sic iudicati vos iudicabimini.
Et quidem ille dixit dimittite
et dimittemini date et dabitur vobis.
Iste dixit In qua mensura mensi fueritis
remetietur vobis. Hoc est si non roga-
ti dimiseritis peccatum proximis vestris sic
dei respectu et deus ex se prius quam roge-
tur a vobis dimittet vobis. Si autem
rogati veniam dederitis et deus cum
vobis dabit veniam cum dignis fructi-
bus et contrita lamentatione cum orationi-
bus. Quod dicatur proprie sed ad ...
discipulis Nolite iudicare ut non
iudicemini. Consequenter addit et ...
Quid autem vides festucam in oculo
fratris tui et trabem in oculo tuo
non vides. Idem trabem in oculo tuo
non vides ut quid vides festucam

in oculo fratris tui. ar si dicat aliquis
quod non debet et non reprehendere laicum
qui docet et reprehendit et ipsum in re-
prehensione considerat quam talis doctrina
non est amabilis nec desiderabilis
Propter quod omnis sacerdos si vult docere amplius
prius seipsum doceat. Si autem seipsum
non vult docere de omni quod docet nec
seipsum arguere de omni quod arguit nec
alios doceat nec arguat. Quia qui non se
iudicium suum non curabit vel oppro-
brium hominum non pacabit. Hinc quo-
modo dicis fratri tuo sine eiciam festucam de
oculo tuo et ecce trabes in oculo tuo
idest cum frater arguat peccatum levi fra-
tris cum ipse in corde maiore pec-
cato consistens. Nos times ne audias
ex dominis medice cura teipsum. Si
medicus opprobrium est qui nec alicuius
sanitate sed in peccato nec sua si
alios curare velit et ipse debilis
sit qui restitutionem impetrare sive portat
in corpore suo eandem passionem quo
doctor non sic opprobrium alios velle
curare a peccato et ipsum in maioribus
peccatis dum possit amplius seipsum
curare a peccato quam alios autem [illegible]
dicis fratri tuo idest quo proposito putas ex
caritate cordis dicis ne salves proxi-
mum tuum. Nos sed ne te simules in-
tentum. Si autem ex caritate cordis arguis
proximum tuum de salvatione corporis an
salvationis numquam possibile est nec benivo-
lentior alteri sis quam tibi nec quod corpus
nolis servare alterius velis. Quis sic
doctor qui alium in aliquibus reprehendit
delicto et ipse in eo consistens non se
prius expurgat. Certum est quod alloquitur
in ecclesia non alios vult salvare sed
per totum docebunt malos actus suos
~~celebrare~~ celare et sinistre laudare ab homi-
nibus quae non edificationis mercedem a
Deo idest est ypocrita Job cum speret admodum
Dicit ypocrita eice primum trabem
de oculo tuo et tunc videbis eicere
festucam de oculo fratris tui. Ypocrita
est omnis doctor qui non prius fecit bona et
postea docet. Dum enim docet bona profiteri
se inserit coram hominibus dum autem male
agit peccatore se consistit unde se hic
ergo dicit. Vis libere et fiducialiter re-
prehendere laicum et eicere de oculis men-
tis eorum peccatum. Prius tuam ipsius mentem
purga ab omni malo ne cum arguis
laicum de peccato eius. Ex dominis laicus
non habeat unde te arguat et pro
peccato tuo. Nam incipiet te timere
in se cum non videbit quod te deprehendat

ite. Dic autem peccatum non secundum actum
sunt iudicandi modicum aut magnum, sed
secundum peccatorem. Peccatum laici enim etsi
magnum fuerit peccatum modicum est et
festuca est quoniam ad sacerdotem. Dico peccatum
quod laicus est doctor. Autem et si peccatum fe-
cerit modicum magnum est et trabs quo-
niam ad laicum. Dico peccatum quod doctor est.

Nolite sanctum dare canibus neque
mittere margaritas vestras
ante porcos ne forte conculcent eas
pedibus suis et conversi disrumpant vos.
Cum supra dixit mandatum dedisse omnibus
precipue cum doctoribus ut diligerent
inimicos suos et benefacerent eis. Nunc
paulo ante ut non iudicaret eos qui
peccant in eis. Considerans quoniam qui
persecuntur sacerdotes et iniuriant eos aut
ledunt plerumque aut infideles sunt qua-
les sunt gentiles vel heretici aut si
christiani sunt sordidi sunt et insensati qui
nec considerant vel intelligunt sacerdo-
tes esse vicarios esse Christi et quoniam qui ho-
norat sacerdotem Christi honorat Christum et
qui iniuriat sacerdotem Christi iniuriat
Christum. Ne forte consequenter cogitantes
infideles sacerdotes dicant si [in bonis] bene
diligere inimicos et benefacere eis si
[in bonis] bene nec iudicare eos peccatores qui

peccant in nos sic non debemus eos iu-
dicare peccatores qui peccant in nos
ut non solum mihi sed et contra deum sunt
eis contemnunt ut sit plena mea mun-
ditia et dei scio tale exhortationem eorum
modo sermone compescuit dicens: Nolite
dare sanctum canibus et margaritas vestras
nolite mittere ante porcos ac si diceret:
Mandavi vobis diligere inimicos vestros
et non iudicare eos ut vos exhibe-
retis beneficia ad illos ut benefacia-
tis de bonis corporalibus non de mi-
nisterialibus spiritualibus passim in me vobis
sunt et non in fide mandavi vobis
ut non iudicetis eos quam in vobis per-
tinet non ut in sanctis mecum sanctis
ta paciatur eis quia volentes ...
blasphemari et scismate. Videte ...
... ad omnem ... vobis
se ... carnalia benefacta
dignus et non dignus sed ...
... spirituales. Hec enim ...
de illis qui ... sanctum ... defendere
super ... et ingratos et dat bene
... suas sed iustos et iniustos ...
quia in ... quidem ... simplices
et benigni in ... aut ...
et tamen ... ...
clamantium ... cum fidelibus ...

requirit quomagis deus tale quid dis-
pensatorem gratiarum suarum qui bene
tractando gratias eis fructum querens
non male dispensando reddat in-
honoris. Sicut enim si canibus dederis
sanctum aut porcis margaritas nec
sanctum canes sanctificat nec margarite
mutant porcos sed econtrario canes con-
taminant sanctum et porci margaritas con-
culcant vel confringunt. Ita si hominibus
caninos vel porcinos mores habentibus
sanctum dederis aut mysteria secreta commiseris
nec sanctum illos sanctificat nec mysteria ve-
nerabilia illos illuminant et econtrario ipsi sanctum
contaminant et mysteria deridendo blasphe-
mant. Canis et porcus ambo quidem
animalia immunda sunt sed canis ex omni parte
immundus est quia nec ruminat nec
ungulam habet fissam porcus autem ex
parte immundus est quia ungulam
habet fissam mundus est quia autem non rumi-
nat immundus habetur. Per quod canes pos-
sunt intelligendos gentiles vel hereticos
qui immundos ritus et per actus suos ma-
los immundi sunt et per professionem suam vel
ydolatriam amplius immundi sunt. Por-
cos autem vanos catholicos et immundis vo-
luptatibus deditos qui per fidem quidem suam
mundi sunt per actus autem suos sordidos
habentur immundi. Aut canes quidem

gentiles porcos autem hereticos appellat
aliquis eorum mediocri mundum quod vel divinam
veritatem videntur sed ex moribus intel-
ligitur qui sunt canes vel porci ca-
nis natale et improbum est numquam vere
mutare per aliquam causam sicut tertia via
via non ad abigendos sed venientes in-
vadunt autem et de superfluo latrant. Tales
sunt omnes gentiles vel heretici in ap-
nabiles latrantes plerumque adversus
suos dei latrantes aliquando adversus deum
blasphemantes ululantes a parte et
numquam non sunt apientes ad bonum sed
semper ad malum. Porci autem proni et in ter-
ram se volutant numquam celum aspiciunt nec
quidem divinum sunt nisi ad esuriem. Tales
sunt etiam vani qui in carnalibus immun-
dis delectantur nec aspiciunt aliquando celos
nec quidem deum nisi cum necesse aut admo-
veri. Et illi quidem frequentant malum qui
bonum iudicant de malo. Conversi autem
ad vomitum malum sicut canes quando
in philosophiam agunt malum et ipsi pro-
cedunt secreta peccatorum suorum qui pen-
tent. Conversi autem ad secreta sua
sunt porci qui omissa respectu vi-
vunt. Videamus quid sit sanctum quid margarite
ita distinxit quod sanctum dat quod non dat
et sic nunc sanctum et sanctum diversa sanctitatis
sed equaliter omne quod sanctum est debent dare

Ergo sicut est baptisma preciosa non est
dandum nisi iam fidem habentibus dictum est quod
corporis Christi preciosa illis solis danda est
qui iam per baptismum facti sunt filii dei
et per impositionem manuum videntur panem
sanctum sunt preciosa illis porrigenda scilicet qui
capaces facti videntur per fidem. Item
mysteria vocantur margarite sunt quia
sicut margarite inclusae clauderis po-
site sunt in concha maris sic et mys-
teria divina inclusa verbis posita
sunt intus in altiori sensu seperanda
sunt. Et sicut non omnis homo potest se in-
gerere et defimendo colligere margaritas nisi artifex qui
scit opus illius rei sic non omnis homo potest as-
cendere in altiorem sensum et illic inve-
nire absconditas margaritas mysteriorum
nisi vir spiritualis qui habet exercitationem
spiritualium narrationum dei preciosa mar-
garite non sunt dande nisi desiderantibus
veritatem et eius rationem habentibus
Et quod talibus porcis secretorum mysteriorum
mysteriis margaritas scienter vite
delectationis incentivum gignat non intelligunt
preciositatem eorum. Sed estimantes eas similes talibus
ceteris fabulis mundialibus actibus
similes eas carnalibus actibus conculcant
et postmodum quasi per inobedientiam in-
pingunt predicatores eorum frequenter autem ex-
scandalizati in eis calumpniantur

expositores eorum qui designant non
nostri seminatores et si talibus intelli-
gentiam dederis sanctam susceperint quasi
tamen sine discretione conculcant ea
et pro nichilo estimantes quod accepe-
runt conversi dissipant vel lacerant sive
quasi latratibus irrationabilibus impugnant vel
eorum predicatorem Et pueris non sunt
irrationabili verba sancta quemadmodum canibus
dabimus neque porcis margaritas
aut non dabimus porcis Verbi mar-
garitas aut quomodo possumus dicere
quod si porcis mittimus verbum nostrum
in mittendis comminantur canibus plus
in mittendis. de sanctis autem dando item
estimare non possumus quod enim si plus
in mittendis dabimus non querimus minus at
in mittendis sed tectis nos decet in
ligimus nos mandamus forte quia
frequenter et manum parum et vere
ne damus etiam porcorum inde
mentibus similiter non quod illi merentur
accipere sed nos ex nobis tamen
tia dare dispensamus ne forte plenius
scandalizati dispereant Quod iniustum
est quod iniustum est decet autem non est quod
infirmitati fuat agnoscentes
de sanctis recipiunt dicit non est
qui aliud est sufficit aliud est sufficiens
sufficit enim est qui alium sufficere

sificatum autem alterum sanctificare non potest quoniam
ipsum sic sanctum nec potius signans panem
cum quem manducas sicut ait apostolus
sanctificatur enim per verbum dei et orationem
sanctificasti eum non fecisti sanctificationem
Quando autem sacerdos de manu sua
dat non solum sanctificatum sed et sanctificatio est
quia non solum hoc datur quod videtur sed et
illud quod intelligitur De sanctificato autem pa-
ne licet et aliis laicis et infidelibus
datur quod non sanctificat accipientem Si
autem tale est quod de manu sacerdotis acci-
pitur quale est quod de mensa manducatur. Quod
de mensa manducant et quod de ma-
nu sacerdotis accipiunt unum et idem in
veritate non solum benedixit panem sed de
manu sua dedit cleophe et socio
eius Et paulus navigans non solum
benedixit panem sed de manu sua
porrexit luce et ceteris discipulis
suis Quando autem de manu porrigitur
nec aliis datur est non infidelibus
porrigendum quia non solum sanctificatum
13 sed et sanctificatio est et sanctificat accipientem
Petite et dabitur vobis Consequenter
consequenter de capitulo ad capitulum transi-
re difficile est in diversa opponi sermonum
diversas considerationes insuper Sciendum
quod deus mandaverat sibi hominibus impos-
sibilia cum et quantum ad naturam humanam
sibi naturam enim qui se non abstinet

a cibis quo se potest abstinere ab ira-
cundia se non abstinet a fornicatione
quo se abstineat a concupiscentia. Cum non
abstinet a periurio quo abstinet a mini-
mo eo. Cum alios ferire non cessat
quo se probat feriendum. Sed non amicum
sincere diligit. quo diligat inimicum
Qui autem sic impossibile est quod elemo-
sinas facere vel orare vel ieiunare
et nolle hominibus apparere. Qui autem dif-
ficilius quam non meditatur peccatum et se
autem nichil scire vel scitum dicere aut
dare indignus. Facile est vere et mul-
tos sibi facere inimicos. Cum autem
maiora erant mandata quam vires
humana est consequenter eos ad deum
cum gratia nichil est impossibile dicens
petite et dabitur vobis ut quod ex vo-
bis hominibus consummari non potest per gratiam
dei adimpleatur Omnem creaturam sensi-
bilem deus armavit et munivit contra
alios enim munivit velocitate pedum
alios (alios) armavit unguibus alios velo-
cibus pennis alios dentibus alios cor-
nibus. hominem autem solum sic disposuit
ut deus illius sit ipse et in eo quod in-
firmiorem eum fecit omnibus in ipso fortio-
rem eum voluit esse in se. Et ita sicut deus
quem agnoscere et colere deum vita eterna est
ignorare autem et contempnere precium sem-
piterna. Hec ita instituit eum creavit

ut oīo nichil boni facere possit / ne
q̄ sr oia & ipse q̄ oia fecerat cuibꝫ
tueme ee deterior ~~fuit~~ (nec) ita potest
cum creamus nos et sine dei auxilio
ex se ipso facere possit q̄ velit. ne ig-
mutatis sue necessitate coactus semper
necessarium habeat deum suum. Et vere
infelicissima res est ut necessarium habeat sum-
fortes. Si cum oīs divitis hoīs & deo
est & eis contempnit oīm bonorum auxilio
re. quomagis negligere deum si po-
test eis esse in ipso. Aut ita omnia ad
sufficientiam ordinem. Quam dedat eis
observande bonitatis mandata dicens
Naliter indicat ut non indigemus co-
petens addedit petite & dabitur
vobis tamquam si dicas si hat clementia
permanent ad nimios quam mandam vo-
bis q̄ q̄ velis petere & dabitur vobis
& q̄ q̄ desideratis invenire. querite & inve-
nietis & q̄ q̄ clausum vobis videtur pul-
sate & aperietur vobis. Ergo vos q̄ q̄-
te fratribus petere die ac nocte ora-
tes cum si innam sua peravit deus
ad aliquis voles temptare deus consta-
ntia fidei tue tu a precibus tuis non
recedas. Sicut enim qui esurit vel
sitiendo petit cibum donec impleat
necessitatem corporis sui nec potest cessare
necessitas enim vero quia sine cibo vivere
non potest. ita & qui vere desiderat gratiam

dei cessare non potest a petendo sed
q̄ plus sibi non potest sine gratia dei
quoniam sacerdotes interrogantes re-
colit q̄ habetis scientiam spiritualiter sp-
ualem sed precipio lex interrogare pa-
trem & dicet tibi. seniores tuos et
dicent tibi. Omni studio & la-
bore legentes scripturas legis et
prophetarum. Nam deus ita nos disposuit
ut nos studentes & laborantes
in scripturas acquiramus salutem sine gratia
dei ut ne nos imputemus quod
sumus. nec tamen gratiam acquiramus in
studendo & laborando in scripturis
ne donum dei negligentibus
detur enim admonitum & infirmitatis
ne admonitum audit non dormientibus
dat sed sectantibus & non finaliter
Sicut enim in bello non oīs qui pug-
nat vincit nec tamen vincere potest nisi
pugnans sic non omnes qui student
& legunt acquirunt scientiam spiritualem
nec eam acquirere potest nisi qui studiosi sunt
ad legendum aut assidue ad au-
diendum et instabiles & non timentes
deum. Tenuus scientiam legendo & au-
diendo sed non illa que ex deo est sed illa
que est ex natura carnali que per rationem
tamus acquirit quod # nunc dico et nunc
scias istas Omnia enim orationibus non
instat nec operibus bonis sed per

habuerunt & gratia studiosi ...

[illegible]

solum studium lectionis factus est sciens qui aliis predicat ipse sibi non sentit quod predicat. Dei verba verbi dei loquitur alios quidem forsitan terret ipse autem non timet dei misericordiam. alios quidem forsitan consolatur ipse autem non gaudet. Alios admonet credere. et ipse non credit eis que dicit. Sed qui alios docet ab intus. Conscientia eius videt sibi de verbis suis. Et scientia que ex solis lectionibus est ex ore procedit. Que sic autem de spiritu sancto est ex corde profertur. Et ideo spiritualis scientia non solum dicitur sed et sentitur non tantum in scripturis legitur sed ex corde suggeritur. Et ideo si alios terret ipse amplius timet. Si consolatur ipse uberius gaudet. Et de quo loquitur non tantum legit sed expertum cognoscit. Ideo ergo petamus dominum et operemur bona. ut non carnalem sed spiritualem scientiam mereamur. Et hoc est quod dicit pulsate et aperietur vobis. pulsat enim dominum qui bona opera facit ante deum orationibus ieiuniis et elemosinis. Sicut enim qui pulsat ostium non tantum voce clamat sed et manu pulsat sic bonis [?]. Scriptum est enim Concupiscis sapientiam serva iustitiam et deus prebet tibi eam. Sed quid dicis est hoc ipsum peto. ut sciam et faciam. Et quomodo possum facere nisi prius accipiam. Et iam quod potes fac ut amplius possis. Et quod scis serva ut amplius scias. Iustitia enim opera se operatur. Et opera manifestat se quomodo. dum tu iustitiam operaris intus iustitia operatur in te scientiam. omne artificium seipsum

operatur. Ut puta operaris bonitatem colligis fructum eius. Et delectatus in eis melius operaris. Vides quia ipsa se colit fructificando tibi dum colitur. Sic et ex diverso. quia opus peccati ipsum peccatum cui sit immundus operatur ipse in eo delectationem peccandi ut dum delectatur circa peccatum amplius peccet. Sic et qui iustitiam operatur cum sit ipsa iustitia spiritus sancti operatur in eo delectationem faciende iustitie ut delectatus circa iustitiam amplius faciat. Tale est quod dicit Sapientia. Cogitatum habe in preceptis dei. et in mandatis eius meditare semper et ipse confirmabit cor tuum et concupiscentiam sapientie dabit tibi. Vides quia iustitia ipsa se operatur te tantummodo inchoante et laborante. Sed et ipsa se adaperit dum colitur. Sicut enim qui qui peccat dum peccat. magis atque magis tenebrescat mens illius et a luce veritatis recedit. Ita ut nulla scientia salutaris remaneat in eo nisi sola malignitas de qua dicit Salomon Sapientia iniquorum nequitia est. Sic et qui iustitiam operatur dum operatur magis atque magis clarescit mens eius et ad notitiam sapientie maiorem ascendit. Et ipsa se iustitia quasi speculum offert ante oculos cordis eius. Verum si opera iustitie non facis idest si non pulsas nec orare ex fide potes. Nam virtus orationis est opus iustitie. Oratio autem quasi odor suavitatis est operis boni. Si ergo res aliqua sine odore potest esse. odor autem sine re aliqua non potest esse. sic opus sine oratione aliquid est. oratio autem sine opere bono nichil est. Et si oras non ex fide

sicut est qui bene opera facit quasi qui manu

eras stam sicut lucerna non quidem ex
oleo accenditur : sed per oleum nutritur.
Sic fides non quidem ex ope nascitur
sed per opera nutritur. Aut ita: Cum
semper mandasset omnibus precipue aut
doctoribus ut diligant inimicos su
os. Et non indicarent quasi peccatores
offendentes se consequens erat sicut
iam diximus ne forte sub obtentu
dilectionis et bonitatis eciam sancta dei
et sacra eius communicarent. Ideo
instituit ne faciant. Et dicens Nolite
sanctum dare canibus, sumite
dicat eis consilium bonum ut si dili
gant inimicos suos quasi dei benig
ni imitatores. Et volunt eos eciam
secundum deum salvare petunt deum
pro illis et dabitur eis et invenient eos
gratia dei demonstrante pulsent eos
qui in erroribus inclusi sunt et a
periet eos deus ut habeat sermo eorum
ad cor eorum ingressum. Ac si dicat de
cristianis qui porcorum more vinctes
perdiderunt se secundum ymaginem dei et
cadentes ab hominis porci facti sunt et pie
rint. Querite eos admonendo benivole
penitendi eis viam dei et in spem
eos adducendo. Sic enim paulus eum
qui quasi porcus et non homo in differentes
coniugium maculaverat. Querite que sunt
et per gratiam dei invenit gentiles aut vel
hereticos qui enim suis persuasionibus in
doctorum decepti sunt et conclusi in sua
claustra perfidie pulsate et habebitis in eos
ingressum. Sicut et cristus dicit in reve
latione iohannis: Ecce ego sto ad ostium
et pulso. et qui aperuit michi intrabo ad
eum et cenabo cum eo et ille mecum. Ergo
non temerando sancta dei vel porcos vel

gentiles vel hereticos debemus secun
salvare sub obtentu inie. Hoc enim te
meritatis est non bonitatis. sed debe
quidem petendo pro eis. ipsos autem
querendo si perierint vel pulsando si
clausi sunt. Et tunc si et nos digne
petimus et illi sanabiles sunt et
canibus et porcis immundis refor
mentur homines sancti et sic iuste
et digne et sancta participabunt et
audient sacra misteria.

Omnis enim qui petit accipit
et qui querit invenit et
pulsanti aperietur. Ne quis fortassis
desperat petite querite pulsate. nec
forte aliqui peccatores audientes dicant
eciam ista dignos facere hec tamen nos
aut indigni. et si petimus non ac
cipimus. et si querimus non invenimus
et si pulsamus non nobis aperit. Videtur
qui eandem clausulam repetendo
tam iustis quam peccatoribus omnibus viam dei
commendat dicens. Omnis qui pe
tit sive iustus sit sive peccator cum
petere non dubitet. Querere non neg
ligat. pulsare non cesset. tu costet
nemine spem in ipso qui petere
dubitaverit adesse. Querere neglexerit
pulsare cessaverit. Ut autem cognoscamus
bonitate dei dicamus de deo sicut
cristus dixit de nobis. Dicat omnibus
semper diligite inimicos vestros et oratio
simul addidit. Si enim diligitis
diligentes vos quam mercedem ha
bebitis? Nonne gentiles hoc fa
ciunt: Nos ergo dicamus de deo
deus tantummodo iustos et dignos suos
exaudit quam sandem bonitatem mihi
et admirari

ne eos q̄ pierint
petis

tione & homines cum sint mali ci-
tos suos rogantes se audiunt &
beneficia eius prestant: videte
quam dominus dicens. Estote miseri-
cordes. sicut & pater vester miseri-
cors est. qui solem suum oriri
iubet super iustos & iniustos et
dat pluviam super gratos et in-
gratos: bonitate dei volunt de-
monstrare. quod tam iustis quam
peccatoribus parata est bonitas eius
fit enim credibile est. ut opus
bonitatis hominibus quod iam
dat in malis constitutis. ipse autem
non faciat cum sit bonus. Ergo
omnis qui non habet iusticiam
sit autem credat de regno celesti
quod facere habeat iusticiam. quod certe
non petijt. aut non quesivit stu-
dio & labore: aut non pulsavit opi-
bus bonis: Et ideo non est iusticia
dei non prestantis. sed culpa hominis
negligentis. Quis vestrum hic filium
et si petit ab eo panem numquid lapidem
porriget ei. Vide quomodo nos ad
spem divine bonitatis nos inclinat
ne forte aliquis considerans quanta
est distantia inter deum & hominem et pon-
derans sua peccata. sic desperat
impetrare nec incipiat petere
ideo patrum & filiorum similitudinem in-
troducit. et ut si propter peccata nostra
desperamus. propter paternam dei bonitatem
speremus. Panis est verbum de noticia
dei perfectum. lapis est omne mandatum
et quod illud habet in se scandalum

offensionis ad eum. Unde dicit
propheta ad iustum: In manibus portabunt
te ne forte offendas ad lapidem
pedem tuum. Omnis enim iustus
custoditur ab angelis ne forte
occasione inveniat pes eius [offensionis]
onus operis. piscem autem possumus in-
telligere de christo verbum serpentem
[vero] dyabolum. Ut ergo impetremus quod
desideramus. duo hec convenire de-
bent. Unum quod et petas orde-
et gratis studio. et pulses bonis
opibus. Alterum autem ut panis quod prestare
sit quod petas. Si autem ne quod expedit
petis hoc est talia que noceant anime
quod lapis aut serpens. non tibi prestat.
Etiam si petas quod benignius preces
Aliquid si prestat ne tua peteti non
est ... sed iniucius..

Si vos cum sitis mali scitis bo-
na data dare filijs vestris. non quod
capti erant mali. sed quantum ad co- [quod solus singulariter est bonus omnes mali dicuntur sed ad comparationem]
parationem dei. nimio autem solis de-
mundum sordidum videtur. Et de ceni-
lucidum absurdum videtur. Et veni-
am omnes preces mali sunt propter deum.
Ecce si hodie iniuriam perpetratam
pater a filio. statim effectus illius minuit
modicum & irascatur illi forsitan
et castigat. non quia ille faciens i-
niuriam prius peccavit in deum. ideo
nunc irascit. sed quia illi fecit
propter suus illa irascit. sed quia illi fecit
iniuriam. Aliquid si pater iniuriam
passus est. non propter suam iniuriam irasc-
citur filio sed propter illius peccatum. i. ca-
vere filiorum ... irascatur. Sic ca-
... patientur dolent
qui ... peccaverunt filij
...

cor in deum nec curant. Deus autem offensus
ab homine non ideo irascitur quia ipse ei
esset deus contemptus. Ergo homo offendens
deum perdit animam suam. Deus ergo
non irascitur de sua iniuria. sed dolet
de perditione humana. Et si castigat
non suam iniuriam vindicat. sed ut illum
corrigat ad salutem. Audi illum per prophetam
dicentem. Si dereliquerint filii eius legem
meam visitabo in virga iniquitates eorum misericordiam
vero meam non dispergam ab eis et cetera
Quoniam autem non omnia prestat petentibus
sed bona tantum. ideo non dixit quecumque
sed pater vester dabit petentibus se, sed
addidit bona petentibus

[margin: non conteritur ab homine est]

Omnia ergo quecumque vultis ut fiant
vobis homines et vos facite eis. Supra precepit
sanctificandam ordinem mandavit ut non
iudicent quam peccant in proximos. Ita ex
necessitate ab ordine narrationis pro
cedens: introduxit aliqua. quid autem est
quod tu vides festucam in oculo fratris
tui. Et illud nolite sanctum dare
canibus et cetera que secuntur. Nunc autem
ad mandatum quod ceperat rediens ait
Omnia que vultis ut faciant vobis ho
mines. facite vos eis. Idest non solum ma
la nolite iudicare ut non iudicemini
quod vos sibi fieri volunt ut cum nocue
runt aliquibus non iudicentur ab eis
Sed et omnia quecumque vultis ut faciant vobis ho
mines facite vos eis. et tunc impeca
biles poteritis orare. Nam quecumque lex
et prophete sparsim in omnibus properit
scripturis. in hoc compendio continentur
mandato quasi innumerabiles arbores
in una radice

Intrate per angustam portam
Sententia autem consequentia ad
[illegible] iusticiam ieiunii pertinet

Et ceteris doctrine de ieiunio sicut
ut sit talis ordo narrationis. Tu
autem cum ieiunas unge caput tu
um et faciem tuam laua ne pareas
hominibus ieiunans sed patri tuo
qui est in abscondito reddet tibi.
Intrate per angustam portam
quam omnes quidem iusticie continentes
ad vitam eternam. Angustus est
homini vincere in carne posito [illegible]
talem nature carnalis. Sicut autem
sic est angustus et laboriosus [illegible]
ieiunii sinceris consummari et ut sancte
attende. Omnes quidem passiones
carnales dicuntur. Que sunt in spiritu
carnis moventur: sive ira. sive
superbia. sive invidia. sive avaricia
sive vana gloria. precipue sunt tres
quasi naturales et intime et proprie car
nis. esca et potus. deinde amor viri
ad mulierem. et mulieris amor ad
virum. In tercio loco sompnus. quia in istis
illis passionibus neque consistit per
carnis natura. Ergo qui peccata sunt
quomodo et supplementa necessaria corporis
ad has illas passiones non necessi
tas necessaria corporis urget sed per simplices
spiritus carnis. ad illas ipsa ne
cessitas necessaria carnis. Ideo et grauius
est eas a natura corporis procedere quam
ceteras passiones. Nam ob illas
passiones patere labor est per conflicta
tionem cordis. Istas autem passiones
patere non solum labor est sed consumere
et conterere et mortificare ipsam carnalem
naturam. Et quasi truncare seipsam
ipsam. quemadmodum si quis precidat
aliquod membrum ipsius. Si ergo hee
tres passiones carnales naturales
sunt et intime et proprie nature.

~~corporalis~~ carnalis nullius passionis
abstinencia sit sanctificat corpus
quomodo abstinencia habeatur ut sit cas-
tus. ut sit ieiunus et sit vigilis
precientibus. et omnia illarum passionum
sit consummat corpus quomodo
passiones iste ut sit homo aut for-
nicarius aut epulator aut de-
ditus sompno: Ideo et apostolus dicit
Omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus
est. qui autem fornicatur in corpus suum
peccat quia ipse de ipsa natura cor-
poris passio fornicationis exer-
citur. Et dives in ewangelio epula-
tore apparuit divitem cum pauper La-
zarus adiacebat: Et abraham
dicit ei Fili recordare quia tu hoc tho
recepisti in vita tua et nunc cruciaris: quia
bona recepisti: Et ubique dominus
in ewangelio precepit assidue vigi-
lare. Ergo quis vel deus quidem instan-
cias proprie aut passiones laboriosas
... dominus. dicit intrate per angustam
portam et cetera. porta perditionis est
dyabolus per quem intratur ad ge-
hennam: porta autem vite est cristus
per quem intrant ad regnum celestem
de quo dictum est: hec porta domini
iusti intrabunt in eam: Lata autem
porta dicitur dyabolus non magnitudine
potestatis extensus sed effrenate
superbie licencia dilatatus: Unde
dicit dominus: Beati pauperes spiri-
tu. pauperes spiritu sunt qui cum sit mag-
nus modicum se ostendit. dives autem
superbus est: qui cum sit modicus credit
se magnum propterea dyabolus superbia latus
qui cum esset minister dei in celo quia deus
super celos extendens se usurpavit

contra deum. Porta autem angusta
dicitur cristus non potestatis parvitatis
exiguus sed humilitate racione collectus. sed
ipse de se testimonium dat. videte quia mi-
tis sum et humilis corde. Quomodo videtur
tibi parare latissimus humilitate angustus
quia tu esses dominus maiestatis qui homo
in hoc seculo voluit apparere et quem
totus non capit mundus se ipsum
inter angustias vel virginalis
inclusit. Et aliter intelligit dyabolus
porta ~~dyaboli~~ lata et cristus angusta
quia dyabolus omnes peccatores innoxios et
venientem mundi sarcina honera-
tos recipit et ducit in morte.
Cristus autem non recipit in se nisi qui
omnibus peccatis exuerint se et
deposuerint omnem sarcinam mundi
et sic fuerint subtiles et spiritu-
ales ut quales intrant in mundum
tales exeant de mundo: Ad hunc latus
est dyabolus quia apud illum sine lege sunt
omnia: Cristus autem angustus quia sub
racione legis apud eum universa consistunt
Mundus sine lege est solutus est
qui autem sub lege est ipse angustatur
est. Via autem perditionis est omnis ini-
quitas. dicitur autem spaciosa quia non
est intra gloriam veritatis et
discipline inclusa sed per diversa car-
nalium voluptatum diffusa et ambu-
lantes in ea non quod debent agere
hoc agunt sed quod eos delectant hoc
sequuntur voluntas corporis lex est
eorum Et non ipsi sub lege sunt
sed lex sub illis. Via autem vite est
omnis iusticia. Dicitur autem arta
esse quia intra gloriam veritatis
et discipline inclusa est. Et am-
bulantes in ea non quod delectat

no

no

cos hoc faciunt. sed quod debent. sed quia
lex voluntas eorum est nec est sub
illis lex. sed ipsi sub lege. Considera-
tionem autem est quia via ducit ad portam
et nisi quis ambulaverit per viam
non potest venire ad portam. Sic
et qui iusticiam faciunt isti soli
possunt cognoscere Christum et intrare
per ipsum. Qui autem non ambulant
per viam iusticie impossibile est ut bene
cognoscant Christum. Si autem nec
fuisti nec es in via iusticie et pu-
tas te cognoscere Christum mentiris.
Sicut enim qui audit quod mel
dulce est nec gustat de illo. non
quidem melius cognoscit. quam
autem non eum ignorat. sic et qui
audivit quod Christus est filius dei.
iusticia autem eius non fuerit vestitus.
tantummodo Christi nomen cognovit
quem autem non eum ignorat sed
non dicat propheta. audivi et vidi
quam suavis est dominus: sed gustate et
videte: Quando ergo aliquis audimus et non
videmus: tantum nomen Christi cognoscimus tantu-
modo ut diximus. Qui ad iusticiam
dei festinamus Christum [illegible] gustamus
Similiter nec merit intrantibus dyaboli
nisi quia in via ambulavit peccatorum
[illegible] non moriture in dyabolum declina via
que ducat ad illum et nullam dyabolus
habet in te potestatem. Si autem ambula-
veris in via que ducit ad illum iam
non dyabolo imputes perdicionem tuam
quia non ille te traxit ad se sed tu quia
tu isti ad illum. Sicut porta ducit ad
viam. sed via ducit ad portam. Sic
non prius dyabolus ducit homines ad
peccata. sed peccata ad dyabolum ducunt.
Vide ergo hec via perdicionis quia

[Left margin:] [illegible]
[illegible]nus iusticie non ambu-
lantes per iusticiam vi-
dent cognoscere Christum

[Left margin:] Nota

est
nociva quia spaciosa est et ideo
non solum volentes sed et nolentes
intrant in eam. Difficile
est ut aliquis in hoc mundo non
aliquantulum incurrat in eam. Est
lata et de longe videtur. Et
ideo etiam infantes antequam vide-
ant vel intelligant istam [illegible]
Et cum incipiunt quis in eam
quod vult facere agit nec coangusta-
tur in aliqua parte. ita ut delectet
eum ambulare per eam. Ambulant
in ea gaudentes ridentes non
solum manducantes et bibentes
sed etiam devorantes inebrian-
tes ambulant in ea. Ambulant
in ea divites. mentientes periu-
rantes aliena tollentes et
se divites facientes. Ambulant
in ea cum uxoribus. non solum cum
uxoribus. sed etiam fornicationes
et adulteria. que sit ambulatio
nescimus. Et quis non delectatur
quantum ad carnem ambulare per eam.
Hec autem via angusta primo non
facile videtur. Et ideo qui
vult intrare in eam necesse est ut
aliquantulum curet in via illa
spaciosa. donec considerans
aliquis inclinat ista. Et cum in-
traverit in eam non quicquid
vult agit. eo quod in parte coangusta-
ta ut [illegible] cum intrasse
in eam. Ambulant in ea tristes
lugentes gementes et se in-
ducentes et bibentes. cum non
sine lege tocius manducantes
et bibentes: Ambulant pauperes
et se divites non sibi. sed aliis
alienam nec concupiscentes [illegible] suis
gentes. Ambulant casti et se

cu doloribus tamen non sine lege tio
nis. amore suo diffugientes blas
phemati. iniuriam passi spoliati
et quod non penitebat conventu ad eam
nemo intrasse in eam sancti prophe
tam dicentem Mei autem pene
moti sunt pedes pene effusi
sunt gressus mei quia zelavi in
peccatoribus pacem peccatorum vi
dens. Ideo videntes homines hanc
tribulatam et angustam viam mul
ti recedunt ab ea Et quidam
ab initio nec accedunt ad eam
nec volunt eam videre. Quidam autem
concupiscentes volunt videre
eam et accedunt ad eam. sed
dum considerant angustias et
labores eius recedunt ab ea.
Alii autem audaciores intrant
in eam Et postea dum sustinent
angustias et labores eius corpo
ralis sunt regrediuntur ab ea
Ad hoc autem speciosa dicitur via
illa. hac est quia ibi sunt divi
tes filii potentes amici divitum
argentum vestimenta domus pos
sessiones oves pecudes thorum et
potum omnia artificia omnes
negotiationes. multas honores
et quod mentis est aut desiderium
delectat visum auditum et odoratum et
gustum et tactum hic perditionis est
non quia omnes qui ambulant in
illis rebus peccant sed quia omnes
iste res. ad peccatum compellunt
Via ista vite angusta est. quia via
est species et abstinentia omnium rerum
et in eum spectat separat se
ab omnibus rebus illis salvat tempo
ralibus quia omnes qui sunt in illis pereunt

Sed quidam qui se separant ab eis
omnes salvantur. Separat
autem se non corpore sed animo
non loco sed actu. Eciam quamvis sit
in mundo non videtur esse in mun
do quia non vivit mundo

Attendite a falsis prophetis
Exemplum mandavit apostolus
primus dicens ne elemosinas
faciant coram hominibus ut vide
antur ab eis sicut ypocrite et ut ne orent ut ab
et ut ne ieiunent coram hominibus scilicet videantur sicut ypocrite
se ostendentes sicut faciunt
ypocrite. et docuit illos ne
faciant sic et instruxit eos quia
possibile est in ypocrisi et elemosinas
facere et orare et ieiunare ergo
quod qui iam ad cognoscentes quia
hec omnia in ypocrisi fieri possunt
sequitur dicens

Attendite a falsis prophetis qui ve
niunt ad vos in vestimentis
ovium. intrinsecus autem sunt lupi
rapaces Ovium sunt vestimenta
simulate species simulate religionis
elemosina simulata vestimentum
ovile non opus ovile. ieiunium
simulatum vestimentum ovile est non
opus ovile et cetera species pietatis
quibus vestiunt se lupi rapa
ces. Nulla autem res sic exterminat
bonum quemadmodum simulatio boni non
sicut manifestum malum quia
se malum fugiunt et cavent
malum autem sub specie boni celatum
dum non cognoscitur nec cavetur
et sic quod bonum suscipit et non
timet bonum de bono exterminet
bonum: sic ferum dyaboli pesti
ue dampnatione corrumpit qui
se simulant bonos: de quibus

admonet discipulos suos et magis
autem nos omnes per illos dicens: Attendi-
te a falsis prophetis. Quia magnae virtutis est
bonum cognoscere malum. Et firma virtu-
tis salutis est scire quod fugias. Heresis perni-
ciosa quidem res est sed valde. Valde
periculosa quia multi seducuntur in ea
et pereunt. Utilis autem quia temptantur fi-
deles per eam et ab infidelibus segre-
gantur. Quantum imminuit de periculo
temptationis, tantum imminuit de premio pro-
bationis. In nullo enim negotio prosperitates
requies invenitur nisi praecesserit labor.
Quanto magis in spiritualibus rebus? Nisi
praecesserit temptatio, non potest esse
probatio. Attendite a falsis prophetis. Primum
scire oportet quia sunt omnino falsi christiani.
Nam nulla res sic perdit christianos sicut
hec, quia quoscumque viderint christianos
quasi christianos eos estimant. Si enim
constat quia sunt falsi christiani, aut
ille est falsus christianus aut tu. Si tu,
non ille. Si ille, vide quem tu estimas deum, quem
tibi christus mandavit, quia deus unus
est. Quem deus non confitetur filium
suum, tu quomodo vel estimas filium? Sed forte
dicis: Quomodo possum illum dicere non
esse christianum, quem video christum confi-
tentem, altare habentem, sacrificium patri
et deo offerentem, baptizantem, scriptu-
ras sanctorum legentem, omnem ordinem
sacerdotii habentem? Vere sapiens,
si non confiterentur christum et manifes-
ta esset gentilitas illorum, seducebaris in
insania tua (?), quia seducebaris, sed nunc ideo
quia confitentur christum. Sed non sicut quem-
admodum christus mandavit, negligen-
tior es si ab eo seduceris. Quemadmodum qui
in occultam foveam cadit, negligens
esse dicitur quia non caute conspexit;
qui autem in manifesta cadit non
negligens dicitur sed insanus. Quemadmodum autem

de similitudine ecclesiasticorum ministrorum
christi. Hoc audi (?). Quemadmodum et simia
secundum omnia membra hominis est et per omnia
hominem imitatur. Nunquid propterea dicendum
est homo? Sic et heresis ad ecclesiam, sunt
et imitantium (?). Sed non sunt ecclesie.
Deinde sciens dominus quia non erunt
manifesti gentiles sed absconditi
sub nomine christiano, ideo non dixit aspi-
cite sed attendite. Aspicere est simpliciter vide-
re, attendere est caute considerare. Ubi
enim certa res et indubitabilis, as-
picitur; ubi autem incerta et dubitabilis,
attenditur. Sciens autem christus
quia est in illis aliud quod aliis pro alio vi-
debatur desuper positum, aliud intus
[illegible]. Ideo dicit attendite, ut
sciatis quia non corporali aspectu atten-
dendum est sed vigilantia spirituali.
Si enim corporaliter illos aspicias, cog-
noscere non potes, quia stigmata christiani-
tatis habent. Nam homines passibiles quomodo
potestis videre mendacia veritatis
velamine cooperta? Primum ergo atten-
dendum est per opera bona. Si enim opera
iustitie facimus, et a nullo errore
decipimur, et ipsi omnem sentimus
errorem. Nam ipsa res facit errare, quam
facit altius errore non cognoscere.
Nam qui non cognoscit mendacium
altius, prorsus non intelligit veritatem.
Sic et peccata peccantium sensus conti-
nuo hebetare faciunt, ut non videntes
mendacium cadant. Vide enim sic homo
ab initio quomodo seminatus est error.
Fidei non erat (?) diabolicus, fecit deus
omnes malos. Sed homines mali diabolum
sibi fecerunt errorem. Si errores fecissent
homines malos, culpa esset dei qui tales
homines fecit, ut ab erroribus seducti
fuissent. Sed culpa est hominis qui volunta-
te elegit errorem. Quia non possunt
errores prevalere in homine nisi peccata
praecesserint. Sensus enim peccatis plenus
excecatur. Hoc est sic diaboli seductione
decipitur et cadit in mortem.

Quemadmodum sole manente non
prevalet nox. Cum autem recesserit ad occa-
sum tunc occupat mundum. Sic
quam diu lumine iustitie in homine fu-
erit tenebre errores eum non ap-
prehendunt. Ergo bonis operibus in-
vigilandum est quia caritas non generat
peccata. sed peccata errorem. Sicut di-
cit sapientia. Impietas hominem trahit
ad errorem. Attendite. Sic admonet
attendite quia inuito deo duas hereses
introducit non iudicio sed permittente
Si enim gentes non credidissent
in christo intelligebamus virtute permisse duas
quia gentes credere non permisit. Has si
duas alias potuisset admonitio credere
non permisisset. Sunt autem ex eo quod ob
gentes crediderunt sed postea ex
credentibus facte sunt hereses.
manifestum est quia non sunt virtute
dei sed permissione dei. Et quare sic
admonet quia quod nichil fieri. quia
non sine iudicio vult servos suos
hic. ideo misit temptationem
Quam autem non vult per ignorationem
eos perire. Ideo admonet ergo tempta-
tionem mittit ut mali cum bo-
nis coronentur. Ideo autem admonet
ne boni cum malis pereant. Atten-
dite vobis a falsis prophetis. Scriptu-
m enim omnis lex et prophete usque ad
iohannem. non quia futuri non essent prophe-
tie. Fuerunt enim agabus et silas et
multi. Sed quia prophetia de christo non
erat futura post eum. Ergo post
iohannem prophetie quidem cessaverunt
prophete autem et fuerunt et sunt.
Sed non qui prophetarent de christo. sed
qui interpretarentur ea que de christo ab
antiquis fuerunt prophetata
id est doctores ecclesiarum. Et omnes

christianam prophete dicuntur. generaliter [illegible]
et sacerdotum [illegible] et in
quandam evangelium. Sicut enim quis prophe-
tice [illegible] sensus nisi ha-
beat spiritum propheticum. Hic autem dicimus
ut ostenderemus quod prophete de quibus
loquitur doctores dicuntur. Scias
autem duos fuisse falsos doctores. hec
sunt diversarie contra veros doc-
tores. qui spiritualis prophetias et a-
postolicas perversa interpretatione
confunderent. Ideo post apostolos suos
cum etiam doctores admonet dicens
attendite vobis a falsis prophetis. Et
ne forte dicat aliquis hereticus
doctor. quare non dicit falsos nos
appellas sed gentiles et iudeorum docto-
res. ideo addidit dicens. Qui ve-
niunt ad vos in vestimentis ovi-
um [illegible] quidem falsis
apostolis et prophetis ista predicat tam de
illis iudaicis. qui in christo quidem fue-
runt credituri ex eis loquentes autem
perversa. secundum suggestionem maligni
spiritus ad corruptionem christianorum
fuerunt locuti de quibus cavendis
in omni epistola sua sollicite monet
apostolus quales sunt et heretici. Quoniam
omnes enim prophete suum dicuntur
vestimentum quod simile est voluntatis
spiritus. Vides quod de hereticis loquitur
[illegible] in fingendis qui a foris in
[illegible] videntur. Ab initio autem con-
fessionis efficacitate gentiles et
isti multo periculosiores sunt quam illi
iudaici. qui illi quidem reiecti
ab apostolis et vocati [illegible]
[illegible] vagabantur a fure
quosdam corrumpebant incautos
isti autem quasi fundati [illegible] ecclesi-
as suas hinc. Et quod dico ecclesias
etiam regentes palam cum liber-
tate subverterunt sic multiplicatas se
ex diverso christianam [illegible]
quam illi. Et quemadmodum non sunt peri-

[illegible marginal notes]

[omnis cristianus qui facit peccatum falsus dicitur cristianus]

Post autem quos seducunt multos et ne ad
hunc dicet hereticus qui de veris
cristianis doctoribus loquatur
qui cristiani quidem sunt tamen
peccatores sed Omnis enim
cristianus qui facit peccatum falsus
dicitur cristianus et verus quidem
est. quia cristianus qui facit peccatum nec
penitet de peccato falsus est quod
tu dicis quia non christianis pecca-
toribus sed de hereticis doctoribus
loquatur. Et non tantum dixit qui ve-
niunt ad vos in vestimentis ovium. sed
addidit ab intus autem sunt lu-
pi rapaces. Cristiani autem docto-
res si fuerint et peccatores secundum quid
eciam lupi dicuntur. quia vivunt se-
cundum carnem. Ex proposito non habent perde-
re christianos. Et ideo non dicuntur lupi
rapaces. Vides autem ergo quia maxime
propter de hereticis doctoribus dicit quia
ex proposito saeva christianorum suscipiunt
quamvis nec dixisset et christianos iniqua
seductione morsu dilaniant. De
qualibus lupis ad ephesios dice-
bat apostolus dicens quia post discessum
meum intrabunt lupi graves
in vos non parcentes gregi. Et
ex vobis ipsis exurgent perversa loquentes
ut abducant discipulos post se. Qui-
cunque ducitur ab hereticis perversus et
eruditur. Et baptizatus est ab
eis perversus et occisus. Sicut vide
doctores heretici qui dicuntur
a cristo devoratores. Si ergo
eruditus est ab hereticis receptus
est non eruditus sed baptizatus
est devoratus non salvatus. Sicut lupo-
rum devorare non salvare. Omnis ergo
a fructibus eorum cognoscetis eos.

[non si heretici gaudet ... in de ... baptismo]

Fructus enim hominis est confessio fidei
eius et opera conversationis eius.
Si ergo videris hominem christianum
statim considera si confessio eius
conveniat cum scripturis verus est
christianus. Si autem non est secundum magiste-
rium christi mandatum falsus est. Sic
enim et Iohannes cum de hereticis
scriberet epistulam non dixit Omnis qui
venerit ad vos non habens christi
nomen nec ave ei dixeritis. sed si quis
non attulerit istam doctrinam christi. Con-
sidera non ad nomen respice sed
ad confessionem. quia non nomen sed
fides christianum facit. sed est veritas
christi. quia in nomine christi multi
ambulant. In veritate eius pauci.
denique vide: sicut omnes lupi per-
sequuntur agnum. sed lupus omnes. Sic enim
et Cayn persecutus est Abel non
Abel Cayn. Sic Ismahel persecu-
tus est Ysaac. non Ysaac Ismahel.
Sic Esau Iacob. non et Iacob Esau.
Iudei christianos non christiani Iudeos. heretici christia-
nos. non christiani hereticos.
Ergo ex eorum fructibus cognosce-
tis eos. Si quis lupum cooperiret
pelle ovis. quomodo illum cognosceres
nisi aut per vocem aut per actum. Ovis
inclinata ad terram herbas querit lupus in
aerem contendit caput suum ut
videat et sic [illegible]. Cum autem
[illegible] divinam voce simulationis
et confessionis ovis est: sed in ea
adversus veritatem per
blasphemias ululat totus sicut
lupus est. Sicut dixit propheta de
illis Iniquitates in excelso locu-
ti sunt. posuerunt in celum os
suum. Omnes herbas manducat
lupus carnalibus delectatur

quod videns ergo de prato scripturarum
herbas floridas iustitie colligere
ovis est: qui videns autem in sanguine
operationis gaudentem lupus est.
Absque autem consideracione virtutes
quales sunt: vitales sunt autem et va
cue: vitales sunt que mirabiles
sunt et ad salutem proficiunt ut
puta infirmos curare et alia
huiusmodi. que fecit Christus: vacue
autem sunt que admiratione quidem
faciunt videntibus utilitatem
autem afferunt nullam. ut puta
volare per aerem sicut et dum portabat
dyabolus. statuas facere
ambulare. aut immissos flamme
et non comburi. Et alia quecumque
demon facit: statim plena opera
ex deo sunt. quia et ipse est plenus.
vacua autem ex dyabolo sunt
quia et ipse vacuus et vanus. nec quia
quedam mirabilia sunt ex deo
quedam autem ex dyabolo. demonstrat
nichodemus. Non enim
dixit: nemo potest facere signa
nisi sit deus cum illo: sed nemo
facit hec signa que tu facis
nisi sit deus cum illo. Et antea
quidem ex hoc solo cognoscebantur
falsi prophete et veri. Si utilia et
mirabilia facerent signa. Nunc autem
quia futurum est ut etiam ex parte
bona faciendorum signorum dyabolo
detur potestas. Etiam aliud
querere debemus si necessarium
est in tempore quo non est necessarium.
Sicut enim mirabilia apostoli propter consti
tutionem infidelium faciebant non
propter ipsos quos sanabant. ipsos

enim in fide sanare poterat
non in signo manifestum est quia
multi modo multis sunt infidelibus faci
endorum miraculorum non est causa. Ergo si ^ natitas
inutile faciat signum falsus est propheta
quia non facit ut alium edificet
in fide. sed ut se ostendit in opere.

Numquid de spinis colligunt
uvas. aut de tribulis ficus.
Uve enim misterium in se habent Christi. Sicut
enim botrus multa in se continet
mediante ligno suspenditur: sic
et Christus multos fideles per lignum
crucis tenet connexos. Similiter
etiam sicut ficus multa grana
uno tegmine tenet inclusa sic
et multos fideles quadam dulci cari
tatis amplexu una tenet ecclesia.
Et sunt in ficu hec signa caritatis quidem
in dulcedine unitatis autem in coniunctione
granorum sicut scriptum est: Deus qui
inhabitare facit unanimes in domo.
In uva autem est patientie quidem signum: quia
in torcular quidem mittitur. gau
dii autem quia vinum letificat cor sinc
eritatis quia non est permixtum et delectatio
suavitatis. De his scripture est fructus
autem spiritus est caritas gaudium pax
patientia bonitas mansuetudo fides
modestia continentia. Spine autem
sunt heretici sicut sermo iste de
monstrat. supra dicens. attendite a
falsis prophetis. Ergo non possunt
spine et tribuli ecclesiasticos fructus
afferre. Sed quod afferunt est videndum:
tribulationes hic tamen. Quemadmodum
spina et tribulus ex quacumque parte
illum tetigeris habet aculeos. sic
et servos dyaboli ex quacumque parte n^o
consideraveris iniquitatibus pleni
sunt. Si loquuntur in dolo loquuntur

si tacitus male cogitat. si nascitur insa-
nit. Si pacienter agit tempus ex-
spectat nocendi et oportunitatem
qua noceat. si male agit non cu-
biscit [illegible] vanitatem gloriam que [illegible]
omnes facit. Quomodo proferet
fructum bonum eius radix dy-
abolus est. Sub bona arbore bestie
et animalia requiescunt. Sub spinis
autem nullum animal requiescere potest
nisi tantummodo serpentes [illegible]. demo
nes qui sunt cubilia in pectoribus
eorum. fructus eorum nulli proficiunt
ad usum. umbra refrigerium non
efficiet. Et verum quidem quod
spinas et tribulos os hereticos appel
lant. tamen forsitan scientes dum
hanc heresim ex predicatione per verbo
tribulos eos appellant. qui caritatem
confregerit et sanguinem importa
te in sua perfidia bauilantes

Non potest arbor bona fructus malos
facere. Et non potest arbor mala
fructum ~~malum~~ facere bonum Quo
modo arbor mala non potest fieri bona
neque arbor bona fieri mala. Aliquando
qui malus est a deo efficitur esse per malo
Si vero factus fuerit bonus potest
sibi [illegible] [illegible] bonus voluntatis
vims sit non nature. Nam si volebat
et non poterat fructus bonos profer-
re nature erat. Si autem potest et non vult
arbitrium est non nature Ergo
servus dei non potest facere malum. Et
si videtur tibi quod aliquid male facit
considera intus opus malum eius
et invenies eum ab intus ex bono
Nam expositio bono etiam quod videt
malum. bonum est quod bonum propositum
operis malum excusat. malum autem

opus bonum propositum non condempnat.
Vidisti moysen homicidium
facientem. sed non propter fructum in[illegible]
sed propter servorum dei vindictam
Vidisti iacob aliud loquentem in [illegible]
et aliud habentem in corde cum
diceret ad esau. quia vidi faciem
tuam sicut qui videt faciem dei
sed non ut deciperet eum sed ut
compesceret. Similiter malus non
potest facere bonum Et si videris eum facere
bonum. considera etiam opus
et invenies illud ab intus ex
malum. Nam quod expositio mala
fit etiam bonum malum est sic
bonum opus malum propositum
non excusat. malum autem propositum
bonum opus condempnat. Si
videris infidelem humilitatem aut
mansuetudinem. scito quod subdola sunt
in corde. De talibus enim dicit
propheta. Molliti sunt sermones eius super oleum
et ipsi sunt iacula. Si videris eum
bona opera facientem intellige quod propter
homines facit. De illis enim dicit
dominus. Omnia faciunt ut ab homini-
bus videantur. Sicut ergo bonorum hominum
omnia etiam mala bona sunt sic
malorum hominum omnia bona mala sunt
Si ergo videris aliquem deum non
in veritate colentem. qui bonum non
credas oculis tuis. et dicas
bone vite iste. sed audi magis
quod tibi qui dixit. Non potest
arbor mala facere fructum bonum
Si autem dicas illum bonum mendacem
tam fecisti christum. Illum enim
vide qui sunt in facie. Deus autem
qui sunt in corde. Sicut enim multe
multe sunt arbores. [illegible]

facientes: in filiis aut non invenit
bonum faciens. Si aut facit in sapi-
dum facit dicatur bonum. Sic in cant[icis] q[uia]
ortus est custo[dia] salomo dicit
Ortus conclusus fons signatus
soror mea paradisus cum fructu
pomorum. Multi sunt mali in
ecclesia aut heretici qui sunt silve
deserte. nec est bonus. Et si est ali-
quis bonus propter homines est non
propter deum sicut secundum fidem dicitur
vel aut secundum rationem audi: Quia
unumquodque facit aliquis est propter quod facit
Et nemo facit aliquid propter nichil
Quia qui pugnat propter predam et
propter gloriam victorie pugnat
Qui navigat propter necessitatem
vel propter lucrum navigat. Sicut
nichil potest nasci sine materia sic
nichil potest ~~ar~~ fieri sine causa. Sic
qui bonum facit aut propter retri-
butionem regni celestis facit
aut iudicium pene inferni. Ergo
ergo te infidelis propter quid facis
bonum est propter iudicium pene dicas
si non times deum. Quemodo er-
go timeat deum ne peccet infi-
delis cum sit penitus male credens
quod male agere propter retributione
dicas. Si non sperat in deum quomodo
non timeat. Vos mendaciter credit
aut vere: cum sit melius bene
credere quam bene agere: quia fides
sine operibus aliqua est. Et si mortua
est opus aut sine fide nichil est
Sed quod ergo facit bonum est ut vi-
deatur ab hominibus et laudetur
Et ideo bonum illius malum est

propter quod non timet ne peccet in

Si enim sine labore poterit homo
bonum facere in hoc mundo credi-
bile erat ut infidelis faceret bonum
propter hoc ipsum quod bonum sit bonum est
fieri aut tam hominibus in ter-
re viventibus sic contrarium ni-
si bonum facere sit difficile et quasi
impossibile. Et neque magni illi sancti
perfecte potuerunt explere quod bonum est.
Quomodo infidelis faciat bonum
cum tertio continue nullam spe
retributionis habeat quod occultos finem
omnis agone suscepit sic perturbatur
spiritum. Unde palmam non sperat est
quando ergo sine dubio sperat
~~sperat~~ aliquid ideo faciat bonum vel quia
illud ut mereretur ab hominibus
vanam gloriam sed multam dic-
tu tutem hoc ad laborandum con-
cupiscentia vane glorie. Quia fides
spes regni celestis et sic est ratio
Contra spem regni celestis adversa
est in natura. Concupiscentia aut
vane glorie ex carne non est et ideo con-
sistat ex carnis natura. Ideo ergo
dicit omnis arbor que non facit fructum
bonum quia et mala arbor videtur
facere iustitiam sed non bonam
met ad visum complacentem: secundum
qui propter deum facit iustitiam bo-
nam. Qui autem propter vanam
illam facit: Quam autem propter vanam
gloriam facit bonum. Quia illud facit
Et ideo dyabolus delectat in eo. Falsus frater
aut christianos. quos dicis in igne
mittendos promittit quomodo tu
putas participes glorie tue.

Non omnis qui dicit michi
domine domine intrabit in regnum celorum

Vel si facit [illegible] possis dicere [illegible] hoc ipso [illegible] concupiscentia vane glorie

[illegible]

ille credit xpo et credit ei non sic consistat quo domino credit et qui sic non conversat quo ille mandavit

noctis

sed qui facit voluntatem patris mei.
Falsos christianos de quibus tenuendus
dat sacietatis omnes alios ex misi fal
sos christianos. Et falsos christianorum
predicatores: hiis verbis manifeste
demonstrat. Carnales enim qui in deo
per infidelitatem credunt. non dicunt
christo: domine domine. sed illi soli qui tam
ex iudeis quam ex gentilibus visi sunt
quidem credidisse in deum. Conversantes
qui et predicantes contra voluntatem
dei et christi propter falsi predicato
res facti sunt. Quem qui falsos christia
nos et veros ex fructibus corum
docuit discernendos. Hic iam
manifestius docet. qui sunt
fructus. quibus discernuntur
ipsa doctores et populi. Qui enim
tantummodo dicunt christo domine domine
et non faciunt voluntatem dei
ipsi reprobi sunt. Qui autem dicunt
et faciunt voluntatem dei. ipsi
soli probabiles sunt. Et que est volun
tas dei ipse dominus docet. hec est volun
tas eius qui misit me. ut omnis
qui videt filium et credit in eum
habeat vitam eternam. Ergo volun
tatem dei facere: hoc est credere in christum
sicut et alibi iudeis interroganti
bus. Quid faciemus ut operemur
opera dei: Respondit hoc est opus
dei. ut credatis in illum quem ipse
misit. Credulitas autem sermo
et ad confessionem respicit et ad
actum. Qui ergo sic confitetur
christum quod docuit ipse ille credit ipso
Et qui sic conversatur quod ille

mandavit non credit christo
Credere autem christo. obedire est
christo: Qui autem non confitetur
qui non conversatur secundum
verbum eius. ille non obe
dit christo nec credit. propterea
tam ille quam iste non intrabunt
in regnum celorum.

Multi dicent michi in illa die. do
mine domine nonne in nomine tuo pro
phetavimus. In qua die? In qua
venit in maiestate patris sui et
separabit eos ab invicem sicut
pastor gregem suum: qui iam
neo ausus est garrulitate
tione sermonum. aut mendaci
tium defendere. aut contradicere
veritati. quia tunc etiam mundialis
et vana gloria non desideratur.
sed pena iudicii expectatur.
In illa die qua non os loquitur
et opus absconditum sicut
in hoc tempore: sed et contra
singulorum opera loquuntur et accu
sabunt qui non persona intu
etur et conscientia videt peccatum
et contra conscientiam destituitur
et persona confunditur dicente
apostolo Cogitationibus inter se
accusantibus. aut etiam de
fendentibus. In illa die quando non
excusat peccatores. sed omnes accu
sant; nec alter alterum intel
ligunt. sed singuli ibi timebunt
quia in illo iudicio non erunt
testes. adulatores homines. sed
angeli veritates non erunt ibi
tentores personarum acceptores. sed
iudices: sed deus iustus qui
redderet

nota

vide

dimitteris nimio opere eius contra.
ipse tamen eorum horum et angus-
tias patientium. Unde expresse
dicens. Domine domine nonne semel
sufficit illi dicere domine in nomine
tuo prophetavimus etc. Considerent
quod in nomine dicunt non in spiritu.
Quia in nomine Christi multi
ambulant qui non sunt spiritum
Christi seducendi causa. Ideo non ex
nomine Christi cognoscendi sunt
verum ex spiritu Christi. Ergo
prophetizant in nomine Christi an spiritu
aut dyaboli. quales sunt di-
vinatores. Sed sic discernuntur
quia dyabolus interdum vera
dicit. Sanctus autem spiritus
numquam mentitur. Concessum
est enim et dyabolo interdum dicere
veritatem. ut mendacium
suum rara veritate commendet.
Si autem numquam dicit verum
nec ad temptationes proficiat
ipsius seductio eius. Demonia
eiciunt in nomine Christi sanctos spiritum
timent. Magi autem non eiciunt. sed
eicere videntur colludentibus
sibi demonibus ipsis. Et ideo
semper eiciunt et numquam sanant.
Sed autem illos demones quasi
coacti exclamant et numquam
quando nocentes recedunt. Scilicet
et virtutes sunt ea quae diximus non
utilia et necessaria sed inutilia
et vana. In omnibus ergo secundum
Christi preceptum discernendi sunt
fructibus eorum. Si bona causa

tia corporis vera confessio hic ut
et confessio conversationem non convenit
et conversatio confessioni falsa est.
Tunc confitebor illis quia nescio
vos. Qui ostenderunt usque ...
sustinuerint quod grande iuxta grandis
dilatio parere debet et grandis
iustitiae fiat esse medicina dei et de
more ... peccatorum. Sciendum
quod peccatores nescit deus. quia neque
digni sunt ut cognoscantur
a deo. Sicut enim et apostolus ait
Cognovit dominus qui sunt eius.
Non quia ipsos non cognoscat sed
quia illos esse non cognoscat suos
qui pereunt non fuerunt illius. Aut
quomodo te deus cognoscere [illegible] te cognoscere
deum nobis. Sicut enim et homines
naturaliter cognoscunt deum. non autem
videntur cognoscere. quia non digne
colunt. sicut secundum deum sicut factum
tuum factore. Et hoc est secundum naturam
quidem cognoscere. non autem secundum vo-
luntatem. sic et deus eos naturaliter cog-
noscit. sed non eos videt sicut cog-
noscere. quia non eos diligit. quos factor
fecit naturam. quasi dominus suos servos.
Et hoc est secundum naturam cognoscere
non secundum voluntatem. quia
omne malum extraneum est a deo.
fuerat aut Christus non ut filium
veritatem commendet. sed ut illorum
incredulitate condempnet. Non
enim si non inimicus ipse mentitur
sed ut illi amplius confundantur
firmiori responsione [illegible] medicina non
est numquam nemine putat dicere
veritatem neque unum deum. Et
enim non seductione dyaboli

deceptus mentitur. sed qui sic mendax
est numquam desinit esse mendax neque
post mortem. Etiam mors enim que
a carne separat animam aut corpori
tum non immutat. Dicis forte. Considera
eos etiam post mortem mentientes
Domine in nomine tuo hoc et hoc fecimus
numquam respexerant [illegible] apud se quia
numquam dilexerant deum nec fecerant
voluntatem eius. Sed putant se
sicut in hoc seculo deceperunt homines
sicut ibi deum falle posse. Et
ideo non dicit illis. Discedite a me
qui operati estis iniquitates. sed qui
operamini. quia iniqui nec post mortem
desinunt esse iniqui. quia et si peccare
non possunt. tamen peccandi propositum
tenent

Omnis qui audit verba mea
hec et facit ea frequenter
miramur: quod homines aut promissio
nibus flexi. aut terroribus fracti. aut
persuasionibus falsorum doctorum circumventi
relinquunt fidei veritatem. Et mendaci
um infidelitatis [illegible]. quasi
vel hanc unam sententiam christi
certe intelligeremus et recordaremur num
quam de perditione illorum stuperemus
quomodo enim permaneat apud deum
qui numquam stetit in christo. aut quo
modo teneat illum veritas qui
numquam tenuit veritatem. aut quomodo
perveniet eum iusticia. qui iusticiam
non servavit? Omnis qui au
dit verba mea. hec et facit ea
que verba? que supius dixit. ut qui
[illegible] non solum
non occidat. sed nec irascatur sine
causa. non solum non [illegible] sed nec
[illegible]. non solum non fornicetur

sed nec oculos ad actum concupiscat
non solum non peieret. sed nec iuret
[illegible] non solum aliena non tollat
sed etiam congesta dimittat. Non
solum inimicos diligat [illegible] sed etiam
[illegible] elemosinas non faciat coram
hominibus. Orationibus insistat in
cubiculo suo. ieiunia celebret
non cum tristicia. non iudicet fratrem suum
peccatorem. sed sue infirmitatis con
sideratione ignoscat. ne det sanctum
canibus. neque margaritas suas
mittat ante porcos. petat querat
pulset et accipiat. defendat se
a falsis prophetis. Qui autem talibus
se edificaverit mandatis quomodo
potest fieri ut aliquo flatu temptationis
cadat aut concutiatur. Omnibus pressuris
temptationibus stabit qui se in illius
fide fundamento stabilivit. Cecidit
quidem [illegible] custodiendo et cecidit
et [illegible] quia non custodivit
[illegible]. Si autem ille [illegible] forti
[illegible] in quibus iusticia non
[illegible]. magis in illorum perditione
laudandus est deus quod [illegible]
quod [illegible] perierunt qui christi mandata
contempserunt

Simulabo eum viro sapienti
non dixit estimabo eum
virum sapientem. sed simulabo eum
viro sapienti. Ergo alius est qui simulat
aliud est cui simulatur. Ergo qui
simulat homo est. Cui autem simulatur
christus. Christus enim est sapiens
vir qui edificavit domum suam
id est ecclesiam suam supra petram
id est supra fortitudinem fidei. Petram
a fortitudine fidei dicitur petra
[illegible] et Simon petrus est dictus
ad quem dicit deus: Tu es petrus
et super hanc petram edificabo

ecclesiam

ecclesiam meam et porte inferi non
prevalebunt adversus eam. Laicus est vir stultus
dyabolus. De quo dixit ieremias: Cla
mavit perdix congregavit filios
quos non genuit: fecit divitias
suas non cum iudicio in dimi
dio dierum derelinquent eum et
in fine erit stultus: iste ergo dy
abolus insipiens ubi edifica
vit domum suam in super har
enam. Domus enim eius ante christum
fuerunt omnes gentes. Sicut
enim sancti domus sunt christi
ita et impii domus sunt inimici.
Edificati autem fuerunt super ha
renam .i. super inconstanciam et in
fidelitatis. Sicut enim constancia fi
dei dicitur petra recte et inconstan
cia infidelitatis vocatur harena et
ydolatria que per vanas ydolorum cultu
ras sic dispersa est. Aut certe super ha
renam .i. super steriles homines. Harena
dicitur quia non terra quia terra quidem
fructum facit harena autem ste
rilis manet. Deinde quidem quia
terra iuncta est et in se ipsam constric
ta. Adinvicem arene autem gratia non con
veniunt sibi nec adherent adin
vicem. Sic sunt et omnes in
fideles qui sunt sub dyabolo non
sunt uniti nec unum sapiunt. Sed
sunt per diversas opiniones dispersi
Et alius quidem dixit sic: alius
autem sic. Sic et dogmata philosophorum
docent que sunt contraria sibi semper. Et
modo presidia hereticorum qui numquam
sapiunt unum sed quot sunt tot
sententias habent. Propterea quod arene
assimulat dyaboli omnis populus.
At dei non solum unitus est sed
etiam quamvis compacta sit tamen
solubilis est sed est sicut lapis con
structus indissolubilis. Tercio quia
dyaboli populus innumerabilis
est sicut harena. Dei autem ex multis

vocatis sed pauci electi. Pluvia autem
est doctrina quia sicut pluvia irrigat terram
et proferat fructum. Sic doctrina hominem
irrigat et iustitiam operetur. Sicut deus
dicit per ysayam de tollenda a malis
doctrina: Et mandabo nubibus
ne pluant super eam pluviam: Nubes
enim dicuntur prophete apostoli quia sicut nubes
baiulant pluviam et effundunt super
terram. Sic prophete et apostoli accipiunt
verbum et effundunt illud super universam
terram. Sunt autem nubes que a spiritu sancto
excitantur. Et sunt nubes que a spiritu
potestatis aeris sicut dicit propheta: Te
nebrosa aqua in nubibus aeris: Nubes
enim que a spiritu sancto excitantur
candidam baiulant aquam id est veram
et sanctam doctrinam. Que autem a
spiritu potestatis aeris tenebrosam
baiulant aquam id est falsam et impiam
doctrinam que non illuminat sed tene
brosas facit mentes eorum qui susci
piunt eam: Venti autem sunt ex parte
quidem mala. Inmundi spiritus qui
in corda hominum flant. Ex parte
enim bona spiritus domini aut virtutes
vel angeli qui invisibiliter in sensibus
hominum operantur et adducunt ad
bona et velut proficiunt terre pluvie
pluvium est mollire et salutaris ventorum ac-
tum virtute dirigit. Sic ergo impiorum
nubes falsa doctrina sua et permissio
nibus molliunt homines ad blandi
mentis et persuasionibus solvunt. Dya
bolus autem intrat in corda quasi
ventus et invisibiliter dirigit con
sentire mendaciis corpus vel in ceteris
peccata expellit. Sic et in parte bona
sancte nubes doctrina iustitie perfun
dunt hominibus et rationabiliter
placant. Spiritus autem sanctus
vel angeli qui prosperi venti spirantes
in cordibus faciunt homines acquiescere
veritati. Sicut enim non est possibile ut ex
sola pluvia fructificet terra nisi

flaverunt super eam venti. Sic non est possi-
bile ut falsa doctrina corrigat hominem
nisi cooperatus fuerit spiritus sanctus
in corde ipsius. Flumina autem sunt ex
parte quedam mala homines inmun-
di spiritu pleni et in verbositate sicut
ti quales sunt philosophi diversorum
dogmatum oratores gramatici vocati
quasi sapientes secundum seculum. De quorum
ventre non exeunt flumina aque
vive. Ex parte autem bona evangeliste
doctores vocati quasi sapientes secundum deum
de quorum ventre exeunt flumina
aque vive. Petram autem quam cristus vir
sapiens super id petram edificavit
neque pluvia mendacis doctrine cor-
rumpit neque dyabolus impellit
neque violentorum fluminum impetus
movet. Illam et si humiliatam ecclesia
propter temptationem tamen perire non potest
propter fidem cristi. Nec est contrarium quod
quidam de ecclesia cadunt. Illi enim numquam
cristiani fuerunt. Dicit enim non
omnes qui sunt ex israel hii sunt isra-
helite. Sic non omnes qui xpiani dicuntur
et xpi sunt. Cristianorum enim opera sunt
no aspiciendo non nomina. Dicit enim apostolus
Cognovit dominus qui sunt ipsius. Et di-
~~debeat~~ discedat ab iniquitate omnis
qui invocat nomen domini. Ergo quos
no ~~[struck]~~ discedit ab iniquitate aste ex-
flon qui vane nominat nomen
cristi. Isti enim tales non super
petram fidei extant edificati ~~[struck]~~
inferni autem adversus domum illam
quam edificaverat stultus super arenam
id est adversus gentiles et omnes impios
qui sunt dyaboli domus descendit
pluvia id est veritas doctrine per prophetas et apostolos
nubes. Descenderunt venti id est spiritus
spirituales aut angeli qui invisibiliter
operantur homines ad fidem veri-
tatis inclinant. Venerunt flumina
id est quatuor evangeliste aut doctores sapientes
et impegerunt in domum illam et sic

cecidit domus dyaboli spiritualibus
ministris venientibus. Et eversa est domus
cristi. Et ne mireris quod gentes
venientes ad pedes cecidisse ~~[struck]~~
dicuntur. Ceciderunt enim dyabolo et
surrexerunt cristo. Ecce enim omnis
homo quamdiu ambulat in peccatis
dyabolo stat cristo autem iacet. Cum
autem conversus fuerit ad iustitiam
dyabolo cadit cristo autem surgit. Non
enim potest a dominibus liberari
a xpo. Ascendit in altum capti-
vam duxit captivitatem. Et dum
quamdiu fortis armatus custodit
atrium suum in tuto sunt omnia eius.
Cum autem venerit fortior diripit
vasa eius id est homines impios
de quibus fuerunt edificata domus
dyaboli. Si ergo secundum pro-
phetam captivi dicuntur qui prius
ad dyabolum antequam ad veritatem
fidei sunt conversi. Dirupti dicuntur
secundum consequenter et cecidisse
dicuntur quantum ad statum su-
periorem qui surrexerunt in pa-
Et facta est ruina eius magna de-
biliatis ydolis in toto mundo de-
structis mendaciis in tota eccle-
sia convictis erroribus falsorum quo-
rum totus mundus dyabolo cecidit
cristo autem surrexit. Qui ergo
domum quam stultus edificaverat
super harenam sapiens rex spiritua-
libus armis sanctorum suorum de-
struxit. Domum autem quam sapiens super
cristo edificavit super petram
cristum. Qui enim audit verba
cristi et facit ea ipse est qui edifi-
cat super petram cristum. Cristus
enim caritas est. Qui in edificat
se in caritate edificat se super
petram xpm. Cristus enim man-
suetudo est. Qui in edificat se
in misericordia edificat se
super mitem cristum. Cristus

enim misericordia est. Et nisi quisque
spem boni edificavit se super pe-
tram Cristum se edificasse videt:
quia omne bonum est Cristus. Edificio
autem est Cristo. quia sicut Christi
ecclesiam edificatam super petram
nulla enim adversitas disrumpe-
re. Ut dicit enim Paulo Quis
nos separabit a caritate Cristi?
Tribulatio an angustia etc. Dicit
stulto dyabolo similis est omnis homo
qui se edificat super arenam. Qui
super arenam aut se edificat. qui
audit verba Cristi et non facit
ea. Verba enim que non convertuntur
ad opus. arena sunt spargibilis
Sicut enim grana arene non co-
herent invicem. neque adherent ce-
mento. sed semper sunt separata. sic
verba que audiuntur et non conver-
tuntur in unitatem iusticie massa
per opera separata sunt et dispersa et non
assimilant arene. que nisi in semet
ipsa coniungit. Ergo si super harena
se edificat omnis qui ex auditu
solo verborum credit in Cristum et
non per opera bona se confirmat in Cristo.
Verum qui facit opera mala super are-
nam edificat. arena est omnis malicia
sicut diximus supra. Et qui in bonis
mundialibus innituntur se super are-
nam edificant. Similis est stulto
dyabolo. Sana sicut dyaboli. vel
inimici. i. ydolatria a Cristo destructa
est per opera ministrorum eius vel de-
monum vel hominum impiorum. Et
hii ergo sunt quos cadere et cata-
signamus supra eo quod non edificaverunt
super petram. sed magis arenam
Et erit ruina eius magna ad-
modum magna. Sicut enim domus
que habet validum fundamentum si per
aliqua tecti vel parietis cecidit
ruina eius magna non erit. quia
potest fieri ut iterum reparetur. Si aut

fundamentum eius fuerit passum tunc est
ruina eius magna: quia adveniet de-
orsum. Dicitur quod omnibus. si fornicatus fu-
erit aut adulteratus aut homicidi-
um fecerit cecidit quidem tamen ru-
ina eius magna non est. quia potest
iterum ad penitentiam surgere. si-
cut David. Si aut de fundamento fi-
dei aliquis fuerit passus id est si prevaricatus
fuerit et ad gentiles vel hereticos transi-
erit tunc est ruina eius magna quia
totus funditus ruit.

Et factum est cum consummasset Ihesus
verba hec admirabantur turbe super
doctrina eius. Predicationis vehementer hominis
intellectus generat laudem vel victus
ad admirationem. Quando enim laudare
non possumus hoc admiramur. Admiratio
vero tamen magis ad Cristi gloriam per-
tinebat quam ad fidem ipsorum. Si enim ideo
mirabantur quasi credentes in ipsum
sed quia irreprehensibilis audiebant sermones
Si aut credentes essent in Cristum non
mirarentur. sed potius crederent. Nam
omne dictum aut factum illud movet admi-
rationem quod superat facientis aut dicentis
personam vel reputata. Si homo aliquid tale dicat vel
faciat quod excedit naturam mense eius
... aut magnum. Sed quod deus dicat et
facit tamen minus est quam dei persona. Ideo quicquid
a deo dictum aut factum audimus
non admiramur. quia omnia minora sunt
quam dei potentia. Tamen audiebat populus
eum scientiam et sanctitate. et admirans
predicabat in verbis ipsius quia admiratio
est si ipsa non est ex fide tamen amica est ad fide.
Etiam qui admiratur de verbis doctrine
... adhuc non credit. tamen in ipso limine
credulitatis consistit ut credat. Turbe
credunt qui admirabantur. Ideo populus vulga-
res. non erant illi pharisei aut principes
populi aut sacerdotes qui solent non discendi
studio audire. sed contradicendi. non ut
aliquid salutis acquirant. sed aliquid calumpnie
inveniant. Et ideo simplicius audiebant

populus simplex. Si autem aliquam con-
tradixissent, sine dubio silentio et gra-
vitate ipsi sicut consueta fuerunt
contradictionibus suis conturbassent
quod sibi maior sciencia illic malicia
fortior. Quoniam autem sit manifestat esse
prior. difficile contentiones erat ce-
[illegible]

Erat enim docens eos sicut po-
testatem habens, sicut doctor. Servus
est legis qui neque supra legem aliquid ad-
dere potest de suo sensu, neque subtrahere
aliquid secundum proprium intellectum, sed
hoc tantummodo predicat quod habetur in
lege. Nec enim potest mens humana de-
tractare quod sapientia dictat. Sic
enim ait Salomon: Ne addas ad ver-
ba dei neque detrahas ab eis. Quicumque autem
hoc est ausus facere, se sapientiorem
putat esse quam deum, et incipit falsus
esse testis, quia illud dicat quod nec au-
ris audivit, nec oculus vidit. Christus
autem dominus legis est, et frequenter potest
de lege quod ipse voluntate quod iussit se- [pura]
propter duriciam cordis ipsorum facit
dare libellum repudii. Dominus illud quod
per potestatem habens subiunxit dicens: Quod deus
coniunxit homo non separet. Sic et addidit
quod propter infirmitatem hominum minus fe-
cerat ipsorum: Scriptura antiquis dictum
est: non occides. Ego autem dico: non irasca-
mini. Ideo ergo mirabantur quod non quasi ser-
vus legis, sed ut dominus per potestatem constitutus ipse
docebat quod fuerunt ipsorum. Et quasi
dominus legis et habens potestatem sua auctoritate
addebat super quod fuerat dictum de-
cens: antiquis dictum est hoc, ego
autem dico vobis.

21 Capitulum viii

Dum descendente eo de monte secute
sunt enim turbe multe.
Vide quod super montem tantummodo discipuli
dicuntur accendisse ad ihesum; des-
cendente autem eo de monte secute
sunt enim turbe multe. Certa quod
mons est virtutis fastigium et
ordine ecce in quo appropiare Christo
turbe non possunt. Vel peccatis gravate
vel curis mundialibus occupate
nec possunt imitari Christum nec fa-
miliares audire sermones quos dicuntur
in monte, sed soli discipuli, qui
a passionibus vitiorum liberi sunt.
Quoniam in curis mundialibus occupati
non sunt; propterea quia liberi et ex-
pediti ad Christum accedere possunt,
facti imitatores eius in omnibus
et fidelissimores sermones ipsius possunt
audire. Et cum descenderet ad hu-
milia de altitudine potestatis pro
infirmitate hominum, sequitur enim non
potentem super montem. Secute
sunt enim turbe multe. Ecce leprosus.
Considerandum quod Lucas quidem et
Marcus statim in primis ponunt
demoniacum curatum. In secundo
autem loco mulierem a longa infirmi-
tate febrium liberatam ea [illegible]
ratione quia maior dei cura est
de salute anime quam de carnis. Primo
quidem quia dignior est anima
quam caro. Anima enim sine carne
vivere potest; caro autem sine anima vi-
vere non potest. Secundo autem quia in
omni peccato prius anima peccat postea
caro. Nam nisi anima prius fuerit de-
victa numquam caro potest peccare. De-
inde quidem concupiscere primum
potest peccare autem nisi anima illi con-
senserit non potest; quia caro in
potestate anime est, non anima in potestate
carnis. Ideo ergo necessarium fu-
it ut quod prius ceciderat ante resur-
geret. Deinde anima liberata a
potestate diaboli carnem suam
liberare potest a peccato. Caro autem
sanata ab infirmitate animam libe-
rare non potest a peccato, sed magis
eam evertit quia incolumitas car-
nis [illegible] iusticie disciplina.
Hic autem Matheus statim leprosum
ponit mundatum in ministerio. [illegible]
Hic ergo preteriit tamen
quod alii evangeliste tetigerunt et
[illegible] sed habundanter ea exponit

pro eo enim quod illi possent mi-
demoniacum curatum in mis-
terio anime iste (?) salutem
dicit ponit ypm (?) traditi in morte
quia alii non diceret. Sicut
effugatio immundi spiritus si-
gnificat etiam et peccati quod fit
per suggestionem dyaboli. Sunt et
verbum doctrine salutis operati-
one dyaboli. Et anima liberatur
ab errore. liberatur a peccatis a ter-
nis que malis quod dyabolo suggerente
nascitur. quia non solum ille dyabolo
patitur. cuius corpus vexatur ab eo.
Sed etiam anime quem facit dyaboli
voluntate penitus vexabitur ab eo.
Leprosum autem postmodum in misterio
non eternus sanate. lepra enim passio
est exterius. Sed ne forte diceret ipsis
quod sunt verba quidem magna et
terribilia sed opera nulla. Granditer
dicere non est mirum facere mirum
est. Ideo curavit leprosum ut mi-
raculis illius miraculis precedentibus
auctoritatem prestet. Ut in verbis
mirabilis. mirabilior esset in ope-
re. Leprosus qui iam patens despe-
ratus illi occurrit ne forte et ideo est
ut leprosus mundaretur. Le-
pra enim est peccatum. animarum mortis.
Ideo ergo dominus de altitudine celi
qui de excelso monte descendit ut
leprosum peccatorum morte mundaret. Hic
quemadmodum iste mutus (?) non ascendit
in montem ut audiret sermones
divinos. Erat leprosus enim gravatus
et peccatorum baiulans pondus sur-
sum ascendere non valebat. Aut
non audisti prophetam dicentem quomodo
loca debent esse. qui ad ecclesiasti-
cum montem ascendunt. Quis ascendet
in montem domini aut
quis stabit in loco sancto eius
Innocens manibus et mundo corde
et cetera. Sic quicumque in malis

ambulat non potest in ecclesiam ascendere
qui mons dei appellatur. nec audire
spiritualem doctrinam. Et si venit
corpore quidem venit. animo autem
non ascendit. Qui autem tam pu-
ro corde non venit nichil illi prodest
quamvis corpore venit. Et si audit spiritua-
lem doctrinam. vitiorum lepra cor-
ruptus. flores enim bonitatis non
potest sentire saporem. quod sum de-
lectat in malis. Quia sum delectatur
malum. Non potest enim delectare bo-
num. Tunc autem incipit ei placere
bonum cum incipit ei displicere malum. Pro
Veniens adorabat eum. Duo perfecta
est fides et confessio. sicut apostolus
ait. Corde creditur ad iustitiam
ore autem confessio fit ad salutem.
Et leprosus fidei opus adorans in-
pleverat. confessionem autem in verbo.
Domine si vis potes me mundare.
Non enim honorabat quasi artificem
hominem. sed adorabat quasi deum
spirituali medico. spiritualem offe- no
rebat mercedem. Nam omnes me-
dici pecuniis placent aut solus ora-
tione placatur. Vere enim nichil
est dignius quod offeramus deo quam
orationem fidelem. Deus enim ob-
tulerimus de nostris omnia autem
de nobis. Domine si vis potes me
mundare. Non de voluntate xpisti
ad omne bonum parati dubitabat
dicens si vis. hoc enim dubietatis
esset. sed de iudicio voluntatis
eius. Christus enim cum sit bonus
noscitur non vult prestare. etiam no
si rogetur. nec enim omnibus ex-
pedit corporalis integritas. Quam no
nesciebat utrum expediret ei no
curatio illa. Ideo ambigebat
de voluntate xpisti. Christus etiam ad
omne bonum paratum. Nam credidit quod de-
ne dei homines fidelis scire iu-
dicia nunc omnis non est homo
neque fidelis tu (?) cum nec neminem

Pro
non intelligit quia sensum eius carnalium

apostolum potuisse cognoscere cum dominum ex-
rogaret ut discederet ab eo ille stimulus carnis
angelus sathane qui datus ei fuerat ut
non extolleret respondit quod est dominus ei sufficit tibi
gratia mea. Nam virtus in infirmitate perficitur.
Ut si dicat credo quod sit bonum sed ignoro
aut si michi bonum est quod desidero. hoc autem
plane non dubito quia et si michi bonum
est et tu vis. Fit ergo sermo non dubi-
tantis cum audit de via eius sed ig-
norantis iudicio mee eius. Extendens
manum suam tetigit eum quia in lege cau-
ut qui tangeret immundus esset usque ad ves-
peram: tetigit leprosum non quasi servus
legis sed quasi dominus. Nam lex legislatori scribitur
dicitur enim non legislator legi [illegible] ergo solvi
legem sed liberam quando legem solvit. [illegible] at legem
non solvit sed magis addidit illi dignitatem. Si
enim lex facere potuisset ut lepra non sordi-
daret tangentem numquam iussisset homines
ut non tangerent leprosum. Ideo ergo iussit
non tangere leprosum quia non potuit facere ut lepra
non sordidaret tangentem. Iste ergo tangere
leprosum sordidatus non est. non egit contra legem
sed amplius fecit quam lex iubebat. quia non solum
sordidatus non est a lepra sed adhuc ipse leprosum
mundavit. sicut est tradidit ut dicatur sor-
didatus esse a lepra qui ipsam lepram munda-
vit. Lex enim non ideo vetuit tangere leprosum
ut ne leprosi sanarentur. sed ut ne tangentes
leprosum lepra contaminarentur. Iste qui tangens
contaminatus non est sed adhuc mundavit
amplius fecit quam voluit lex. Tetigit ergo
leprosum et legis literam solvit. ut iam non
lepra corporis sed lepra anime fugiatur: Ista infirmi-
no tas corporis miserenda est et non odienda.
Infirmitas autem anime non est miseranda sed
sed odienda quia infirmitas corporis non
est in nostra potestate. ut quando non veniat super
nos. et recedat a nobis. Infirmitas enim
anime non tenet nos: sed tenetur a nobis
illa infirmitas odienda est. hec miser-
anda. ergo respondit legi non inscita
legis. non illa quae in corde hominibus creatos

conscripsit sed quem dictavit ibi
cum populus vitulum adorasset. non est
de qua dominum est: lex dei in prophetis
est. continens iras. sed illam de qua
dictum est. lex iram operatur. ubi au-
tem non est lex nec prevaricatio. quod non
digna erat. Iuravi quod meruerint
peccata merito placatus restituit [illegible]
avarus dictavit. sed si lex sublata
non fuisset numquam spiritalis leprosi
sanarentur: quia omnis qui sub lege
[illegible] leprosus est

Vade mundare et confestim mun-
data est lepra eius. Nam ex quo
tacta est lepra recessit. sed ex quo
iussa est ut curaret quod non [illegible] esse
gratione lepre tetigit eum sed ut per-
veniret legem: alioquin quantum in-
ad lepram sufficiebat sermo tantum
sed neque sermo necessarius erat
sed sola voluntas. ergo voluntate
facta est ipsius leprosum leprosum. verbum
quod ipsius spectatores. Nam si tacite cu-
rasset astantibus circa christum
qui sciri potuerit cuius virtute sanatus
quibus propter eum sanitatis [illegible] hoc
quod dicit volo. indicium voluntatis
eius est aspiciens. ad quod dixit
sub. quod autem dixit mundare precep-
tum propter potentis. ad quod ille dixerat
potes. Et ait Iesus. vide nemini
dixeris. sed vade ostende te sacerdoti
et offer munus tuum quod precepit moyses
in testimonium illis. Non sit intellige
quia hoc moyses precepit in testimonium
illis. sed vade tu offer in testimonium
illis. Non dixit vade ostende te sa-
cerdotibus et nemini dixeris. sed
primo nemini dixeris et vade osten-
de: Non enim semper iubet illum tacere sed
quando non ostenderet se sacerdotibus
ne forte si ante alium in[illegible]
de verbo in verbo audiret sacerdotes
et occasionem habentes lepre ipsius
odium et timorem christi [illegible]
cum de ipso qui leprosum non recipe-
res mundatum. Ideo cum iubet

offerre munera. Ut si postmodum vellet eum repellere, diceret ei: munera que a mundato accepistis. Et quomodo me quasi leprosum expellitis? Si leprosus adhuc sum, munera accipere non debuistis quasi a mundato. Si autem mundus factus sum, expellere non debetis quasi leprosum. Eadem autem omnia opera curationum christi habent in se misteria dispositionis dei abscondita, et ideo exponenda. Quibus curationum origo spiritualis et illorum fuerit tunc et modo spiritualia aut forsitan magis, tamen iste hic leprosus qui post verba domini confestim quidem iam procidens accessit ad eum in figuram sunt populi iudaici. Deorsum quidem ex parte eius populus erat audientes et adorantes et complectentes. Omnis enim qui verbum dei adorat, estimans et ipsum dominum et complectitur illud cordis affectu sine dubio et verbum dei attingit eius. Nec enim possibile est ut aliquis complectitur verbum non attingatur a verbo. Cum autem tetigerit eum verbum a lepra infidelitatis eum emundat, secundum quod scriptum est: Et vos mundi estis propter verbum quod locutus sum vobis. Et petrus in actibus apostolorum: mundans corda eorum per fidem. Propter quod populus qui in lege austera dei generat et qui nondum erat expertus dei potentiam eius firmiter credit secundum traditionem patrum suorum. Dei ma et dubitante dicens: si vis potes me mundare. Nam lex potentia quidem dei sufficienter tradebat. Voluntatem autem eius non satis apertissime, quod et dominus cognosce dei potentiam cuius secundum legem quod docebat adimplentur et et voluntatem eius cognosceret dicens: Volo mundare. Et precepit ei ut offerret munera, secundum quod precepit moyses. Sive illa eius par turturum aut duos pullos columbarum. Omnis misticia in hiis est duabus in absti x

et in opere rerum bonarum. Sacrificium ergo iubet populum ab infidelitate mundatum sanctitatem offerre deo in abstinentia rerum malarum. Quia castitas spiritualis animae est, abstineat a malorum ut non coeat cum spiritu alieno, nec inspirationibus eius accipiat semen, nec generet opera similia spiritui malo, scilicet calumniam aut odium, sed bonum nascens ex caritate, quia caritas de opus generat bonum. Qui ergo proximum suum diligit sicut se, nullum bonum proximo suo subducit sicut nec sibi. Cum ergo has duas iustitias impleverit quis, et ab omni malo se abstinet, quod est castitatis, et de bono faciens, quod est caritatis, manifestus efficitur electio ab infidelitatis lepra mundatum esse. Sic enim populus mundatur. Et talia sacrificia offerens deo, factus est in testimonium contra incredulos sacerdotes, qui gloriantes in lege, legis repulerunt auctorem, purificantem populum a peccatis, quod lex purificare non poterat. Et tu si complexus fueris verbum dei cordis affectu et tuam nihilominus attigit animam verbum, qui diligentes se diligit, sicut dicit in proverbiis salomon, et ab omni te infidelitatis lepra mundabit. Cum autem mundatus fueris, precepit tibi ut sacerdotibus ostendas te mundatum, castigans te ipsum ab omni inquinamento operis mali, et expandens caritatem tuam ad omnes per opera bona. Et per hec sacrificia ipsis sacerdotibus cognoscetis quia mundatus es. Cum viderint te non facientem aliquid quod pati non vis, sed adhuc facientem hominibus que tibi vis fieri. Si autem harum iusticiarum sacrificium non attuleris deo, manifestus es omnibus quia non es mundatus, sed adhuc in prava infidelitate manes leprosus.

Post hec autem cum venisset in capharnaum. Postquam dominus populum de quo dicit super montem leprosum autem sanavit sub monte. Post hec venit in capharnaum in misterio, post iudeorum mundationem venit ad gentes. Et ecce centurio quidem accessit ad eum rogans. Centurio primus fructus ex gentibus

v[ide] ... 24

Verumtamen fidei apertior omnium maior est infide-
litas in bonitate. Hic neque cristum audivit
docentem neque leprosum cum mundaret
aspexit, sed audiens tantummodo sanatum
leprosum plus credidit quam audivit. Ille enim
leprosum abstulit dicens: Si vis potes me
mundare. Fidei quidem hec sunt verba
non tamen magne, quia etiam dicta potuerunt
etiam hominibus sanctis, qualis fuit Eliseus
qui leprosum mundavit non manibus sed pre-
cepto. Iste autem centurio altiorem solum potesta-
tis eius virtutem confessus, sed ipsam divini-
tatem eius naturam cognovit. Non enim quasi
corporale solum rogavit sed quasi deum ubique
presentem dicens: Dic verbo et sanabitur puer
meus. Qui potuit in absentibus impar-
tire. Erat enim iste centurio in misterio gentium
futurarum, que neque legem neque prophetas ad legem
venientes de cristo neque ipsum cristum in-
visibilia facientem viderunt, sed iusticias
legis, quas in libris non legerunt, in cor-
de scripserunt. Et ipsum quem oculis non vi-
derunt mente viderunt ostendentes
se quia scripture ad iudicium peccatorum
facte sunt, non ad necessitatem sanctorum, quia
iustis et fidelibus scripture necesse non sunt
dicente apostolo: Lex non est posita iusto sed
iniustis. Quomodo enim omnibus iustis ipsa natura
est legem. Et scriptura infallibilis de deo
creatore est, quia invisibilis creator
est mundo, per hoc quod non manifestasse deus
ostenditur ~~deus~~. Ideo clamat omnium
rex; hic quidem tempore admonet ho-
mines de potentia dei, in illa autem die
iudicio suo condempnabit. Secundum
est ad quem litteras per sacerdotes ponit
cristum a centurione rogatum. Ma-
theus autem ab ipso centurione divisa quasi
dum species exponunt. Unus ad corporis est
sensus. Ille enim per sacerdotes exponens
misterium demonstravit, quia omnes
potius ipsi per sacerdotes debent confugere
ad deum. Iste autem verum spiritum exposuit quia
et quem per sacerdotes rogat ipsum rex ipse
rogare videtur. Ecce ad quod illic
sacerdotibus intercedentibus accessit
et hic ipse roganti promisit manifestum

est. Quia illic non [illegible] per se sanandum
sacerdotum accedendum [illegible]
apud centurionem. Et sanavit quia
in domo eius non meruit dominum [illegible]
sed humilitas potentiam aspiciat ipsius

Puer meus in domo iacet para-
liticus et male torquetur. Hu-
ius autem centurionis humilitatem et
humilitate et fidem et sapienciam et
bonitatem. Humilitate quia non in
domo cristum suscipere dignum
se estimavit. Fide autem quia credidit
posse quod petiit. Sapienciam quia [illegible]
[illegible] abscondita in agro
[illegible] non [illegible]
[illegible] puritate nullo [illegible]
[illegible]. Bonitatem autem quia [illegible]
[illegible] sui [illegible] sustinebat
non quia dampnum pecunie [illegible]
[illegible] passurus in morte illius [illegible]
quod iste centurio inter servum et dominum
nullam differentiam estimavit. [illegible]
[illegible] dignitas in se [illegible]
est inter illos est tamen natura illis equalis
[illegible] habebat dei ymaginem
in homine quod opus [illegible]
contempnebat. In servo quod non
secundum suam iusticiam creaturam
disposuit: sed [illegible] peccata hominum
[illegible] suscepit [illegible]
[illegible] dedisti [illegible] servo [illegible]
spiritu suo [illegible]
[illegible] maior est spiritus dei quam potentia
hominis tantomagis est [illegible]
[illegible] contempnendus in servo [illegible]
[illegible] ne forte [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et intelligant servum [illegible]
[illegible] quod vivit in [illegible]
[illegible]
in quo vivit in [illegible]
[illegible]
erat ille puer [illegible] sic amatus
a domino secundum [illegible]
[illegible] fidem servum [illegible]
[illegible] possibile est [illegible]
[illegible] bonorum [illegible]

x reformantibus

∴ impartire

dominus corporis Domine cuius sermo de-
bent adorari propter eorum nam praeter
que debent dominus suorum propter ex di-
latione dominica. Et in sermone x
amatur a domino et in domus sue tiet a pri-
mis. Et male torquetur. et si non sic
male torquatur — cum estimabat dominus
male illum torqueri quam sic diligebat
illud. Istam humilitatis quam diligit et si
modica fuit ... pu-
tat hic quod hic. Vide autem sapienciam
centurionis et fidem. Fidem quidem
quod non dixit veni et salva eum sicut
quidam alii constitutum in eo loco fuerat
primus. Istam quoniam cristus videbat ec-
in mundo propter dispensacionem carnis
in mundo erat in quo secundum suam
divinitatem. Sapienciam autem quod non
dixit sed hic constitutum salva eum.
Dicebat enim quod potens est ad faciendum
sapiens ad intelligendum. misericors
ad exaudiendum. Ideo infirmitatem
tamen exposuit. remedium altissimi
... in potestate misericordie eius dimisit. Sicut et
medicus corporalis necessarium tantummodo
passionem exponens quid et quomodo
faciet ipse cognoscit. Respondit
ei ihesus Ego veniam et sanabo
eum. ... multas eos cum non pre-
... Ut nec permittit se in ...
mundi ... Ut expectaret fidem eius
hoc ... voluit quod mundi ...
nisi enim ipse dixisset veniam et sa-
nabo eum. nunquam ille diceret non
sum dignus ut intres sub tec-
tum meum. Sed dic verbo et sanabitur
puer meus. Hoc enim consilio et cha-
naneam clamante filia mea a de-
monio male torquetur. Respondit quod non
erat faciendum. non est bonum tollere
panem filiorum et dare canibus ad
manducandum. Ut illa ...
dicat Etiam domine sicut et catelli edunt
de micis filiorum. Sic et hunc videre
quod volebat. Ut quod volebat audire
domine quod petere centurionis

erat superius. Ideo nec quosivit ut nos
vocat non magnos colere et contempne-
re modicos. sed pauperes et divites simul ho-
norare. Si enim divitem honores propter possessionem
illius honoras. Si vero pauperem honoras
propter personam eius honoras. Patet et in quodam
loco. regulo postulante pro filio suo
dixit Ego veniam et curabo eum
Sed quod. Vade filius tuus vivit. Ille
enim rogaverat ut veniret. ne forte perso-
nam reguli videatur accipere. Hic autem
non rogatus ire promisit ne videatur
humilitatem servi contempnere. Ille ergo
contempsit quia dignitas sublevabat
regalis. Iste autem honoravit quia eo dicto
humilitabat servilis. Et ait centu-
rio. Domine non sum dignus ut intres
sub tectum meum. Honore tibi debeo
quod beneficio tue non iniuriam sufficit
michi quod puerum meum sanabis. Ut quid
... paciatur iniuriam domum indignam ...
... autem in hunc mundum venisti
iniuriam passus es. Sed intollerabilis
est iniuria tua quod pateris illa propter
... meam salutem. Ut quod et al-
teram patiaris iniuriam introeundo
in domum propter omnes salutes.
Sed dic verbo et sanabitur puer meus
Dicebant enim qui astant illi angeli
invisibiles ministrantes. quod et verbi
eius fiunt opus. Quia et si angeli
essent. tamen ipse infirmitates et
spiritus passionum precepto eius divina
virtus expellunt. quia ...
eius divina virtute. Sicut et ego
homo sum sub potestate. Vide quomodo misteri-
um patris et filii in se ipso spiritu suggerente
exprimit. Sicut quamquam non sufficiebat ad
confessionem potestatis Christi homo
... dicat: Et ego homo sum habens sub
me milites. Et dico huic vade et
vadit. Et alteri veni et venit. Quasi
cristus sub se habet angelos quibus
... et ... precipit
Quid ergo necessarium fuit addere
ego homo sum sub potestate nisi ut ple-
nissime cristi dignitatem ostenderet

no

in corpore isto & ego homo sub potestate alterius
tamen potestatem habeo iubendi eis qui sub
me sunt. Sic & tu quamvis sis sub potestate patris
tu habes potestatem angelis tuis iuben-
di nec impedimis iubere inferioribus. Aliter
quasi ipse habes superiorem statum & iubens a patre
quasi maior tu angelis iubes quasi maior.
Hec forte dicit hic centurio volens ostendere
patrem & filium eiusdem vel equalem. Sed non est ita
intelligendus hic locus sed sic. Si ego sub
potestate constitutus possum iubere
eis qui sub mea sunt potestate quanto magis
tu qui in nullius es potestate potes
iubere eis quos habes in potestate.
Sed hanc interpretationem perversam non
recipit textus. Non enim dixit si ego
homo in potestate sed ita. Nam et ego homo
sub potestate non comparationis modo sed et
cristum. Differentiam fecit sed ratione
similitudinis introduxit. Vide ergo quomodo
gentilis et rusticus miles misterium
veritatis cognovit et homines quidam
qui scripturas portant in ore & dene-
gant veritatem non quia absconsa sunt
aut profunda misteria veritatis non co-
gnoscunt sed quia perversa sunt
corda eorum. Et non requiescit in eis spiritus
veritatis. Propterea veritas fugit ab eis.
Cum autem rectus est corde ita ut requi-
escit in eo spiritus veritatis non potest longe esse
a veritate. Scriptum est enim: In malivolam
animam non introibit sapientia et cetera. Hec
dicit aliquis. Vos ergo omnes iniusti estis
et ita qui putatis vos esse in veritate.
Non omnes quia perversi sunt. Sed multi sunt
perversi in veritate fidei. Tamen in erroribus
nullus rectus est. Aliud est enim multos
esse malos, aliud est neminem esse bonum.
Ubi enim quidam sunt mali quidam boni
differencia hominum est. Ubi autem omnes mali
est perversitas. Et in medio tenebrarum boni-
tatis nascuntur spes et insperatae aut
voluntarium tamen non generatim.

Audiens autem Jhesus miratus est et
sequentibus se dixit: In nullo tantam
fidem inveni in israhel. Credidit andre-
as per preconium iohannis et dicentis: Ecce
agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi.
Credidit autem & petrus sed evangelizante
sibi de illo andrea & dicente: Invenimus
messiam. Credidit philippus sed legem
et prophetas rememorantes sicut ipse ad nathanael
dicit: Quem scripsit moyses in lege &
prophete invenimus iesum a nazareth. Ipse
quoque nathanael nisi audisset a christo
cum esses sub arbore fici vidi te, numquam
respondisset: Rabbi tu es filius dei,
tu es rex israhel. Quasi signum divinitatis
accepit et confessionem fidei obtulit.
Aut si non fuit ausus fideliorem istum
putare quam apostolos, ita testimonium est
intelligendum. Et quia unusquisque homo
homo secundum qualitatem persone alicuius
laudetur. Verbi gratia si rusticus aliquis
verbum sapientis loquatur plus miratur
amplius sapientem in modico ser-
mone sapientis. Et rusticus plus laudatur
quam in magno philosopho qui rusticus
dixit aliquid sapientie magnum
plus ad dicendum sapientiam non est mirum
sicut si puer aliquis astute loquatur
dicitur satis sapiens puer. Non dicitur
perfectus sapienter loquitur non laudatur
quia vir sapiens non quia puer plus
sapit quam perfectus sed quia quantum ad comparationem
etatis sue sapientior videtur esse. Sic
ille perfectus. Sic et in conturione dicit
In nullo tantam fidem inveni in
israhel non quia nec apostoli tantam fidem
habuerunt

¶ In exemplari domus beati hieronimi
¶ Non est hic dimidium capitulum, insuper deficiunt hic
adhuc decem capitula. Et in fine libri defi-
ciunt capitula iiij. Et propterea opus hoc
vocatur opus imperfectum

non est hic dimidium capitulum deficiunt adhuc ...
& in fine ...

Quantumcumque gratanter et uti[lite]r
sit bonum ecclesiastice pacis
quod flagranti et sollicito amore ewangelia
exponam . ut quisquis videntur ex
pondere possit legere inquam fidelissimi
hortor fratres legite . ut vobiscum ab
una corpore efficiar in cristo vobiscum
unus in fide . Incipiam ergo exponend[o]
bona de bono prosequens quod dicat e[wan]-
gelista . Et factum est cum consu[m]-
masset ihesus sermones suos .
Quos istos quos supra est prolocutum
Quomodo dictum in huiusmodi morti-
fera carnalium passionum suppremi
aptorum zeli sui multa inciderit et medicat quod
iam cum conflabat . sed dominus quando
de longe . sensit malorum vapore
cito per humilitatis doctrina qui cum
aliqui in passione actione languissimo
attenderet restringit . dicens . amen
dico vobis . Nisi conversi fueritis . et ef-
ficiamini sicut parvuli non intrabitis
in regnum celorum et cetera . Et istos tunc
sollicitos reddidit et totum mun-
dum de periculo eiusdem morbi
liberauit . Et illi quidem semel
curati sunt . nos autem fortes sumus
quamvis in momentanee invidie corporis
accessione etiam in mundum humilitatis
refrigerium introduxit . Hos ergo
sermones . Cum consummasset ihesus
transtulit se de iudea in galileam
quia misit dominus eum . qui sic diligit
alios sermones sed alios non contemp-
nat . Nam sicut oculi illi debent glo-
riam quam dominus . sic ille debet omnibus
animam qua sit in festa si semper unus
eum teneat locus . iam non est posses-
sio eius humana sed alterius eius

Reliquit galileam et venit in
fines iudee galilea primum
nam de qua fuerat natus quasi sol
altius ascendens . reliquit orientem
et venit in iudeam quasi ad occa-
sum ubi fuerat obiturus in pace pas-
sionis occumbens . ut iterum nobis
aliud diem nomine resurrectionis
ostenderet . ut dicamus cum apostolo
Vetera transierunt . Ecce facta

sunt omnia nova . Et secute sunt eum turbe
multe . quasi testimonia salutaris doctrine
eius quasi oves pastorem inmanem [illegible]
apud gentem et nutrite prouocabant
eum qui primum sibi proximum perigere longe
efficientem . et qui post efficissent bona
pignora caritatis illius reliqui exulibus
remedia sanitatum . Et sanauit eos
ibi apparet quod pati eum apostolus sequi eu-
catum in fines iudee : sed neque eos existi-
mat medicorum sicut erant aristoteles
qui ad amendacionem opinionis et ad
testimonia virtutum suarum iactantie . tu
traheret secum multitudinem infirmita-
tum ideo sanauit eos et dimisit eos
maxime cum sufficiens et ipsi ad glo-
riam . et hominibus ad salutem testi-
monia in suo loco nascentia . Et acces-
serunt pharisei temptantes eum et dicen-
tes ei . Si licet homini quacumque ex causa
uxorem suam dimittere vivo casto . quasi
quamque uxor bona videtur quod prospera
caritas vicia non sentit . Non diligit
uxorem de soluendo matrimonio legem
necessariam non sit . Ubi autem de soluen-
do matrimonio lex requiritur illic
iam odium demonstratur . Ubi odium in-
venitur illic fornicatio esse cognoscitur
Quemadmodum si videas hominem as-
sidue amicitias medicorum tollere
ex ipsa re statim intelligis quod in-
firmus est . Sic et cum videas sive vi-
rum sive mulierem de dimittendis
uxoribus aut viris leges interrogantes
cognosce quod vir ille lascivus est et
mulier illa meretrix est . Sic et in-
de erant homines fornicarii et
concupiscentia maculati . qui suas uxores habe-
re non videbant . quia illis non erat
quam iocunda possessio castitatis quam qui
desertum estus libidinis illic religa-
re . Nam matrimonio mox castitate
delectat . libido autem quasi vinculo co-
niugii colligata torquetur . Et non
sic nemo quod dicimus quod castitas
in matrimonio delectat . Nam primus
gradus est castitatis sincera virginitas
secundus fidele coniugium . Ergo
species secunda virginitatis est matrimo-
nii casta dilectio . Adierunt ergo
ihesum temptantes ut viderent
si voluntatis eorum amicus esset

cum castitatis patronus ut supra
dixi licet dimittere laudaverit cum
ubi autem non contradixerit ei etiam hoc
esse precepit tempore. Quam autem vere
interrogaverit quis audit advertat.
Si licet homini uxorem suam dimittere
quacumque ex causa. Effrenata lascivia
hoc licere quia nullam eam propriam
causam habebant et dimittendas
uxores propter solam turpitudinem
aliasque alias sibi iungebant. Ideo
timuerunt interrogare ex quibus causis
ne propter infirmitates angustias certa-
rum causarum constringerent quod
interrogaverunt si ex omnibus causis
liceat, scientes quod modum nescit
libido. Sed quanto crescit tanto
magis accenditur. Non semel
nec iusta voce uni coniugi
capit libido. Ille vidit inter eos

Non legistis quia qui fecit ab in-
itio masculum et feminam
fecit eos etc. Legistis quidem
sed noluistis sapere. Quod legistis
conscientiam illorum ad testimonium provo-
cat ut ostenderet eis quia rem
interrogant non ut scientes
discant quod dubitant. Sed ut se
excusabiliter peccent. Masculum et
feminam non masculum et multas
feminas ut unus masculus licet
plures feminas possideat. Neque mascu-
los et feminam ut una femina licet
plures viros accipiat, sed mascu-
lum et feminam ut una femina nul-
lum masculum putet sociandum esse
in sexu preter unum. Et unus mas-
culus neminem putet feminam esse
in sexu preter unam. Sicut enim duas
vel tres costas detraxit de latere
viri et duas vel tres fecit mulie-
res. Cum ergo secunda vel tertia uxor
fuerit facta, ante stare eum sicut et
una ante adam. Quamvis ille de
costis hoc inter eos de ossibus meis

factam, et si vere costa est illa mulier
tamen non una. Si ergo non dixeris
hoc illum confirmes esse coniuge
tuam. Si vero dixeris [illegible]
ergo deus ad hoc masculum
et feminam ex uno creavit ut
sint unum. Quod ergo et duo
duo vir et mulier non ex uno
utero nascuntur sicut volebat
quedam, quia deus masculum et
feminam quando creavit propter ne-
cessitatem filiorum generationis
tamen ipse castitatis fuit amator et
continentie auctor. Ideo illum qui
non seminavit in herbis ut ipsi
[illegible] hoc nubere. Sed enim prime
creationis humane intelligit
quod est vir et uxor. Si autem valuisset
hic non habebat necessitatem [illegible]
propter connexionis naturam [illegible]
sola videat propter sua continentia
alterum quod volebat et [illegible]
sunt dicimus propter connexionem [illegible]
ne alter alteri valente [illegible]
propter quod relinquet homo patrem suum
et matrem suam propter quod est unus
uno est uxor et ex una carne
sunt ambo. Quod non [illegible]
de se [illegible] et [illegible]
quidem ex eisdem parentibus [illegible]
alii vero ex diversis. Sed hoc magis
est unius quia fortior est [illegible]
eo quod virtus nature [illegible]
de nature [illegible] sunt sed nature
[illegible] ab tempore [illegible]
hic ex uno nascuntur [illegible]
nascuntur ut diversi [illegible]
vir autem et uxor sic ex diversis
nascuntur tamen ideo nascuntur
ut in unum conveniant. [illegible]
[illegible] sunt ex uno tamen non [illegible]
sunt. Qui autem ex uno quia [illegible]
creati sunt ut non sunt unum
ille vero [illegible] sunt ex uno [illegible]
sunt qui ex uno quia ad hoc [illegible]

sunt vir et uxor unum. Vides ergo quia non
super[...] loquitur. Unde necesse est secundum ordina-
tionem dei ex tempore considerare. Quomodo
enim in herbis et arboribus humor,
hoc est in hominibus amor. Sicut
herbe ex humore nascuntur et cres-
cunt, sic homines per amorem nascuntur
et augentur. Humor quidem de ra-
dicibus ascendit in herbam, de
herba autem non revertitur ad ra-
dices, sed sursum consumitur in
semine. Sic et caritas de parentibus
ascendit in filios, de filiis autem non
revertitur ad parentes. Ideo parentes quidem
diligunt, sed non sic diliguntur
a filiis. Item sicut herba non
deorsum sed sursum ad semen
consumit humorem, sic et homo non
ad parentes sed ad procreandos filios
consumit affectum.

Erunt duo in carne una. Sicut
enim spiritualiter se diligunt
multorum ante quam una esse
dicuntur. Dicente scriptura: omnium
credentium erat cor unum et ani-
ma una. Sic et vir et uxor qui car-
naliter se diligunt una caro di-
cuntur. Dicunt illi: Quid ergo
moyses mandavit dare libellum
repudii? Disputationibus [illegible]
na iniustitie; Christus e[t] fornicationibus
[illegible] castitatis et amoris
[illegible] quidem unde non possunt
[illegible] non [illegible]
[illegible] ergo [illegible] ad [illegible]
[illegible] sanctissimum moysi [illegible]
[illegible] ob [illegible]
ut [illegible] quod [illegible]
non poterunt per auctoritatem
[illegible] destruxerunt [illegible]
moyses [illegible] repudii
[illegible] veritatem [illegible]
[illegible] sicut solent homines facere

[illegible] causam habentes confugiunt
ad potentes viros ut si per iustitiam
non possunt vincunt per potentiam
tamquam si iniuste indicaverit iudicet.
Quid ergo? Moyses precepit in lege
de fonte qui visibilis lingua in-
visibilis dei, qui meruit gloriam
corruptibilibus oculis videre et cu-
manu [illegible] in libellum scripture
portavit ad populum. Tu autem
homo vilissimus, fabri lignarii filius,
[illegible] dicis quod ille constituit. Si
filius dei es sicut dicis quare
consuetudines tuas [illegible] constituis? Si
homo es filius viri, quomodo reprehen-
dis tuum auctorem? Si malum est
quare precepit? Si bonum est quare
destruis?

Tunc ait ihesus: Moyses quidem
propter duritiam cordis vestri
permisit vobis dimittere uxores
vestras. [illegible] quare volens moyses
propter duritiam vestram [illegible]
qui iustitiam precepit [illegible] hominibus
hostias deo offerre. Et quomodo
dicit propheta: Non accipiam de
domo tua vitulos neque de gregibus
tuis hircos, sed quia prius consue-
verant de egypto tempore cum non
[illegible] iam tota egyptiaca sed in
moribus ambulabant. Videns quod
moyses [illegible] cu-
stodia sacrificiorum et eos [illegible]
[illegible] si mandasset eos recedere
a sacrificiis non fuerant audiendi
quia [illegible] passio medicamina non
[illegible] non curatur [illegible]
sacrificare [illegible] non demonibus
sicut in egypto sed deo. Unde [illegible]
malum permisit ne [illegible]
hac ratione permisit vobis dare libellum
repudii quia melius videbatur

permittente lege matrimonia solui quam odio
complecti homicidium fieri permisit volens
mala parva ne facerent peiora. Ergo ipse
volens permittendo non volens iusticiam de-
monstravit. Sic a peccato abstulit culpam
peccandi ut quod secundum legem agerent
vel peccatum non videretur et peccatum ve-
ro pena sibi habeat. Sicut medicus qui sanat
et inebriat se considerans domine quod
si utrumque sibi iussit mandatum obser-
vare nichil proficit, mandat illi quidem
ut bibat quantum velit sed parum bibat ut
saltem aliquid quod bibat. Sic sensu nominum bonum
ut paulatim discat obedire. Propter
hoc permissum est dare libellum repudii matrimonii
quidem tamen licitum a creatione. Et apostoli
paruerunt secundas audire nuptias
propter incontinentiam hominum. Illam secundam quidem
accipe secundum preceptum apostoli est. Secundum veritatem
autem conventum [struck: vitalis] vere fornicatio est. Se-
cundum permittente deo propter et licet conveni-
mittit sit honesta fornicatio. Augustinus videlicet
quod moyses hoc permisit sed non precepit. Ali-
ud est precipere aliud permittere. Quod non precipi-
mus placet. Quod autem permittimus nolentes
permittimus quia malam hominum voluntatem
ad plenum prohibere non possumus. Amen
dico vobis quicumque dimiserit uxorem suam
excepta fornicationis causa mechatur. Omnes
res per quas res nascitur per ipsas absol-
vuntur. Matrimonium enim non facit coitus
sed voluntas. Et ideo non dissolvit
separatio corporis sed separatio voluntatis.
Ideo qui dimittit coniugem suam et
aliam non accipit adhuc maritus est
illa et si corpore iam separatus tamen adhuc
voluntate coniunctus est. Cum ergo
aliam acceperit tunc plene dimittit.
Mechatur qui alteram [struck: duxit] ducit.
Sicut autem crudelis est et iniquus
qui castam dimittit sic fatuus est et in-
iustus qui retinet meretricem. Nam
patronus turpitudinis eius est qui celat

celat meretricis fornicationes. Debemus ergo
dei ut sicut ille agit cum ecclesia sic
nos agamus cum coniuge. Ille enim
numquam derelinquit ecclesiam nisi ad genti-
litatem vel ad heresim voluntate transie-
rit. Aliam autem peccantem castigat
quidem tamen amittere non cessat. Dicit [illegible]
propheta: Si dereliquerint filii eius legem
meam, visitabo in virga iniquitates
eorum. Misericordiam autem meam non dispergam
ab eis. Sic et vir meretricem quidem
dimittat. Aliam male moventem
castiget et teneat. Cum tribus
modis docendo secundum deum, si autem
timore dei imperando, vel si
minis et increpat, cum nec [illegible]
verum sentit. Frequens confusio sedat
illi quod precipit salomon. Cor durum
habebit in peccato. Ergo primum admoneat
quia multum proficit doctrina iusticie,
deinde confundat quia frequens confusio
stimulus est vitiorum. Vel ad [illegible]
et castiget quod ancilla que crudelis
nescit ut libera. Alia de gentili-
tibus in ministerio gentium. Sicut enim
in finibus iudee ibi quod civitates sunt
iste in finibus transierunt iudee
enim potuissent circuire iusti-
ficatis finibus suis in finibus transisset
iudee. Sicut scriptum est in ysaia: Ve-
nient omnes gentes et dicent: Ve-
nite ascendamus in montem domini et in domum
dei iacob et annunciabit nobis viam
suam et ambulabimus in ea. Et
circa sunt gentes in finibus in-
deorum ad confusionem ipsorum quia pro-
pe sunt quidem et in aliena secun-
dum quoniam iudei aut in finibus sui
constituti temptaverunt et ipsi
sive in fornicationibus suis con-
fessi fornicationem suam confessi
sunt spiritaliter dicentes si licet
dimittere uxorem suam quacumque ex
causa quia non potest aliquis esse castus qui
corpore est lascivus: hoc est non potest

deo esse fidelis qui uxori sue perfidus est.
Sicut nec ex dulcis ex dulci amicitiam
seruat qui deo fidem non seruat. Sed
alio altius fornicationis est accusatrix
illam si interim non preuaricatur lesa
nus. tamen iam in eo status est et pua
necesse. si corruptio preuaricationis accessit
Et illi quidem secundum carnem inebri
abant qui pati merebantur secundum
spiritum. sed licet dimittere uxorem quamquam
ex causa. Cristus ait respondens eis
qui facere eos non decebat. dicens.
Quicumque dimiserit uxorem suam nisi
ob causam fornicationis et aliam duxerit
mechatur. Sicut enim uxorem
quocumque modo contra uoluntatem
uiri agentem dignum est repelli
non autem est iustum quantum ad cumulum
tatem uiri. nisi ob causam fornicationis
sic et ecclesia. quocumque modo contra
uoluntatem egit [illegible]. digna est abici
non autem abicitur propter longanimitatem
Cristi nisi sola ea transgressione. Si
cut enim si Cristus prius dimisisset
ecclesiam [illegible] non eius submissione
per spiritualis notitiam sue diuinitatis
ipse faciebat eam adulteram cum
diis gentium qui non rationabilis
et subdita deo creata sunt sine
deo non potest esse. sic Cristo semper eius
etiam sue diuinitatis submissione quia
synagoga transibat ad ydola inex
cusabilis adultera reputata est. propter quod
repulit Cristum. non repulit eam
Cristus. non quamquam ex ea. sed propter
eam fornicationis [illegible]. quia non solum
relicto Cristo. dyabolo se coniunxit
sed etiam [illegible] quo mori
[illegible] Albinicio [illegible] deus ex
[illegible]: deinde creauit hominem [illegible]
[illegible] angelorum et [illegible] qui eo
[illegible] et potente suscipe uerbum ipsum
[illegible] clamat. quod deus coniunxit homo
non separat. Et [illegible] multos quando more

homo separet quod deus coniunxit. Et si illi
mulieris alterius homo sectatur ipse aut homo petere
a deo recedat repellens semel eius a se
uidetur separasse quod deus coniunxit. dicit
ei discipuli. Si ita est causa uiri cum uxore
non expedit nubere. Audientes cogitabant
apud se: mulier bona difficile inuenitur propter
tate salomone. In mille uiris inueni
unum omnibus at hys mulierem non inueni
quando at est aliud mulier nisi amicitie
inimica inaffugabilis pena. necessarium ma
lum. naturalis temptatio. desiderabilis cala
mitas. domesticum periculum. delectabile
detrimentum. mali natura bonum colore depicta
Ergo si dimittere illam peccatum est et tenere
aut tormentum est. necesse est aut de
inuenientes adulterium alterius [illegible]
aut tenentes cotidianas pugnas et
amaritudines habeamus. Ideo uidentur
Si ita est uiri causa cum uxore non expe
dit nubere. Timuit deus non dixit quia
expedit sed magis consentit quia non ex
pedit sed informatione terminus accipitur
dixit. Non omnes capiunt uerbum istud
sed quibus datum est. Non dixit non omnes possunt.
sed non omnes capiunt. id est quando capere
possunt. sed non tamen omnes capere uolunt
Palma proposita est qui concupiscat glo
riam non cogitat de labore. Nemo no
uincet si omnes pericula pugne tempta
rent. Et eo quod quidem non possint
et a proposito continentie cadunt non
debemus circa uirtutem castitatis fieri
pigriores. Si enim quidem in pugna
cadentes non examinat ceteros sed
dicimus illis. Sic datum fuisse [illegible]
non applicant pugne sed homines. quanto magis
nos cadentium negligentie imputare
debemus non difficultati uirginitatis
Quod autem dicit quibus datum est non
hoc significat quia quibusdam datum
quibusdam non datum. sed illud ostendit
quod nisi auxilium gratie acceperimus nichil
ex nobis ualeamus. Quam ait uolentibus
gratiam non denegat. In euangelio

no no [illegible]

no

timeret

no

dns dicit petite et dabitur vobis · querite et
invenietis · pulsate et aperietur vobis quia
Omnis enim qui petit accipit · Et qui
querit invenit · Et pulsanti aperietur ·
Deus autem voluit ad patrem · Et sic requirit
gratia · Nam nec gratia sine voluntate aliquid
operatur · nec voluntas sine gratia potest · sed
a caritate non consummat · nisi plumas supra
ponat plumam fructificat sine caritate
Sunt eunuchi qui sic nati sunt ex
utero matris sue · Et sunt eunuchi
qui ab hominibus sunt · Et sunt eunuchi qui
seipsos eunuchos fecerunt propter regnum
celorum · Et tamen si dicit aliquis quod di
cit dominus · si quis quantumcumque castitatem cogit
hoc corpore non habere continentie habebit
mercedem · non semper · Dicit enim
quodam sine voluntate opus non facit ·
Ita iusticia quoque opus non consumma nisi
et voluntas affuerit · Multi enim
corpore quidem student castitati / sed al
terium et voluntate committunt / super ea
anima voluntate sola fornicatio con
summatur · unde dns dicit · Qui viderit
mulierem ad concupiscendum eam
mechatus est in corde suo · Ergo volun
tas sine corpore frequentat peccatum illa
est gloria continentie non quia conservat non
potest necessitas debilitati corporis sed quia
complectitur voluntas sed propria (?) sed deo
devovet · Sunt eunuchi qui sic nas
cuntur ex utero matris · Sunt qui ab ho
minibus fiunt · sed illos necessitas hunc
autem devota ornat voluntas · Quod autem
sic nascuntur a creatione sit · quomodo
nascuntur et sex digitos habentes aut
quatuor et multa huiusmodi · Cum deus
sicut ab initio constituit unamquamque
naturam · sic dimittit illam immu
tabilem semper in suo ordine permanere
in oblivione deducet tota omnibus
operibus dei · Nam consummare non corpus ipse
sic natura corrupta constituit deus ut
in hyeme frigora sint · estate autem in

estu · Ut vero frons concreverit et plumas
descendat de celo · Si sic sicut ab i
nitio constituta sunt ita in suo sta
tu immutabiliter perseveraret · in
uite deus ab initio constituisse
Et de celo omnium naturam in sua
parte reliquisse et postea fieret de sua
creatura necessarium non haberet sed
ideo generetur rerum condicio contra
naturam suam modum / et semper
deus naturae opifex in memoriam re
ducat · Et ipse nec tamen sic sed sic
ne · et non solum semel · sed contra
opera sua facere videatur · Apparuit in
ebano qui sic natus fuerat · dns dixit
neque hic peccavit neque parentes eius
sed ut manifestet opera dei in illo
solum simpliciter intelligendum est
sicut multi putant · ut acceptum
natum dei potentiam cognoscant · in
operibus deus aliquid omnibus et
sit mirantibus sanctos dei potentiam
cognoscere · Sed ideo in illius ipsius
hoc dicat quod amen regulam natu
sine oculis creatur · ut in consilium
nec opus dei intelligatur · sed
emendatur ·
Tunc oblati sunt ei pueri ut
manus imponeret et oraret
Sunt qui dns de castitate sensi
bat · et bene commendabat eunuchos
de gratia et continentie · dixit
sententiam atque dicentes : sunt qui se
eunuchizant propter regnum celorum
Audientes quidem obtulerunt
infantes pueros de castitate
mundissimos · Putabant enim
quod dns corpore immundos tunc sanctos
non et voluntate nescientes quod
dns non illos benedicat nisi eu
nuchos quos puericia necessitas fe
cit castos · sed continentie virtu
discipuli vetabant eos · Propter autem
anima eius malam · quia non solum
in bono sed et facile ab initio sit

bonum malum

bonum/malum quod audierit quasi
malitie in corde suo plantatum sit re
tinet sed statim cum quod alicui ab ali
quo quod diligit nec retinet quod audi
tum. cum modicum tristitie acceperit
propter dixit, nisi sic fueritis sicut
isti non intrabitis in regnum caelorum. Et
certe statim obliti disciplinis quibus
innotescere vetabant ad se pueros
quasi indignos accedere ad quorum
similitudinem sic fuerat imitari
statim quibus meare appropinquare
cristo. Sed repellit infantia simplices
putabant sic honore facere cristo
dampnum facientes glorie eius. Sed
ad modum dampnum est medico si
sollicitat infirmum. Sic dampnum est cristo
non si quos salvet. Sed cum expec
tans samaritanos peccatores de quibus
ipse manducabat qui de medio sunt
civitate samaritanorum non manducans
ut sic de adventu eorum gaudebat
ut diceret cibum habeo manducare
quod vos nescitis. quanto magis esu
riebat salutem invocantium pue
rorum. Ideo dicit nolite vetare pueros
ad me sic fieri sunt quod vetatis filios
ad premium venire. Si autem peccatores
fieri sunt. ut quod sententiam dampna
nationis efficeretis antequam culpam
videant. Talium est enim regnum caelorum.
talium non enim istam qualis modo sit
meum est. qualis autem postea fuerit
ipsorum. Omnes ergo meum est honorare
quod autem ipsorum sunt inferiorum. Talium
est omnium qui casti sunt ex virtute
sicut pueri ex etate. talium est quasi sim
plices occulos habent sicut pueri et non
cognoscunt differentias personarum. Vide
enim puer si videt hominem mendicum
aliud videt in eo nisi hoc solum quod
homo est / non dignitatem eius in

telligit. non considerat vestem ipsius
vim aut personam cum hominem videt non
aspicit quod homo est. Et statim cogitat de
dignitate illius non estimat ipsius. Vides ergo
quod sapientior est imperfectus puer quam
perfectus vir. Vir enim non hominem
aspiciat quod fecit deus sed ornatum
quod diabolus adinvenit. Puer autem non or
natum aspicit quod diabolus adinvenit sed
hominem quod deus creavit. Primo ipsi pueri
veneno diabolice mundialis malitie repleti
fuerint cognoscat opus factoris. Cum
vero inebriatus fuit mundi spiritu ia
non aspicit opus factoris sed decorem
corruptionis. Pie vero instruunt omnes
parentes ut filios suos indesinenter sacer
dotibus offerant. quod si sacerdotibus offerant
offerunt cristo. Sic enim sacerdos manum
imponit sed cristus in cuius nomine manum
imponit. Si enim qui escas suas
pro oratione non offert deo cognatas
eas manducat. Sicut quod de illis ait
apostolus. Omnis creatura dei bona et nihil
reiciendum quod cum gratiarum actione per
cipitur sanctificatur per verbum dei et oratio
nem. quod maculata est nisi per orationem
fuerit. Sic esca mundata et sanctifica
ta. quanto magis pueros offerri deo et
sanctificari necesse est. Causa autem sanctifica esse
darum hec est quia mundus totus in maligno
positus est. Ergo et sic vos corpus de
qui mundi est positus in maligno posita est
ipsam propterea oportet sanctificari. Consequenter
et infantes qui nascuntur et ipsi quantum
ad carnem in maligno sunt positi
quia et sic caro qui positus mundi in
maligno posita est. Oportet necesse est offerre
pueros et assidue super eos ora
re. qui etiam semel sanctificatur
necesse est manducatis cum carne et cristo.
Hominem autem quod indesinenter adultans
peccemus et cotidie sit sanctificari
necesse est. Convenientis consequentia judicis

non estimat

temptationibus et sapientie officii intuitu
primo Christo manifestavit gentium in fide princi-
paliter et Iacobus ad Iohannis capientem
istam quod abstulit nunc Christo prius cor-
poris ordinis est intellectu porta est ulteri-
oris sanctitatis quod descendit in figura
quidem iudaici populi celebrabant
qui se iudicavit omnia faciebat in quibus
salvarentur introductis ad fidem Chri-
33 stianitatis. Accessit ad eum: Magister
bone hoc sine ratione quaerendo et inter-
om de isto adolescente cristiano in-
terrogante: Magister bone quid faciam
boni ut vitam eternam possideam
et dominum complevisse narratione in fine
sic addidit. Multi inquit erunt
primi novissimi et novissimi primi. quod
de iudeis et gentibus dictum est. Dubitat
nemo. Nam forte hic adolescens in
misterio introductus iudaici populi
sub adolescentis sub oratoribus et levitibus. Sic
enim facie sua tristis plerique qui de
misterio rei alicuius est locuturus
cum introducit corporaliter facere conspicit
ut ex eo occasione inveniet corporalem
narrationem vel quod parasint sequitur
deputata enim de concupiscentia iacta-
tia phariseorum apud Lucam locuturus
fuisset introduxit primum ydropicum
et sanavit. Sic in corporali tumore ydro-
pici iactantie phariseorum similiter in-
flatio. Sic et hic cum de reprobatione
vocationis iudeorum et electione gentium mis-
terium exponere voluisset. Ex eo verbo quod
dixit ad Petrum. Et omne quod reliquerit
propter me et cetera et quod sequitur ad parabolam
subsequentem de mercenariis conductis
in vineam hora prima et tercia. sexta nona et
undecima. quod gentes preponendas cum
iudeis introduxit istum adolescentem
glorianter et leve et amplius amantem
bona sua carnalia quam celestia pro-
missa. Ut corporali passione adoles-

concupiscentiis iudaici populi spiritualis passio-
nem dominantem. Quia quod Christus non credidit id est
quia sibi placuerunt quia iactantia vanitatis
quia quiescens quos capiebat ex lege
humanitatis in lege. Quia enim que dicunt
de adolescentulo isto. Sic sunt et
capienda. Quod de populo iudaico conside-
randa. Ubi populus erat adolescens
non etate sed levitate morum. Immo
tamen non annis. Nam omnia quando
vicia carnalia sunt iuvenilia
sicut ait apostolus: Iuvenilia autem de-
sideria fuge. Sectare autem iusticiam.
Proprietatis autem iuvenilis vicium est
gloriacio quod amplius velit videri
quam sit. Aut in toto velit videri
esse qualis non est. Sicut phariseos in
evangelio fuisse cognoscimus in spiritu
sicut a domino dicitur de illis. Omnia
faciunt ut ab hominibus videantur
et ve vobis scribe et pharisei
ypocrite qui diligitis primas cathe-
dras in synagogis et cetera. Et ve vo-
bis qui iustificatis vos coram hominibus
Deus autem novit corda vestra quia quod
et fictus dicta est sine [illegible]
[illegible] ideo speciem sanctitatis
non operum sanctitate quam estima-
tione quidem iusticie sectabantur
opera autem abhorrebant. Et
unde quam et in exordio ipse nar-
rationis populi iudaici moris
fuit. Dixit enim: Magister bone quid
boni faciam ut vitam eternam
possideam. Iudei autem semper ab
rogatores fuerunt dei et non ob-
auditores laudatores semper et
non imitatores. Auditores legis
et non factores. Semper disputan-
tes et nunquam ad scientiam veritatis per-
venientes. Gloriantes in lege
et per prevaricationem legis deum
exhonorantes. Deinde et
illud considerari quod connectit de
occasione [illegible] incoherat ut quod

credat. aut quomodo credit sed
quid quod faciendo vitam eternam possi
deat quia eis spes salutis apud iu
deos in operibus erat non in fide
sicut apostolus de illis et gentibus
qui gentes que non sectabantur iusti
ciam in legis iusticiam pervenerunt
quia non ex operibus sed ex fide. israel
vero sectando iusticiam in legem iusticie
non pervenit quia non ex fide sed ex
operibus. Summa vero iusticia est cog
noscere deum patrem et quem misit eius filium
missa quod facere bona. sicut et deus
cum dixisset quibusdam iudeis.
Operamini cibum qui non perit. sed
qui permanet. Interrogantibus
eis. quid faciemus ut operemur opera dei?
Respondit hoc est opus dei ut
credatis in eum quem misit ille. Iste
aut opus dei negligentes et a
opus cognicionis dei semper ad
diabolum transibat. Et de operibus
iusticie requirebant quoniam circa
dei cognicione perdiderunt. et opera
iusticie nunquam impleverunt quia
virtus faciende iusticie cogni
cio dei est.

Dixit ei ihesus. Quid me dicis
bonum. Nemo bonus nisi deus
non quia non erat ipse bonus cum
esset filius dei. [illegible] quamvis enim sit
ipse filius dei. et ipse non est quasi filius
sit tamen sit bonum dei filius et ipse
sine dubio bonus est quia filius
boni. Sed quod iudaicus populus unus
dei hanc cognicionem ipsum non
filium dei nec deum cognosce
volebant. Hac racione laudes
sibi ab eo repellit. quia non quasi deum
bonum. sed quasi hominem bonum
eum dicebat. Quod si crederet ille quia
bonum deum bonum esse dixisset
Et tunc quantum ad iudeos qui
unum deum colebant. Et christum

dei filium non cognoscebant iste
erat bonus nisi unus deus
apud fideles vero. sicut unus deus
pater est bonus sic et unigenitus dei
michi bonus est. puto autem et
si dixisset ei Magister sancte et iuste
sic respondisset. quid me dicis sanctum
vel iustum. nemo iustus nisi unus
deus. nemo sanctus nisi unus deus. Ex
quibus omnibus dicimus. quia sicut
christus. laudem eius tunc repulit
qui cognoscebant eum sic et repellit
laudes omnium ignorancium eum
semper nec potest suscipere laudes
eorum quia non cognoscunt eum
secundum quod est. Semper gentes non colebant
eum et ignorabant secundum quod athenienses
dicebat paulus perambulans enim
simulacra vestra inveni aram ignoto deo:
quod ergo vos ignorantes colitis. hoc
ego annuncio vobis. sed non suscipie
bat culturam eorum quia non cognosce
bant eum. secundum quod ipse cognoscebat
Sic autem nec christus. laudes
iudeorum suscipiebat. nec deus
pater eorum quia non cognoscebat
eum secundum quod dicebat cognoscere
eos. Sine dubio nec hereticorum suscipi
unt laudem. vel pater vel filius qui
nec ipsi cognoscunt. quia pater et
filius errantes amborum et confun
dentes utrumque. quia qui filium cog
noscit ille et patrem cognoscit. Quia sic
laudes eorum non suscipiunt quorum
nec opera cognoscit videant ipsa
quia multa enim dixerunt nobis in nomine
tuo prophetavimus et in nomine tuo demonia
eiecimus et multas virtutes fe
cimus. Dicat eis ihesus. discedite
a me nescio qui estis. Si vis
ad vitam ingredi serva mandata. Quod
sapienter ait servat. Ille enim iudeo
[illegible] [illegible] bonum faciam: Ipse

robit

contra illi vindicet. serva. sicut dicit
dicta mandata. quia deus dederit cu
stodire nec /rohib. sed serva quod non serva
bit. sicut dominus admonuit tamen
ostendit non sermo nasse. sicut non ille e
bonus. qui molestat de bono. sed
qui facit quod bonum est. sic occidit
in quantum quid loquitur unus illius
quamvis sunt / quaerentia loquitur
ipsi persone iudeorum et membra eorum
turbabat qui deus faciunt. ipsum iudi
cerunt vel in se. vel in discipulos vel
iam facta anticipans. eadem ma
ter eos et dicens. Si vis ingredi in
vitam non occides. sed occiderunt
et ipsum et discipulos eius. sic adulterantur
sed adulterata sunt recedentes a
deo suo. sic furtum faciunt. sed fecerunt
furantes fidem. diminuentes ipsius ex
opere eius et dicentes. hunc non eicit
demonia nisi in belzebub principe
demoniorum ne per opus illud crederent
cristo. sic furata sunt fidem resurrec
tionis eius. de toto mundo quem manife
stantes pecuniam multam militibus
ut dicerent quod dormientibus
nobis venerunt. discipuli eius
et furati sunt corpus eius. sic
falsum testimonium dicens sicut dixerunt
contra scripturas hunc sermonem ... e
dem falsum testimonium protulerunt di
centes. hoc audivimus eum dicentem
quia ego dissolvam templum hoc
manufactum. et in triduo illud re
edificabo. Similiter et in prophetam
dixerunt. Honora patrem tuum et matrem
tuam. sed non honoraverunt neque
patrem suum deum. qui sustinuerat
eos. neque matrem suam ecclesiam pa
triarcharum et prophetarum celestium sed
carnis gentis ... crucifixerunt eos
gentium

et erant ... ab eis. Et dilexisti patrem
tuum. sicut tempore sed non dilexerunt
cristum. ... sibi ... per carnem
cognationem. ... ergo et ... per
moysen. hec ita servare precepit
et ... per ... illa autem non ser
vaverunt. ideo non meruerunt in
vitam. ideo ... de pro
et ... et vindicet. hec omnia servavi
a iuventute mea. Ita dicitur iudeis
ipsi sunt ex tempore abrahe usque
ad adventum eius. de egipto enim
enim quasi infans. sunt ipsi et
sicut apud ... ezechielem dominus
testatur dicens. ad ierusalem In qua
die nata es non est precisus um
bilicus tuus. et non colligaverunt
mamillas tuas et in aqua non
es lota in salute. neque sale salita
es. neque pannis
involuta. neque pepercit oculus meus
ante te ut faceret tibi unum de hiis
istis. ut parceret aliquo super te. sed pro
iecta es in faciem campi in pra
vitate anime tue. in qua die nata
es. Et transivi ad te. et vidi te
conculcatam in sanguine tuo. et
dixi tibi. de sanguine tuo vive
et multiplicare sicut germen
agri dedi te et multiplicata es et
magnificata. et ingressa es ciuita
tes civitatum ... autem
sunt in tempore moysi. usque ad reges
... eius ex opere regum sed
ad transmigrationem babilonis ...
nectus a transmigratione usque ad ...
qui et ... ipsi ...
... vitam. de istis ...
etatibus suis ... per ...
ille dicens. ... memorabor ...
tue ... quod docuisti me a iuven
tute mea. ideo ex tempore ...

qui et legem ad eruditionem accepit.
Et usque nunc pronunciabo mirabilia
tua. quod est in tempore iuventutis. et usque
in senectam et senium deus ne de-
relinquas me. donec annunciem
brachium tuum omni generationi
que ventura est. quod idem est in tempore
senii. qui cum dignum fuerit de-
de in christo brachium dei annuncia-
verunt generationem generationi
postmodum credenti in christum.
Et confirmat ipso illo medico
dedit christum. quia corde quod
numquam credebat semper aut ore se
emendasse dicens hec omnia ser-
vavi a iuventute mea quod non
erat verum. Scilicet et prophetas occidit.
et cum prophetis adulteratus est
et sine tu veritatis sapientiam suam
commisit. sicut et dominus dicit de
eis. quia irritum fecistis manda-
tum dei propter eruditionem vestram
et falsa testimonia in prophetis quod
prophetarum erat maior. etiam apud
manassem regem dicens de ysaia
qui principes suos sodomitas
appellat. et populum dominum gomorreos
dominum sabaoth se vidisse confirmat
cum dicit deus. Nemo vide-
bit faciem meam et vivet
propter quod et secuturus est serva sig-
nea. Sed omnia illa spiritualiter con-
tinebit illa ipse innuebens est
ex aliis demum nunc. Vult ipsum
medicum ostendere nichil horum
numquam servasse. Respondit christus
quid tibi unum restat. vade
vende omnia tua et da pau-
peribus et habebis thesaurum in
celo et veni sequere me.
ac si diceret scio quidem quia
mentitus es et maximum ...

pro hec quasi vera. Si ergo omnia
ista servasti a iuventute tua ve-
stias ipsos. vade et vende omnia que
habes et da pauperibus et habebis
thesaurum in celo et veni sequere
me. Et sunt que possidebat iudaicus
populus. est primo quod illa que dicit lucas
hoc cum. Ad hominem cene misit vocatos
venire. illi autem renuntiaverunt et
unus dixit villam emi et vado
videre eam. Et alius iuga boum
emi quinque et vado probare ea. Alius
autem uxorem duxi et non possum
venire. quia quorum omnium interpretatio
spiritualis satis clara est. Hic autem hoc
dicimus tantum quod ex quibus causis
illic ponitur iudei non venisse ad
christum et ipsis causis carnalibus
et terrenis intelligi populum recessisse
a christo. Causa tamen dicta in hoc est quod
illic iudei ponuntur non venisse ad
christum quia amore carnalium rerum
et terrenarum occupati. nec permanserit
in christo nec consideraverunt opera (nec permanserunt in christo)
eius. propterea non cognoverunt eum
filium dei. nec venerunt ad eum.
Hic autem illum ipsum iudeorum demonstrat
quia vel ex prophetis vel ex operibus
vel doctrinis eius cognoverunt
filium dei. et concupiscentia rerum car-
nalium propter avaritiam recesserunt
a christo non ignorantes divinitatem
eius sed non sustinentes veritatem iustitiam
eius. Et ergo sunt bona iudaica
populi que vendere et dare pauperibus
mandavit. Dominus quod agnitio
dei unius lex templum sacerdotium
sententia et diversa generationum sa-
crificiorum. quibus ambobus uterque
venit populus ille qui possessiones pauci
sentie possidebat. que quidam ad esti

maciorem gaudium inter magna videbant et multa. quantum autem ad cetera promissa pauca et nimis exiguum. Hec enim mandata dare gentibus pauperibus et nichil habentibus in quibus ipse ille inter fuit divites. De hoc enim ipso in lege divitem et contempnendo et de ipso genere paupere dicitur virgo Maria in Magnificat: pauperes implevit bonis et divites dimisit inanes. Hoc ergo dicit dominus ad ipsum iudeum suadens eis quod melius est regnum dei ergo in eterne. Vende vade et trade et gentibus pauperibus et non habentibus dei veniunt cognicione habent ascende ad maius et sequere me ut cognoscas quod hoc est vita eterna. Cognosce non solum verum deum sed etiam ihesum christum quem misit ipse. possides templum trade cum gentibus pauperibus et non habentibus templum dei et in primis venientibus ad cognicionem et veni sequere me ut et ipse templum dei efficiaris. Non [illegible] nec ipse est hic templum dei [illegible] est templum dei est. Possides legem trade eam gentibus pauperibus et non habentibus legem. Tu autem veni et sequere me et eris in gratia sciens quod lex non est posita iustis sed impiis et peccatoribus. gratia autem [illegible] possidens legis mandata [illegible] habes. [illegible] ipse deus tunc deus unus est trade eum pauperibus gentibus non habentibus

unum deum. habes non furtum trade hoc pauperibus gentibus et per ignoranciam idola colentibus. tu autem sequere me ut habeas vitam eternam. Hec est autem vita eterna ut credas in unum verum deum et ihesum christum quem misit. habes non occides. trade hoc gentibus homicidia multa facientibus. tu autem sequere me ut non irascaris. habes non adulterabis. trade hoc gentibus lascivis ut discant non adulterari. tu autem sequere me ut non concupiscas. habes non periurabis. trade hoc gentibus ut discant non periurare. tu autem sequere me ut non iures. habes oculum pro oculo dentem pro dente. trade hoc gentibus ut discant nichil mali facientes nichil inferre mali. tu autem sequere ut inimicos diligas. Cum hec omnia pauperes debent habere [illegible] sunt talia non possidere. Hec ergo omnia tradidit pauperibus gentibus et [illegible] per hec maiora. quod dum manifestum est quod illa omnia a iuventute servasti et perficere in [illegible] iuventute [illegible] custodiasti. Tu autem [illegible] maiora. me sequi [illegible] manifestum est qui non solum illa a iuventute non custodisti sed nec modo in [illegible]

nia conservatas. Omnis aut qui
fieri ut sterilis eius sit fructu
cuius secunda e inventus. Sicut
e possibile ut no crestat in ipso bo
no qui incepit in ipso bono
sed no stat sibi in statu suo pri
ori. sed mox e ut exercitatio
semper crestat ad melius. Iste
de hijs audit tristis abijt.
Erat enim hns multas posses-
siones ut propter divitias terrenas ipse indavi
cus recessit a cristo. aut propter
peccata sua quia numquam servaverit
mandata dei. sicut dns ad
nychodemum. loquitur testam dicens
Qui aut no credit in filium dei
iam iudicatus e. hoc e aut
iudicium. quia lux venit in mundum
et homines magis amaverunt te
nebras quam lucem. erant enim operi
eorum mala. Omnis aut qui ma
le agit no venit ad lucem ne
manifestentur opera eius. aut
propter opera carnalia que offerebat
ex consuetudine legis. Sicut
ondit parabola in qua invitati ex
cusaverunt propter villam propter
boves. i. propter sua carnalia. Etiam
sacerdotes iudeorum no venerunt
ad cristum ne sacrificiorum lucra amitte
rent. ipsi aut quia per sacrificia
se putabant. delebant peccata eorum
Qualis aut emendatio fiat i
eo quod sanguine aliam veniam
consequimur peccatorum quanto enim dili
gunt. De ore malis tamen et emendat
propheta dicebat psalmista. Si voluisses
sacrificium dedissem utique holo
caustis no delectaberis. Sacrificium
deo spiritus contribulatus et cetera
Nam et iudaicus populus tristis ab
ijt a cristo quia recessit eum cristi

dicit. quae e scientia spiritualis letitia cum
cordis e bonum constantiam hic ad deum
spiritualiter et gaudentes. Recessit
Iuvenis tristem quia opera eius filiu
et dei. propter peccata aut luce consta
legis contempnentes. Quae malunt et i
possessionibus carnalibus legis quam i gratia fi
dei ab eius illo. Unde dicit Quam
difficile divites intrant in regnum
celorum. Et alibi e camelum per foramen
acus transire quam divitem intrare i
regnum celorum. Quam sicut alibus gibbos
et tortuosi fuerint ad intrandum
fuerint per angustum ostium regni
celestis. Quod iudei qui divites videbantur
divites aut erant iudei in lege
in prophetis. etiam quia patriarchis superbientes
divites in templo sacerdotibus levitis
in sacrificiis etiam quibus dispositiones ad
religionem pertinentibus. quae omnia inter
illos consecraverunt in se ipsos
inflaverunt superbia apud se quidem
delectabantur. sed in me [illegible] eorum aliis
valebant apparere dei cultores
etiam in [illegible] ad die assistate et tortuosi
camelis in quibus gibbus ydolatrie
erat super eorum. Per angustiam dei e
verbo e [illegible] sed et homines qui a
dei acceperunt statim dei erecti
creati sunt. Alii et qui statim
dei. no sunt in natura prima st
[illegible]. Sicut ydolatria quae videtur erec
tio corporis a religione. profanos e de
pressio animae. Etiam sicut per omnem
iustitia operum maior iustitia e ergo
nostrae dei. Sicut et enim peccato
magis peccatorum e ydola adorare
Sicut ergo gibbus camelum quem
videtur esse in erectio sublimitatis
corporis eius opera magis depressio eius
e et deformitas. Ideo non colitur
super iumentum. cristi gibbos depressus
valet. Sic et ydolatria gentium

que videt illis maxima religiositas et orationis earum illarum magnitudo et memoratio et depressio earum illorum. Ideo nec caput earum ipsorum [*in margine:* sursum] erigere possunt ad deum et ad dei notitiam pervenire depressus ydolatria sua. Et quemadmodum super caput omnium iumentorum non stat sarcina nisi fortiter sint super ipsum colligata, super camelum autem et sine colligatione reparet ipse gibbus sarcinam tenet in se aptus est enim ad pondera baiulanda.

[*in margine:* Ita] In cordibus quidem peccatoribus tamen deum cognoscentibus, qui enim peccatores iumenta dicuntur sicut deum et homines et iumenta salvabis, non stat sarcina peccatorum in corde ipsorum nisi enim magna violentia et virtute diabolus teneat in corde ipsorum alligatis cum delectationibus. Ipsa enim cogitatio dei a se excutit pondera peccatorum nisi in hoc modo quo diximus fuerint alligata. In gentibus autem sine labore dyabolus tenet peccata, quia non est cognitio dei que excutiat pondera peccatorum. Sed ydolatria ipsa quasi gibbus retinet in se cumulata peccata, aptus est enim ad baiulandum pondera peccatorum. Sicut enim sicut gentes ydola sua neque videre neque audire neque intelligere quod agunt neque nasci neque vindicari posse nec per se ipsum non se abstinent, sed cottidie magis addunt peccata, sicut dicit psalmista. Deinde omnia animalia quamvis terra appetierint tamen ipse qui voluerit retro potest tollere collum suum ad celum gibbo depressos. [*in margine:* nota] Sic omnes peccatores libenter quidem terrena adeunt, tamen qui voluerint possunt se convertere ad celestem aspectum; gentes autem nullomodo possunt se explicare et ad divina considerare ydola

eius pedibus cum iacta et excitari [illegible] sicut camelus neque deorsum versus collo aspicere potest sicut cetera animalia, neque sursum sicut homo, sed inter sursum et deorsum caput eius pendet in medio. Quod et gentiles neque animalibus assimilantur ad plenum, neque hominibus simplices sunt quod homines et eorum intellectum sunt homines, non sunt similes, quia neque celestia sed terrena semper appetunt. Deinde sicut omnia animalia equalia sunt in membris corpori suo, camelus autem cum sit altitudine corporis vincit cetera animalia tamen pene altitudinem et pedes habet a modico amplius pre omnibus aliis animalibus. Multum camelus altiores habet pedes quam corpus. Homo autem equales habet pedes corpori suo. Sic omnes enim iusti secundum quod sunt celestes habent cogitationes actus pedes sunt cogitationes quibus de re transimus ad rem. Unde et apostolus dicebat: Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei, neque ambulavi in magnis neque in mirabilibus super me. Et apostolus pro quo [illegible] supra illud quod [illegible] ambulat [illegible]. Peccatores autem mundani [illegible] sunt et [illegible] cogitationes et actus maiores faciunt [illegible] tenentes ad semper maiores [illegible] quam sunt maiore autem gentiles qui [illegible] quam sunt omnes homines [illegible] et mundiales etiam ad [illegible] cogitationes [illegible] suos et cognationem et actus volentes se omnes supra quam [illegible] natura humana. Adhuc et alia ratione gentes assimilantur camelo quia sicut camelus [illegible] non est ad plenum animalibus quia non [illegible] animalibus autem quia non [illegible] gentes per duas singulas [illegible] qui ratione sunt non ad plenum [illegible]

Quinde quia sicut autem quia vel actus
habebamus quam de hinc autem et innuebamus
bamus et conversabamur rationabiliter pe
nes solum deum. Sic conversatio quoque per se
nos christianissimam in domino in fidem et in opera
sive in operatione. Et sicut cameli pes ambu
lantis dissipat terram sed cum sit mollis con
cordat ei et complectitur eam. sic et co
nversatio gentium quamvis esset bona non esset
tamen dissipans terram id est materiam cor
poralem sed conveniens erat nature cor
porali et solum voluntatem ipsius erat non
nunc fiat manifestum quod diximus accipi
amus exemplum quod apud Job dicitur de in
telligibili camelo vel bellatore hoc modo. In ma
chinatione magnum demoliebantur terram. quam quia
intelligibilis vel bellator est dei ipsum in ru
portans. fortiorem omne opus bonum et
spirituale quidem in materia agit non sine
materia corporali in eo quod displicet ei male
voluntati carnis sine agit quod agit et dissipat
omnem sicut ... si quis virtutes
spirituales exercet quia mortificat membra
quanto magis et dissipat et demolitur
terram. Gentiles autem et si bona opera
faciebant. tamen quia non propter deum fa
ciebant. sed aut propter estimationem
humanam aut propter futuram nominis
memoriam. aut propter hoc solum quod
bonum facere bonum est ipsa conversatio non
dissipabat naturam corporalem quia hoc
ipsum bonum quod est ... aliquid sit et
non propter deum secundum carnem est. et
secundum voluntatem nature corporalis et non
est contrarium nature carnali propter quod
non dissipat terram. Nam autem contra ver
bum dei quod est ipse filius dei. cuius prima
pars subtilis est et que acus atque acuta
subtilis secundum causam divinitatis ipsi
acuta autem secundum causam incarnati
onis eius. ... et nulla habens deflex
ionem. aut scriptum ... voluntas passio
nis. gentes iam ingressi sunt in vitam et

nam quam volunt consilio solius Christi a quo con
sita est in mortalitatis tunica que olim con
sueta erat post Adam. Hec acus medium
ipsum invenit simul et genitum de quo dicit a
postolus Ipse est enim pax nostra qui fecit utraque
unum. Hec est acus que dissipata amicitiam an
gelorum et hominum copulavit. Hec est acus
que configit et perforavit volumus non facit
et incredibile ipsius vindictus intrat in reg
num celorum. Quando sicut diximus quod cotidie
quam lex corporalia habet luca. Christus autem spiritua
lia et futura promittit apud corporales ac
homines semper presentia promittuntur futuris et spi
ritualibus corporalia et non solum satisfaciendi
tis erat carnalis sed omnis promissio legis corpora
lis erat et terrena. Sic enim Christianis non pos
sumus suadere divitias contempnere oportere. Di
cunt enim nobis si voluisset deus homines ha
bere divitias non creasset eas in mundo. quanto
magis difficile erat populo iudaico divitiis solum
homines persuadere ut relinquerent divitias legis
et totius iudaici culturis quas adeo sufficerant
dicebant enim si voluisset deus legem con
tempni et templum non omnia illa cum tanta
diligentia et ratione tradidisset. Ipsum autem
gentium id est camelum facile erat per foramen acus
transire id est per angustum ostium de quo scriptum
est Contendite intrare per angustum ostium
Luce xiii. Omnia omnis cultura gentium va
na et irrationabilis erat. a cultura autem
rationabili homines rationabiles non vacat magis
labor ad culturam dei ... convertere et si ge
tes cum tanto labore ab irrationabilibus
deorum suorum develluntur culturis
quanto magis iudei difficilius evelluntur
a rationabilibus dei culturis. Ideo dixit fa
cilius est camelum per foramen acus transire
quam divitem intrare in regnum celorum.

Turbati sunt autem discipuli eius
dicentes et quis potest salvus fieri.
Dicebant vidit. apud homines hoc impossibile
est. apud deum autem omnia possibilia sunt
Et est quantum ad homines et incredibile
et impossibile sunt ipsum iudeorum posse sal-

Ipsa autem est acus quod spiritualis
conveniens est ultimum ...
pace non potente

quia

et presentia

nati qui post tot secula [illegible] maiorum
per tantas ydolatrias per tot generationes cri-
stiane nouissime et christum dominum celi et
terre quantum ad se crediderunt. Sed apud
deum possibile factum est. Quam autem possibile
sint deo salude iudeorum populum multas
in lege diuinas possidentem credentium
iudeorum multitudo testatur siue per christum ipsum
siue per apostolos eius ut bonitatis illius in
vestigabile pelagus humana estimatio non
apprehendat sed dicta innotescunt. Tamen quia
dixit dominus apud homines hoc impossibile
est quantum ad humanam naturam apud
deum autem possibile. Ecce subito conuertitur
petrus unus de populo iudee et ex impossi-
bilitate credentium iudeorum et clamabat
quasi testis potentie dei factus et confirmat
christi promissionem et dixit Ecce nos reliquimus
omnia et secuti sumus te quid nobis erit.
Quod autem et ipse petrus et omnes apostoli
et cetera credentium iudeorum contra possi-
bilitatem humanam per dei potentiam crede-
runt in christum ipse testatur dicens ad pe-
trum. Beatus es symon bariona quia ca-
ro et sanguis non reuelauit tibi sed pater
meus qui in celis est. Sermo iste conuenit
ad omnes ut singulis quibuscumque dicatur.
qui beatus es tu quia non reuelauit caro et
sanguis tibi sed pater meus qui in celis est.

Ihesus autem dixit eis Amen dico vobis
quod vos qui secuti estis me in regeneratione
cum sederit filius hominis in sede maiestatis
sue sedebitis et vos super sedes duodecim
iudicantes duodecim tribus israel. Fuerunt
autem [illegible] ut in die iudicii iudicent in
dei. Dicit non te cognoui filium dei in corpore
constitutum. Quis enim homo uidere poterat
thesaurum in terra absconditum [illegible]
[illegible] uelatum. Quis suspicabatur stellam
matutinam nasci super terram. Quis puta-
bat mulierem que clausit paradisum ut memo-
ratur in eum ut ipsa fuit prima porta
paradysi ut per illa lux prodiret per quam tenebre

intrauerant. Ergo non [illegible]
[illegible] non nos [illegible]
sed decepit consideratio cordis. Vos [illegible]
[illegible] Et nos homines fragiles sicut
et vos similem habentes animam [illegible]
[illegible] naturam et in vno
[illegible] mundo eisdem [illegible]
[illegible] spiritum predicantes [illegible]
adhuc in hoc etiam vos meliores nobis
fuistis qui nos fuimus homines pisca-
tores et rustici et obscuri in plebe vos
autem sacerdotes et scribe et principes
populi nos illum cognoscere potuimus ho-
mines piscatores et rustici et vos [illegible]
cognoscere non potuistis sacerdotes et
scribe qui habebatis scripturas [illegible]
vestras quasi lampades semper. Nos a
[illegible] mirabilia vidimus intelleximus
eum. Vos autem nec post testimonia
[illegible] intelligere non po-
tuistis [illegible] Quo potuit fieri ut [illegible]
[illegible] ignorarent quem duodecim cog-
nouerunt. Ergo quia non ei credidis-
tis [illegible] eum filium dei quia [illegible]
fecistis eum nullam causam inuenientes
in eum. Sed in nobis bona voluntas fuit
est quasi lucerna [illegible] in uobis
autem malicia [illegible] quasi caligo [illegible]
Adhuc autem audio et subtiliorem [illegible]
[illegible] sensum et sententiam alterius sapientis
[illegible] referre. Ponunt enim quoniam [illegible]
[illegible] iudeorum [illegible] in duodecim tribubus
fuit diuisus sic et [illegible]
[illegible] diuisus est in duodecim [illegible]
quasdam qualitates animorum et dispositiones
cordium quas solus deus discernit et cog-
noscit. Ut quedam anime sunt de tribu
[illegible] quedam autem de tribu [illegible]
[illegible] quia omnes
sancti [illegible] pertinentes esse
[illegible] sunt [illegible] similes [illegible]
[illegible] et omnes [illegible]
[illegible] facte quoniam [illegible]

[illegible]biles sunt per sensus corporales et sicut
omnes ecclesie Christi supernam ecclesiam dicimus
quamvis sit una et que in Christo unum omnes cum
in quibus precipuis virtutibus habunda-
ntior est [illegible] v [illegible] una habe-
tur. Item habetur in quibus precipuis
virtutibus habundantior v meliores
alia dicuntur ecclesia. et sic per singulos spiritus
[illegible] invenimus septem ecclesias. Simi-
liter [illegible] xii. quas in persona [illegible]
[illegible] exponunt angelus in [illegible]
[illegible] illa septima omnibus [illegible]
[illegible] invenientur duodecim de tribus.
[illegible] omnes autem in quibus preter
virtutibus excellit [illegible]
una v [illegible] etiam [illegible]
omnibus [illegible] sunt si unus quid-
amplius excellit in ista [illegible] illa
omnes autem [illegible] in quibus sicut
Christus sedes sunt Christi. Unde [illegible] ait in
regeneratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue et vos sedebitis
super duodecim thronos [illegible] eius tem-
pus [illegible] post ascensionem
[illegible] quando omnes susceperunt [illegible] apo-
stolorum in se sicut [illegible] est cum
tempus regenerationis quando homines rege-
[illegible] baptismum [illegible] sunt ex [illegible] homi-
[illegible] Illud est tempus quando Christus
sedet in sede maiestatis sue. sicut testa-
[illegible] fide [illegible] Regnavit
dominus super omnes gentes. deus sedet
super sedem sanctam suam. [illegible]
[illegible] quando de die iudicii hoc dicit [illegible]
[illegible] cum Christo [illegible] in se susceperunt
sedes sit maiestatis eius. Et vide qua-
[illegible] de tempore futuri iudicii dicat de
[illegible] generationem universalem [illegible]
[illegible] dicit Cum venerit filius hominis se-
debit super sedem maiestatis sue. [illegible]
[illegible] sedebit in sede maiestatis sue in sede
maiestatis sue ex eo [illegible] sede [illegible]
[illegible] tunc [illegible] in eum. Ex quo

ergo Christus sedet super sedem maiestatis sue
ex eo et apostoli sederunt super duodecim thro-
nos .i. in omnibus christianis secundum diversita-
tes morum quas sic designant. Omnis enim
christianus qui suscipit fidem Petri thronus
sit Petri et Petrus sedet in eo. Sic et omnium
apostolorum throni sunt qui omnium apostolorum
doctrinam susceperunt et tenent in se.
[illegible] de diversis tribubus [illegible]
[illegible] et de sessione apostolis in sedibus conve-
[illegible] dicens [illegible]
tes eius participatio eius [illegible] sicut enim
apprehenderunt tribus tribus dei. testimonium [illegible]
quia illic sederunt in iudicio sedes. si ergo [illegible]
[illegible] que [illegible] ecclesia est sine dubio [illegible]
et qui apprehenderunt illic tribus christianorum
sunt tribus et sedes qui sederunt illic apostoli
sunt. apostoli enim sedes dei sunt [illegible] ita
[illegible] est apostolorum in sermones eorum sede-
ant in hominibus fidelibus sicut Christi sermo-
nes. et in [illegible] eorum [illegible] omnium [illegible]
[illegible] sicut in sermonibus Christi. Sed quod seden-
tes apostoli in thronis christianis in duodecim partes
[illegible] animarum iudicant [illegible]
[illegible] omnes iudeos. quando enim [illegible]
apostolorum quod est in vos iudicare videtur
iudeos [illegible] autem verba apostolorum iudicant
iudeos et [illegible] apostoli eos iudicare videntur. Sed
videndum est si omnes tam et apostolorum [illegible]
sedes [illegible] quasi omnes christiani in persona [illegible]
dem Christi quasi una sedes dicuntur [illegible] et
[illegible] dicit Cum sederit filius hominis super
sedes suas et super sedem suam. In perso-
na autem apostolorum [illegible] esse di-
cuntur omnis populus christianus. Vide
si habet [illegible] ista solus quam omnes apostoli
omnia quidem bona habuerunt non
autem omnia ad perfectum [illegible] corpo-
[illegible] in aliquo bono [illegible] sunt
quam alter [illegible] in fide [illegible]
quam [illegible] Johannes amorem [illegible] sim-
plicior quam [illegible] et sic solus [illegible]
Christus [illegible] animarum differentias [illegible]

petrus regnavit in fide Johannes regnavit
in innocencia et virginitate apostoli. Virtus illa
est in qua perfectiores sunt Christi. Autem omnes
virtutes quasi una est pedes quia in omni virtute
ille equaliter solus perfectus est. Nam qui de re-
muneratione in hoc mundo apostolis dando loquitur
Christus illud est testimonium quod sequitur hoc modo
dicens Et omnis qui reliquerit hoc et hoc te
centuplum accipiet et vitam eternam possidebit
i. non solum nos sed omnes qui secuti fuerint
me sicut. Si ergo omnes in hoc seculo cen-
tuplum accipient receperunt sine dubio et apostoli
etiam in hoc seculo mercedes futura promittebatur
Et omnis qui reliquerit domum vel fratres etc. Qui
petro interrogante ex persona apostolorum ceterorum
que fidelium iudeorum qui pro eis omnibus responsis ista
promisit non solum petro sed apostolis omnibus ut for-
te postmodum legentes homines hec promissa que
tenerent cum apostolis vel iudeis promissa audisse sine
dubio dicens Et omnis qui reliquerit inde sive
iudeus sive gentilis sed et in alius quidam evange-
lium alium expositus intellectum hic autem secundum quod
adolescentem illum exposuimus in initio iudaycum
ipsum esse et ipsum petrum interrogantem in initio
credentium apostolorum in spiritu hunc locum convenit
talis ut de gentibus relinquentibus omnia que
gentilium et ad fidem Christi convenientibus
2 omis omnia ista trahamus non solum iudeus sed etiam
gentilis qui reliquerit patrem suum dyabo-
lum et matrem suam ignorantiam per qua
appone dyabolus ex semine inde erroris ge-
nerat filios aut fratres aut sorores videlicet e-
iusdem erroris socios sociatosque. Aut si reli-
querit ille qui fuit sacerdos ydolatriam suam
ipsam coniugem suam per quam cotidie generabat
filios et filias et ipsas reliquerit tamen iure co-
rum relinquens. Aut si alicuius professionis ma-
gister relinquens ipsam professionem quasi agrum
fructiferum credat in Christum. Aut dignitatem
secularem quasi domum optime se obumbra-
rem despiciat propter fidem. Sed et secundum tradicio-
nem simpliciorem convenit intellectus ut cum
quis intellexerit excellentissimo filium esse Christum

nec propter affectum parentum suorum aut fra-
trum aut filiorum aut possessionum relinquens
Christum manens in professione sua pro quibus liber
fidem Christi despiciat omnia ista et sequa-
tur Christum. Hoc videamus qui re-
linquunt omnia centuplum in hoc seculo
quomodo recipere possunt. Hec autem diffi-
cultas contingit quia in hoc seculo re-
perimus dici aliquam evangelista aliquam in
seculo non est difficile secundum quod secundum sanam doc-
trinam ista nos conveniat intelligere quod dicit
Centuplum accipiet. Non ut ipsam quia
rem quam dimisit centuplum accipiet. Neque
nec enim possibile est quia patrem aut
matrem relinquens centum patres aut
matres recipiat sed ita tamen quam carnales
ipsam tantum iure facere hereditatem
consequentur ut centum valeat illi
que res fuit quam dimisit. Et qui reli-
querit patrem et elegit patrem deum. Ymo
ei plus quam centuplum constat quod pater
corporalis ut illi obsequantur dicendus
ac moribus illius facit illum esse pa-
rentem hereditatem. Qui postquam fila-
suam tradiderit sine magna mortem
sed nec relinquet filios suos orphanos
sed et filii quasi ipsi veri possidentur di-
vitias eius et pater semper illos sit curaturus
sic protegit quasi infantes qui mente
relinquunt ne diligat matrem suam et
eam nomine ei plus est centuplum quam
mater corporalis. Ista enim carnem eius pa-
perit corporalem. Hec autem animam eius
regenerat eternam quod talis caro calidat
mater corporalis. Tunc enim mortuus fuit
caro periit quia corpus eius et solum
generationis effectus. De illo enim nec ille
filius. Nec alia alii nisi quia cor-
nec generat nec generatur et nullum co-
rruptusit patrem nisi cum cum celesti
patre creata est. Nulla cognoscit ma-
trem nisi ecclesiam que illa regenerat.

Tercio in finem processus statum eius susceperunt

in fide que dedit ei mandata divina ex duobus
testamentis quasi escam salutarem dulcissi-
tudinis. Ex duabus mamillis que illi de aqua
et spiritu renati vitam immortalem que ad
perfectionem sanctitatis adducit ut digna fieret
patris sui hereditatem possidere. Quam reliquerunt i-
psam ut fiat sponsa quanto melior ei est quam
ceteri fratres. Nam fratribus suis non invidet
qui semper hereditate non certat quia ipsi tribuit
non recipit fraternitatis effectus qui non solum
omnia sua sed etiam semetipsum dare paratus est
Quam cui omnia dederit nihil ei minuitur.
Nam humana hereditas semper partita est et
quantum homo habuerit nichil superat
sed illa autem hereditas sola una est que omne
desiderium satiat et adhuc semper habundat gratie
dei quasi castissime sorores. Non enim illa se
tunc sic dulcius complectuntur sicut sanctum quod
gratie dei in semetipsis inherent et delectant
nos quotiens alias animas complectuntur
quasi osculari videntur. Si sedet filios dei
impleti quinque illius deus filios spirituales quos
vocat quos erudiebat quibus dicat apostolica
voce Nam in Christo Jhesu per evangelium
ego vos genui qui patris mortem non exspectant
Nam filii carnales si modicum potuerunt
fuerint senescere tediantur de vita ipsius
desiderant enim mori et si cito moritur non
fuerit contemptum enim quasi debitum. filii
autem spirituales quanto perfectiores fuerint
in fide tanto diligunt doctorem suum. Si dimittit
hereditatem ab omnibus diligitur ab omnibus
honoratur. a quibusdam autem et timetur
Nam ipse deus cum se tradiderit dat ei
gratiam coram omnibus nomine melius est
quam universa terra. Aut que hereditas pariat tanta
gratiam hoc super terram quanta est operatio
sanctificationis. Adhuc quia hereditas terrena datur
et hereditas spiritualis quam minor et lascivus
accepit a patre suo et consumpsit vivendo
luxuriose. a sapientia suam recedit quam autem
res immutabiles quas consequuntur. qui

relictis secularibus mundialibus se tradide-
runt deo. Multa enim erunt novissimi primi
et primi novissimi. Prima enim synago-
ga vocata fuerat ad salutem sed illa infideli-
tatis errore in domo patris sui adeam legis cecata
surgens de infirmitate peccatorum suorum conti-
nuit ad Christum veniens fide languorem et sic
transmissam gratiam synagoga precepit. Sy-
nagoga autem videns ecclesiam non solum ab infir-
mitate sua sanata sed etiam acceptum spiritum sanctum
filium dei factam accepit et ipsa ad Christum magis
zelo urgente quam fide sicut dicit apostolus sed
eorum delicta salus gentibus ut illos emuletur
Sic que primo loco vocata est secundo credidit.
ecclesia que secundo (primo) vocabatur salutis divitias
obtinuit apud deum

Septuagesima xx

Simile est enim regnum celorum homi- 34
ni patrifamilias qui exiit primo mane
conducere operarios in vineam suam. Homo pater-
familias Christus est cuius celi et terra quasi una domus
est familia autem celestium et terrestrium creatura
qui quasi integram domum edificavit in superioribus celum
et terram ut super terram habitent homines in inferno
vero in celo virtutes ut in medio constituti non conce-
damus ad nos eos contendere qui sunt in inferno
sed ad eos ascendere qui sunt in celo. Et ne forte nesci-
as quid debeas fugere aut quid debeas sequi munus
dedit tibi quasi medietatem [illegible] lumine et te-
nebris habitanti noctem de inferno lumen de celo.
Nox tibi refert de tenebris inferorum et lux tibi
refert de splendore celesti. Conducere operarios in
vineam suam que est vinea dei. Hoc nomen
homines sicut alibi. homines enim vinee cul-
tores dicuntur. Vinea enim iusticia est in qua
diverse species iusticiarum posite sunt quasi vi-
tes [illegible] quasi mansuetudo castitas patientia ce-
teraque immutabilia bona que omnia generaliter
iustitie appellantur. Attendamus tamen qua-
li studio celestem vineam colamus. Adam
enim positus est in paradiso colere et operari enim. Sed quia neglexit eum eiectus est de eo
et nos positi sumus super colendam iusticiam si negli-
gimus pariemur de ea: sicut et Adam sunt

precii de quibus scriptum est. Appone super
iniquitatem super iniquitatem ipsorum et non
intrent. Homina predicentium admonitio debet (margin: in iusticia)
esse sequentium. Si autem et nos sequen-
tes ceciderimus in eandem magis veniam me-
rentur illi qui primo ceciderunt quam nos qui
sequimur. Sciat autem mercennarius potentem
vinee si neglexerit eam non solum mercedem
suam perdit sed etiam de pena vinee exigetur
dampnum. Sic et nos si neglexerimus iusti-
ciam nobis commissam non solum nullam mercedem
habebimus, sed etiam dissipate iusticie dabi-
mus penam. Vinea enim dei non extra nos est
sed in nobis ipsis plantata est. Ideo qui peccatum fa-
cit dissipat in se iusticiam dei. qui autem bona
opera facit in se. Bene autem culta iusticia (margin: politica)
dei in sensibus tuis generat botrionem. Nam
qui iusticiam facit Christum format in se sicut
scriptum est. Filii mei quos iterum parturio
donec formetur Christus in nobis. Et qui vi-
neam aliter consignificat operandam non tamen
propter illius utilitatem consignificat quatenus
propter suam. Deus autem iusticiam suam dans
in sensibus nostris non propter sua utilitatem dedit ea
sed propter nostram. Nec enim deus opera homi-
num habet, sed ut operantes eam vivamus per eam.
Si ergo ille qui propter suam utilitatem vineam
commisit aliter talem eam querit recipere qua-
lem illam commisit, quanto magis a nobis sic immacula-
ta iusticia requirenda est quam in nobis eam
plantavit quibus non propter se dedit eam sed propter
nostram salutem. Sciatote quia mercennarii sumus
conducti. Si ergo mercennarii sumus cognoscere
debemus que sunt opera nostra. Mercennarius enim
sine opere non potest esse. Opera autem nostra sunt opera
iusticie non ut agros nos colamus et vine-
as. non ut divitias acquiramus et aggregemus
honores et quamvis hec sine peccato facere possimus
non tamen hec sunt opera nostra sed aliena nostra.
Sciat ergo nemo se conductum mercennarium ut
hoc solum faciat quod mandatur. Sic et nos
non ideo vocati sumus a Christo ut hoc solum
operemur que ad nostram pertinent iusticiam sed ad

gloriam dei et sicut mercennarius qui hoc
solum facit quod mandatur sine causa ambu-
lat in domo sic et nos. si hec sola facimus
que ad nostram pertinent utilitatem sine cau-
sa vivimus super terram. Et sicut mercennarius
totam diem ad dominum operis impendit. Vnde
autem horam vita sua [illegible]. Sic et nos
omne tempus vite nostre debemus impende-
re ad gloriam dei. Modicum autem tempus conti-
nuos tremos. Et sicut mercennarius qua-
dam die operis non fecit, cum vesperit mercede domi
et petere sibi panem quo tamen non consumit
[illegible] ecclesiam et sicut ante co-
rporem. quando uel diei [illegible]. venit primo
mane et vocavit Adam et qui cum eo
fuerunt. Hora tercia Noe et qui cum eo
fuerunt. Hora sexta Abraham et qui
cum eo fuerunt. Hora nona Moysen et
qui cum eo fuerunt. et David et qui
cum eo fuerunt. Nam ad istos pertinet [illegible]
[illegible] Hora xi^a gentes intellige qua
novissima mundi margine nos sumus
sicut et Iohannes in epistola sua testatur dicens
Filioli iam novissima hora est. Apostolus autem
dicit iam aliquam partem duodecime ho-
re transisse. Sic nunc post apostolorum [illegible] quam
tamen credimus quanta erat xii^a hora sine
dubio modicum restat. Immo xii^a hora
sumus. Unde probas quia tandem [illegible]
iam recessit de mundo et solitudinem
gravitatem suam in se colligens re-
vocavit et totam terram [illegible]
quietatem uel mendaciorum quasi
non [illegible] operit. quia iam ex pa-
xii hora firmatur ubique tenebris [illegible]
des et dubitas diem transisse. dic
enim in vallibus sit obscuritas de
declinante ad occasum. Quando vides
valles videns obscurari quis dubitat
quia nox est iam. Sic [illegible] in secu-
laribus et laycis [illegible] incipit [illegible]. Nam autem
re obscuritas peccatorum [illegible]
quando iam vides quod sacerdotes [illegible]

nostro tempore iam non erat [illegible] hora

in summo mane spiritualium dignitatum que
montes et colles dicuntur ut apos applicende
magnitas tenebrosa quo dubitetur quia
sunus est mundi. Item exiit circa tertiam
et vidit alios stantes otiosos in foro. Vide-
amus qui sunt otiosi in peccatores. Isti enim
mortui dicuntur non otiosi. Sicut enim
apud deum surdus dicitur qui non audit
que dei sunt sed que dyaboli. Sic et cecus dicitur
qui non considerat cecus per oculos dyabolus
videt non deus. Sic qui dyabolo vivunt mor-
tuus est apud deum. Talis est ergo otiosus
qui opus dei non operatur. Qui res alienas
res tollit non est otiosus sed mortuus. Si
enim aliena quidem non tollas non spectas [illegible]
tamen nec animam nec iustitiam facis si mode-
ratis impotentibus das tamen otiosus es
dis non esse otiosus nec aliena tollas et
de tuis des et operatus es in vinea domi-
ni vince inebriatus in delictis es non es
otiosus sed vinee mortuus es. Sicut ait apostolus
Si autem mensurate vivas et manducas
non quidem peccas quia non male manducas
sed otiosus es quia nullum spirituale opera vitem.
dis ergo non esse otiosus. Ieiuna et quod man-
ducaturus es da [illegible] impotenti et to-
tum vitem [illegible]. Nec fornicationis mortuus
es non otiosus. Si autem habes uxorem etiam
non quidem peccatis tamen nec [illegible] castitatis opera vive-
dis non esse otiosus. Sine uxore es nec que-
ris uxorem. Si vidua es noli transire ad
[illegible] et tuas nuptias et operatus es castitatis
decem si forte duas sive decem non possum
esse. Solido [illegible] nec uxorem habeas et castitatem
[illegible] tolas abstine te a [illegible] ab
[illegible] impregnante. [illegible] facit quia
[illegible] non faciunt. Omne animal conceptionis
sue tempore [illegible] observat. Homo autem ob-
[illegible] solus contempnit. Quando dies festus
est aut dies ieiunii [illegible] ut apostolum ad
impleas [illegible]. Nolite fraudare invicem
nisi forte ex consensu vacetis ieiunio et
orationi. Sed si [illegible] melior mortuus es
si autem nec [illegible] nec [illegible]
otiosus es. Non solum ergo non [illegible]
[illegible] benivolentie vitem tolis [illegible]
[illegible]

foro forum est iste mundus ubi omnia venalia
sunt. Sicut enim forum est fori ut omnia illic
venduntur et emuntur et [illegible]
veniunt vendentes et ementes, sic in hoc
mundo omnes vendendo et emendo vivunt et
[illegible] se fraudem sibi facientes [illegible] fraudem
supervenient. Sunt emptores autem et venditores autem
circa omnes divitias et honores huius secu-
li que et ipse [illegible] vendunt ut et [illegible]
venduntur et omnis status eorum in [illegible]
tione consistit. Fuge ergo forum ne [illegible]
fraudem nec facias. Si autem passus fueris [illegible]
[illegible] te compellit et facere. Nam si [illegible]
passus fueris si mortuus fueris difficile est ut [illegible]
tu non adhibeas [illegible]. Prima ergo laus est
[illegible] a foro [illegible] enim
[illegible] ait apostolus. Rogo autem vos fratres
[illegible] et silentium et operandi manibus
vestris et nullius desideretis. Vos ad eos qui foris sunt.
Si enim foro permanseris [illegible] Si autem
in vinea assiduus fueris et non habes [illegible]
Item exiit circa sextam et nonam. Ideo [illegible]
circa sextam et nonam quia in sexta et nona
[illegible] vocavit [illegible] et frequentavit
enim hominibus disponere testamenta quasi [illegible]
mito [illegible] omni tempore iam [illegible]
post noe advenit legimus deum locutum
fuisse nisi primum ad abraham. Post enim [illegible]
[illegible] ad ysaac et iacob deinde non post multum
temporis ad moysen [illegible] et legem dedit. Post
enim ad [illegible] transacto autem non multo
post tempore ad samuel ad david et in singulis
quibusque generationibus ad multos prophetas enim sin-
gulis testamenta disponens. Sicut enim quis
in [illegible] constitutus aut in opere quodam [illegible]
sextam quidem non operatur [illegible] aut am-
bulat [illegible] quia longius abest ei super est dies.
transacta autem sexta enim cepit esse octava
aut nona incipit [illegible] ut opus suum
nel ut tempore diffinito possit concludere. Sic
et deus usque ad abraham qui fuit in sexta hora
venit ad homines disponere testamentum. Post
abraham autem usque ad transmigrationem
frequentius [illegible] ut advenientem finem in [illegible]
mundum et vocationem gentium de fine
temporis consummaret quasi vespere iam [illegible]

91

[illegible] Et exiit circa undecimam horam et dixit: Quid hic statis otiosi? Unde quia utique otiosos vocat non pigros, deinde consideratur servus ille qui accepit a domino unam mnam ut quod [illegible] servo nequam ut quod missus est in tenebras quia perdidit mnam suam, aut quia nil est lucratus de ea. Sine dubio quia nichil est lucratus qui aut peccat perdit gratiam quia accepit. Sed quod ille non est amplius in die iudicii qui peccaverit et animam suam perdidit. Quid statis otiosi? An nescitis quia qui non operatur in hoc seculo non manducabit in alio, et qui aliis manducantibus et bibentibus in hoc seculo operatur aliis recumbentibus ipse ieiunabit tunc abstinentia et manducabit de prandio meo. Nam autem hi aliis operantibus stant otiosi, aliis recumbentibus in hoc seculo expellentur ille foras. Dies enim iste dies operationis est, dies autem ille qui sequitur dies est feriarum. At illi dixerunt: Nemo nos conduxit. Que est conductio nostra et que conductionis merces? Quinque sic vite eterne. Nemo nos conduxit quia hec est vita eterna ut cognoscant te solum et verum deum et quem misisti Ihesum Christum. Nemo conduxit dicens: Quicumque reliquerit domum aut villam aut patrem aut matrem et filios centuplum accipiet in hoc mundo et in futuro vitam eternam possidebit. Nemo nos conduxit vendere que possidemus et dare elemosinas et habere thesaurum in celis. Et non qui alii qui aut prima hora vocati sunt aut tercia vel sexta vel nona non viderunt quia nemo nos conduxit. Omnes enim illi conducti fuerant et habuerunt noticiam dei et sciverunt dei promissa. Gentes autem sole nescientes promissa dei [illegible] excusabiliter viderunt: Nemo nos conduxit. Et dixit eis: Ite et vos in vineam meam et quod iustum fuerit dabo vobis. Non [illegible] quia primis solis convenit denarium diei istos omnes sub certo pacto idest quod iustum fuerit. Sciens enim dominus quia primi habitatores sunt Adam et [illegible] postmodum in diluvium fidem promissi certum pactum fecit adeum ut quando dixit [illegible]

nesciverunt iusticiam quia nesciebat que prima fuit receptionis. Istis autem non fecit pactum benignus autem paterfamilias sciebat largitatem suam quia cum patris est respicit quia tam alternatam recipere [non] sperabant de duo eorum eius nemo [illegible] quia amplius quam omnis homo desiderat.

Cum sero autem factum fuisset dixit dominus vinee procuratori suo: Voca operarios et redde eis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos. Considera quia sero non alias mane reddit mercedem. Quod autem sero de seculo isto iudicium est futurum et tunc merces sua reddenda. [illegible] primum quin nos in hoc seculo iudicium fit. [illegible] alia dicendo [illegible] ipsa est merces misericordia. Ideo non in alio seculo fit iudicium. [illegible] [illegible] ad mercedem illius dici [illegible] iudicium ut videant peccatores [illegible] dei illius dicente [illegible] tollatur impius ne videat gloriam dei. Dicit procuratori suo. [illegible] procuratori. Sine dubio filius dicit spiritui sancto. Et si volumus [illegible] tibi ut pater filio dicat. Non quero utrum filius sit patris procurator aut spiritus sanctus filii [illegible] hoc dico quod procurator domini et patrisfamilias non eiusdem substantie potest esse nec eiusdem persona nec equalis dignitatis. Si ergo [illegible] paterfamilias alter procurator patrisfamilias quomodo locum habeat [illegible] eiusdem substantie est et est [illegible] substantie. Si non equalis dignitatis ubi est [illegible] substantia. Incipiens a novissimis usque ad primos. Quare non a primis usque ad novissimos sed primum a novissimis. Attende rationem. Ratio est quia omnes qui ante adventum Christi fuerant quasi ex operibus suis [illegible] Gentes autem exigui operi semper libentius aliquid damus hiis quibus [illegible] solo honore non donamus. Ergo omnibus sanctis denarium mercedem iustus [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] dicente apostolo: Gentes autem [illegible] honorare deum aut [illegible]

incorruptam vitam suam sicud est ubi dicit
apostolus Et nos qui vivimus qui remanebimus
non preveniemus eos qui dormierunt. Augustinus
enim super illud verum erit ut viventes immuta-
ti tamen postea mortem resurgent incorrupti.
Sed quia in concernendis viventibus vivacius
fiendus hoc solum per ad immortalitatem immu-
tantur. Qui autem mortem incorrupti resurgunt
duo sunt opera primum quia resurgunt. 2º quia
incorrupti resurgunt. Ergo ut ostendat deus
inestimabilem potentiam autem quod difficilius
est mortuos suscitat incorruptos postea vi-
ventes inmutat. Sic ut in hoc loco secundum re-
quidem erat ut primi priores acciperent suam mer-
cedem. Sed ut ostendat deus suam inestimabile-
m [illegible] primum novissimis et dignioribus red-
dit mercedem postea primis. Dicunt alii po-
tencia commutandorum horum eclipsi ordine
[illegible] et hic minima una ordinem non apperent.
Cum venissent autem qui circa undecima-
horam venerant acceperunt singulos denarios.
Venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus
essent accepturi. acceperunt autem et ipsi
singulos denarios. Non sine [illegible]. Nam qui
in prima etate seculi natus est non amplius vixit
quam quantum tempus vite sue. et quid illi nocu-
it si post illius etatem stetit mundus. Et qui
circa finem nascuntur non minus vivent ius-
ticie [illegible] sunt eis. Et quid illis obest
compendium laboris si cito mundus finiatur. cum
ipsi vite sue tempus compleant cum moriuntur.
Deinde si [illegible] in homine est cum nascitur prima
et postea [illegible] racione propriam habet mercede-
qui primus nasci voluit. Sed autem qui postea
venit ad dictam. Nunc autem cum deficit
[illegible] quando hominem [illegible] in mundo nec
[illegible] hominem defendere debet quia primus

natus est nec ille contemptibilior debet esse
qui postea dicit eum si nec plus vixerit [illegible]
ciam. Et hoc illi murmurabant adversus pa-
trem familias dicentes. Hii novissimi una
una hora fecerunt et equales nos illis fe-
cisti qui portavimus pondus diei et estus. Vi-
dere quod diximus quia et tempus illi sunt vixe-
runt non amplius et ipsi suum tempus et no-
vissimi et vivencium mors sua consummato primus
est. quod est quod dicunt totius diei pondus porta-
vimus et estum. Alia magna est nobis incitacio
ad faciendam iusticiam cognoscere prope esse fine
mundi. Unde ammonens nos ihesus dicebat. appro-
pinquavit regnum celorum. Item apostolus. preterit
enim figura huius mundi. volo vos sine solli-
citudine esse. Sic ergo nobis iunctus est finis quam
quam esse finem. Nam quamvis usque ad fine
illius vita mea forsitan non extenderetur. tamen
in attendimus et paratimus ad suscipiendi
finem. Consequenter et illis in principio erat
condicio mundi spacia de longinqua et qua-
mvis ante finem mundi in manu dei esset vita
eorum quamvismodo negligentes eos faciebat circa
iusticiam et refrigescere faciebat circa eorum et
expectatio seculi longioris. Ideo quamvis non
per omne seculum viverent, cum totius seculi
[illegible] et impedimenta preterire videntur
Sic tamen mundus in suo incremento consistens
omnibus bonis prosperabatur et felix erat. Nunc
autem mundus senescens omnibus adversita-
tibus premitur et ideo contemptibilis nobis est
quia ergo qui tunc fuerunt homines cum
magna difficultate et labore iusticiam ser-
vaverunt quia ipsa felicitas mundialium rerum
facies impedimentum erat ne ad iusticiam
faciendam. Nunc autem homines iusticiam
facilius facere possunt, quia ipsa adversitas
et angustia mundialium rerum adiuvat
eam ad iusticiam faciendam sicut facilis

est hominum parvi et in angustiis constituto
disciplinam tenere. Divitias autem et habundan-
tia difficile est in aliis sic gaudium difficile fru-
ctuose iustitiam nobis in tribulationibus mundi fa-
cile. Ephilatum ergo tamen bonus erat et fortis
in fide qui poterat exercere iustus et non multum
malus est et miser in fide qui se non confun-
git ad deum. Ergo pondus quod dicit opus iustitie
significat quia hoc est homini carnali amare
iustitiam. Estum autem dicit contumelias scilicet et
quas tamen patiebantur iudei in inimicitie
florente. Ergo et non sic preceptum audivimus [illegible]
tamen tamen totius mundi ipsa indignationem
passi sunt quia totius vite [illegible]
tatem ostendebant. Aut pondus totius diei
dicit onera legis mandatorum propter que et ali-
bi dominus hortatur iudeos et dicit: Veni-
te ad me omnes qui laboratis et onerati
estis et ego vos requiem dabo. Estum autem
dicit urentem temptationem errorum quam
conflabant spiritus maligni in eos ad emulatio-
nem eos gentium irritantes a quibus omnibus
libere gentes exierunt Christo credentes et
per compendium gratie ad plenam salutem venerunt. Ita
neque legis onera portaverunt sicut iudei
neque seductionem passe sunt demoniorum er-
rorum quemadmodum illi.

a **E**t ille respondens uni eorum dixit:
amice non facio tibi iniuriam. Ergo
non dolebant quasi fraudati de mer-
cede sua sed quia amplius quam merebantur acce-
perunt. Hoc enim est proprium invidie quia alteri
aliquid additur sic dolent iudei quasi si illis
sit aliquid subductum quod aliis sit additum.
f Quia si videat aliquem ditiorem putabit se tanto
pauperem fore. Si autem sapientior fuerit [illegible]
sit vobis quasi ipse sit insipiens factus. Quia
[illegible] quia ex vana gloria nascitur invidia et
[illegible] ideo dolet secundus esse quia desi-

derat esse prior. Sic erunt novissimi pri-
mi et primi novissimi. Multi vocati pauci ve-
ro electi. Postquam supra de iudeis et gentilibus
tractavit dicens: sic erunt primi novissimi et
novissimi primi, videtur quia iudei et in primo vo-
cati sunt ante gentes qui secundo autem et
salvati sunt post gentes [illegible] parabolam
[illegible] Et ut cognoscamus quia ad [illegible]
tionem precedentium arborum habent parabolam
[illegible] adeo in hunc [illegible]
petunt quod dicat semper. Aut ideo primos dicit
novissimos futuros et novissimos primos [illegible]
non novissimi digniores sunt quam primi [illegible]
[illegible] dicit enim apostolus Hebreis volens [illegible]
sanctorum unam vocationem ostendere [illegible]
[illegible] eos esse diversum tempore [illegible]
sanctorum et quasi coronam [illegible]
[illegible] sit rotunda [illegible] videmus quod [illegible]
esse initium aut finis. Sic [illegible] sanctos quia
[illegible] ad tempus in illo seculo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] datum est
[illegible] [illegible] remunerabuntur et [illegible]
sancti quasi corona omnes equales qui [illegible]
[illegible] sunt [illegible] remunerabuntur [illegible]
[illegible] habentes ipsi complementum [illegible]
dicit multi vocati pauci vero electi. Non ad [illegible]
[illegible] sanctos [illegible] sed ad gentes qui ex [illegible]
tribus qui multi vocati sunt pauci electi
sunt.

e **E**t ascendens Iesus Ierosolimam assump-
sit duodecim discipulos secreto [illegible]
[illegible] omnis gloria dei et omnis gloria hominum
salus hominum in Christi morte posita est [illegible]
est enim [illegible] que amplius ad salutem hominum
pertineat quam mors Christi non est aliud aliquid
[illegible] quod magis deo gratias agere debeamus quam propter
mortem Christi. Ideo enim [illegible] [illegible]
enim [illegible] in via duodecim apostolos [illegible]
[illegible] in secreto et aliis [illegible] mortem
suam annuntiavit [illegible] quia semper [illegible]
thezaurum in [illegible] [illegible] audivi in

Nimia quidem erat cum eo secundum quod modi-
cum fidei sue infirmum ostendit mulieres et [illegible]
fide fortes tum infirme [illegible] Si audissent
quando ideo Christus ascendebat Jherosolimam ut ibi
pateretur et cum fortitudinem turbaretur [illegible]
firmitatem fidei et mulieres propter mollitiem
sue nature. Nam ipse cum mulierum
mollis est et in tali negocio [illegible] in
[illegible] non recordamur quia cum sermonis de
morte Christi Petrus audisset dolore commotus
non timuit [illegible] dominum increpare dicens: Absit
hoc tibi erit. Si ergo Petrus in morte Christi
turbatus est cum alicuius fidei [illegible] super-
ne tantum dolorem. Si Petrus immobilis et
perfecte commota est qui sufficienter [illegible]
[illegible] Ecce ascendimus Jherosolimam Ecce
[illegible] suo ut memoriam passionis eius in
cordibus recondat, tamquam si diceret: Ecce nunc
iam [illegible] predico vobis ministerium passio-
nis mee future ut alicuius inscidat memorabi-
lius frequentius repetitum. Et quare illis [illegible]
[illegible] passionis sue ministerium quia omnis [illegible]
[illegible] que subito evenit omnibus [illegible] speram
[illegible] quia [illegible] ante cognoscimus
et separamur contra eam cum supervenit [illegible]
[illegible] nos [illegible] inveniunt quam
[illegible] si repentina venisset. Ideo ergo
[illegible] de morte sua futura ut cum [illegible]
[illegible] passionis advenit non illos turbet
cognoscentes quia dixit erat futura. Si enim
[illegible] apostoli de morte eius futura.
[illegible] comprehensus est scandalizati sunt
omnes et reliquerunt eum. quanto magis
scandalizandi fuerant si primitus non fuisset.
Dicunt non se separaverunt, non [illegible]
in animo suo ut non separarentur si etiam non
[illegible] se [illegible] [illegible] cum
Petro dicentes: parati sumus tecum usque ad
mortem. Sed illa hora fides eorum defecit et
[illegible] absorbuit timore tristis ut
ideo [illegible] eis futurum ut ab exitu [illegible]

monstraret passio eius ex passio amorem eius in-
telligeret: dilectionis eius consideratio amorem de-
monstrat eius confortet fidem illorum in ipsa
passione eius ut tantum illud quod patiebatur
dispensationem voluntatis eius applicent non
miseriam nature. Ecce ascendimus ac si diceret
videte quia voluntarie vado ad mortem. Ne-
mo me vocat Jherosolimam nemo admonet
nullus precipit propter meam nullius vio- [illegible]
lencie necessitate compellor. Cum ergo
venit [illegible] cum videritis me
in cruce pendentem, ne estimetis me ho-
minem esse tantum. Nam si homo est
posse mori tamen nolle mori homo non
est. Quid putas ab invicem declinaverunt. Dicit
sunt. Nam quid non [illegible] ab invicem consa-
[illegible] hec eadem eis loquens [illegible] seorsum
[illegible] sed declinaverunt ab invicem forsitan
[illegible] quod ventura erat mater filiorum zebedei
cum filiis suis et peteret ea que petierunt
ut audirent ea que audierunt ut separatim
et locum ad attendendum ad petendum ad au- audi[illegible]
diendum forsitan et applicuerunt ubi et
domine mulieres [illegible]
rent. Non est enim credibile in itineris cum
ipso ambulasse mulieres sed longo intervallo de longe mulieres
separati ut se ambulabat Christus cum discipulis separatas et longo in-
suis sine dubio. Ergo nulla causa recessit tervallo
nisi ut illa [illegible] licentiam inveniret
Sciebat enim cogitationes eorum quas [illegible]
[illegible] et non solum predicens discipulis
suis de passione futura sua [illegible]
[illegible] mulieres [illegible] sue [illegible]
tatem ostendere volebat. Ecce ascendimus Jhero-
solimam et filius hominis tradetur principi-
bus sacerdotum et scribis et condempnabunt
eum morte et tradent eum gentibus ad il-
ludendum et crucifigendum. Sed tunc tra-
ditur et morte condempnatur. Et tradi-
tus gentibus ad illudendum et crucifigen-
dum Christus cum verbum [illegible] est Sicut
enim tradidit deus Christum sacerdotibus et
scribis ad manifestandam fidem eorum

et perfidiam infirmiorum. Fidem quidem sicut
si forte fideles videntes eum quasi hominem
pati non recedebant neque scandalizarentur
ad fidem divinitatis eius. Ad manifestandam
autem perfidiam infirmiorum si intelligentes
eum esse filium dei secundum testimonia scriptura-
rum non timeant sed amplius sunt eum inter-
ficere quasi hominem. Sic et modo traditur
verbum veritatis sacerdotibus et scribis id est scriptu-
rarum sapientibus ad manifestandam fidem
sanctorum et perfidiam infirmiorum. Fidem
quidem sanctorum si forte vident verbum
veritatis a mendacio oppressum quasi mendacium
non cadant neque scandalizarentur a fide veri-
tatis eius. Ad manifestandam perfidiam infirmio-
rum si forte intelligentes verbum veritatis
quia hoc est verbum veritatis secundum testimonia scrip-
turarum amplius sunt interficere eum timere ubi
mediatis. Quando enim vides scripturas corrup-
tarum esse et evangelii et apostolorum traditas es-
se in manum falsorum sacerdotum et scribarum
non intelligas quia verbum veritatis traditum
precepit est iniquis. Et sicut tunc sacerdotes ut propter
vanam gloriam vel propter avaritiam condemp-
naverunt christum morte cogitantes quia sit
tenuitur tenuerit christum ipsi sacerdotes esse non possunt secundum
legem nec solempnia illa sancta accipere nec
sunt ipsi sacerdotes et scribe verbum veritatis
dignum iudicant mori. Cogitantes quasi
verbum veritatis tenuerint ipsi sacerdotes non esse
possunt nec salutaria sancta accipere propterea tra-
dunt eum gentibus id est aliis [illegible] et in
disciplinis [illegible] et barbaris qui nec querunt
nec audiunt eum [illegible] qui non habent [illegible]
[illegible] mores autem gentiles. Illudunt autem
verbum veritatis pravis expositionibus suis ad
deludendum et crucifigendum. Deludunt
enim verbum veritatis quando simulant se
sequi christum et disputant de deo sine dei timo-
re non proposito inveniende veritatis sed studio vin-
cendi. Hoc autem non deludunt verbum

veritatis non solum crucifigunt eum autem
et sacrificant quando falsa confessione mendaci-
um verbum veritatis suffocant et occidunt in se.
Et sicut tunc illi sacerdotes nullam culpam
idoneam invenientes in christo falsam accusati-
onem detulerunt adversus eum sic modo illi
rationem habentes dicere contra verbum verita-
tis mentiuntur de illo et falsa afferunt testimo-
nia scripturarum adversus verbum veritatis.
Sicut enim tunc illos testes subornaverunt
contra christum et sicut tunc sacerdotes et scribe
cognoscentes eum quia deus eius est quasi hominem
alienum maleficum gentibus tradiderunt. Gen-
tes autem non cognoscentes eum christum esse
deluserunt et crucifixerunt quasi hominem
maleficum. Sic et modo sacerdotes et scribe
hereticorum cognoscentes quia verbum est verum
secundum scripturas quas legunt tradunt illud
ad simile dicens ipsis gentibus ad deludendum
et crucifigendum. Ipsi autem per ignoranciam
veritatis verbum deludunt et crucifigunt quasi
mendacium. Sed ignorantia eorum non eos ex-
cusat quia si vellent eum invenire querere in-
venire potuerant veritatem. Sicut nec illos ex-
cusavit gentiles qui ipsi si querere voluissent potu-
erunt invenire quia non erat homo tantum sed deus
qui sicut tunc per signa virtutum spiritualium
manifestabantur eius sic modo per signa operacio-
num spiritualium verbum veritatis ostenditur. Ce-
leprosos mundabant. cecos illuminant. surdos au-
dire faciebat. mortuos suscitabat. Qui modo
vult cognoscere ubi sunt veritatis opera eius signa
considerare ubi enim verum est verbum veritatis ibi [illegible]
tamen atque divinum ibi mundantur a sorde [illegible]
et lepra peccati et sic salmeis eorum testimon-
[illegible] eorum mens eorum. Ibi audiunt [illegible]
verbum veritatis illuminantur ad intelligendum [illegible]
[illegible] aures eorum maiores [illegible]
[illegible] libenter suscipere diligenda [illegible]
Quos hodie vides mortuos in peccatis [illegible]
surgunt in [illegible] verbum ubi
autem non verbum veritatis [illegible] mortuorum
mendacium [illegible] nichil horum
fieri vides sicut dat illi testimonium [illegible]

eorum. Sed post tres dies resurget in a-
nimabus credencium sibi cum tres dies fue-
runt consummati in eis. Prima dies pater, secunda
dies filius secundum quod dictum est in propheta: annunciate
diem de die salutare eius. Quis est autem
alius dies de die nisi unigenitus deus de uni-
genito deo. Consequenter et spiritus sanctus tercia
dies est quia claritas super ... corda cre-
dencium in quibus ... cum eorum sic fuerit (fuerit)
consummate in eis ... veritatis resurgit et
vivit et operatur. Sic et resurgent nisi qui
lamentantes a malo et flentes sunt propter e-
um et desperaverunt resurrectionem eius. Vide ma-
nima sua sicut apostoli lamentantes et flen-
tes erant domino crucifixo usque ad diem resur-
rectionis eius.

Tunc accessit ad eum mater filiorum
Zebedei. Hec est Salome. Quam ...
evangelista alterum ponit nomen
de ... que filios genuit patri. Non
solum autem ex Marco evangelista qui matrem
istos fratres exponit accessisse ad eum et e-
adem postulasse intelligere possumus quod a
filiis suis erat submissa. Sed etiam ex verbis
responsionibus quibus non quasi ad mulierem
ipsam petentem sed quasi ad filios submittentes
respondit: Nescitis quid petatis. Est autem
omnino hii fratres cum audissent dominum de passi-
one et resurrectione sua prophetantem ceperunt
ymaginari (?) quod si cum essent fideles ... rex ce-
lestis descendit ad regna terrarum ut regem
quidem mortis destruat (?) ... mortem
... sue potencie ... et sit ...
... solutis ... captivis ad sua re-
gna ... nec ... demonum
... corpore
... dicentes: quid nobis
et tibi fili dei, venisti ante tempus
torquere nos? quomodo ... ipsum ...
... sentencie: sentencie
Sunt ergo tres dies mortis sue reverteretur
ab inferis quasi victor de bello. Nam cum
fuit victoria consummata quid aliud restat

nisi ut regnum eius ... Ergo fratres
hii: quomodo possimus regnum ipsius ... pares
pes. Denique quia ... (mundus) non est. Nam enim
corpus donavit hominibus quomodo regnum
sum societatem non donabit. Decentis
negligencia reprehendit. Ubi una clarias
non dubitatum si nos rogamus magnum forsi-
tam ... fiducia corda contemnimus et
dum nos duos grande nolimus nec omnes sca-
dalum excitamus. Nam et si sancti sunt cum
homines sunt et si vinci a carne non possunt
quasi spirituales tamen temptari possunt quasi
adhuc carnales. Ut quid ergo nec leves etio-
nes decuit quibus ... (naturali)
... eorum animas inquietet. Ergo submit-
tamus ... nomine deprecan-
tes nobis et sunt duo bona. Si enim res (ipse) rep-
hensibilis ... quasi
mulier ipse enim ... citi ...
non fuit importunitas ... matrem
tamen ... ipse enim rogavit dominus qui matri-
mo ... filiorum ... implemit ...
exaudiet ... Magna laus mulieris
ex hoc loco colligitur ... quia non solum illi
reliquerunt patrem sed etiam reliquerunt vi-
rum suum et secuta fuit Christum. Et illi osten-
derunt quod filii erant ... et illa
ostendit quia mater erat talium filiorum. Ipsam
autem virum reliquisse ... demonstrat
... eorum scriptum est dicens:
Illi autem relinquentes patrem suum Zebedeum
in navi cum mercennariis et secuti sunt
ihesum. Nisi quis forte dicat quia Ihesus
... tempus vocacionis a-
postolorum et passionem Christi mortuus est Zebede-
us et sic illa secuta est ihesum. Qualis videre
talia et femina. Et qualis ... talis ... filius.
Non enim dicit sicut mulieres ... marita
tes ... quia ille temporalis erat maritus ipse
autem ... sponsus ... amor ... deceptio
erat ... Iste autem ... incorruptibi-
lis. Non illam tenuit ... semet
... eius quia ille ... vita ...
ipsa autem ... Christo ...
... enim quia amplius ...

propter deum relinquerit virum quam si propter virum reliquerit deum. Propterea petrum fugisse et ia-
cobum desertis rebus xpi vestigia sequebantur quia fi-
des numquam senescit // Deinde quia non sentiunt
sicut ceteri homines que cetera materiam suorum
amant. mundum autem contempnunt. Despiciunt
illos vide in seculo isto et non curant quod
sunt oppressi in illo / alii multum filius suus p-
rudenter alii honores et nemo filius suus providet
deum. Perditionem illorum tam magno precio
comparant et salutem illis nec dono accipere vo-
lunt. Si viderint illos pauperes suspirant lucra-
tum. Si autem viderint illos petentes nemo lucra-
nt ostendant quia corporum sunt patres non
animarum. Accessit ad illum petens aliquid ab eo
audacter in cuius fecerat carnalis affectus et sine
sententiam spiritualem vincat amor carnalis. Di-
cit illius. quid vis &c. Non interrogat quasi
si nesciens audiret quid vellet. sed ut illa corpo-
rale manifestam irrationabilem petitionem
apostolorum qui petebant quidem quasi religiosi
et celestis glorie amatores non quasi stultam sumptus
inrationabilem postulationem et notaret eum &c. Nam
frequenter dominus patitur discipulos suos
aliquid non recte dicere aut agere aut cogitare ut
ex illorum culpa occasiones inveniat docendi et
exponendi regulam pietatis sciens quia ipse
error eorum non nocet propter angelo et non
solum in presenti sed etiam in futuro doctrina
eius edificat. At illa dicit. Dic ut sede-
ant filii mei unus ad dexteram tuam et a-
lius ad sinistram tuam &c. Non dicimus
quia recte petit / sed hoc dicimus quia non
terrena sed celestia filius suus optabat. Unde do-
minus occultorum cognitor non ad verba in-
tendens mulieris sed ad consilia suggerentium
filiorum respondit dicens &c. Nescitis quid pe-
tatis. Comparatio enim terminus consideratione
nobis spiritualem exclusit. Non audistis me
referentem. Cum venerit filius hominis in ma-
iestate sua ponet oves ad dexteram. he-
dos ad sinistram. et dicet eis qui ad sinistram
sunt discedite a me maledicti in ignem eter-
num. Quomodo vos vultis ut unus sede-
at ad dexteram et alius ad sinistram. Ego

vos vocavi ad partem dexteram de sinistra et
vos consilio matris ad sinistram / adeo for-
sitan et per mulierem res agebantur. Videbat enim
dyabolus quia per illos ipsos adversus eos agere
non valebat consueta commonitus se ad arma
mulierum ut sicut adam per mulierem spolia-
avit ita et ipsos separat per matrem &c. Nam
si mater erat mulier tamen erat propter quod et
si affectus eius duplex erat quasi matris maternitatis
tamen eius notum erat quasi mulieris. Ubi
iam non potuit per mulierem perditio in-
ire sanctos ex quo de muliere salus omnibus
processit. Intellige ergo debemus et nos ut si
aliud adeo petamus quod nos indigere possumus
et sed orantes in potestate dei ponamus ut
nos aliud petentes exaudiat quod ipse expedire
nobis expedire cognoscit &c. Nescitis quid
petatis. Bonum quidem desiderium sed in-
discreta petitio ideo et si impetrare non debe-
prosperitas petitionis eorum consimilis tamen
non merebantur quia de amore domini na-
scebantur. Propterea non voluntatem neque
tamen eorum culpavit sed solam ignorantiam
reprehendit dicens &c. Nescitis quid petatis.
Quis autem athleta coronetur ante certamen
de premio pactum facit &c. Si enim certamen
bene processit postea per iudex secundum mensu-
ram certaminis premium mensurare et estimare.
Si autem premium fuit ante constitutum per
non omni modo secundum qualitatem
im per certamen sive examen quia qualita-
premium decretum in potestate est numeri. Quomodo
Qualem autem exitum habeat examine
examen non est in potestate certantis &c. Nescitis
quid petatis quod est bonum. Si autem intel-
lexistis aliud petere debebatis / quam in hoc vi-
ta periculosissimo undique quasi in pelago. ubi
numquam est minus tempestas et si tempestas
ubi undique non sunt autem semper timor est ri-
pertinens. Sic in hoc mundo vivimus ubi
quamvis anima est temptatio et si autem tempta-
tio undique non sunt tamen timor temptationis
omnis est semper. Ideo da nobis auxilium
gratie tue ut non vincamur a malo sed ipsi
omne malum vincamus. Sicut enim ipse

carnali bello videmus quia qui vadens ad
pugnam de preda victorie cogitat difficile
vincit. Qui autem vadens ad pugnam sic va-
dit quasi ad mortem ille facile superat. Sic et
nos in hoc certamine spirituali venientes non debemus
cogitare qualem gloriam consequamur sed quo-
modo ruinam peccati evadamus. Qui autem
de gloria cogitat et non timet unquam de celo ille in-
firmitatem cognoscat carnis sue nec insidias
considerat dyaboli nec intelligit quod agit
apostolus. Non est vobis colluctatio contra carnem
et sanguinem sed adversus principatus et
potestates adversus rectores huius mundi tenebrarum
propterea sumite arma dei. Sicut enim in lecto-
rum corporis sanctum fuit carnis necessarium et ve-
nam apertam habuit nudam medici et prodent
protectus fuerit ferro necessarius [illegible]
cum sagitta percussit sic cadit quemadmodum
sicut [illegible] nudus [illegible] et [illegible] quamvis
omnem iusticiam fecerit si in uno peccaverit
similiter peccator constituitur quemadmodum
si omnia peccasset sicut ait Iacobus. Si omnem
legem compleas et in uno transgrediaris
similiter prevaricator legis es. Ideo et dominus at-
tendit. Potestis calicem bibere quem ego bibitu-
rus sum. aut baptismo quo ego baptizor bap-
tizari. Numquid nesciebat dominus quia
passionem ipsius sequi non poterant. Sed ideo eis
dixit ut domino interrogante et eis respondente
omnes nos audiamus quia nemo potest
cum Christo regnare nisi passionem Christi fuerit
imitatus. Sicut ait apostolus. Si commortui sumus
et conregnabimus si sustinemus et conregnabimus.
Nec enim preciosa vilis pretio non comparatur. Sed
laborem necesse est nobis impendere. Si do-
num celestia regna [illegible] passionem ante
donum divinum suscipere nos debere. Non omnino
persecutionem gentium sed omnem laborem et
molestiam qua patimur in corpore et con-
tra temptaciones. Nam si gentiles defecerint
qui persequebantur. Numquid ideo tempora bonorum
fidelium deficiunt sicut patet [illegible] pugnare.
Ideo et si gentiles non habes qui te persequantur
habes principem gentium dyabolum qui
hominem nunquam persequi cessat. Sicut enim
principem potius vincere in corpore certe
dando tibi magnam et insuperabilem per-

secucionem in corpore tuo. Nunc[?] respice de-
sideriis tuis et tunc intelliges quod fortes spiritus
desideriorum malorum persequuntur. Hec est e-
nim pugna periculosa quam portant omnes quod
amant et amare quod odit. Aut ideo dicit eis.
Potestis bibere calicem quem ego bibiturus
sum. Dominus enim cognoverat propositum ipsorum
fraternum peccatum quia non spiritualem sibi
querebant secundum mundiales honores que
si ex dominis nec Christus vivus accepit, neque est
credendum quod in honore secundum comparationem pietatis pe-
tebant in regno celesti quia et multi consequi
possunt et tamen fuerunt preceptum alterius
persecucionis in passione non vincantur, ut petebant
sedere ad dexteram Christi vel sinistram, nunquam
dictorum est tantum. Immutabile enim petebant
sedere ad dexteram Christi vel sinistram. Tamen alter
alterum ad perfectionem pietatis nemo potest co-
sequi nisi qui legitime certaverit usque ad mor-
tem. Ideo interrogat eos potestis calicem bibere
quem ego bibiturus sum ut illis respondentibus
quia possumus. Audiant tota condiscipuli
et conquiescant intelligentes quoniam nisi
et ipsi pati sunt mori cum Christo nullo modo poterunt
iuxta Christum sedere. Et illorum sessionem me-
quaquam excluserit sicut dicit scriptura in psalmo
Occisi[?] sicut super fideles terre ut sedeant mecum
sunt. Non enim locus sedendi iuxtare
iuxta Christum sed fides patiendi cum Christo ideo
est calix et baptismum dicit. Calix enim
passio est. Baptismum autem ipsa mors. De-
dictum est autem baptismum secundum similitu-
dinem sicut lavat. Sicut enim
lana intingitur naturalem habens colo-
rem ut colorem recipiat aut colore
alienus accipiens dignitatem. Sic et nos
descendimus in mortem corporales et resur-
gimus spirituales sicut ait apostolus. Seminatur
in ignobilitate resurget in gloria. Seminatur
corpus animale surgit corpus spirituale.
Omnis quidem mors habet in se passionem non
habet in se omnis passio mortem. Multi
enim fuerunt qui passi sunt et non fuerunt
occisi. Tales sunt confessores. Isti omnes
calicem quidem domini biberunt. Bap-
tismo autem eius baptizati non sunt. Di-
cimus et possumus non tantum consideret

cordis sui quamvis ignorantia temptatio-
nis hoc audierunt. R. Nesciebant enim de
quo calice et bellum dat incipiens loqui de tem-
ptatione (vel) passionis et mortis. Si enim dominus cum
in comparatione passionis dixisset dicebat pater
si fieri potest transeat a me calix iste. quanto
magis non sufficiant dicere quia possumus su-
stinere qualis est temptatio mortis. Magnum
quidem dolorem [illegible] passio tamen mors maiorem
habet timorem. Et dicit eis Calicem quidem
meum bibetis et baptismo quo ego baptizor
baptizabimini. sedere autem ad dexteram aut si-
nistram non est meum dare vobis sed quibus para-
tum est a patre meo. R. Numquid non habebat
potestatem parare cui volebat cum sit scriptum. pater
diligit filium et omnia dedit in manu eius.
Ideo non respuit petitionem eorum ne reddi-
derentur tristes et pusillanimes faceret. R. Nam non fa-
cile de cetero [illegible] sperandi [illegible] qui semel de
eo quod speraverat cadit nolunt semper petitione
eorum ne ceteros homines [illegible]. R. Nam necesse
erat quod alia cogitarent adhuc sine aliquo spiri-
tuali [illegible] Nisi semel istis duobus totius
regni alius potestas dimittenda esset. Sed sessio
est ad dexteram gloria [illegible] sinistram ergo quod
sumus facturi aliquid [illegible] homo enim secun-
dum [illegible] ut alius [illegible] de medio nostrum nobis in-
[illegible] in omni labore similes eis
simus et ut inveniamur in honore dissi-
miles. R. Nam nunc erat ut corporalia cogita-
rent qui [illegible] sunt spirituales. Sic
enim petitio eorum suscepta non est et
contemnati sunt quare ut hoc [illegible] sunt
petere quanto magis [illegible] contemnandi. Sed pe-
titio eorum suscepta fuisset. Ideo non dixit non
praecedebatis ne duos confunderet. nec sedebitis
ne ceteros irritaret. Sed quod hoc est meum dare
sed patris. Tamen dominus et gaudens pater
sit omnia disponit et ordinat ut non fratres
[illegible] [illegible] non [illegible]
vide et quomodo multum ex eis turbavit et eius
fecit [illegible] dicens. R. Non est meum [illegible]
tris. Ergo ut enim cum non est et [illegible] enim
eius est nec persona una est nec equalis
potestas. Sic enim unus deus pater et filius
aut [illegible] aut [illegible] Unus videtur

Item unum deum solere quam in diminutione potes-
tas est in diminutio impotens aut quo alios potes-
tas equales quorum non est equalis potestas
audiamus et intelligamus nos [illegible]
do aliquid petamus a deo et non impetramus
non fatigemur sed fiducia nostra neque [illegible]
nostra a deo ut de cetero desperemus de [illegible]
nec [illegible] istorum fracta est fiducia aut
cecidit spes cum non impetrassent [illegible]
nunquid si non expedit nobis accipere quod petimus
sicut nec illis expediebat. Quanto autem
[illegible] rem spiritualem petere [illegible] deum [illegible]
dignam impetrationem tanto suo impetrandi
gravius ferre non debes. R. Nam Jacobus
et Johannes rem spiritualem et dignam deo
se petere estimabant et tamen reprobata est
petitio eorum et inutilis iudicata. Non enim
quod apud homines iustum videtur iam etiam
apud deum similiter iustum est. Quanto maior
est deus homine tanto profundiora sunt
iudicia quam hominis. R. Numquid [illegible]
simus ac Jacobo et Johanne ut non impetran-
tes quod petamus doleamus. cum nec illi de
impetrato beneficio sunt contristati. Et iudi-
cavit decem indignati sunt de duobus fratribus
[illegible] ad deum ut carnales petentibus
et illi carnales contristati sunt. R. Nam sicut
spiritualiter sapuissent non fuissent peccatores
ut essent super omnes. sic et illi si spiritualiter
intellexissent non fuissent contristati esse alios
ante se. R. Nam velle quidam esse [illegible]
bile est. Sustinere autem alterum super se in-
minus est. Forum vero [illegible] qui totius
mundi dissolvunt ordinem si enim apostoli sic
errassent unde nos peccatores cognoscamus. Despicere
quia non omne quod videtur bonum
bonum quia malum putabamus quam malum
despicere malum est aut amantiam aut
enim. R. Aliud autem semper [illegible] aliud est
prius bonum. aliud est amatus honoris. et [illegible]
prius quidem desiderare bonum. bonum est. [illegible]
enim autem honoris contemptus [illegible] est
quia bonum [illegible] operis nostre voluntatis [illegible]
nostri opus est. [illegible] autem [illegible]
enim deo est. [illegible] quod [illegible] honoris

et laboris quod est quod in [illegible] [illegible]

Marginal notes:

fratrum

non

non

non

Apostolus rex

[illegible]

10 pactum

vel

incidit

[illegible] aut duobus quidam aliud non [illegible] ceteris superior. Quod
mentio. Ecce ipse dicens non est meum. Videas
quod potestatem sed acceptum ab alio illius est de quo
dedit. Non quod habeat filius sed cum ipse non
sit sine patre

[illegible] aut duobus spiritualiter non [illegible] a ceteris superior. Quod
mentio. Ecce ipse dicens non est meum. Videas
quod potestatem sed acceptum ab alio illius est de quo dedit
Non quod habeat filius sed cum ipse non est sine patre

de varia nostra cordis nascebatur quia amorem
humilis est et indigniorem se esse aliis ar-
bitratur secundum apostolum precipientem aliud quam a-
ut alter alterum existimans superiorem se. Cum
igitur desiderat superior apparere, [illegible] cor-
rupcionem se desiderat. Desiderantem se honorem
Videns autem dominus aliena semina in
cordibus discipulorum quasi hostem in suis
castris vagantem non eos increpavit non pro-
iecit a facie sua et istos male petentes et istos
non bene sperantes. Si enim recte velimus vide-
re quod caritatem aliquis occupacionem teneat et
hostis quid faceret. Vocatis nisi ut post
[illegible] eiciunt et destruat inimi-
cos quos forte edificaverit ut tamen inimicos hos-
tem repellat. Sed videamus sapienciam sui
regis. Postquam vidit sua castra occupata a
spiritu alieno sic hostem expulsit [illegible] ut sua
castra non deseret dicens: Scitis quia principes
gentium dominantur eorum et qui
maiores sunt potestatem exercent in eis. Non
ita erit inter vos, sed quicumque voluerit maior
fieri inter vos erit omnium minister. Et qui voluerit
inter vos primus esse erit vester servus. Ecce [illegible] pravam
humilitatis posuit [illegible] celestem. Nam
[illegible] autem desiderat [illegible] celestem [illegible]
[illegible] humilitatem [illegible] Nam omnis
[illegible] desiderant [illegible] in terra inveniet
confusionem in celo ut iam [illegible] epi-
[illegible] de [illegible] nec [illegible]
quisque eorum [illegible] aliis maior appareat
sed quomodo inferior videatur. Qui non qui ma-
ior fuit in honore ille maior est sed qui
minor fuit ille maior est. Considerato [illegible]
melior est desideranda non dignior [illegible]
volens [illegible] dominus [illegible]
[illegible] extinguere [illegible] dicam ut
principes mundiales et ecclesiasticos [illegible]
quia [illegible] in Christo nec ab aliquo [illegible]
[illegible] est non habente [illegible] est al-
[illegible] principes mundi ideo sunt
[illegible] subditis suis ut [illegible]
eos et [illegible] et comedunt et usque ad
mortem [illegible] vitam eorum [illegible] suas
[illegible] et [illegible] principes autem [illegible]
sunt ut [illegible] suis et [illegible]

[illegible] discipulorum [illegible]

insistent eis que omnia acceperunt a Christo
ut suas malicias negligant et aliorum
[illegible] ut et si opus fuerit neque mori recu-
sent pro salute animarum sicut apostolus dicit: E-
go autem impendam et superimpendar pro anima- ipse
bus vestris. Si ergo [illegible] ita se habent, seculares
quidem [illegible] desiderare et si vicio non est ut
causa est, quia et si iustum non est [illegible]
le est. [illegible] autem ecclesiasticum concu-
piscere nec racio nec causa quia nec iu-
stum est nec utile. [illegible] enim sapiens
[illegible] se subiacere [illegible] laborum
[illegible] est [illegible] ut det racionem pro omni
ecclesia apud iustum iudicem nisi forte [illegible]
credit iudicium dei nec tamen [illegible]
[illegible] sic ecclesiastico seculariter conveniat m
secularem. Sed ne forte qui talis est in appe-
tendo [illegible]
[illegible] qui in ordine prior est iam et [illegible]
melior. [illegible] quidem dicam esse ut istos
denegare non possumus ideo prudenter apostolus
membra corporis assimulavit sanctis ecclesie.
Sicut enim homo quidem intelligit que membrorum
honorabiliora sunt in corpore suo que inhonestio-
ra membrorum autem non semper cognoscit si ho-
norabilibus sit aut contemptibilibus. Alioquin
et que honorabilia superbirent et que [illegible]
[illegible] et propter hoc fiet inter eos scisma. Si-
militer [illegible] et sanctum Christus solus cog-
noscit cuius membra omnes sumus. Ipsis autem
sanctis non est concessum ut cognoscant dig-
nitatem suam [illegible] et meliores superbiant contra
deteriores et deteriores [illegible] contra meliores
et propter hoc sola caritate inter eos discordia nascatur
maxime in hoc seculo [illegible] in quo diabolus
[illegible] sibi querit odiorum seminatorum. Quantum
in hoc seculo differencia dignitatis ita est inter istos. differencie
Dignitatis dico non sanctitatis ut alter quidem
sit apostolus alter autem episcopus vel minister
vel laycus [illegible] cogit et perversi-
tas mundi et occulta operacio inimici quoniam
diabolus [illegible] et huius mundi [illegible]
[illegible] exercitat homines quosdam in sue
carnali corporali in hoc seculo subdita. Alios in luxuriam
alios in delicias, alios in avariciam, alios in ira
alios in invidiam et superbiam nisi [illegible] sunt quos
teneant [illegible] disciplina. Demus [illegible]

res in xpo in prima quidem facie videntur ho-
nores. Revera autem non sunt honores di-
versi sed diversa ministeria. Verbi gratia oculi honor
videtur quia clamat corporis sed ipse honor
est ministerium non eius honor sed ministerium eius
et pedum humilitas esse videtur quia ba-
iulat corporis sed ipsa humilitas baiulationis
non est contemptibilitas sed ministerium eius.
Appet quod dominus corporis sic nec oculum
suum amplius honoravit quam pedem ut
pedem magis contempnat quam oculum. Nec
nec oculus pro aliquo merito suo honoratus
est nec pes pro culpa sua contemptus est
ut sit pes sed ad hoc ministerium creatus est. Ap-
plica unguis cornu nichil se sine intelliges
secundum ministerium ad quod creatum est nec
amplius nec invidet alii membro quasi
plus habenti. nec spernit alterum quasi
minus habens. Sic est in sanctis ordinibus
sancti honor non est honor ei sed actus
ipsius ut verbi gratia apostoli apostolatus remittendum a nobis
honor ipsius esse. Re autem non est honor
eius sed ministerium eius. Unde Paulus de a-
postolatu suo dicebat: Nam si evangelizavero non
est michi gloria. Necessitas michi enim incumbit.
Ve enim michi est si non evangelizavero.
Si enim volens hoc ago mercedem habebo.
Si autem invitus dispensatio michi credita
est. Similiter et diaconatus diaconi non
est contemptibilitas eius sed actus ipsius.
Apparet quod deus nec apostolum amplius diligit quam
diaconem quia apostolus est nec diaconem
minus quam apostolum quia diaconus est quia nec
apostolus pro merito suo antecedenti honoratus
est ut esset apostolus sed hoc ministerium ipsius
est mediantis secundum motum anime
sue. Apparet quod neque apostolus laudem habe-
bit apud deum quod apostolus fuit sed si opus a-
postolatus sui impleverit. nec diaconus con-
tempnendus est quia diaconus fuit sed si opus
suum neglexerit. In nullo gradu homo honora-
tur in quo bene impleverit opus suum et nulla
contemptio eius est nisi in quo neglexerit
officium opus. Unde faciunt pedes libenter
serviunt oculo quasi sibi servienti sicut

ut oculus sit · sed ad mi-
nisterium creatum est

ibi

nisi

min

no

quia nisi pes suo officio fuit [illegible] nec
ipse suo [illegible] nec [illegible] et sancti minorem
sibi debent esse subiecti ut minor maiorem
non invideat quasi maiori sed libenter ei obsequa-
tur quia sibi servienti in eo ipso quod maior est
et maior non contempnat minorem quasi
si minorem sed libenter ei obsequatur quasi
sibi servienti. Hec omnia tractamus propter quos-
dam qui petierunt sibi [illegible] [illegible]
debuissent.

Sicut filius hominis non venit ministrari sed
ministrare et dare animam
suam in redemptionem pro multis.
Ad hoc enim ad ymaginem dei facti sumus
ut [illegible] efficiamur. Voluntatis eius
conversationis. Quicquid ad similitudinem
maiestatis eius facti sumus creati. Nam
[illegible] [illegible]
Hoc autem illius diminutionem [illegible]
non possumus sed in hoc sumus ymago eius
ut quod bonum ei videtur et apud nos sit
bonum. et quod ei malum videtur et [illegible]
[illegible] apud nos sit. [illegible] autem [illegible]
humilitati [illegible] [illegible] semper
est ymago xpi. Et qui domino [illegible]
amatore [illegible] amator est [illegible]
[illegible] repetit a se xpi similitudinem [illegible]
est [illegible] discipulis quam non [illegible]
magisterium. Hec est vere ymago [illegible]
est humilis [illegible]

Egredientibus autem eis ab Ie-
richo secute sunt eum turbe
multe. Testimonium [illegible] a-
gricole est messis [illegible] · [illegible]
doctoris documentum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] felicitatis et [illegible] multiplex
[illegible] laboris [illegible] non [illegible]
quia amor spiritualis [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quia [illegible] et [illegible] [illegible]
quidem dicta est [illegible] autem in omnibus [illegible]
[illegible] [illegible] enim dicta [illegible]
Ubi [illegible] est et ubi [illegible] non [illegible]
operatur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]
dicebantur in possessionem [illegible]

ue enim non habet super terram quod amet
qui bonum celeste in mente gustavit sicut
enim qui pretiosum manducaverunt postmo-
dum cibus hec esca communis insipida videtur
sic et qui semel de dulcedine Christi bene
gustaverunt temporalium bonorum delectationem
insipidum sentiunt saporem quibus non desiderat
illum autem quibus non sequiatur. Que etiam
duo ceci antequam corporaliter viderant spiritualiter
tamen aspexerunt. et antequam audierant
crediderunt. Dicunt hec est illa
rosa in campis Jericho de qua sapientia lo-
quitur per Salomonem. Sicut palma exal-
tata sum in Cades sicut plantatio rose in Je-
richo. Ergo hec est illa speciosissima rosa Christi
nive iustitie candida et passionis sanguine
rubicunda. Sicut enim rosa antequam vi-
deatur sentitur. et antequam inveniatur
tenetur in odoribus suis. sic et dominum Jesum
sentiunt de longe duo ceci antequam audi-
unt dominum tantum eius flagrationem senserunt
Et ecce duo ceci sedent secus viam oportunitate videndi
hoc est oportune ~~ante~~ oblati sunt ante
faciem Christi ut aspectus [actus] quasi si ceteris
tunc apprehenderunt eum eo in Jericho quia
...um dicit ut saldotes repleti iudicia di-
cent contra enim in qua sancte sacris hec ut
ceci respondeant et si non voce tamen ipsa
re dicentes nos ceci sumus et videamus. Unde
de ipsa ~~re~~ quietas qui videtis intuentem
et iubeatis temporales oculi qui ante vos sunt
tem Christum non assentiatis quem etiam credide-
runt duo ceci. Sedentes secus viam non
in via. Duo ceci. duo populi sunt iudaicus
et gentilis aut sicut quidam interpretantur
ambo gentium. Unus ex Cam alius ex
Japhet. Ideo autem ceci quia nondum eis
apparuerat evangelica lux secus viam
iuxta veritatem considerabant sed intrare
tam invenire non poterant quia veritatis
via tenerent. adhuc de natura non fuerunt
nec per fidem rationem mentis degustantes non autem
in ipsa tenere mentis consistentes quia non
tenuissent mentis ut attenderent sicut enim qui

qui in tenebris ambulant si per viam procedit
medium tota nocte ambulat iuxta viam et
errans et non invenit viam donec surge-
nit dies. Sic et homines ambulantes in
erroribus nec prosperitatem dei cognitio-
nem semel perdiderunt ad perfectam notitiam
veritatis redire non poterant nisi dies Christus
venisset quamvis et veritatem tenebat. quia
iuxta veritatem nec rationem mentis gentes co-
gitabant. Leges rationales promebat sincera
~~ta~~ iudaica iudicabant dicente apostolo Cum gen-
tes que legem non habent naturaliter que le-
gis sunt faciunt. Ergo quasi iuxta viam sedebat
sed iustitiam tenere non poterant non intelligentes
quomodo oporteat sive. quia qui deum di-
ligit sibi cognitus est a deo. Iudei autem
quomodo erant ceci. Quia legem sectan-
tes legis iustitiam non invenerunt quia
ex operibus et non ex fide. Dat enim Paulus
testimonium illis perhibeo quia emulationem
dei habent sed non secundum scientiam et
Nam volentes iustitiam suam statuere
iustitie dei non sunt subiecti. Audierunt
quod Jesus transiret et clamaverunt dicentes
Miserere nobis fili David. Eum tamen sere-
natum audiebat et personas non videbat
Iudei festinantibus tenebris soli comprehendebat
indissolubili vinculo ligati tenebrarum in-
solutum habentes de toto corpore dolorem pr
Et ideo quia pedibus enim sequi non pote-
rant voce sequebantur. Miserere nobis
fili David. O tenebre omni lumine clari-
ores o caecissimi cecitatis aspectus quia
quamvis homines et sani et recta ambu-
lantes hominem Jesum precabantur. et duo
ceci et longe sedentes dominum cognoverunt
audierant enim gentes de transitu Jesu
secundum testimonia prophetarum annuntia-
tionibus sibi apostolis. audierant adhuc
enim eius in mundum passionem eius et
resurrectionem et ascensionem eius in ce-
lum audierunt de transitu eius enim
iam egressus est ab Jericho id est de hoc mundo
Turba autem increpabat eos ut tacerent
videbant sordida vestes et non conside-
rabant interiorem claritatem. Ideo debebant

non invidentes eis sed honorantes Christum
indignum enim eis videbatur ut tales ho-
mines vociferarent ad deum esse factura sa-
pientia hominum estimabant numquam pati
magnos viros si a parvulis honorarentur
Cuius enim pauper angustus est divitem pub-
lice salutare. Mox indignationis quasi iniu-
riam passus aut sibi quam vetabant in ipso
invicem vetabant quia omnia faciebant
ne gentes in Christum credentes salvarentur
At illi magis clamabant dicentes Miserere
Dne nobis fili David. Invitabantur vetiti magis
quantum compescebantur. Talis est enim natura
fidei quando vetatur eo magis accenditur propter
quod fervor dei in persecutionibus non extin-
guitur sed quantomagis afflicti fuerint tanto
amplius accenduntur. Divinus ergo fides in
periculis secura est et in securitate periclitatur.
Unde enim sic vigorem fidei in hominibus lax-
at sicut longa tranquillitas. Ergo vetantes e-
os addebant eis et alteram causam doloris ut
primum clamaverunt quia ceci erant, secundo quia ve-
tabantur ad lumen venire. Et stetit Iesus
vocavit eos et ait Quid vultis ut faciam
vobis. Dicunt illi: Domine ut aperiantur ocu-
li nostri. O domine quid interrogas quid ipse o-
culis vides. Infirmitas clamat, ut et quid
vocem perquiris? Non quero propter
passionem sed propter fidem. Non interroga-
ndum quid doleat sed volo cognoscere quid me
sentiunt. Tu domine oculorum es cogni-
tor et nescis? Etiam scio sed volo ut procedant
ad medium populi et multis audientibus di-
cant quod volunt. Et dum ceci me filium
dei confitentur, confundantur videntes qui
me hominem putant. Dominum me vocant
et verum dicunt. Sed dum filium David
dicunt dissipant quod bene confessi sunt. Nam a-
Vel aut beginne et homines dominum dicuntur, sed ne-
mo dominus nisi deus. Si ergo dicunt do-
mine fili David, absque fide hominem
me honorant. Si autem solummodo dominum secundum
deitatem me confitentur, quia deus deus
est quo omnia et deus dominus propter quem
omnia. Filius enim David cecos illuminare
non potest filius autem dei potest et ideo interrogat
quid velint. Illi iam non dixerunt fili

David sed tantum domine ut aperiantur o-
culi nostri. Misertus est autem Iesus eis et
tetigit oculos eorum et confestim viderunt.
Quando ergo dixerunt domine fili David ut
nostri suspensa est sanitas. Mox autem ut
dixerunt tantummodo domine, mox sanitas e-
secuta est. Tetigit oculos tetigit homo ut deus
sanavit. Nam ne verbum sanavit, sanavit et
tetigit quod David filium dixerunt. Sanavit e-
os quia crediderunt potentie eius et vi-
eademque opera sanitatis et fidem eorum re-
muneravit et infidelitatem castigavit hom-
inum obtenebrunt ipso sanati. Ingrati
tu sunt enim. Nam quid homo mo-
rem reddat deo digne pro beneficio eius nisi
quod ipse admonet per apostolum. O homo quid ha-
bens a te nisi ut facias misericordiam
et pacens sis cum domino deo tuo.
Consequenter et generaliter oculos mentis
istius tetigit deus eis gratiam spiritus sancti.
gentes enim fuissent illuminate secundum
operibus bonis numquam possidentes
tes enim fuerint aliquando medici
37 Et cum appropinquasset Ierosolimis
et venisset Bethphage ad montem oliveti
querendum frequenter quidem Iesus
in Christum sicut Iohannes ceperunt et in-
tamen sibi addebant iustitia misericordia
carnalium circa se divinam ornamenta
constituunt ut ab terribilem laudem
divinitatis animos populi excitant
quando ut pateret ascendit ideo ergo
enim tamen gloria est ingressus eorum
se vitans insidiam quia iam tempus passio-
nis eius instabat et non more eius
sed ipse magis adiectus se compellat mortem
Moriens enim de manibus sacerdotum
suis evasit cum esset invisibilis qui
dei Christum voluerunt occidere tangere
potuerunt. Quando autem rex sponsus erga
mortem ipse ei iudei non potuerunt
Christus eos ignorabant forte ne de morte
at eos inimicos. absit. certamen eos
fuerunt quid ante voluerant sed quod possunt
quod ipsi volebant facultas ei data est non
in voluntas. Tunc Iesus misit duos

apostolos dicens Ite in castellum quod contra vos est
et confestim invenietis asinam alligatam et pul-
lum cum ea solvite et adducite michi. Asinam et
pullum eius iudeos et gentes. Iudea enim se-
cundum illud est gentium Sic enim dicit ad eam
deus quod per ysaiam prophetam. Et constitutam animam(?)
per duos sunt una et complicatos duos sunt
adimpleo(?) et tunc vocabis civitas iustitie et ur-
[illegible] peccatrix fidelis sponsa propter quam facta est(?)
similitudines animalibus quibus assimulati sunt
homines deum vel dei filium non cognoscentes
Est enim animal hoc iumentum et pecus pene
inventus magis irrationabile et stultum et in-
firmum et ignobile et oneriferum magis sit sine
tamen et homines ante Christi adventum ydolatre
passionibus diversis mundi et irrationabiles ubi
ratione carentes quamvis a deo stulti quidam
facti sunt. Qui creatorem contempnentes quasi stultam
et opus manuum suarum adorare quasi factorem
Erant enim infirmi secundum animam et ignobi-
les non habentes resistere passionibus suis et ob-
liti generationem suam celestem sed fuerunt ser-
vi passionum suarum et demonum quibus resistere
non valebant. Et quicumque demonum vel prestigiorum(?)
magis erroris vel dogmatis alicuius sectam
eis voluissent imponere suffebant et onera non bona
portata supportabant nec respuebant. Propterea quod omnia
et apostolus ad cor. dicit Videte vocationem
vestram fratres quia non multi secundum carnem sa-
pientes. non multi nobiles. sed que stulta sunt
mundi elegit deus ut confundat sapientes et
infirma mundi elegit deus. et ea que non sunt
ut ea que sunt destrueret. At ubi Christus super eos
ascendit et induxit in templum sanctum per bap-
tismum facti sunt de irrationalibus animalibus homi-
nes sancti. Propter enim verbi rationem sapientes
dei facti sunt rationabiles et prudentes et inertia
est irrationabilitas eorum esse simplicitatis sue
~~ratione verbi homines irrationabilitas~~ et stulti e-
orum mansuetudo. Nam simplicitatis sue
ratione verbi homines irrationabilitas est et man-
suetudo si non sit propter propter deum stultitia. Adit-
tamen [illegible] gratia et recognita regeneratione et
sua celestis facti sunt de infirmis et ignobilibus
fortes et nobiles et que videbantur infirmitas
impotentia est inventa in eis ignobilitas au-
humilitas. Nam impotentes sunt deo infirmi-

tas est inventa et humilitas non propter deum
ignobilitas indicatur. Item recipientes a se omnem
demonum insipientes super se iugum Christi suave
et onus eius leve et ipsum sessorem in cordibus
suis sapientes facti sunt patientes. Nam
patientia irrationabilis oneriferum estimatur et li-
gata i. dyabolica erroris vinculo impedita. Nam | ut non haberet libertatem
omnes homines antequam peccaremus liberum | ire quo vellet
quidem habebamus arbitrium sed voluntas sequi volun-
tatem dyaboli an non. Sed semel peccantes obliga-
vimus nos operibus iam ut inimice evadere non
possimus sed sicut navis sine gubernaculo illuc du-
citur ubi tempestas voluerit sic et homo dimissus
gratie auxilio perdito et peccatum vult non quod agit sed quod
dyabolus vult. Et nisi deus valida manu vinculi eius
solverit usque ad mortem in peccatorum suorum
vinculis permanebit. Ergo nostra quidem voluntate
negligentia alligamur sed per dei gratiam absolvi-
mur. Sicut enim videmus in istis mundialibus regnis
quod in primis quidem nemo potest facere seipsum regem
sed populus creat sibi regem quem elegit. Cum rex
ille fuerit factus et creatus confirmatus in regno
iam habet potestatem in hominibus et non potest populus
iugum eius de cervice sua repellere. Nam
primum quidem in potestate populi est facere sibi regem quem
vult. Factum autem de regno depellere iam non est in
potestate eius. Et sic voluntas populi postea in neces-
sitatem convertitur. Sic et homo prius quam peccaret li-
berum habet arbitrium utrum sub regno velit esse
dyaboli. Cum autem peccando se tradiderit sub regno | an non
ipsius iam non potest de potestate eius exire et sic prima
voluntas in necessitatem convertitur. Et hoc est quod homi-
nes seculares et peccatores dicere solent. Nam quidem
volumus esse sancti. Et quis non vult esse iustus sed
sed non possumus. Verum quidem est quod dicunt
sed non habent excusationem quia primum potuerunt
non esse sub potestate dyaboli si voluissent. Postquam
vero posuerunt thronum dyaboli in cordibus suis nec
potest eos de potestate dyaboli eripere nisi solus deus. Sol-
vite michi. quomodo. Per doctrinam verbi per
miracula vera quia omnes iudei et gentes per apostolos
sunt liberati. Adducite michi. Per instructionem
i. ad gloriam corrigite illos. Duos autem misit apostolos
quia per duo generalia mandata omne genus hominum
de peccato absolvitur. Unalia Diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo et proximum tuum
sicut teipsum. In duobus hiis mandatis omne
preceptum expletur et omnis iustitia consumatur.
Aliud est alia duo que non videtur [illegible] Item quod
volueritis ut faciant vobis homines facite et vos si-
militer. Quidam autem istos duos petrum

et philippum apostolos exponit intelligi opor-
tet. qui modo secundum spiritum transgredientes iudeos
fines gentes adduxerunt ad christum. philippus
quidem samaritanum quam spiritum samaritanam
asinam esse interpretatur. petrus autem gentes
accipiens cornelium ex gentibus quasi sancte
pullum. Et si quis vobis aliquid dixerit dicite do-
minus opera eorum desiderat. Redemptor
dominus eius neque dominus noster neque dominus
inimicorum. ut intelligat omnes quia ego
solus dominus non solum fidelium neque solum
eorum qui iustitie subditi sunt sed omnium hominum
etiam qui iustitie contrarii sunt. Nam et
peccatores conditione quidem mei sunt. volun-
tate autem sua diaboli sunt. Sciens enim orbis
[illegible] et plenitudinem eius. iustum est ut aliqua
de creatura fiat sibi creatori. Sentiens eun-
dem in parte diaboli quod tempore reliquit in
tempore non meum contempsit ut perdat. iu-
stum autem ut faciat quod scriptum est. homines
et iumenta salvabis domine. Confestim at
remittet eos. Ut quidem postquam ingressus
est in ierusalem inde ad dominum suum remissum
est. animalis autem officia in iudea remansit.
Nam de animali illo non hoc quod videbat
iterum erat opus sed aliud quod intelligebatur
i. non caro sed vox quia caro remissa est. vox autem
retenta est. ante ita non dixit et iterum re-
mittet eos ad te sed tantum remittet eos. ut
ne magistrum perdat rationem. Nam
primo in primis hominem non sermone iudeo do-
cuit apostolorum sed per virtutem spiritus sancti fo-
vit primo et adduxit. postquam autem ad-
duxit iterum dimisit eos in arbitrio suo et
labore suo cooperante gratia iustificationem.
Nam quod vocationis dei est. quod autem digne
vocatione vivimus nostrum est et dei. hoc est
quod ait iterum remittet eos non ad diabolum
qui prius tenebat eos sed in arbitrio suo admi-
nante gratia sed domino. hoc autem totum factum
est ut impleretur quod dictum est per prophetam
dicentem. Dicite filie syon ecce rex tuus ve-
nit tibi mansuetus sedens super asinam et
pullum filium iumenti. Dominus noster ascen-
dens ad mortem in ierosolimam magnam gra-
tiam pacis et concordie mundo dimisit quasi
in testamento reliquit. In mysterium enim

gentium fidelium sedens super asinam et
pullum eius intravit in templum et [illegible]
tes iudeos contrivit. Sciens autem quia futu-
ram iudeorum quia contra deum futuri
erat ascendens in templum ideo primo [illegible]
per hoc signum cognoscerent regem suum iudei
dicens ecce rex tuus venit et mansuetus ecce qui
sedens super asinam et pullum eius ecce qui pos-
terius venturum est i. non corporali aspectu sed
spirituali intellectu opera intuentur eius opera-
tur non forma visionis eius. Si enim secun-
dum aspectus veneranda esset in maiestate sua
Si autem opus eius considerantes salvandi
esses in virtute divina. quia temptatio-
nibus compulsus propheta videns enim spiritualem
aspectum quem nondum natus fuerat ideo dicebat
ecce ut ostenderet quia ille de quo loquebatur
antequam nasceretur iam erat. Cum ergo
videritis eum in templum o iudei nolite su-
perbe age coram eum dicentes in qua potestate
facis quia ecce rex tuus venit tibi mansue-
tus venit sedens super asinam. Nolite con-
siderare in qua potestate facit sed considerate
si facit [illegible] qui hoc credendum est aliud autem manifes-
tatur. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Nolite dicere nos non
sedens super asinam. Nolite dicere nos non
habemus regem nisi cesarem tantummodo cesarem
Ecce rex tuus venit tibi sedens super asinam
Si intellexeris venit tibi si non intellexeris
venit contra te. i. si intellexeris venit ut
salvet te. si non sub pedibus eius subiacuit
rebellis dicas per prophetam gaudens quoniam deus
excelsus terribilis et rex magnus super omnem
terram. Subiecit populos nobis et gentes sub pe-
dibus nostris. Elegit nobis hereditatem suam speciem
iacob quem dilexit. Si autem non intellex-
eris venit ut perdat te et de templo suo
[illegible] expellat et ad aliam sponsam de gentibus
castiorem inducat in cubiculum sanctitatis
ut tu in [illegible] et in tenebris constituta dicis
per salomonem ne aspicias me quia ego sum
denigrata quia despexit me sol. Das cognoscere
mansuetudinem venientis considera speciem ad-
ventus eius. Non sedet in curru aureo
[illegible] purpura fulgens nec ascendit super
[illegible] equum discordie amatorem et lites qui
[illegible] iactantia pectus habet repletum quam [illegible]

ge adorient bellum et gaudium ad vocem
tube. Et cum viderit sanguinem [illegible] magna
dicit in corde suo bene est factum. Sedet super
asinam et pullum eius super asinam sedebat
Dominus quando et super pullum sedebat. Ta-
men et si corporaliter fieri non poterat ut super
utrumque sederet spiritualiter poterat cum esset
deus ut et in iudeis sederet et in gentibus super
Sedere autem est super iumentum id est in cordibus
eorum habitare ut dicat illis xpistus tollite
iugum meum super vos et videte quia mitis sum
et humilis corde. Mansueta enim mansue-
tum debent portare qui bonum eos sessorem
non ut alios premat propter peccata eorum sed
ut ipse requiescat in eis propter mansuetudinem
eorum. Nam sicut hoc genus iumenta si
quid erat in simplicitate erat et non in astu-
tia. ita et homines qui crediderunt in xpistum si-
ve ex iudeis sive ex gentilibus ante xpistum non
malicia sed in ignorantia peccaverunt ideo se-
debant non premi sub gratiam sessore xpisto. Na
sessores enim sunt dyaboli et sancti
equitantur xpisti. quia dyabolus impius ses-
sor impugnat eos per desideria falsorum id est per for-
titudines [illegible] xpistus sedens in sancti-
tate dirigit eos per plana iusticie id est in castitate et
humilitate. Ergo equitatus dyaboli perdicio est
equitatus autem xpisti salus sicut abacuc dicit
in canticis suis ad xpistum [illegible] qui ascendens
super equos tuos et equitatus tuus sanitas
est. Ergo adduxerunt in templum pullum ut ge-
ntes iudeis coniungat ut adimpleat quod iacob be-
nedicens filium suum iudam prophetavit alligans
inquit ad vineam pullum suum. Vinea est illa de qua dicitur
iudea que de egypto translata est et moriente
plantata. Et sicut prophetavit noe de filiis suis
dicens benedictus filius meus [illegible] deus
Iaphet et inhabitet in tabernaculis Sem. Sem
enim pater erat iudeorum Iaphet autem pa-
ter gentium quia ergo xpistum [illegible] sunt in taberna-
culis iudeorum

Euntes autem discipuli fecerunt sicut
precepit eis ihesus et adduxerunt a-
sinam et pullum. Non enim [illegible] apostoli
solverunt asinam alienam nisi [illegible]
fuit eorum. Virtus autem et auctoritas xpisti

nec enim potuissent tollere iumentum alie-
num ab illo domino qui eos non cognoscebat
unde essent nisi preveniens [illegible] xpisti
cor domini eius compulisset ad dandum. Sic quod apostoli
solverunt iudeos vel gentes de vinculo in-
iquitatis in forma quidem facie eorum videtur ope-
ratum autem sunt virtus et gratia xpisti. Nec
enim a xpisto duodecim constituti eorum vinculo
ligatum sub potestate dyaboli solvere potuissent nisi
gratia xpisti confregisset ante mentem vinculi. Et im-
posuerunt super eum vestimenta sua et eum
desuper sedere fecerunt. Vestimenta sunt pre-
cepta divina et gratia spiritualis. Dicit enim apostolus
induamini vestimento [illegible] sic naturalia ma-
[illegible] propriis et gratia divina regimur.
Omnis homo enim naturaliter non solum peccator
est sed etiam totum peccatum dicente apostolo. Eram
mus natura filii ire sicut et ceteri. Unde et [illegible]
deo [illegible] nudum id est peccatorem et ideo solis
[illegible] id est mandatis ac [illegible] legis cooperit nuditatem
suam. Et alibi comminans deus iusticiam suam
et gratiam ablaturum de gente iudea sicut dicit
dominus per osee prophetam. Et auferam vestim-
enta mea et linum meum et ostendam gentibus
turpitudinem eorum. Ergo imposuerunt vesti-
menta sua super eos id est mandata et gratias quas
ipsi acceperunt a xpisto super iudeos et gentiles
imposuerunt id est tradiderunt. Nec enim re-
quiescere in eis potuisset xpistus nisi mandata eius
habuissent in eis. Plurima autem turba vestim-
enta sua sternebant alii autem cedebant ra-
mos de arboribus et sternebant in via. Vides
ut vestem calcaverunt iumento vestimenta
autem mandata sunt divina. frondes autem
[illegible] tenent [illegible] quoniam quod
mandata legis et [illegible] iudaice religionis [illegible]
[illegible] fuerant commendata in via id est in xpisto. ideo
omnia ista sub pedibus iumenti sternebant in
via. Et vide quomodo super iumentum quidem
apostoli posuerunt vestimenta sua sub pedibus
iumenti. cetera turba iudaica quoniam iudi-
cis quidem apostolorum [illegible] quidem [illegible]
[illegible] et adornantur legis autem mandata con-
culcant. [illegible] enim [illegible] sabbata [illegible] circumcisione
iudeorum [illegible] et ceteras ob-
servationes iudaicas [illegible]. Vestimenta iudeo-
rum ~~[illegible]~~ quibus ipsi induebantur nos qui
ex gentibus sub pedibus nostris calcamus

Alius autem sit Illum vestimenta aliquid
deposuerunt super asinam apostoli sunt vel sicut
doctores vestimenta sunt autem virtutes et
scientia gratie. Gloriam ergo quam Christus accepit
a patre dedit discipulis suis. Discipuli autem acci-
pientes eam a Christo dederunt eam gentibus ut
delectabiliter Christus sederet in eis sicut ipse dicit
Et ego gloriam quam mihi dedisti dedi eis ut sint
unum sicut et nos unum sumus. Turbe autem
que vestimenta sternebant in via credentes e-
rant ex circumcisione qui gloriam quam habebant
ex lege videntes Christum deiecerunt in terram se
ipsos humiliantes et cum apostolo paulo dicen-
tes Secundum iusticiam que ex lege est conversa-
tus sum sine querela. Sed que fuerunt mihi lu-
cra existimavi propter Christum detrimenta. et arbi-
tror stercora esse ut Christum lucrifaciam. Quid est
autem aliud iusticiam legis ire conculcare ante
sublimem et gloriosum. Illi autem ramos de ar-
boribus precidebant frondentes ipsi erant cre-
dentes et gentium doctores qui ex prophetis acci-
pientes exempla vite de Christo quasi de arbori-
bus semper virentibus et integram folia ver-
borum suorum decerpentibus ramos fron-
dentes ante pedes subiugalis Christi sternebant
ut per ea exempla quasi ramos virentes sine
offendiculo ambularent per viam veritatis
donec intrarent in sanctuarium dei. Turbe
autem que precedebant et que sequebantur
clamabant dicentes Osanna filio david et cetera
Seniores populi mirabilium omnes que opera-
tus est et sacramentum quod fuerat eis reve-
latum cordibus suis ante gaudio et vero cla-
mabant Osanna filio david. Qui precedebant
seniores erant i. patriarche prophete vel sic fu-
erunt ante adventum Christi de adventu eius et
predixerunt et cognoverunt. Sequentes
autem iuniores i. apostoli martires vel sic i.
doctores qui post ascensionem Christi de resurrec-
tione eius et de ascensione vel operibus predica-
verunt et predicant et diversis quidem opi-
bus fuerunt tamen in operibus unius consen-
sionis spiritus sunt. Et illi quidem prophetantes
de Christo venturo clamaverunt. Benedictus
qui venit in nomine domini. Isti autem

38

laudantes clamabant de adventu Christi iam
impleto osanna autem quidam interpretantur
gloriam alii redemptionem alii salvifica sive
salvum fac. Alium et gloria illi debetur et re-
demptio illi convenit qui omnes redemit et
precioso sanguinis effusione salvavit.

Et cum intrasset ihesus iherosolimam
commota est universa civitas di-
cens quis est hic

Osanna convenit autem videntes ...
... homo laudabatur quasi deus ...
laudabatur in homine dicebant enim osanna
filio david. Primo autem quod intrat ipse quem laudabant
... quod laudabant. Sed postea ...
in eos ... verba ...
Et intravit ihesus in templum dei. Hoc est
bonus filius veniens ad domum patris ...
illi honorem reddit qui genuit eum ...
... Christi factus cum in aliquam ...
... ante omnem actum ad ecclesiam ...
... Hoc erat bonus medicus ...
ad infirmam civitatem salvandam ...
... passionis ...
omne bonum de templo egrediens sic ...
omne malum procedit. Quemadmodum ...
... ingrediens ad infirmum ...
de stomacho eius interrogat et eum ...
... quia si stomachus sanus fuerit
totum corpus validum est. Si autem ...
... totum corpus infirmum est ...
sacerdotium magistrum fuit ...
si autem corruptum fuit omnis fides ...
... Cor autem et stomachus sacerdotes ...
... quia in rebus spiritualibus ...
eos totus populus gubernatur. Et ...
... totus est. Ita sacerdotes ...
sunt ... Ysaias dicente ...
quidem omne caput in dolore ...
omne cor in ... sicut enim stomachus ...
... cogit eum in ... et ...
corporis dirigit sic et sacerdotes ...
... a deo et ...
... eam in se i. tractantes et meditantes
apud se ... populo subministrant et ...
stomacho ...
sustinent nutrimentum et confert in se ...

nutrimentum suum in primo quod suscipit recipit totum
sit sanguis · quod autem suscipit fel bilis efficitur
totum quod vero ascendit in pulmones flegmaticum
fiunt / quod autem in mamillas totum efficitur
lac Sic sacerdotibus in ecclesia loquentibus ver
bum omnes suscipiunt · Unusquisque autem con
vertit illud secundum complexionem cordis sui ut verbum [illegible]
verbum in cordibus quidem iustis proficit ad
bonum · in cordibus autem superbis iracundiam
quasi biles In aliis autem corda quasi flegma
nocuum et reprehendendum Videte ergo sacerdotes
quomodo vos componatis in verbo et opere quia
sicut in corpore si aliquod infirmatum fuerit mem
brum non omnino languet stomachus Si autem
stomachus languerit omnia membra sunt incon
tinenti infirma · Sic si aliquis parrochianorum pec
caverit non ideo peccant et sacerdotes Si autem
et sacerdotes fuerint in peccatis totus populus
convertitur ad peccandum / ideo unusquisque pa
rochianorum qui sine peccatis dat rationem · sacerdo
tes autem non tantum pro se sed et omnibus pa
rochianis dandam sunt rationem Videt arbore(m)
pallentibus foliis et intelligit studiosus agri
cola quia lesionem in radicibus habet Nam ve
quemadmodum cum vides arborem pallentibus
foliis marcidam intelligis quia aliquam cul
pam habet circa radicem Ita cum vides populum
indisciplinatum et irreligiosum sine dubio
cognosce quia sacerdotium non est sanum Et ei
ciebat vendentes et ementes de templo Sig
nificans quia homo mercator numquam potest
placere deo et ideo nullus mercator christianus debet
esse aut si voluerit esse proiciatur de ecclesia
dei dicente propheta Quia non cognovi negotia
tiones introibo in potentias domini Quemad
modum enim qui ambulat inter duos ini
micos volens ambobus placere et volens se
commendare / sine maliloquio non potest esse · necesse
enim est ut et isti male loquatur de illo et
illi male loquatur de isto Sic qui emit et
vendit sine periurio esse non potest Unde
est enim ut [illegible] et quia non tantum
valet res quam vendit Sed nec stabilis est
substantia eorum Vadunt enim aut ipsis viventibus
[illegible] est · aut a malis heredibus dissipan

da est aut ad extraneos et inimicos eorum
devenient est Non potest ad bonum proficere
quod congregatum de malo Quemadmodum si iece
ris aut aliquam speciem [illegible] in cribro dim || cribras
seris et assidue cribras eam omnia paulatim
cadunt deorsum et in fine cribro nihil remanet
nisi sordes solum sic sunt negotiatorum qui ven
dunt et vendunt ut emptionem et ven
ditionem minuuntur et novissime nihil
illis remanet nisi solum peccatum Ergo unde
nobis quis est negotiator? Omnes enim ho
mines negotiatores videntur Ecce qui [illegible]
comparat boves ut spes vendat et qui operar
lignum comparat lignum ut utensilia vendat
et ferramentarius comparat ferramenta et vi
vendat / et fenerator mutuat pecunias ut
tollat usuras et quomodo antiquum inde ut
ipsi artifices laudaverunt ... quia magis
sunt sine peccato sicut et paulus fuit factor
tabernaculorum et ipse mandat dicens · Operamini
et manibus operibus bonis proficere · et apostoli quidem
sicut legimus piscatores fuerunt Ergo oste
dam quis non est negotiator ut qui secundum regulam
ipsam non sunt intelligere omnes negotiatores
esse i(d est) quicumque rem comparat non ut ipse rem
integram et immutatam vendat sed ut opus
faciat ex ea ille non est negotiator quia ma
teriam operandi sibi comparat. Unde faciat opus
ille non rem ipsam vendit sed magis artifi
cium suum i(d est) qui rem vendit eius estimatio
non est in ea ipsa re sed in artificio operis illa
non est mercatio ut si faber comparat
ferrum facit firmamentum seu ferramentum
illud non tantum valet quantum habet ferrum
cum secundum opus ferramenta appreciantur
Illum autem comparat rem ut ipsam illam in
tegram et immutatam dando lucretur ille
est mercator qui de templo dei eicitur · Sed in
super omnes mercatores plus maledictus est
usurarius Si enim qui rem comparatam ven
dit mercator est et maledictus · quanto
magis maledictus est qui non comparatam pecu
niam sed a deo donatam sibi dat usuram secundo
quia mercator dat rem ut iam non illam re
petat iste autem postquam feneraverit et pecu
niam repetit et aliena tollit cum sine

adhuc dicat aliquis qui agrum locat ut a-
gariam accipiat aut domum aut possessiones
accipiat non est similis qui pecuniam dat ad
usuram absit. Primum quidem pecunia quia
non ad aliquem usum deposita est. sed ad precium e-
mendi vel vendendi. Secundo quia qui agrum habet
arat eum et fructum accipit ex eo. Similiter qui
et domum habet usum mansionis capit ex ea.
Ideo qui locat agrum vel domum usum suum
dare videtur et pecuniam accipere et quodammodo
quasi commutare videtur laborem cum lucro pe-
cuniam autem si in sacculo repositam teneas
aptum ex nullum usum capis ex ea. Verum ta-
men vel domus utendo veterascit. pecunia au-
tem sive numerata nec minuitur nec veterascit.
Et mensas nummulariorum subvertit. Pecunia
spiritualiter homines intelliguntur quia sicut num-
mus habet charagma cesaris sic homo habet ymaginem
dei et quemadmodum solidus qui non habet cha-
ragma cesaris reprobus est ita et homo qui non
ostendit in se ymaginem dei reprobus estimatur.
Unde ysaias dicebat argentum vestrum [illegible] tua rep-
ba caupones tui miscent vino aquam et ideo
mensas nummulariorum evertit significans
quia in templo dei non debet esse nummus nisi spiritua-
lis .i. qui dei ymaginem habet et non alii nummi .i.
non alii homines qui terrenam ymaginem portant
.i. dyaboli. Nam sicut homo bonus in se
ymaginem ostendit. sic et homo malus yma-
ginem habet dyaboli. Aut certe mensas dicit
spiritualiter dicit cathedras nummulariorum .i. sa-
cerdotum. De enim sacerdotum [illegible]
merce sunt et iam nemo eorum pascitur in
eis succedente novo testamento. Per cathe-
dras vendentium columbas evertit. Loquitur
et sermone [illegible] facto [illegible] fuerant
in templo multe columbe venales [illegible] u-
na columba gratuita descendit in templum
corporis mei. Non enim sacrificium in sa-
crificio columbarum quemadmodum [illegible] est
dens templum .i. in spiritu sancto dicit vobis per
ysaiam Non accipiam de domo tua vitu-
los neque de gregibus tuis hircos. Mee
sunt omnes fere silvarum iumenta in
montibus et boves cognovi omnia volatilia ce-
li. Immola deo sacrificium laudis quia non hostias
volo sed corda mea sacrificia sed fidem [illegible]

dicit vobis per eundem ysaiam afferte domino
gloriam et honorem et si de ovibus in templo
eius [illegible] tollite hostias et introite in atria
sancta eius. Tollite thauros de templo quia
unus thaurus est offerendus pro grege [illegible]
sed de quo iacob dicebat [illegible]
sacerdotes quia in [illegible] occiderunt homines
et in furore suo [illegible] thaurum
Tollite oves de templo quia unus agnus [illegible]
[illegible]. Quoniam ergo per prophetas admonuit
eos ut hostias de templo tollerent [illegible]
corda sua contribulata et humiliata offerent
illi autem non obaudierunt [illegible]
[illegible] eorum [illegible]
[illegible] expulit ostendens per hoc quoniam [illegible]
se est qui tunc per prophetas admonuerat eos de
hostiis et expellendis. Scriptum enim est
domus mea domus orationis vocabitur.
Vos autem fecistis eam speluncam latronum
qui [illegible] sacrificiorum [illegible] domum
orationis speluncam latronum.

Et accesserunt ad eum ceci et claudi in templum et sanavit eos.
[illegible] quid illi verbis clamabant
istis factis ostendebant quasi ceteris [illegible]
[illegible] cecos ut [illegible] cecos [illegible]
viderent et ipsi et ipsorum [illegible] corporales
erant illos spiritualis [illegible] cordis [illegible] et
claudos ut claudicantes in fide [illegible]
[illegible] ut meliores [illegible] accipiant [illegible]
[illegible] accipientes. Videntes autem
principes sacerdotum et scribe mirabilia que
fecit et pueros clamantes in templo et dicen-
tes osanna filio david indignati sunt et di-
xerunt audis quid isti dicunt. Ihesus autem
respondit. Et vos videatis quid ego facio [illegible]
[illegible] me facientem non [illegible]
[illegible] facio [illegible] illorum [illegible]
modum [illegible] in domo [illegible]
ponderis amplius confirmacioni. Si autem [illegible]
[illegible] sunt accepto pondere non solum [illegible]
[illegible] si amplius vadit ad [illegible] et [illegible]
[illegible] si [illegible] sunt videns opera aliorum [illegible]
[illegible] aut audiens [illegible] amplius confirmatur
Si autem [illegible] sunt videns opera aliorum
[illegible] aut audiens non solum non [illegible]

maerent sed magis ad invidiam exarserunt et magis procinerunt hoc modo et sacerdotes videntes sanitates egrotancium audientes voces puerorum non solum non crediderunt in xpo sed magis exarserunt. Tenera enim dicentes audis quid isti dicunt ... Verumtamen vos audietis quid dicunt. Hoc enim sanitates egrotancium de vocibus clamancium testimonium dant quia veri sunt quod dicuntur. Hee voces clamancium de sanitatibus egrotancium testimonia reddunt quia magna sunt que fiunt. Si sanitates egrotancium mentiuntur de xpo interrogate clamancium voces. Si voces clamancium mentiuntur interrogate egrotancium sanitates. Et ut quid quasi rem arguitis que tanta testes defendunt ... Si ipse clamant totis clamacionibus et credunt xpo. Si autem ipse reprehenditis magis illos impedientes et ut quod xpum culpatis ... Quod enim culpatis ipsi si intelligunt isti quod dicunt. Ihesus autem dixit eis. Nunquam legistis. Ex ore infancium et lactencium perfecisti laudem. Quasi diceret. Si culpa mea est quod isti clamant inquid mea culpa est quia ante tot milia annorum hoc futurum predixit propheta. Si recordamini quomodo scriptum est dixit. Turba autem que precedebat et que sequebatur clamabat. Intelligimus per infantes dicebantur non etate sed simplicitate cordis. Infantes autem lactentes nec mediocriter nec laudare possunt. Lactentes autem dicebantur qui quasi lac simplicitatem sanctam mirabilium delectatione exterioris clamabant sicut scriptum est. Si exaltam animam meam sicut ablactatus super matre sua. Lac enim dicitur operis miraculorum. Panis autem perfecta doctrina sicut ait apostolus. Et verbum meum et predicacio mea non in persuasione verbi sed in ostensione spiritus et virtutis. Et postmodum sic dixit. Et ego non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus quasi parvulis in xpo lac vobis potum dedi non escam. Ita enim prima rudimenta fidei id est doctrina simplex lac dicitur quod sicut lac sine labore et sine ope dentium manducantur et manducantem suaviter delectantur. Sic mirabilia miraculorum videntibus ponunt sed videntes admiratione delectant et ad fidem moliter invitant. Panis autem est profundis doc-

Trina intelliguntur quam accipere non possunt nisi exercitati sensibus circa res spirituales. Quoniam qui audit ... sed intra se tractatibus quibusdam et disputationibus et mediante quasi quibusdam dentibus spiritualibus molere. Unde et lex mundana animalia voluit esse munda. Illa enim esca doctrine non solum carnaliter suavis est quantum spiritualiter utilis ad salutem. Si enim infans dentibus frangere non possit quem augustias sed fames efficiat magis quam nutriatur. Sic et homo imperfectus in fide et parvus in sensibus si altiora misteria sapientie volueris dicere, augustias eius fidem et sensum magis scandalizatur quam edificatur. Et quemadmodum vero perfecto sedentes lac fames quidem eius deletur, membra autem eius non confortantur. De pane enim scriptum est non de lacte quia confirmat cor. Si autem panem manducat non tantum fames eius deletur quantum proficit ei virtutem. Sic et vero perfecto in fide et magnis sensibus si miraculosa ostenderis delectatur quidem aspiciens. Nichil autem proficit ei ad edificationem sensus aut novam virtutem. Si autem verbum sapientie exposueris ei et ratione edificatur et delectatur in fide. Et relictis abiit foras extra civitatem in Bethaniam et mansit ibi. Et recedendo comprehendit. Quos respondendo non potuit quia malicia non docentur sermonibus sed certamen. Sicut enim hominem melius locum dando vincit quam respondendo. Nam si contendis irrationabilem racione placare et illum non placas et teipsum submergis. Et remansit ibi. Voluit in illam manere de qua iam voluntate recesserat quae in mortem domini sui iam manus armatas tenebat. Sed magis ostendit quod dominus sed mansit apud Lazarum et sorores eius ut illic requiescens corporaliter ibi et spiritualiter repausabatur. Nam sanctorum virorum est non ibi querere mansionem ubi clariores sunt divicie sed ubi fideliores. Nec gaudent ubi epule large sunt sed ubi sanctitas floret. Mane autem revertens in civitatem esuriit. Non quasi homo cibum sed quasi deus salutem humanam non quasi indigens quietem iusticiam sed quasi misericors nostram salutem. Si autem quasi homo esuriisset cibum nunquam mane esuriisset. Sed ideo dicitur mane esuriit quia semper esurit quam iusticiam esurit et aliorum salutem. Veniens ergo veniens ad civitatem iudeam mane xpus esuriebat cum per-

tot vnda amorrim nullum iustitie sine dede
rit alium. Mane autem .i. initium duodecime
hore de qua supra locuti sumus. Vides ergo qua
mutationes iste secundum hominum hore distinctione et
dies et consideramus per singula secula quasi et ma
ne inuenimus. Fieri et vespere et factum est ma
ne super adam quando creauit eum dominus et
creauit dedit ei mandatum iustitie quasi lumen.
Deinde magis atque magis iniquitate hominum
crescente et quasi nocte veniente iustitia est
lux recessit ab eis. Iterum factum est alterum
mane quando dominus veniens ad noe per
reparationem seculi ad eum et ad filios eius po
suit iustitie testamentum quasi lumen. Iterum
crescente hominum iniquitate quasi nocte pre
ualente recessit sol ab eis .i. dominus cum lu
ce iustitie. Sed iterum reuertens rediuit ter
cium mane eligens abraham et ostendens
ei quasi lumen omnis notitiam deitatis po
nens testamentum ad eum circumcisionis et
fidei. Iterum prevalente iniquitate et quasi
nocte veniente recessit ab eis. Cum filii israel
secundum idola egyptiorum viuebant. Vnde
cum affligerent eos egyptii se quantum
ad primam faciem lux fuisset in eis. Iterum
rediens quarto mane apparuit moysi et e
ducens israel de egypto legem regis ostendit e
is. Iterum crescente iniquitate quasi nocte [illegible]
nouissima ducti sunt in captiuitatem filii
israel. Reuertens iterum dominus rediuit quinto
mane reuocans filios israel de captiuitate repa
rans plebem per zorobabel legem per esdram
[illegible] Iterum crescente iniquitate quasi
nocte veniente subtraxit ab eis dominus
uitam suam quasi lucem et facti sunt iterum
sub potestate. Sexto autem mane reuersus
est christus ad iudeos et gentes et dedit eis
scriptum manifestissimum lumen etiam nos
sumus videntes in nouissimorum iniquitate. Si
nocte veniente recedit a nobis et auferet
gratiam suam a nobis sicut ipse testatur dicens
putas cum venit filius hominis inueniet
fidem super terram. Septimum autem lumen
daturus est nobis cum veniet reddere singulis
secundum opera eorum. Et quocienscumque peccat
cor hominum prevalencia excluditur a se mi

Z p ipm filiu ioze dedit de eccu re pane

vi°

[illegible]

vii°

sericordiam dei. Illud autem nos diximus [illegible]
testamentum supra dei prevalente non apparet [illegible]
secundum per distantiam hominis in bono [illegible]
dispositio eius ut patet autem de nocte que [illegible]
aut est admonitum [illegible] dicit [illegible]
precepti demonstratum sicut et ad [illegible]
lectio. De nocte autem consummationis [illegible]
ipse dominus dicit Venit hora quando [illegible]
volumus operibus et reddidit eis mercedem [illegible]
Ergo iste sex dies et noctes laborant [illegible]
vadens a nobis et reuertens ad nos [illegible]
per peccata nostra et rediens per gratiam suam [illegible]
Tamen autem sunt septimum mane fecit [illegible]
tunc requieuit in septimo die quia post [illegible]
dum hominibus sine successione [illegible]
lux iustitie esse permansura et semper sol [illegible]
erit nobiscum dicente apostolo. Iam enim [illegible]
bibens obuiam christo in aera et sic semper cum
domino erimus. Ideo ergo mane reuertens
esurit secundum mysticum intellectum et tempore
resurrectionis eius quando relicta est syna
goga et suscepta est ecclesia. Et videns fici
arborem unam secus viam venit ad eam
et nichil inuenit in ea nisi folia tantum.
Arbor fici synagoga est. Nam sinago
ga per multitudinem multorum generum
sub vno cortice habitantium dei est quasi [illegible]
torum hominum fidelium habitantium [illegible]
ma domo sicut scriptum est deus qui habitare
facit vnanimes in domo. Denique [illegible]
folia fici quoniam secundum similitudinem [illegible]
formata sunt. Folia autem [illegible]
spes tantummodo sanctitatis in homine [illegible]
sine fructu operum verba religiosi [illegible]
homo religiosus .i. arbor [illegible]
se esse dei et iustitiam non operatur. Arbor [illegible]
tantummodo folia sine fructu portans [illegible]
les sunt nos [illegible] apostolus [illegible]
in nouissimis homines seipsos amantes [illegible]
[illegible] elati superbi [illegible]
[illegible] voluptates sine amatores magis
quam dei speciem quidem pietatis habentes. Virtu
tem autem eius abnegantes quos in fine
maledixit dominus ut numquam ex te
fructus nascatur sicut maledixit [illegible]
aruerunt. Secus viam autem est [illegible]

mundum. Ideo nullum in Iudeis fructum pro-
tulit tempus iuventutis quia inter mundum vi-
ventes erant, i. secundum mundum conversantes cum
via est communis quam omnes transeunt
quia magis tamen sicut exposuimus in parabola
seminantis. Videamus ergo homo fidelis i.
arbor rationabilis qui inter mundum vivens in-
quantum potest nisi iustitie fructum ferre. Unde dicebat
Paulus ad Thimotheum. Nemo militans deo
implicat se negotiis secularibus ut ei placeat
cui se probavit ut quod non potest fructus suos
ferre. transeuntes enim et retranseuntes
demones vel magis spiritus per viam i. vagan-
tes per mundum fructum excutiunt eos sicut om-
nis rationabilis terra que secus viam posita est
semper conculcatur et dura est et semina dor-
mientibus [illegible] sua non recipit sed volantes
spiritus rapiunt ea sic et omnis arbor ratio-
nabilis iuxta viam posita aliquid potest et fruc-
tum i. homo secundum mundum vivens ali-
quando potest emendari a peccato ut fructus fe-
rat. enim transeuntes spiritus ipsas ge-
mmas iustitie excutiunt de ramis eius
antequam appareant in floribus. Quidam
autem ipsos flores iam apertos excutiunt
Quidam etiam ipsa poma formata depo-
nunt. Gemme enim sunt ante sensus in quibus
[illegible] omnia bona procedunt [illegible]
sunt bone cogitationes consentientibus sen-
sibus. Flores autem sunt bone volun-
tates. Sicut enim ex gemmis flores procedunt
ita de bonis cogitationibus nascitur bona
voluntas. Sicut autem ante flores procedere
non possunt nisi sint gemme sic bona vo-
luntas precedere non potest nisi precesserit in homine
cogitatio bona. Bona autem cogitatio est
opinio bona considerare que bona sunt. Sed
voluntates bone sic suaves sunt apud
deum quemadmodum odoriferi flores. Un-
de Salomon dicebat [illegible] cogitationes
bus que sunt sine intellectu. poma aut-
em opera perfecte iustitie. Sicut enim ex flo-
ribus poma formantur ita ex bonis volun-
tatibus opera perfecta nascuntur. Sicut autem

ante poma flos procedit ita ante opus bo-
num bona voluntas. Quidam namque homo qui
iam incipit cogitare aliquando que bona sunt
ipsas gemmas iustitie de ramis i. de sensibus
eius transeuntes demones excusserunt.
Cum autem cogitat quidem bona et propo-
nit in corde suo facere quod bonum est aut
elemosinas facere aut ieiunare aut con-
tinens esse et incipit in concupiscentia secularibus vi-
tiis et ex qualicumque occasione mutat vo-
luntatem suam de illius illius sensu iam
apertos flores demones excusserunt. Cum autem
cogitaverint bona et proposuerint et fecerint quod propo-
suerint ille poma produxerunt. Quod si iterum pec-
caverit et propter peccati sequentiam iustitie opera
perdiderit illius sensibus iam perfecta poma [Demoes]
excusserunt. Sicut difficile est arborem iuxta
viam positam fructus suos usque ad maturitatem
servare sic difficile est virum fidelem inter
mundum viventem in actibus eius iusti-
ciam immaculatam usque ad finem servare. Recede
de via et plantare in loco secreto ut in te ani-
mus tuus aliquid habeat quod in te [illegible] enim
mundo. Et ait illi Numquam ex te fructus nasca-
tur in sempiternum. Non quia maledixit
arborem ideo fructus non dedit sed quia non da-
bat ideo maledixit ei ut in te folia ipsi
proferret. i. non ideo iudei perdiderunt iusti-
ciam quia eos deus dereliquit sed ideo dereli-
quit eos quia iustitiam non afferebant. Si
in te ipsa res preciosa est in [illegible]
et [illegible] sicut melius est ut in te sit arbor qua-
[illegible] quidem et secundum gemmas sunt
fructus non afferunt sic melius est ut in te
sit aliquis in religione positus qui [illegible] sic
quidem et conversationem non habeat se-
cundum deum. Cum enim unus non est si ab-
[illegible] non dolet. De isto autem qui [Illo]
inter doles quia eius [illegible] et contempnunt
se et alios perimunt sicut deus non [illegible] de a-
liena [illegible]
quantum de suo [illegible] Volun-
tate ideo in fine [illegible] ipse deus [illegible]
[illegible] in tales sicut [illegible] si
videmus ut [illegible] mendacio qui non
maledixerunt deum sed consenserunt in-

quietas ut audiemini omnes. Nam enim
volo ut videamini ipsius esse qui vere non sunt
eius. Decet [illegible] melius est ut nec [illegible]
sum quam ut vita male illius ambulando. [illegible]
enim in zelo. Et arefacta est continuo ficulnea
et videntes discipuli mirati sunt dicentes. Quo
modo continuo aruit ficulnea. Mirati sunt
quia sermo eius quasi flammula descendit ad
radices eius. Apostoli qui videntes Lazarum [illegible]
tum et putridum iacentem venientem ad vitam
solo sermone: quid mirantur si videas arborem
solo sermone siccatam. Illum enim qui vitam
donare ille potest et vitam auferre. Item enim
vitam auferre non potest nec vitam dare
potest. Respondens autem Iesus ait: Amen
dico vobis si habueritis fidem et non hesitave
ritis non solum de ficulnea facietis sed si monti huic
dixeritis tolle te et iacta te in mare fiet. [illegible]
bili qui arbores non fructuosas [illegible] pe
trosa et aspera ubi spinosa pendentia et al-
tes non hominibus ad habitandum apte [illegible]
ubi nulla est plantacio ad requiescendum in
pace [illegible] ascensionibus et descensionibus plenus
est. Demones in diabolo [illegible] alii ascendunt
alii descendunt quando mons te deus non apparet
[illegible] dignitatis sicut angeli sancti
[illegible] ad inflationem superbie non [illegible]
virtutis [illegible] immobilem et incorrigibilem
maliciam [illegible] tolle te de monte sanctorum
ubi fides ubi plantacio pacis ubi caritas. Ubi
speciosa [illegible] decorum ubi operatio florentia
[illegible] ubi voluntates sancti [illegible] ver-
nantes [illegible] et iacta te in mare
i. in isto mundo ubi aque sunt false et non
[illegible] ad [illegible] populi [illegible]
[illegible] ad gloriam dei in quem omnia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] non possunt [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in huius mare mundi
ubi semper [illegible] et [illegible]
[illegible] Sathan enim [illegible]
[illegible] est in mari tempestas sic in mundo isto
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] temptationibus in
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] se frangunt et con

frangunt [illegible] se [illegible]
[illegible] formam dant [illegible]
homines [illegible] mundi [illegible]
mundo [illegible] quasi [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] voces [illegible]
[illegible] omnis clamor et [illegible]
a vobis [illegible] et in mare [illegible]
sunt. Ubi [illegible] ubi [illegible]
[illegible] ubi [illegible] et [illegible]
mortis sunt ymago. Et omnia [illegible]
[illegible] in oratione credentes accipietis [illegible]
[illegible] quidem fidei deus donat [illegible]
homines eam [illegible] et faciunt [illegible]
[illegible] autem [illegible]
[illegible] et [illegible] bonorum [illegible]
magis te [illegible] a malo et [illegible]
bonum [illegible] fidem [illegible]
[illegible] autem [illegible]
lo et negligentiis [illegible]
fidem [illegible] habes

Et cum venisset in templum ac
cesserunt ad eum docentem
principes sacerdotum et senio
res populi dicentes. In qua potestate
facis et quis tibi dedit hanc potestatem.
[illegible] autem [illegible] viderant [illegible]
voces [illegible] magna [illegible]
in templum [illegible] ut populus [illegible]
te angelica clamare Osanna filio David
quem ingrediebantur ut homo laudabant
ut deus qui [illegible] in carne [illegible]
[illegible] in voce que malicia sacerdotum
hominem blasphemabat [illegible]
[illegible] quasi deum exaltabat [illegible]
[illegible] autem ille glorificabatur [illegible]
voces invidia [illegible] et [illegible]
[illegible] fiebat tormentum [illegible]
enim est res quando boni [illegible]
te laudantur mali autem in [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] invidie [illegible] sacerdotum pro
[illegible] in vocem. In qua [illegible]
tis. [illegible] invidia que sibi semper est [illegible]
Nam qui invidet sibi ignominia [illegible]
illi autem [illegible] gloriam [illegible]

lucerna lutis inbe[illegible] mutem de sua inbi-
dia. ille autem de [illegible] mirabilis laudabi-
lis dominum de sua virtute. ergo invidia
sibi soli nociva est. alterum autem non solum
non gravat sed adhuc magis commendat. Ve-
nerunt ergo ad eum quasi ad spectaculum
in templo et eum non invenerunt culpam
[illegible] beneficium dicentes. In qua
parte sanas sic. Cognitus fuit aliquotiens
[illegible] et non facile [illegible]. Mor-
bus autem debile quod abiectus civitatis [illegible]
[illegible] etiam si modicum [illegible] fuit [illegible]
dissipatur. Si aliud liberum et integrum non
facile offenditur. aliud vero invidia [illegible]
non solum ea [illegible] sed etiam levis [illegible]
[illegible] in dolorem. Sic et sacerdotes
videntes invidentes ipso dominum iustitie [illegible]
accusandi non invenerunt. etiam enim etiam
de bonis eius calumpniantur dicentes. In qua
potestate sanas sic. Cogitabat in dolorem
[illegible] Nos sumus columpne templi
[illegible] super illum [illegible] tota ecclesia
Et nos invenimus sine causa [illegible]
[illegible] possidemus et nomen [illegible]
possidemus. Nos sumus [illegible]
[illegible] quasi lucerna visibilis et iste
reponat in medio templi et nos contemp-
[illegible] quasi cythara dissipata. Nos
sumus patres populi et iste cotidie gene-
rat filios. nos autem [illegible] invenimus
[illegible] non [illegible] dicebant. In qua potestate fa-
cis [illegible] dicendo quis dedit tibi hanc potestatem
[illegible] alii quasdam esse personas que dat
[illegible] potestatem sive temporalem sive spiritua-
lem [illegible] si [illegible] de sacerdotali [illegible]
[illegible] non est [illegible] tibi [illegible]
[illegible] Cesar non donavit. Si autem [illegible]
[illegible] quod omnis potestas a deo est [illegible]
[illegible] quis dedit tibi hanc potestatem
[illegible] quia omne datum perfectum desur-
sum est descendens a patre luminum. Et quia
nemo potest accipere aliquid nisi datum fuerit
ei de celo. Omnis homo secundum [illegible]
[illegible] [illegible] ipse melius [illegible]
de alio [illegible] [illegible] [illegible] fornicarius
[illegible] estimat castum [illegible] castus non

[illegible] de fornicatione suspicatur in corporibus
[illegible] quam [illegible] [illegible] ne
[illegible] [illegible] [illegible] Sic qui non est ex
deo [illegible] [illegible] sacerdotem putat ex
deo. [illegible] autem [illegible] fieri [illegible]
[illegible] sacerdotes [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] sacerdotes omnes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt et [illegible] Sacerdos
autem [illegible] [illegible] omnem sa-
cerdotem [illegible] quia omnes ex
deo [illegible] [illegible] [illegible] hominibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] manifesti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tamen [illegible] sibi [illegible] nolebat
[illegible] [illegible]. Non [illegible] manum [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] sic paulus cum
male dixisset sacerdotem ananiam et audisset
quia erat sacerdos penitentia ductus inquit
Nesciebam fratres quia princeps erat
sacerdotum [illegible] [illegible] [illegible] sacerdotes
qui multi quidem fuerunt [illegible] non [illegible]
te dei sed ex potestate contraria [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Ideo blasphemam-
tes interrogabant In qua potestate facis hec
in spiritu dei cum spiritu belzebub. [illegible]
alibi blasphemantes dicebant de eo. hic
non eicit demonia nisi in belzebub
principe demoniorum. Sic anathemati-
[illegible] Interrogabo vos unum verbum quod si
dixeritis michi et ego dico vobis in qua po-
testate hec facio. Baptisma iohannis [illegible] unde
erat de celo an ex hominibus. [illegible] Sacius do-
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eis questionem [illegible] [illegible]
non ut respondentes audiant sed ut [illegible]
[illegible] non interrogent quia propter [illegible]
dare [illegible] [illegible] et non debebat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
etiam si dixisset nichil proficeret quia non
[illegible] [illegible] que [illegible] sunt tenebrosa vo-
luntatis [illegible] [illegible] si [illegible] aliquem [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] cordis Sicut autem [illegible] non potest
[illegible] in splendorem [illegible] sic non potest [illegible]
[illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] Sicut
enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

de volens enim videre ex unaquaque illius
sapientem loquendi ex alia parte exigit neces-
se examinandi parte contraria [illegible] in itali-
[illegible] aut in se ipse minus cadat ideo et do-
minus illius simplici interrogacione sapientem
posuit ut signum de celo dicens in lu-
ca [illegible] reprehensionis mendacii dicet enim
eis Quare ergo non credidistis illi. Si autem
enim de celo dicemus quasi in sapientem
ponit in periculum mortis [illegible] apud
populum ne mactarent set lapidarent
oporz interrogantem enim dedit temperamentum
autem quomodo modo accendere et ob-
iectione illius quaestionem rationabili re-
sponsione confundere et non veritatem ex
[illegible] ambulare Sic enim alibi cum
dyabolo cum promisisset adversarius enim
exemplum scripture quam non intelle-
xerat dicens Scriptum est angelis suis
ista mandavit de te et in manibus tollent [illegible] fuit
te ne forte offendas ad lapidem pedem
tuum [illegible] non sic intelligere
scriptura illa sic dampnum [illegible] igno-
rancia Set ideo enim manifestavi [illegible]
dit exemplo ut et [illegible] confun-
deret et [illegible] non [illegible] 400
Et respondentes dixerunt ihesu Nescimus
Et ipse ait eis Nec ego vobis dico in qua
potestate hec facio Non dixit nec ego scio
Vos facitis ut homines et denegatis ut
mali Ego autem scio ut deus et non dico
quasi iustus iudicans. Nam menda-
cia si non habeant quem decipiant ipsa
sibi mencientur Sic et [illegible] si non
inveniant quem fallant ipsa se sibi [illegible]
[illegible] Quid autem vobis di-
centes quos [illegible] in ea ipsos etiam
[illegible] absolvi
qui se ipsos condempnant [illegible]
[illegible] ubi [illegible] adversario [illegible]
[illegible] non timet [illegible]
[illegible] personis [illegible] ut quomodo
non intelligunt ipsi adversi se [illegible]
dixerunt Sic aliquando enim [illegible]
no in peccato [illegible]
in vigilante [illegible]

peccaverit animus [illegible] dicens cum
sanctissimus [illegible] ad nathan propheta
[illegible] conpunctus cognovit
[illegible] adversarius se [illegible]
[illegible] et [illegible] quidem [illegible]
[illegible] non [illegible]
enim conpunctus ad penitenciam
[illegible] autem [illegible] ad [illegible]
[illegible] est [illegible] bonorum
hominum et malorum. bonus enim
conpunctus in peccato [illegible]
peccatur [illegible] autem [illegible]
[illegible] non quia peccavit [illegible]
[illegible] est in peccato [illegible]
tamen animal [illegible] aliquando [illegible]
[illegible] [illegible] quasi in [illegible]
[illegible] in manibus [illegible]
[illegible] animal autem [illegible]
[illegible] conpunctionem [illegible]
[illegible] sic [illegible]
malus homo conpunctus non [illegible]
[illegible] non agit [illegible] adversus [illegible]
[illegible] magis [illegible]
Quidam habuit duos filios [illegible]
Quis enim [illegible]
homines [illegible]
[illegible] enim sit [illegible] dominus [illegible]
magis [illegible] diligi ut pater [illegible]
[illegible] in principio [illegible]
non dixit timebis dominum deum tuum
ex toto corde tuo [illegible] diliges [illegible]
ab hominibus [illegible] dominus est [illegible]
[illegible] Quos duos filios habuit [illegible]
[illegible] populum [illegible]
[illegible] quidem erant ex [illegible]
[illegible] autem ex abraham [illegible]
ad primum dixit fili vade hodie operari in
vinea mea. hodie i. in tempore presenti [illegible]
Quomodo locucionis est filius [illegible]
in facie ut homo [illegible] corde ut deus
homo enim loquitur [illegible]
[illegible] Si deus in sensibus [illegible]
[illegible] autem fit loquitur [illegible]
ipse [illegible]
in [illegible] ut [illegible] mandabo [illegible]

[illegible] paratae. Quomodo putas ma-
gnum videre. Non in sermone sedi-
[illegible] nec enim legitur specialiter et ma-
[illegible]. Quis autem non intelligit deum
indissolubiliter in corde eius loquentem.
Quando enim venit ad eam Helias
illa colligebat astellas ut sibi quidem
et filio suo; non autem sicut cibum pa-
raret; sed repente magnanimitate obedi-
vit admonenti. Quia enim anima [illegible]
[illegible]. Quia enim modicum habebat
farinam in capsa sed magnam fidem c-
ontinebat. Vidua autem pascebat quia
in illa temptatione hydria quidem defe-
cerat, capsa autem [illegible] ut imple-
retur quod fuerat scriptum. Omnes ergo ne-
[illegible] et [illegible]
dominum non deficient omni bono. Qua-
propter viduam [illegible] iustitiam facit. Vidua
enim iustitiam dicimus supra quam
[illegible] quidem in natura omnium homi-
num [illegible]. Specialiter [illegible] autem
[illegible] iudeis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] operatur
[illegible]. Respondens [?] autem [illegible]
[illegible] quis hominum sufficiat operari. At
ille dixit: Nolo. Quomodo dixit nolo in
cogitatione? Qui enim sine intellectu
boni et mali relinquit bonum et sequi-
tur malum in cogitationibus suis co-
ram domino respondet quia nolo, id est con-
tra intellectum suum [illegible] a deo.
Nisi enim in corde [illegible] nolo non
[illegible] aliquando [illegible] dicente
[illegible] ut [illegible]
[illegible] gentes enim a principio relinquentes
deum et iustitiam eius et transeuntes
ad idola et peccata in cogitationibus
suis respondere videntur: Nolo. Postea
[illegible] quam [illegible] ex vobis [illegible] ac-
cedens ad alterum dixit similiter. At ille
respondens ait: Eo, et non ivit. Iudaicus
populus, id est filius minor [illegible]

[illegible] per Moysen et prophetas quasi a
deo per eos loquentem, respondit omnia
que locutus est dominus faciemus. Quibus [?]
postea autem aversi inventi sunt
deo sicut de illis dicit: Filii alieni men-
titi sunt mihi. Quis ex duobus fecit vo-
luntatem patris? At illi respondentes [illegible]
vides quomodo iam dominus per alteram pa-
rabolam [illegible] ipsi adversus se sententiam
protulerunt dicentes priorem filium vo-
luntatem patris fecisse, id est populum gentium,
quia melius est non promittere quam pro-
mittere et mentiri. Quorum iudicium
habundanter confirmans addidit et dixit:
Amen dico vobis quia publicani et meretrices
precedent vos in regnum dei. Ac si diceret: non
solus gentium populus melior est vo-
bis iudeis sicut iudicastis et ipsi, sed etiam
publicani et meretrices qui inter vos maxime
reprobi [illegible] pessima [illegible] vitam
precedunt vos in regnum dei; quanto magis
populus gentium. Unde per ex persona om-
nium virorum peccatorum publicanum po-
suit, et ex persona omnium mulierum
peccatricum meretricem, quia quamvis [illegible]
ea sint peccata in viris et mulieribus, pre-
cipue tamen semper avaritia in viris ha-
bundat, fornicatio autem in mulieribus.
Nunc [?] mulier quamvis sit ipsa avara [illegible]
[illegible] tamen non facile per avaritiam quam
luxuriam peccat. Quos autem agit ho-
nores, aut avaritiam exerceat, aut cum
quibus conversatur in luxuriam [illegible]
quia in [illegible] potest [illegible] facile in
peccatum fornicationis [illegible] quia
hoc vitium facile ex [illegible]
[illegible]. Nam qui in [illegible]
aliis occupatur non facile fornicationi
operam dat. Nam [illegible] amoris [illegible] est
anime vacantis passio. Viri autem qui-
dem in actibus [illegible] assidue
[illegible] peccatum [illegible]. In fornica-
tionem autem non facile nisi forte [illegible]
sit lascivus. Nam occupatio [illegible] soli-
citudinum suggestionum voluptates ple-
rumque excludit. Unde [illegible] hoc [illegible]
[illegible]. Aut exponit
eam [illegible] quam publicanum et meretrices

na

precedent vos dicens. Venit ad vos Iohan-
nes in via iustitie Et non credidistis ei publi-
cani et meretrices crediderunt ei. Vos autem
videntes nec penitentiam egistis postea
ut crederetis ei. ac si dicat et si non venisset ad
vos Iohannes in via iustitie sed aliquis
baptismum penitentie predicans vos quasi sa-
cerdotes presidentes quasi iudices non personarum
sed rerum debueratis ei credere. et si non quasi
in ipso cause quasi in predicatione. Quando enim
peccatorem audimus verba predicantem. Si e-
nim male vivit illius est dampnum solius
Si autem bene docet omnium audientium
lucrum est. Quia autem venit in via
iustitie sic manifestum est conversatio eius
venerabilis et angelica vita etiam publi-
canorum et meretricum convertit corda et
permissa pro amore flecteret ad credendum et
vestra corda nec tetigit. Videte quia iuste
publicani et meretrices precedent vos in regno
dei. Considera autem quomodo conversatio bo-
na predicationis predicationibus confert auctoritatem
ut etiam indomabilia domet corda et ipse
quidem predicatio iusta et se habet ut unam
duplicem autem habet quando et predicatio
iusta est et ipse qui predicat iustus sit. dicit
Vos autem nec penitentiam egistis quia
publicani et meretrices credentes Iohanni
illi crediderunt quod maius est Isti autem
nec penitentiam egerunt quod minus est
Numquid publicani et meretrices creden-
tes in Christo sine penitentia crediderunt. nec
enim possibile erat credere in eum sine pe-
nitentia qui baptismum penitentie predicabat
Hoc ergo vult dicere tale est. Debueratis qui-
dem vos sacerdotes quasi [illegible]
habentes quasi populi pastores ante po-
pulares credere Iohanni ut omnes illi vestrum
sequerentur exemplum Et non solum
hoc non fecistis. sed nec postquam vidistis
publicanos et meretrices credentes nec tunc
compuncti estis nec compuncti quia publicani
et meretrices crediderunt quibus credere non spe-
rabatur. Vos autem in doctrina permansistis
qui videbamini totius iustitie sectatores Et
nec tunc penitentiam egistis ut crederetis
ut vel aliorum exemplum sequeremini

qui debueratis esse exemplum. Magis
vos magis sine peccato erant quam illi ut illis credere
illis vos non crederetis in ipso si magis con-
temptores dei magis superbi et bone [illegible]
amatores et vanum qui nec precedere alios vo-
luistis in fide nec sequi. Et vere magna
confusio sacerdotum et omnium clericorum
quando laici inveniuntur fideliores cum
inferiores. Quando autem non sit confusio
illos inferiores laicis quos etiam equales habere
confusio est. Per hanc parabolam ostendit
gentes quidem quasi meliores fuerunt
de quibus in primis quidem contempnentes obe-
dierunt postea autem [illegible]
tiam. et iudei quasi deteriores [illegible]
in primis quidem professi sunt obedientiam
postea autem inventi sunt contemptores Quod
melius est apud deum [illegible] et facere
[illegible] et non facere. Tamen in figuram
iudeorum et gentium quia exposuimus aliquid
multorum traditionem [illegible] aliquid
[illegible] videtur esse contrarium Si enim
vere dico filii iudei et gentes [illegible]
[illegible] postquam sacerdotes [illegible]
[illegible] priorem filium patris [illegible]
autem fecisse concludens Christus parabolam
sic debuit dicere Amen dico vobis quia
gentes precedent vos in regno dei. Nunc
autem utrumque publicanos et meretrices
precedunt vos in regnum dei quod magis
[illegible] ostendit conditionem
[illegible] nisi forte sit intelligentia
[illegible] quia ex hoc
[illegible]
et meretrices pro eo ut dicat [illegible] Ut ex-
emplis magis placuit deo quam vos. Ut
[illegible] publicanum et meretrices acceptabili-
ores sunt apud deum propter conversationem
quam vos propter conversationem [illegible]
mendacem Si ergo placet [illegible]
[illegible] traditio alia [illegible]
et altera traditio talis est [illegible]
tes non defendi [illegible] sed tenendi [illegible]
in qua pro [illegible] satis [illegible]
enim frequenter [illegible]
[illegible] quando enim [illegible]
[illegible] exemplum de [illegible]
et non [illegible]

in nomine patris mei ipsa testificantur
de me. Item si non facio opera patris mei nolite
credere michi. Quod si facio et non vultis michi credere
operibus credite ut sciatis et credatis quia
ego in patre et pater in me est. Hoc non erat
manifeste quantum quamquam preter deum hec facere
Quoniam ergo hec eo dicente ex populo
multi crediderunt sacerdotes vero quod
non crediderant. adhuc frequenter insurrexerunt
contra eum introducit parabolam duorum filiorum
ostendens eis per eam quod meliores sunt
populares quam principes secularem et car-
nalem professionem vitam quia sacerdotes quia
omnino professionem se deo servire ... populares
quidem nec sancta actibus suis malis ali-
quando contempnunt ... ad deum et magis timent
offendere iusticiam dei. sacerdotes autem in penitu-
dines contra ... magnam desinunt ... poenitere
in deum. duos ergo filios dicit ... condicio-
nem et ordinem sacerdotum. Primus est ... filius
... populus ... Unde
... qui regunt aliquando ante ...
... regunt. Non enim populus propter sacerdo-
tes creatus est. sed sacerdotes propter populum ...
... deus ante creavit et postea ...
... Deinde ... dei exemplo
... sacerdotes autem ...
... fili vade hodie operari in vinea
... ille respondit. nolo. postea autem
penitentia ... dixit ... Et accedens ad alte-
rum dixit similiter. At ille respondens ait. Eo
domine et non ivit. Nam quamvis omnes
... a deo et per moysen et per alios ...
per vos loquente responderunt omnia
... que precepit deus. tamen populus
... per hoc ... secularem ...
... videntur obedienciam deo.
sacerdotes autem magis videntur obedientia
... deo ... per hoc ipsum quod spiritualis
... dei ... Nam qui
... populi ... sine dubio ...
... se ... doctorem. Sicut e-
nim ... aliquam ... autem et
... non respondeat tamen per hoc ipsum
aliquem professus est autem et magistrum

primus autem ait ... videtur tamen respondisse
ut sine replicacione impleat quod professus est.
autem sit sacerdos et omnis clericus et si spiri-
taliter non conveniat tamen per ipsum quod doctor con-
stituitur ... tamen deo conveniens
videtur in omnibus obaudit ... se deo ...
... autem vinea nec quomodo deus loquitur
ad homines dicimus ... ex duobus
fecit voluntatem patris et illi ...
... et verum est quia laicus melior est
quam clericus quamvis ... suscipe-
re vitam spiritualem. tenetur autem complecti
vitam carnalem. et melior est laicus ...
dem penitenciam agens quam clericus perma-
nens in peccatis. laicus enim in ...
... sacerdotalem accipiet. Ideo ...
... omnes sit ... in sacerdocio. Sa-
cerdos autem peccator spoliatus dignitate sa-
cerdotii quam habuit ... fideles cor-
poralis ... de malo dispensatore.
Dicamus ... sermones ... et
... dominus ...
qua non sperat et hora qua ignorat et divi-
det eum partemque eius cum ypocritis ponet
et infidelibus. Unde et modo ...
... homo post peccatum suum fatetur ad
penitenciam venit nam ... negli-
gencia secularium ... non satis atte-
dit ... que in scripturis posita sunt ...
... videntur ideo ... audient aliquid
aut de gloria sanctorum aut de pena peccatorum
... audiens ... aut
... bona contempserit aut mala ...
... ad penitenciam ... sunt
autem impossibilius quam ... omnia
sit et tamen contempnens bona diligit
mala. Ut ... in ... sunt
... meditacionem ...
... et visio ...
Nam ... terribile est ...
... meditacione ...
aut omni modo ... et ...
... Aut si ...
... magnam ... ut ...
... aliquando ...
... agentem. Et si ...
... se non adeo ... sed

nō

confunderetur quia gloriam perdidit. Dominus [sed]
ne dominus quasi crudelis dicitur se penitentiam
denegavit dicens Si ista infirmitas fuit in
quo credere quasi naturalem rem esse con-
siderans quia non est qui doceat illum cum nunc
et nunc et alios corrigebat. Ideo addit et dicit
Amen dico vobis quia publicani et sacerdo-
tes peccatores et meretrices precedunt vos in
regno dei. id est non dico populares qui per modi-
cationem verbi vitam suam in dispensant. sed
publicani et meretrices qui desideriis mundiali-
bus et voluptatibus carnalibus semper se ma-
culaverunt. Precedunt vos in regno dei quia
illi cum ipsi non desiderarent esse quod erant. Vos autem
denegastis in opere quod videmini profiteri in verbo
tamquam arbores folia sine fructu habentes
non pascentes dominum suum sed decipientes.
Et vide ut quis non dicat quia publicani
et meretrices intrabunt in regno dei. Vos autem
repellemini longe. aut quoniam alio alio
significatur non eos intraturos in regno sed
ista precedunt vos ubi alius precedit in ecclesia
sequentem. et si in secundo loco tamen in illo
unus erit in regno dei. Addit autem vide
quia non dicit quasi de futuro precedent vos
sed in eadem hoc verba agitur et precedere
significabatur. Intrasse in regno dei
credentium in Christo sed quia credentibus publi-
canis et meretricibus Iohanni et baptizantis
ab eo sacerdotes et seniores se ipsos in ipsis
et se voluerunt et post publicanos et me-
retrices intrantium amatorum sicut et factum
est. Post ascensionem autem domini multi eo-
rum per apostolos crediderunt in Christo sicut capi-
tur actus apostolorum dicens. et multa turba
sacerdotum obediebat fidei. Et qui sunt publi-
cani et meretrices qui precesserunt eos in eis
. Mattheus publicanus et Zacheus princeps
publicanorum et ceteri publicani qui con-
versi et cetera apostolos crediderunt in Christo Et
meretrices quas exponit evangelium et in
quam recipiunt quia publicani et meretrices
adhuc in mundo hoc crediderunt Christo dicen-
ti Sacerdotes autem post ascensionem illius per
apostolos crediderunt Ergo post multam quia
deum ingressi sunt cum ipsis in regno. ...

demonstrationem autem cordis sui post publica-
nos et meretrices ingressi sunt. ut fieri unquam
pena supplicii expresse meretricum et publicanorum
ut per hoc cognosceremus quia multum sit impe-
dit homo quomodo elato corde ut dixerat
eos. Vos qui in superioribus volueritis ... com-
moneat corda vestra quia quod hominibus altum
est abhominatio est ante deum

A
Udite et aliam parabolam. Ad
dicat peccatum vos ... nolli-
amando senciatis dolorem ...
aspera medicina ... sanat ... insana-
bilibus morbus est. Homo erat paterfamilias
. homo nomine non natura . ... secundum
non honoretur. ... sua ...
tamen autem ... animam habe-
ret humanam quia deus est homo ...
se humanam quia deus est homo
dicat et deum patrem hominem ...
deum per que dei filius. quoniam ...
pellationem humanam nominis. quasi ...
pertinens fuerit blasphemandum. ...
num patrem ineffabilem communionem ...
nutrem appellavit ut deum et patrem hom-
inem. filius de hereditarium blasphe-
mans libenter. Paterfamilias ...
et tentant quasi una est domus ...
lorum et hominum ... dominus ...
benivolentia patris. qui ideo separatum ...
volunt dum ut omnes considerant ...
tem eius. non in hoc enim ...
se cum domino sed in ... quasi ...
filium genitori. Illum plantavit vineam. ...
vineam. ... de egypto transtulit ...
plantavit vineam illam. quo ...
dicens qui ... omnes in ...
sas ... cedit et postea plantat. ...
te arbores ... et illas
per longa spatia ... suos ...
adhuc ... malleolum ...
dens gentes sine fide ...
... et sic collocavit ...
gentes ... in ...
dominationes ... populum dei ...
... et sepem circumdedit et ...
fodit in ea ...
est sepes ... angeli ...
tes ... dei ... in vineam ... in ...

... lices ... laqueos incurrant. angelos enim
presentes hominibus et apostolus dicit mulier vela
men debet habere super caput propter angelos. Ipse do-
minus amen dico vobis quia angeli eo-
rum in celis vident faciem patris mei qui in
celis est. Apostolorum dicitur ad predicatio-
nem de peccato ne forte angelus eis
sit. Eliud est corrumpi nisi etiam. Sicut enim
circa etiam intelligitur quia in ea per ...
nam commutationem et demutationem ...
spiritum a paleis. Sic rationabiliter corrumpi
etiam est intelligenda in qua omnes sicut
... opera sermonum dei et fides ...
... ad dei gloriam transmutantur. Ecclesia ...
corrumpi est habens in se verbum dei quo
modo non deficit materia carnalis. Atque
... autem materia et corrupta propter timorem
... nec amorem spiritum. ut tantum ipsa
etiam corrumpi videatur quantum ipsum
... dei quod tradendum est in ea possim si
enim verbum novi testamenti quod leve est
... hominem contradicentem carnis
... quanto magis verbum veteris testa-
menti quod importabile erat. Ubi ergo ver-
bum dei positum est erat in lege modum
... comparatione corrumpi erit possu-
Ubi autem de fide dei agebatur cum ...
erat confirmata. Nam sicut in ...
... duo bona consequuntur
et hostem in incorruptionem ipsi facile non pati-
untur et hostes de ... facile ...
tur. Sic et qui in fide christi consistunt in
lege dei et demones super se ... non
sunt et spiritualibus bonorum operum
sagittis eos facile vulneraverunt et demones
... illos vincere nequeunt. et a spiritua-
libus malorum operum sagittis non facile
... dicit ... deus ... deus
... spiritum ... qui ...
... et populo ... Nam ...
... promissionem ... et deo ... possidebant
... contra ... sepe ...
... sed ... autem ...
... ex quibus quasi ex ...
spiritus sancti ... nec ...
... non ... filii israhel

... ad ... Edifica-
vit turrim hoc est legis ... et ...
... et quia sacerdotes velut speculatores
... speculationem ... Et locavit
eam colonis. Illi sunt coloni quibus loca-
tus est populus vinea nisi sacerdotes. +
Plantatus est autem populus per abra-
ham quando in primis locutus ad eum deus
dicens. Exi de terra tua et de cognatione tua et c.
Ex eo enim facta est vocatio seminis eius
locatus est colonis tempore moysi quando
per legem constituti sunt sacerdotes levite
et ... regendi populi susceperunt
ad magnam suam gloriam et ad grande pe-
riculum. Ad gloriam quidem si diligenter tracta-
verint populum dei. ad periculum autem
si negligenter. Si enim ille per negligentiam
debet timere periculum qui ... suscepit
... hominis alieni
potentis. quanto magis sacerdotes qui de ma-
nu dei susceperunt animarum ...
tionem sanctarum. Plantatus quidem sic
... populus in terra promissionis sicut ...
... e vineam de egypto transtulisti eie-
cisti gentes et plantasti eam. Secundum illam plan-
tationem intellige hic non oportet ... loca-
tam eam colonis ... exponere
quam plantatam. Illam autem dominus
sacerdotes populum colere. Deum autem red-
dere mercedem vite. Nemo sacerdos ...
... quoniam nisi ... operum suo-
rum ... a deo mercedem ...
non potest nisi gratiam et ... dei. Non
enim sacerdotes ... deo ... popu-
lum eius ... sacerdotibus ...
... populum ... Nos autem mer-
cedem ... non poteramus nisi
nobis ... populi commissa fuisset. Ergo
coloni sunt sacerdotes qui colentes populum
quasi vineam ... ferro sermo-
nis faciunt eos bonos fructus ... domino
exhibere. Sicut autem ... terram fer-
rum emollit. Sic et verbum ... cordis
... herbe radicitus
... a vinea. Sic et ...
... de populo ... sicut colonus
... de suo ... obtulit domino non

sic enim placeat quomodo si de vinea eius
redditus ei obveniant. Sic et sacerdotes non
tantum propter suam iustitiam placent domino,
quomodo si populum dei in sanctificatione do-
cuerint. quomodo ipsius iustitia una est, populi
autem multiplex. Cum autem tempus appro-
pinquasset fructuum, misit servos suos ad colonos ut
acciperent de fructibus suis. Apprehendentes colo-
ni servos eius, unum ceciderunt, alium autem occide-
runt, alium vero lapidaverunt. Iterum mi-
sit alios servos plures prioribus et fecerunt eis
similiter. Novissime autem misit ad eos filium
suum dicens: verebuntur filium meum. Servos
suos dicit quos per singulas generationes misit ad
populum iudeorum. Considera quomodo per singu-
los gradus divine misericordie iudeorum malitia cre-
scebat. et quomodo per singulos gradus iudaice
malicie dei misericordia addebatur et contra clemen-
tiam dei malignitas humana certabat. Certe si-
mus amicus fuit homo si semel ab illo passus
fuerit iniuriam quantumcumque frangitur eius
affectus. si iterum passus fuerit iterum inimicus
erit. et si non minuerit amicitiam eius non
minuerit tamen non addiderit. dei autem magis
tanto magis a iudeis offendebatur tanto amplius ad-
debatur in eis. Sicut enim pro tanta beneficia dei
sine admonitione domini debuerant domine iusti-
tie sue vineam exsolvere tamen non reddentibus
eis misit tantos servos quibus oblatis adderet
bonitatem [illegible] misit prophetas et illis
plebis necatis accumulavit. filium proprium misit
et sicut [illegible] quasi [illegible] ad obnoxios penite-
ntiam baiulantem [illegible] post tot
scelera. ad hoc enim locum servabat. Sic enim
dicit: forsitan verebuntur filium meum. ergo
misit [illegible] non [illegible] in
[illegible] benigno domino sufficiebat sola iudeo-
rum [illegible]. Cogitavit ergo apud se [illegible] enim
ne contumeliare servos meos debuerunt [illegible]
[illegible] iniuriam domini [illegible]. vi-
sitabo filium meum quia totum possidet in [illegible]
Si amare enim voluerint est quod amarent in
deo. post me plus est bonus. Si voluerint enim
timere est quod timeant in eo quia post me plus
terribilis est deus. At illi videntes filium dix-
erunt intra se: hic est heres venite et occida-
mus eum et optinebimus hereditatem eius. Ex
omnibus operibus eius cognoverunt eum esse fi-

lium dei. hoc enim significat dicens: ecce
hic est heres. Tamen postquam intravit
in templum et omnes vendentes eiecit
que ad sacrificium videbantur foras eiecit
in quibus sacerdotes [illegible] delectabantur
[illegible] cogitaverunt enim occidere
dicentes intra se: Si populus [illegible]
[illegible] est ut [illegible] sacrificium
que ad nostrum pertinent lucrum. et [illegible]
[illegible] offerre sacrificium iustitie [illegible]
[illegible] dei. cessit adeo non [illegible]
[illegible] possessio nostri si dei [illegible]
[illegible] Si autem occiderimus [illegible]
[illegible] non est qui iustitie [illegible] a populo
[illegible] neglecta iustitia [illegible]
[illegible] offendatur [illegible]
[illegible] nostri possessio ad nostrum [illegible]
lucrum et hoc est quod dicit. et nostra erit he-
reditas. hec cogitatio est omnium sacerdotum
carnalium qui non [illegible] quomodo
populus vivat sine peccato [illegible]
quid in ecclesia conferatur. et hoc est [illegible]
sacerdotem [illegible] lucrum. et non solum [illegible]
[illegible] etiam homines carnales [illegible]
[illegible] lucrum [illegible]
[illegible] in hac vita. [illegible] autem [illegible]
[illegible] ostendere filium se [illegible]
[illegible] patrem enim dicentes [illegible] si filius [illegible]
[illegible] est. et [illegible] [illegible]
[illegible] deus est filius [illegible]
[illegible] verbum fuit [illegible]
patre quos dominus [illegible]
dicens [illegible] filium meum [illegible]
[illegible] cogitavit ad [illegible]
post [illegible] iam filius erat [illegible]
modo [illegible] filius sicut [illegible]
quos factum est verbum. debuit autem [illegible]
[illegible] filios dicere sicut [illegible]
dicere sicut [illegible] prophetas [illegible]
[illegible] servos omnes autem [illegible]
solum filium appellavit. Et eicientes eum
extra vineam, extra civitatem [illegible]
iudei suo consilio eiecerunt eum et [illegible]
suo consilio eius ordinavit [illegible]
[illegible] mortis eius extra civitatem [illegible]
[illegible] deus cogitavit ne [illegible]
[illegible] eius civitatem [illegible] ad morte-
rentur iudei quidem moreretur ad morte

generabus autem respingeret ad literam.
Cum ergo venerit dominus quid faciet
colonis illis. aiunt illi. malos male perdet.
Non est alterum quam ipsi iudicaverint
ipsius contra se. Verum caritas virtus quasi
[illegible] ipsos fecit ut non possint eam ce-
lare sicut sole in nubibus constituto hoc quod
dies non est nubium [illegible] sed e-
um apparere sine certum. per radius solis qui
[illegible] et nubes eorum impedientibus eis
apparet. Sic in se [illegible] mendacium non
[illegible] sed apertam malignitas fuerint
[illegible] dicendo. Nam mendaces quantum
[illegible] mentiuntur quando dixerunt
[illegible] Si in hoc sensu [illegible] hominibus
aliud sentire in corde aliud dicere in sermone
[illegible] veritate christi [illegible] homines
[illegible] ut ipsi [illegible] iudices fiant.
[illegible] quomodo in die iudicii [illegible]
[illegible] in suis [illegible] ut nullum colore
[illegible] ubi tanto [illegible] faciunt
[illegible] peccatoris. dicente apostolo
[illegible] et [illegible] contra [illegible]
[illegible] ipse cogitationes cordis accusant
[illegible] conscientia quasi domestica
[illegible] cogitationibus [illegible]
[illegible] aut etiam defendentibus [illegible]
[illegible] deus occulta hominum. Sic et sacer-
dotes [illegible] [illegible] non
[illegible] ad sui [illegible]
[illegible] nos dominus suis parabolis [illegible]
[illegible] ut ipsi se sua sententia condempnaret
[illegible] defendet quem scriptum condempnat
[illegible] innocentem quem scriptum
[illegible] Dominus quem sibi defensio
[illegible] conscientie non apparet in die iudicii
[illegible] nobis exemplum ut hoc iudicium
[illegible] christi iudicium. Item
[illegible] est quod [illegible] quidem [illegible]
[illegible] adduxerunt eum extra vineam et
occiderunt eum. Cum venerit dominus ma-
los illos male perdet. Viderunt sacerdotes
[illegible] intellexerunt eum de [illegible] dicit. Item
[illegible] sacerdotes [illegible]
[illegible] sententie christi. Secundum [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] videntur [illegible] sed

diverse rationes sunt dicte. Ille enim secundum
responsiones oris exponunt. iste autem secundum
responsiones cordis. Nam vere visibiliter
quidem in facie contradixerunt. dicentes absit.
In corde autem et conscientia susceperunt di-
centes malos male perdet. Ubi est quod dicimus.
Omnis homo et malum et bonum cognoscit
et intelligit quod est iustum et iniustum. Posuit
no enim deus quendam spiritum super se bonum et ma-
li in hominibus ut quotienscumque peccamus
ille in silentio quasi [illegible] nostram accuset
et in conscientia clamat ad animam loquatur di-
cens malum est hoc et hoc bonum est. Propterea
si fecit homo malum et displicuisset fuit in
eo verbis quidem denegat et excusat. intus
autem conscientia eius recognoscit et ipsa sibi
[illegible] spiritum confitetur quod fecit unde scrip-
tum est. In cogitationibus impii interrogatio
erit. Vere si petam cum deprehendens in furto
et volueris eum castigare verbis quidem dene-
gat et si interrogas eum. Verum dignus est
castigari dicit non. conscientia autem eius
confitetur quia dignus est. Sic ergo sacer-
dotes male conscientie verbis quidem dixerunt
absit. conscientia autem confessi sunt quia ma-
los male perdet. Frequenter autem proprie co-
gitationes cordis sic exponunt quasi per ser-
monis. sicut ait Job. dicunt impius deo recede
a me viam tuarum nolo. Item [illegible] et
adversarium [illegible] et dixerunt non vide-
bit dominus nec intelliget deus iacob. Et
Salomon omnis homo transgrediens in lecto suo
dicit. Quis me videt. parietes et tenebre
circumdant me. quem verebor. non memo-
rabitur altissimus delictorum meorum.
Aliorum quomodo potest fieri ut qui intelle-
xerunt contra se dictas esse parabolas ita ut
vellent eum tenere conscientiam sententie
eius. denique quasi non agnoscentibus illis
id est intelligent aliud apostolum proponit di-
cens Numquid legistis. si non intelligitis
parabolam meam nec apertam propositionem cog-
noscitis. Ubi si agnoscent confiteri dignos se esse
pena. unde non erat [illegible] aliud ex-
emplum proferre Lapidem quem edificantes
reprobaverunt hic factus est in
caput anguli. quare non intelligitis quia
vos estis edificatores et quomodo non cogita

catis in omni edificio angulo ponendus
est ille lapis. Ps. Lapidem quem reprobaverunt edificantes. Unde
reprobatus est. Si in alio ergo edificium est fun-
datum. Si autem aliud edificium est ruinosum
ergo vestra edificatio contempnenda est. Edifica-
tores sunt sacerdotes qui gratiam in omni homine
sunt generationem per doctrinam edificantes quasi
lapidem super lapidem ponentes domum dei con-
ponunt. Sicut edificatores nodosos lapides
et habentes cornua ab ferro dolant. postea
vero ponunt eos in edificio. Alioquin non do-
lati lapides lapidibus non adhererent. Sic et ec-
clesie doctores vitia hominum quasi nodos a-
cutis increpationibus primum resecare debent
et sic in edificatione ecclesie collocare aliqui
vitiis manentibus quidam quibus concor-
dare non possunt. Unde primus hec in ec-
clesia tumultus altercationes invidiam inter
emulationem et invidiam [illegible] vanos honores
volle hec et multa discordia inveniuntur in
quibus. Et sicut artifex ex omnibus lapi-
dibus eligit meliores et ponit in fortiori
in faciem edificii. ceteros autem lapides
qualescumque mittit ab intus. Sic ecclesia me-
liores christianos eligit et ponit in faciem
ecclesie i. alios sunt sacerdotes alios diacones
ceteros qui in ministerio ecclesie ponit parietes et vidu-
as sanctam vitam habentes in ecclesia perma-
nentes continentes in verbis et virginum
tenet. autem si mediocres sunt ponit in
medio ecclesie i. edificii apud iam dei. Item.
forum lapides ut sunt debet habere modum
[illegible] angularum nec debet alter esse lapis
minor alter foris quia si sic sunt totum e-
dificium decomponunt. Sic et illi vidue
hospites et continentes et virgines multa
debent habere [illegible] neque in [illegible] bone
in cogitatione neque in facto neque in opinione
quia ipsi sunt [illegible] totum ecclesie.
et si mali fuerint totam decomponunt ec-
clesiam. Sicut enim infra lapides [illegible]
in edificatione medio apparent et eos qui foris
sunt considerant omnes. Sic sacerdotum
omnem vitam neque sic considerant neque [illegible]
[illegible] ecclesie. Cum quando populus ipsi
[illegible] sic [illegible] si isti
boni fuerint tota ecclesia bona videtur.

speciosa

manum sicut solam lapides [illegible]
se [illegible] et confringit sic totus [illegible]
istorum unitas et sanctitate [illegible]
pro autem dicitur Christus propter duas causas
primum quia fundamentum est forte [illegible]
per aliquam [illegible]
qui super eum consistunt. Nec [illegible]
bus [illegible] monumentis [illegible]
[illegible] magna [illegible] lapidem [illegible]
omnis [illegible] lapidem [illegible]
quandam [illegible] lapidem [illegible]
sic et [illegible] contra [illegible]
quidam [illegible] in [illegible] lapis [illegible]
motet. Prima ergo magnitudo est [illegible]
qui [illegible] super eum [illegible] aliud est
de eo cadendo. Communiter enim aliud est
confringi aliud comminui. Quod confringitur
aliquid remanet de eo quod fuit. Quod
quod autem comminuitur [illegible]
si in pulverem [illegible] et [illegible] lapidem cadit
[illegible] ex eo [illegible] enim super lapidem [illegible]
non lapis enim frangitur. sed [illegible]
git ad lapidem. Ideo quia cadit super lapidem
non [illegible] frangit [illegible] fortius
[illegible] [illegible] cadit
[illegible] fortior autem cadit
propter duas causas. aut propter pondus [illegible]
aut propter altitudinem suam [illegible]
[illegible] est et si de [illegible] cadit fortius
cadit quod autem de alto cadit propter [illegible]
spatium et si leve sunt fortius cadit non [illegible]
ter cadit. Super quem lapis cadit non [illegible]
si grave sunt quod [illegible] subiectum [illegible]
aut leve nec de alto nec de [illegible]
sunt qui super [illegible] lapidem [illegible]
Christianum qui [illegible] in [illegible]
ipsum quasi super [illegible] fundamentum [illegible]
quod de [illegible] non [illegible] offendit
[illegible] si [illegible] se confringit [illegible]
in [illegible] et ideo [illegible] non [illegible]
[illegible] potest [illegible] si [illegible]
[illegible] secundum [illegible]
Nemo autem [illegible]
[illegible] propter duas causas. aut [illegible]
[illegible] aut propter [illegible]
dignitatis [illegible] sic [illegible]
[illegible] aut [illegible]

Unde et cum se deo [illegible]

Virgo .i. que se deo tradiderat · peccatum autem
magnitudinem peccati aut prima si quis ho-
micidium fecerit aut adulterium · aut alio
de grandibus peccatis iste talis est · et si de
femina cadit .i. si laycus sit aut secularis for-
titer [illegible] pondus peccati · de alto descendit ·
[illegible] cadit in [illegible] altius cadit [illegible]
sone [illegible] · illi et si pondus peccati non
habent · si grande peccatum non fecerint
[illegible] tamen fortiter peccavit propter altitu-
dinem dignitatis Sicut enim qui de alto cadit
grandem sonum facit ut audiant omnes sic
et qui de alto gradu cadit ruina eius in-
notescit. Illi autem sunt super quos lapis cadit
Iudei et gentes qui non crediderunt in Christo
Ergo illi non secundum opera sua peribunt
neque secundum suas personas sed [illegible]
peribunt quantum peccare [illegible] Si videris
infidelem hominem [illegible] bonus est
aut malus · [illegible] opera facit aut iniusta sed
omnes equaliter ad infernum descendunt Id
dicit apostolus [illegible] non sic impii non sic · sed
tamquam pulvis quem proicit ventus
a facie terre · Ideo non resurgunt impii in iu-
dicio neque peccatores in consilio iustorum
Sicut vas quod [illegible] cadit et [illegible]
quidem vas sed ad usum non proficit
[illegible] autem [illegible] fide [illegible] esse
vas sic [illegible] peccator resurgit quidem sed
[illegible] non ponitur infidelis autem
non resurgit Quomodo autem resurgit super
quem talis [illegible] lapis [illegible] neque
de alto honoris neque de pondere gravioris
[illegible] super [illegible] [illegible] et si
[illegible] non [illegible]

Et cum audissent principes sa-
cerdotum et pharisei parabolas eius
cognoverunt quod de ipsis dice-
rent et querebant eum tene-
re. Homo qui [illegible] fecit peccatum [illegible] non
habet [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eum
[illegible] ipsius in profundo malorum [illegible]
[illegible] sicut infirmus [illegible] mediocriter

[illegible] aliquam passionem et sperat se posse
[illegible] ferre a non [illegible] Si autem
intellexerit insanabilem esse se [illegible] non [illegible]
[illegible] et homo [illegible] mediocriter [illegible] et
[illegible] salutem quantumcumque [illegible] se
a malo Si autem graviter peccando cepit
desperare iam [illegible] dubitat facere quasi qui
iam peccatis suis [illegible] iudicium dei nesci-
ens [illegible] · quia sicut in bono gradus sunt
gloriarum sic in malo gradus sunt penarum
et [illegible] secundum mensuram mali
sui accipit et penam · Sicut enim infantia
est [illegible] et [illegible] bonorum · ita infantia
est in [illegible] malorum [illegible] et [illegible]
[illegible] omnibus malis repleti qui iam in [illegible]
[illegible] non poterant in ipsum dominum manus
mittebant non ignorantes eum esse filium dei
sed sibi iam non [illegible] Et [illegible] tibi vi-
detur [illegible] omnis homo malus quan-
tum ad voluntatem manus mittit in deum
et occidit eum [illegible] autem deum [illegible]
ad [illegible] non dubitat qui precepta eius
contempserit qui nomen eius conculcaverit qui
blasphemat qui murmurat contra deum qui
[illegible] contra [illegible] [illegible] qui in
[illegible] sua manus audacter [illegible] contra
eum · nonne si potuisset [illegible] manus mit-
teret in deum et occideret eum ut iam [illegible]
peccaret.

Et respondens Ihesus iterum dixit
eis in parabolis · dominus de [illegible]
[illegible] parabolam et dicunt
quoniam iustitia dei [illegible] faciat [illegible]
[illegible] non sunt [illegible] magis exasperati et vo-
lebant manus mittere et tenere eum ·
quod intelligens dominus non tacuit [illegible]
[illegible] dei [illegible] parabolam [illegible]
esse [illegible] Nam si illi qui [illegible]
[illegible] non [illegible] sed magis ex-
asperati sunt quanto magis [illegible] non de-
bent qui tamen non poterunt [illegible] ma-
[illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible]
Simile est regnum celorum homini regi
qui fecit nuptias filio suo · homo rex di-
citur pater qui [illegible] [illegible]
ma ut intelligamus [illegible] homine
[illegible] non [illegible] [illegible]

no

[illegible] mensura boni sui accipit gradum

[illegible]

41

propter [illegible] parabole. homo dicitur non
quasi ipse aliqua hominis erit in ea. ideo qui
audis in sapientis demum dici quanto magis
mortuum fuit ut homo diceretur unigenitus dei
filius enim non est passus quod humanam
suscepit naturam. Quoniam autem nupti-
as nominamus utile est ut [illegible] operandum
[illegible] dant nobis sensum scripture quomodo
omnes fideles [illegible] in christo ingenerati sunt
[illegible] ut dispensate omne bonum vivi-
ficatum est et immortalis. omne autem malum
mortale et nichil est. Ita quidquid bonum
creatum est super terram et vita vivit. Non
enim potest esse aliquem bonum in quo non sunt
ipse [illegible] vite. De malo autem nulla res esse
potest cum ipsum malum nichil sit quo-
modo potest facere rem aliquam. Et tamen
[illegible] si ut ipsum malum perdet sed de re ipsa
in qua est malum subtrahat se bonum propter inha-
bitans malum in ea. et sic bono recedente
res cadit ad nichilum. Ergo res in qua solum
bonum est vivax est et immortalis. In quo
autem bonum et malum habitat vivit qui-
dem tamen pro tempore vivit propter inhabitans
bonum. moritur autem propter inhabitans
malum et est res mortalis sicut homo. Ho-
mo autem ideo ex bono et malo creatus est
ut contempto malo sequatur bonum et propter hoc
[illegible] eternus mereatur. Nos si contempto bono
iii secuti fuerimus malum suscipiet eterna mors
nos. Si autem dimisso malo secuti fuerint
bonum in morte naturali eius [illegible] eius
solvitur ab omni malo. et cum resurrexerit fu-
erit sanctorum tunc suscipiet eum sola vi-
ta que est christus et mortalitatem eius in sua
immortalitate absorbebit. et sicut desiderat
paulus ut mortale hoc absorbeatur a vita
et tunc adimplebitur scriptura quam inspi-
ratus apostolus Et erunt duo in carne
una [illegible] enim cum anima quasi unus spi-
ritus habitabit in carne unus [illegible]
illud est Qui adheret se domino quasi
est unus spiritus Nunc enim est quasi modi-
cus [illegible] spiritum sanctum attingimus.
Tunc autem spiritum christi plenius in nobis habe-
bimus Et misit servos suos vocare invita-
tos ad nuptias Ergo quando misit servos in-
vitatos [illegible] erunt. Quando ergo dicimus quod
est primum convivium. 2o quando sunt invi-
tati. 3o quando venit [illegible] convivium etc.

misit invitatores Audiendum est doctrina
iustitie et verba [illegible] ministrorum dei si
[illegible] bene quam omnia manducans homo
i. audiens acquirit sibi vitam eternam sa-
tis enim [illegible] sanum ad [illegible]
enim qui mittit in os suum [illegible]
[illegible] sermo molit [illegible]
dentibus et ita mittit in stomachum [illegible]
audiamus omne bonum [illegible] ad medullam in
ore sensus. et quasi [illegible]
[illegible] et vide quid est quod
dicit aut non dicit aut propter quam non dicit
nō Nam quemadmodum qualemcumque nisi manducet
~~[illegible]~~ nisi manducet [illegible]
manus dentibus non sentimus saporem eius. In-
et verbum quod audivimus nisi masticaverit in-
tantes in nobis non possimus intelligere virtu-
tem verbi illius Nam et manna quod
debebatur in heremo figuram habens verbi dei
dicebatur manna quod interpretatur hebraice quid
est hoc ut quotienscumque audiamus verbum dei
moneat nos ipsum inquirere quid est hoc quod
audivimus et sicut cibum cum manducaverit
[illegible] stomacho. Ita et verbum in posterum
[illegible] commendamus memorie quia [illegible]
[illegible] Nam quemadmodum [illegible] stomachum
nisi cum sunt masticatus et in stomachum
descenderit. sic non proficit ad salutem verbum
nisi cum fuit intellectum et memorie [illegible]
Nam sicut cibus nichil prodest [illegible] stomacho
[illegible] et verbum domini [illegible] quod audimus
sic nichil prodest in nobis verbum quod [illegible] stomacho
et verbum obliviscimur Cibus qui in stomacho
stat ille confortat. et sermo qui in memoria
manet sanat. Unde et apud medicos illa ani-
malia munda sunt que ruminant et
Hinc ergo est illud [illegible] quod masticat et
[illegible] verbo et verbum de verbo [illegible]
[illegible] Iste autem homo [illegible]
[illegible] qui non recordatur aliquando [illegible]
[illegible] quod audit Illum autem manducat [illegible]
[illegible] implentur spiritu [illegible]
[illegible] in fide et sic [illegible]
[illegible] ad meliorem voluntatem dei et [illegible]
in eis acquirunt sibi vitam eternam [illegible]
ab hoc convivio verbi longe sunt [illegible]
[illegible] spiritum augmentatur sensibus [illegible]
[illegible] distillat a fide et sic [illegible]
[illegible] voluntatibus dei [illegible]
mortem Quando sunt invitati in tempore
[illegible] quando dixit ad eum deus [illegible]

terra tua et de cognatione et veni in terram
quam tibi monstravero. Et omnem terram
quam circuieris vestigiis pedibus tuis tibi dabo e-
am et semini tuo in eternum. Quam terram [illegible]
[illegible] fluentem lac et mel que non est
de ista terra intelligendum quoniam illa terra magnam
melle et lacte fluxit sed terram rationabilem
quam Christus suscepit de illius enim animarum
terra lac et mel processerunt. Lac enim operum
est innocentiorum quoniam et sine labore
[illegible] et cum suavitate manducatur. Ru-
des in fide quasi pueri sustentantur.
Mel autem eloquium doctrine dicitur sicut
ait apostolus: Dulcia faucibus meis eloquia
tua super mel et favum ori meo. Ergo Christiani
[illegible] qui lacte miraculorum
et melle doctrine nutriuntur sed erant gentes
rudes in fide. Vide ergo ex eo quomodo in
ostendebat deus quoniam non aliter iudei po-
terant Christo credere nisi relinquerent iudaismum
qui est terra de cognatione tua. Ergo ex eo iam
iudaismus relinquendus ostendebatur. Non
solum autem iudei sed nullus homo potest lac
et mel manducare Christi nisi cognationem
suam et terram reliquerit sicut scriptum est:
Nisi qui reliquerit patrem et matrem et [illegible]
[illegible] qui vult meus esse discipulus abneget se-
metipsum. Relinquit ergo cognationem
suam non qui contempnit eam sed qui am-
plius diligit deum quam parentes. Relinquit ter-
ram suam qui carnis sue non permittit
voluptates. Nam autem contempnas carna-
[illegible] vitam corporis sui [illegible] sicut
[illegible] Nam vero mel et lac terre manducat
[illegible] mirabilia aut eloquia Christi. Quando te
[illegible] hoc convivium paratur ex tempore [illegible]
quando [illegible] est [illegible]
[illegible] animas quando [illegible]
[illegible] fidelis sapiam [illegible] gra-
[illegible] dominum [illegible] corda qui
[illegible] dominum laudamus quando iudicia
[illegible] in [illegible] quando ex
[illegible] speciebus conspectus est [illegible] decalogus
[illegible] Sicut enim regale prandium multis
[illegible] speciebus ornatur. Ita et hoc convivium
[illegible] diversis [illegible] speciebus
[illegible] In eo etiam tempore invitato
[illegible] qui ad nuptias

[illegible] sponsi vocarent, id est ad fidem Christi apostoli
[illegible] de ipso. Et [illegible] Venite
[illegible] aliud [illegible] dicens. Dicite invitatis
ecce prandium meum paravi. Tauri mei et
saginata occisa et omnia iam parata. Venite
ad nuptias. Qui sunt alii servi? apostoli [illegible]
[illegible] in [illegible] et in
[illegible] sed po-
stea [illegible] ad omnes [illegible] Invitant
autem [illegible] dicentes quia [illegible]
[illegible] hoc est quod dicitur prandium
meum paravi, id est ex omni lege ex omnibus pro-
phetis [illegible] Tauri
mei et saginata occisa. Apostoli qui occisi sunt
pro salute populi sui [illegible] quando occidi
[illegible] docet nos apostolus dicens: Ego autem im-
pendar et superimpendar pro animabus vestris
[illegible] ego autem delibor iam. Hominis delibatio
pro aliquo offertur. Deo ergo immolandus fuerat
Paulus pro populo quem docebat. Sed et apostoli et
[illegible] pro salute populi quem
docebat. Et qui [illegible] morte [illegible]
[illegible] pro salute hu-
mana. Non [illegible] salutem poterat
[illegible] immolatus est
agnus qui totius mundi [illegible] innocentia
[illegible] et in [illegible] sp tea
[illegible] hos-
tie occidebantur et agnus. Per ergo agnum
illum occisum intelligimus passionem Christi. Con-
sequenter et ceteras hostias intelligimus [illegible]
[illegible] sanctorum orationes. Holocausta
medullata offeram tibi cum incenso arietum
offeram tibi boves cum hircis. Et enim
[illegible] aliquando [illegible] modi [illegible] anima
[illegible] obtulit patri. Obtulit autem rationabi-
les arietes [illegible] principes omnium [illegible]
obtulit boves rationabiles [illegible]
Obtulit etiam hircos [illegible] qui pro
nomine Christi passi sunt. [illegible] autem [illegible]
[illegible] ut [illegible] tauros et saginata occi-
sa intelligamus sanctos occisos. Primus ergo apostoli
et Christus [illegible] occisi sunt ut hoc spiritualiter
[illegible] Deinde
sunt [illegible] agni id est eloquia Christi [illegible]
non manducaverunt nisi postquam occi-
sus est. Nam post mortem eius eloquia
eius predicata sunt et [illegible] in [illegible] con-
[illegible] homines et [illegible]
apostolorum id est eloquia non sunt ante [illegible]
nisi postquam occisi sunt. Nam audiunt

sunt reddidit uerbis suis uiuentibus. Si e-
nim suscepissent sermones eius magnam
eum sanctissent. sed postquam occisus est a principibus
iudei receperunt legem eius in synagogis suis
[illegible] uerba scripsit uiuentibus. Si
enim suscepissent uerba eius magna eum
post multos annos lapidassent sed post-
quam occisus est postea [illegible] pro-
phetas eius in [illegible] legis. Et sic uidemus
in omnibus apostolis actum quia uiuentes eos
[illegible] coluit sed post mortem. Unde et do-
minus dicit. Uae edificatis sepulchra prophe-
tarum et dicitis Si fuissemus in diebus pa-
trum nostrorum non fuissemus participes
eorum in sanguine prophetarum. Sicut enim
uiuentis animalis [illegible] nemo manducat.
sic uiuentium apostolorum sermones nemo sus-
cepit sed post mortem eorum. Sagittata [illegible]
[illegible] dei [illegible] dicit et sagittata et tan-
tos. non quia tamen non fuerunt sagittati sed
quia omnes sagittati non fuerunt tamen. Ex-
[illegible] enim [illegible] quidam tamen tantum apostoli
fuerunt. quidam autem apostoli et sacerdotes
sicut [illegible] sicut ezechiel sicut ioiada er-
go sagittatos dicit apostolos tantummodo qui fue-
runt spiritu sancto repleti. [illegible] autem qui
et apostoli fuerunt et sacerdotes. sicut enim
[illegible] duces sunt gregis. ita et sacerdotes prin-
cipes populi. [illegible] autem fecit [illegible]
tem. [illegible] martires [illegible] in primis
pro christo occisis apostolis adsunt uiuentibus. Sagi-
tati autem [illegible] sunt pene uniuersi-
ta quorum [illegible] multas [illegible]
[illegible] gaudiorum [illegible] et [illegible]
[illegible] christi adormierunt. Et omnia [illegible]
ta [illegible] quorum ad sanitatem [illegible]
pletum est in infirmis qui [illegible]
inueniet unde dicat qui [illegible] est et
[illegible] inueniet sibi [illegible]
[illegible] timeat. qui laborat inueniet [illegible]
[illegible] remissiones [illegible]. quas [illegible]
[illegible] ad opus. qui
[illegible] est et [illegible] inueniet ibi [illegible]
[illegible] quos qui et [illegible]
[illegible] non [illegible]. Qui
magnanimus est et [illegible] inueniet ibi [illegible]
[illegible] uite que [illegible]
[illegible] angelorum [illegible]. [illegible]

n̄o est a diabolo et [illegible] est in [illegible]
inueniet ibi medicinam [illegible] quos [illegible]
[illegible] parauerunt ad [illegible]
quibus ibi scriptus est [illegible]
[illegible] lapidatus est. [illegible]
aut [illegible] quod [illegible]. [illegible]
fornicati sunt [illegible] cum filiabus [illegible]
[illegible] in beelphegor. [illegible]
[illegible] fornicatores [illegible]
[illegible]
nemo [illegible]. Ut quid [illegible]
[illegible] et [illegible]
et homicide [illegible]
tem. X. Nichil ergo minus [illegible]
[illegible] quod [illegible] habet [illegible] humana. [illegible]
neglexerunt et abierunt alius in uillam
suam et alius in negotiationem suam.
Duplex autem [illegible] quem agunt homines in [illegible]
mundo duplex est. aut uilla est. aut [illegible]
[illegible]. et quod labore quidem manuum [illegible]
[illegible] exteriores terram [illegible] opus [illegible]
n̄o [illegible] agrum uel uineam uel [illegible]
uel opus lignum aut ferri uillam colere [illegible]
[illegible] terram. Quod autem non labore
manuum [illegible] sed alia [illegible]
[illegible] honores [illegible] aut diuitias [illegible]
[illegible] aut [illegible] omne [illegible]
[illegible] appellatur. Duobus ergo modis omne
opus humanum consistit sine [illegible]
sine negotiatione. honestum quidem est [illegible]
uille cultura sicut ait salomon [illegible]
[illegible] operationem et agriculturam
ab altissimo creatam. Et apostolus [illegible]
Rogo autem uos fratres [illegible]
et [illegible] et operandi manibus [illegible]
et nullius [illegible] in uobis [illegible]
qui foris sunt [illegible]
[illegible] operis negotiationis [illegible]
sine [illegible] nichil [illegible]
dei [illegible] quod dicit [illegible]
[illegible] negotiationes [illegible]
regum [illegible] [illegible]
et [illegible] qui enim [illegible] a [illegible]
[illegible] opera [illegible] colere [illegible]
Si forte dicis Et uillam colere [illegible]
est. Et [illegible] impedimentum [illegible]
religionis uel non faciat uilla [illegible]

iudeus non habes peccatum. Si autem
uel a fide uel a religione facias tibi in-
pedimentum fit peccatum. Non ergo
ipsa uisio carnalis est peccatum, sed in pre-
ferendo eam deo facis eam esse peccatum. O
quia mira incontinencia opera sunt iusticie/
opera autem carnalia sunt operationes diuine
non opera quia iusticia ad uitam mittit uidentem
Fructus operis autem carnalis ad uitam non
sed sustentacionem. uita huius temporalis. Si
ergo operibus iusticie ascendit facere deum
operibus autem carnalibus ammaculauit. Si ergo
qui hominum operibus seruiendo debitum ho-
norem non reddiderunt hominem talem
nam incurrunt penas quasi in a sunt digni.
Quibus homines sunt negaciones sequentes denunt
et dominum audita uilla et iste uiuendis circa
quam homines amatores mundi occupant.
quasi ambus et quasi uille emunt dam reddiabit
uitam. negociato autem peccatis legis et
ciuitatis templi que nam sacerdotes quasi ne-
gociationem exercuerunt quandam uiuacitas
et non dispensationem dei in operibus omnibus
Tam ergo per occupationem uille pecunias
significant homines quos mundi delectatio separat
a deo per occupationem. Ergo negociato
sacerdotes credis que ministros templi significant
quos honori obtentu tenentes ad ministerium
et templi auariciam sequantur a fide.
Non dicit maligni sunt sed neglexerunt
quia non homines mundi crucifixerunt christum.
nec audierunt doctrinam apostolis et con-
senserunt in morte eius. Quidam sequela
negociis occupati non uenerunt
et quidam nec audierunt doctrinam apostolis.
nec uiderunt mirabilia apostolis. adeo non credi-
derunt in eam. Illi quod odio et inuidia crucifi-
xerunt christum. illi maligni sunt. Illi autem
negociis impediti non crediderunt. illi neglex-
erunt. Sed uenientes et non maligni. Nam sunt
quidam homines qui possunt audire et credere
sed pollicitandis uanitatum rerum et delectatio
mundi separat eos a deo quos dominus ceteri
temporalium appellat. Reliqui uero tenuerunt
seruos eius et contumeliis affectos occide-
runt. De sua morte tacet quia iam in post
parabola dixerat dixerat sed ostendit mor-
tem discipulorum suorum quos post as-

ceensum ipsius occiderunt iudei. Maxime sa-
cerdotes stephanum lapidauerunt. In iacobi morte
gaudentes item iacobum apostoli lapidauerunt.
per quod omnibus istam desperata est a iudeis
Audiens autem rex iratus est et missis ex-
ercitibus suis et perdidit homicidas illos et ci-
uitatem eorum succendit. Romanos exercitus
dixerunt exercitus dei quia dominum est eis
et puniendo eius. Rex et cum uenissent ro-
mani ad istam nisi deus eos excitasset. Quidam
autem exercitum angelos dicit tamen et ...
turbis puniet ac sedente. nunc angelos a-
nes et illos mittit in ignem eternum. Tunc dixit
seruis suis ite ad exitus uiarum et quoscumque
inueneritis uocate ad nuptias. Constat autem
quod dum quia post conceptum continuacio-
nem eorum de uocatione gencium dicit quod dicit
ite ad exitus uiarum. per ea requiramus quod
sunt iste uie ad quarum exitus mittit. sed
discipulos suos per ... quod quemadmodum generalis
et publica uia est que ducit ad uitam et uie
ducunt omnes apostoli omnes apostoli. Hec enim omnes
uie ducunt ad christum. christus autem ad patrem.
Sic generalis et publica uia est diabolus quia
ducit ad mortem. et uie sunt omnes professiones
huius mundi. mercancia professio ... est una
uia. professio milicie alia est uia. mundialis
dignitatis alia est uia mundi professio laborum
alia est uia mundi. Et quid plura dicam. Quot
sunt diuersitates actuum in hoc mundo tamen sunt
uie quo omnes uie ducunt ad dyabolum ge-
neralem uiam per dominum. Ideo ergo dicit ite
ad exitus uiarum et cum generis condicionis
homines uocati ad fidem accedunt sicut christus
uia est que ducit ad christum et iuuant ... gaudent
terrestres sic fornicatio est uia que ducit ad dya-
bolum et auariciam ... pro ... male ... et
ergo uniuscuiusque conuersationis homines ueni-
unt ad fidem quoscumque sunt inuenti
uos deus eum corporalem seruitutem accipi-
unt nec corporalem exigit sanctam libertatem.
tatem. omnis qui diaboli seruiunt uoluntatem
sit fortunis est et sicut liber. Illum autem
obaudiat deo ... seruus est ingenuus
sic seruus ingenuitatem eiusdem spiritualis
non ... seruiens corporis nec tempore
eundemque spiritualem honestatem corporalis libertas
secundum eam ... non ipso dei si ... humana
uiolencia iniuriam. Omnis homo liber fiet ... uis

quem deus in libero arbitrio posuit nisi ipse
se fecerit servum. Et sicut non est [illegible]
natura a creatione hominum sic non est dicta
vocatione salutis eorum. Omnes sive barba-
rus sive sapiens quem potest dei gratia barbaris
mentes ad incommutabilem intellectum. qui ne-
nabugodonosor ad feralem sensum mutavit
aut mentem feralem sensum eius ad humana
num intellectum reduxerit. Omnes sive boni sive mali
vocantur. boni ne [illegible] mali ne despera-
biles fiant. Nemo propter ignorantiam pereat.
nemo propter ignorantiam excusetur. Omnes vi-
deant lumen ut appareat qui amant tene-
bras et qui lucem. qui enim est filius tenebra-
rum et si compellas eum recedit a lumine. In-
travit autem rex ut videret discumbentes. In-
travit dominus quod non est aliquo ubi non est
sed ibi dicitur apparere ubi fit presens ubi tamen
non dicitur abesse videtur. Duos enim aspectus
est dies iudicii quando visitaturus est ecclesia-
nos qui sunt [illegible] [illegible]
requiescunt in fide catholica et [illegible] et
perlamenti doctorum. Alter dies inspectionis
est dies temptationis quando dignatur temp-
tare ecclesiam suam ut videat qui habent fidem et
opera digna sua vocatione. Nuptiale vesti-
mentum est fides vera que est per ipsum christum
et iustitiam eius de qua agit apostolus exspoli-
antes veterem hominem cum actibus suis
qui corrumpitur secundum concupiscentiam
erroris vestientes vos novum hominem qui
secundum deum creatus est et in iustitia et
sanctitate veritatis. Quod dicit in iustitia ad eo
operationem pertinet. Quod autem dicit in sanctitate
veritatis ad fidei pertinet veritatem. Vestimen-
ta ergo veteris hominis sunt pannosa sordida
opera carnis corruptibilia et [illegible]. Vesti-
menta autem novi hominis sunt fortia et
decora [illegible] incorruptibilia et sancta. Que-
madmodum si aliquis cum nigra [illegible]
veniat [illegible] sordidat gloriam nup-
tiarum. Ita et qui opera habet tenebrosa et nomen
est christianus quamvis unius vocis communionem
[illegible] christianam iniuriam facit. Homo ~~[illegible]~~
aut secundum locum eligat vestem aut se-
cundum vestem eligat locum. ~~aut secundum~~
~~nomen~~ aut secundum nomen eligat pro-
fessionem aut faciat opera. Nam vult esse

christi faciat opera christi. Amice autem [illegible]
opera christi facere [illegible] vocatus ad [illegible]
qui audiet in die iudicii amice quomodo huc
intrasti non habens vestem nuptialem. At ille
obmutuit. Tunc enim absconduntur opera [illegible]
[illegible] tota [illegible] clamamus. In illa autem
die [illegible] respondeamus [illegible] et
terra et aqua et sol et luna et dies et noc-
tes et totus mundus stabit [illegible]
in testimonium [illegible] [illegible] nostrum
Et si omnia taceant tamen ipse cogitationes
nostre et ipsa opera specialiter stabunt ante oculos
nostros accusantes nos ante deum. Dicunt
apostolus cogitationibus [illegible] accusantibus
aut etiam defendentibus in die [illegible]
tabit deus occulta hominum per ihesum christum dominum
nostrum. Tunc dixit rex ministris ligatis
manibus et pedibus eius mittite eum
in tenebras exteriores. Sancti [illegible] et
[illegible] in sanctis secundum opera [illegible]
stella enim a stella differt in gloria sic et
resurrectio mortuorum. Sic [illegible]
[illegible] in peccatoribus sicut [illegible]
[illegible] et exteriores et non [illegible]
quod non dicit congregatus est [illegible]
[illegible] omnes [illegible] congregatus [illegible]
qui venerunt ad nuptias [illegible] hoc
est [illegible] ne forte non dicatur [illegible]
dei audiunt. Dicit autem quia non [illegible]
mittitur enim in tenebras ~~exteriores~~ [illegible]
tenebris inferiora loca inferni [illegible]
sicut [illegible] et expansi [illegible] meam [illegible]
[illegible] in tenebras exteriores ergo
[illegible] temptat deus ecclesiam suam
et ventilat ventilabro [illegible]
ad eam ut videat discumbentes [illegible]
[illegible] sunt si digni sunt [illegible]
tis et convivio isto [illegible]. Et si invenerit
aliquem non habentem vestem nuptialem
secundum ea que diximus interrogat eum in
cogitationibus nostris interrogatio est [illegible]
[illegible] enim opera [illegible] que agit christianum non
[illegible] quod facimus [illegible] christianus si [illegible] opera [illegible]
[illegible] non habeat quod respondeat [illegible]
conscientiam suam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] suos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mala [illegible]

spiritus redditur [Q]ualis fuit spiritus erroris
que inmisit deus ut crederent aliqui sicut scri-
ptum est in secundo libro regnorum. Vel qualis
est alia opera erroris quia dabat deus eis qui
caritatem veritatis non acceperunt ut crederent
mendacio et ligantur manibus et pedibus. opera
eius. que sunt eius manus. quia homines re-
cusant ad mandata dei ligantes pedes. i.
motus anime eius quibus [illegible] mittere
et admisit de loco ad locum. scilicet de malo ad bo-
num. vel de bono ad malum. i. mobiligant et
inebriant et involvunt opera eius ut quo
magis sit in sagenam perditionis mittat. Et
apprehendentes enim ipsa opera eius mittunt
in tenebras. i. in errores gentium vel inde-
terminatas [illegible] autem exteriore hereticorum quia
gentiles veritatem spernunt quia non audierunt.
Iudei quia non crediderunt heretici quia au-
dierunt et docuerunt. sed autem quos he-
reticorum tenebrarum quidem fuit pro
fide mittentes. [illegible] autem amplius longe
et [illegible] et exteriores. i. in heresis pu-
nimus. Ibi erit fletus et stridor dentium.
Vide quia non dicat ubi et fletus et stridor
dentium quia mittentur in illas tenebras mali
postea sentient fletus.

[T]unc abeuntes et consilium acce-
perunt ut caperent eum in ser-
mone. Omnis malitia confundit
quem dum aliquotiens ratione nititur corrige-
re aut [illegible] eius quem oppo-
sito malo et non ignorantia peccat. [illegible]
[illegible] postquam tenere deum non pote-
rant [illegible] in qua parte [illegible] post
quam parabolarum ratione [illegible] sunt
[illegible] ipsi se reos fecerunt dantes ma-
los malo [illegible] vel [illegible] vos tecta
[illegible] nisi sola contumacia [illegible]
[illegible] eos timor [illegible]. Nam quando con-
[illegible] eos vel [illegible] liberatus. Sed quod
[illegible] et consilium acceperunt ut eum
caperent in sermone. quemadmodum si aliquis
[illegible] agere [illegible]
[illegible] fuit aqua violenter [illegible]
[illegible] [illegible] fit et cor [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] sibi ad

[illegible] et [illegible]
[illegible] tenebre [illegible]
[illegible] exteriores [illegible]

[illegible] adhiberent. [I]n [illegible] enim non
potest fieri ut [illegible] [illegible] sic
non potest [illegible] placeas omni ma-
lo [illegible] enim agnus quanto amplius [illegible]
quia suscepit in [illegible] sit
alia mala quanto magis veritatem audierit
eo amplius in malitia [illegible]. Abeuntes
ergo et consilium ceperunt. [illegible] abierunt.
ad herodianos. Nam ex eo quod non [illegible]
[illegible] fuit sed consilium acceperunt. Sed
[illegible] herodianus [illegible]
[illegible] alii [illegible] vel [illegible]
[illegible] herodis [illegible] super
terram [illegible] opus [illegible]
[illegible] nullus [illegible]
[illegible] in diaboli [illegible]
[illegible] diaboli [illegible] Coloniis
enim dei diaboli [illegible] non [illegible] Colonus
autem diaboli [illegible] dei et [illegible] non
[illegible]. [illegible] aliquid [illegible] ad [illegible]
deum [illegible] ut bene [illegible] in [illegible]
qui vadit ad formationem [illegible] sibi
[illegible] in fronte ut non comprehendat
in [illegible]. Sed si [illegible] non [illegible]
[illegible] amplius [illegible] quia [illegible]
da [illegible] dare [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] dei [illegible] religiosos sed ad gentiles. he-
rodianos se [illegible] [illegible] consilium
tales et consiliatores. [illegible] autem [illegible]
consilium contra [illegible] nisi diabolus qui [illegible]
[illegible] adversarius. Cogitabant enim [illegible]
[illegible] [illegible] nos [illegible]
nunc [illegible] quia non [illegible]
[illegible] nemo nobis [illegible]
[illegible] contra enim [illegible] omnes [illegible]
[illegible] eius [illegible] testa-
[illegible] in iudea et [illegible] quasi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia in magna [illegible]
[illegible] [illegible] quasi [illegible]
[illegible] non possint. Nam [illegible]
manifestius melior est [illegible]
[illegible] [illegible] Iste enim non
[illegible] [illegible] ergo discipulos
[illegible] suos. quasi adhuc [illegible]
et [illegible] ut [illegible] abscondite [illegible]
[illegible] enim [illegible] [illegible]

et inveniebant apud deum. Nam cum consilio
malo deprehensi tanto minus nascitur con-
fusio quanto fuit prompta devotio. Sed [illegible]
[illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] erant [illegible]
[illegible] autem pars. Nam et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] tenere [illegible]
[illegible] [illegible] venatione [illegible] non possunt [illegible]
[illegible] in sanguine gaudent et morsibus [illegible]
[illegible]. Magister scimus quia verax es et viam
dei in veritate doces. Quem vocant enim et [illegible]
[illegible] [illegible] ut quasi honorantes et laudes
[illegible] [illegible] cordis [illegible] eis [illegible] [illegible]
quam volens eos [illegible] [illegible]. Hoc enim [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laudatio.
Laudant enim quem [illegible] volunt. Unde [illegible]
[illegible] [illegible] laudes [illegible] corda [illegible]
ad simplicitatem [illegible] confessionis [illegible]
[illegible]. [illegible] si quis [illegible] validum [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mollibus manibus [illegible] eius [illegible] [illegible]
[illegible] ut quia [illegible] tenere non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] comprehendat. Sic et isti [illegible]
[illegible] sub dole fraudis portantes et gladium
malicie abscondentes in corde. [illegible]
[illegible] [illegible] dolo laudis comprehendere
[illegible]. De quo tamen apostolus Jacobus [illegible]
enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] erat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] suas in cogitationes [illegible]
[illegible] veniat anima mea et in consilio eorum non
veniant [illegible] mea quia in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hominem et in [illegible] suo [illegible]
[illegible] [illegible]. De talibus dicit [illegible]
Molliti sunt sermones eorum super oleum et
ipsi sunt iacula. Quid tibi videtur [illegible] licet
censum dare cesari an non. Non est [illegible]
ut [illegible] [illegible] regis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] enim [illegible] est ut [illegible]
[illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible].
et [illegible] si [illegible] [illegible] quanto magis
indignum est ut [illegible] dei [illegible]
[illegible] [illegible] cognoscamus. Cognita
autem [illegible] [illegible] eorum non [illegible] [illegible]
eorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eorum [illegible] et [illegible] quia
[illegible] deus ad [illegible] [illegible] [illegible]

ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quid me temptatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] in corde [illegible]
[illegible] enim [illegible] [illegible]
cogitationem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Vide ergo quomodo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est ymago hec et superscriptio. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] dicit eis reddite que sunt cesaris
cesari et que sunt dei deo. Ymago dei [illegible]
in animo [illegible] [illegible] in hominibus [illegible] dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est. [illegible]
in [illegible] cesar [illegible] [illegible] in hominibus [illegible]
cognoscuntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
deo autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] videntur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] sicut deus

In illa die accesserunt ad e-
um saducei qui dicunt resurrec-
tionem non esse. Iam quia [illegible]
recedebant pharisei et accedebant
saducei, recedebant saducei et ac-
cedebant pharisei. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] frequentabant [illegible]
[illegible] forte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] enim [illegible] non possent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] frequentiam [illegible]
[illegible] [illegible]. Quemadmodum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non possunt [illegible] [illegible]
ut quod [illegible] non poterant [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] enim in [illegible] [illegible]
si quis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]. Et illi de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] enim [illegible]

gaudio spirituali commendabant. [illegible]
go enim quasi ipse tamen gau[illegible]
bant hominem. Dehinc enim deus [illegible] ceterum
spiritum humanam commendabant ut tamen
multi sub hoc tamquam mirabiles tanti sa-
cerdotis sic erat. Vox sacerdotum videamus
consilium anima [illegible] sacerdotes operabantur. Sa-
lus enim semper adversantibus christi [illegible]
[illegible] dominum [illegible] . [illegible]
[illegible] super stellas celi ponam [illegible]
et ero similis altissimo. ab [illegible]
creatus est homo temperantia dei notitiam
[illegible] et [illegible] decorum multorum
[illegible] ad unam. Et eris sicut dii scien-
tes bonum et malum. Sciunt enim omne malum
[illegible] malo incipit [illegible] in primis
[illegible] et amare malum [illegible]
et [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] mentionem fecit quia dii quidam
[illegible] ubi non erat multitudo hominum [illegible]
in quibus [illegible] fallaciis deorum multorum
Nam inimicus diaboli homines mali [illegible]
Hoc enim [illegible] aliquod bonum [illegible]
[illegible] nisi [illegible] qui in [illegible] non [illegible]
[illegible] Crescente magis [illegible] hominum
malorum [illegible] et [illegible] erroris et [illegible]
[illegible] ad deos [illegible] quem deus [illegible]
[illegible] tamen [illegible] familiam deo [illegible]
[illegible] mundo tamquam [illegible]
[illegible]. Videns magis quia notitiam dei
[illegible] non posset. aliam admittendo
[illegible] [illegible] et si cognosceret
deus [illegible] nullus ab audiat [illegible]
[illegible] Nam dominus omnis [illegible] in
[illegible] enim sic dominus esse non videtur
[illegible] tantummodo non [illegible] ergo
[illegible] [illegible] sacerdotum qui dicunt
non esse resurrectionem mortuorum [illegible]
[illegible] [illegible] faciendo [illegible]. [illegible]
in omni [illegible] corporali [illegible] agere
[illegible] est [illegible] enim [illegible]
[illegible] [illegible] pugnat [illegible] ut
[illegible] enim sic [illegible] in hoc [illegible]
do [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] resurrectionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et solutio

est tota obscuritas [illegible] In
quo saduceos videbant [illegible] [illegible]
mortuorum, [illegible]. Quo enim coniugia [illegible]
[illegible] fieri quando [illegible] resurrectionem ne-
gabant. Set ad defensionem rationis [illegible]
bant se invenisse [illegible] [illegible]
hoc modo. quia se [illegible]. [illegible] non est
possibile ut ea mulier que fuit septem uxor
sit omnibus uxor [illegible] aut omnium [illegible] non
est possibile ut fiat resurrectio mortuorum
[illegible] autem [illegible] dicit eis [illegible]
tes scripturas neque virtutem dei. In resurrectione
enim neque nubent neque [illegible] [illegible] sed
sicut angeli dei in celo. [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in hoc
seculo quia moriuntur [illegible] quia nascuntur
[illegible] [illegible] ut [illegible] moriendo [illegible]
nascendo [illegible]. [illegible] moriendi necessitatem
et nascendi [illegible] et nascendi ea solutio
est. Nam ipse [illegible] est ille [illegible]
[illegible] in hoc mundo [illegible] [illegible]
in alia [illegible] est. In isto mundo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad passiones [illegible]
[illegible]. In isto autem [illegible] anime. [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] est et dominatur. [illegible]
[illegible] in hoc seculo [illegible] et [illegible]
[illegible] sit [illegible] est ut nichil [illegible]
spiritualiter [illegible] aut agere [illegible] [illegible]
naturam. [illegible] in illo seculo [illegible]
[illegible] et [illegible] anime et potentia
[illegible] esse [illegible]. nichil potest [illegible]
aut agere [illegible] naturam. [illegible]
hoc [illegible] [illegible] in hoc seculo in corpore
[illegible] [illegible] spiritualiter [illegible] [illegible]
hoc sibi vendicat [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] est in hoc mundo. Quemadmodum
[illegible] [illegible] si in hospicio [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] in domo [illegible]
[illegible] quia hospes est tamen magnam sibi
[illegible] agendi [illegible] vendicat quia potens [illegible]
[illegible] et [illegible] in hoc [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] spiritualis agere [illegible]
[illegible] quia [illegible] est in hoc mundo. tamen aliquid
spiritualis vendicat et in [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hoc seculo quia [illegible] est [illegible] et [illegible]
illo seculo [illegible] [illegible]. nichil [illegible]
potest sibi [illegible] defendi. [illegible] quia [illegible]

est in hoc corpore spirituali. 2o quia spiritualia
est carnis materia. Et hec diximus secundum
mortalitatem. Deinde loquimur in resurrectione sum-
menda est ipsa carnis materia, non nisi carnis ha-
beat nisi forte contrarium formam sicut
scriptum est: Seminatur corpus animale, surget
autem corpus spirituale. Respondens Ihesus ait:
Erratis nescientes scripturas neque virtutem dei.
In resurrectione neque nubent, neque uxores
ducunt, sed sunt sicut angeli in celo. Declarare
tamen de [illegible] et de elemosinis ceteris [illegible]
[illegible] spiritualibus [illegible] similitudinem
angelorum similitudinem [illegible]
tum de [illegible] viri et mulieris [illegible] loquitur
dicens: Sed sunt sicut angeli in celo. Et non
sicut omnes actus carnales opera sunt anima-
lium, proprie tamen actus libidinis opus est
animalium. Sic et omnes quidem virtutes spiritua-
les res sunt angelice, proprie tamen castitas res
est angelica. Per hoc enim solum homines singula-
riter angelis similantur et vivunt [illegible]
carnalibus in deo [illegible] neque nubent neque uxo-
res ducunt, sed sunt sicut angeli in celo. Si-
cut enim quando hoc agimus quod animalia habent
nobiscum commune, animalia nos esse profi-
temur, sic quando illud agimus quod est ex-
tra naturam carnalem, naturam carnis
egredimur et angelis coequamur. Sed quia
[illegible] quidem et naturale animalium est ut non
sine [illegible] magisterii vel divine forme contenta
lege. Proprium autem et naturale est angelorum
sic separare se ab omni libidine, qui divinus mag-
isterii vel divine forme lege continentur, media
tenet condicionem et est homo, neque est an-
gelus neque animal. Angelus quidem non est quia
non est separatus ab omni libidine; animal non est quia
divinus continentus est. Illam autem divisio separa-
tis omni libidinis subgredientur humanam na-
turam que media est, et ad condicionem tran-
sit angelicam. Nunc videamus qua ratione
diximus quod omnis actus carnalis opus est ani-
malis, proprie tamen libidinosus actus, et omne
actum carnalem homo animalibus similis in-
venitur, maxime autem per omnem libidinem,
quoniam quidem carnalem sensum opus
est non solum ad malum sed etiam ad bonum.

Neque nubent neque uxores ducent. sic

pficit

[N]isi et secundum deum videre et au-
dire et gustare et odorare et tangere.
Non enim [illegible] enim [illegible]
tis [illegible] sensus [illegible] audimus [illegible]
nis bonorum. Odoramus [illegible] fragrantiam
odorum. Gustamus [illegible] mirabiles [illegible]
gustum. Palpamus qualitates rerum in
[illegible] et operibus potentie dei [illegible]
tamus ut cognoscamus et [illegible]
modi creatoris amorem. Ideo [illegible]
[illegible] sensum aliorum [illegible] malum [illegible]
[illegible] impediunt et bonum quod fieri [illegible]
[illegible] sensus [illegible] libidinis [illegible]
malo est et non quia in bono [illegible]
[illegible] libidinis [illegible]
impediant [illegible] Et enim [illegible]
est quod generetur corpus [illegible] sola [illegible]
carnis quia ipsa generatur ex malo [illegible]
parata est ut ex corruptione nascatur [illegible]
ipsa post modicum corrumpenda est. [illegible]
enim non est dignum quod [illegible] regnum dei
[illegible] quia caro et sanguis regnum dei
non possidebunt. Neque corruptio incorruptionem
possidebit [illegible] Iohannes. Dedit eis pote-
statem filios dei fieri his qui non ex carne neque ex
sanguine neque ex voluntate viri sed ex deo
nati sunt [illegible] quoniam [illegible]
nos sensus carnales. Quos [illegible] caro [illegible]
[illegible] anima spiritualis et videt et audit et
odorat et gustat et tangit sicut [illegible]
possumus [illegible] Unde et corda [illegible]
hominum. Solus autem libidinis sensus [illegible]
[illegible] et [illegible] non est [illegible]
carnis [illegible] omnes [illegible]
carnales [illegible] sensibus [illegible]
libus homo animalibus. [illegible]
maxime autem ex ipsa libidine que [illegible]
[illegible] carnis materiam [illegible]
[illegible] et virtutes dei neque dei [illegible]
[illegible] quia
non legebant secundum ignorantiam [illegible]
cognoscebant deum. Quia [illegible]
[illegible] dei. Ignorantia autem [illegible]
negligentie filia est. [illegible]
qui legunt [illegible] deum [illegible]
cognoscit qui non legit. [illegible] autem [illegible]
non omnes legentes cognoscunt [illegible]
enim est [illegible] volentes in bonum [illegible]

ut quod certum est ex corruptione
nascatur sic non est dignum ut ex cor-
ruptione nascatur sic

enim legens de eo Ps. inveniunt enim sepa-
rati bene digne deo et ista tam sancto omnis
bona sunt quasi lampada fuit ante oculos
videntis eius viam veritatis aspicias. Illi autem non
receperunt bene digne deo legens non de-
enim querens ad salutem suam gratiam dei ad
vitam gloriam. adeo et si semper legat magna
invenit sibi. R. et ipsi inveniunt quam
eam tantam querebant. P. Multos sacerdotes
fideles enim non legebant qui legebant super-
[illegible] se cognoscere [illegible] in eis quam non
[illegible] bene digne deo. R. et enim eo
[illegible] ista in ea docere quos mala opera docebat
[illegible] est enim scriptura [illegible] bene [illegible] de-
enim [illegible] si aliquis agricola non [illegible]
[illegible] [illegible] bestiam [illegible]
[illegible] [illegible] bellatori molesta
[illegible] terram agricole [illegible] . sic si tota die
[illegible] verba [illegible] intelligit
[illegible] comprehendere potest [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] . Ideo
ad illud quod [illegible] dei hoc
[illegible] in resurrectione enim [illegible]
[illegible] [illegible] . R. et aliud [illegible]
[illegible] scriptura ad [illegible] dicens
Ego sum deus abraham et deus ysaac et
deus iacob. Si enim abraham et ysaac et
iacob mortui [illegible] magna [illegible] deo
[illegible] esse qui non erant. P. [illegible]
enim de [illegible] [illegible] an-
te [illegible] [illegible] aliqua
[illegible] auctoritatem [illegible] dicens
non rationem exponere non [illegible] ratione poste-
[illegible] auctoritatem et [illegible] ibi [illegible] ratione
[illegible] sic fecit [illegible] . hic autem [illegible]
[illegible] [illegible] aliquam [illegible]
[illegible] [illegible] rationem [illegible] dicens
In resurrectione enim neque nubent neque
[illegible] sunt sicut angeli dei in celo
[illegible] auctoritatem scriptum [illegible]
Ego sum deus abraham et deus ysaac et
deus iacob. Et nos [illegible]
[illegible] [illegible] postea rationem
[illegible] . Interrogantibus autem quo [illegible]
[illegible] rationem exponamus postea

auctoritate confirmemus quem [illegible]
[illegible] . Interrogantes autem docere
quem [illegible] et si intelligunt rationem
consentiunt [illegible] non [illegible] . Fidelibus autem
solam rationem sufficit exponere questionis
quam defendi et non contradicendi [illegible]
sicut ipse Christus [illegible] et [illegible] ratione [illegible] Ideo
vide quomodo infamet sic [illegible] consilio
[illegible] . [illegible] enim [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] sicut fecit. [illegible] dolo-
sus enim [illegible] landibus
congressio et si non [illegible] est
tamen [illegible] terribilis est. Contra
aliam [illegible] fortitudo enim et [illegible]
[illegible] Contra [illegible] sapientia
In [illegible] neque enim terrore neque enim
dolo [illegible] agnovit. [illegible] enim se-
[illegible] sibi [illegible] sicut [illegible]
et enim [illegible] argumento [illegible]
se [illegible] resurrectionem [illegible]
[illegible] diabolus [illegible] est. [illegible]
[illegible] enim [illegible] aliquid [illegible] enim
[illegible] est [illegible]
Contra tales enim sola [illegible] est [illegible]
[illegible] . Hic autem [illegible] se [illegible]
[illegible] diaboli [illegible] habitudinem
[illegible] diaboli [illegible] qui et omnis
[illegible] talis est [illegible] grauis [illegible]
et [illegible] est [illegible]
[illegible] si quis forti animo [illegible]
[illegible] [illegible] enim [illegible]
[illegible] et quanto plus
[illegible] magis frigescit et [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] .
in [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] postea [illegible]
[illegible] diabolus [illegible]
se [illegible] terrores

Pharisei audientes quod silentium [illegible]
imposuisset saduceis convenerunt
in unum. Frequenter enim [illegible]
interrogationibus Christum [illegible] sibi
[illegible] [illegible] autem [illegible]
[illegible] . R. [illegible] verba Christi
[illegible] ad confusionem. Nobis at
ad [illegible] quem responsis [illegible]
[illegible] et non placabantur. R. [illegible]
[illegible] frequenter [illegible] magna

113

placati
libenter gaudia ...
philistei dicti sunt ...
et in ...

amicum placatam. Pharisei sunt omnes
qui contra veritatem contendunt quia non
veritatem defendere cupientes certant pro
subvertere festinantes. Cum enim conspirare
contendunt et cognita malitia compellunt
veritati manifestum est. quod ipse est contra
veritatem & pro veritate certabat. Audi ergo
homo stulte qui contra hominem potentem pla-
care tam vides. Et quanto fortior est ipse
ut quos ille non placavit tu placas. De-
videntur gaudium omne sadduceorum eorum
optimum ut non similiter interrogantes confun-
derentur. Sed audiens malitia dominum temptare festi-
nat. non aspicit certum vel ut tantummodo
alia moveat nec sibi pervenit. Sed in eandem au-
dacia vinci forsitan in nova rationem speciali
posse eum vincere aliquo multo est vacuus.
Et Animi autem videntes quod interro-
gare ausi sunt vel omnes vinci rectissime
quod constituendi sunt ipsi. Et Quanto forti-
ores quam tu tam vides ... vincere ...
... impudentes quod omnes qui co-
ram ante se sunt ... non timuerunt
Convenerunt in unum et interrogavit eum u-
nus ex eis legis doctor temptans eum. Con-
venerunt ut multitudine vincerent. quem
ratione vincere non poterant a veritate se ex-
... professi sunt qui multitudi-
nem se armaverunt. Dicebant enim
apud se unus loquatur pro omnibus et omnes
loquamur per unum. ut si eundem vicerit, omnes
videamur vicisse si victus fuerit solus
videatur confusus. O pharisei qui omnia per tot
homines cogitatis et facitis. Primum quidem ve-
meritis cum uno vincendi ... tamen
sono quia uno victo homines non intelligi-
tis vos esse victos. Et quanto con-
... consentiunt se esse confusos. ...
... est et consolatus qui in ipsis confusis
est quod ab aliis ignorantur. Magister quod est
mandatum magnum in lege. Magistrum vocat
cuius non vult esse discipulus. Simpliciter
interrogatur et malignantissime impeditur.
De magno mandato interrogat qui nec minimum
observavit. Ille enim debet interrogare de
maiori iustitia qui iam minorem complevit.
Dominus autem sic ei respondit. Di-

id est non sic ... devotione ostendunt in
ore et fraudem meditantur in corde

interrogatio eius fictam temptans ...
tum sancto viso premeret. Diliges do-
minum deum tuum in toto corde tuo. Hoc est pri-
mum autem et maximum mandatum. Primum
quantum ad dignitatem mandatum, maximum
quantum ad utilitatem. Dilectio autem
divina mandatorum prima est et omnia
data quasi cuncta videntur esse mandata
quia si dilexerit ... alium sanctum aliud esse non
posse. Videte igitur si interrogas ... aliquid ...
... domini quod est ...
fundamentum ... sicut edificio omnia fun-
damentum dicitur. Ergo fundamentum
edificationis dignum est non modus. Sic et
capite dignum est quia membra ... nec
membra sunt capite nec capiti esse sine
membris possit. Sacerdotes mores sunt ...
... populus ... non meliores quam
nec populus sunt ... nec ...
... sunt populo esse possunt. Ita et
est hoc mandatum diliges dominum deum tu-
um toto corde tuo quia non ...
contemptores ... malitia ... est ...
qui diligit deum iste non ... nec con-
temptorem qui autem ...
non diligit deum suum. Esse autem ...
mandata dominus manifestat ...
quos ... mandatum ...
et dormit sic homines minime ...
in regno celorum diliges magis ...
quia diligere magis ... tamen ...
... dei sed timorem. Confessio autem ...
dicente iohanne perfecta dilectio foras mittit ti-
morem. Timor ... dominum non ...
diligit eum autem diligit nec ...
... tantummodo ... si etiam ... diligit
diligit. Hanc autem ... est ...
filiorum. timor servilis est. ...
libertate ... in timore ... non pena
quidem ...
non habet quia in ... facit ...
timorem. Et Non vult ergo deus ut ...
ab hominibus quasi dominus sed ut diligatur
quasi pater qui adoptavit filium ...
... Nam si consideramus ab ...
... hominis ...
magis se patrem voluit esse ... hominum

Sicut quemadmodum edificium non potest ... sine
fundamento ...
edificatio fuit ... nec ...

dominum D[um] enim dicit tamen
modo faciamus hominem · si faciamus homi-
nem secundum ymaginem et similitudinem
nostram. Similiter amorem filius tenetur ad
patrem non etiam servus ad dominum suos
Quamvis est diliges dominum ex toto corde. Id est
ne cor tuum non sit inclinatum ad aliquid al-
terius delectacionem amplius quam deo nec delecteris
in aliqua re mundi amplius quam in deo. non
in hominibus non in auro nec argento non
in possessionibus aut domibus. non in edifici-
is magnificis. non in ornamentis aut ve-
stibus. non in filiis aut parentibus et amicis
quia hec omnia venient tibi esse in deo. et
super hiis omnibus deum ames. Si autem magis
quam hominum amor cordis tam sunt occupati
[illegible] ex toto corde non amas deum. propter quia
in eo [illegible] cor enim sunt ad aliquam re-
m amandam inclinacionem [illegible] tanta propter animus
est ad deum [illegible] sicut [illegible] ut sciat [illegible]
quod cognoscat ne [illegible] [illegible]
[illegible] deus sapienciore [illegible] quam [illegible]
sancti et si aliter fortasse sit. tamen illa [illegible]
[illegible] non quod alterum fortiorem. [illegible]
formosiorem debes reputare quam dominum
sunt. et si sit alter formosior. tamen tota
[illegible] omnis formosior appareat non debes
[illegible] enim odiat et [illegible] amor [illegible]
non cognoscat. [illegible] si [illegible] odias [illegible] ali-
quem quam diversimode sunt apud illum omnia
tibi displicent [illegible] que dicunt [illegible]
et si bene bona sunt tamen tibi mala [illegible]
[illegible] et si [illegible] aliquem amas [illegible] sunt [illegible]
[illegible] complacent tibi [illegible] que loquitur [illegible]
agit et si mala sunt tamen tibi bona videntur
[illegible] et [illegible] si [illegible] aliquem dicit quod [illegible]
[illegible] diviciam [illegible] talis esset [illegible]
amor eius [illegible] de ipso amore et [illegible]
[illegible] aliquis laudaverit in [illegible]
in suo [illegible] amor est ad [illegible]
[illegible] ergo et omnis [illegible] que [illegible]
est [illegible] diligere deum ut [illegible]
[illegible] quod amplius amet quam deum [illegible]
[illegible] autem [illegible] plus amaverit [illegible]
[illegible] minus amat deum. Quando est [illegible] tota
anima diligit deum. id est [illegible]
in [illegible] et [illegible] esse in fide [illegible]
amor cordis et anime [illegible] amor anime [illegible]

[illegible] si sit alter sapiencior tamen illa sapienciore [illegible]
[illegible] intelligere non [illegible] [illegible] [illegible] fortiore
[illegible] quam [illegible] sunt

cordis quam animus carnalis est [illegible] etiam car-
nalis deum amemus quod facere non possumus [illegible]
[illegible] ad amorem mundialium [illegible]
[illegible] enim [illegible] amicicie que [illegible] sunt
amat nullum amat aliam [illegible] autem [illegible]
[illegible] amant [illegible] non amat [illegible] sunt [illegible]
homines [illegible] amat mundum non amat [illegible]
autem mundum amaverit [illegible] non deum ex
toto corde amat. Ergo cordis amor non [illegible]
[illegible] in corde · quia quodammodo
carnalis est. Amor autem anime non [illegible]
[illegible] in corde [illegible] [illegible] quia amor
anime [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] omnia
et [illegible] deum [illegible] omnia. [illegible] intellec-
tus [illegible] doctrine [illegible]
cepit [illegible] de [illegible] dei in tota anima non di-[ligit]
[illegible] deum [illegible] [illegible] [illegible]
aliquid [illegible] aut [illegible] intelligere · aut
[illegible] aliquid [illegible] · ille non in tota
anima diligit deum · quia autem diligit deum
qui omnia credit esse deum vel [illegible] deum
non credat esse deum [illegible] omnem [illegible]
[illegible] et sapienciam credit esse deum [illegible]
deum non credit esse sapienciam aliquam
magis [illegible] [illegible] credit deum omnia
facere et [illegible] sine deo · [illegible] nichil posse
ille tota anima diligit deum. Quando [illegible] totam
[illegible] diligis deum [illegible] ad [illegible] omnis [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] intellec-
[illegible] deo [illegible] [illegible] [illegible] deum [illegible]
[illegible] cogitacio [illegible] que sunt dei [illegible] ·
memoria que bona sunt recordatur · tota
mente diligit deum [illegible] apostolus [illegible]
[illegible] psallam et mente [illegible] autem
intellectus que sunt dei non intelligit · aut
non [illegible] deum [illegible] aut [illegible]
[illegible] est aut [illegible] autem [illegible]
[illegible] non est bona aut cogitatio [illegible]
[illegible] non tota mente diligit deum · [illegible]
est primum et maximum mandatum. [illegible]
autem simile est huic · videtur [illegible]
ad interrogacionem respondisse [illegible]
[illegible] est mandatum [illegible] diligere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] debuit
[illegible] magnum [illegible] est non [illegible]
autem ad [illegible] [illegible] quod [illegible]
ostenderet diliges autem ut [illegible] magnum

diliges deum et proximum magnum est

quibus est. primum autem non est. vel ideo dicitur simile est. Considera ergo misericordiam. Deus est proximus noster. Christus qui sauciatam curavit nostram animam factus est proximus nobis sicut etiam in parabola illa Christus ostendit [illegible] et quis est proximus meus introducit hominem de latronibus vulneratum et a sacerdote despectum a samaritano autem receptum qui est Christus [illegible]. Ergo primum mandatum est et maximum deum patrem diligere. 2m autem et simile deum filium diligere a toto mente ergo filius dei magnus sicut pater. pater enim diligit filium et omnia dedit in manu eius. [illegible] quamquam filius dicatur esse [illegible] sicut pater. ideo pater magnus deus et primus. Filius autem magnus deus quidem non tamen primus sicut ait apostolus expectantes adventum dei magni et salvatoris dei nostri. Vel autem simpliciter intelligamus proximum nostrum omnem hominem esse fidelem. qui hominem amat fidelem. simile est sicut qui amat deum quia imago dei est homo. Sicut in imagine sua vel honoratur vel contemp-

Sicut enim pater et filius potest

simpliciter

no

natur. sic et deus in homine vel diligitur vel oditur. Neque potest hominem odire qui diligit deum. non potest deum amare qui deum odit. Sicut ait Iohannes apostolus Qui non dicit [illegible] sicut [illegible] non diligit fratrem suum quem videt deum quem non videt quomodo potest diligere. Deus enim habitat [illegible] non videt quomodo potest diligere. Deus enim habitat [illegible] et contempnit imaginem eius. Aut quis honorat imaginem et auctorem contempnit [illegible] Dum vero [illegible] quid est maximum mandatum in lege [illegible] temptantes interrogabant eum. Dominus vero ostendit quia eis [illegible] deum patrem ad dilectionem non solum dixit.

hominem

Diliges dominum deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua. Et addidit diliges proximum tuum sicut teipsum qui est Christus [illegible] sufficit dixit. Diliges dominum deum tuum et non addit et proximum tuum sicut [illegible] [illegible] et [illegible] sicut est [illegible] ut cognoscant [illegible] solum verum deum et quem misisti [illegible] Et hoc quia non dixit cor nostrum dominum deum tantum diliges quemadmodum cognoscere [illegible] deum patrem [illegible] et humane nature. diligere autem

no

deum [illegible] et [illegible] et [illegible] possibile [illegible] enim non toto corde non est possibile [illegible] ut non [illegible] ad filium eius [illegible] proximum [illegible] enim [illegible] dei quem [illegible] et dilectionem [illegible] cum non cognoscat vel filium qui [illegible] mandatis tota lex pendet et [illegible] testimonium nec sicut diligit nec falsum testimonium [illegible]

no de eo quem diligit et occidit nec [illegible] alii quem diligit nec concupiscit [illegible] quem diligit nec mulierem eius [illegible] Universe omne malum [illegible] omne bonum [illegible] ait apostolus [illegible] operatur [illegible] [illegible] et [illegible] omnis [illegible] [illegible] hoc est filius dei [illegible] ad primum [illegible]

magni dominum [illegible] diliget dominum [illegible] [illegible]

Congregatis autem pharisaeis interrogavit eos Iesus dicens Quid vobis videtur de Christo [illegible] Dicunt ei David. [illegible] quomodo ergo David in spiritu dominum vocat eum [illegible] si filius eius est [illegible] temptabant nec [illegible]

temptasse

[illegible] si enim dei filium [illegible] ergo [illegible] quia [illegible] bat [illegible] et quia [illegible] homo qui temptabat [illegible] nemo poterat respondere [illegible] nec [illegible] blasphemie [illegible] amplius [illegible] autem non poterat [illegible] quia [illegible] nec [illegible] quia non [illegible] et quemadmodum David enim [illegible] quod [illegible] [illegible] magistrum [illegible] non solum contra [illegible] contra [illegible] [illegible] filius [illegible] autem [illegible] [illegible] sicut [illegible] mandatum [illegible]

manus. Nunquam David filius vocatus est post
mortem David, postea Salomonis erat. Quia
filius Dei nobis esse qui post nos venimus
est. Dominus autem non potest esse nisi qui aut
nobiscum est aut ante nos. Christus ergo secundum
carnem post David est, secundum autem divinitatem
ante David. Ergo alium significabat dominum
suum, illum significabat ad [illegible] sedis qua ca-
deret ad [illegible] Dei. Et nemo poterat ei
respondere verbum neque ausus est quisquam
ex illa hora eum amplius interrogare. Confu-
sio multorum figura fuit disciplina [illegible]
nam si credimus quod omnia secundum [illegible]
am Dei agebantur et dicebantur intellige-
re [illegible] non ultra de sermonibus interrogare eum de-
bent doctores. [illegible] ipsius deprava[illegible] eos [illegible]
male docti [illegible] et [illegible] deficiunt [illegible] esse interro-
gare. Nam qui mori timent possunt [illegible]
ambulare diabolo adversus se agentes quando
volunt [illegible] sanctum ipsorum.

Tunc Jesus locutus est ad tur-
bas et ad discipulos suos dicens:
Super cathedram Moysi sederunt
scribe et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint vo-
bis servate et facite, secundum opera vero eorum
nolite facere. Postquam confutavit magnos sacer-
dotes super se irruentes quasi feras bestias quo-
dam venerabili [illegible] responsionis pro-
stravit et incorrigibilitatem eorum [illegible]
ostendit. Nam sola delinquentes facile
emendantur, etiam autem si male [illegible]
inemendabiles sunt, convertit sermonem suum
ad populos dicens: Super cathedram Moysi sede-
runt scribe et pharisei, ut illorum confusio ad ce-
terorum disciplinam [illegible]
[illegible] in quo sic alter confunderetur alter non
emendaretur. Nam et Deus propter malos sacer-
dotes [illegible] super terram transmittit sed propter nos
[illegible] omnium quia malos flagella non corrigunt
sed malos castigat ut corrigat bonos quia [illegible]
nisi [illegible] negligentiam emendat.
[illegible] eorum interroga-
tiones contempnunt sed volunt indignos digne
docere ut dignos digne edificent. [illegible] in sc-
[illegible] alii [illegible] dicunt
[illegible] alter non [illegible] etiam
[illegible] alter confunderetur alter
emendaretur [illegible] ergo dicit de sacerdotibus.

Super cathedram Moysi sederunt scribe et
pharisei, i. multi sacerdotes et pauci sacerdotes, mul-
ti in [illegible] nomine pauci in opere. Videte
ergo quomodo sedeatis super eam, quia non cathe-
dra facit sacerdotem sed sacerdos cathedram. nō
Non locus sanctificat hominem sed homo
locum. Non omnis sacerdos sanctus est
sed omnis sanctus sacerdos. Qui bene sedet super
cathedram honorem accipit ab illa. Qui ma-
le sedet iniuriam facit cathedre. Ideoque malus
sacerdos de sacerdotio suo crimen acquirit, non dig-
nitatem. [illegible] sedens [illegible] bene
vivens et bene docens. [illegible] sacerdos aut
bene docens et male vivens tantum [illegible].
Nam bene vivendo et bene docendo populum Nota
instruis quomodo debet vivere. Bene autem do-
cendo et male vivendo quomodo debeat condemp-
nari [illegible] populum autem quia. Omnia quecumque
dixerint vobis servate et facite, secundum
vero eorum nolite facere, i. vos qui sedetis in
ecclesia quasi auditores et non auditores dignitatem sacerdotum
discernentes et ipsa non considerantes [illegible]
de sacerdotibus. Sicut vos omnes auditis et non
facitis omnia que auditis, sic et sacerdotes omnia
docent sed non omnes faciunt que docent. Nam in
omnibus quidem dignitas diversa est, omnium autem
natura una est. Homines autem ab initio creati sunt
sunt [illegible] postea ordinati sunt propter nos. Prima aut corp[illegible]
ergo natura eorum est ordinata [illegible]. Si bene
vivunt eorum est meritum. Si bene docent nost-
rum [illegible] ergo quod nostrum est et non [illegible]
[illegible] quod alienum est. [illegible] enim sacerdotes [illegible]
fideles docent propter fideles [illegible]
propter bonos et malos [illegible] propter malos etiam
bonos negligere. Ut et vos propter bonos sacerdo-
tes etiam malos honorate [illegible] propter malos bo- nō
nos contempnatis [illegible] et malis [illegible]
re quia bonis [illegible]. Frequenter enim
et de homine malo bona doctrina procedit. Sicut
enim vilis terra pretiosum aurum gignit. Nam quis
propter terram vilem pretiosum aurum contempnit?
Sed sicut aurum colligunt et terram relinquunt,
sic et vos doctrinam accipite et mores relinquite.
Nam ut apibus herbe [illegible] non sunt sed flo- nō
res herbarum. Flores colligunt et [illegible] herbas
relinquunt. Sic et vos flores doctrine colligi-
te [illegible] conversationem relinquite ut quasi [illegible]
[illegible] herba [illegible] fidem [illegible] et [illegible]
agunt [illegible] non habent
veritatem laudant et mendacia diligunt. a

nationum. corrigant et emendant exteriora que sive bona et mala sunt in materia possunt. Ut facit autem in voluntate ideo hec mandavit dominus et benefacit autem quantocumque legi aliquem sit interiorem tamen h[ab]ent sicut Cantica. Bona sunt tolerandum in hemore et gaudio in quo sunt [illegible] participantium ad regnum rectorum tota tunc sunt contra multum sunt sibi et phariseis indignatur qui legem exhortantem de Christo venturo predicabant quidem alius illi autem non recipiebant presentem. Propter hoc hortabatur populum audire legem quam predicabant quia facit et credit in Christum predictum a lege. et non imitari scribas et phariseos in credulitate predicantes in lege de Christo et non credentes in eum. Et reddat causam quia que predicant in lege quidem Christum venturum et non credebant in eum. quia opera omnia sua faciunt ut videantur. ab hominibus videantur. quia vero non predicant Christum venturum desiderantes ipsius Christi adventum quod predicabant sed propter hoc solum ut predicatores et doctores legis esse ab hominibus viderentur. Multi hodie ~~habet~~ sunt qui iusticiam dei docent et non faciunt. quia non docent vere ipsum iusticiam dei amantes quam docent sed propter hoc solum ut doctores iusticie dei ab hominibus videantur.

Primus audivimus aliquem de consummatione mundi et de futuris que in medio eloquentium evidentem exprimimus. Et si consideras vicarium eius intelligis quia sicut latro non desiderat faciem aspicere iudicis itidem sicut et ille desiderat ipsi venire iudicium.

Alligant autem onera gravia et importabilia et imponunt in humeros hominum. digito autem suo nolunt ea movere. Enarrantium ad phariseos quidem et scribas de quibus loquuntur. onera gravia et importabilia sunt legis mandata maxime que dedit eis deus propter peccatum vituli adorati que scribe et pharisei docebant suadentes per populum secundum mandata tenenda legis et non venire ad fidem et ad stabilitatem Christi gratiam. Quibus onerosis mandatis eos dominus impraedicabat exhortans [illegible] videntur. Venite ad omnes inquit qui laboratis et onerati estis

et ego vobis requiem dabo. Ut possimus in actibus apostolorum legimus dicat. Et vos quid temptatis deum et volitis imponere iugum super cervices discipulorum quod neque nos neque patres nostri portare potuimus. Sed per gratiam ihesu Christi credimus salvari quemadmodum et illi. Quin autem onera legis quilibet dam a traditionibus fabulosis commentantes ambitiosis quasi vinculis super humeros cordis eorum alligabant ut quasi in homines vinculo constricta non videbantur et aspera autem nec in modica presumpserabant. a non dicam plenius opere suo movebant. Quod vero hoc est digito. Secundum quemdam autem tales sunt etiam nunc sacerdotes qui omnem iusticiam populo mandant et ipsi nec modicum faciunt ut non videlicet facientes sunt iusti. Sed docentes [illegible] appareant iusti. Tales sunt etiam qui gravia pondera venientibus ad penitentiam dicunt et non faciunt. et sic contemptu in penitentiae presentis fugiunt, contempnunt futura penam pro sua. Si enim fasciculum super humeros adolescentis quem non potest bajulare ut posuerit sicut necesse est vel excutiat aut sub pondere confringatur. Sic et homini cui gravia pondera penitentie ponis. necesse est ut aut penitentiam reiciat aut sustinens dum sufferre non potest scandalizatus amplius peccat. Deinde et si erramus modicam penitentiam ponentes. nonne melius est propter misericordiam dare quam propter crudelitatem. Ubi pater familias largus est dispensator non debet esse tenax. Si deus benignus est quare sacerdos eius austerus. Vis apparere sanctus circa vitam tuam esto austerus. circa alienam autem benignus. Audiant homines te gravia mandantem et gravia facientem. Talis est autem sacerdos qui sibi indulget et alios vult Dominus modo [illegible] in ecclesia in civitate qui se [illegible] onerat impotentes. Omnia autem opera sua faciunt ut ab hominibus videantur et [illegible] ecclesiam super phariseos et saduceorum communia

inibus vexatus est. In suis autem ves-
tionibus non est audacius continens se
... docent alios doctores audien-
tes non imitantes. Omnia autem opera
sua faciunt ut videantur ab hominibus.
hoc est quia omnia faciunt ut ab hominibus
videantur. Impossibile est enim ut credat
Christo talis persona quae gloriam hominis concu-
piscit eternam sicut ipse alibi ait. Quomodo
potestis credere gloriam querentes ab invicem et
gloriam que a solo deo est non queritis. In omni re
nascitur quod corrumpit eam. nam
in ligno nascitur vermis qui comedit
lignum et ex vestimento nascitur tinea
que comedit vestimentum. et ex oleribus
nascitur vermis qui olera consumit.
Sic et in spiritualibus ex ipso corpore
malum accipit occasionem. quia nihil
est tam bonum quod a diabolo non accipiat
occasionem. Ideo
hominem aggrediuntur per incitationem
et gloriam quam inveniunt cum
merita nec bellatores nascuntur de
certamine. In magistris de ambi-
tione hominis surgit invidia. Inter amicos
de ... fit zelus ...
post ... qui petunt vanam laudem
de suis laudibus ... concupiscen-
tium quasi precibus deberent ... melior
... Ideo et sacerdotes qui positi sunt
ad ornamentum populi ad edificationem
sanctitatis ex ipso ministerio ...
diaboli et ... contra
hoc ipsum bonum quod est hominibus sit
malum. Tolle ergo hoc ... de
... ut videant hominibus apparere et sine
... omnia vana ... hec hoc
... ut melior
... sicut ... Dominum
... esse dei filium occiderunt.
... tales non ... sicut
... de eis Salomon ...
... quia inutilis est nobis et ...
... hoc ... qui ...
... difficile penitentiam agunt
... eum ... ...

quia semper sunt invidi. Dilatant enim
phylacteria sua et magnificant fimbrias
vestimentorum suorum. Nam et illo
tempore ... et ... per
et ... aliqua nomina hebraica
angelorum confingunt et scribunt et
alligant que non intelligentes lingua he-
braica quasi ... videntur. Si ergo
et nunc sunt quales illi fuerunt. qui
... de mundo recesserunt non
mores de hominibus ... exempla
... de illis videamus ... Ergo sacer-
dotes ... quod volunt ab homini-
bus ... phylacteria alligant ... col-
lum ... ...
... Dum sacerdos in speciem
... evangelium ... lege
et audiatur ab omnibus ... in
... posita evangelia ... nihil ...
quomodo possunt ... suspensa sal-
vari. Deinde ubi ... evangelia
in figuris ... in intellectu sensum.
... in ... figuris bene ... collum
suspensas ... intellectu ... in
corde posita sunt quia ... collum
suspensa. Illi autem qui se sanctiores
ostendere volunt ... fimbriam
capillorum suorum alligant et sus-
pendunt. O ... magnificationem
in suis vestimentis ostendere volunt
... in corpore ipsi ... corpus eius
... non sunt. Fimbrie
eius ... salutem ... de
... confidat in vestimento ... Debet
Et ... non ... sua et
... in
... dei ... in homi-
nibus ... ut ... sanctitatem
homo dei potentiam cognosceret. Nunc
autem ... est. ... post-
quam dei potentiam cognovimus ...
... est ut homo potentiam
cognosceremus ... non
sit ut ... ostendat ... sanctio-
rem et hoc facit sine dubio se ...

P 1

se ostenderet non deum. Alius autem sic
intelligunt: sancte vocantur. Quia observatores
magnus doctrinam dilatabant, verba sua qua-
si dilatarent phylacteria et ostendebant popu-
lo ea assidue predicantes quasi confirmato-
ria salutis eius eorum, quales tamen de qui-
bus ipsius dicebat: Nunc tamen autem colunt
me docentes doctrinas et mandata hominum.
Fimbrias autem vestimentorum magnifi-
cabant dicit super cacumina eorum [illegible] madi-
torum magnificatis. Quando enim minimas
illas et superfluas observationes magnam
summam laudant, quasi communes et valde
deo placentes, fimbrias vestimentorum suorum
magnificabant. Amant enim primos recubitus
in cenis. Hoc et spiritualiter intelligantur e-
dificant [illegible] corporalia non solum non constituit
sed etiam magis destruit. Quomodo? Hoc ali-
quem esse corde iactantem audiens laudabi-
lem esse in ultimo loco discumbere, discumbat
post omnes et non solum iactantiam cordis
non diminuit sed etiam aliam iactantiam [illegible]
acquirit, ut qui vult videri iustus etiam huma-
lis videatur ab aliis. Quanti sunt enim super-
bi qui cum gaudeam in novissimo recumbunt.
cordis autem elatione videntur sibi in primo
recumbere. Et quanti sunt humiles in primo re-
cumbentes et conscientia se cognoscunt in ultimo
esse. Quid ergo? Dominus superbus est non ad carnem
loquitur sed ad spiritum. Caro enim spiritualia non in-
telligit, dicente apostolo: Nisi quis spiritualis est, non
vos cognoscat que scribo vobis que domini
sunt mandata. Si ergo spiritus ad spiritum dicit et spi-
ritualiter non carnaliter dicit. Non enim tan-
tum curat deus ubi corpus hominis iaceat, sed
in qua parte mentis conscientie sit collocata. Ergo quo-
modo dominus dixit in ultimo loco recumbite, non
solum ut corpore novissimum iaceamus, sed et ani-
mo novissimos omnium nos esse esse intelligamus.
Nam qui se corpore humiliat, quoque corde se prefert,
unde non vituperat eos qui in primo loco recum-
bunt, sed eos qui amant primos recubitus ad hono-
rem [illegible] referens non ad factum. Et
salutationes in foro. Per has salutationes non
solum in tempore sed etiam in loco, id est non solum
[illegible] ut per istos salutamus sed etiam magna
voce clamantes Ave rabbi. Non solum

recipe

[illegible] in capitibus et in publico ad gloriam
eorum nos intendamus. Et vocari ab homini-
bus rabbi, id est vocari volunt non esse nomen appe-
tunt et officium negligunt. Quomodo
potest esse magister qui discipulum non habet?
Quia ergo opera et mores suorum disci-
pulos ut esto magister. Vos autem
nolite vocare rabbi. Nec quod deo debetur vobis
presumatis. Et Nolite et alios vocari rabbi
ne divinum honorem hominibus deferatis. U-
nus est magister omnium qui omnes homi-
nes naturaliter docet. Si enim homo homi-
nem docet, omnes homines discerent. Nunc
autem quia non omnis homo docti fiunt [illegible]
ostendit quibus docentur sed paucis [illegible]
homo enim homini non intellectum prestat
[illegible] sed adeo spiritum [illegible] Nunc
doctrina enim cor [illegible] offert homini. Nisi
enim cor non faciat factum sed [illegible]
causa intelligas non docetur. Magistri vos
qui spiritales estis quomodo vocetis vobis
[illegible] magisterium. Quia quid [illegible] spiri-
tualis doctrina discipulum generat homo
hominem. Nunc [illegible] enim est beatus homo
quem tu erudieris domine et de lege tua
docueris eum. Et patrem nolite vocare vo-
bis super terram quia non estis filii [illegible]
Regno enim celesti [illegible] esse professi [illegible]
patrem vocando deum. [illegible] vocando
te [illegible] patrem tibi vocando
super terram [illegible] enim in arbore quamvis
plures ramos producat, radicem omnium
ramorum unam [illegible] in mundo quam
[illegible] homo hominem generet, tamen unus
est pater qui omnes creavit. Nam [illegible] quia
filii [illegible] vocamus [illegible] patrem non
ab ipsis natura sumus sed [illegible] non nomen
[illegible] habemus [illegible]
[illegible] Qui autem se humiliaverit exalta-
bitur. Et qui se exaltaverit humi-
liabitur. In communi hoc [illegible] re-
dei vocatione [illegible] vocationibus [illegible] pos-
debant iudei. Humiliati autem sunt [illegible]
gentes novissimum et gentes quia [illegible]
sunt se vocatos intelligebant [illegible]
[illegible] iudeos quia non prima vocatio [illegible]
secunda sed [illegible] Isti enim ad [illegible]
[illegible] vocati sunt. Isti autem [illegible]

X ego quo pro[illegible] tibi de celo vocasti dicens pater noster
qui es in celis et ego quo celeste te professus [illegible]

magnatum / pastorum dilatatores qui et
fuerunt. pastorum autem filius ipse qui
erat causa eorum. pastorum dicto apud
deum reparantibus erat. pastorum autem
ex fide apostolorum [illegible] tangentis iudeos
ducebat / humanitatem [illegible] filius ad [illegible]
[illegible] non [illegible] in loco priori

Ve vobis autem scribe et phari-
sei ypocrite quia comeditis do-
mos viduarum. Vidua mu-
lieris incauta et mollis est. incauta quidem
quia omnia que audit aut videt concipit
et rationem non considerat. mollis autem
quia facile flectitur vel de bono ad malum
vel de malo ad bonum. [illegible] autem [illegible]
clamat est et [illegible] clamat quidem quia
omnia que videt [illegible] ratione. [illegible]
quia vel de malo facile [illegible] ad bo-
num vel de bono facile revocatur ad malum.
Nam [illegible] ratione [illegible] [illegible]
rationabilior. Hec autem [illegible]
[illegible] mulieres [illegible] facile [illegible]
[illegible] facile [illegible] mulieres facile [illegible]
sunt quia non intelligere [illegible] facile
[illegible] mulieres. cum sint incaute et ad
delectationem [illegible] [illegible] [illegible]
cum sint molles corde [illegible]. tamen
[illegible] mulieribus [illegible] causas [illegible]
[illegible] mulieres [illegible] facile decipiunt habens
[illegible] [illegible]. [illegible] facile de [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] [illegible]
[illegible] autem facile decipiunt
[illegible] [illegible] facile de
[illegible] [illegible] cum sint mul-
[illegible] [illegible] sacerdotes
[illegible] [illegible]. Et ideo
[illegible] mulieribus [illegible]
[illegible] mala non faciunt
[illegible] mala. Ve vobis qui devoratis
domos viduarum orationes longas orantes
[illegible] religionis [illegible]
[illegible] et quasi diabolo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quasi magnus [illegible]
viduarum [illegible]. Ve vobis qui
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sanctificat. Ve vobis scribe et
pharisei qui clauditis regnum celorum [illegible]
hominibus [illegible] sacerdotum [illegible]

[illegible] ita [illegible] qui [illegible] gaudebant
cognoscebant [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] offendiculum fuerat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible]. Offerte do-
mino gloriam et honorem [illegible] hostias et
[illegible] in [illegible] eius [illegible]
ne [illegible] populi clamabant [illegible]
[illegible] et [illegible] qui de [illegible] mani-
festissime [illegible] [illegible] a fide Christi [illegible]
separarent. timentes ne forte credito Christo [illegible]
sacrificiorum oblationibus [illegible]
magis enim [illegible] in lege [illegible]
[illegible] sacrificia quibus [illegible] dabant
non [illegible] lege [illegible] sacrificia [illegible]
[illegible] in [illegible] quibus [illegible] et [illegible]
[illegible]. Regnum enim celorum
[illegible] quia in [illegible]
est regnum celorum [illegible]
[illegible] [illegible] regnum est beatitudo ce-
[illegible] [illegible] est [illegible] quia
[illegible] in eam. clavicularii autem sunt
sacerdotes quibus [illegible]
[illegible] scriptura. Clavis autem
[illegible] [illegible] quam [illegible]
hominibus [illegible] [illegible]
apertio autem est [illegible] [illegible]
non [illegible]. Ve vobis quia non aperitis regnum
celorum [illegible] quia [illegible] non sunt
[illegible] clamare sed quia [illegible] [illegible]
in omni labore [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] obser-
vare quia sicut [illegible] [illegible] homo [illegible]
[illegible] sed sicut [illegible] [illegible]
est homo. [illegible] autem [illegible]
est. [illegible] [illegible] [illegible]
non quia [illegible] [illegible] alios esse doctores
alios [illegible]. [illegible] autem [illegible]
doctor [illegible] non [illegible] et [illegible]
ordo [illegible]. Nam ad eos quidem qui
volunt esse doctores [illegible] [illegible]
quod sacerdotes in cordibus populi ad eos
autem quos volunt [illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] sicut dicit / In [illegible] [illegible] pa-
trem [illegible] et dicit tibi [illegible] tuos
et [illegible] tibi [illegible] sicut sacerdotes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dabit rationem in die iudicii sicut
dominus dicit ad ezechielem Ecce speculatorem

tionem te posuit dominus asit si non dimittis in
pace ut testibus impiis simul disperdat ipse
quidem in peccatis suis morietur. sanguinem
autem eius de manu tua requiram. sic
et propheta a sacerdotibus nisi dedignat et cognoscunt
veritatem habet audientiam indicentem
Sic dominus enim ipsa ad populum optime
bam sermones meos et non non audiebatis
ideo in vestra perditione ridebo Satan prophana
bas testamenta aut vestra mea quod non sed oppo
sicionem tenet sed alios quidem sed in domo
qui dant. alios autem qui accipiunt sic
et in domo alii sunt qui docent. alii qui
discunt. Deinde obscura est nova veritas
ut non tamen malis intelligatur quia contemp
no tibilis contemptibilis enim est si ab illis
intelligatur a quibus nec amatur nec
custoditur. Non ergo absconditur in
scripturis veritas sed obscura. non ut non repe
riat eam qui quesierit. sed ut non videat
eam qui querere eam noluit. ut ad illorum
gloriam pertineat qui invenerint eam. quia de
siderauerunt eam et quesierunt ut inve
nirent. ad illorum autem condempnationem
qui non invenerint eam. quia nec desidera
uerint eam nec quesierint nec invene
no rint. Vel potest eis esse occasio con
dempnationis ignorancia veritatis. quibus
fuit inveniendi facultas si fuisset querendi
voluntas. Nam si veritas falsitas celata
esset cognoscentem se magis quam quarum
querentem. quod clamabant scripture sacer
Dele dotes. alii in passione insultantes depicta
dixit passus ipse dominus veniet et
salvabit nos. vinum aspicientem ostendi
ceterorum. et aures surdorum. et lingua
mutorum [illegible]. deprecantur. hec signa esse
adventus Christi. Clamando ergo dominus.
mutorum sanavit et surdum iudei perversa
admiratione dicebant. Hic non eicit demo
nia nisi in Belzebub principe demoniorum
ut averterent populum suum a fide Christi. Aperte
autem contra clamabant contra veritatem.
quando deposuerunt decretum ut si quis
diceret eum filium dei fieret extra synagogam.
Unde et nostri sacerdotes clamant in
iuriam veritatis. Tacent enim quoniam si
manifesta fuit veritas. veritas certe non

et ipsi de sacerdotali dignitate ad simu
latam veniens populum iudicem quia
legerunt in propheta hic tale aliquid. quod
nunc nescit maior est. propterea inpressio
clamabant contra moralis docentes se
dispensatoriam causam de timore
in veritatem ut in ardentem scripturarum apertius
rationabiliter quod agitur ignorantes pro
pter ipsis comprehensibilis est. Abscondunt
vestimenta que viderunt negotiatorem
alterum et ubi meliores vestes invenerit
et precio valiori illic comparat. et non a
populum conveniunt omnes doctores et pre
dicatores ubi sincera veritas veniat ut
ubi corrupta non omnium confessiones co
gnoscere cognoscunt et veritatem aliqui elige non est
veritatem dicit enim apostolus. Omnia probate quod
bonum est tenete Aut si propter malitiam fugitivi
sunt vel iniquitatem malitia anglicanam
volunt ad aliquem locum cum videant
nos iniquitatem propter ignorantiam vel dis
a professione proposita. Non si cognoscis quod
ipsam viam non illam et quos nescis vel
no et tamen invenies rogas et promittis vel
velis sequi omnia ingredi veritatem. nunc
potes decambulis. nunc queris in scriptoribus
nunc presules in bonis operibus. nunc unde
gales sacerdotes nunc istos nunc alios qui si
sunt clamantium scripturarum querimus quod
Sed ista non fuit quia in verbum dei non credidit
quia nec promissio veritatum eius credidit
nec iudicium confirmationis eius ab
nec merentur et cetera.

Ve vobis scribe et pharisei y
pocrite qui circuitis mare et
aridam ut faciatis unum proselitum
et cum fuerit factus facitis eum
filium gehenne duplo quam vos.
estis. Iudei cum viderent quod videbant gen
tiles post conversionem de veritate fidei
de vanitate idolorum facile dispensabat
conveniebant Nunc eam falsitatem con
vanitatem idolorum manifestatione ve
ritatis dei dicit nunciatum. Cum aliis qui dicit
magis admirentur ab ea quod admiraret
Tamen cogebant eum fortem si non pro
gloriam dei ut addiscis rationabiliter homines
neque propter viam volentes eum salvare
quietam docebant. sed aut aperte [illegible]

in[illegible] ab[illegible] in synagoga[illegible] iudeis [illegible]
[illegible] aut [illegible] gloriam
[illegible] [illegible] [illegible] posse [illegible]
[illegible] sicut [illegible] sacerdotes [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] gloriam dei. [illegible] de ignorantia [illegible] — i. laude dei
[illegible] dolentes [illegible] aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] gloriam [illegible] videantur [illegible] potuisse [illegible]
corrigere. Aliquando [illegible] deum [illegible] ali-
[illegible] corrigere aut [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum ipso
in [illegible] [illegible] cognoscere [illegible]
deum corrigi [illegible] aut [illegible] in [illegible]
quo [illegible] deum [illegible] ad bonum [illegible]
[illegible] magis [illegible] [illegible] aliquis et
alii [illegible] aut [illegible] intelligit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] facitis eum filium gehenne
[illegible] quia vos estis. Et [illegible] forte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] exemplo [illegible] fit
[illegible] magistro. et sic [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut si [illegible]
[illegible] in [illegible] est filius gehenne [illegible]
[illegible] est [illegible] in [illegible]
filium gehenne quia non credebant christo.
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] non solum non [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] aliquis [illegible] fidem [illegible]
[illegible] post ad [illegible] · [illegible]
[illegible] exemplo [illegible] et [illegible]
[illegible] ipso et blasphemare [illegible] [illegible]
[illegible] et ille [illegible] sic facit aliquis duplo filius
gehenne [illegible] quia fuerat [illegible]
[illegible] Deinde quia factus fuerat filius [illegible]
blasphemator et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] duplo fit filius gehenne
[illegible] autem quia [illegible] quia [illegible]
[illegible] reliquit. Deinde quia factus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] et in [illegible]
in [illegible] est filius gehenne. [illegible] autem
[illegible] in [illegible] aliquam [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] duplo fit filius
gehenne. Ve vobis duces ceci qui dicitis
quicumque iuraverit per templum nichil est

[V]um autem iurant per [illegible] templi [illegible]
in templum tantum et altare dei ad gloriam [illegible]
[illegible] et ad [illegible] spiritualem salutem. Primum
autem quod est in templo. vel domus magis ad — || quod est super altare ad gloriam quod de dei [illegible] et ipse [illegible] dona
delectationem [illegible] et ad utilitatem sacerdo-
tum offerentium super altare. Iudei quod [illegible]
quo ipsi delectabantur et dona quibus ipsi
[illegible] [illegible] dicebant [illegible]
et altare [illegible] homines [illegible]
erent ad offerenda dona. [illegible] ad [illegible]
das in templo aut [illegible] faciendas [illegible]
[illegible] [illegible] sic [illegible] intelligi
[illegible] [illegible] si aliqua [illegible] causa. [illegible]
videntur facere qui iurat per deum. Qui autem
iurat per evangelium magis videntur fecisse
aliquid quibus similiter dicendum est [illegible]
[illegible] [illegible] per deum [illegible] [illegible]
deus per [illegible] · maior est ergo deus
qui sanctificat evangelium quod est evan-
gelium quod sanctificatum ab eo. Ve
vobis scribe et pharisei qui decimatis — || ypocrite
mentam et anetum et ciminum [illegible]
[illegible] que graviora sunt legis iudici-
um [illegible] et fidem. [illegible]
et pharisei ad quos loquebatur quidam
quidam erant sacerdotes · quidam [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] quidam
[illegible] ad [illegible] · [illegible] alia
[illegible] ad sacerdotes qui decimas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vo-
bis qui decimatis [illegible] [illegible] et qui accipit
decimas [illegible] decimare [illegible] et [illegible]
Scribe ergo et pharisei minorum olerum
decimas dabant ut per hoc videntes [illegible] — [illegible]
[illegible] omnes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] decimas offerre [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] olerum de-
cimas dare non negligunt. [illegible] quo
[illegible] omnia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magis
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] decimas offere-
bant [illegible] religionis [illegible]
[illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] si aliqua — || ypocrite
[illegible] · [illegible] autem [illegible]

118

quoniam a quibusdam modicis delictis se ab-
stinebant que si possent operationibus non
obliviscere. Magna autem malicia abscondere
intendebant quecumque sunt. Tamquam mediam in-
dicare. Nam per omnes suos odia vult tenere. In
domum [illegible] esse. In isto autem sibi
et populo corporum aliorum cadunt multa. Et
nunc qui videntur quibusdam etas honorabi-
lis tempus consolari. Ita multo autem sedentes
aut secundum personarum acceptionem iudi-
cant aut secundum datam munerum [illegible] re-
pos hos cardinales prescient odia sine sic
transeuntes per maliciam tenebant. In fide
autem semper infirmi sunt. Nec spiritales
et lectores multam dicunt urbaniorem si-
cut et [illegible] nimirum admittere ministrum et
apostolum aperiunt et dictum. Sic ipsi ergo operantur
sunt et taliter signant medii in repel-
lunt et tamen confitentes peccatorum. et tamen confitentur.
Machinatur pessima committentes. Nam
clamamus ad sacerdotes. Primus quia
suam iustitiam et fide nullam habere
fidem per gloriam suam mandant deus.
Decimas autem offerre per malitiam
sacerdotum aut sacerdotes quibusdam populo
in spiritualibus obsequuntur. populi autem
in carnalibus sacerdotibus ministrant. Sa-
cerdotes ergo a malicia plebem si quis de
populo divinas offendisset nec enim corri- no iudi caue runt
piebat quasi magnum dum fecisset. Quia
doctrinam aliorum nec vel malam non
offendisset. Si quis autem in populo aut
peccabat aut aliquem ledebat. aut tale
quid tale faciebat nemo curabat cor-
ripere enim quasi nullam culpam fecisset
qui in deum peccabat et de suo quidem
tanto sollicite agebant. de gloria autem
eis dei et salute hominum negligebant
Ideo dicit Vobis ve vobis qui decimas
etiam minutiarum [illegible] ex populo ap-
pulo et iudicium et iustitiam non facitis
autem populum non admonetis. Sic
enim et [illegible] fit. Sicut enim quasi
si debitum honoris non accipit a presbytero
aut ipse a diacono aut diaconus
a clerico ministrante turbatur. Si autem
videt [illegible] opus suum aut ipsi aut

diaconum etiam velle observare non gaudi-
mentem aut alios precedere in dominum
mensa ministerium eis [illegible]. Et ma-
ius quibusdam de suo honore sollicitatur
de honore autem dei nullus. Et portus
[illegible] suam secundum dignitates suas
vigilanter accipiunt et defendunt. Et in
dignitatem suam curam impendit etiam ob-
sequium esse non attendunt. Si dem ab-
scientibus esse non accipit ministrant omn-
et si peccatum populum videntur nec
[illegible] ideo vos quod compendiose mult-
his complexionis est et condiciones hominum
et que mali homines sunt ad salutem omn-
enim homines aut mediocres sunt sine spirituales
sine medicales aut sunt medicales sine spiritu-
ales; spirituales enim medicales qui habent quod
tenet duo hec mala sunt ad salutem fidei
et opera bona. Dicens ergo medicinam mul-
tiplicet vos in medicamine sunt amici
tes. quod maxime modo. Sunt spirituales qui
[illegible] aut [illegible] medicinam [illegible]
[illegible] quia iustitia [illegible] et si [illegible]
tes medicales loquuntur iustitiam [illegible]
tes spirituales si [illegible] loquuntur iustitiam
[illegible] per hoc ostenditur si [illegible]
medicamine dicens [illegible]
[illegible] medicane [illegible] hominum [illegible] loquuntur
[illegible] medicamina in [illegible] autem fidem
sit in lingua tua [illegible] autem [illegible] dei [illegible]
[illegible] omnis [illegible] in [illegible] bonam [illegible]
[illegible] malam [illegible] abstinentia
dicamus 2 [illegible] bona [illegible]
sic bona opera [illegible] et non [illegible]
[illegible] confirmat 2 [illegible] et [illegible]
que [illegible] non [illegible] et [illegible] signatores [illegible]
[illegible] [illegible] glorientes [illegible]
[illegible] autem glorientes [illegible]
sacerdotes qui non ablatas [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] signare [illegible] abstinentiam maiori
modico quidem peccato se abstinere
autem committere

Ve vobis scribe et pharisei ypocrite
qui [illegible] foris est [illegible]
[illegible] et [illegible] hominum
[illegible] et [illegible] omnibus hominibus

Sacramentum manifestum est. Ideo quod ad
dixit deintus abundantes enim pleni rapina
et iniquitate. Unde sicut quondam in-
gressuri erant in templum aut sacrificium ob-
laturi per dies festos scyphos et instrumenta
sua et mensalia lavabant, a peccatis autem mun-
dare se ipsum non curabat. Quasi deus corporis magis mundi-
ciam laudet, animae sordes contempnat, non ta-
men quia deus odit odit sordes corporis et
vasorum et vasorum. Si ergo necesse sordes
odit que vilis ante eum nec est ut ipse nostram
sordidiorem. Quanto magis deus sordes con-
sciencie odit quas si volumus servare non fiat.
Non ergo vasa lavanda sunt aquis, sed co-
ra spiritus purificare ... mundo. Quod quod munus est
calicis et paropsidis ut fiat id quod foris est mundum.
Non ergo possibile est calicem abintus mun-
datum esse ante deum. Si autem peccata mittit
et si toto pelago et fluminibus omnibus se lavat
lavabis, et immundus est ante deum. Ve vobis
scribe qui similes estis sepulchris dealbatis.
Quia iustorum corpora templa dicuntur quia
anima in corpore sicut dominatur et regnat
quasi deus in templo. Nec esse quasi ipse deus
in corporibus habitat iustis. Corpora autem pecca-
torum sepulchra dicuntur mortuorum quia
anima mortua est in corpore peccatoris. Nam
cum bonis operanda est que nichil divini
dignum agit in corpore, nec quasi mortua in cor-
poribus habitat peccatorum. Sicut ergo sepul-
chrum quamdiu quidem clausum est pulchrum
videtur a foris. Si vero fuerit apertum horribi-
le est. Sic et simulatores bonorum quamdiu
non cognoscuntur laudabiles sunt, cum autem
cognita fuerint inveniuntur
abhominabiles. Nam ypocrita si bonus est
esse bonum nec quid non sit esse quod ... apparere.
Si vero malum est esse malum nec quod non esse
quod non appareri. Nam quanto est
apparere tempus est esse. Quanto autem formosum
est apparere formosum est esse. Ergo aut esto
quod appares aut appare quod es, quia manifestum
malum a sapientibus non ... [illegible]
infamia est iniustum. Ve vobis scribe et pharisei
ypocrite qui edificatis sepulchra prophetarum
et ornatis monumenta iustorum. Omne
bonum quod fit propter deum in omnibus rebus equa-
liter observatur. Bonum illud propter homines

Ubi autem in omnibus rebus
equaliter observatur

sunt sicut res ipsa presens demonstrat. Lauda-
bant enim qui maria edificant, ecclesias ornant,
bonum opus facere videntur. Sed si rapinam et a-
liam iniusticiam dei non custodiunt ... de bonis
eorum magis pauperes gaudent. Si alio enim
bona faciunt sua aut per violenciam aut per
fidem fraudem quibus sit misericordia est nisi non
intelligant quia ad gloriam dei faciunt omnia ce-
pera illa sed per estimacionem humanam. Et impie
edificant maria ubi pauperes violenciam pass-
ab eis contra eos imprecantur. Non enim
gaudent martires quando ex illis pecuniis hono-
rantur in quibus pauperes plorant. Qualis
est illa iusticia mirari mortuos et expo-
liare viventes, de sanguine miserorum tollere
et deo offerre. Illud non est deo offerre sed
nolle violenter sive forma facere deum ut con-
sibi ablatam pecuniam de pecto suo cum acce-
pit composicionem iniusticie. Vos domum dei
edificare. Dat declivius et pauperibus. Unde
clamant et edificatis tabernaculum domini dei
in edificiis homines habitant, cum deus autem
in hominibus sanctis. Quales ergo illi sunt
qui homines expoliant et edificia martirum
faciunt. Habitationes hominum componunt
et habitationes dei destruebant. Nam si eo quam
quibus temporibus nostris ipsi in hominibus habe-
batur. Dicebant enim apud se: Si bene fe-
cerimus pauperibus quis illud videt? Et si vide-
rint non multi videant. Et si multi viderint
per tempus vident. Transit enim tempus et
transit cum tempore beneficii memoria. Non
ergo ... edificia faciamus que omnes aspi-
ciunt non solum in hoc tempore sed etiam in poste-
rum. Nam quamdiu edificium permanet
tamdiu edificantis memoria nominatur.
Insipiens homo quid tibi prodest post mor-
tem memoria ista, si ubi es crucieris et ubi
non es lauderis. Ergo dum capiunt ... deos
dominus christianos docet. Quomodo si iniusta
alia bona edificia sancta faciat homo adqui-
sita ... est bonis. Sic autem sine aliis bo-
nis operibus passio est gloria peccatoris. Ve vo-
bis scribe et pharisei ypocrite qui edificatis sepul-
chra prophetarum et ornatis monumenta iustorum.
Nam considera consequenciam ... Christi
et modo intelligit quia non solum illis dis-
putaturus sed omnibus communiter ... maxim-
um. Nam si ad illos solos diceret

[illegible]

no

no

no

Et dicitis si [fuissemus] in diebus patrum nostrorum
fuissemus socii eorum non fuissemus
in sanguine prophetarum. Chrysostomus. Non quia san-
cti [illegible] aut omnia talia loquebantur
sed quia talia cogitabant et faciebant
cogitationibus suis et factis hec loquebantur
Quando enim filii colebant quos pa-
tres occiderant condempnare videbantur
homicidia mortuorum patrum. et se ab
aliorum consortio separare. Sic et christiani
quando colebant prophetas et apostolos
et martyres quos a patribus eorum [illegible]
a iudeis vel a gentibus persecutionem
passi sunt et occisi condempnare vide-
bantur acta mortuorum patrum id est iudeorum
atque gentilium et dicere quia si fuissemus
in diebus illorum non fuissemus socii
eorum in sanguine prophetarum aposto-
lorum et martyrum. Itaque testimonium
redditis vobis quia filii estis eorum qui
occiderunt prophetas. Chrysostomus. Carnalem ge-
neralem dicit quia non potest fieri ut de bonis
parentibus mali nascantur aut de ma-
lis boni. sed quales fuerint patres tales
et nati. Una [illegible] arbor in fructibus cognoscitur
et fructus per arborem demonstratur. Sed
[illegible] cognoscuntur in filiis et filii
[illegible] parentes. Non enim hoc ait ipsis apostolis
[illegible] [illegible] in generatione mista est
[illegible] generatio nostrorum [illegible] et
[illegible] [illegible] de filiis mores parentum
Si pater fuit bonus et mater mala.
aut mater fuit bona et pater ma-
lus [illegible] filii [illegible] [illegible]
matrem [illegible] [illegible] filii patrem. [illegible]
[illegible] omnis [illegible] [illegible]
[illegible] patrem [illegible] [illegible] Si autem
ambo fuerint equales aliquando fit
ut de bonis parentibus nascantur mali fi-
lii aut de malis boni sed raro. [illegible]
[illegible] [illegible] nature ut omnis [illegible]
nascatur [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]. aliquando tamen ut [illegible]
[illegible] opera dei nascuntur [illegible] [illegible]
[illegible] habens aut [illegible] [illegible]
[illegible] in evangelio scriptum est. [illegible]
[illegible] regulam nature [illegible] [illegible]

Accidit ut deformis nascatur sic [illegible]
regula nature

ut dissimiles nascantur filius [illegible]
suis [illegible] [illegible] [illegible] quando moritur
[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
mali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia mores boni [illegible] semper
[illegible] [illegible] amorem [illegible]
mores [illegible]. et [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible].
Chrysostomus. aliquando [illegible] quia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab
[illegible] Cum autem [illegible] quia
[illegible] habes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quales [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
cognoscitur [illegible]. Si ergo ambo fuerint
boni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Si autem fuerint mali [illegible] [illegible]
[illegible] Si autem dissimiles fuerint
parentes. [illegible] [illegible] [illegible] quomodo.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]
Chrysostomus. [illegible] aut de [illegible] [illegible]
[illegible] aut de [illegible]. [illegible] re-
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] Si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
similes sunt [illegible] suis sibi ipsi
testimonium perhibent quia filii sunt
eorum. Si autem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dissimiles
sunt [illegible] suis perhibent testimoni-
um sibi quia non sunt filii eorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sibi ipsi testimonium perhibeant [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] suis quia sunt
filii eorum [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] sibi testimonium dant quia filii sunt
iudeorum atque gentilium qui persecuti sunt
prophetas et apostolos et martyres. quomodo
[illegible] opera facientes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] iudei atque gentilium pro-
phetas apostolos et martyres. Chrysostomus. [illegible]
[illegible] et [illegible] aut martyres [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. Chrysostomus. [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Chrysostomus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Christus enim testimonium Christi [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]

Sic homicide iudei de homicidis iudeis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut de [illegible] [illegible] nascitur

amore prouidebat / et desiderio animarum aliarum
terrenis sed bone arbores et fructus bonos
ut et filios docent et filios non animas habe-
bant carnales. Sed fructum eorum dei ex-
ponebant / non mundialia bona sed regna
celestia hominibus promittebant / Si ergo / filii
estis / hoc est filii sanctorum prophetarum et aposto-
lorum et martirum quia ita fecerunt / si
quando alios persequebantur / alios etiam alius persequu-
bant / aliorum bona diripiunt / alios de-
dampnant / sanguine domini ipsi dare testimonium
dant / quia filii non sunt prophetarum et apostolorum
et martirum. Et vos implete mensuram
patrum vestrorum hoc est / alius dicatur
ut quemadmodum patres vestri interfecerunt
prophetas sic et vos interficiatis et apostolos et mar-
tires et ceteros sanctos. Et Ro. omnibus illis
ut faciat quod facere non vult nisi iniquus sed contra
vos quia faciebat quod volunt faciatis. Ipsa au-
tem contra aliquem facere admonuit quod ali-
quod cogitat contra te dicis illi fiat / intelligo
vos facturos. Sed quando te intelligo quod co-
gitat facere. Si ergo dominus adimplendam dicebat
Quod facis fac citius. Et quia debere dispositi
esse et vos implere. Quoniam ad iniquitatem
accesserant / accesserant / mensuram patrum
suorum in illis hominibus occiderunt. Ita homines
tunc fecerunt / donum illi iniquos ita vere
sed quia subsequitur / dependit / sua in morte
non implerat. Alius sunt amore peccatum fecerunt
etiam in tunc operabat quia ait / remitte illis quia
nesciunt quid faciunt / Implerat autem
illis apostolorum mortem. Ceterum in quod fecerunt quod
volentes occisi sunt / non dicit / Implete mensuram
vestram implere. Et Ro. Quam benignus et miseri-
cordia est / sanas iniquitates contemplare et alii
orum iniquitas vindicare. Non autem suas
vindicat quamvis ipse vindicet. Carnaliter
in quam ipsorum esse putarunt. Consequenter
sicut dicit hoc / Quando enim heretici
valde ... omnia carnalibus docentes carnales
concupiscentie sed carnalem ambitionem sine
principio omnes non in aliquam partem
disputantes aperte non inruere / Implemus dicitur
mensuram patrum suorum generaliter
Quoniam et illi sunt scriptis multos deos colebant
Quando vero tres dicunt esse
sed quartum esse deum patrem ipsum deum

filium apostolum deum spiritum sanctum non aliter
indicorum deum patrem spiritum imple-
uit mensuram. Illi autem et alii semper unum
deum patrem colebant / filium non confitentur
tres deum patrem post / Quando vero deos
dicunt quia filius de patre parum fuit passus
fuerunt / et omnes filius carnalis a corpore
et aliorum carnalium applicantes spiritum in
passum et indescribilis corporis morte mensuram illi
impletam patrum suorum generaliter uolunt
enim tales deos colebant quam factum vero Quando vi-
vere ... et generabant / Quando vero te-
nere eos deum patrum suorum communem corpo-
reum et anima et corpore non deum in con-
solo sancto ... implerunt / mensuram patrum
suorum adimpletum. Et Ro. Iam et illi ...
se ... dicebant / ... apostolos ...
enim ... illi doctrina ...
et ... dicunt nos ... passus
homines sed enim homo ... et passus
quia ... nos ... homines non ...
... sed ... talem ...
quod facit quod hominem occidit / non ...
enim Quando vero vos persequentes et
facientes omnia quae dominus non ...
implerunt / enim mensuram iudeorum ge-
neralem patrum suorum. Serpentes genim-
ina viperarum quomodo fugietis a iudi-
cio gehenne. Sicut enim serpentes sunt et
... animalibus astutiores sunt / et astu-
tia eorum non est in bono sed in malo ...
... semper ... quomodo aliquem
... et ... quomodo ...
... Sic et omnes ... astutiores
... hominibus sunt ... quomodo ...
... cogitant quomodo aliquos ...
... sunt ... ambulant ...
... non ...
Sic ipsi ... quod ... contemplan-
...
bant / et semper ...
filios sunt ... filium ...
... ergo omnes vos ...
quomodo viperarum nati ... quando ...
... in ... mater ...
... quando ... patres ...
... quod ... semper ...
... et ...

Margin notes: nota iudices illi ut fa[c]iat; nota; nota; tem; uten; nota

// corpus rumpit ... matris

iudici[illegible] patres condempnant et condemp-
nationem a filiis suis. Quomodo fugietis a iu-
dicio gehenne. Et P[illegible] in quantum serpentina [illegible]
[illegible] consumitur potius a malitia corda [illegible]
[illegible]. Et P[illegible] in quantum sit invidia deus quos
invidet homo. Homo hominem invidet in ope-
ribus autem in corde. Quoniam autem [illegible] [illegible]
cos [illegible] et contemptibiles facit eorum [illegible] gradus
[illegible] specialis sanctitatem dilige. Deinde [illegible]
non [illegible] ante sanctitatem facietur [illegible] [illegible]
cos [illegible] nostros honorat quam [illegible]
sunt. Quomodo fugietis. Et P[illegible] in quantum sibe-
[illegible] vos [illegible] amor [illegible] ostendas. Et Pro
[illegible] [illegible] [illegible] quibus [illegible]
[illegible]. Et P[illegible] in quantum [illegible] plantata de [illegible]
domino adiuvante. Quomodo fugietis [illegible] for-
[illegible] vos [illegible]. Quia vere nomi-
nem esse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Sed [illegible] [illegible] [illegible]
dei [illegible]. Et Pro [illegible] qua [illegible] est
christianus [illegible] agens [illegible] [illegible] Dom-
[illegible] peior est ubi inimicus [illegible] [illegible]
[illegible] amicitiam [illegible] [illegible]
[illegible] est inimicus [illegible] qui [illegible]
falsus [illegible] et apud deum [illegible] est qui
[illegible] dei [illegible] et mandata dyaboli facit.
Serpentes genimina viperarum quomodo fugietis
a iudicio gehenne. Per serpentes enim [illegible]
et omnes heretici [illegible] in malitiam et
[illegible] in bonum. Et [illegible] serpentes [illegible]
in corpore suo [illegible] heretici [illegible] sunt in [illegible]
[illegible] suis et [illegible] in malignitate
[illegible] deposuerunt ymaginem dei que est i-
ustitia et sanctitate [illegible]. Et [illegible]
[illegible] ymaginem serpentis que est in malitia
et [illegible] sunt serpentes filii
serpentis illius ad quem dominum [illegible]
[illegible] dyaboli et [illegible] dicit. Ecce [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
mandamentis. omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] sententiam [illegible] hereticos et
christianos [illegible] esse. [illegible] filios
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] sunt vite [illegible]

[illegible] sunt serpentes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Et P[illegible] et [illegible] genimina [illegible]
serpentis sunt. [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] malos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sunt ad [illegible] sunt ad
mortem. Et P[illegible] [illegible] serpentes
sunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Sed et [illegible]
[illegible] [illegible] fidem [illegible]
[illegible] ad principatum. Quomodo
fugietis a iudicio gehenne [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] fidem [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] prophetas
et apostolos [illegible] [illegible] non opera
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qui dicunt. Et Pro omnis qui dicunt michi
domine domine intrabit in regnum celorum
sed qui facit voluntatem patris mei. Sicut
enim [illegible] qui [illegible] [illegible] non sunt
[illegible] facit voluntatem domini. Sed [illegible]
qui in [illegible] [illegible] [illegible] prophetas et marti-
res [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] opera [illegible] [illegible] et fidem [illegible]
[illegible]. Ecce mitto ad vos prophetas
et sapientes et scribas et ex illis occidetis 46
Prophetas sapientes et scribas apostolos dicit [illegible]
enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicit [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nova
et vetera [illegible]. Sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad vos [illegible]
[illegible] vobis [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] filii [illegible] in sanguine prophetarum.
[illegible] vos [illegible] hominibus [illegible]
qui [illegible] [illegible] [illegible] et non
[illegible] [illegible] corde [illegible] ergo

mitto ad vos apostolos et sapientes. et scribas
et ex illis occidetis et crucifigetis et persequemini
de civitate in civitatem. et in
finem patrum vestrorum homicidarum et
non bene placitam implevistis priora fortiter
fecistis [illegible] quia illi prophetas quidem occi
derunt vos autem ipsum dominum prophetarum
ut [illegible] vos qui [illegible] beneficia filii
dei vos autem eos qui [illegible] admirantur
[illegible] ipsa opera homicidalia
testimonia reddens quia filii estis patrum
homicidarum. aut non solum [illegible] vidi
et ipse [illegible] omnis sanguis
[illegible] super vos [illegible]
[illegible] nos videamus omnia ipse
qui intelligit corda eorum qui [illegible]
in facta quod preces eorum [illegible]
[illegible] quia homines occidere disposuit
[illegible] occidat homicida habetur. et
qui [illegible] committit [illegible]
committat [illegible] et [illegible]
peccatis [illegible] nisi [illegible]
qualiter non ex operibus [illegible] et cogi
tationibus cordis dicit. apud [illegible]
divinae [illegible] et cogitationibus [illegible]
[illegible] tamen [illegible] dei et
[illegible] homo voluntas [illegible] computatur
quod bono aut condempnatur per malo opera et
testimonium [illegible] voluntatis. [illegible]
operis [illegible] reatur. [illegible] et [illegible]
in aliquo [illegible] iram [illegible]
[illegible] malitia [illegible] voluntatem
[illegible] et operis non [illegible] ad [illegible]
[illegible] sapientes non [illegible]
[illegible] malitiam [illegible]
[illegible] homines non occiderunt. Et quis [illegible]
[illegible] malitia
[illegible] in [illegible]
[illegible] cogitat
[illegible] opera [illegible] non [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] deus [illegible] dominum
corda cognoscit et homini et angelorum
et [illegible] dei meo

cognoscit [illegible] homines [illegible] angeli [illegible]
et [illegible] occasione [illegible] opera [illegible] operibus
[illegible] voluntatem [illegible]
et [illegible] ad eos apostolos et sapientes
et scribas Et bono [illegible] occasionem [illegible]
ostendat voluntatem [illegible]
et sapientes [illegible] eos [illegible]
scribarum et [illegible] non [illegible]
bonum [illegible] homo [illegible]
[illegible] malum [illegible]
malat occasiones per malos faciat bona
[illegible] sanguine [illegible]
[illegible] malam voluntatem [illegible]
[illegible] faciat mala [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] dominus [illegible] rogat [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] apostolos [illegible] dixit [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible]
non [illegible] ad [illegible]
non dat [illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] de malo [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] mala [illegible]
voluntatem [illegible] occidit [illegible]
[illegible] captivum [illegible]
[illegible] tamen [illegible]
ad [illegible]
sit ad [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] voluntatem
[illegible] bene facit voluntate
[illegible] et [illegible]
[illegible] dominus [illegible] et [illegible]
[illegible] malo faciendi [illegible] non [illegible]
[illegible] homo rogat me in [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] a me [illegible] et [illegible]

tibi [illegible] quod [illegible] presentem [illegible]
[illegible] quod [illegible] tibi [illegible]

eat ut inveniat occasionem nocendi. Io-
[illegible] dominus. Ecce mitto ad vos prophetas
et sapientes et scribas et ex ipsis flagellabitis
et occidetis ut veniat super vos omnis sanguis
iustus qui effusus est [illegible] occasionem
[illegible] peccandi. sed non ut peccare faciat sed
ut peccatorem ostendat. Ecce enim si vitio-
sum [illegible] et volens mores suos [illegible]
[illegible] porrexit [illegible] cum solidis.
aut aliquis [illegible] ab eo [illegible]
[illegible] sunt. et sine [illegible]
porrigat manum suam et accipiat inde [illegible]
male fecisti aut [illegible] cognovit illum
fuisse male. Sed [illegible] malicia eius. Sic et
Deus dans hominibus occasionem peccandi non
facit ut illos faciat peccare sed manifestat per-
versitatem cordis eorum. Ut veniat super vos
omnis sanguis iustus qui effusus est super terram a san-
guine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae filii Ba-
rachiae quem occidistis inter templum et altare.
[illegible] super iudeos quando non sunt [illegible]
vos malos hominibus [illegible] abel
[illegible] non fecerunt mala ante fecerunt
[illegible] ad homines [illegible] generatio-
nes [illegible] quantum ad deum
[illegible] generationes [illegible] generationes
[illegible] bona permittens deus [illegible] ad [illegible]
[illegible] ipsum [illegible]
[illegible] mores eius [illegible]
[illegible] Ergo [illegible]
[illegible] et [illegible] aut [illegible]
[illegible] Sic [illegible] generationes peccatis
mala permittens deus ad [illegible] eis
[illegible] [illegible]
[illegible] Ergo [illegible] omnibus
[illegible] ut reddendo [illegible] generationi
[illegible] ergo omnia bona [illegible]
[illegible] a constitutione mundi [illegible]
[illegible] et dona [illegible]
[illegible] omnia mala [illegible] generationibus
[illegible] mundi [illegible] omnis [illegible]
[illegible] super [illegible] iudeos
[illegible] omnia [illegible]
[illegible] mundi [illegible]
[illegible] in [illegible] aut [illegible]
[illegible] super iudeos [illegible]

corporalia. Sicut quae passi sunt a romanis [illegible]
[illegible] contingere [illegible]
[illegible] et [illegible] veniret ad se [illegible]
sed ad [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad alios [illegible] Ecce ego mit-
to ad vos [illegible]
[illegible] et [illegible]
eos et [illegible] ut veniat super vos omnis
[illegible] quae facta est ab abel usque ad zachariam
Amen dico vobis [illegible] haec omnia [illegible]
[illegible] quae data est [illegible]
[illegible] omnes [illegible] [illegible]
[illegible] veniet super illos. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] iudeos [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad se [illegible] ad [illegible]
quae [illegible] super vos. non dicit [illegible]
[illegible] veniunt super illos sed
[illegible] [illegible] malorum [illegible]
mali non [illegible] venit super
illos ut [illegible] [illegible] passi sunt
a romanis. et postmodum [illegible]
eorum [illegible] in fine [illegible] a deo.
et [illegible] gentibus [illegible] et [illegible]
non [illegible] omnibus gentibus [illegible] non enim
peccaverunt [illegible] cum deus [illegible]
[illegible] generationes ut non [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et aliorum [illegible]
[illegible] aut placuit deo [illegible]
[illegible] aut gentem. [illegible] gene-
ratio [illegible] reddere illis [illegible] quae
illae generationes [illegible] sola est [illegible]
passa [illegible] deus [illegible] aliorum [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] passi et [illegible] sunt [illegible]
[illegible] non soli [illegible] quae illorum [illegible]
[illegible] [illegible] moralis [illegible]
et sic omnis [illegible] [illegible] Ecce [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et videtur [illegible]
[illegible] alius [illegible]

puniri

illi est redditio. venient autem non parvis casti-
gationibus sed pro eo quod ascendit mensura cul-
pe sue castigationis est. Ille enim qui aliquos [illegible] casti-
gat quando aliis peccantibus ipse castigat non p[er]-
dant. quando autem peccans castigat non pa-
rvis sed ipse castigatur sic et generatio ista pro
peccatis [illegible] sunt et [illegible] quod illi [illegible]
sunt ideo [illegible] non [illegible] sed [illegible]
sunt. Hec eadem ad Hebreos [illegible]
Ideo ecce ego mitto ad vos sapientes
et scribas et ex ipsis occidetis et flagellabitis
in synagogis et persequemini de civitate in civitatem
ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui ef-
fusus est super terram. Vere enim missi sunt
sapientes ad Iudeos [illegible] sapi-
entes autem non [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] et in sanguine [illegible]
[illegible] sed sapientes [illegible]
[illegible] sapientes [illegible] sa-
pientes corpore non ore non corde [illegible]
non fide [illegible] etiam
sic [illegible] sapientia. mi-
sit scribas id est presbyteros et dyaconos et fecerunt
[illegible] fecerunt [illegible] et apostolis et mar-
tiribus. [illegible] passi sunt ab Hebreis
[illegible]. Recedat de
medio [illegible] Ille enim [illegible]
[illegible] per singulas generationes [illegible]
[illegible] ad [illegible] Iam sunt
[illegible] et apostolorum [illegible] per persecutionem [illegible]
[illegible]. Et [illegible]
[illegible] ut nobis ad [illegible]
[illegible] omnia hec [illegible]. [illegible] autem dicit
ut veniat super vos omnis sanguis iustus
sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zacharie
[illegible] generatione [illegible]
et [illegible] generatio ista [illegible]
[illegible] et enim [illegible]
[illegible] in die [illegible]
generatio [illegible]
[illegible] et ista generatione [illegible]
[illegible] et persecutorum et [illegible]
et [illegible] ad finem [illegible] generatio est et
[illegible] omnes in tempore [illegible] omnes sunt [illegible]
persecutores et [illegible] Ideo
et [illegible] amen dico vobis non transibit
generatio hec donec omnia fiant. [illegible]
de [illegible]
[illegible] Abel [illegible] sunt

[illegible] ista [illegible]
generatio ista [illegible]
gigantes in diluvio sed [illegible]
Chananei et [illegible] generationes [illegible]
[illegible]. gigantes transierunt sed generatio ista
[illegible] Chananei [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible]
[illegible] Chananei [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] et illi transierunt
generatio [illegible] postmodum [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] postquam [illegible]
generationem [illegible]
[illegible] Iudeos [illegible]
[illegible] omnes [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] generatio [illegible]
et [illegible] sunt [illegible]
et [illegible]
[illegible] postmodum [illegible]
non sunt [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] generatio [illegible]
[illegible]
[illegible] qui [illegible]
transibit generatio ista donec omnia fiant.

Ierusalem Ierusalem que occidis prophetas
et lapidas eos qui ad te missi
sunt. [illegible]
[illegible]
[illegible] et plagam [illegible]
[illegible]
[illegible] Ideo [illegible]
[illegible] Ierusalem Ierusalem [illegible]
[illegible] sanguine [illegible]
[illegible] ab illis et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] morte [illegible]
[illegible] et in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] salute [illegible]
[illegible] nobis [illegible]

Generatio ista

mina s. de mea perditione · sicut nos videmus
mus audientes cantico suo personas sive gaude
compellimur ipse amoris sanctam stat ad ipsius
eos · tamen anima · instigatione sathane facit
semper illos et post illos ad mundum et non permittit con
tradicentes sibi iniusticia quia anima est et est vera
anima si sit facta sancta in iusticia per eam non co
ntempnatur · sicut contempta iniusticia anima ob
sidetur ipsa anima non est anima sed sathane sic et
dicit ipse gaudeam amorem sanctam dicebat semper in
dicens Ecce ego mitto ad vos prophetas et vo
bis occidetis et veniat super vos omnis sanguis
iustus et ipse eos in salubri lamentatione lange
bant dicens Ierusalem Ierusalem ne dicens tu iam
conpelli cum magno dolore proditione di[illegible]
maie non enim sic dolet quia mea ab eis offen
ditur sed quia quasi violenter cogitur per deum aliquos
omnes tempore [illegible] salvare nam quemad
modum convertuntur [illegible] sed dicat aliquis
[illegible] amen in pace sicut deus
dere et sal[illegible] mare quos tamen inde
eum compellit et [illegible] sempiternae si non
volo tamen quam non desideras [illegible] animam dei
Nam sicut quam desidero [illegible] tanti
animam negat et inde est · Sic [illegible] quam
non desiderant animam perdat iam similis
est · Sed diceres quod est homo qui non desiderat
animam dei · Sicut quam plurimos inspectas de
siderare animam magnam dei tamen ad deum
ille vere desiderat animam dei quem tamen
eius · Unde autem non timet mala eius non de
siderat animam eius sed contemptus Ierusalem Ierusalem
quam Iesus nunc [illegible] ve contra animas mea
tamen pietas nunc ante animam semper ipsi volo
eum in te inspexi sed dico nunc faciende non
habeo inter possum amplius iam sufferre
intestabilibus cum iniquitatibus anima mea
[illegible] · in [illegible] prope suo defecit · Que oc
cidis prophetas et lapidas eos qui ad te mit
tuntur · Misi ad te ysaiam et sanctam eum
qui ad te ieremiam et baptistam cum ipso
sanctissime multos ad te medicos veniret
medicus · Quos doctores infirmitate tuam a
omnem medicina contempsisti · Tertius mas
non [illegible] in est pietatem peccatum illorum

Misi exechielem et te tu per lapides ex
cerebrasti eum

Ierusalem nec ipsa me tamen morte videm · Os
medicinae spirituales me defecerunt et tamen in
non es insanabilis passio tua vivat ante dona
si de morte tua gaudeo semper magna ante
misissem prophetas si te sanare voluissem Ergo
quod sanare si tempore venit non vis · Quo
tiens volui congregare filios tuos sicut gallina
pullos suos et noluisti · Cum te in egypto
quasi sanguinem aegypti regnabat in farao
misi moysen et aaron cum duas [illegible]
[illegible] me liberatos vos de vaginibus
eius [illegible] et nolui istis serviebas
solis vitulos in oreb ne per me vitis potius
[illegible] matrimonio quam deo verum · Quotiens
volui congregare filios tuos sicut gallina
pullos suos et noluisti · Ad tempus se sicut in
medicum properaverunt et audierunt illos dominus et in- spiciens
terris liberavit · Gallina certe posuit simul
tenere · Sicut enim pulli gallinarum passim
semper sequentes per devia [illegible] vagantur et
materna vocatione congregantur sic et ipso
dei carnalem voluntate et maculata tempus
terrena sequentes per devios vagi fiunt et
vocem quos certa mater et sacerdotes non mate
pastoribus non blandimentis quasi clamans
vocibus congregare et attractare sequitur Et
quemadmodum gallina habens pullos
vocando illos non cessat in assidua
vocare vagantem semper pullorum suorum
sit et sacerdotes in doctrina cessat non debent ne
scandalo et assidentes doctrinarum suarum negligentes
ipsi animas capiendum Et quemadmodum
gallina non solum suos vocare facit sed etiam
tam tamen volatilis rapaces a se diligit qui
suos nocet etiam non solum suos ramos sunt
vocare sed tam gentiles sive iudei suppositi illi
fuerunt omnes calore fidei sive mistica et in
baptismo gratiae et misericordiae mutat et unit
in dilectionem caritatis · Vere autem in eadem
haereticos et reciperemus Ierusalem Ierusalem sicut
intelligere sermonem ante tamen patris
dicitur cum fundamenta posuissent supra
monte super quam in Christo illi medici spirituales et
gentes tradiderunt in ipsum illi animam quam
tamen Ierusalem corporales animam in corporali

iudaismo et sequentes spirituales iudeos et a-
postolos occiderunt excecati infidelitate [illegible] sed
et de ista noua ierusalem i. de ecclesia quam spiritua-
liter ipsam fundauerunt [illegible] corporali ecclesia
quam ipsi [illegible] violenta [illegible]
ab illis [illegible] autem [illegible] in nobis sed
iohannes exponit illic enim de ecclesia [illegible]
videtur non quam corporalis est sed quam spiri-
tualis [illegible] fundata [illegible] religio [illegible] et uos
enim ab illo [illegible] corpore illa autem a no-
bis [illegible] uos ab illa [illegible] loco illa a no-
bis fide non apud alias religiones [illegible]
[illegible] illa apud nos religio [illegible]
[illegible] et uos ab illis egressi
[illegible] dei
ideo et illi corporales [illegible] persequuntur nos
spirituales [illegible] colorata maiestate [illegible]
[illegible] que ad illam [illegible] corporalia [illegible]
[illegible] que occidis prophetas et lapi-
das eos qui ad te missi sunt [illegible] et uos dicit
que occidisti et lapidasti [illegible] que occidis et
lapidas eos i. [illegible]
[illegible] occidas et la-
pidas eos et uos enim occidit et lapidauit
[illegible] christum et [illegible] post christum
que fecit sed eadem fecit apostolis [illegible] que fe-
cit aliquis prophetis [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt non solum [illegible]
[illegible] et apostolos [illegible]
sed eadem [illegible] nobis que
[illegible] contra
[illegible] et fideles [illegible]
non ex [illegible] sed [illegible]
[illegible] religionis [illegible] ad
illos [illegible] prophete et apostoli
ad iudeos non ad [illegible] in samaritanos
[illegible] sed ad [illegible] apostolorum [illegible]
[illegible] ignorantie [illegible]
aliter [illegible] prophetas et apostolos et [illegible]
quos [illegible] apud nos non [illegible] occidunt
[illegible] et [illegible]
loquuntur [illegible] verba et [illegible]

prophetarum et apostolorum [illegible] prophete et apostoli
[illegible] ad uos [illegible]
[illegible] occidunt
[illegible] et male [illegible] occidunt
et lapidant eos [illegible] autem [illegible]
[illegible] quos prophete et apostoli ab [illegible]
occidunt et lapidant [illegible] intellige
quos [illegible] christus nobis quos occidunt
[illegible] in christum [illegible]
et [illegible] in nobis [illegible]
apostolus [illegible]
[illegible] christus in nobis [illegible]
[illegible] et quando [illegible]
occidimus [illegible] et prophete apud [illegible] occidunt
quando enim [illegible]
[illegible] prophete
et apostolos occidunt in se [illegible]
[illegible]
[illegible] dei mortuum [illegible]
[illegible] corporis
[illegible] anima [illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible] dei [illegible]
[illegible] et ideo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] dei [illegible]
[illegible] et [illegible]
intellige quos [illegible] occidunt et lapidant
prophetas et apostolos missos ad se [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] prophetarum et apostolorum
[illegible] in [illegible]
[illegible] lapides [illegible]
[illegible] apostolos et prophetas [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]

fidei tamen mouetur ardens uolui illos de-
congregare sub uirtute pennarum id est sancti testi
mentorum. Quod enim istud sequitur apud eos ver-
bum propharum et apostolorum illi autem non sunt domesti-
ci pulli galline que est in ecclesia sed quasi
siluestres pulli sanguinarii uulturis aut
accipitris non solum ad uitam duorum testamen-
torum uenire non acquiescunt sed adhuc irruunt
super ipsam gallinam id est ecclesiam et diripiunt et
dispergunt pullos eius et debellant eam tociens
uolui eos congregare et non illi noluerunt. Ecce
relinquetur uobis domus uestra deserta id est Ecce
nunc tempus est in quo in instanti tunc ego fideo cum
aliquis scindetur velum templi et secreta mis-
teria sanctitatis eius publicabuntur et recedet
ab eo spiritus dei Et sicut corpus anima recedente
prius quidem fugescit deinde putrescit et sol-
uitur. Sic et templum uerum dei spiritu recedente
ab eo prius quidem seductionibus et indisciplinationibus
replebitur tyrannidis qui deus eum non
gubernante deinde ueniet ad ruinam. Sicut
enim ante mortem hominis insanabilis precedit infir-
mitas. sic et ante ruinam aut hominis aut socie-
tatis que tunc tur inemendabilia precedit
peccata. Sicut enim pulli a matre fugati uo-
cati cum autem non obaudierint neque secuti
fuerint matrem matre longius abeunte aut
uenit accipiter et diripit eos aut longius
euagantur ut pereant. sic et dominus frequenter
iudeos uocat quoniam non obaudierunt neque
secuti sunt eum recedente illo ab eis ad gen-
tes uenit qui accipiter id est romanus et parte
quidem eorum comedit fame et gladio. A-
lii autem per singulas prouincias dispersi sunt
ut perirent. Dico enim uobis non me
uidebitis amodo donec dicatis benedictus qui uenit
in nomine domini. Expositores inter imponunt
circa ipsum diem iudicii et resurrectionis esse
diem creditiones in xpm quod apostolus significare uidetur
dicens Quod parte in israel cecitas contigit

donec plenitudo gentium intraret et sic omnis
israel saluus fieret Et sequens illud sanctus totum hoc
dictum uelle uidetur Si quis autem misterium hoc
per illum putat ipsum quod in actibus apostolorum legitur.
quod petro credente alii apostoli crediderunt intel-
ligant propter tres causas non esse uerum Primo
quia tunc pars modica ex magna electione credidit non
totus israel Secundo quia illi ante gentes credi-
derunt non post gentes Tercio quia hoc fuit post
dicebat apostolus iam gentes crediderunt et
iudei qui fuerant creditum et tamen iudeos significat
creditiones apostolus dicens ad gentes. Sicut
uos aliquando non credidistis deo nunc autem
estis consecuti propter illorum incredulitatem ita
et illi nunc non crediderunt in uestra misericordia
ut ipsi autem consequantur conclusit deus
omnem incredulitatem ut omnibus misereatur di-
cens. Non me uidebitis id est donec ue-
niat tempus in quo dicetur Benedictus qui
uenit in nomine domini. Videre enim xpm est
ipsum fide cognoscere. sicut ad iherusalem dicitur
Relinquetur uobis domus uestra deserta. sed
cum filium dei occiderint apud uos. cum de te-
pso carnali exiit templum spirituale quod fue-
runt sancti. Sic similiter ad omnes hereticos uidetur
esse dictum Relinquetur domus uestra deserta.
scilicet cum filium dei occiderint id est ex quo uerbum
ueritatis gladio mendacitatis occiderunt. Enim
apud fideles xpus nascitur. apud hereticos
occiditur. Ideo ex quo de eorum corpore exi-
uit spiritualis id est xpus id est de ipso qui ui-
debatur xpianus et non fuit domus eorum est de-
serta. quia separati a xpo uiuere non possunt sicut
nec membra a corpore separata. Deserta
est non a malis sed a sanctis id est a fide et a gratia
Nam homo qui dei non est mortuus est
Sic eciam liter uidetur hominibus nisi bonum sit
malum est.

Egrediente ihesu de templo di-
cit ei magister Vide quales ingressus 47

est templum quare eius sanctitate. sed cum
nichil ibi sanctum inveniret exivit de templo
quod edificatum ab homine sanctum stabat. sed statim
cecidit quia fecit deus. Templum hominum
est edificatio lapidum. Templum dei est con
gregatio electorum sanctorum conversantium. Ibat
de templo foras. i. de iudeis ad gentes
Ibat non solum corpore sed voluntate recedens
in spiritualibus. Si populares peccaverint
per primam corriguntur. Si sacerdotium sit dis
sipatum quod est ipsius fundamentum quis faciet
deus. Hac ratione gente iudea relin
quens in alio loco .i. in medio gentium
vniversarum nova posuit fundamenta .id est
apostolos et omnes bonos mittens qui fuerant
ex iudeis dicente propheta. Convertantur ad me
qui timent te. Nova sibi fecit eam
et amovit illa. ut sicut mutavit locum. mu
taret et mores. Dominus per prophetam audi filia
et vide et inclina aurem tuam et obliviscere
populum tuum et domum patris tui quia concupivit
rex speciem tuam. Ibat numquam ad illud tem
plum reversurus. Ite maledixit ei dicens
numquam ex te fructus nascatur. Hec enim sy
nagoga erat illa ficulnea ornata foliis
et fructibus vacua que arbor videbatur sed non
erat. Ad quam venit christus esuriens. Christus
sic esurit quo saciatur. Saciatur in fide hominum
esurit infidelitate eorum. Hic nulla esca
humane sanctitatis inveniens egressus de
templo tristis ibat et instebat. Nam
apud samaritanos in peregrinatione sacia
tus est. Apud iudeos in domo propria ma
sit ieiunus. Non ibat. hoc significat quod offensus
egreditur rex qui aliquid perdidit et quod sperabat
non invenit. Ideo apostolis est dolore reple
tus fuit. Amen dico vobis non stabit
hic lapis super lapidem. Non potest pacifice
loqui cor habens iratum. Et accesserunt
ad eum discipuli eius et ostenderunt struc

turam eius .i. Adhuc apostoli carnales spiritua
les oculos aptos nondum habebant. id est spiritua
liter non viderunt. Totum templum intuebatur
spiritualiter dissipatum. et illi qui mirabilem com
positionem templi christo monstrabant. non
intelligentes quod homo delectatur in edifica
tione pietatis. deus in conversatione homi
num sicut dicit propheta domino. Dilexisti decorem
domus tue et locum habitationis glorie tue .i. de
core que prestat voluntas gratiarum. De
cor carnis delectat. ille autem huius ...
quod tempore delicium oculos. iste semper huius
intellectum. Ihesus eis respondit dico vobis
non relinquetur hic lapis super lapidem.
Apostoli unam rem ostenderunt sed invisibiliter christus
eis duas res salutiferas dedit. pro una re
sponsa amore suo eos amonuit quia presumebant. se
de prima eos docuit quia benignus magister.
Que videntur in seculo corporalia sunt. que non
videntur eterna sunt. Unde peribunt omnia ab
homine constructa. quia solventur que deus crea
vit. Omne quod videtur carnis est in visibilium
quod non videtur animus. Carne tumescente que
sunt visibilia tumescant. quia caro est domina visi
bilium. Si civitas fuit regi rebellis. ruc
tollet inde potestatem civitatis et illa faciet diss
tam ut qui potestatem regis non novit in bo
no eam cognoscat in malo et ipsa deser
tio testetur quod prius ei habuit dominatio regis.
Hec gens iudeorum suo celesti regi rebel
lis facta est legem meam contempnendo mi
nistros meos occidendo me misericorde cogi
tando. nisi me defenderet immortalis natura
ideo tollam ab ea spiritum meum sanctum et ange
los qui custodiebant civitatem meam. ut non
stet hic lapis super lapidem. cum solus abcel
ceredit. pridie dominabitur ei. Sedente eo
super montem oliveti etc. Querebant ab eo
discipuli quando hec erunt. ut non stet in tem
plo lapis super lapidem. et adduat inter

rogacionibz suis vnu alterp ut signifi
cet seculi fine. cuius xpc nō fecerat me
cione Sz illud pmu intrrogant et se z
appe se. Hoc eni vr nos z appe nos. nam
neqz templi illius disrupcione asperi
mus nec isti seculi fine Ideo illis expedie
bat audie signa disrupcionis illius. nobis
expedit cosumacionis signa cognoscere
Omibz laborantibz dulcis est finis. Vi
ator intrrogat ubi est mansio. Mercena
rius cōputat quo anno cōpleat. Pregn
nās de mense decimo cogitat. Sic fili
dei de fine quesierut. Nam ubi thesau
rus. ibi cor. Vnā illū locū respiciunt.
ubi sunt reposita bona eorum. nā valde e tps
cōsumacionis cognoscere. Nā in itinere con
stituti. qnto plus appropinquat mansioni
tanto plus festinat. Nā in longa via
velocres hoies pigre ambulant. z in bre
vi pigri velociter vadunt. nā appropinquā
spes excitat virtute Vn paulus. Prior
e nra salus et. Ideo qnto laudabiliores
sut qui prius erant. tanto vituperabiliores
qui post xpm sumus z adhuc de seculo
recedere nolumus Illi sciebant fine esse ven
turū. sz qn nesciebant. Nos eni vno de
monstrante cotidie mundū finiri videmus
sicut mali fili. iam albescit aurora z
adhuc dormimus. Nam peccatores nuqā
putant fine seculi esse venturū. qz qd
audiut nō credut. nec illud credut qd
cotidie vident. nā mortuos cotidie ma
nibus suis portant. z tamē mortales se ee
non putant. Et ridens dixit eis. Vide
te ne quis vos seducat. Qz intrrogant
apli sicut mr hec duo secundu eū desolacionis
ihrlm. nō eni eius q vna erit in cōsuma
cione mundi etiā desolata est. aut deso
landa adhuc. tm illa q videbat ecclesia
q vna erit aut est Dns eni nō dixit
separatim que signa ptinet ad destructi

one ihrlm. z q ad cōsumacione mundi.
ut eade signa pariter videant. z ad con
sumacoez destructionis ihrlm. z ad os
tensione cōsumacionis mundi. qz nō qui
historiam p ordine exponit eis quo res
erant agenda. sz cōphencio more dixit
eis que erant agenda. cōphena sp p mis
teriu dicat. Quod g hoc sigt de fame et
bello de teremotu si ad plenu volumus in
telligere nō pnt ptinere ad manifestacoez
destructionis ihrlm. qz tūc spualiter gens
contra gente nō surrexit. r heses contra he
ses. nā tpe aplorum surrexerut. tpe xpi g
minaverut. tpibz nris maturaverunt
z pvaluerut Tūc nō fames erat spualis sz
ubertas. Dicit cōpha Visitasti terrā z
inebriasti eam Et si volumus hec signa
tm corporalit intelligere. nō cōpetut ad ma
nifestacione cōsumacionis mundi. nā bella
corporalia semp fuerut z sp erut z fames
z terremotus. io nullū certu horum potest
ee signū futuri alicuius. sz oportet qd sit
aliqd noui qd sit signū Sicut g fuit
ihrlm corporalis expugnata. sic ihrlm
spualis i. ecclia xpi que in fine mundi
temptanda est z iā temptatur. z sic illa car
nalis signat carnalit destructione ihrlm.
z spualis temptacione i. cōsumacionem
futurū. io ad utraqz porrige mente. Vi
dete g ne quis vos seducat. ¶ Multi ve
nient z dicent ego su xpus. Hec dixit
aplis hijs qui fuerut antequā captivitatē. quia
prius venturi erant pseudo xpi z hoc erat
primu signū destructionis z ihrlm qd fctm
est. qz venerut quidā in noie xpi. quos
aplus tangit Hec tm ptibz nris dixit qui
fuerut anteqz temptaret ecclia. qz venturi
in erant heses z multa mendacia dicentes
Ego su filius dei xpus Et hec signa fuerut
expugnacionis ecclie Et fctm est vere post
qz ex tempore theodosij pvaricantibz

9 .11

multis expugnavit etiam multa dogmata prefferunt episcopo constantinum. Unde hoc est verbum dei per que signa intelligere poterant predictum esse eventum xpi. Si apprehendere intelligi potuisset. Multi venient in nomine meo dicentes Ego sum xpus. Venient sponsi ut sponse castitas temptata probetur. Quia sicut omnis mulier que diu non amonetur a malis viris non cognoscitur utrum sit casta. Si enim unanimiter constanter viro servaverit tunc melius casta laudatur. Sic etiam fides non bene cognoscitur nisi antixpus venerit. vel de illis malis que venerunt antequam temptaretur etiam. Quia sicut cum domus incendio comprehenditur omnes latrones exurgunt currentes quilibet quod rapiat. Sic quando cursus spiritualis iudeorum et xpianorum fuit cepit omnes demones insurrexerunt per suos ministros currentes quilibet quos prevaluit. Dicit apostolus quod in nocte omnes bestie [illegible] ambulantes. Hoc modo posuit tenebras et facta est nox. Sic demones spirituales bestie quamdiu lux xpi est super terram in visibilibus i. in cordibus malorum non se ostendunt. Cum autem tenebras impietatis viderint [illegible] tunc demones prodeunt aut eorum ministri de latibulis currentes quem possunt devorare. Ideo videte ne quis vos seducat. Sicut homo cum morte fantasias videt. Sic mundus in exitu multos pariet errores.

Unde precipue loquitur ad sacerdotes licet ad omnes loquatur. Videte. Vos estis luminaria orbis verbum vite continentes quasi candelabra lucerne noctis extincte. Etiam a latinis [illegible] parens in tenebris quo stat domus si eo supine ceciderit. Ideo iubet eos spiritualiter aspicere per bone conversationis mentem illuminata. Qui bene gustat bene intelligit. qui sunt doctores qui peccant non intelligunt quia sensus eius tenebrosus est. Ideo non discernunt inter filios dei et diaboli. Unde oculos

sicut acutos de longe cognoscit quis sit amicus et quis non. Sic infirmos sine oculos non cognoscit. Hec. Multi venient **in nomine meo**. Ad tempus apostolorum et primo [illegible] in abolitione quia adhuc novus erat xpus in mundo. Quia veritas eius adhuc erat ignota. Quia apostoli eius multi [illegible] multi ministri ducebant xpos in mundum. ut homines volentes ad xpm venire propter similitudinem nominis eius errantes transirent ad diabolum et volentes ad eum ire erirent ab eo. Sicut rex in bello victus et fugatus ab alio rege induit indumentum regis victoris. ut ipsius regis victoris stemma assumens et signum preterius dum putat ad xpm ire [illegible] regem currit in manus adversarii sui. Sic diabolus ornabat suos ministros sub nomine xpi et homines decepit. Postquam vero notum xpm in mundo prevaluit per evangelium et predicationem apostolorum et sic non poterat quod xpus erat manifestum omnibus. Ideo alio modo submisit xpos per verba hereticorum dicentium **Ego sum xpus**. Audiens prelia et opiniones preliorum. Tunc enim diu corporaliter prelia audienda quando contra iudeos preparabat imperator. Unde non statim ad iherusalem applicavit. sed ad omnes civitates illius regionis et illius capitis novissime obsedit ihrsm. Ideo mandavit apostolus. **Videte ne turbemini**. sed opus predicationis [illegible] complete. Per illam ihrsm intelligit etiam [illegible] nisi templum illud destructum fuisset. observantia legis non fuerat compescenda. Ideo destructum est ut si vellent iudei postea servare non possent. aut de pascha aut de sacrificiis et aliis festivitatibus. Ceciderunt corporalia et figuralia et surgunt spiritualia. Post [illegible] gavit [illegible] quam antixpus in fine faciet [illegible] xpianos plures. unde [illegible] diabolus errores scandala non statim oppressit [illegible] sed plus per divisa loca [illegible] exercuit. [illegible] prius quo in illa civitate hec predicavit

et sic audiebant a xpianis scismata donec
veniatur ad hereses omnibus peiores. sic in illis
non erat opus xpianis turbari quia oportebant
hec fieri. Nam xpus dixit apostolis oportet
inter vos hereses esse ut probati manifestentur
et sicut illis tunc audientibus preliorum non fuit
finis gentis iudee. sed postea ierusalem est de
bellata et iudei perempti quidam bestiis. quidam
venditi ad servitutem. quidam inter gentes dis
persi. sic in illis audicionibus scismatum prim
itus non fuit finis. sed postea ecclesia est
debellata ad prevaricationem. alii seducti.
alii coacti. quod dicit. nolite turbari sive tunc
audicione carnalium preliorum sive spiritualium
imturbabiles eritis quoniam ea que fiunt in mundo
non possunt eis nocere. qui sunt extra carnem nec
mendacia eos seducunt in quibus mendaces se
seducunt. Nam sicut in tempore tribulacionis civi
tatis tempestatem audit et sonitum siluarum. sed
flatum non sentit. sic qui intus in ecclesia sedet videlicet
sus. quod mundus concutitur. tribulaciones audit
miserias videt sed ipse non movetur. Insurget
gens contra gentem. Tunc omnes gentes que
videbantur esse sub imperio romanorum super gentem
iudeam sunt congregate et omnia regna super
regnum eorum non poterat quis preter eis quibus
deus irascebatur. et heresis super heresim. et errorem
super errorem. Nam sicut impedimentum est
doctrinam eius. sic etiam doctrina. Tunc enim
gens contra gentem non surrexit. nec regnum contra
regnum. cum omnes ille gentes et regna super una
creatione sunt. scilicet super gentem iudeam. Sed tunc dicitur
gens contra gentem surgere quando inter gentes
non sibi subiciuntur. sed adversantur. Nunc heresis
super heresim insurrexit. nam tunc insurgunt hereses
quando non eodem modo sapiunt. ideo surgit gens contra
gentem. et magis surget heresis contra veritatem
ecclesie. Unde tunc omnes adversabantur iudee quia
non erant eiusdem moris. sic modo hereses heresi.
quia non sunt eiusdem professionis. sed omnes adversantur
ecclesie. et ideo dyabolus multas causas erroris

induxit ut multiplicet contra xpi ecclesiam.
ut plus perit per illam sapientiam plus per istam.
Et erunt fames et pestilentie. ut patet in iose
pho ante captionem ierusalem. primo spiritualiter ante
spoliationem ecclesie precedit fames spiritualis verbi
dei et pestilentie carnalium viciorum et tribu
lationes ipsius xpianum. nam alias inter xpianos non
erant mala scismata. nisi ista precessissent.
Sic signat dominus in illa parabola quam de semina
tis zizaniis ab homine malo apponit dicens
Cum dormirent homines in peccatis venit inimicus
et seminavit zizania. Qui sunt ut sunt semine
verbi divini. qui fames sunt pestilencia passionum
Hec initia sunt preter et pseudo xpi veni
entes ad audiciones preliorum Et surget gens
super gentem et fames et pestilentie et terremotus.
sicut hec omnia corporalia intellecta initia sunt
dolorum iudeis et desolacio sunt ierusalem Sic spi
ritualiter initia malorum fuerunt xpianis oppressio
in ecclesia. Nam ex quo hereses nate sunt et dis
sensio multorum. ex eo cepit consummacio fieri
Tunc tradent vos in tribulationem et occident
vos et eritis odio etc. Hic deficit expositio carnalis
ut de tempore illo dicamus quo ierusalem capta
est a romanis. ex eo quod dicitur. tunc tradent
vos in tribulatione quia apostoli et alii xpiani tunc
non inceperunt pati persecutionem quia omnia illa
ceperunt pati contra ierusalem Sed ab inicio ex
quo xpus ascendit. sicut in actibus apostolorum
testatur. spiritualiter hec omnia cepit fieri contra
ecclesiam xpi. id est quando ceperunt esse dogmata fal
sa quando pseudo xpi. quando ceperunt audiciones
sunt preliorum. quando cepit heresis contra heresim. quando facta
est fames verbi in populo xpiano et pestilentie
viciorum et motus perturbationum Tunc tradita sunt in
multas tribulationes persecutionum et occisi sunt
et odio habiti sunt multi et omnibus heresibus. Unde
hoc non contingit tempore apostolorum quando erant multi
non cognoscentes deum. sed dicit de isto tempore
quando hereses facte sunt. Contra gentes quibus in odio
facti sunt preces nunc hereses sunt intelligende. quia

qz qui cepit ecclesia piissimi. nescio si e-
rat in circuitu aliqua ecclesia que cog-
nosceret deum. Et ideo nec cum gentes hereses
appellantur attende. Sicut enim aliquando
destructa turre filii noe dispersi sunt et super
singulas quasque gentes separati sunt princi-
pes. secundum propositum eorum angeli mali. so-
la gens iudea sua est in portione domini.
sicut deuteronomio cantico dicitur. Cum quando di-
videret excelsus gentes non dispersit filios ada-
statuit fines gentium secundum numerum angelorum dei
et facta est portio domini populus eius. Numquid enim
diceret quod populus iudeorum fieret portio domini nisi
omnes gentes facte fuissent extra portionem eius.
Postquam ergo venit filius dei in mundum quod nulla
secula separare potuerunt. nec iudei nec tali-
ma gens aliqua scandalizetur. Docete sunt omnes
gentes ad fidem misterii boni et mali. boni
ut salvarentur. mali ne excusarentur. Quia
ergo ecclesia ex mixtis bonitatibus erat repleta
sicut retia que dicuntur in ewangelio repleta de
piscibus mixtis. necesse erat ut pararetur eccle-
sia boni pisces mitterentur in vas. mali pro-
icerentur foras. ideo concessa est dyabolo licentia
seminandi errores. et sic dispersi sunt per multas
hereses. quilibet secundum propositum suum. remansit
una fides apud deum. quo dicunt ewangeliste homines
cum essent gentes esse hereses. Quomodo. Sicut
tunc omnes unum genus divisi sunt lingua per
multas gentes quando in mundo cum esset totus populus
christianus una ecclesia et una fides divisi sunt
per multas hereses. Et sic tunc omnes gentes
facte sunt principatum malorum. Una enim gens sub
principatu michaelis. Sic et modo hereses
facte sunt sub principatu demonum. Una enim sub
principatu christi remansit que est ecclesia. Una
est columba mea perfecta. Et tunc multi scanda-
lizabuntur. Hic patet quod non loquitur de tem-
pore apostolorum quia tunc pauci scandalizabantur
pauci tamen odium habebant intra se quia tunc
erat cor unum et anima una. Sed de omnibus

principatu

loquitur ubi plures scandalizantur in fide
quam confirmantur. nunc tradiderunt et odio
se odiunt sunt nec in duobus inveniet cari-
tatem. ¶ Et multi pseudo prophete exurgent
et seducent multos. Prophete dicuntur non solum
qui annunciant futura de christo sed doctores
et pseudo prophete falsi doctores heretici. cum
illos quos viderint diversis argumentis reli-
gionis spe precedentes. Quidam dicunt se neque
comedere neque bibere nec surgere nec cales-
cere. sed semper pendere in aere. Alii bestias demonia-
cas circumdant facientes sonum sibi demonia
commoventes. Et quia gratiam dei non habent pro
arte demonum se commendant. Sed hec in-
sania sunt signa et insipientes fallunt.
Alii vehementer seducunt et si mendaciter christiani
perdunt fidem annunciant. ecclesias habent. et ordi-
nes clericorum sicut fideles et sacramenta habent
baptismi et eucaristie cum omnibus similibus
constituere ideo tenebrescere faciunt mentes sapientum
et omnia opera virtutum facientes. nisi forte
illud qui consideret quod ait apostolus Cum ipse sa-
thanas transfiguret se in angelum lucis. quid
magnum est illud et si ministri eius transfigurantur
se. sicut ministri iusticie. quorum finis erit secundum
opera eorum. non enim scrutantur [?] conveniunt. communi
Multos inquit seducent. non omnes. quia non est
seducentium virtus. sed negligentia seductorum.
Nam si esset virtus seducentium. omnes seduce-
rent. nam sicut virtus medicine fideles ad se
sic mendacium infideles ad se rapit. Quod vero
virtus aut facit fideles aut meretur stabiles
facit. mendacium non habet ex hominibus nec virtute
quia virtus in sensu fidelium dirigit. mendacium
in sensu fidelium nichil habet. ¶ Qui perman-
serit usque in finem hic salvus erit. Quo audie-
bant facere persecutiones aut quo non exhibe-
rent quod hic dicitur. Qui perseveraverit. Persecu-
tione patientibus loquitur. Numquid persecutionibus
et seductis christianis vel seductoribus apostolis.
sicut non sanis sed infirmis dat medicinam

pñia

Hic consolatio nobis parvulis facientibus sed
pusillanimitatibus datur et predicatur in universo
orbe. ergo tempus manifestius audit. primi
umque persecuebantur ewangelium quando illa bella
corporalia movebantur contra iherusalem. adhuc
minuebatur ewangelium. nam usque ad tempus christi
ani regis et si non persequentibus quibusdam
de gente in gentem tamen notitia pervenit ad
omnes et tunc completum est quia ex eo bella ceperunt
ut fieret electio meliorum. Et daniel quod diu voca
tio est. non potest facilis esse electio. nam electio
49 impedit vocationem et econtra. Unde si fuit
difficile erat perveniunt usque in finem. Cum
ergo videritis abhominationem desolationis
que dicta est per danielem stantem in loco sancto etc. Quidam
dicunt abhominationem desolationis esse
ymaginem cesaris quam pylatus posuit in
templo. Sed lucas videns dicit sic. Cum
videritis circumdari iherusalem. scitote quia appropinquavit
desolatio eius et sic dicit tunc de hiis qui in
iudea sunt. sed ut per aliam similitudinem eius de loco
ostendat quod abhominatio desolationis fuit
exercitus alienigene romani imperatoris stans
contra iherusalem que usque tunc sancta est. Hec petrus
apud clementem exponit. Cum videritis abho
minationem desolationis stantis id est cum videritis
ipsam populatam stantiam contra iherusalem quam prius vidistis
Similiter in fine mundi de antichristo intelli
gendum spiritualiter quo ad hereses et fames iusti
tie. quia illa omnia precesserunt. Post abho
minatio stetit in loco sancto id est exercitus antichristi
qui sunt omnes heretici. precipue illa que habet locum
ecclesie ut videatur stetisse quasi verbis veritatis
et stetit abhominatio id est exercitus antichristi
qui multas animas reddidit a deo Et hoc est
quod dicit apostolus. Qui extollitur et adversatur
supra omne illud quod dicitur deus. et sic colitur
quasi deus Et sic omnes male hereses que prius
audiebantur postea steterunt in loco sancto desola
tes etiam christi ex quo data sibi licentia ce
perunt omnes heretici etiam. Que enim presse

runt a tempore constantini usque ad tempus theo
dosii abhominatione diximus. desolationis
hanc esse heresim que occupavit loca ecclesie.
et multos desolavit a fide et ipsum exercitum
antichristi. alias quia heresis que repetit publi
ce hic etiam. locum hunc ecclesie sancti // Si
quis vero auditores per prelatos fames et pestilen
tias intelligit omnia hec mala spiritualia
sunt a tempore theodosii usque nunc. abhominatio
desolationis intelligitur esse antichristus. qui
veniet et habebit loca sancta sub christi specie. et mul
tos desolabit. et heresis preterita et tunc fiet de
exercitus antichristi. et sic applicantur verba significant
magis de consumatione mundi esse prophetizata
et sicut dicit ypus ad verbum dictum est.
Sunt enim verba ista In dimidio septimi
anni auferetur iuge sacrificium. et abhominatio de
solationis stabit in loco sancto usque ad consuma
tionem temporis. et consumatio dabitur super solitu
dinem. Ille exercitus romanus dicitur abhomina
tio desolationis. qui ad desolationem fuerat
redactus iudaycum cultum. Hic antichristus
dicitur abhominatio desolationis quia multos
desolabit a deo. nam antequam ceperunt iherusalem
in dimidio ebdomadis christus per suam doctrina
tulit de medio iuge sacrificium iudeorum
Nam tribus annis et sex mensibus docuit
qui unus fuit dimidium septimane annorum ut
illud sacrificium quod iuge fuit in usu tolleretur
de medio. et offeretur sacrificium laudis deo
in corde. sacrificium iustitie in operibus. sacri
ficium pacis per eucaristia. Usque ad finem
mundi tumultus est quia iudayca consuetudo
de sacrificiis offerendis numquam est reparanda.
Item in dimidio ebdomadis hoc est in tribus
annis et sex mensibus hoc sacrificium est tollen
dum christianorum ab antichristo Confugientibus
christianis autem eum per loca deserta non erit qui
etiam iniret aut deo sacrificium offerat Quo
aut tribus annis et sex mensibus predictum
est regnum antichristi multe scripture signant

9 ııı

marie ihões in reuelacione · et solitudiez
illa cōsūmacio occupauit · nā usq; in fine
tenebit āntus quē xpus interficiet spū o-
ris sui De hoc dicit apłus · et Rogamus vos co
tu · vbz · qz nisi venit dissencio primū · et reue
latus fuit hō pctī illius antxus qui adūsa
tur et extollit sup deū · et in templo dei ut deus
sedeat etc̄ · Iam em misteriū opat iniqtat
Vnde omia signa precedencia signāt disrup
cione ciuitat illius et templi · hic cū dicit ·
Cū videritis abhominacione desolacois etc̄
signāt cōsummacione futurā · et filiū dei esse ve
turū · Quidā abhominacione ipm cōdit antxus
futurū in loco sco · ubi reedificatus ē sanc
tuariū qd quidā fuit iherosolimis et ibi sta
tuo ut videntes iudei credant in eū qp
templi repacione estimantes tūc phecias
ee implendas q loquunt de repacione ihrlm
nō intelligentes quo pphia de repacione
spuali templi loquitur · quā xps impleuit ·
nō de corpali quā antxus implebit Et im
plebit illud qd pphauit ihemias in ursa ·
Quō ingt non crediderunt veritati In tpe il
lo loquetur ppło huic et ihrlm in spū seduccois
et excitauit tribulacione sup istos · p eo qz nō
cognoscebūt eū et nostros occidt Sz hec de in
repacione in videt dubitacio · quo loc illius
templi ex quo disruptū ē nō a deo scus voca
tur · et ideo qz hic dicit Cū videritis abhoīacio
ne desolacionis stante in loco sco

In illo tpe dixit ihc discipulis suis ·
Vigilate qz nescitis etc̄ · Ignotus
ē hoī dies mortis ut sp vbu vigilet · sp
morte sparans · Et eadē roe absconditus
ē aduentus xpi · ut nō vna gens sollicite sci
ens aduentū eius · s omēs · dū in omibz aduē
tus eius sperat · Ideo interrogantibz discipulis
Dñe si in tpe hoc restitues regnū isrł · dixit ·
Non ē vrm nosse tpa vel momenta que
pr posuit in sua ptate · Illud sciatote · qz
si sciret pr̄familias q hora fur veniet · vigilaret utiq
Quilibz ē prfamilias domus sue · fur ē dyabolus
Domus corpea cor nrm ē · Os et aures
ianue sūt · Oculi em sūt fenestre · et Pā per
hos suade hīt dyabolus occasione ad aiam
et facit eā captiuā · Si vis ee securus ·
pone seram ianue tue · i · legem timoris dni
ori tuo · et supiā dolet obstrue aures spi
ris ne audiat verba mala · s singulis se
mis ne seire n dens suauit · Vn ps · Nisi
dns custo · ciuitatē frustra vigilat qui custodit ea
Pone seras p fenestris oculos vt dicens cu
Job · Posui testamentū oculis meis ut non
cogitarē de virgine · Quia vero Necessitas qn
s p istos introitus fur ingredit · et venit
nt · qui ducat ad penam sic · ideo vigilare
opz et claudē omis istos introitus · et non suffi
cit ut non audiat nec loquat vel videat uel co
gitet mala · Nam qui fecit mala clausis
introitus et impleuit et opilauit malis contra
bona ne possit ingredi bonus spus · Cum maļ
la deponit ab eis et bona nō suscipit dicit
aptus hre introitus · ideo vacantes eos iue
niens inimicus intrat ad aiam · Ideo oportet
ut isti introitus non solū vacet malis · s ut
sint clausi et opilati bonis contra mala ·
ne malus spus hēat locū ingrediendi · Ideo
dicit petrus · Si mens sit occupata · ma
lus spus nō inuenit locū ad mentē · Vnde
dicit paulus Assumpite armaturā ut pos
sitis resistē in die malo · i · opa bona sancte
Vas plenū melle recipit · s vacuū omē qd
mittit · Sic hō occupat malis nō recipit
bonū · Occupatus bono repellit malū · Si
nec mo sit occupatus omis spus intrat
in eū · s nō statim ducit ad penam · s primo an
mam sensu delectaciōis cū malibz alligat ·
postea ducit ad penā · qui nr et si intellig
malū ee qd facit nō pt resistē malo Si
te negligente domū corpis tui fuit hoc
modo ingressus fuit fur · et fuer insidiam

datam in baptismo et alias intellectus et gratias
a deo collatas et alias virtutes spirituales [illegible]
inveniet te. Sicut te nudum sicut [illegible] Ada-
m suo nudus in conspectu dei accedes. Adam
nudatus abscondit se inter ligna paradisi. ubi
te abscondes cum venerit dominus. Adam a deo
quesitus inventus est: tu abiiceris et peribis
quia ille ignorans [illegible] pro simpli-
citate sua nudatus est. Tu sciens tot super
tuas ammonitus per negligentiam tuam es nudus
deo inmortali sicut ille veste vestitus sicut ad
tempus. tu enim metuis [illegible] mortem maxime
si te sinus comprehendit. [illegible] tibi per primam
alteram vetus vestimenta. et iam prima gratis
prestatur a deo. secunda vix et cum magno impenditur
labore et luctu. quo habet parabola est venien-
tis ad causam parabole. Omnis homo si
sciret qua dies domini venturus esset sic fur [illegible]
cum [illegible] vemens sicut fur. pervenit
et non sineret perfodi domum suam. [illegible]
let [illegible] ut venerit filius
dei non perfoditur qui ignorat [illegible]
[illegible] paratus ad exitum. [illegible]
[illegible] delectantur in corpore sicut in suo proprio domi-
cilio veniens angelus mortis cum filio dei perfo-
dit corpus et animam violenter ab eo capit. Illic
enim iusti qui non delectantur in corpore sed [illegible] in exi-
lio sint in eis. veniente filio dei non perfoditur
ab eis sed vocantur ab eis gaudentes. Quis
enim fidelis servus et prudens quem constituit
dominus etc. Cum de vigilante et non vigilante super
domum suam dominus loquatur sciens plebs [illegible] sa-
cerdotes mali obdormientes faciunt [illegible] in peccatis.
boni excitant a negligentie sopore et faciunt
vigilare in operibus bonis qui assidua tuba
doctrine sunt excitantes ad bona opera
auditores suos. Consequenter de bonis et malis
introducit dicens Quis est fidelis servus et pru-
dens etc. Sicut prefectus super possessionem
suam villicum ponit ut non cum singulis colo-
nis causam habeat. sed de solo villico exigunt

rationem omnium: sic cum colonos aliquando indiscipli-
natos [illegible] sed quilibet pro suo debito reus
efficitur. villicus enim pro omnibus. et si bene reddi-
derit quilibet pro sua fide laudatur. et villicus
pro omni fide laudatur remuneratur. Sic deus
in populo ideo ordinat sacerdotes ut actum et
[illegible] discutiat rationem. Ideo peccante populo
quilibet pro suo peccato punitur. sacerdotes pro
peccatis omnium. et bene agente populo quilibet pro suo
bono remuneratur. sacerdos pro omnibus. Quis
est servus fidelis et prudens. Rem lauda-
bilem proponit rarissimam ut quis fidelem inveni-
at. si quis fideles id est deum timentes ipsos non
multos invenies. Si prudentes quosdam multos
invenies. sed pauci fideles sunt prudentes et con-
verso id est prudens et fidelis vix invenitur. et si inve-
nitur beatior est. Prudentem dico non scientem
et doctum sed sensatum et mente cautum qui [illegible]
rationabiliter omnia agere. et multi habent scientiam
magnam et non prudenter se regunt. nec sapien-
tiam sciunt dispensare. et omnis [illegible] potest
scientiam habere ex parte sed non omnis sciens potest habere
sapientiam. quia sapientia in actu probatur. scientia in ser-
mone. Fidelis queritur ut deum timeat.
prudens quantum ad homines ut populum dei sapienter
gubernet. Ideo plus placet deo conscientia quam pru-
dentia. et hominibus plus prudentia quam sapien-
tia prodest. Si quis sit tantum fidelis [illegible]
sibi. sacerdote non sit nisi fidelis et prudens
Ergo fidelis queritur ut faciat et postquam fece-
rit. et si dicat intelligat cui qualis de
doctrina conveniat. et quare. Et fidelis queritur
ut memor sit pauperum ut paulus. Prudens
ut intelligat cui et quo sit dispensare. et
hoc quod dicit Dare cibos in tempore spirituales
et corporales. sed animabus et corporibus. Quando enim cu-
rati pauperes in corporalibus et in spiritualibus pau-
periores ut dent cibos in tempore oportuno doc- id est tempore
trine. Unde apostolus Tempore acceptabili
exaudivi te. Quia [illegible] dei est acceptabi-
lis quando necessitatis et angustie est tempus.

Sicut pluvia sup bona est. s3 magis
grata e in tpe necessitatis. Et visitatio
amicorum sup esse solatius. s3 suavior in tpe
afflictionis. Sic doctrina vel consolatio sacer
dotis optima e. magis tpe psecucois. Sci
ens q xps suos suos nuq sine temptati
one sinuos. io dixit tpe oportuno. quia
qn sup exorat. sup ill medicus oportuno
est. Navis indiget gubernatore tpe tem
pestatis. D tempe psp(er)itatis digit se. anides
in tpe pacis recipit honores a rege. tpe
pacis sustinet se. Sic doctrina sacerdotis
vtilis e etiam magis tpe psecutois. & in
senectute sufficit naturalis intellectus. Na
in psecutione qn intellectus deficit timore
carnali necessarius est sermo doctoris. Qu
in psecutione sacerdos exponet punitionem
& coronas celestes morientibus pro ca
ritate xpisti ad pena(m) vehemencius accedit.
Qui vero in psecutore instancius de fide doc
magis q de iustitia conversacois. Nam i
psecutore no pro(pter) confirmacione bona vel
mala venit opinio. s3 pro fidei confessi
one. nam in psecucione fides xpianorum
purificat. in pace iusticia. Btus ille fus
que cu venit dns. Sicut dominus i fide
sapia in tpe oportuno. In fide ut credamus
sic ee sicut dominus ille credendus docet
qui facit qd docet. Qui no fac bonum
no credit bono. Qui no credit bono. nec
docet fide. Qui fide no ponit no est
bnus fuius. s3 infelix. qz alios docet. se
negligit. sic prudentes no omnino in oibz.
na alios edificant. alios destruunt. Nam
sicut in faucibz esca nutrit corpus cibato. sic
in ipso corpore spirtus doctrina tenat. Unde
dicit apls. Cor. Dedi vobis qz carnalibz
no spiritualibz. no escam in tpe. Nam
doctrina oportune data no prodest s3 nocet
sicut cibus datus in non tpe. Sicut dico
vobis sup omnia bona sua co(n)stituet.

amen bona maior est dignitas sacerdo
talis immaculate custodita. Na sup om
opa preciosiores sunt anime coram deo q cor
pora. Ideo sup omnia bona constituetur qui
qui offert deo hostiam. Na no solu omnibz
bonis meliore indicati hoiem. s3 sua pnie
impassibilitati comparaz statum humana. Ideo
magna e qui bn regit hereditate eius qua
xps sanguine acquisiuit. Si em dixit mu
lus firmus ille in corde suo. penitus e iniste
puniet. Cui pro iusticia punitur. no vide
puniet. s3 corrigit. qz punit no ut sua vi
dere vindicet. s3 ut illius anima salvet. Un
dic dns. Qui parcit baculo. odit filiu. no
dicit q iuiuste sit reus eius iudicio. s3 qui
sine ca iniuste iusta. Unde iusta punis
sio no est punissio. s3 correpcio. Sciendu
q manducare & bibere dicit sicut fuit de
illis an diluviu. i male manducare
sicut cu ebriis. i peccatoribus. Simile e
nam si hoc facit bonibz manducare &
bibere non est malu. s3 cu peccatoribz
e malu. ut sicut illi ebrii biberunt. Unde
no iudicat nos dns pro penas malorum. ab illo
minare. s3 voluntate. nam xps cu peccatoribz
manducavit. s3 no sicut peccatores vole
bat. Sunt e sacerdotes hospites potenti
& peguiorum. pro magnorum. non ut hospita
litas laudet ab hoie. s3 a deo sentietur.
Na deliciosa convivia magis luxuria
accusant. q humanitate comendant. Sic
salomon & rex electus in epulatione
nec in tempibz. io no multum pmittit
nec modicum. Veniet dns eius hora
qua nescit. Timidus em de conscientia sua
meorum & inter eos ppositos & in fidelibus.
ut quorum imitant mores. pmanet mutu.
Cum sacerdos sup oem populu constituit. si
bn facit pro toto populo. qz causa e iusti
cie omibus. & peccatis sup omibus punitur
& pro omibz. qz est causa peccatorum omibz.

Ideo est cum ypocritis qui peiores sunt infi-
delibus. Nam ypocrite omnes sunt infideles
non econverso. Ypocrite sunt iudei qui dicunt se
iudeos et non sunt sed sunt synagoga satha-
ne. Isti vero qui fingunt se esse christianos cum
tamen sint contra christum. Isti tales in ecclesia di-
cuntur ypocrite.

52 IN illo tempore dixit ihesus disci-
pulis suis. Simile est regnum ce-
lorum decem virginibus. In priori
parabola loquitur de convivis. in ista
de populis. Et licet spiritualis habeat intel-
lectum non nocet in primis carnalis. Nam
tunc regnum simile est cum diebus suis complens
solitus fuit [illegible] cum venit finis eius
modo omnes mentiuntur. quidam se fingunt iustos
cum sint mali. Quidam se simulat ut opera
bona sua usque ad mortem abscondat plus
volunt hominibus apparere non [illegible] quam deo
Qui deum timet homines non erubescit. nec
peior pro esse minor eterna quam pena celesti
[illegible] simile est decem virginibus. Quidam
putant hic virgines dici de quibus loquitur
apostolus ut sint sancte et corpore et spiritu. Et sapi-
ens virgo est que in corpore et anima virgo est
sed ut non habeat vitas nec habere vellet. Si
enim voluntate nubendi haberet. corpore quidem
virgo esset sed anima corrupta. Sepe enim sordida-
tur corpus. anima voluntate. Sepe causa
necessitatis carnalis. Deus dat homini in
misericordia spiritualem. si tamen voluntas nutrit non
consentiat nec concupiscat. sed ab omni ma-
lo abstinet quod deo displicet. Contingit quod
tunc corpus fornicatur quam cum viro coniungitur.
Anima vero que diaboli voluntatibus fornicatur
virgo quamvis habet non fuerat fatua est. quia per so-
lam virginitatem corporis putat deo placere.
Unde virginitate mentis [illegible] non profuit. nec
[illegible] copulatur sed corporis [illegible] viro et [illegible]
iungitur. Unde fit sepe ut in [illegible] si alias
non peccaret corpore [illegible] virgo et

Et si alias peccaverit quam virgo est corpore vir-
go est. anima vero fornicata. nam per concu-
piscentiam anima fornicatur. Sed concupiscere sepe
passionis est. velle arbitrii. Sepe concupis-
cimus quod nolumus. Concupiscentia sola sine vo-
luntate non dampnat. sed meliore sunt virgini-
tatis consummata. Decem virgines sunt omnes homi-
nes quarum vita decem sustinentur sensibus quinque
carnalibus et quinque spiritualibus. Item omnes homines
aut sunt peccatores aut iusti. Peccatores vero car-
nales ambulant sensus. iusti vero spirituales.
Ideo genus peccatorum in quinque dividitur. et omne
genus iustorum in quinque dividitur. et in numero quinque
sensuum et decem [illegible] honore habens virgines di-
videndus profert [illegible] qui iusti ab iniustis per
verbum sunt dividendi. ut ad dextram videlicet
ponantur iusti. hoc est sapientes quinque. et ad
sinistram quinque fatue. Et enim ministrum
moysi qui legem suscepit. x. verborum sunt quinque
in una tabula et quinque in alia. Si ergo
tabule testamenti in uno quidem habebantur
tamen non ponitur sed ut ambe fierent ad dex-
tram legentis. sed nunc erant ut una cum
quinque esset ad dextram. alia cum quinque aliis
esset ad sinistram. Sic omnes [illegible] in una con-
veniunt vocatione. alii tamen ad dexteram
sicut iusti. Alii vero ad sinistram sicut reprobi
sunt locandi. Alii vero credunt hanc pa-
rabolam pertinere ad iudeos et hereticos quod falsum
est. Ad iudeos enim non pertinet quia ydolorum cultu
in corrupta sunt. Isti virgines non sunt quia
prolem crucifixo sponso adulterorum [illegible]
susceperunt. Et hec virgines dicuntur
quia [illegible] i. [illegible] vobis adulte-
rinis corrumpitur. sed tamen ad ipsum apostolum
pertinet de quo dicitur. Statui vos uni vi-
ro virginem castam exhibere. timeo ne sicut
serpens evam decepit astucia. ita corrum-
pantur sensus vestri a castitate que est in christo
Constat virgines sunt quod fide habent integri-
tatem sine operibus iustitie. Iudei nec habent

nec fidem habent nec opus iustitie Sed si o-
leum opum sine merito nil eis prodest quia lampade
habent non habent quas accendant Sed tunc simile
est regnum celorum virginibus Fuerunt decem nec ap
paret quod perfectentes sunt quam fatue Vere tunc
multe fatue videntur prudentes et multe que
videntur prudentes fatue esse Que ac
ceperunt lampades suas Lampas dicitur
fides Nam lampas fides illuminat Nam sic
lampas domum accendit sic illuminat divini
verbi Cum dicitur Ignem veni mittere in
terram Quia lampades ceperunt homines ad quod
venientes in fide baptismo accepto venerunt
doctrinam lucernam verbum dei Oleum doc
trinam spiritualem Sicut lucerna sine oleo ex
tinguitur sic verbum fidei sine assidua doc
trina et meditatione scripturarum extinguitur
Aut oleum dicitur opus misericordie
Sicut oleum lumen lampadis fovet sic
opera bona in iustitia consideranda fidei et vi
gore accendunt Et venerunt obviam sponso
et sponse Venerunt obviam quia ex illo die
qua homo credit in Christo quia de seipso egressus
et de mundo ire videtur obviam Christo quia corde
et opere conspiciunt adventum Cum obviam
aliquem in via vadit conspicit eum donec
veniat Sic qui credit in Christum iam debi
bit in hoc seculo quasi peregrinus et non in su
is locis sed in transitu positus Ideo iude
eis mittitur de egypto expediti et paschale
agnum sic iussi manducare et ad exeundum
parati ostendentes nobis quo eukaristiam
debemus manducare id est sic expediti qui de
mundo exituri cottidie Dicitur sponso et
sponse Sicut Christus cum sit mecum nos tamen
venturo dicitur cum apparuerit in gloria sua
Ideo dicit apostolus Mortui estis et vita vestra
abscondita est cum Christo in deo Cum appa
ruerit vita apparebit cum gloria in Christo
Fatue non sumpserunt oleum secum La
pas non ex oleo accendunt sed ab igne et ab
oleo nutriuntur sine oleo extinguuntur Sic fi
deles in operibus accendunt quod verbo dei et per bo
opera nutriuntur et sine illis desinunt Non pre
in deum sperare nisi quis agit bona Nec
potest apud deum nisi qui aliquid dignum deo
fecit Fatue Ideo patrem non credunt dor
nec de gratia sanctorum cum quis de bonis loquitur
nec de pena peccatorum quia non credunt de bonis
futuris Ideo non gaudent de bonis venturis neque tristantur de malis Fatue sunt omnes qui hoc solli
citant de malis Fatue sunt omnes qui hoc sola
fide constituunt sufficere ad salutem quia in ar
dent in corpore et Christum dicunt nec bona
sibi bonis operibus commendat Moram faciente
sponso Quia tardius consummatione
non solum peccatores sed et iusti et spirituales a denique
diligentia sunt remollienda et sunt veniale vel
ea ad carnalia desideria sunt inclinata
Dormitaverunt omnes Dormiunt cum venit filius
hominis inveniet fidem super terram Nam digitus
est semper iniquitas frigescit Dormire est negli
gere Dormitare quasi quod nescitur Et non
invenit licet caritate videtur Nam si con
siderans tempus ex quo Christus in celum a
scendit et quam homines viverent ad diluvium
in christo quasi erunt vita aliquibus eorum interest
que consumptio transitum sunt ubi in nobis
impletum est Nam omnes similiter vel nimis et
ad carnalia transimus Cum prius autem que
ita primus qui contempnunt bona mundi
credens consummationem appropinquare Cum libertate dicatur
tunc sic in corde suo spiritum infideli prevalentem
Ecce ex quo Christus fuit in terris semper dice
batur consummatio veniet et non venit ne sa
tis
tam cum credit consummatione appropinquare
nec ex nobis sequitur et audire sed ex operibus que
sunt cognoscunt Nam iste qui exierunt de
mundo nec tempore aliquid qui pergere vero
mihi potuit sed nisi panem necessarium
quod sit secum Media nocte clamor
factus est Clamor sed predicatio angelorum

Ecce sponsus venit exite obviam ei etc. Vo
nobis exire de domibus sed de mundo et de
vita nostra cuius dicit apostolus In novissi
ma tuba mortuos suscitandos dat nobis cu
stodiendi ut clamorem illum estimemus esse tu
bam. ideo qui intelligit illa signa clamori
a ille audit clamorem tubarum non corpora
lem sed in via. Tunc surrexerunt omnes virgi
nes ille. i. tam viso quod peccatores de sompno negli
gentie tunc incipient timere credendo quod
iam finiendus est mundus. Et nota sicut securitas
diligentes facit negligentes. sic timor in
ruit negligentes facit diligentes. Sed melior
est diligentia quam facit timor non fides
Tunc intelligunt quod magis est quod vixerunt in
mundo tunc incipient scire quod nichil profuit fa
cisse. Et composuerunt lampades suas. i.
tunc incipient saepe discutere fidem suam tunc
investigabunt conscientias suas quod bene an male
fecerunt. Sicut super veniendo sponso festinat
sponsa componere ne in aliquo sponso displice
at. sic omnis apud se iudicabit. i. examinabit
fidem suam. Et si semper sic faceremus sicut tunc
faciemus numquam peccaremus in deum. sicut virgo
deformis sine causa se componit. sic timor
peccatores sine causa spoliabit. Unde qui in
tempore securitatis arma sua parare studuit parati
et leti erunt ad inspectionem. Et qui in tempore
securitatis gladium eruginare dimisit aut
loricam sordidare aut frangi. cum audierit
tubam in bello tempore civitatis timore festi
nat limare gladium et tergere loricam et scutum
fingere. sed non potest celare negligentiam quia
urgens necessitas non permittit longitudinem
temporis impleri. Sic deo absente filius non
aspicit opera sua. deo vero veniente incipit
festinare. sed non prodest quod multorum dierum negli
gentia una hora expelli. Fatue sapi
entibus dixerunt Date nobis de oleo vestro quia
extinguuntur lampades quia fides defecit. sicut

qui bene conscius est fiducialiter agit.
Et sicut quis infuso oleo addit lumine lu
cerne: sic consideratione bonorum operum semper
confirmat et fidei addit audaciam. Qui
sibi male conscius et semper timidus est
et subducto oleo minuitur lumen lucerne.
Sic ille consideratione malorum operum se
ipsum confundit et infidelitati sive diffidentiam
addit. Ideo timentes peccatores ad sanctos di
cent: Date nobis de oleo vestro. i. qui habe
tis opera iustitie sufficientia ad gloriam
consequendam accomodate nobis aliquid de vestro
vel bonorum operum et intercedite pro nobis
ad deum quia iustitia vestra sufficiat vos
glorificare et nos excusare. Dixerunt prude
ntes: ne forte nobis et vobis desit. Ostendi
tur quod ita terribile erit futurum iudicium ut nul
la innocentia sibi confidat. quod quis namque
est iustus in conspectu illius. Dicit Iob: Stel
le in conspectu eius munde non sunt. nec celum
sine crimine. quo ergo modo cum apparebit iustus
tunc sine delictum peccandi natura in pec
catum est. Dicit apostolus Ego sum vendi
tus sub peccato. Quod operor non intelligo. non
quod volo ago. sed quod nolo. ideo ego non operor
sed quod habitat in me peccatum. Tantus quoque timor
omnium iustorum erit ut nemo se speret iustum
sed timeat ne reus existat. Quis potest in
dicare conscientiam suam et non cognoscere con
scientiam cum dicitur quod pro verbo otioso reddemus
rationem. Nam istud tempore misericordie
iudicium non suscepit: et tempore iudicii nullam
non suscepit. Ideo in primo adventu cum
tempus esset misericordie dicentibus apostolis
super inhumanitate civitatis illius ubi re
cepti non erant apostoli. Vis inquit ut ig
nis de celo descendat. Respondit ihesus
nescitis cuius spiritus estis: non enim veni
iudicare mundum sed salvare. Ostendens
quod in secundo adventu sit in iudicio severum in

sericordia non habebit nec talis inter
cessio aut eo digni est quia non sunt condig
ne passiones huius temporis ad futuram gloriam
Si quis maior erit gloria quam pena est satis
quod quinque scorta meretrices quis sufficit et
aliis ad salutem cuiuslibet opus eorum: cum
nec sibi soli sufficiunt ad gloriam illa iusto
iudicio consequendam. Item post eius ad
vendentes et venditores bonorum operum
vel doctrine sunt sacerdotes qui propter
iustitie in populis dant quam prius aliquid acci
pientes fidem eorum. Cum peccatores pro peni
tencia solvunt precium confessionis eorum et
placant. Aut precium doctrine accipiunt quia
sic docentes eos audient populus: et tunc pro
obitum mercatus est sibi proprie salute. et sacer
dotes recipient a deo mercedem doctrine quod
bene consulunt peccatores ut eant ad sacer
dotes eos audiendo et faciendo ut habeat
veritate olei fides eorum si tamen habuerint
tempus. Abeuntibus illis emere sponsus venit.
Unde in inter angustias dubiorum terrorum
videntes se peccatores currunt et erunt
huc et illuc ad sacerdotes doctrina et penitentiam
sibi querentes et interrogantes quid oportet
facere: sed festinante iudicio cum non sit docen
di licentia nec tempus faciende iustitie
aut penitentie eorum festinatio eorum vana
est. Hoc cotidie videmus. sacerdotes cla
mant. Cum potuit penitentiam agat: quod non
potuit in deo permaneat. nec redimunt
eos divitie neque honores temporales. quia
tempore vanum est. Et si consummatio seculi tar
daverit. mors tamen non tardabit. et nemo
obaudiat. Cum mors venit inclinantur
et vocant sacerdotes. et penitentiam volunt agere
quia iam penitencie locus non est. et dum penitentiam
expoit et tempus penitencie capiunt et precep
ta iustitie. Capit via eorum et vadunt vanum
et signum iusto dei iudicio: quia non propter
odium peccatorum displicentes sibi volebant

penitentiam agere. sed propter timorem mortis: et si
vivere potuissent non sibi displicuissent.
Alius enim venditores olei pauperes dan
tur. sicut prudentes fatuas ut eant ad
pauperes. si patienter eas tempus l. facientes opera
iustitie misericordiam consequantur ab eis Eam per
penitentias ab eis fratribus olei nunc merces
acquiritur. Dum enim vadunt volentes aliquid
bonum agere dum possent cum fiducia tempore veniat
venientium est christus repente et eis confessionem
inveniens illa tunc maximentibus eis bene
agere tempus exclusit. Novissime venit
nichil prodest ex necessitate repetita confessio
ad dicere domine domine quia ex voluntate confessio
non est. Nam voluntaria confessio mag
num sufficit deo. In necessitate non magis
in at ille ait. nescio vos. Signum spon
sa mei in vobis non video. Sicut qui inimi
cum spiritum sanctum habent bona opera facere non potest. sic
qui spiritum sanctum mala non potest agere. penitentiam ima
ginem meam non habetis. Cuius imago est
facere bonum. vos econtrario fecistis. Non inveni
in istum patrimonia capientes. qui tunicam
verissimam portastis. Non possum meum di
cere in quibus me meum cognosco.

Dominica ii post.

Tempore dixit ihesus discipulis suis
parabolam hanc. Homo quidam
peregre proficiscens etc. Peregre
profectus est christus post victoriam passi
onis ad patrem suum voluntate. misericor
die suis est homo non necessitate nature.
Commendans christus dilectione qua habe
ris ad regnum celeste ascensurus unde
descenderat. Peregre se dicat mundi prope
caritatem suorum quos reliquit in terris. cum
tamen peregre erat in mundo sicut dicit. In
cola ego sum in terra. Cum christus veniet in
mundum fuit peregrinus. nullum habens fere sin
nois confessore. Postquam discipulos at
quisivit fuit patrisfamilias. Ideo proficiscens

53

de mundo pergere properabat. Ideo sic
dominus dilexit discipulos suos et fideles con
siderans quod passus est pro eis. Plus eos di
lexit quam gloriam suam quia pro eis moriebatur.
Quid mirum si maiorem dilectionem tenebat servorum
quos relinquebat in terris quam dilectionem gloriae
quam habuit in caelis. Et tradidit illis bo
na sua. Haut videns aliis plus dedit
aliis vero minus. secundum consideracionem
fidei. Qui videlicet est aut prius omnibus est
prius. neque acceptor personarum fuit dividendo gra
ciam illis. Dominus sic fere aequaliter remunera
tur eum qui plus obtulit et qui minus. Si
esset acceptor personarum non tamen in dividenda gra
tia, in dividenda mercedem esset aequalis am
bobus. Unde in dividenda gratia non personas res
pexit. sed virtutem cuiusque: ne supra virtutem
opus iniungens ipse occasio offensionis exis
teret. nec ille qui peccavit sub pondere su
pra virtutem posuisset. Volens ergo dominus suos
esse in regno caelesti. opera nobis divisit iusti
ciam commisit. non quia non potuit nos sine
operibus glorificare. sed opus premisit quia premia
sine operibus vacua sunt. et premia sine operibus
indigna sunt. Etiam aliter qui quinque tale
nta accepit. De talento generationis ac
quisivit unam iusticiam bene vivendo presbyter
unam iusticiam bene praesidendo in ecclesia. De ver
bo acquisivit unam iusticiam verba veritatis prae
dicando. De baptismo fructus est quartum proprie
gratia baptizando. et dignos filios eius in
divino cultu acquirendo. De sacrificio acqui
sivit iusticiam unam mundum sacrificium pro
populis orando offerendo et pro orando
Sed qui duo talenta accepit vel duas iusti
tias. unam bene vivendo quam acquisivit
a fide Christi: aliam in ministerio. Qui unum
accepit. Unde qui duo habuit talenta
non proponitur abscondisse talentum. tam
multi diaconi sunt inutiles. sed tamen qui
unum accepit. Attende licet deus sciret

rit qui essent iusti et qui iniusti. tamen
omnes homines ad fidem. dans eis gratiam
credendi in Christum. quod est talentum bonis
ad salutem. malis ad iudicium. Deo
mihi et doctoribus pro sua prudentia vide
deus iungere ministerium diaconatus aut
presbyteratus qui sunt iusti. Qui vero sunt in
iusti illos non videtur non ordinasse deus
Nam ab exitu vel cognoscitur quis a
deo ordinatus est. Quomodo quidam sacer
dotes ab hominibus ordinantur. manifeste
in libro canonum apostolorum invenitur. Qui
ab hominibus ordinatur quo ad deum. nec est
diaconus nec sacerdos. quia in illis non est
inventum ut portaret talentum. Qui ergo per
scientiam ordinatur a deo recepit fidei gratiam
Secundum quae hec dicimus presbyter aut dya
conus. si perdere inventus fuerit. quo ad pre
sentiam dei non ex deo sed ex hominibus factus vi
detur presbyter aut dyaconus. et sunt huiusmodi
invenimus inter eos qui unum talentum fidei
acceperunt. Ac per hoc nemo a deo ordinatus
potest. Et qui unum talentum a deo accepit
vel fidei gratiam. Omnibus enim datur a deo gratia
fidei: electionem vero tamen dignis. quia in il
la causa salutis est. In ista dispensatio mi
nisterii. Et dat prosperitas omnibus sicut anno
na datur. negotia sua non omnibus committit.
Abscondit talentum in terra. vel accipiens
notitiam Christi gratiam perdit vitam spiritualem
vel in terrenis actibus et deliciis conversus obru
it illud in carne sua et sollicitudinibus
mundi quae spinis effocant fidei sic bona
et non sunt firmae. hoc est talentum in terra ab
scondere. vel semen ubi inter spinas effocare.
Sciendum quod ille fodit gratiam suam in terra.
qui nec apponit peccare. nec iusticiam fa
cere. Qui enim peccat non abscondere videtur
gratiam suam. sed corrumpere. Sic ergo in tenebras
exteriores mittitur qui accepto verbo fidei
carnaliter vivendo fructum iusticie non facere

runt: quas tenebras habebunt qui talentum
fidei peccando perdiderunt. Qui fodit ta-
lentum suum similis est virginibus fatuis oleum non
habentibus. Utrique putaverunt sibi ad salutem
sufficere si in Christum crediderunt. Nam si talen-
tum non perdidit malus vel fidem domini tamen reus est
dampnationis. Non propter hoc solum quilibet fit reprobus
qui habet talentum fidei, sed qui operatur iustitiam
in Christo. Sicut qui accepit semen a domino suo ut
seminet in tempore et non seminat fit dampnum
domino suo: sic ille qui accepit fidem Christi et iusti-
tiam non operatur et si fidem non perdat tamen tam-
quam [illegible] potuit iustitiam facere si non neg-
lexisset. Post multum vero temporis venit dominus ser-
vorum illorum [illegible] Christus ascendit in celum.
postea reversurus et tempus cum suis mansurus.
ut eo absente fideles sibi et vitam acquirerent
per opera. presente enim Christo nec temptari fideles
poterant nec probari. Quod si sit presens si videre-
tur timeretur. Christo quando presente et si temptationes
aliquas sustinerent propter eum aut iustitiam fa-
cerent opus eorum non videbatur esse in fide
sed in oculis. ideo non poterant sibi mercedem fidei
per iustitiam acquirere nisi ascendisset ab eis.
Nam servus fidelis domino absente probatur. presente
domino quod facit non est laus sui sed domini.
Ideo propter nostram utilitatem ascendit non sta-
Differt tim tempus [illegible] ut longius det iustitie fa-
ciende. Et accedens qui quinque talenta ac-
ceperat. Bonus servus non quasi gloriatus in
opere suo non primam lucrorum talentorum me-
moriam facit, sed primo memorat quod accepit
postea quod invenit ut ostendat non suo labore
se acquisivisse, sed beneficiorum domini sui quibus
acquisivit. Ac si diceret. Domine quoniam ad meum
laborem nullam iustitiam facere potuisse nisi
ex gratia tua. sicut dixit quidam. Plus
omnibus laboravi, sed non ego, sed gratia dei
mecum. Ait dominus Euge serve bone et
Pauca sunt ad modum: sicut quis de magna
massa tritici modicum dederit [illegible]:

sic de magno thesauro regni celestis mo-
dicum vobis per spiritum sanctum [illegible] prestatur. dicit
apostolus. Ex parte prophetamus. Cum venerit quod per-
fectum est evacuabitur quod ex parte est. Intra
in gaudium domini tui. De possessione sic gau-
dii: non dicit ad gaudium ut sit spectator
sed ut sit particeps gaudiorum. Dicit alibi.
Pater volo ut ubi ego sum ibi sint mecum. Quia
digni fuimus in hoc seculo ut regni celes-
tis particeps sit mecum. Ideo dicit apostolus
Non sunt condigne passiones huius temporis
ad futuram gloriam. Accedens autem qui unum ta-
lentum acceperat. Et si minor in opere non fuit
minor in voluntate. ideo in illo non fuit mi-
nor operandi. Sed unus non plus valuit
operari. Sed magnis desideriis non sufficit
modicum fidei. Ideo et si non similia recepit bona
ab illo alio tamen benivolentia recepit illi
sic alium quia non Christus non magis est remunerator
operum quam voluntatum. nec est [illegible] beatus
quam [illegible] studiosus: non dignius quod
deum honoraverit sed voluntas. nec presbiter [illegible]
to. eo quod presbiter est melior. Nam [illegible] nobis
ministerium ex deo: presentem voluntas ex nobis.
Ideo non sumus iudicandi quia non sumus [illegible]
[illegible] non est ut sumus, sed ex deo sumus
iudicandi quod in nobis est posse quod voluimus. O ma-
le accedens qui unum talentum acceperat. O in-
felicia peccatorum quod neque sunt iudicii terrore cor-
recti: qui peccatum suum debuit simpliciter confi-
teri dum quem male agendo irritaverit
simpliciter confitendo lenire, sed [illegible] non
solum non confitetur sed adhuc excusat. et
dum vult unum excusare peccatum, addit alia
duo. primo quia peccavit. secundo quia excusat. tertio
quia iniuriam fecit domino. Ideo sciens propheta quam
mala sit excusatio dixit. Non declines
cor meum in verba malitie ad excusan-
das excusationes in peccatis. Dicit ergo sic
ne mentiar: quod metet ubi non semina-
vit. Quis homo est vel gentilis vel iudeus

que non sufficienť spiritualibus sensibus ad
ornauit. cui non dedit scientiam boni et ma
li. Sicut non est cui sit minus aliquod
pre membrorum corporis ad usum membrorum
corporale. sic non est cui minus sit sensus.
cui minus sit aliquis sensus aut potentie ad
intelligendum boni et mali. et ad omnem fa
ciendum quod velit. Sic ergo in generibus semi
nauit gratiam suam ex quibus nullus fructus
iustitie colligitur. quis inde metit quod non
seminauit. quia qui creatoris spiritualis cautis sue
usus creauit. quod doctrina iustitie seminauit.
Pro spiritu sancto irrigauit tot semina gratiarum sus
cipiens. vel bonum fructum iustitie non debuisset
offerre. Nam deus hominem ex duplici natura
creauit corporis et anime. In corpore vero quibus
sensus et motus concu piscentiarum nas
centium ex occasione dictorum sensuum. In
anima creauit iustitiam et virtutes ut intelligat
boni et mali distinctionem et possit resistere
motibus carnalibus. Cum ergo ex delectatione
carnis bene eligunt. nec considerant in anima
iudicia et virtutes esse creatas nec explent ea
que sunt. sed tantum sensus carnales et concupiscen
tias sequuntur. Unde dicunt quod omnia carnalia
et mundalia sunt. ideo ea creauit deus ut eis
vtamur. Non vero non sunt creata in nobis et in
anima iudicia et virtutes quibus possimus
resistere concupiscentiis carnalibus. certum est
quod dicunt. sed quod creatum est in nobis intelli
gere et resistere ideo non sunt creata mundalia bona
ut eis vtamur. sed ut eis resistentes meliora
bona acquiramus. scilicet merita. Nec intelli
gere in nobis bonum et malum esset creatum. nisi
creatum esset posse resistere. Quid valet intel
ligere nisi sciremus intelligere quod melius est. Unde
in animalibus non creauit deus posse facere quod
melius est. Dixit ei dominus. Serue nequam
sciebas quod meto ubi non seminaui etc. Ne
scio quod contumeliam reddit domino piger est.
qui talentum non duplicauit. Ideo quod vno qui

superbus. et pro alio qui negligens condempna
tur. nequam quod saugitate dominum qui violen
tiam accusauit. Nec deus gratiam intellectus
aut notitiam sui dedit. desiderans gloriam
acquiri per eum. Sed sibi bonum eternam incurrerit.
Hoc intelligitur ex ipsa precedenti communica
tione iustorum. Si ipsi se dedisset gratiam nunquam
a seruis paucam suscipiens redderet multa. Sed
malitia excecatus dum voluit dei sapientiam
fallere. maioribus se reatus vinculis ligauit
dicens. Metis ubi non seminasti. Si talem
sciuit dominum suum magis debuit festinare
ut per diligentiam suam auaritiam domini satia
ret. ne per negligentiam eius iniustissimam ad
iracundiam prouocaret. quod austitas non con
temptum sed timetur. Qui timet contemptum
placare festinat. sciens eum qui metit
ubi non seminat. magis ibi metere ubi semi
nauit. Oportuit ergo te committere etc. Qui
dam putant tres istos omnes doctores esse
differentes vel gratiam habuisse. Et hunc tertium lo
cutum quod non docuit alios per ymaginem quam
habebat. Et quamuis omnis venalis constituatur
nummularius dicitur. Potest tamen qui sic nummos
Et ut dominum ymaginem habeat. Qui nummula
rius est non indiget ymagine eius. Sicut enim
est qui illius magistro operis sed ille nummu
larius non est. quia deus pensat intellectum et
bonorum. Ergo nunc et hunc tertium intelligere po
pulum: mensa est diuina scriptura. Secundum
quod dicit propheta de scriptura veteris testamenti in
deis scandala sunt. Fiat mensa eorum coram
ipsis in laqueum etc. Quia scripturas legis eorum
legentes quod in lege maledictus omnis qui pen
det in ligno: et videntes ihesum crucifixum que
lex maledictum annuntiauit. non intelligentes
quod iniuste maledictionem sustinebat ut nos a
maledictione liberaret quam sustinemus per lignum
et sic facta est in eis mensa eorum vel scriptura
legis eorum in scandalum. Item viderunt eum
in sabbato leprosum tangentem a quibus lex pro

132

hibebat· scandalizati sunt per eum dicentes.
hic ex deo non est· quia sabbata non custo
dit: non intelligentes quod corporale sci
uebat· et spirituale implebat· et sic mensa
eorum i. scriptura est eis in scandalum Mensa
quoque scriptura est· nam ubi ponit panis· qui panis
nutrit fideles et xpistum epulantur in spiritu Sed
nummularii illi mense presidentes sunt sacer
dotes fideles et prudentes qui vendentes fi
dem et actus sanctorum capiunt iudicium de
scripturis i. de mensa ut intelligant si sint digni
in deo aut non· et oportet eas addicere huic
mense qui cum accumulat fidem suam quam
suscepit ut in eternum permaneat et scripturis
audiat ex fide ut allocutionibus sacerdotii non
frauderet impossibile est ut non multiplicetur fides
eius quia paulatim cotidie timor domini generatur
sua crescit in fide· desiderium regni celestis
excitatur· apprehendit eum zelus antiquorum
sanctorum quo excitatur· vides quomodo usura fiat
fides augmentata data ad mensam scripturarum
sanctarum· fides si otiosa teneatur in corde· sepe
minoratur in otio et torpescit· et paulatim
per sensus carnales extincta ad nichil va
dit Si exercitetur scripturis et bonis operibus
multiplicatur· nec deficiet crescente sancte
vita hominis· unde propheta hunc dicit esse beatum. d.
Beatus vir qui non abiit etc. legatur vero versus
et in tercio versu audies lucra meditationis
Omnia que faciet prosperabuntur ¶ Tollite ab eo
talentum· et date illi qui decem talenta habet· Et
habenti dabitur etc. Peccator agnoscens xpistum habet
habet gratiam quia cognoscit xpistum. sed in iudi
cio dividetur a cognoscentibus xpistum· et sic tol
litur ab eo quod videbatur habere· licet non habuit
Quomodo quia cognoscit xpistum et peccat. videtur
habere scientiam xpisti. sed vere non habet Ipsa vero
notitia xpisti additur iusto qui habebat Ille
vere xpisti habet scientiam qui facit iustitiam· et
qui nunc videt per speculum in enigmate· tunc
videbit facie ad faciem· et sic additur scientia·

Aliter intelligitur qui fidem habet et bonam volun
tatem· si quid minus in opere habuit· hic vo
inchoationis remuneratur a iudice Cum
vero fidem non habet nec bonam voluntatem in v.
alias virtutes quas videbatur in alio habere pro
eo quod videtur habere aufertur· Quicquid enim boni sine
fide xpisti est nichil ei putatur: sicut sunt multi
qui videntur esse mansueti aut humiles· sed
quia non sunt fideles· videntur esse aliquid bonorum
eorum sed non ex fide primum est· Et hunc inu
proicite nequam Dicunt quidam quod non in infini
tum deorsum· sed extra mundum ipsum esse locum tene
brosum· ubi puniuntur qui digni sunt· unde forte
ergo dicit ideo dicit exteriores tenebras et
non inferiores tenebras: sed si quis conside
rat quomodo sequens parabola parabole precedenti est coniuncta et processus eius· non sine ratione
requirit ne forte quod ait· Post multum temporis ve
niens dominus etc· non de secundo dicat adventu
sed de adventu quo sepe venit ad omnes ra
nos quibus gratiam dedit sue cognitionis·
et respiciat eos et ponit rationem cum eis ut iudi
cet eos et bonos discernat a malis sicut di
citur ibi· Simile est regnum celorum decem virginibus
Alia parabola habet sic. Cum sederit filius hominis
in maiestate sua et angeli cum eo sedebit super
sedem maiestatis et congregabuntur ante eum
omnes gentes· id est interim sic veniet sic po
net rationem cum servis· sic discutiet ut dictum est
in ista parabola cum venit in maiestate cum
angelis sedebit super sedem tunc non sic veni
ens· sedeat in sede maiestatis sue· sed tunc tan
fient hec Vide in parabola hac quod non pa
pit peccator mitti in ignem nec aliam penam sed
tantum in tenebras exteriores In illa cum venit
in maiestate precipit ut in ignem mittatur
et penas Item in hac parabola iubet iustum
intrare in gaudium domini In illa· in regnum·
Sed qui unum accepit ait Sciebam quia homo
durus es metis ubi non seminasti· Sciendum
quod in 2o adventu quando veniet terribiliter

cu̅ gl(ori)a no̅ dicet p(re)ter aliq(ui)d. q(uia) no̅ erit
p(er)sonale iudiciu̅. s(ed) quilibz iudicabitur
in cogitacionibz suis. nulle aute̅ erunt res
ponsiones Sicut dicit ap(osto)l(u)s Qui oste
du(n)t opus legis sc(ri)ptu̅ in cordibz testante
consc(ient)ia & int(er) se accusantibz & defendentibz
cu̅ iudicauit deus occulta ho(min)u̅ (et)c.

¶ Ex exe(m)pla(r)i do(m)us b(ea)ti hiero(nimi)
hic quasi dimidiu̅ capl(itu)m et tria ult(im)a capl(itul)a
defficiu(n)t Et propt(er)ea op(u)s vocat(ur) (im)p(er)fectu̅

Scio quod crassioribus quibusque et pravis vite illecebris inhiantibus atque hiis qui per omnia terre adherent et voluptatum corporis libidinibusque defluunt nec spiritalem sensum queunt capere non novus videatur hic sermo noster ac mirus. Et videbuntur nos fortasse quod in ipsa sermonis tituli fronte inepta fatis et que nulli videantur verisimilia proponamus. Sed non ob hoc nos a proposito cessabimus. Quippe animo et corpore ad consignanda et omnimodis comprobanda que promisimus pergemus. Si tamen paulisper nobis in principio patientiam tribuant hii quibus absurda videntur esse que loquimur nec in exordiis obturbent dicentem sed in fine composite orationis expectent. Scio enim quod post hoc nobiscum stabunt notantes semetipsos potius erroris et ut dicitur palinodiam canent ac veniam postulabunt pro eo quod minus certam initiis quam rerum termine sententiam. Insuper et gratiam nobis habebunt sicut egri quique medicis recusata sanitate. Nolis quoque in ingerens opinione nunc illa que apud te hactenus inveterata permansit. Sed expecta paulisper orationis huius nostre luctamine et tunc scias quod certum proposito negocio finem dabis. Ubi perniciosis opinionibus que apud te sunt intentionibus que a nobis dabuntur fulte resecentur rectum iudicandi terminum poteris invenire. Omnium quidem et iudicum scilicet huius negociorum quam commune et si vehementer videntur eum qui primas negocii partes prosequitur portante et largissimis dicendi fontibus inundante exspectant tamen et residentes ad hanc prosecutionem et audiunt cum patientia nec prima allegatione moventur ad sententiam proferendam etiam si iniustissima videantur esse que dicta sunt. Servatur enim apud audientiam eorum secundo quoque integer dicendi locus. Omnium quidem hec est iudicum disciplina prius ex utraque parte causam diligenter agnoscere et ita sententiam promulgare. Igitur quod et nobis in presenti ne-

gocio primum oratoris partes prosecuta est inveterata apud plurimos et radicata multis temporibus opinio que omnem pene orbem terre peragrat et astruit dicens confusa esse omnia nec aliquid recti iustique servari inter homines posse. Cotidie enim videmus ledi quam plurimos et affligi et opprimi cum omni iniuria humiles et infimos a potentibus et fortibus et pauperiores a ditioribus invadi. Et sicut non est possibile mutare fluctus maris ita nec hunc qui affliguntur potest modo comprehendi. Quibus neque leges ulle subveniunt neque iudicum metus neque ulla vis alia morbum hunc potest ac perniciem cohibere quin primo et augetur per dies singulos scelusque et genimina malorum semper increscit. Ipsi enim iudices qui ad hec reprimenda constituti sunt graviores tempestates et perniciosiores sustinent morbos et in tantum labes mali huius augetur ut nonnulli infelices et stulti in id insanie prorumpant ut et divinam pro hiis providentiam incusent. Videntes enim quidem qui honestum et placidum vite propositum gerunt mendicum esse ad iudicia venire et probari et pati extrema omnia. Contrarium vero et improbum et pessimum propositum virum augeri divitiis potentia honoribus cumulari terribilem omnibus fieri et innumeris modis excruciare bonos et honestos viros. Hec autem iniqua atque iniusta inequalitas non solum in urbibus sed in agris et non solum in terra sed et in mari committitur et exercetur. Cum igitur huiusmodi apud plurimorum mentes feratur opinio erroris vetuste persuasionis asserta ratio continetur hec. Hic interim nunc introducitur sermo agones habiturus quatenus false huius opinionis quamvis antiquas deiciat et subruat sedes. Licet igitur sicut superius diximus novum quod asserimus videatur ac mirum, hoc tamen pollicemur quod volentibus diligenter hiis que dicuntur intendere et vera hec vera et utilis invenietur assertio. Hoc igitur est quod hic sermo noster pollicetur ostendere. Sed queso vos illius sermonis tenebit auditus neminem posse ledi ab alio nisi a semetipso. Verum ut planior huius sermonis intelligentia et apertior detur sermo distinguamus quod sit hoc

ipm ledi. et erga quam materiam quam de sbam ledi contingat unicuique. Sed hoc ita demum lucidius fiet si prius que sit in homine virtus vel ubi sit requiramus. Tunc enim verius apparebit unde aut quo ei accidat ledi et in quo videatur quidem ledi nec tamen ledatur. Idque exemplis adhibitis clarius demonstrabimus. Omne quod est in rebus habet aliquid quod corrumpi possit ac ledi. Verbi gratia ferrum erugo ledit. lanam tinea. ouium greges lupus. vinum aceti permutatio. dulcedinem mellis amaritudo corrumpit. rubigo segeti nocet. grando vineam ledit. virgulta ac diversa plantula locuste ac bruci excecitus vastat. et singulis quibusque corporibus variis nimirum quam longius producatur eorum varie morborum species inferunt corruptelam. Sicut ergo unumquodque habet quo noceri possit et status eius incolumitas corrumpi. Requiramus nunc quid illud sit quo virtus hominis ledatur ac vincatur humana. Alii quidem alia opinantur. oportet enim nos falsas opiniones adducere in medium. confutatisque eis ut se veritas habet edocere et ostendere evidenter quod nobis nocere vera nox a nemo alius potest nisi nosmetipsi. Alii ergo putant quod noceat hominum paupertas. alii dampna aut calumpnie aut mors. et in hiis esse cunctas hominum miserias deflent. multa quoque miseratione dignos ducunt eos qui in hiis positi videntur ac lacrimabiliter conqueruntur dicentes adinvicem. Ecce mali quid passus est ille. Subito direpta est eius universa substantia. Et alius rursus de alio. Ille egrotat gravissima egritudine et desperatur a medicis. Alius eos qui in vinculis habentur deflet. alius eos qui patria caret et ad exilia impulsi sunt. Alius eos qui in servitute ex libertate redigunt. Alius eos qui ab hostibus depredati sunt atque in captivitate ducti. Alius eos qui naufragio decepti sunt vel incendio conflagrarunt vel ruinis oppressi sunt. Isti omnes plangunt et lugent et flent ab hominibus. Hii vero qui male agunt et nequiter vivunt a nullo penitus flentur.

Sed quod est insipiencius. frequenter isti etiam laudantur ab hominibus et beati dicuntur. Ecce que totius mali causa est. Age iam nunc si tamen ut ab initio depreciati sumus nemo obturbet dicentes. Ostendamus quoniam nichil horum que superius diximus nocere prudenti viro potest. nec corpori eius quam virtute. Ecce enim. Dic mihi cui qui facultates calumpniatoribus vel furibus vel latronibus obsessus amisit. huiusmodi dampna leserunt in eius virtute. Sed si videtur prius describamus ut proposuimus que sit eius virtus eiusque ut evidencius possit agnosci. Creaturarum similitudine ex corporeis substanciis capiamus. Et videamus prius verbi gratia que sit virtus. Numquid videbitur in argenteis frenis pulchris quoque tapetibus ac sericis flammulis faleris quoque gemmatis auroque intexta fimaculis equi virtus et magnificencia indicari. Non in velocitate cursus et fortitudine pedum gressus que constanti le ac pectoris firmitate cunctis quoque quam aut conficiendo itineri apta dicuntur. aut preliis pugnandis ut vel intrepidius hostem petat. vel in adversis pugnantem possit eximio liberare cessore. Non certum est in hiis potius equi virtutem quam in illis de quibus superius diximus est declarari. Ecce autem et de aliquo animalium. Nonne in eo omnis probitas habitus si vel fronte onera fortiter vel robusta possint movere carpenta. Numquid volens probare animal ad ea respicit que ei supposita videntur. An ut diximus si membra si pedibus si ungulis validus sit inspicitur. Et iterum si vineam probare volumus numquid ad hoc respicimus si latos habeat pampinos aut flagella diffusa. an illud magis aspicimus si densior ei fructus sit et uva fecundior. Similiter et de oliva atque aliis huiusmodi arboribus contemplamur. Igitur eodem modo etiam de hominibus agimus discucientes que aut ubi sit vera hominis virtus. et tunc eam ledi putemus cum in ipsa fuerit lesus. Que est ergo virtus hominis? non sunt divicie. ne timeas paupertatem. nec sanitas corporis ne languorem metuas. nec fama nec existimatio humana. ne te for

te hominem maledicendo provocant. Nec vita
hec communis ne forte metuas mortem. Nec li
bertas ne servitutem prohorrescas. Sed quod est ultimus
unum. rectam sententiam de deo et rectam vitam omnes agere.
Illa enim omnia que superius diximus auferri ab homine
potuit. et si nollet. hec vero si habeat auferre ab
eo nullus omnino nec ipse dyabolus potest nisi ipse ea que
possidet prodat. Sciebat hunc rex ordinis
dyabolus et ideo cum expetisset beatum Job omnem sub
stantiam eius perditum dedit. non ut eum faceret pau
perem. sed ut per hunc dolens ipsum aliquem sermo
nem proferret in deum. Postea demum et omne cor
pus eius afflixit. non ut eum faceret egrum in quo
sedebatur. sed ut per egritudinis cruciatum si forte
constantia eius frangi potuisset blasphemiis
incitaretur. Ob hoc eum inopia orbitate percus
sit. ob hoc corpus eius tormentis multo gravio
ribus quam si carnifices adhibuisset afflixit.
Non enim ita tortores singulis latera ulcerant.
ut illa ea vermibus fodit. Ob hoc iniqui hec
omnia ut male aliquid de divinitate sentiret.
Ob hoc etiam amici qui ad consolandum vene
rant instigantur ad exacerbandum animum eius.
Nondum digne secundum ea que pertulisti flagellatus.
et multa alia huiusmodi. incusantes eum loquuntur.
Ille autem urbe et terris et domo facultatibus
filiis affectibus quos nudatus sterquilinio pro thoro pro
fruentes humum. fimum pro indumentis habet.
Sed in hiis omnibus non solum nichil lesit Job.
beatum et clariorem per hec et magnificentiorem reddidit. Cum
enim cunctis eum facultatibus atque ipsius sanitate
corporis spoliasset immensas ei virtutum divitias
per patientiam congregavit. Neque enim tante fiduci
e apud deum erat Job antequam in agone hoc su
daret. Et si iste qui tanta perpessus est et ab eo
perpessus qui omnes homines nequicie crudelitate
precellit ledi in aliquo virtute non potuit. quis
erit iam cuius videatur digna excusatio. cum di
cit. ille me lesit. ille nocuit. ille impedivit.
Si enim dyabolus qui omni malicia repletus commo
tis universis viribus suis atque omnibus telis

armis quibus vel in domum iusti vel in corpus eius
directis ledere omnino non potuit. sed magis eum
ut dixi gloriosum et spectabilem reddidit. quo
modo digne quis ullum hominem incusabit quod ab eo
ledi queritur aut noceri. Quid adam ergo inquies
non est lesus a dyabolo et non est supplantatus atque
eiectus de paradiso. Non dyabolus eum sed ignavia
sua lesit. dum erga observantiam mandati non
vigilat. Nam hic qui tot machinis adversus
beatum Job totque fraudibus pugnavit armatus
nec tamen convaluit superare. quomodo nullis hunc in
adam per cunctis decipere eum potuisset. nisi per igna
viam suam semetipsum sponte perdidisset. Sed di
cis. Qui in calumpniis inimicis prescribitur et
amittit universam substantiam. non est lesus cum prius
nudatus bonis ultima in egestate cruciatur.
Non prorsus vero non solum lesus non est. sed et lucrum
aliquod capiet si vigilaverit. Quid enim dic mihi
apostolos christi penuria rerum corporalium lesit.
Nonne in fame et siti et nuditate degebant
et per hoc clari magis et magnifici habebantur
atque ingentem per hec fiduciam acquisierunt a
pud deum. Quid autem et lazarus. nonne egri
tudo et ulcera et egestas ultima ad beatitudi
nem et afflictio huius mundi coronas ei meritum
paravit. Quid vero ioseph. nonne quod obpro
briis domi et peregre repletus est eo usque ut
adulter putaretur. et quod servituti subiectus est pa
rentibus et domo exturris effectus. nonne ob
hec singula in admiracione omnibus apud homi
nes et in magna gloria apud deum. Sed quid de
exiliis et paupertate et obprobriis illatis loquor
et quod in servitutem redacti sunt miserabiles homines.
Mors ipsa dic mihi quid nocuit iustissimo illi
abel. et mors amara et acerba. mors par
ricidio illata non homicidio. Nonne ob hoc
in omni orbe terrarum canitur et celebratur abel.
Vides quomodo amplius ostendit nunc hec et eo quod pro
misit oratio. non solum enim hoc apparuit quod proposui
mus quod nullus leditur ab alio. sed et quod hic capiat
materia sua homines in hiis quibus videntur affligi.

Cur ergo aiunt pene et supplicia? Cur et gehenna? Quam ob causam nunc tam multe, si non leditur et ledit nemo? Noli confundere et permiscere sermonem. Neque enim diximus quod nemo lesit, sed quod nemo leditur ab alio. Et quomodo, inquis, studuit, si ledunt aliqui, ut nemo ledatur? Ita ut iam ostendimus. Nam et Ioseph leserunt fratres sui et inique egerunt in eum, sed ipse lesus non est. Et in Abel iniqua egit Cayn; insidiatus est enim ei, sed ipse non est lesus nec mali aliquid passus. Ob hoc ergo pene et supplicia. Non enim patientie virtus eorum qui provocantur illorum crimen abstulit qui impiorum proposito iniuriam pro viribus irrogaverunt. Quamvis enim ipsi clariores effecti sunt per tolerantiam, non tamen illi exuuntur scelere propositi sui malitia. Et ideo quidem illos virtus animi extollit ad gloriam, istos vero malitia animi demergit ad penam. Merito igitur a iusto iudice deo illis quidem qui constanter philosophati sunt et ad palmam victorie pervenerunt regnum paratur. Hiis autem qui in nequitia proposita perduraverunt gehenna deputatur. Propter quod si ablate tibi sunt facultates tue, dic: Nudus exivi de ventre matris mee, nudus et hinc abscedam. Adde et illud apostoli: Nichil intulimus in hunc mundum, sed nec auferre quid possumus. Audisti te maledici, infamari apud homines et contumeliis onerari; recordare et ante oculos pone verba domini quibus ait: Ve vobis cum benedixerint vobis omnes homines. Et iterum: Gaudete et exultate cum eiecerint nomen vestrum tamquam malum. Apud homines expulsus es patria et domo; recordare quia non habemus hic patriam manentem sed futuram inquirimus. Quid te ergo putas patriam perdidisse qui in tota terra peregrinus es? Si egritudinem incurristi gravissimam, utere illo apostoli sermone quo ait: Nam et si is qui foris est homo noster corrumpitur, sed qui intus est innovatur de die in diem. In carcerem conclusus es et mors crudelis imminet et intentatur; adduc ante oculos Iohannem in carcerem catenis cesum. Et tamen prophete caput saltatricis puelle in mercede libidinis datum. Hec ergo singula cum pre-

runt iniuste, tu non consideres eorum qui inferunt iniuriam, sed eorum qui perpessus tribuetur gloriam. Non solum enim peccatis absolvitur qui hec patitur, sed et iustitiam acquirit. Tanti est ut fides eos constantia que deserat. Cum ergo neque dispendia facultatum neque calumpnie neque obprobria neque exilia neque egritudines et cruciatus neque ipsa mors que videtur omni horrore gravior ledat homines, quinimmo iuvet et clariores reddat, unde iam probabis ledi aliquem posse cum ex hiis omnibus non ledatur? Volo ergo et amplius adhuc aliquid astruere temptabo, quoniam illi soli leduntur et nulli alii nocent nova quam quod ledunt ceteris inferunt, nisi ipsis qui inferunt. Quid enim dic mihi infelicius est quam Cayn? Mors enim illa que manibus eius fit illata est illi quidem reddita per secula, ipsum vero qui intulit habere fecit per secula parricidam. Quid et Herodiade miserius, que caput hominis exhiberi sibi desideravit in disco, ut sibi caput preciperet gehenne ignibus flammis quibus demergitur? Quid et ipso dyabolo detestabilius, qui nequitia sua clarum reddidit Iob, ut quanto illi gloria causato hinc cresceret pena? Vides quomodo et in hiis plus iusto quam polliciti fueramus ostenditur. Claruit enim non solum neminem ledi ab hiis qui iniuriam inferunt, sed illos tantummodo ledi et male pati a quibus irrogantur iniurie. Quem quidem neque divitie neque libertas neque sanitas neque alia huiusmodi que supra memoravimus ex se bona hominis sunt, sed sola virtus animi. Et ideo cum extra ea que exterius sunt dampnum quodque amissio quam afflictio ulla supervenerit non leditur, quia omne bonum eius in animi virtute consistit. Quid ergo ais? Neque si in ipsa que animi virtute et philosophia leditur, nequam in hiis nisi qui leditur non ab alio leditur, sed a semet ipso. Quomodo ais a semetipso quis leditur? Si quis verberatus ab aliquo vel facultatibus spoliatus aut aliis quibuslibet modis afflictus blasphemiam et impium ex ore suo protulerit verbum, lesus in hoc et valde lesus est, non tamen ab alio sed a semetipso per impatientiam saltem sua constitue nisi sit et supra ut diximus quanta perpessus sit Iob non ab aliquo sed ab eo qui

omnium hominum scelestior est et crudelior. Et si ille inmanis et truculentus tot machinis tot fraudibus adhibitis totque suppliciis non potuit cogere ut peccaret iob labiis suis ante dominum. Et hoc ante neque legem dei accepisset iob neque redemptionis eius fuisset gratiam consecutus. Quanto magis tu hiis omnibus munitus fueris et ex fide auxilium dei ipsorum non poteris superari. Vide enim paulum quanta passus est quod enumerare difficile est. carceres. vincula. verbera. supplicia. flagella. a iudeis lapidatus. virgis ceditur. perpetratur [illegible] in ce[illegible]. ab inimicis a fratribus insidias perfert. furta [illegible] tumores. fons pugnas patitur famem. nuditatem calumpnias. insidias. tribulationes. bestias tolerat. Et quod opus est multa dicere. cotidie moritur et tamen in hiis omnibus non solum nichil blasphemum ex ore suo profert. sed et gaudet et gloriatur atque exultans dicit. gaudeo autem in passionibus meis. Et iterum. non solum autem sed et gloriamur in tribulationibus. Si ergo tanta patiens gaudebat et glorificabatur. que erit venia. que excusatio hiis qui pro [illegible] iniuriis vel verberibus aut quibuscumque tribulationibus que neque longe illis inferiores sunt blasphemant. Sed aliter inquis ledor. si non blasphemavero facultates mee auferentur et ero iam inutilis ad misericordiam faciendam. Occasiones sunt iste non bone. Si enim opera misericordie et elemosine cordis sunt audi quia paupertas non impedit animum misericordem. Quamvis enim pauper sis erunt tibi duo minuta. que cum obtuleris super omnium divitum censum reputabuntur tibi. Erit tibi manus plena farine que sufficiat ad pascendum prophetam. Et si defuerit etiam hec minus tibi tamen decent calix aque frigide ex quibus omnes divitias effusas per misericordiam superabis. mente namque misericordie deus respicit non pecunie quantitatem. Vides ergo quia ne in hoc quidem dampnum passus es quod perdideris facultates. quinymo et lucri plurimum. Nam coronas inmortalitatis quas alii multa largiendo mercantur. tu duobus minutis vel dum [illegible] pro aque frigide comparasti. Hec quidem hiis qui vitam student et salutis sue curam gerunt manifeste evidenter quod patiuntur. Apud eos autem qui voluptatis vinculis alligati sunt et quos captivos libido captivos quibus quod omnis vita in luxuriis tenetur. superflua videbuntur hec et inepta. Quamquidem summa aviditate amplectuntur umbras et fugiunt veros. Sed cum eis videntur carnis et seculi bona e manibus eorum tamquam ventus et umbra effugiunt ac labuntur. Et ideo si videtur apparentius etiam ipsis mitiores res causas et ymagines sicut quod decipiuntur ablata [illegible] eis maiorem ipsius huius et inmunde meretricis quam complectuntur faciem revelemus. Meretricem namque ego appello vitam illam que in deliciis et affluentia deliciarum huius seculi potentia ac voluptate transigitur. Et non solum meretricem eam nomino sed et turpissimam atque obscenissimam meretricem. cuius facies feda. horrida. aspera. amara crudelis. et in hoc maxime est in quo sine venia similis sunt [illegible] quos decepit. Et cum tam tempus sit vultus eius et ferus et tam barbarus et truculentus multi tamen ab ea capiuntur. Et cum videant apud eam cuncta omnia [illegible] mortibus properis plena. Cunctisque stipari eam cernant sodalibus pessimis crudelibus dico. ebrietatibus. simul invidia. insidiis criminationibus et perturbatissimis curis. metu [illegible]. timore frequenti et multis aliis huius iniustis consortibus. velud sanguinem contra [illegible]. sitim bibo in hiis nullum aliud nimirum est et perennes penasque perpetuas experiuntur a pluribus et amabilis amatur atque expectabilis. Tanta namque est eorum qui decipiuntur stoliditas ut cum eos tam nulla ab hoc vicio revocet. nec evidentia quidem indesinenter pereuntium exempla deterreant. nam ego istos stolidiores iusto quod iudico. quos puerilis ludus ubi [illegible] circulo voluntur aut turbo verberibus agitatur et longis porticibus per circuitum spacia rotantur. Ita inertes et inhiantes puerilis animus tenet ut avelli inde nullatenus queant ignorantes penitus pre etatis fragilitate nichil in illo ludo utilitatis nichil proprii fieri. sed pro illis satisfaciunt etatis inmaturitati. Isti vero quod debuit excusationis. qui in etate perfecta puerilis ymmo et pueri inbecillio

Nota quod [illegible] et deliciis huius seculi hominibus appellatur meretrix

Audiat stulti hic pro sapiente

rē sinam tenet. Cur ergo queso te uidentur
appetende diuicie. hic namque incipiendum
puto / quod michi et sanitati et uite ipsi et fame et
patrie et propinquis amicis et omnibus omnino qui
sunt commodiores esse eas plurimis uisum est. Et ista
sima non solum terra maiorem fuerunt. sed usque ad ip
sas iam nubes ascendit ac sidera. Non enim et
ego quod non tam sima ista quam flamma est. que et istum
uastat orbem terrarum / et qui extinguat quidem
nullus est / qui accendat uero et magis magisque
inflammet omnis / fauet ei. huic malo non solum
illi qui ab eo capti sunt. sed et si qui nondum il
luc uidentur ingressi et unumquemque hominem ui
deas seu uir sit seu femina. siuis autem liber.
diues pauper ue. pro uiribus suis incendio huic
materiam atque omnia opportunitate die ac nocte
in eius ministerio uigilat / fomenta aut dico
non ligna uel fenum. Non enim talis est flamma
que ista consumat. sed anime sue et corporis iniqua
et iniusta ei opera deferunt. hiis enim accendit
ignis iste et hiis pascitur. Nam et si ipsi diui
tes et si totum orbem possibile esset possidere ac si
gulis tamen adhuc in desiderio eius arderent.
pauperes non dum acquirunt diuitibus exequi in
sanabile rabie exequuntur paciuntur. Insaniunt
furiunt et idem morbus diuersos singulos generat
languores. In tantum amor pecunie omnem animum
fatigat ut neque amicitiarum neque propinquita
tis medium et nec coniugis aut filiorum amori
det locum. quibus essentibus inter homines nichil pre
fertur. amor tamen pecunie omnia hec humi deie
cit et pedibus conculcat. ita uelud fera quedam
et crudelis dira omnium corda possedit. et ty
rannica dominatione deuicit. seuit ut bar
barus. ferit crudeliter ut tirannus. Debacchatur
impudenter ut meretrix. insequitur inuisa insequitur predo
adest ubique dura ubique terribilis. dira. inele
mens. impia. truculenta et cum lupis et urs
is ac leonibus ferocius seuiat. suauis tamen hominibus
uidetur et amabilis. et quod dico. suauis mel
le ipso et fauis dulcior. Cumque hiis que eam

desiderant. exoptant gladios ueniat cotidie
foueas et precipitia paret stopulisque eos mil
le et mille naufragiis elidat. expetunt tamen
ab eis ac desiderantur et querunt ac per innume
ras mortes suas letantur se aliquando ad eius sal
tim ianuam peruenisse. Volutari namque in ceno
eius turpes sues delectantur et ut scarabei ster
cus eius euoluere. Tali quodammodo omnes qui
auaricie sunt mancipati deberunt infeliciores
et turpiores esse istis immundissimis animalibus
sunt et hec est rei huius maior infelicitas quod
quantomagis in hiis sordibus uolutantur tanto
maiorem in hiis capiunt uoluptatem. Itaque non
rei natura. sed uoluntatis uitio paciuntur. Quo
modo ergo sanabimus mentes huiusmodi languoribus
occupatas. Si uellent nobis aures paulu
lum commodare atque animos ad audiendum dare
et suscipere que dicuntur. irrationabilia namque illa
que diximus ut muta animalia que se in huius
sordibus uolutant transferri ab hiis non possunt in
puram intellectum et ratione carentia. Nobis uero
sermo nunc ad homines habetur quibus intellectus et ra
cionis munere data est. Tantum est ut audire ue
lint facere et absque multo labore de ceno huius se
nitentis et indignitate sterioris poterunt liberari.
Quare ergo iam nunc qui ad homines loquentes per
stitutum ab eis cur expetende uideantur esse
diuicie / uidebunt sine dubio propter uoluptatem
primo uite et delicias corporis / Tum deinde et propter
honorem qui habetur in uita atque officia que ab
hominibus diuitiarum contemplatione deferuntur / Et pro
eo quod sit facile ulcisci qui diues est in eos
qui iniuriam inferre temptauerint. ut et timori
sit ceteris. puto quod alias exceptis hiis causis
non habeas / uoluptatis. dico honoris officiorum et ti
moris ultionis / nam neque sapientiorem neque tem
peratiorem neque clementiorem neque prudentiorem
diuicie facere hominem possunt. non benignum. non pla
cidum. reddunt. Non denique iracundum aliquem
in mansuetudinem commutauerunt. nec incontinentem
continentia. nec uoluptuosum sobrietate. nec

nō nō nō rogo
studiat studio
Xpi sapientem

nō
dicit q
fertur
inter ra

nō bn

inveniendum verecundia docuerunt. neque aliud aliquam
quam virtutis genus mihi per divitias acquisitum
est. Nam si virtutibus animi nichil contulerunt nec me-
liorem animam saltem virtutum titulum reddunt. Dic
queso quam ob causam expetende videantur esse
divicie. Immo non nam solum nichil virtutis animo con-
ferunt. sed et si parum aliquid et reconditum invenerint
subruunt. et econtrario vicia pro virtutibus intro-
ducunt. Superbia enim est sequitur luxuria. Ira. intempe-
rancia. furor. iniusticia. arrogancia. superbia. omnesque
irracionabilis motus. sed de hiis suis locis respue-
mus. Cum quidem non habent hii qui eiusmodi
egritudine tenentur sed sermone de virtutibus ac
vicijs audiunt. partes enim luxurie agunt et nichil
adversum eam pacienter audire. hinc enim interim ser-
mo moveatur. si est omnis in diviciis aliquid quod de-
lectare possit. aut si in illis aliquid honoris hic
capiamus. Itaque si videtur a conviviis et affluencia
mensarum in hijs id est diviciarum magnificencia
predicatur. Conferamus mensam divitis et medio-
cris et discuciamus utrosque convivas. quem magis
queso sic qui puram utriusque mense capiunt vo-
luptatem. Illi ne qui toto die attritis et lassis-
centibus cupiditatibus recumbunt et cenas prandijs iun-
gunt quique ventris distentione rumpuntur. atque
oppressione ciborum suorum premuntur. In quorum cor-
pore vino inundato velud naufragij cuius-
dam fluctibus obruta anima necatur. ubi neque
oculus neque lingua. neque pes proprius defungitur
officijs. sed omnia membra corporis vino vincta
iacent vinculis tenentur quasi cathenis. ubi non
sopor eis ipse ad quietem datur neque ad salubri-
tatem redit. sed excertati sompnijs insanien-
tibus et furentibus deteriores fiunt et quasi sponte
demones suppeditant animo suo risum et spectacu-
lum omnibus etiam ipsis famulis suis fiunt. nichil
agnoscunt eorum que vident. nichil senciunt
nichil norunt dicere aliquid et audire non possunt.
sed latera fidelissima portant de accubitis ad
lectos. In talibus conviviis magis voluptas
est. An illis ubi cibus potius quam tantum est

quantum famem depellat ac sitim. sicut modum
vite natura docuit. illum corruptela libidinis
invenit. Ideo denique in hoc et sanitas adest
et racio permanet et honestas cum sobrietate perdu-
rat. Nec gravatum corpus neque oppressum se-
natur de convivio sed acutum potius atque vic-
tum viribus totaque alacritate submittit. Et si
tibi parum fidei sermo meus habere videtur utraque cor-
pora considera. et invenies illa robusta et va-
lida ac succi plena que mediocribus ac sim-
plicibus aluntur alimonijs. Nec in nunc ad-
ducens in medium si qui forte ex accidente egri-
tudine aut qualibet debilitate fatigantur.
alia est ista causa. et alio in tempore requirenda
Hii vero qui delicijs et luxuria vitam ducunt
resoluta quidem corpora et omnia tenera molliora
contraxerunt. atque examine quodam infirmitatum
repleta quibus usque ad cumulum malorum po-
dagre tremor et immatura senectus accedit
et est ei vita semper cum medicis et medicamentis.
sensus autem ipsi tardi hebetes obtusi et quodam-
modo iam sepulti. Sic aliquid iocunditatis habet. Quibus
hec iocunda dicuntur et grata. Cum tamen non venit
Iocunditas et voluptas a prudentibus non ita
diffinitur. Ut hec sit voluptas cum quis desi-
derijs suis fruitur. Ubi vero frui desiderijs no-
strum dum vel egritudo non sinit vel sacietas
ipsa desiderare non sinit ea que voluptuosa effi-
cit habundancia sine dubio et voluptas in eis
perit et iocunditas perit. Denique considera eos
qui fastigio purgentur. quo omnes suaves et
lauti eis apponantur cibi. horrori tamen magis
eos accipiunt quam voluptati. Sic ergo tamen per
habundanciam cupiditatis sunt extincta perit
et voluptas ac iocunditas perimitur. Cum vero
tamen ciborum gratia quam desideriorum gignit satisfactio
voluptatem. Unde et sapiens quidam atque in hoc dis-
ciplina philosophiam bene sciens aiebat. Etiam
in sacietate posita favos illudit. ostendens et
ipse quod voluptas non in natura ut diximus
ciborum. sed in desideriorum vigore consistit. Apte

nota bene

nota bene quid sit vera voluptas

hoc et philosophia mirabilia enarrans que in egyp
to gesta sunt quemque in libro Iudicum certum et hoc
dicitur de petra melle saturavit eos. Et quod de
nusquam invenimus mel fluxisse de saxo. Ergo
est quod dicitur. Cum quidem post nimium itineris
fatigacionem laborem sitis aquis frigidis ex
saxo fluentibus fruebantur eas que mixto cum desi
derio hauriebant. hoc ipso quod dulcissime et desi
derabiliter potandi cupiditas explebantur aquas
illas mel appellavit non quod naturam aquarum
sint commutatam sed quod dulcedo potandi instar
mellis sitientibus ac desiderantibus optineret
De hys Igitur cum hec ita sint nec dubitari a quoquam
possit nisi sit aliquis aut contenciosissimus. Nonne
palam est et in propatulo quod simpliciori victus et
mensa mediocris plurimum iocunditatis habeat
et voluptatis. Econtra vero divitum mense exe
crabiles quedam et horride ac morborum et conta
minacionis plene. Et sicut ait quidam pruden
tibus in quibus molesta sunt et que delectabilia vi
27 ¢ dentur. Sed honores inquit conferunt divitie et inimicos
ulcionem facilius dari prestant. Et ob hoc inde
debitum necessarium esse opus divitiarum quod iracundiis minis
trat et ira et tumet effrenata atque inanis ambicio
nem bullas inflat amplius et extollit in maius.
quod utique superbie malum tumidius erigit primo quo
tius pro hiis omnibus maxime erunt fugiende di
vitie. hoc est enim feras quasdam bestias in a
nimis suis homines sponte collocare et in pectoribus
suis nutrire. et item divitie suadent ut homines
quidem vos celestibus timeat. Falsum vero hunc vere
illius colorem solum quandam et simulatam imagine
fucatum requirunt hominem non veritate sed nomine. si
cut enim plerique meretricum vultus cum turpis
et fedus est per naturam fucis et coloribus pig
mentatus construitur ad decipiendos eos qui
ignorant que feditas sub ~~mel rue~~ velamine
illius fuci contegatur. Ita et divitie faciunt
qui cum adulatore volunt honorem videri.
Neque enim voces ille ipsi per quas iudicibus ad
clamatur ex veritate proferunt nomen honoris

et depingitur. Nam si consideres intra eges ad
clamancium tibi invenies apud unumquemque
eorum mille te cupiditatibus accusari Demumque ubi
metus cessaverit potentis et publice pompe fi
nit sternere solitum. Tunc videas quanti ob
latrantes. quanti obloquentes quanti insilientes
et hii omnes ex illis sunt qui adclamabant pri
us et immensis te laudibus extollebant. hec tu
honorem dicis et hec divicias quendam credis.
que et si sponte adeunt recusanda erunt. prius
enim odium quam amoris adquirunt. Sed vis tibi
ostendam honorem verum. honor verus virtus cum est
hic honor neque a cesaribus prestatur neque adu
latore conquiritur neque pecunia comparatur. nichil fu
catum in se habet. nichil simulati. nichil occulti.
huius honoris successor nullus est. accusator nullus
nullius invictus. hic honor temporibus non mutatur
nec tirannos pavet. nec pictura tabule me
tuit aliquam delendam. Sed vindictam inquit inimi 31 ¢
corum sumere non possum. hec autem est maxima causa
et propria que excitant de divicie sunt et amanda
paupertas. Istud enim gladium que dicas accusa
avit. facit enim prevaricatorem mandati illius
qui dicit. mihi vindictam ego retribuam dicit dominus
Vis autem videre quanti mali habeat vindicte cupidi
tas. Misericordiam dei aufert ab homine et concessam
iam graciam infringit ac vocat. Scriptum est enim
in evangelio quod is qui milium talentorum debitor fu
erat et veniam precatus a domino impetraverat. cum qui
sus ad suum conservum qui ei parvam pecunie debe
bat hoc est qui in eum parve aliquid peccaverat
exigere eum cepit vindictam sumere. et ob quod
immitis fuit erga indulgenciam conservi. quod dese
sinam tulit. ut non solum concessam iam non frueretur
indulgencia sed et tortoribus traderetur atque dimissa
debiti summa cum suppliciis penaque persolveret.
et ita per vindicte desiderio munus divine perdidit
indulgencie. Pro hiis que sed te videntur et et pe
tende divicie ut tibi facilior via pateat ad
interitum. Nonne pro hiis maxime expectabat cas
velud inimicum gravissimum et hoste pessimus actori

mali auctore bitai Et paupertas nimis dif
ficile negociu e interdu em et blasphemare
cogit hoies p penuria et multa inhonesta ac
indigna comitte. No paupertas s pusillanitas
facit Verum et lazarus paup fuit et valde pau
p cui paupertati addebatr et egritudo et egritudo
amarissima que ipam paupertate redderet duri
ore. Cu et vis morbi solacia multa deposceret
et nullu paupertas penitus poss adhibere. hoc
em aliter e si solu sit grave e et doloribz plenu
Cu em sil urgunt nec adest qui sublevet intol
lerabile efficitr malu ignis inextinguibilis
dolor sine remedio tempestas plena naufra
giis aie sil et corporis flama erat. Tame hinc
vero hijs omibz malis aliqd adhuc amplius vi
cinitas divitis epulantis luxuriose et adhuc
magis ac magis e in eu inde tormenta cumu
lant qz et ad ianua iacebat epulantis ut eu
inslo amplius excruciaret et opes in oculis posi
te que urebant. qz ille que p penuria dece
runt. Multo em gravius affligit aiam qz cogit
tare bonis q videt. qz hijs esse que no videt.
Veru ne hijs quide flectitr dives ille crudelis.
s sibi quide ipam mensa sollicitis copiis
iubz et ornat ministeria. vina diffudi. coco
rum turbas ad alios ministrorum compatorum tui inis
duci et cantorum statu catervas. nec in aliquo
luxuria temulentia qz fraudat. pauper vero
lazarus dira fames et amara egritudis ita vas
tabat. Minister vero nullus nec ulli misericie
solaciu et ex mensa divitis q pasitos et
luxuriosos usqz ad distinctione et crapulam
saciabat. ne mice quide que pciunt ad la
zarum veniebat fame pcutante. et tame ita p
tulit hanc tu dira tamqz teterrima paupta
te ut neqz amaru smone neqz blasphemu
pferret et illicitu. s sicut aurum vehementius
igniti purius et sincerius redditr. ita e ille pas
sionibz et cruciatibz examinatus clarior et sple
ndidior redebatr Etem si videntes tm dui
tes quosqz affligunt humiles et tabescunt ac dis

tenduntr invidia et vita eis ipa amarior red
ditr. etia si necessarius eis no desit cibz. etia
si mediocria videantr hic ministeria. lazarus
qui ita erat paup ut alius nullus fuit. et
no solu paup s eger ut nullus alius eger
fuit Et qui nullu omio no dica ministeriu
s nec solaciu quide huit in medio civita
tis ut in ultimis agens desertis famem
paciens omn. s plus ex habundancia vi
cinitatis esuriens. Videbat em divite
reru copiis tamqz fontibz et fluvibz inunda
te. se vero ab omibz quide refrigeriu nullu
capiente. solis no canibz iacere miserandu
Ita em erat egritudine resolutus ut ne ipos
quide valet abigere. hic g ni fuiss summe phic
qnto hec omia tam patient ptulis. Vides
qm qui seipm non lesit a nullo potuit le
di. Iterabo em et repeta pmissionis mee
smone Quid ergo. dic m morbos corpis
qz penuria rex omi. qz irruentes ulceribus
canes. qz vicinitas aulai divitis ac supbi
lede potuit adle athleta dei. Aut in quo
ex hijs omibz resolutus aut fractus e ab ani
tutibz. nichil oio. Quipmo et angustijs
reru magis solidatus e et hinc illi corone pate
st. Unde et infelicior putabatr. inde ei pal
ma victorie. inde etia remuneracio. unde
cruciatus multiplicabatr et luxuria fames illa
habundancia pabat fructum bonorum Egritudo il
la vitam pabat etia. ulcera illa q canes la
bebant. splendore glie p angelos ministra
bebant luminum et crudelis divitis despicis
atqz ad ianua eius cubile contemptu pris
ei abraham pulcerrimos sinus et blandis eius con
soracia pmittebat Quid vero aplus paulus
no em absurdu puto itex vim hui facere
mencione. None nimis temptacionu subiectus
e pmibribz. et qz ex omibz hijs lesus e. No
ne p hec gloriosior fcus e. qz et fames. qz
frigus. qz ubera. qz saxa nominu. qz
detrimentu in naufragiis. qz in profundo

maris passus e. nõne pmansit semp
idẽ paulus. & idẽ vocatus apostolus Econ
tra aut iudas vnus fuit & ipse de duodeci
& vocatus apostolus fuit xpo. s3 q neq3 q vnus
ex duodeci fuit neq3 q vocatus apostolus
dictus e pdesse ei q̃q̃ potuit nõ hñti
aĩm virtutibus deditũ Sz paulus quidẽ cu
penuria & plagis cucurrit cursu qui du
cit ad celu Ille uõ cu & prior vocatus esset
in apostolatu & sili cu ceteris gra donatus ce
lestem edoctus eet phiam & facere x mense
venerandiq3 sacrameti particeps extitisset. ha
buisset & donu spus sci ita ut mortuos sus
citaret & leprosos curaret ac demones effu
garet. Cuiq3 de contemptu rerum tpalium frequenter
fuisset edoctus adherens lateribus xpi atq3 indi
gentiu sibi eet comissa dispensatio. q°
sua auaricie pestem latens in eo vitiu sa
naret. Erat em fur. tn nec sic quidẽ p
fice in melius potuit Cu ergo eu tot
tantis q3 puisionibus uteretur dns Sciebat
em xps q auarus eet iudas & p amore
pecunie pditurus Et nõ solu nõ arguit eu
p hoc vitio. s3 & latentibus medicamentis
cura voluit. ipi comittens dispensa
tione pecunie ut hns in manibus qd desid
Passio rabat pniciosa expleta cupiditate ces
saret. Nec decideret in illa mortis fouea
s3 minoribus malis maiora reprimeret.
Sic in omibus qui semetipm non leserit.
ab alio non pt ledi Et rursus qui seipm
corrigere & emendare noluerit. qd in ipso e
atq3 in ptate eius explere. nullus ei ex
trinsecus pderit Propterea deniq3 scriptura di
uina tanq in imagine quadã latissima &
amplissima veterũ vitas & gesta depin
git ab adam usq3 ad xpm generatione p
ducta. ut tibi ostenderet lapsus & alioz coro
nas & ex utroq3 erudiret doceret q3 te. q3
nisi qui semetipm leserit ab alio nõ pt
ledi. & si omis q°ªsi eu comouet orbis. &

si pmutatio fiat rerum ac tpm. & si potencium
& pncipum contra eu furor seuiat & insidientur
omis siue non siue ignoti siue amici siue
inimici. uel dolo uel vi uel fraudibus impug
nantes tn comouere ne parũ quidẽ pote
runt eu qui constantiã tenet & ai virtutibus
vigilat. sicut econtrario ignauũ & qui semet
ipm pdit ac deicit. & iam si mille adhi
beas medicinas. mille munimenta coqui
ras meliore facere & emendare nõ poteris
nisi ipse prius qd in se est apponat ac pro
ferat. Hoc e qd nobis indicat & illa parabo
la que de illis scripta est quoz alius sup
petra edificauit domu sua. alius sup ha
renã. nõ ut harenã uel petrã intelligam9.
neq3 ut edificiu ex lapidibus & lignis con
sidem9 extructu. neq3 ut flumina & imbres
& ventos qui impingunt domos illas mate
riales putem9. s3 ut hec esse intelligam9
uel uirtute ai uel ignauiã. & ut ex his ad
uertam9. q nũ qui se ipse leserit. ab alio nõ
pt ledi. Non g° pluuia neq3 flumina cu impe
tu descendentia neq3 venti validissimo co
motu potuerunt domu sup petra fundata.
ut ex hoc intelligas. q3 qui seipm nõ pdi
derit nec a semetipso fuerit motus nulla sup
ueniens temptatio deicere eu poterit & mo
uere Illud vero aliud edificiu facile subuersu
nõ p temptationu violentia. alioqn & il
lud aliud edificiu deiecissent. s3 ppt fun
damenti i. propositi infirmitate. Harena eni
& res mobilis & fluens que sine dubio insta
bilitate atq3 inconstantia designat ai arenu.
Non g° ut diximus lapsus & ruine cu temp
tatione est. s3 instabilitas ai & ignauia q
& sine temptatione interdu sponte deiciunt
sicut & in illa fabrica que sup harenã fu
data e Etiã si flumina ventiq3 nõ urgerent.
ipa tn paulatim effluens instabilis harene
edificii crepidine subtrahit & cadit. Nam
& harene sponte rumpunt. adamas vo nec

malleis cesus infringitur. utique a semetipso
non leditur et si tundatur ab aliis non potest ledi.
Qui vero cum sui ignavia perditur et nullo pre
urgente sponte defluit et resolvitur sicut et
iudas ille non solum nullo extrinsecus impellente
delapsus est. sed econtrario pluribus adiutus reme
diis stare non potuit. Vis ut hec non solum
per singulos gesta sed et per ipsos doceam. Quan
ta erga iudeorum populum cura extitit divine
providentie. Nonne omnis ut ita dicam crea
tura erga emendacionis eorum misterium prepara
ta est. Nonne pre ceteris omnibus hominibus nova
quedam et magnifica eis vite instituta sunt tra
dita. Nonne in medio maris siccum iter aperi
tum est eis. et in quo ipsis fuit salus inimicis
eorum venit interitus. Quadraginta annis in
deserto non arando neque seminando vixerunt
laborem messis et aree nescierunt. vinum mole
re et coquendi panis necessitas non fuit eis.
Ferias quoque eorum nullo texendo sollicitudo
constrixit. mercandi causa non stetit in ma
cello. nemo pro comparandis carnibus requisivit
Sed hec omnia fuit verbum dei et panis eis
mensam in deserto laboris et sudoris expertem hic
enim fuit natus mane cibus cotidie novus.
et sapores sui pro desiderio vescentium submis
trant. sed indumenta eorum et calciamenta et ipsa
etiam corporum natura oblita est infirmitatis
sue. Omni namque illo tempore neque indumenta at
trita sunt eis. neque fuit in illis infirmans.
medico nullus indiguit. medicamenta ne
mo quesivit. Eduxit enim eos in argento
inquit et auro. et non erat in tribubus eorum infir
mans. sed quasi qui iam reliquisset mundum
hunc. et ad aliam meliorem prestantioremque tran
sisset. ita eis cibus et potus absque labore
et sollicitudine ex verbo dei prebebatur. et quod
fuit super omne miraculum ne forte ardor
eos radius solis adureret umbra nubis per
diem desuper tegebatur. et cum ipsis quocumque abis
sent circumferebantur tecta ista celestia. sed ne

noctis quidem tenebre absque solacio re
linquerentur. Lampas namque eis ignis verbo
dei accensa lucebat. que non solum illuminandi
vere et itineris ostendendi misterium prebebat
in deserto. Quid vero de sequentibus dixerim
per aquarum fluvios eminentem. que mul
titudinis cuncti que densitate sui terra tere
rint universa. Nam in egipto que facta sunt
mirabilia quid repetam. quid etiam virtutes que
consummate sunt in deserto bella ordinibus ges
ta et victorias sola dei invocatione que
sitas. Non enim ut pugnantes. sed ut
choros agentes manuum extensione tum
probabant. Illud namque quod narrabo quod per
egiptum a quibus pro se pugnantibus stueant
muros iherico in voce tubarum psalmorum
que deiciunt. ita ut adversarius psallencium
magis chorum quam exercitus viderentur hostiles.
et qui misteria magis putarentur consummare
quam bella. Hec autem cuncta signa et prodigia non
ob hoc solum fiebant ut usus populo tantum vi
deretur expleri. sed ut hoc doctrina agnicionis
dei que moysi tradente didicerant firmius
eis et tenacius adhererent. Hec enim omnia
voces erant que deum celi et universitatis
dominum predicantes. Nam et mare hoc clama
bat cum pedibus transiretur. hoc et cum extingueret
adversarios. hoc nisi aque in sanguinem
verse. hoc irrupcio ranarum predicabat
ut exercitus locustarum. hoc etiam et cinifes
et omnia illa que gesta sunt sive in egipto
sive in deserto prodigia nunciabant. manna
ipsum et columpna ignis et continuata mul
titudo atque omnia illa liber quidam erant
eis et littere que deleri nunquam possent. nec
de conscientia eorum paginis aboleri quas le
gerent et haberent semper in cordibus suis. et tamen
post omnia hec tam evidentia divine insig
nia et post universa gloria
que eis super cunctos mor
tales data est infideles

exciterunt et magistri. Caput namque vituli
adoraverunt et deos quesierunt sibi alios fieri.
Cum tante tales que dei virtutes alie adhuc
in oculis haerent, alie vero recentem et nuper
gestam servarent in corde memoriam. Ille vero
ninivitarum populus alienigena et barbarus
nullis prius divine providentie beneficiis assue-
tus, non legibus, non mirabilibus, non preceptis
nullis aut operibus illuminatus, vidit hominem ignotum
naufragum velud peregrinum, nec umquam sibi
prius cognitum, primo statim ingressu dicentem:
adhuc triduo et Ninive subvertetur. Et ex istis
solis sermonibus conversi sunt ad timorem dei, ab-
iectis que continuo pravis vite malis ad virtu-
tem se et iustitiam per penitentiam contulerunt tam
fideli satisfactione ut dominus iam pro-
mulgatam sententiam revocaret et urbem siste-
ret ruituram et excidium ante iamque para-
tum. Vidit enim inquit deus quia recessit u-
nusquisque a via sua pessima. Quo re-
cessit dic in magis erat malicia eorum? In-
mensa iniquitas, vehementia insanabilia. Hoc
enim indicat propheta cum dicit: Ascendit ma-
licia eorum usque ad celum. Per hec quidem spa-
tia magnitudinem peccatorum designans. Sed
tamen tanta licet eorum malicia que usque ad celum
fuerat extensa a tribus solis diebus uno pere-
grino ignoto et naufrago homine paucissimis
sermonibus commonente ita extincta est et
deleta ut tale testimonium a deo mererentur ac-
cipere dicente: Et vidit deus quia discessit
unusquisque a via sua mala. Et penituit a
malicia sua quam dixit ut faceret eis. Vi-
des quam inimicus est et vigilans semper menium
non solum ab hominibus non potuit ledi sed imminentem
celitus iram repellit. Qui vero semetipsum
prodit et ledit etsi mille ex-
terioribus divinis beneficiis ful-
ciatur non ei sufficient ad sa-
lutem. Quia neque iudeis tanta
mirabilia que in eos colla-

ta sunt profuerunt, neque alienigenis quicquam nihil
horum adepti fuerant obfuit. Sed quam nos
post omnia quoque regem et ipsos dederunt deo prima oc-
casione superata plurimum profecerunt. Et quidem
cum essent ut diximus barbari et alienigene
atque ab omni divina institutione peregrini. Ecce
vero de tribus pueris diximus, in quos illata ma-ior
la. virtute tamen cum eorum nequaquam ledere a insur-
gere potuerunt. Hi ne pueri erant tenere
etatis et in primis statim vite initiis cap-
tivitate dilacerationemque perpessi, exules patria
et domo temploque extorres alienati patriis
legibus amissi divinis altaribus sacrificiis pri-
vati sacrificationibus que sollempnibus et ab ipsa psalmi-
dore detructi ad peregrina ducuntur ad domina-
tionem barbaram patiuntur feris magis bestiis
quam hominibus traditi. Nulla prorsus doctrine voce
nullum prophetice commonitionis sermonem, nulla
sacerdotum aut pastorum solacia capientes.
Sic enim dicunt ipsi: quia non est in hoc tempore prin-
ceps neque propheta neque dux neque locus ad sa-
crificandum in conspectu dei ad inveniendam mi-
sericordiam. Sed et hoc accessit eis ad difficulta-
tes rerum ut intra aulam regiam tenerentur et es-
sent quasi in medium pelagus abducti, ut
ibi tempestates et turbines et procelle et
immanium fluctuum ruine sine gubernatore sine
nautis sine velo et remis naviganti pe-
lagus immensum. Et tamen qui erant insita menti
eorum divina philosophia et precium rerum sciebant
contemptum habendas esse caducas fragilesque
potentias actum idem calcandam esse iactan-
tiam primis que fidei subiungi volare noverunt
ad celestem aulam regiam velut angustiis
squaloris ducebat. Et rex quidem inibi eos
mense sue participes fieri; mense illius affluentis
et tumide et immunditiis atque execrationibus ple-
ne, sed ipsis hec abhominationem erant non honori
tamen agnum inter lupos positi videbant. Hinc
moriendum sibi fame ferroque esset ut exsequi
execrabantur vescendum. Quid ergo fuerunt

adolescentuli. q̄ sint etas immatura q̄ cap
tiua condicio. Non dicit. q̄ uanitas uita
nō latet dn̄. q̄ sub tyranno positi sum⁹. q̄ i
captiuitate. q̄ in seruitute retinem̄. nō possu⁹
subsiste crudelib; dn̄s supbis q̄ victoribus
Nichil hor meditati st̄. s; intenderūt aīo
ne peccarēt dō. ne facerēt qd' sibi non licebat
Erant igit eis cuncta q̄ extrinsecus st̄ adusa
& contraria. neq; eīn captiuis & nudis erant pe
cunie. quib; lenire possent ipecatiā ferocita
te. nec amicitie nulla fiducia utpute pegri
nis. neq; potentia aliq̄ utpote s̄uis. neq; mul
titudine aptine poterant. tres eīn soli erant
Q̄d g° faciūt. q̄ solū in ptate sua uidebant
Verbis fecerūt eunuchū q̄ sup eos accepat
ptate. s; & ipm̄ inuenīut metuentē & p salute
sua trepidū ne forte si postentib; eis ptate
gram uoluiss; suū caput traderet morti. Et
ait. timeo ego dnm̄ meū rege ne forte vi
deat uultus vros macilentes p ceteris pueris & coeta
neis vr̄is & cōdempnatis caput meū i morte.
Ut illi sapientib; tūsis adimūt ab eo omem
timore & ptai grām suadent Cuq; ipi oia
que in se erant & in ptate sua fecisset adest
cōtinuo ē deus & que in ipo st̄ ipē iam com
plet. nō g° solius dei ē opus istud. s; iniciu
datū est ex pposito ipor. ipi eīn posuerūt
in corde suo ne cōtaminarent de illicitis cibis
Et cū hoc constant̄ & fortit custodierūt assi
stit eis cōtinuo ē dimit⁹ & bonū ppositū pu
eror ad finē puocat glosū. Vides g° qm̄
qui seipm̄ non ledit ab alio non pt̄ ledi.
Erat eīn in hīs pueris. captiuitas. solitu
do. seruitus. ptris puigeis. ipia dura. metus
mortis. uis tyrannica. terror q̄ barbaricus.
viuim⁹ uō aliquis ppinqu⁹ pxim⁹ aut ciuis
nullus. Nulla bonor nomina. nulla sola
cia & hor om̄i nichil oino fuit q̄ eos le
delt. quos ppositū & animus ipsius nō ledebat.
Quī pmo & econtrario cū omib; hīs q̄ sup

enumauim⁹ in patrio adhuc solo positus ille
ipsius uter ppdesse ei tot extrinsecus ad vin
culā nil potuerūt querūt ad animi uirtute
q̄ eū ipa pdebat & deiciebat ignauia.
S; inter pueri mi pmo om̄i glosū ipud
obtinuē etiam nec cōtaminarent abis
imundis. Et in hor subacto & calcato tyranno
ad alia pducunt̄ celsiora & nobiliora cer
tamina ppoint̄ namq; eis multo durior
scelestior illa prē conditoe fornax igne
succendit̄. barbarice in eos turme ipo ty
ranno seuiente consurgūt. cōmouet oīs
fera psis & ad decipiendos pueros inano
iplacabilis & dira consurgit. nuisita diuisa
ppant nouoq; crudelitatis uictos mu
sitis ignis & flama cōiungit penar nunc
terror q̄ mortis cū voluptate miscetur
Et tū qm̄ semetipos nō pdiut. s; q̄ in
sua ptate est exequunt̄ & pagunt. ledi
a nullo alio potuerūt. Quippinio clariores
ad hoc reddunt̄. cōnas q; nūc nobilioēs
sumūt multo q̄ dudū. uinctos quidem
eos nabugodonosor misit in fornace
ignis. s; nichil potuit pmo & magnifi
ce pfuit. maiore namq; eis glam tyra
nica crudelitas acquisiuit. In medio
eīn fornacis positi & barbarico in eos
incendio plus q̄ forma fornacis ardete
clarissima magnifica de hoste sup̄ sere
victoria. Et tres pueri captiui totā ge
te cū rege pit inmarcissa magnificentia
duxē captiuos quor gla seclis omib;
canit̄ & canet̄. Sic g° qui sibipe non
nocuit alius ei nocē nō poterit Non
eīn cessabo frequens pfessionis mee
titulū retensē. si eīn ut sup̄ ta diximus
neq; captiuitas neq; seruit⁹. neq; soli
tudo neq; patrie amissio & pximor. nec
mortis neq; incendia neq; exercit⁹ neq;
tyrann⁹ crudelissimos tres pueros terre

140

adhuc etatis captivos peregrinos
ledere potuit aut deicere quo possit ali-
quem aliquando virtus infringi. Sed dixit. Deus assunt
et ipse eos de incendio liberavit. Et tu qui-
dem si facias omnia que in te sunt, spera deus et
ea que a deo sunt procedent namque et tibi
si tu ipse prius non defueris tibi. Veruntamen
ego pueros istos non tantum hoc admiror et
beatos dico quod ignis incendia calcaverunt
illesi, sed quod pro patriis legibus vincti vo-
luerunt et in fornacem mitti atque ignibus
tradi in hoc est eorum virtus et melius statim namque ut
de igne iecti sunt coronam eis nectere ceperunt.
Et illis sine dubio verbis quibus cum omni
fiducia et libertate ridentur regi dicentes.
Non opus habemus nos de verbo hoc respondere tibi.
est enim noster in celis deus cui nos servimus
qui potest liberare nos de camino ignis ar-
dentis et de manibus tuis rex liberavit nos
Quod et si non notum sit tibi rex quod diis tuis non
servimus et ymagine auream quam statuisti
non adoramus. Ex his verbis illi iam coro-
nati sunt et in hac confessione victorie sue
palmam ceperunt. In hoc fuit cursus eorum
quem in confessionis martirio consummarunt.
Quod vero corpora eorum tradita sibi ignis exhi-
buit. et vincula dissolvit atque oblitus na-
ture sue In medio fornacis exhibuit eis
celestis roris infrigerium. hoc iam dei gratie fuit
qui voluit per magnificentiam mirabilium no-
tam facere potentiam suam Illi vero in confessione
sua et fidei constantia coronati sunt. et marti-
rii sui gloriam consecuti. Quod tu adhuc
dicere potes. Etiam si patria expulsus es, etiam
si in captivitatem ductus es et barbaris dominis
servisti. Hoc et istis accidit, sed sine solacio, sed
sine doctrina, sed sine commonitore vixisti. Nec
istis tunc hec defuerunt verbo et senex et ad
mortem ductus es. et isti. Set per hec omnia tristi-
nisti et virtutes horum clariores nobiliores
que digressi sunt. Et iudei quidem habentes te-

plum et sacrificia et archam testamenti. Cheru-
bin quoque et propitiatorium. et omnia illa quibus
cotidiana sacrificia consummabantur habentes et
prophetas alios defunctos alios adhuc superstites
qui eos et de actibus presentibus informarent
et de antiquis dei beneficiis commonerent que
in egipto fecerat cum eis et in deserto et etiam
cum terram promissionis ingressi sunt. Et in his
omnibus non solum nichil profecerunt sed et in ipso
templo ad insignia prevaricationis sue ydola
collocarunt filios suos et filias immolantes
sub arboribus et in montibus profana sacrificia
consummantes. hii vero in terra barbarica in alieno
tali solo sub tyrannica potestate positi flammis et
mortibus traditi non solum nichil leduntur sed et
maiorem gloriam ceperunt. Hec igitur scientes et ho-
rum similia colligentes de divinis scripturis multa
enim similia invenire qui requirit exempla.
Quibus agnoscat alios quidem sine ulla dif-
ficultate temporum et necessitate causarum nulla vi
nulla tyrannide cogente collapsos. Et alios
his omnibus adversantibus sibi ne levi quidem
a virtutis proposito fuisse commotos. Indubita-
tam sententiam tenere debemus. Quod si quis leditur
eandem namque quam in principio proposuimus et
in fine firmabimus. Si quis in quam leditur
a semetipso leditur non ab ullo alio et si innu-
meri sint qui noceant. Et si omnes qui ter-
ram et mare habitant conveniant ad ledendum
nocere nequaquam poterunt ei qui a semet-
ipso non leditur.

Explicit neminem posse ledi ab alio nisi
a semetipso. Deo gratias.

Tu et isti

Ptic̃t i'gulaib9 ĩ tiẽcto

543